E. 1. de M.S.
T. C

S

Manuscrito l.º perg.º con 241 hojas foliadas, bien tratado, completo.

R. Phisica de Salas.

Ihis propugnaturus staiut in Gnomo S.ti Laurentij Bal.

AD BENEVOLUM LECTOREM

Post laberinthos dialecticae anfractus, post implexos, et difficiles longitudines, post ardua, et inaccessa disputationum superata, deoque pres... cuoralissimus tandem nequiri darium lectis oculis admiramini, ... res optimi. nihil itaque eo ... emicuit spatiati... aium, namque cum uo sup... tale his fuerit deliciis, quod inter ut incatebrorum illis, ... quaestionis delenibus, ... ubi implicitus tricis huc ... deque aspirabat. sicut enim post ... decumanos tumentis aequoris fluctus ... nauta ... creat marito ... tranquila que serenitas: aut sicut post longam uigorum flatibus iniquum debilitationem gladioque ... exhilaratur a ... post rentico ... animique ... nostri ... res ... ceterisque ... aut ... post di ... quel, scopulosque horrentes, quos ... maleas ... incidiore fuerit, recurris nominamenti per ... aequorum iucunda negatio, ... quisquis ... ... candidatoret ... uniuersorum ... praestari hac ... diuina ... magis literarum ... lagai ... ... in ... proin ... undae ... cris aquarum ... ... quae ... erit, et acra, ... resci

Licentiam quoque ... tam ...

Veram omnem ... hic autorem quae ad genuam ... habuit, et ex his ... mundo implimit ... maiestate, magnitudinem, ... reliqua que perfectiones ... animi ... sicret, ... conatus, et labor, ... merrenariamus ... studio ... faciant, ... inde ... autorem ipsum ... acumine ... hic etiam et ... ipsius ... ipso

etiam

eius [illegible] principe tenent primo naturam suam [illegible] in hoc intelli-
m[illegible] bona, [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible]
inictum pro humanare exercem [illegible] [illegible] [illegible] experiri [illegible]
[illegible] [illegible] commentarii [illegible] fuerit, ad ipsius [illegible]
[illegible] quorum [illegible] [illegible] causam [illegible] examen-
[illegible] [illegible] [illegible] creaturam perfecta, et [illegible] [illegible]
[illegible] et varietate in [illegible] auctore, et creatore [illegible] humani [illegible]
immobili [illegible] [illegible], agitatam audiveris, et ad ipsam [illegible] the-
[illegible] [illegible] [illegible] supra [illegible] extollat, et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

Ad animi [illegible] artis philosophiae [illegible] in Studiosis.

[illegible]
eo [illegible] Philosophi disputare circa eius existentiam, alii [illegible] proprietatibus
[illegible] facultatis [illegible] in manibus habemus, nos vero [illegible]
et utilitatem [illegible] facultatem, [illegible] ignorare videamur: [illegible]
[illegible] facultatis divisione [illegible] ordinem, philosophiae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] logicam, [illegible] et moralem.
Veram philosophiam [illegible] dialecticae, ex [illegible] anno [illegible] ethica [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tractatio [illegible] philosophiam moralem; nos vero [illegible] philosophi personam [illegible]-
rimus, tantum [illegible] examine [illegible] naturalis [illegible].

Pro cuius [illegible]
[illegible] circa [illegible] nomen [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] examini-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] philosophiis,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

eadē inquisitione cognoverunt doce(n)t nobis ... patri, ... rerum
causas inquirere, et simul sapienciam adquirere: unde
... sapiencie amatores ... nominati sunt et communiter illi
qui adquirere ... [illegible] ... rerum veritatem
unde orta est philosophia, quod humanarum divinarumque rerum
indagatrix veritatem ... potuit ... cuspare.

Hanc itaque
extitere philosophiam, certum quod speculatione indigeat ... rerum
naturam ... sub ... [illegible] et ... tam ...
... exculta, tanque ... [illegible] ... in ...
in ... [illegible] ... cuius ...
est compungenda ... [illegible] ... et ...
... [illegible] ...
de corpore naturali ... [illegible] ... est ...
... consideret ... proprietates, et accidencia
... [illegible] ... examinat
... [illegible] ... intelect.

Est ex prius, quod in-
nostra logica exivimus, ... philosophiam esse sciam, et probo
auctoritate philosophi, qui 4° physicorum ... et 4 metaphysicorum textu
26° philosophiam naturalem sciam apellat, cuius sentenciam communiter philosophi tam an-
tiqui quam recentes amplectuntur, quorum ... [illegible] ...
hic quod 2a ratione ... probatur; quia illa facultas est scia, quae de mente tracta-
... procedit circa objecta ... de eternis; sed philosophia procedit
de mente ... necessarium ..., id est eternis et invariabili:
ergo philosophia est scia. ma... ex his, quae diximus ... logica
... [illegible] ...
natum esse prius motum et quietem, continuum esse divisibile, ubi esse in-
mobile, motum ... [illegible] ... et huiusmodi:

q° de modo tradi heg cedit circa eius obiectum. quoad 2^m. probatur prima pars; quia

illud obiectum est eternum et invariabile de quo facultatis, quia prius possit

abstracta facultate; sed corpus naturale supponi a physica: quod similiter

licet eternum et invariabile. Minor probatur: tunc corpus naturale non habet ille

supponi a physica, quia physica tradit regulas ad sciendum corpus

naturale; sed physica nullas tradit regulas ad sciendum corpus naturale quia

corpus naturale supponitur a physica: quod obiectum physicae est eternum et invaria-

bile ... illud.

Sed 1^a dices: obiectum physicae est contingens; quia est corpus mo-

bile, quod potest existere et non existere; sed nulla potest dari scientia de contin-

gentibus: physica non potest esse scientia. Confirmatur: quia in physica dantur plures opi-

niones: quod non est cognitio evidens et scientifica, sed opinativa, quod non debet pro-

priae dici, ut dicatur scientia, quae nititur rationibus scientificis, quae opponitur ... opi-

nabilibus. Respondendo negando minorem; quia corpus mobile non habet relationem ad illius

existentiam, sed solum 2^m cognitionem pratorum essentialium, quae cognitio variatur, et nulla

ratione contingens. Deinde negabis minorem; quia etiam de contingentibus datur ...

scientia, ut patet in illa cognitione scientifica ... necessariae contingentis ... ad confirmationem

respondeo ... et non ... quod ad hoc ut aliqua ... dicatur demonstra-

tive procedere circa ... obiectum et ... scientifica, ... habeat cogni-

tionem demonstrativam evidentem circa ... principia obiecti etiam ... habeat

cognitionem opinativam ... illud, quod in physica ... opiniones

... 7^{ae} ... dicimus.

Hinc facile ... dici physica esse scientiam speculativam,

quia non ordinatur ad faciendum corpus naturale; sed illud supponit et ... demon-

strando ... et ... scire, quod est ... ... specu-

lativam, ut in logica diximus. ... quod illa cognitio est speculati-

va, quae ... contemplatione sui obiecti; ... physica; quia ... ...

illa cognitio dicitur ... contemplatione, ... nec tradit regulas

ad ... sui obiecti; ... physica; quod ... quod independenter a quo ...

de

cuj quae cogitare fieri ca ignis deuitalis zelare, quia eo quae natur. possit dependere ab aqua, cuj quae cogere fieri cadat oblique Phil., et eo ante tibi ipsam in vltatus ad illius effectionem, cuius ille cicatrix in Iter physiceo orbi obt. et est speculativa.

[illegible] vnitate philosophiae dicendum est illam esse vnam vnitate

tantum aggregationis et artificialis dependentis ab vnitate philosophiae volentis se habere vnam facultatem ex pluribus habitibus, in qua dicitur inuenit proportionem, ut vna et in vnum coordinarentur facultatem. [illegible] una ex eo, quod sit eam plerumque habitibus; vel dictat enim ipsa experientia aliquas faciliorem esse maiorem attentionem circa vnam, quam circa aliam — [illegible] aliquis facilitatem in his cognitionibus, quam in cognitis circa [illegible] in finibus, et aliunde habetur no. Secundum ex eo, quod oportet a diuersitate obiectorum fiat vnitas vel diuersitas. cumque diuersa sit ultimo ad cognoscendum et cognoscere fit: diuersitas, ergo in illi parte est, quod diuersitas cum dubio a se sequitur diuersitatem, quae specificat obiecti formalis. Ita scilicet vnitas aggregationis, per quam philosophia dicatur vna, et se tanto diuersis habitibus ordinatis et proportionatis habitibus ad vnam philosophiam se habendam, vnam [illegible] vnitate artificiali modo explicato, et hic philosophiae [illegible] si autem in praesenti sufficiant, ut ad ipsam philosophiam concipere et duos gradus faciamus ad litteram [illegible] accedendo.

DP. I De principiis corporis naturalis in com[mu]ni, et de materia 2a in particulari.

De rerum causis ac principiis acturi, et praeter ceteros principia in hoc libro physicorum, de corporis naturalis principiis, sciendum nobis est principia esse in duplici differentia: aliam dici intrinsecam, et extrinsecam aliam. Primum intrinseca dicuntur quae, quo aliquam rem totum componunt: extrinseca vero causae, quae requiruntur, ut illis tribuant physicam esse [illegible] aut efficientiam, ut patet per principia extrinseca, ut quod illa per actionem generationis producit; materia et forma principia intrinseca, quod per modum [illegible] ex

et libri 2i. tionem proinde ut illis sanare solitur de his principiis intrinsecis corporis naturalis nobis in hoc 1º libro dicendum est de extrinsecis actum in sequentibus. sed quia de corpore naturali agendum est opere precium duxi principium explanari quid sit corporis nomine, ne sicut usurpandum aliquid implicamur.

Q. Iª

quid sit corpus naturale prout opponitur spirituali.

SECTIO Iª

aliquod proemium et prima sententia exponitur.

Mirum carere omni haesitatione, qui attente perpendit, corporis quo nihil frequentius manibus exercitemus, quem tractamus, notam in tenebris [illegible] sacramenta, [illegible] quia adhuc [illegible] perit, quamprimum inde [illegible] ire [illegible] per certum veritatis desudandum est, ut misterium hoc potentius reseraret [illegible] quaerat et [illegible] quae erat in [illegible]: dabimus et nos operam, ut aliquo [illegible] tenebris [illegible] et difficultatem, [illegible] modo [illegible] nostro [illegible] [illegible] intelligentia sciendum est 1º corpus aliud dividi in physicum et mathematicum: corpus physicum aliquid dicitur ex materia et forma cum sua quantitate, ut lapis, lignum, ignis, leo et equus [illegible] simplex seu per complexum [illegible] ex materia et forma [illegible] libros de coelo [illegible] similiter corpus physicum dicitur materia et forma naturalis.

Corpus autem mathematicum est sola quantitas, quae rotabilis appellatur, quam mathematici sola quantitate abstractum animo considerant, in ordine ad suas dimensiones et figuras, ut lineas, circulos, semicirculos, quos exhibent, et [illegible] superficiebus abiectis [illegible] imaginantur. hinc mathematici et ipso ore corpus [illegible] quantum quod habet trina dimensione longitudine scilicet latitudine et profunditate constitutum est, ut inquit philosophus quantitas [illegible].

Notandum 2º quantitatem esse [illegible] cuius [illegible] in quo est [illegible] expellere aliud corpus a loco [illegible] in quo [illegible] est [illegible] expellere a loco [illegible] in quo est

ubi

alium lapidem, hominem, equum, etc. duo scilicet absolute ens id vero ratione cuius aliquid ~~exigit~~ quod habet actualiter ex expellere dicitur quantitas. Hic aliter nota, me dicentire quantitatem, exigere expellere non vero actualiter expellere: cuius ratio est; quia licet actualiter expulsiorit naturaliter debita quantitati, ea tamen non est de ratione quantitatis, quia, saltem divinitus potuit sine illa existere, ut patet in partibus corporis Christi Domini, quae licet quantae sint in eucharistia, non se expellunt ab eodem loco, sed in tertio penetrantur, omnes quae sunt in qualibet parte hostiae.

Notandum tertio extensionem partium, quam postulat naturaliter quantitas, consistere in hoc, quod una pars petat esse extra locum alterius, hoc est occupare locum distinctum ab eo, quam altera pars occupat: ~~[illegible]~~ verbi gratia in partibus hominis caput petit esse extra locum colli, et brachium petit esse extra locum pectoris, ideoque partes illae extensae dicuntur, quia quaelibet est extra locum alterius, et in hoc distinguitur ~~ex~~ extensio ab intensione, quod extensio petat habere partes extra partes, intensio autem petat partes omnes illam constituentes eandem subiecti partem ~~[illegible]~~ informare, et eandem occupare locum, ut cum manus intenditur, non sufficit calorem in brachio produci, sed debet produci in eandem partem manus, et hac ratione fit magis calida, sive calida intensius.

Notandum quarto aliud esse rem aliquam esse ter...

Et

est aliud esse corporis: sicut aliud esse esse spiritualem et aliud esse spiritualem; nomen enim corporis spiritui tribuitur, praecipue tantum et specie primus in utroque ordine. Corpus dicitur mathematicum absolute et simpliciter compositum; sonat corpus trine dimensum, neque dici habet latitudinem, longitudinem, et profunditatem. Corpus autem physicum est [illegible]

N
i
[illegible]
h
i
l
e
s
t

4

Cum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporea [illegible], [illegible] corporea. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] angeli, animus [illegible] reliqua [illegible] res spirituales: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] res spirituales.

Sed [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] definitio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible], et [illegible] addidi, [illegible] [illegible] corporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] generis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis [illegible] inclinatione [illegible] inclinationem.

[illegible] [illegible] [illegible] exeo[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corpus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] inclinatio maior, [illegible] [illegible], et [illegible] ceterarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ad

quantitate a priori: convenit iuxta communem sententiam ... [in propria tantum]
quod unaquaeque talis est in eadem ratione convenit formis materialibus: itemque adaequat corpori illi; ut completo tantum in genere in omnibus aliis ... acci(dentibus) ad illius complementum ... similitudinis et ... et reliquis coloribus scilicet et aliis qualitatibus: praeterea modificat eam ad corpus, ... compositione, et integritatem pertinentibus ... ubi ... ridem ... accidentalem, et tandem nullam esse in talibus corporeae ... connectione et dependentia quam ... ...

S^{E}.^o II^a

Ulterius nostra sententia ... et sententiarum impugnatione.

Longum certe catalogum texere sententiarum, quae circa hanc difficultatem apud authores circumferuntur recensere, ... et ... illarum impugnatione magis ... illas ... ut periculosa in fide sententia ... sententia ... cuius meminit P. Carleton ... 1a ... quantitatem corporis Christi ... actuali extensione, hoc est, in eo, quod sit extensum in longum, latum, et profundum, haec in ... sententia omnino reiicienda est, quia aperte pugnat cum fidei principiis, quod per naturam indivisibili eucharistia existit verum, et reale Christi Domini corpus, neque extensibile est, ut habeat actualem extensionem in latitudine, altitudine, et profunditate; sed totum corpus in tota hostia, et totum in qualibet illius parte ... corporis in ... actuali extensione existere.

1a igitur sententia, eaque in hac difficultate celebris, ... P. Vasquez 1a p. d. 188 c. 7 n. 70, et P. Granado 1a p. tractatus ... d. 3 c. 3, et ... impugnant;

ex sit, ut tract. 1° huius, sed 2° de anima, 3° sub 1° 4° ita
permanentes, in eodem spatio existere in eo, quod res habeat partes aliquas
integrales extensibiles, quin de quo divisibilitate huiusmodi
partes essentiale corporis est; ita de spiritibus dicendum
existere in eius modi partibus carentia. Sed hoc contra-
ria id dici potest ex eo, quod non apparet ratio aliqua, ob quam
substantiam repugnans spirituali, quae non habeat
aliquas partes integrales extensas, ut habent Oviedo
vel Arriaga, et Oviedo, et alii, quam vere extensa alia. Item, quia
repugnat entitatem aliquam certam partibus extensis, talis
namque ut excessiva penetrativa eodem loco poni, quia nulla quod
sit aliud expellere tendens, sed talis entitas esset spiritu-
alis: ergo non repugnat res spirituales habere partes extensio-
nis.

Maior probatur, et producant adversarii rationem aliquam repugna-
ntiae, cuius certe nulla apparet; quod sicut non repugnat
rem indivisibilem talem, ut res alias indivisibiles, compositas
positas ab eodem loco non expellere; ita similiter non repugnat
plura indivisibilia inter se unita, nec res necessaria, ut distinctas ab
eodem loco expellere. Minor vero probatur; quia pars quaelibet rei illius in entitatis
esset spiritualis; quaelibet, seu entitas spiritualis esset. Antecedens in
dubitatum; quia pars quaelibet entitatis illius esset indivisibilis, et pe-
netrabilis, ut supponimus, et consequenter spiritualis; siquidem in
eius modi indivisibilitate rationem spiritus adversarii constituunt.
Contra item probatur; quia implicat rem aliquam constitui ex partibus pure spiritu-
alibus, et esse materialem et corpoream: sicut implicat rem aliquam consti-
tui ex partibus substantialibus, et non esse substantiam, sed substanti-
alem, et ex partibus materialibus, et non esse materialem; quia ideo plus resistit in-
tolle entitati illius spiritualis, entitas ipsa spiritualis erit.

Dicepsli ret 2º et argu[illegible]

hoc 1ª parte, hurtado qui adtone, inter materiam et animam ra
tionalem spiritualem, ex ob[illegible] argumentis: unio inter mam et fram
materialis spiritualis e[illegible]; sed unio habet partes extensionis: ergo res
spiritualis eiusmodi partes habere pot. Maior probatur a hurtado. Tan
homini, quia dum tto per nutritionem adquisita materia, ipsa in illi realiter
unitur; sed non unitur per eandem indivisibilem unionem: ergo per unionem habentem
partes extensionis. maior certa, minor probatur; quia unio illa, qua no ba pars materiae
fra unitur, est posterior naturaliter unione preexistente in materia; sed nulla res
indivisibilis potest esse prior, aut posterior sei ipsa; quia hic eiusmodi
prioritas aut posterioritas arguit realem distinctionem: ergo illa
unio, qua noba pars materiae unitur fra, naturaliter debet habere partes extensionis.

Sed

rebis 1º, et 2º hurtado illam priorem unionem periisse desinuit et de
novo aliam productam, generatam et partes persistere, et advenient in totum de
novo, sed 2º quia quando homo nutritur, non [illegible]
non potest in illo instanti destrui unio praecedens: ergo falsa solutio. prima
nutritio est actio vitalis: ergo procedere debet a principio vitali: ergo aliquo pri
ori ad productionem nutritionis, debet anima esse unita: ergo in illo instanti
reali nequit unio illa perire, et produci alia: sic m. pro illo priori non
est anima unita, et consequenter pro illo priori non est homo, nec principium vitale,
nec dari potest nutritio, quia cum sit vitalis actio debet a principio vitali proce
dere.

Rebis 2º, quod pro illo priori ad nutritionem unitur anima corpori
per unionem aliam materialem, quae sufficiens est ad nutritionem producendam. Cont.,
quia iuxta hos auctores omnis unio hoc habet quod non [illegible] sed ultra
unionem materialem requiritur spiritualis unio: ergo si nutritio est actio
vitalis debet provenire a principio completo unione habente; ergo a principio
habente unionem spiritualem: ergo non pot pro illo instanti mutari spiri-

tu

tualicunio; quia sic illo priori quo 2um pro cuius unionem non ha-
ret ministrica cum hac 2a nequeat adesse propter repugnantiam. 3. 2o; quia
hoc, quia est prius nutricioni, et prioritas ad eam nutricionem, non dis-
tinguitur realiter, et expeditia aeripso et portrioritas ad nutri-
cionem ipsam; eadem portrioritas ad nutricionem non solum claudit
unionem materialem sed etiam spiritualem; quia etiam a priori non eandem
habet spiritualem unionem, quia eam; quia habitudinem excludit unionem pri-
oris alii distinguitur aliter ab eo, quod non habet eiusmodi unionem:
quia cum hoc et portrioritas non distinguitur a se ipsa priori, in neutro
quaesta hic et habet eadem habere unionem. Mitto vero alias, et impug-
nationes contra hanc sententiam, quae in deri possunt apud patrem Oviedo
et alios.

2a sententia asserit, in posse corporis esse independenciam a materia tanquam a subiecto; complectitur vero spiritus independenciam a materia in ratione subiecti. Sed contra 1o; quia non implicat corpus simpliciter nullam retinere materiam, imo de facto quae plures repugnant. Et calor est corporeus simpliciter; ergo ratio corporis est non posse recipere eiusmodi dependenciam. Contra 2o; quia creatio accidentis alicuius corporei ut caloris albedinis est corporea; sed illa actio creativa petit terminum extra materiam ut subiectum; quia est ipsa actio realis, extra subiectum, et ab illo independens; ergo ratio corporis seu corporeitatis non est petitio dependenciae a materia tanquam a subiecto, sicut de alio corporeo dari potest, quod non petitur per eiusmodi dependenciam;

3a sententia, quae est contra

patrem Arriagam dicit de anima et de rebus, docet impenetrabilitatem cum aliis rebus eiusdem speciei esse rationem corporis; rationem vero spiritus penetrabilitatem cum rebus speciei eiusdem; sed haec etiam sententia fallere videtur; quia gradus quidditativi intenti penetrantur in terra; sed hi gradus corporei sunt; ergo ratio impenetrabilita-

ti-

dependencia, et actio etiam creativa non est corporea quae est talis [illegible]

nec [illegible] ma, et potentialiter trahi.

Obiicies 2° actio

creativa accidentium materialium qualibet est corporea; sed illa actio existit naturaliter sine quantitate: ergo non corporis non est [illegible] per pendenciam, aut connectionem ad quantitatem. Minor probatur; quia actio creativa ponit rem extra ratione subiecti, et consequenter extra rationem materiae et quantitatem

seducit creatio illa possit ponere rem extra ratione subiecti, debet ipsa extra rationem subiecti, et quantitatem existere: ergo illa creatio naturaliter existit sine quantitate, imo illi naturaliter repugnat esse in quantitate. Nego omissa minori [illegible] distinguo minorem: actio creativa ponit rem extra subiectum ingesionis, [illegible] sustentationis, concedo; extra ratione subiecti informationis, nego minorem. [illegible] dependet accidens, [illegible] materia et quantitate, et dependet tanquam a sustentante, cuius [illegible], et cui ingereret: et dependet tanquam subiecto, quod informat, et cui adhaeret.

Per creationem tollitur ab accidenti, et [illegible] dependencia a materia, et quantitate in genere [illegible] ingesivo; non vero dependencia in genere informativo, et adhaesivo. Unde per creationem illam accidens non dependet a materia et quantitate tanquam a subiecto, a quo sustentaretur, sed solum dependeret a materia tanquam a subiecto, quod informaret, quae dependencia sufficiens est ad salvandam rationem corporis in illa actione. Cuius ratio a priori desumitur ex ipsa materia accidentis, quod est entitas [illegible] substantiae, et natura ordinata ad complementum substantiae, ideoque creation causat

actal

alicubi, neque ipsi actus, ad hoc ipsa actus inquantum petunt quantitatem cui adhaereant.

Nam omissa in re ponderosa, quia forte non est magna ut notabit P. Arriaga de anima [illegible] sub [illegible] numero 113. ratio est; quia si actio illa creativa habitionem et conditionem, ut ponat eum [illegible] ex ratione cuiusque, et ordine dependentem a quantitate et materia, itaut materia naturaliter possit existere sine quantitate, non remanet firma [illegible] quod prius ad [illegible] standum illam futuram materiam, et contra futuram esse spiritualem. quae ad hoc relatio duae materiae [illegible] actione spirituali, non adeo inquantum habitione, ultra [illegible]; ego tamen [illegible] iudico non posse contingere [illegible] connectiones, quas actio illa haberet cum materia.

Obiicies 3°. actus intellectus et voluntatis sunt spirituales; sed eiusmodi actus dicunt connectionem cum quantitate: quod de [illegible] animo hic traditur [illegible] alias definito. Probatur minor; quia eiusmodi actus petunt producere dependenter a phantasmatibus; sed haec ipsa dicunt connectionem cum quantitate et materia: quod actus intellectus et voluntatis dicunt connectionem cum quantitate. Respondeo concedendo maiorem, et negando minorem, ad probationem illius dico actus illos dependere per accidens a phantasmatibus, non vero per se; ratio est; quia etiam si anima esset separata a corpore [illegible] habitu, et per spiritualem [illegible] haberet ut ait Angelicus Praeceptor 1a parte q. 89 articulo 6 [illegible] quae posset aequaliter operari actus illos in materia ac sine illa: unde sicut ipsa anima posset naturaliter operari actus illos separata itaque corporis non [illegible] ad operandum independenter a materia: et sicut ipsa [illegible] accidentales [illegible] [illegible] accidentales [illegible] dici dependentes a materia, sed [illegible] possunt ex [illegible] agendo [illegible]

connectionem dicunt cum quantitate.

Objicies 4º: actio qua phantasma producit speciem in intellectu est spiritualis; sed actio illa nequit naturaliter existere sine quantitate; ergo aliquid spirituale, quod dependeat a quantitate. Minor probatur: quia corporis res tantum est, siquidem producitur a phantasmate; ergo nequit naturaliter existere sine quantitate: quia quod nequit naturaliter existere sine phantasmate, nequit naturaliter existere sine quantitate. Respondeo 1º negando minorem: cuius ratio est, quia actio non solum connectitur cum suo termino, sed etiam cum principio, siquidem utriusque modus est, et cum illius actionis principium sit materiale nempe phantasma, etiam ipsa actio materialiter existit; quare sicut repugnat rem materialem producere actione spirituali praeter connectionem cum quantitate, ita similiter repugnat rem materialem producere actione spirituali praeter eandem connectionem. Quare actio nec de potentia Dei separari potest a suo principio.

Respondeo 2º in sententia probabili, quae asserit intellectum animae, phantasma non concurrere effective ad productionem specierum impressarum, sed solum intentionaliter, hoc est, excitando intellectum, et quasi occasionem praebendo, ut ipse species intelligibiles producat, in quo casu et actio, et species erunt aliquid spirituale, et nullam dicent connectionem cum quantitate.

Objicies 5º: ubicatio, seu praesentia definitiva corporis Christi Domini in eucharistia est spiritualis; sed ea praesentia nequit existere sine quantitate; ergo. Minor probatur: non potest existere sine corpore Christi, quod definitive existit sub speciebus sacramentalibus; ergo aliquid spirituale dicit connectionem cum quantitate. Minor probatur: quia ratione illius ubicationis partes omnes corporis Christi penetrantur in eodem loco, quod non potest convenire alicui alio corpori. Respondeo

nu

nando materiam; quia eo ipso, quod ista ponatur dicat eius modi connectio-
nem cum quantitate, ratio corporeae materiae habeatio non urget; quia nos non
statuimus rationem corporis in impenetrabilitate; sed in connectione
cum quantitate, et cum ubicatio illa sit modus quantitatis, talis saltem
materia, quae postulat nullitatem quantitatis, non est, quod ubicatio illa cor-
poris Christi domini dicit aliquo modo ordinem ad quantitatem,
et ita corporea erit, sive ubicatio sit modus, sive quantitas ubica.
Plura alia afferri possent contra nostram sententiam, sed quae ex dictis diss-
unde solventur

Q[uaestio] II[a]

De numero principiorum corporis naturalis.

S[ectio] I[a]

Antiqua principiorum de [illegible] illustratur.

Exposita natura compo-
sitionis entis, notitiae impendendum est, non de principiis corporis metaphysici
metaphysice acceptis; sed tantum de principiis corporis generabilis, et corrup-
tibilis, in quorum assignatione mirum est, quantum dissentiant an-
tiqui philosophi; quorum alii unum, alii plura volunt esse principia: alii
ignem, alii aquam, alii terram, alii insuper caos, et sic quisque
arbitratu innobat alii sat sententiam. Sic tamen omnia ad nu-
merum illa ad tria reducebant: alii demum infinitas atomos
rerum esse principia arbitrabantur. hi omnes [illegible]
philosophorum principes [illegible] sententiae [illegible]
[illegible] tria et tantum tria [illegible]
[illegible] est.

Dicendum [illegible] ita corporis naturalis tria
[illegible] principia [illegible] neque ex se invicem, neque ex aliis, eter-

na

... rota. [illegible] cuiusdam sit una differentia separationis. Ut nomen prius
[illegible] scriptura [illegible] [illegible] quam nasci, ut videre est apud Sar-
[illegible] [illegible] [illegible] Manriquez, et apud omnes auctores
[illegible] qui [illegible] lib. 2. [illegible] prius [illegible] exempla
[illegible] inter [illegible] aut [illegible], ubi [illegible] c. 1. ait
[illegible], quae acceptio [illegible] est omnium generi conveni-
[illegible] prius [illegible] relationis [illegible] quod [illegible]
[illegible] prius: quo etiam [illegible] ve[illegible] prius
[illegible] [illegible] quod [illegible] originem trahere [illegible]
[illegible] 1a [illegible] quaestione [illegible] 3. [illegible]
id a quo aliquid alio [illegible] quemodo procedit. Ubi [illegible]
[illegible] Suarez [illegible] metaph. [illegible] numero 12. [illegible]
procedit [illegible] stricte [illegible] origine [illegible]
[illegible] institutione [illegible] causa;
[illegible] causa [illegible] [illegible] prius [illegible].

2o su-
mitur prius [illegible] in aliqua serie, aut ordine, id est [illegible] origi-
ne, aut [illegible] radicali [illegible]: in hoc sensu [illegible]
[illegible] [illegible] prius nullae origo, nam ex prio oriundi [illegible]
[illegible] aut [illegible] ex nullo [illegible] nasci. [illegible] generatione
[illegible] c. 7. [illegible] prius est, [illegible] mu[illegible]
[illegible] nulla sit [illegible]. In hac acceptione [illegible]
[illegible] prius [illegible] [illegible] prius
3o sumitur prius [illegible] inceptione [illegible]: [illegible]
[illegible] accipi; aut [illegible] prius in ordine [illegible] aut in or-
dine ad locum: in ordine ad tempus, ut quando dicimus nunc incipit
[illegible], nunc incipit [illegible]: in ordine ad locum, ut quando [illegible]
[illegible], qui 1o loco [illegible] punctum lineae terminatum
[illegible] illius punctum [illegible] lineae prius. [illegible] acceptio [illegible]

indivisibilis locus non habet omnia m. intrinseca adeo est alienum
nullo temporis aut loci spatio definitur.

Tertio circumscriptive dicitur,
propria ex in definitione posita denotant, tantum hic de fieri
propria intrinseca non extrinseca corporis naturalis; quod vero non dicitur
ex causa efficienti, sed a causa efficienti: similiter cre-
atura non dicitur fieri ex deo, sed a deo. Nec obstat, aliquando ec-
clesiastica pagina propria ex pro extrinseca extrinsecis appli-
casse ut Ioannis 8° qui ex deo est verba dei audit; quod eius-
modi locutiones impropriae sunt, et translationis. Unde dicto
inquit ita intelligendum est, ut unum principium non fiat ex aliis in eodem ge-
nere, in quo omnia sunt principia, ut materia non debet esse ex forma, neque forma
ex materia. Addit deinde ne duo ex aliis, id est quod materia non fiat ex
alia materia, neque forma ex alia forma, sed quod omnia corporalia fiant
ex ipsis, id est quod omnia composita naturalia constent principiis; quod intelli-
gendum est in ea composito modo [illegible] ratione totalis collectionis composito-
rum [illegible] ex totali collectione priorum est hoc numero composito ex his
numero principiis ut hic equus numero ex hac numero materia et
forma, alioquin enim ex quolibet principio fieri potest qu-
odlibet compositum, quod ex forma leonis non potest
componi homo neque equus.

[illegible] dicitur, [illegible] principia [illegible] fiunt [illegible] materia et forma, et
ex quibus [illegible]: quod omnia ex ipsis [illegible] fiunt, constant; quod materia et forma [illegible]
[illegible] et [illegible] ex [illegible]. [illegible] quemadmodum [illegible]: materia et forma
[illegible] integra [illegible], et [illegible] hent [illegible]
[illegible]. [illegible] itaque integrales non sunt propria, sed [illegible] unius integri
[illegible] qui [illegible] ad unum integrum [illegible] concurrunt, et ordina-
ntur; quod [illegible] non obstat, [illegible] m. [illegible] ex aliis materiis

constituere et, una forma ex aliis fit, sicut non certum dico in eodem genere. Dicta autem interpretatione integrales et essentiales in eo consistit, quod ablata una parte essentiali non manet totum; at vero ablata aliqua una parte integrali manet totum, licet non integrum, ut ablata manu in homine, ille forma non manet totum; secus si auferat brachium aut pes manet compositum, licet non integrum, sed mutilatum. Ad fractionem reo, nimirum est sermonem de partibus metalis, sed de speciebus tantum. Unde non fiunt ex aliis in eodem genere, sed ex aliis in diverso genere.

nota

Dices 2°: forma ex non collum compositum pertendit propria intrinseca, quod male asserimus collum vie definiri ea intrinseca propria. Probatur ante ex Aristotele 47° dicente, medios colores esse ex contrariis ex albo scilicet et nigro; sed colores medii non possunt esse ex contrariis ut ex quibus intrinsece componentibus: quod forma ex non collum compositum pertendit propria intrinseca, sed etiam extrinseca. mi probatur; quod ex calore et frigiditate non resultat 3a qualitas inter utramque media: ergo neque ex albo et nigro 3us color ex se distinctus. Nego consequentiam. Ad illius probationem dico, quod si colores medii non fiant ex contrariis tanquam ex partibus intrinsecis, praeterea ex ibi sumi non proprie, sed improprie tantum, et translatitie: sicut non proprie, et in rigore iuxta usitatum [illegible] in hac priore [illegible] debet [illegible] significat partes intrinsece constituentias

SECTIO II 2

Partes corporis in facto esse enumerat.

Corpus, sicut compositum naturale potest considerari duobus modis: 1° quatenus habet omnia sua principia constitutiva; et inde quae corpus in hoc statu in facto esse vocatur et est compositum substantiale completum, quod intrinsece, et essentialiter claudit [illegible] tum est: 2° idipsum corpus consideratur in fieri, hoc est, quatenus nascituri

citur substancialiter transit de non esse ad esse, ipseque transitus dicitur _fieri_ corporis, seu compositi. Adnotabis, transitum hunc triplicem posse sortiri denominationem; 1.m consideratur ut _mutatio_, 2. consideratur ut _conversio_, 3. tandem ut _generatio_ consideratur. Transitus hic, sive actio productiva considerari potest ut 1.o producens formam aut unionem formae cum materia, nec curius productionis exercere dicitur, _materia_ in hoc _initi tantum habet_, formae, quam _immediate ante non habebat_, tuncque actio illa dicitur mutatio, seu transitus, per quem materia transit de non habendo, formam ad habendam formam.

2.o accipi[tur] generatio sive actio haec productiva, prout est actio producens formam in materia, quae non solum eam immediate ante non habebat; sed habebat aliam, quae huius denuo productione ad terminum ... nec ... ut sic modo formae ignis producat in ligno, in quo casu generatio illa sive transitus dicitur _conversio_. 3.o demum accipitur generatio, sive transitus ille, non ut 1.o incipit tunc, sed prout desinit incurvare objecto, eam quae in illo servabat, et tunc actio illa dicitur conservativa. Notabis 2.o, item _a quo_ alicuius actionis esse illum, _qui desinit esse in subiecto ex vi productionis_ eandemque actionem ... subiecto; item ad quem esse illum, quem vitalis actionis producit in subiecto eadem. Notabis 3.o aliud esse inquirere quid conservativa fieri corporis, et longe aliud inquirere quid ipsa, et prout conservativa corporis in _fieri_. In praesenti autem solum inquirimus de ipsius corporis, quod consideratur in _facto esse_ sive prout subest actioni conservativae, et quod consideratur in _fieri_, transitum, aut prout subest actioni incipienti, ita ut neque ipsa, neque alia sit causa hoc corporis existere.

Adnotabis sit 1.o-2.o: corpus ... esse, hoc corpus ut subest actioni conservativae durantium ipsa dicit, ...

formam et formam. 2am hanc sententiam, et cum eo fuerunt docto-
res omnes alteram excepto. et probatur: illa quae corporis essentialiter ta-
mquam partes constituunt, debent in ea esse, ut esse est, ut propria principia
debent esse in facto esse; sed materia et forma sunt partes essentialiter constituentes
corporis naturale dum in facto esse est: ergo materia et forma sunt propria principia cor-
poris naturalis, dum in facto esse est. Maior constat; et minor probatur; quia cor-
pus in facto esse est compositum substantiale; sed quodlibet compositum
substantiale essentialiter constituitur ex aliquo actu, quod recipit
formam, et ex forma, quae recipitur in tali actu: ergo materia et forma sunt partes
essentialiter constituentes corporis in facto esse.

2a pars probatur, scilicet nullum

aliud principium esse praeter materiam et formam probatur; quia si aliquod esset principium corporis
in facto esse praeter materiam et formam, esset privatio; sed privatio nequit
esse principium corporis in facto esse: ergo nihil aliud est principium corporis in
facto esse praeter materiam et formam. Minor probatur: corpus in facto esse non cla-
udit privationem; ergo privatio nequit esse principium corporis in a-
ctu esse. probatur antecedens: corpus in facto esse est corpus 2m principia in-
trinseca, et essentialia corporis; quae de ipsius essentia corporis in facto
esse est forma, quae essentialiter opponitur privationi: ergo corpus in facto
esse non claudit privationem. confirmatur; quia iuxta omnes ea solum principia
constituunt corpus in facto esse, quae durant toto eo tempore, quo
durat ipsum corpus, aut compositum substantiale; sed priva-
tio simul nequit durare toto eo tempore, quo durat ipsum corpus:
ergo privatio nequit esse principium corporis in facto esse. Minor probatur; quia
forma durat toto eo tempore, quo durat compositum; sed ne-
queunt simul durare forma et privatio, ut est per se patet: ergo
etc. Unde infertur, principia corporis naturalis in facto esse non posse
esse plura, nec pauciora: non plura ut vidimus; non pauciora; quia
cum unicum principium non potest esse corpus naturale substantialiter generari

rd

rabilis et corruptibilis est.

Dicendum 1º: unio materiae et formae constituit essentialiter, et intrinsece compositum substantiale seu corporeale in facto esse; ita quod non duo tantum, sed tria partialia constituunt essentialiter corpus in facto esse. Antecedens probatur 1º: ideo materia et forma constituunt intrinsece, et essentialiter compositum, quia qualibet deficiente, deficit compositum; sed deficiente unione deficit compositum: ergo etiam unio est partium essentialiter, et intrinsece constituens compositum in facto esse. 2º probatur eadem antecedens: ideo materia et forma dicuntur partia intrinseca corporis naturalis in facto esse, quia sunt partes essentiales illius; sed etiam unio est pars essentialis compositi: ergo erit illius pars, et consequenter tria erunt corporis naturalis in facto esse partia. Adeo distinguendo antecedens: unio materiae et formae constituit essentialiter ut quo compositum naturale, sive corpus in facto esse, concedo antecedens; constituit ut quod, nego antecedens. In praesentiarum autem loquimur de partibus constituentibus ut quod; unio vero, quamvis essentialiter requiritur in composito non est pars componens, sed est id medio quo partes componunt, id est, quo materia unitur formae: unde eadem ipsa non principiat ut quod compositum, nec potest dici ab eo pars: sicut actio, qua agens agit non dicitur ab eo causa efficiens effectus producti. unio itaque physice causalitas materiae constituens materiam in esse partis, quatenus media unione materia recipit formam, et sic causat compositum.

Dicendum 2º ex Francisco Bonae Spei ex carmelitano carmelitano[?] Theologo[?] scientifico, dubio 3º resolutione 3ª: corpus naturale compositum in facto esse de quo hic loquimur ultra materiam et formam claudit existentiam: quia praeter materiam, et formam dat 3m partium nempe existentia. Antecedens probatur: quia corpus naturale existens est per essentiam, sive existentia non est de ratione; ergo corpus compositum naturale claudit existentiam ad[?] inde

cor

corpus in facto ee pria de ti[illegible] l[illegible] pria. P. Arriaga hic d[isp]. 1ª

s. 2ª pene eu cum hibarguo, asserit que subsistencia reboraee 3m priu corporis in facto ee, cum iuxta pris corum pthorum mentem, quid subsistencia non agnoscendi pria corporis nalis in ueste gaberre, nec ea posi[tio]. non placet responsio, qd status ea poci[tio] nõ ẽ status a gracia, sed solo nalis, et tam exactam illi antiqui in cognitis, qq. nõ diam arcana patuere: qo spectabit: qe perhabit ad corpus nale qua nale: id subsistencia erit 3m priu corporis nalis, quasi posita in tra sferam corporis nalis.

Sº Obiicedo: s[ubs]tantia l. puncto 2º numero 4º reiicin[?] posito nõ ẽ duplicem ẽẽ subsistentiam, aliam mẽ, aliam fẽ, et subsistenciam mẽ adiiga pertinere, ea ipsa que sunt priu rest[it]uere, et simi[li]ter de subsistencia fẽ ait: cum ter asserit ad subsistencial partiales nõ rest[it]uere diversum priu are liquid distinctum. etiam conclusio hec displicet 1º; qd locum nõ habet incertencia eorum, quid asserant in quo ti bet 2 posi[tio] dari unicam tantum subsistenciam, qd sit mẽ, et fẽ, complementum nẽ ẽẽ ea posi[tio], in qua sententia etiam debet subsistencia excludi a rãe prii. 2º; qd iuxta hunc dicendi modum in ter tẽ, ma rest[it]uit nẽẽ prii exaltis, qd ma nõ est, sit ex subsistencia, qdẽ 2ª rãe prii, qd nõ debet exaltis fieri, ut etiã peccat 1º obiicedo.

Rẽs qd

nocing[?] centi loquitur de priis exaliter [?] corporis nalis, hoc ẽ, de priis illis, qd ita exaliter ab eorum nequirunt, ut quolibet eorum ablato, nõ maneat corporis. m. vº esto subsistencia pertineat ad corpus nale; nõ tamen ita pertinet ut ea ablata nõ maneat corpus nale exaliter [?] sumptum, si-

qui

qui dicit christus dominus non assumpsisse haberet ter-
tiam humanam, dum huiusmodi corporeitas nalis assumpsit veram
compositionem humanam, et verum hominem. at est assertio absurda, quia
christus non remansisset corporeitas nalis, nec homo. idest christus exis-
tentia ad corpus nale requiritur, tamen non illius quasi
essentiale. unde infra distinguemus an aliquid: corporeitas nalis est
...dit subsistentia, 2m quod corpus, sicut et ...eu in tale compositi-
sisti, non ... ...dit subsistentia 2m quod compositum est ... sive
in tale ... praedicamentum. corpus enim, sicut in tale substantiarum
dicimus, et sic non vero subsistentia, quod ad tale compositum
..., quod ... potest abesse, et adesse absque compositi corruptione, ut
patet in christo domino.

SECTIO III.ª 3

Corporis nalis in fieri prima in examen vocantur.

Multa
nominantur ab auctoribus ... ... quae res ex ... ad-
modum perspicua redditur ... ... id ... quo ... clari-
claritatem exponendum, ad ... sermonem esse de primis
intrinsecis et essentialibus ... corporis nalis in fieri
... dicitur transitus ... mutationem ... ... potentia
illam habere ad esse ... in eodem subiecto, ... tria in hoc ... et
id, quod transit, id a quo transit, et id ad quod transit, ... debent
esse 2ria, quia ... opposita ... Ratio est; quia non quodlibet fit ex
quolibet nisi 2m accidens: proprie loquendo quodlibet, fit ex ali-
quo sibi opposito ... album, fit ex aliquo non albo, ... etiam ex non
equo. Nullus enim dicet album ... fieri ex homine, aut ex musico; si
enim album fiat ex homine aut musico id erit ... ... accidit: ... cum
est ad hoc ... fiat album, quod fuerit homo musicus.

Plurimu cu mutatio tran-

situs quidam seu motus fit ab uno opposito in aliud, aliqd debet eē,
qd sit utrique coē: si m. nihil coē sit, quare dicet hoc 2m
ex illo alio fieri: ut ut ho ex n albo fiat albus, debet id esse,
qui antea n erat albus, fieri albus: sic etiam ut aliqd fiat
equus ex n equo, debet aliqd eē in equo, qd erat antea in n equo
si m. nihil sit in equo, qd erat antea in n equo, n dicet equus
ex aliquo n equo, sed ex nihilo fieri.

Et ex quibus facile intel-
ligitur [illegible] intercedere qd res aliqua gigni dicat fit: 1m ē illud
qd sub uno statu erat, et ad alium transire dr, hoc aut dr ma,
subm seu mobile: 2m ē extremum illud, ad qd mutatur, et
ex utroque resultat id, qd fit: 3m ē extremum illud oppositum,
a quo subm recedit, dum ad aliud movet, et transit, hoc au-
tem dr terminus a quo, seu privatio fē, quae ē natio fē in subto capa-
ci habendi fam, quam adquirit: qd ig sub transit a privatione ad
fam, id qd inde resultat, fieri dr ex privatione, sed ex aliquo
fa privato; n m fit ut eum quis ex aliquo, sed ex aliquo, qd
erat sine fa denuo adveniente. Sic dum lignum ignescit ex pri-
vatione ignis, quam habebat, transit ad fam ignis, et sic mutatur ma.

sit

1a nostra 3o cum aris, et universa peripatetici cerum scola dr, princi-
pium tr. 1a physicorum 8. 3a ad corpus in fieri requiri tanquam pria
intrinseca mam, fam et privationem. Pr 3o: qa corpus in fieri
ē corpus quatenus incipit eē; sed corpus quatenus incipit eē dicit mam,
fam et privationem; ergo ad corpus in fieri concurrunt tanquam pria
intrinseca ma, fa et privatio. Mar probat: qa corpus in fieri
ē corpus habens modo eē, qd immediate ante n habebat. Mi
pr: qa inceptio ē transitus rei de n eē fam in subto ad eē fam in

sub

subito; sed in transitu de non esse formae in cultro ad esse formae in cultro claudentur et prima materia forma et privatio: quo ad corpus ut incipiens, seu in fieri concurrunt et prima materia forma et privatio.
mi pr; quia in transitu illo, seu mutatione invenitur materia, quae transit, forma ad quam transit, et privatio, a qua transit: quo in illo transitu clauduntur materia forma et privatio tanquam principia intrinseca.
Pr

2º est specialiter de privatione: mutatio quaelibet mutatio petit essentialiter aliquando aliter se habere, quam antea; quo petit habere aliquid, quod antea non habebat: quod antea habebat illius privationem, probo hanc consequentiam; quia non habere formam, quam postea habere, essentialiter est formaliter habere illius privationem; quia non esse formam in cultro ipso et privationem esse formaliter idem; quia cultrum transit ad habendum formam, quam antea non habebat, habebat antea illius privationem. et constat etiam mutationibus accidentalibus, aer de tenebroso fit lucidus, paries de non candente candens: quia nec in aere praecessit privatio lucis, in pariete ... ; aliter enim non transiret de non lucido in lucidum, de non candente in candentem: quod eodem modo probandum est in mutationibus substantialibus, in quibus requiritur privatio formae substantialis, ut in prioribus formae accidentalis: discrimen autem inter utramque mutationem est, quod mutatio accidentalis habet pro termino accidentalem formam et substantialis formam substantialem.
Ubi

notabis, quod etiamsi in omni mutatione naturali, quae de facto videmus, verificetur a forma positiva, quia generatio unius est corruptio alterius, ut generatio ignis est corruptio ligni et hic id patere est ad omnem mutationem: cuius ratio est, quia etiamsi materia in omni generatione existeret, et forma ignis in ipsa produceretur, esset dicere: materia mutata est formam de novo producendo, et in hoc casu non recederet a forma aliqua positiva. quod dicendum, materiam tunc non mutare, neque adquirere novam
formam

seq. priori demi[?] in ea mutatione. Respondendo cum q[?]; quod ad hoc ut dicat mutari in sua essentia, sufficit quomodo se habeat aliter in sua esse, quam antea se habebat, quod in casu posito verificatur; quod verum est [illegible] hoc: aliter modo se habet in sua esse receptiva, quam antea non habebat. Ad mutationem igitur non requiri terminum aquo positivum; et ideo liquidando est praedictum, quid duplicem distinxit mutationem positivam et privativam, et duplicem terminum, ut aqua ex calida fit frigida: mutatur [illegible] nova frigiditate, inde quod fit, et privative [illegible] nova calorificatione, quam antea non habebat.

Sit 2a conclusio. Transitus hic sibi dicto generativus est [illegible] conversionis, in quantum conversio exigit terminum aquo positivum; [illegible] tale, nam conversio transitus [illegible] mutationum rei in aliam, ut ligno in ignem, aquae in vinum, et similibus: unde ad generationem, ut conversio, non minus requiritur terminus aquo positivus, quam ad generationem et mutationem requiritur.

[illegible] cuius ratio est; quod conversio mutationum rei in aliam [illegible] hac mutatio exigit necessario destructionem totius [illegible] secundum [illegible], qui fit media sua destructione: quod requirit terminum aquo positivum ut [illegible] ex dicta. Ubi nota duplicem dari conversionem, aliam totalem, partialem aliam; totaliter dicitur transubstantiatio, et [illegible] mutatio [illegible] substantiae praedicti in substantiam advenientem, ut accidit in conversione eucharistica, in qua tota substantia panis convertitur in Christi corpus: partialiter conversio est, quae sola sua mutatur in aliud, ut quando lignum convertitur in ignem, conversio partialis est, quia remanet materia communis utrique. Sed haec in ulteriori de generatione cum [illegible] redibit.

Sit 3a conclusio de [illegible] generationis

quod licet generatio, non est ulla privatio [illegible] generationis, [illegible] privationem, [illegible]

et

et ll. pm Suarez D. 15o metaph. s. 2a numero 4o, et alij plures alios

ert. pr. 1o rãe apriori: generatio subst. dicit praecise eductio frẽ ex pot(enti)ã
mẽ, ita ut eductio frẽ dependenter a mã, ut in praedicamus; sed
ad prius ... nulla dicit privationem: ergo ad prius generationis qua talis non ex-
...it privationem. Mi. pr. quia si in casu Deus in instanti reali produceret
mã et frã similiter, ... ad prius eductio frẽ ex pot(enti)ã
mẽ; sed tunc nulla daretur, neque intelligeretur privatio: ergo ad pri-
us generationis qua talis nullam includit privationem.

Confirmatur;

quia in 1o instanti ... creatio, et ab his ... privatio ...
... potuit ignis ... ; sed ... generata frã ignis, quin ut ... intelligeretur privatio, nec illa ... con-
currerent: ergo ad prius generationis qua talis nullam dicit pri-
vationem ex parte. Conã ẽ certissima; quia si privatio esset de ad prius genera-
tionis ut talis, nulla posset esse generatio, quae non constitueretur per pri
vationem. Quod evidenter probatur; quia Deus omnipotens non potest ... adaequate
rale, quod non esset ... per ... suae rale. pr. mi. Prior si syllogi:
quia id, quod nunquam fuit, non potuit esse in mã; sed privatio nunquam fuit:
ergo nunquam fuit privatio in mã: sicut ... antichristus ...
fuit et nullibi: ergo non fuit ... mi. pr.; quia ab omni aeterni-
tate fuit vera ... frã ignis ẽ in mã: ergo falsa est ejus contradic-
toria frã ignis non ẽ in mã. Probatur evidenter; quia duae contradictoriae
non possunt simul vera: ergo falsa est ... privatio frẽ ẽ in
mã, quia ... contradictoria frã ignis non ẽ in mã:
ergo ad generationem 2m ... generationem nulla concurrit
privatio.

Pr. 2o, et supponamus id, quod in ... casu accidit,
ut mã ... in hoc instanti A informata frã ligni, ita ut
nunquam habuerit mã ... frã ligni: ergo in illo casu nunquam ex

...

nihil privatio, tamen significari non illa materia implicat ... existere simul, sicut et illius privationem; quia existeret eadem tunc, et non esse tunc, quod evidenter repugnat: quo ad eiusmodi generationes non concurrit privatio tamquam principium constituens; quia si Deus crearet hanc aulam, et simul in instanti illa fuit, numquam angelus videret hanc aulam, qui in instanti illa simul videret fieri: quia numquam in hac aula videret nationem fieri: quia in hac aula numquam fuit natio fieri. quod in nostro casu similiter accidit.

Sectio IV 4

Statuta doctrina ab adversariis vindicatur calumniis.

Obiicient

1°. primo: privatio non concurrit corporis male in fieri nequit constitui per privationem: quia duo tantum principia concurrunt ad corporis male in fieri. Antecedens probatur: principium materia ordinatur ad componendum rem; sed privatio non ordinatur ad componendum, immo ad destruendum rem, cuius est principium: ergo privatio nequit esse principium corporis in fieri. Respondeo negando antecedens ad probationem concedo maiorem, et distinguo minorem: sed privatio actualis in materia non ordinatur ad componendum, immo ad destruendum rem, concedo minorem: privatio ut dicit carentiam esse non ordinatur ad componendum, immo ad destruendum rem, nego minorem.

Duplici-

pliciter itaque considerari potest privatio, vel quatenus permanenter existens in subiecto, aut materia, ita ut sit in hoc instanti, et in sequenti etiam futura sit, quatenus non potest componi in fieri constituere, sed ad destruendum hanc rem formaliter excluditur, tamquam destruentem. aliter itaque consideratur privatio, quod dicitur esse terminus in fieri principium, ut ita ut modo sit in subiecto, et in instanti futuro non sit, sed desinat esse, et hac ratione dicitur principium corporis in fieri, quatenus nunc stat in hoc instanti, et in immediate futuro non sit, et per hanc desitionem,

sive

siue hoc n. ee tralatur, qd e fieri aquo transitum, et inclinationis priuationis corporis in fieri sicut in 1o cuiee. 16

Obiicient

2o. 1a eandem ncm. Privationem pot ee priorem fieri corporis naturalis illius mutationis: g deo tantum e prior corporis nalis in fieri. Pr ant; q privatio l causat qd e, l q n e, sed neque qd e neque qd n e causare pot: g privatio nequit ee prior corporis nalis in fieri. Atque mi pt; et in ll n pot ee prior corporis in fieri qd e; qd qd e privatio, corpus e intro aquo transire debet, et hinc neque ma nocet, neque ipsi opposi- tum; n.m. incipit transitum, q do cum tm e intro, quem relinquere debet. Itm privatio nequit ee prior qd n e in ma: pt; q ni- hil e prior alterius nisi habeat ee q do pridat; sed privatio ne- que e neque ee pot q 1 oppositum pducit: g privatio nulla rac e prior.

Hac argumentatione uercat spinula 2a privationem et form, et exemplo motus localis exornat et pericula hinc ii- riderit, qui positum eet ota quinis, et sibi sic excipiendus, eo qd tam subtili, et nulli respondit fundamento oium phorum autoritatem temere pferat. Ad argum igr rendm e ex dicendis de incepcione et decicione rerum, formam sic et privationem 2 cur- rere ad corporis in fieri e n simul, sed successive, privati onem ullt ad ultimum sui ee et form p 1m ee sui: transitum.m. seu mutatio a privatione ad form, qd e fieri corporis nalis, e alli qd successiuum reuelans ex ultimo ee privationis, et 1o ee form: ultimum ee privationis explat hac ff, nunc e privatio, et immediate post n erit, et 1m ee form explicat, nunc e fra, et immediate ante n fuit. ex quo in fra reo ad argum nando ant ad huius pbationem distinguo ma quoad 1m ptem: privatio e prior

q. d. e in ult. i. momento, i. ueso ma. e prius, q. d. e in primo instanti motus, non ma.m Ad id quod in 2a. ric(?) addu(?) dicebat, dico, qd. duplex ma. e in tro ad quo 2m. ultimum esse illius tri, incipit transitus, non autem incipit transitus q. do ille non e in tro a quo, si e in illo tro non 2m. ultimum esse illius: incipit itaque motus seu transitus corporis, sive fieri corporis p. ultimum esse tri a quo, et p. ficit p. primum esse tri ad quem.

Ad probationem 2am. principium dem mod. ll. p. tro distinguendo ma.m nihil e prius alteri ius p. modum ptis p. manentis realiter et strictè, cum sui entis ipsius, nisi habeat esse, q. do priat; concedo ma.m nihil e prius alteri p. modum ptis transeuntis, et p. modum tri a quo recedit, nisi habeat esse q. do priat, non ma. ipsius cum quidem prii p. modum tri a quo non sit, qd. sit actu, q. do priat, sed qd. tunc non sit, et immediatè ante fuerit. Unde dictum illud omnibus receptum, prius debet esse q. do priat tantum de iis prius debet intelligi, q. p. manenter causant, et p. modum principii aliquid p. manens causantis; fieri autem fieri corporis non sit aliquod p. manens, sed quod sub ratione idem e, quoniam illud in sit tu(?) debeant esse aliquid etiam subiectum, si hoc subiecti hoc causans, ut tunc a quo q. do definit esse, sive p. ultimum sui esse; tunc v.o ad quem p. primum sui esse, ita tamen ut nunquam simul sint, sed in taulibus a quo modo non sit et immediatè antea fuerit, et tunc ad quem, ita ut modo sit et immediatè antea non fuerit.

Obiiciunt 3o. privatio e natio formae in subiecto apto; sed nunquam datur eiusmodi natio formae in subiecto apto: ergo nunquam datur privatio, q. sit prius corporis naturalis in fieri. Pa mi. q. nunquam datur subiectum sine forma, sed datur semper cum e sine forma, non est aptum ad illam formam, q. neque e in bonis formae simul nati fieri esse: q. nunquam datur natio formae in subiecto apto, et consequenter non datur privatio, quae sit 3m. prius corporis naturalis in fieri. Resp. eo dicendo ma., et negando mi. ad huius

privationem, concedo maiorem, distinguo minorem: sed deberet subiectum esse sine forma, non aptum alteri formae incertum, concedo, et in tertio signo formae, concedo minorem: non est aptum alteri formae incertum quo signo, in quo minime alio: nego minorem.

Sed tum

itaque est duplex forma quae subordinata non potest coniungi naturaliter in eodem subiecto: sed tum etiam est aliter loquendo, subiectum aut materiam non posse naturaliter existere sine omni forma, at si quod asserimus privationem esse carentiam formae in subiecto apto, non intelligimus aptitudinem illam esse in ordine ad coniunctionem duplicis formae; sed solum asserimus illud dici subiectum talis formae esse, ut tamen per prius formae advenientis dispositioni sua possit unum aliquod sustinere: neque ad privationem et illius conceptum requiritur, quod tempore aliquo existat subiectum sine forma praecedenti, et cum dispositionibus advenientis; sed solum quod in ultimo instanti, aut in tanto formae praecedentis dentur dispositiones formae advenientis, ita ut immediate post introducatur nova forma.

Obiiciuntur 4.o ad omnem substantialem mutationem naturalem requiri actionem causae efficientis; quae prima corporis naturalis in fieri principia mutatio dicitur quaelibet principia, et in facto esse tria. Antecedens probatur: quia omne quod movetur ab alio movetur; quod movetur ab alio: quod movetur actione causae efficientis. Ad solutionem huius obiectionis nota duplicem esse mutationem: alia enim dicitur causalis mutatio, sive effectiva, et alia formalis mutatio: causalis sive effectiva mutatio est actio productiva, media qua producitur terminus ille ratione cuius mutatur subiectum; formalis vero mutatio est ipsa inductio formae; seu ipsa productio, quam ipse causa materia recipit. Hinc ad argumentum concedo antecedens distinguendo autem: ad omnem mutationem substantialem causalem requiri actionem, concedo antecedens; ad omnem mutationem formalem requiri actionem distinguo: requiri actionem causalem ... ... antecedens: requiri actionem formaliter, aut in ipsa mutatione, nego antecedens. Et in distinctione ... antecedentis ... quare ad ... examinare ... actionem ...

q.a hoc ipsum est, quod modo aliter se habeat circa suis aut materia, quam antea se habebat, sicuti de hac re dicere habitudinis ordinat ad subiectum, aut ab alio extrinseco, et de modo collocat ratio formalis mutationis.

Obijciunt 5o. 7o. 3m. sic: ut privatio occurrat ut principium solum requiritur, quod materia modo habeat formam, quam antea non habebat; sed in generationibus 2m complete talium verificatur, quod materia modo habeat formam, quam antea non habebat: ergo ad generationem 2m completam talis occurrit privatio ut principium. Maior videtur certa; quia eo ipso quod materia modo habeat formam, quam antea non habebat, verum est transitum materiae de non habendo formam ad habendam formam, in quo complete privatio consistit. Minor probatur; quia in generationibus quae sic occurrit talis verificatur materiam transire per generationem de non habendo ad habendam formam genitam; sed hoc ipso verificatur, quod materia modo habeat formam, quam antea non habebat: ergo in generationibus quae sic occurrit talis verificatur quod materia modo habeat formam, quam antea non habebat. Et confirmatur; quia de facto ad generationem substantialem accidentis non occurrit privatio 2m completa adaequata privationis, sed potius 2m completa carentia formae; sed completa carentia formae est potius non esse formae: ergo sic occurrit ad generationem non esse formae, sicut privatio formae primae; quia privatio nequit occurrere 2m completa adaequata privationis. Probatur; quia nihil potest occurrere ut principium corporis celestiae, cuius quia ex alio genere constituit, sed privatio 2m completa adaequata privationis nisi constituitur ex subiecto: ergo privatione nequit occurrere ut principium 2m completa adaequata privationis.

Hoc argumentum bene ponderat quidem amicus noster cuius acumen et ingenium ex virtute huius fundatum; sed non tamen quod sequitur sufficienter dicatur, et solutio est egregia, pro hac occasione in eius rationem nominum, cuius usque habendi privationem de aliquo constantem ex carentia et subiecto, cum privatio nihil aliud sit, quam

n ee fra, qd pericuer ex p[ar]te alii mea osequent. q ultima, ubi
de natione privatione et carencia nobis agendu e. Adargu
q res distinguendo ma, ut privatio recurrat ad quas solu re-
quirit, qd ma p[er] existens modo habeat. fra, qu antea non habebat,
et ma: si ma n p[er] existebat, no ma. Ad huius ma privatione
dico, q illa coea n dari transitu sei cuius qui requirit ut cultu
aliene habeat vacantre habeat. exigit q existens cuius illa ad m.
in illo potest transitus metrices aut loci. si mihi ster distingue
mi ad ipsos requisite in generationi cu q dependentiu verificat, q
ma p[er] existens modo habeat, qu antea no habebat, no mi: verificat, q
ma modo habeat fra genita dependent ab ipsa, oci mi. Distingues
etia mi privatione: in generationibus p circul talibus, verificat
ma transire, p[er]ire a natione fra genita ad fra genita, no ma: veri-
ficat transire loge aut metare a natione fra genita ad fra genita.
Ircedo ma. ri ein de nobis cod.

Ad privatione nobis ap. ma, ut ex dictis
debat, et ex dicendis locorum ampliusstatit. Ad illiu privatione
etia nobis assumptu: ad cuius privatione reddus ma, et distingues mi:
sed privatio 2m ipsu ad quatu privationis dicitur excubo tanq
ex p[ar]te cuius intrinseca, no mi: dicitur excubo tanq tro ex intrinseca
inolatio, omito mi. Dixi no tant omito, ut scruer im dicitur in
q p[er] sua p[ar]te. itaque, privatio dicitur excubo tanq ex p[ar]te in
trinseca; ead dicimus privatione ipsa n ee, ra inculto, q illa
here not, designando ultr locu, in quo fra poterat existere. Unde
cu dicimus privatione, id e deceere n ee fra, n quid ab alio, sed
in hoc ili ini locutio ut privatione a pura natione, et carenciadi-
stinguamus, penes nos, seu culta, in ordine ad q distinguunt. sed
de his infra ex p[ro]fesso agendu.

Materiam 1. corporis naturalis principia et existentia examinant.

SECTIO I.a

Variam materiae acceptionem in rerum natura demonstrat.

Dupliciter a philosophis usurpatur materia: alia namque dicitur materia intelligibilis, et est quantitas abstracta ab omnibus sensibilibus qualitatibus, quae mathematicorum dicitur obiectum. Alia vero dicitur sensibilis, et est, quae a tecta sensibilibus qualitatibus in corporibus reperitur. Haec vero est substantia completa subiectum tantum mutationis accidentalis; vel incompleta, est simpliciter omnem compositionem excludens, et a forma substantiali compositum substantiale restituens. Utraque haec materia modo dicitur remota, modo proxima: remota dicitur ubi alicuius formae quae pluribus eget mutationibus, ut illam tandem recipiat formam; proxima, quae paucioribus, vel unica tantum indiget mutatione ut accidit in ultima dispositione [illegible]. Interdum etiam materia 1a appellatur, interdum materia 2a. Dicitur materia 1a illa, quae omnia simpliciter, et 2a illa, quae est composita. Vel 1a dicitur materia nude sumpta: 2a dicitur eadem formis affecta sensibilibus qualitatibus. Vel dicitur 1a quae est indifferens ad omnes formas: 2a autem quae iam affecta, vel illa forma determinata. Tandem materia de qua hic nobis sermo est materia 1a quae est quidem incompleta substantia, simplex, subiectum substantialis mutationis, quae recipiens substantiales formas, compositum exhibet substantiale.

Varii sunt modi materiae 1am in rerum natura, quae sit 1um principium, et 1um subiectum, 3um quae omnibus in generationibus substantialibus, eundem iudicat Aristoteles; alii aliqui nescio unde causa [illegible] merari, id namque dixerunt [illegible] inter quos fuit Cornelius quidem [illegible] Pereyra iacens [illegible] iniana margarita pagina 393 et 447, apud reverendissimum [illegible] Malar tractatu 1o physicorum [illegible]

et nobilissime eandem tuet. torre. Jon. a plurimis in libro 1° phisicorum, d. 3ª q. 1ª, sed hi philosophi male audiunt apud reliquos philosophos, et ista eorum sententia ut fidei parum, et teadanea non cinemma hoc dicit. Nostra autem et uera sententia est contra demoni...: 1º quod dari generationes, et corruptiones substantiales ipsis oculis perspicuum est; cum uidemus hominem corrumpi, et remanere cadaver, lignum destrui, et ignem remanere; sed in eius modi generationibus, et corruptionibus necesse est, quod inveniatur aliquid subiectum commune precedenti ligni, et subsequenti igni: ergo aliquid datur subiectum commune, quod modo sit sub una forma, modo sub alia, quod subiectum dicitur materia.

Arg. 1º contra probatur quod si non remaneret subiectum commune, sed totum, quod erat in ligno corrumperetur, ignis transmutans lignum in ignem, produceret, quod est ignem producendo: quod actio, qua ignis producit alium ignem est creativa. Probatur quia, quod creatio est productio ex nihilo, siue ex nullo praeexistente subiecto: sed ignis A producit alium ignem omnino ex nihilo; quod nil, quod erat in ligno remanet in igne producto: quod illa productio est creatio. quod falsum est; quod nullum agens creatum, creare potest, cum uirtus creatiua sit propria solius Dei. 2º predicamus: quod antequam ignis producatur in ligno, prius in ipso producuntur dispositiones ad ignem ut calorem et siccitatem; quod aliquid est in ligno, quod potest dici ... ad ignem recipiendum: hoc m. erit subiectum ... nempe materia: quod datur materia quae ignem recipiat, et quae prius erat sub forma ligni.

2º probatur dari hanc materiam, quod agens naturaliter operans aliquid destruit, id, quod destruit, non ... ad nihilum; agens enim naturale nihil corrumpere,

aut

uult destruere potest, nisi ad ipsum modum compraecedente materia. Dicendo: quia destructio omnis fit manente aliquo illius, quod non destruitur, nec in nihilum redigi naturaliter potest. Dicimus maxime illud in quo tenent omnes eam in contrarium nihili, le appellabitur, et non in ipsa Aristotelis maxima constat; quia non quodlibet ex quolibet fieri potest: quod aliquid extrahi debet, ex quo fiat aliud immediate: illud vero ex quo immediate fit aliud, debet aliquid specialiter habere, ut potius ex illo, quam ex alio fiat: quod tamen specialiter debet aliquid habere sibi commune et alteri, quod ex illo faciendum est. Probatur 2°: quia uidemus non generari, neque produci aliquid naturaliter, nisi aliquid prius destruatur, unde Aristoteles habuit illud axioma: productio generationis unius est corruptio alterius: uidemus enim ignem in ligno non generari, nisi prius corrumpendo, et extrahendo ligni naturam: si quod nihil eorum, quae in ligno positiua erant, remaneret: quod si illa ligni destructio deseruiret, praesertim cum rerum destructionem minime natura intendat, sed solum propter accessum, quatenus utilis naturae ad naturalem rerum generationem.

Probatur, et explicatur

Altera eadem sententia: quia dum leo ignoritur, et ideo est ex quo ... uiuente, manet aliquid substantiale leonis; sed non manet forma; quia haec destruitur: ergo manet materia. Minor est indubitata. Probatur maior: quia manent eadem accidentia, colorisque dispositiones, et fere omnia, quae fuerant in uiuente, donec in uermes aut cineres abeunt; sed accidentia non possunt remanere sine substantia, ut omnes fatentur: ergo dum leo moritur, manet aliquid substantiale leonis. Unde colligitur ex syllogismo, quia non restat aliud substantiale, quod manere possit praeter materiam, sicut subiectum eorum accidentium.

Sed-

Sed dices n̄ manere in Christo ea m-
ortuo eadem accidentia, q̄ fuerant in vivente; qd n̄ adeo ab-
surdum videri debet, ut homines, qui id n̄ defendant, dicant ver-
um in corruptione fieri resolutionem usque ad materiam primam, et
consequenter nihil viventis hominis in mortuo remanere. Sed 2ª
est 1º, q̄ eiusmodi resolutionem admodum repugnat ei in t̄-
pore de generatione. 2ª est 2º, q̄ non tantum defendum est humi-
narum auctoritati, ut id, qd oculis cernimus, credamus;
itemque in rebus, fidei sensibus subiectis, adhibenda f̄ præ ho-
minum autoritate, qd magnum fidei divinæ reservamus,
in curru obsequium 2ª sensus corporei instar, cuius haec maxime
ad ex hoc sententia statuisse videndum, qd ille eius præsertim tam ab-
ordum horum phisicorum, ut illi materiam primam defendant aliqui de physica
materia meriti. 2ª est 3º, q̄ sicut defendi potest n̄ manere eadem acci-
dentia in homine emortuo, q̄ fuerant in vivente, sed alia ipsis
simillima, posset etiam eadem ratione defendi, putem, duos, video, n̄ esse
eundem, quem heri cognovi, sed alterum, ipsi simile, quod est ridi-
culum.

Sed dices 2º horum esse, quod in homine demortuo maneant accidentia,
q̄ fuerant in vivente, at 2º eiusmodi accidentia n̄ eius vel variasse ma-
nere, necesse ut in materia aliqua substantiali, q̄ remaneat, et recipit in quantitate
hominis mortuo, et vivente. Sed 2ª est 1º, q̄ illa quantitas, si illa est substantia
substantiae accessit, debet habere substantiam cui insit, si quidem ea est de-
terminata, ut nequeat existere sine eo cui subsit: qd cum illud, si alicui n̄ in
venerat, dicimus materiam primam eadem quantitate substanciali esse, ea
est materia cui insit substantia, cui subest. 2ª est 2º, q̄
sicut accedit haec ad res eandem quantitas, q̄ est eo cui substantia
substanciali, quamvis eiusdem accedit eius substanciali,
si sit eo subsistum q̄ dicitur fieri, inde ubique relinquant, et perma-

ne

neant, et ea qua ex co[?] substantialiter ..., q̄ ma-
l. tassella mat.

Arguet 3[a] ... ex ... ho in scriptura sacra uocat anima genesis 2°; et *factus est ho in animam viventem*. Deinde Genesis 6 ho uocat caro: *n̄ permanebit spiritus meus in hoe*, q[a] *caro e*: q° ho est anima idem [?]; sed etiam ho e idem cum carne: q° caro, seu anima e idem cum anima. Pr. hec ultima co[?], q[a] q̄ s[?] eadem uni 3° s[?] idem inter se; sed anima et caro s[?] idem cum hoe: q° s[?] idem inter se: q° nihil datur in hoe distinctum ab anima, q[d] ipsum ... Sed sane argum hoc potius probat anime corruptionem et mortalitatem ... fidem, q̄ ... ma[?] ... ; sequela v° pr; q[a] anima e idem cum hoe; sed ho corruptibilis, et mortalis e: q° anima corruptibilis et mortalis. Vide q[d] probat ... verbe-ne logus. Ro q° directe, scripturam loqui ... tropum apud veteres ... , ... ut ... in ... loco. Unde nihil ... argum. ... erit ... ... arguta ... , q q[a] ... uiro ... a nobis ... terminetur.

SE II[a] 2

Sirca ea, me[?] ... aliorum sententias examinat.

Ex ... sententiam ... hac ... stabilimus ... in ... , ... falli ... , ut aliqq ... sed ... ut ex ... ; q[d] ... placet ... , ... *pure* [?] ... ma, ... ma, et summe ... , ... , et ...

m[?]

nihil: secus bened. aq. per pictore sentiunt fomitibus, cum modi-
cum ipsis adolescere; condidam tenebrosam, obscuram, et ... se nihil
judicanti: non possum me tercalle id in animum inducere, cum eos e
nobilissimos illustrissimos quemadmodum fortis seculare, nisi vellint
se suos mentes, animos, et spiritus omniare, cum ipsi se nihil in me
se bene existimant.

Melius, et verius alii senciunt, quorum sic tamen
primum de Ennio: materia prima est ens incompletum substanciale, primum subiectum receptivum
formae quod subsumit et anima, et in loco hoc primo C. David dali quod sit
subiecti aliquod per se primum subiectum uniuscuiusque, ex quo inexistente fiat;
dico autem materiam primum subiectum uniuscuiusque rei, ex quo inexistente fit. Expli-
cite de materia prima ita apud omnes antiquos philosophos inhaluit, et tam aliquot,
ut quasi nihilum in proditate latere, ita ab omnibus per terminos ve-
rum rei esse ramediti, et quod male torsit eius ingenia, hanc rationem
subtili inquirere, et in quo sita sit examinare, it aut nodus
Gordius videatur, quod facilius scindit, quam dissolvit.

Pro illius tamen
dissolutione scias, materiam de facto existentem duplex formam genus
recipere; sed non equaliter eas recipit; aliae namque formae sunt, quae omnino in-
gerunt, dum quo materiae, et dependent ab ea, quae ex ipsa educuntur
sive ab illa dependenter influeri, et conservari, taliter forma equi, li-
gni etc., et omnes formae accidentales. Alia quidem forma est, quae licet re vera in-
time uniatur materiae, non tamen producitur dependenter ab illa, neque illi
ingerit; sed adhaeret solum, cuius modi est anima rationalis; haec enim
licet intime uniatur materiae, ut definitum est in concilio Viennensi, non tamen
producitur, aut conservatur dependenter ab ea; sed a Deo per creationem
producitur: quia independentia non obstante, materia prima animae rationalis
verum rationem subiecti exercet. Hinc emanabit distinctio illa subiecti
inculcatum in formationis cuiusmodi est materia animae rationalis,

et

et ingestionis cuius munus exercet mā tu forag matiam, q exigcadducunt &c.

Discrimini mitt autores in assignando co ptato, pq dmā rem tuit inee cubi, seu ut assignent rāg cubi distributibag. Pr Hurtado D. e 2ª, fiiicorg s. e 2ª, cui ad herent P. Carleton D. e 4ª, s. e 2ª numero 4º docet, e duobus extremis inter se unitis, illud dici cubitg, qd ab alio accipit denominationem; fra g vº dici id, qd aliud denominat: ug pūc etalbedo unius, & ex hisce omnexbremis pus denominat albus, etalbedo tribuit hanc denominationem: vnde pus dr cubitg, albedo dnis, et albedo ipsa dr fra. sed iº e 1º: q in lli rogo, qd ihet cubitg rāe cuius n denominet, sed pocius denominet. 2º et e 2ª, qd ihet frā rāe cuius n denominet, sed pocius denominet. ex plicet hurtado sicul-lit eta cubi exponere. iº e 2º: q ñ colg frā denominat cubitg; sed cubitg etia solet fra denominare; fra m dr cubi iiectata, et recepta ug albedo recepta in pariete dr parietata; nec tamen dr ideo fra cubitg: q dis tincto, v. rāe alid nata cubi indigride. Et 3frat; q posse duo extrema intime uniri, et neug qd que ab alio denominationg recipere, quin cubitg rā alterius operat tiresubti, q ett. Ant pr; q in christo do-mino uerbg dr incarnatg, et nā humana subsistens, & subsistenciag uerbi; et neque uerbg di tinug dr nā humanę cubitg; neque nā humana cubitg uerbi.

P. r Arriaga D. e 2ª, fiiicorg s. e 3ª cubi 2ª, lt rei difficultatg fatet ingenue, asse-rit tamen, qd quotiescunque duo inter se uniunt, et inter se ita se habent ut unig rei pietat primus aliud porterum, et unig alterius pbenire ui deat illud qd porterius et coueniri, alicut appellat frā, aliud vº qd ei cognoscit appellat cubitg, sed.

5ª

cōd ē 1º; qª n̄ talis explicat Arriaga qd sit illud super-
caper benire subto quando ...ā simul cum subto
producatur sed ei n̄ dett realiter ante fra; 2º qª 2º, qª ut
ipse dibi obiitio? Arriaga neratis se libit actio creati-
ua indistinguat atro, recipit intro productu; sed actio
illam superueniat tro, nec illum superueniat, cum ab ipsa pro-
cedit: ... 3º qª ma 1ª du animus ratis exercet
racem sub iecti, et nihil hominum n̄ est prius an-
ima rationalis nec anima ratis ratis potest intel-
ligi, quod super ueniat materia, quia hoc quod
est superuenire arguit posterioritatem respectu
rei superuenientis, sed anima rationalis n̄ e posteri-
or ma ipsa ma 1ª qª abs ... a nulla rae dependet; qº

Quidam ... ex ...arte patris Arriagae sententiam placuit, cum ... ...
ietiret arguū. Det nando anima ratē n̄ ee posteriorē ma
ipsa ma 1ª, et dicitur quod dicitur ... fra ratis n̄ dependet
am a tamquam anima ... n̄ dependet am a tamquam
a complemento causae 1ª creantis ipsam animam, nat. sed 2ª qª
dependeret causam creantem, am a tamquam a complemento e dependet
re ipsam fra; ... n̄ ... 2m dicat, manet intacta ... argui;
et distinctio illa e mere ... fra. ... ... infero
ex ... ... quia ... corporis indep... a quan-
titate ... ; qº fra ratis corporeae. Probo ... ; qª ... ...
e corporeum, qd dependet a quantitate iuxta hanc ...; sed
anima, ... fra ratis dependet a quantitate; qº fra ratis cor-
poreae. qd ipse ... et, ... absurdum.

3ª sententia patris
Oviedo ... 2ª ... 3º numero 3º ... ...

consistere in hoc q[uo]d sit q[uae] perfectibilis in f[or]ma, q[uae] cu[m] interroget,
quare potius m[ateri]a c[ui]libet perfectibilior p[er]f[or]ma, q[ua]m e[conver]so; resp[ondetur], q[uia] culibet
r[ati]o m[ateri]a r[ati]o[n]e sui participat ipsas nobiliora p[raedic]ata a f[or]ma p[er]ve-
nientia, et communicat ei nobiliora p[raedic]ata. sed c[ontr]a 1o; q[uia] tam
m[ateri]a, q[uam] f[or]ma perfectibilis e[st]; utraque e[nim] e[st] q[uo]d incompleta. et quide[m]
perfectibilitas m[ateri]e n[on] c[on]sider[atur] in ordine ad se, sed in ordine ad p[ro]-
prias; m[ateri]a e[nim] incu[m] entitate n[on] perficit[ur]; sed in ordine ad p[ro]pri[as]
e[st] etia[m] f[or]ma p[er]fectibilis: q[uia] nequit esse sola c[on]parib[us] c[on]sistere:
q[uo]d p[er] ei[us]modi perfectibilitate[m] n[on] debuit r[ati]o culti. c[ontr]a 2o; q[uia] de
facto dat[ur] in m[ateri]a f[or]ma aliqua imperfectior p[er] eam m[ateri]a[m], si talis ea f[or]ma
potior e[st]; sed cu[m] talis f[or]ma etia[m] exerceret r[ati]o[n]e[m] cultiva, et ab
ea acciperet imperfectiora p[raedic]ata: q[uo]d r[ati]o culti n[on] c[on]sistit in hoc,
q[uo]d e[st] nobiliora p[raedic]ata participare. c[ontr]a 3o; q[uia] de facto n[atur]a humana
exerceret vera[m] culti r[ati]o[n]e[m] ra[ti]o[n]e p[er]sonalitatis verbi, q[uo]d e[st] absurdum,
sequela p[ate]t; q[uia] humanitas christi domini p[er] unione[m] hipostatica[m]
participat perfectissima, et nobilissima p[raedic]ata; cu[m] tamen ipsa n[atur]a
imperfectissima verbo tribuat: q[uo]d ei[us]modi r[ati]o cult[us] o[mn]ino incongruae.

Dicatio

hic mitas fas aliorum sententias, qui r[ati]o[n]e[m] culti in eo i[n] explant,
sed nesi aliter r[ati]o[n]e[m] m[ateri]a 1a, q[uo]d primu[m] inter o[mn]es cultus e[st]. ei[us]-
modi e[st] eoru[m] sententia, qui asserunt, m[ateri]a[m] 1am e[sse] p[oten]t[iam] passiva[m], seu
receptiva[m] operationu[m]. sed hec sententia 1o peccat; q[uia] n[on] repugnat
f[or]ma aliqua in culto recepta, q[uo]d n[on] sit operativa. 2o; q[uia] n[on] explicat, qua-
re f[or]ma n[on] dicat[ur] operationu[m] recipere, cu[m] eas m[ateri]a recipit. huic
simillime patris francisci alfonsi sententia, qui eccu[m] m[ateri]a 1a ex-
ponit p[er] hoc, q[uo]d sit 1m cultus recepti[vu]s. unionis. peccat etia[m], q[uia] u[nio]
m[ateri]a debet collocari in die p[er]tem s[ub] inter aquaq[ue] q[ua]e sententia de uni-
one p[er]ficit. voget e[nim] author iste 2 m[ateri]as in quo m[od]o ex pr[im]a ra-
ti[o]ne fiat unio, et statim nobis explicet, in quo c[on]sistat r[ati]o culti.

Pri-

Burius aliiq. qui duplicem in composito substantiali unionem exig- unt, unam inter materiam et formam, aliam inter partem ... et aliam; quando tunc erit subiectum? Anima, an forma, an utraque? ... quae praeter ... unquam ... debet; ... uel ... ultimam ... unionem. Ita illa alii ... ponunt unionem in utroque extremo receptam; quare in hoc casu ... substantia subiectum ... uideant alii.

SECT. III^a

Circa rationem substantiae et accidentis rem exponimus.

In ... dubia et ... satis ... indicabimus; quod ... eligendum sit, ubi potius ... iudicium ... ingenio ... nit. Ut ... exponamus aduertendum 1.o ex ... ..., ... resultare ... qualitate ... substantialibus, si ... substantiales fuerint, ut homo, equus, ... accidentalis, si ... fuerit accidentalis, ... album, dulce. Aduertendum 2.o ... siue accidentale sit, siue substantiale ... forma ... ex qua resultat, et ... alia ... parte ... ... esse homo, seu ... ... animae ... et ... ... quae ... ..., ... effectus resul- tabit.

Aduertendum 3.o ... uariari effectus formales, quae ... ... Hinc ... ... uariari ..., et denominationes diuersi ... ... denomi- nantibus ... in ... ... diuersa sint, ... modo ... ..., eadem manet denominatio ... ... in hoc, et in ... ... utrique ... denominat ... ... diuersarum: ... ... sit, ... modo diuersa ...

fras diversas ratione denominationes, ut de eadem racione dici-
mus et album et dulce, quia licet subiectum sit idem, formalitas tamen diversa
est. quod in compositis et in substantialibus accidit, in quibus licet eadem
materia modo sit in hoc, et in parte, in equo, numquam tamen hoc aqua
esse diximus, licet eadem fuerit ambarum materia, non alia ratione, nisi
quia forma est diversa.

Tandem advertendum est, rationem formalem differendi
universaliter fratrina ab omni specie differunt tamen proprie, quia licet
ratione cultus, licet non possit aliqualiter differre, ab omnibus tamen
in specie solum forma differt. Cuius ratio est, quia in pluribus compositis forma
reflectat ad modum differentiae aliorum, seu in istis in metallis, quae
differunt ut diximus in nostra logica expresse, falsum enim numquam
etiam differre ab omni in specie. quae doctrina plana fiet, si compo-
sita tam accidentalia, quam substantialia tractemus. et
primo in accidentalibus servit, licet enim homo et equus albedinem habeant,
tamen quoad substantialia sint diversae speciei, quoad accidentia
conveniunt, quia uterque dicitur albus, et in hac ratione conveniunt. 2º in
substantialibus: homo enim licet ab angelo per materiam, quia cum eo forma
differat: attamen ab homine non habet proprie solam differentiam substantia-
lem, ut per animam rationalem.

Quaeritur, expressimus, sitque in hac di-
stincte ratio dico, quod ex duobus ex terminis incompletis, et ac in his
quae sensibilibus intime unitis quorum quodlibet sit re per unionem
mutua, illud dici formam, quod dese est ratio tantum ad unum tantum ef-
fectum formalem ex alio concurrendum; illud vero dici subiectum, quod
sit magis indifferens ad alios effectus formales recipiendos. Unde
contra, quod solum illa, quae hic dicitur, sit ratio formalis differentiae unius
compositi ab alio effectu ab alio: sic albedo ab homine non albo, equus
ab homine equo. Dixi ac in his quorum quodlibet fieri per unionem mut.

tur, et posse vere vocari antiquam humanitatem non dicat sub- 24
stantiam verbi neque verbum aut ipsum contactum divinae humanitatis
[illegible]; quod verbum non mutat, sed [illegible] intime unitur huma-
nitati.

Modus iste explicandi proxime accedit ad sententiam
patris hurtado [illegible] caraç, quam a nobis exponit; quia plures
effugiat impugnationes, quae contra illam fieri possunt. Ad hunc ea-
dem dicendi modum tradit, nec indistinguit [illegible] thenao in sua
metaphysica exercitatione 5a numero 29; et [illegible] Joannes
gonçales [illegible] 1a q. 2a [illegible]; et [illegible] 2o. Ibi [illegible] explicat indistinctionem
omnium in naturalibus quoniam 2 indistinctionem in artefactis [illegible] scam-
ni, ubi lignum indifferens ad scamnum et cathedram; forma vero
scamni non indifferens ad cathedram, sed determinata ad scamnum;
ita forma [illegible] ligni est indifferens ad lignum et non lignum; at vero forma
ligni non [illegible] huiusmodi indistinctionem, sed ad lignum determinatur.

Non
vereor quod haec eadem sententia a [illegible] stephano spinula, qui
[illegible] 2a physicorum [illegible] 2o numero 28 [illegible] complectitur: dico
[illegible] formam materiam non [illegible] in hoc, quod sit quid [illegible] ...
[illegible] in [illegible] et [illegible] exigentia [illegible], determinari, et
collocari in aliqua specie [illegible] etc. aliquid [illegible] substantiale determi-
nare. [illegible] istius auctoris verba uberius illius mentem innu-
[illegible]. Hanc eandem sententiam [illegible] variis in locis physicorum
[illegible] mataxorum; ubi [illegible] indistinctionem et [illegible] determinationem re-
petitissime inculcat. [illegible] hanc esse omnium peripateticorum men-
tem [illegible] pater pererius libro 6 physicorum capite 6 [illegible] quae ver-
ba haec ex Alberto [illegible], qui [illegible] in 2 physi-
corum textu 28. [illegible] loquens [illegible] esse [illegible] 2m esse
in rebus naturalibus, nam esse [illegible] pluribus abesse, quae [illegible] ;

[illegible]

hec autem, tria e[st] reiuuere opp[osi]tas, quoniam res n[on] hent id, q[uo]d ei a[n]i[m]a; quipe cum ipsa sit in p[ro]pria ad opposita, sed id hent a tra[ctu] cuilibet tancio-tis, sed ideo ipsa e[st] p[ro]priari opp[osi]tas, et cum [illegible] finit[ur] res, rat[io] finitiua dicens q[uo]d e[st] rei, cum mit[ur] gener[is] tra[m]. q[uo]d oia satis conuenire hic declarius e[st], concludit l[ib]r[o] pererius.

Primum per ratione

hec n[ost]ra ic[ti]o. Rla[tiu]a et tria relatiue opponuntur: ergo tam m[agi]a q[ua]m tra hent p[ro]ratu[m] aliud, vnde cuius relatiue oppona-tur; sed hoc pratu[m], q[uo]d h[ab]et m[ater]ia e[st] rao cuius: ergo ratio sub-tile aliq[uo]d relatiue opposit[um] p[ro] cultu tra[m]. Argu[men]to: rao ha[m] ob-ui[tas] explicat[ur] p[er] hoc, q[uo]d sit rao, talis de tratiua opposit[i], et dis-tincti[o]n[is] tali[s] ab alis, q[uo]d sit q[ua]m res n[on] sit: q[uo]d debet dari in m[ater]ia pra-tu[m] aliq[uo]d h[ab]ie relatiue oppositu[m]. sed hoc pratu[m] requirit ee ali-

ad misi[on]e de tratio, et indi[cation]e tra ad plures, positiua exsistenda: q[uo]d ette-sit ans; q[uo]d pratu[m] in m[ater]ia oppositu[m] de tractioni e[st] indi[fferen]tia; sed pra-tu[m], tu[m] e[st] de tratio: q[uo]d pratu[m] m[ate]rie e[st] indi[fferen]tia, ut una res n[on] det[ermin]at ad alia p[ro]pria. et ita tat[ur]; q[uo]d ideo, tra d[icitu]r taliter v[er]u[m] m[ateri]e, q[uo]d m[ate]ria 2[am] se in formire, nec ad ullam spe[cie]m ficicam dit[ermin]atam, sed ex se ad q[uam]-libet parata d[icitu]r etiam tra ex s[u]mma, q[uo]d m[ateri]a nullam h[ab]et ficicam [illegible]; sed e[st] p[ro]pria determinabitet, q[uo]d diciet p[ro]pria p[ro] indi[fferen]tiam sitibus; et p[er] actum de trari.

[illegible] p[ro]b[atu]r 2[o] exsis, q[uo]d in n[ost]ra l[oqu]e[n]dis diximus de vera m[ate]-ria opposi[ti]one ubi diximus genus de re, q[uo]d cum prati[one] p[er] m[ate]-malem esse, dit[ur] 1[o] tam q[uo]d m[ate]r[ia] tale. ex q[uo] ita arguitur: sic m[ate]-nus, q[uo]d genus exerceat in opposition[e] m[ateri]alem, exerceat m[ateri]a [illegible] in sp[eci]-fica opposi[ti]one; sed genus in opposi[ti]one ~~m[ateri]a~~ [illegible] p[er] in-di[fferen]tiam ad plures sp[eci]es: q[uo]d m[ateri]a [illegible] in [illegible] p[er] indi[fferen]tiam ad plures sp[eci]es ficicas. p[ro]bo m[inorem]: genus [illegible], ergo hoc p[ro]dit [illegible] esse fasiensunam etiam [illegible] conuenire; sed [illegible] tali ter ee [illegible]

re

rent ad p̄ bura ꝯ paris mebaia: q° q concurrit tibi ꝓ eius-
modi indif. tra. sed in ꝯpositis licet ma ce het ad modum
senerium et fra ad modum ditq: q° indif. fra ꝯ venit ome, et de-
terminatio fit. explat ut tertius: aliqd e indif. terens ad hoc et ad
n̄ hoc, ꝯ ad. m. pot ꝯtrahi ꝑ ꝯ ginnibile, et p rugibile; ut
v° rugibile ꝯ tra ht e ad leonem, et ginnibile ad equum. Similit
ma 1° e indif. rens ad eiusdē ad n̄ equum; cetera fraq ex ierum
e determinata ad equum, nec pot aliqd, qd n̄ sit eque, ꝯstituere.

Hac

rae mihi videtur ratio explicare, qd veniat in ꝯpositione
cubi, et qd non fit imperfect. Unde licet in terre cubus et
ma, idem ee, illa quae ē ma, l^m q l^m cubus e, in quo a 1^a
ma differt, q n̄ e l^m cubus, eed rogare ut tertius, potest quare
n̄ l cubi m l tribuat: Dico rae ee, q ma l rae cum indi-
fq e id, qd mutationibus, alterationibus, ꝑ petuis que ꝯ ne-
rationibus cubiicit, et corruptionibus, et remanet eadem
om coe cubus, ut supra probabimus, et quae ad modum inar-
tificialibus lignum separē cum indiff. artifici subiicit, ut
ex illo, et in illo, M ercurium, et Herculem faciat: ita in ma-
teribus ma l^a rae cum indif. subiicit agentibus natibus, ut ex
illa, et in illa equm faciant aut leonem, et trarium ex rpra in mo-
dum variam varietatem.

SECT IV

Difficultatibus obviatur.

3° dictrinam supra tractam di-
cit, q tira ꝯ gerit l° ꝯ 2m 3° 4^a 5^a 6^a. sed certe si placato ani-
mo reꝯpenderet de his pateret eiusne subi mi ne terminis, ee ꝯgno-
ceret. Arguit ꝯ l° de facto racer tamen ꝯ habili, ꝯ et ipse ꝯ quae

Hac

nat. D. 2° de celo l. 1° materia celestis determinata est ad formam celestem; sed materia illa veram exercet rationem subiecti respectu illius formae: quia indifferentia ad plures formas seu disparita non est ratio constitutiva subiecti. Confirmatur legitima; quia in materia celesti datur determinatio ad formam celestem, quae determinatio, ut nos ipsi diximus indifferentiae opponitur, et contrariatur; quia anima rationalis etiam indifferens est ad plures materias, siquidem non magis repetit esse in hac materia, in qua modo est ac in alia; sed anima rationalis non [illegible] rationem subiecti per hanc indifferentiam: quia indifferentia haec non est sufficiens ad constituendam rationem subiecti.

Respondeo ad argumentum admissa quod nunc [illegible] probabili, quod falsam esse ego iudico; sed quod nunc omissa dico quod materia: materia celestis est determinata ad unicam formam celestem, non materia est determinata ad plures formas celestes, concedo materiam. Itaque materia illa celestis, carens quo ipso differat a sublunari, ad hac indifferens est ad plura disparata constituenda, ut ad caelum cum forma caeli, ad caelum cum forma solis, ad lunam cum forma lunae, et sic de ceteris, quamvis indifferentiam non habet formae solis, quod determinata est ad caelum. Et hinc est, quod materia illa exerceat veram rationem subiecti respectu formarum illarum; quia respectu illarum materia indifferens est ad plura disparata. Ad confirmationem dico quod materia: anima rationalis est indifferens ad plures materias itaut cum illis diversum specificum constituat, nego materiam: itaut cum ipsis non constituat diversum specificum, concedo materiam. Similiter dico quod materia est naturalis causa. Itaque licet anima rationalis indifferens sit non solum ad plures materias numero distinctas, sed etiam ipse, ad hac cum ipsis eundem totalem effectum constituet; quia totum ex materia cuius cum quacumque forma rationali constituens dicetur et erit homo; quia anima sive forma rationalis est, quod totum hoc distinguit, et determinat a quolibet alio.

Obiicies 2° ex eo dem: forma sanctificans, ut gratia habitualis indifferens est ad hoc

ut

ad informandum hoc vel angelum: item ad hunc vel illum angelum informandum, quia omnes in communi theologorum sententia specie distinguuntur, quod gratia, sive forma sanctificans est indifferens ad plura opposita specie distincta: quod ratio indifferentiae non est ita propria substantiae, ut non conveniat etiam formis: quod non est sufficiens haec indifferentia ad discriminandum substantiam a forma. Antecedens indubitatum est, ex quo consequens deducuntur evidentissime. Respondeo concedendo antecedens, distinguendo consequens: quod forma sanctificans est indifferens ad plura opposita specie distincta in ratione gratiae et iustitiae, nego consequens: est indifferens ad plura opposita specie distincta in alia ratione, concedo consequens. Quodlibet etenim ex illis oppositis sit excellentius specie distinctis concedit, ad hunc iustum esse, et quod illum iustitiam esse distinctum ab alio in iustitia, sicut quodlibet ex habentibus albedinem, album dicitur, quia forma est eadem, tamen subiecta sint specie distincta. Ex hinc intelligere hanc substantiae indifferentiam, et formae denominationem ad inordine ad denominationem, et effectum formalem; quia cum eadem forma percipieret, cum per eandem resultabit denominatio, effectus quoque formalis erit idem.

Sed instabis ex eodem: ideo non asserimus materiam esse substantiam, et non formam, quia materia est indifferens ad plura opposita specie diversa, non vero forma: quia sicut concedimus formam esse indifferentem ad plura opposita specie distincta, sic etiam concedimus, quod deinceps denominemus, ut indifferentiam. Respondeo concedendo antecedens, distinguendo consequens quoad illam partem, concedimus formam esse indifferentem retinendo eundem effectum formalem, concedo consequens: diversitas quia interveniat in quae ex tremi indifferentiam concedat, quod materia est indifferens ad plura opposita ita ut in multis habeat eundem effectum formalem, sed cum forma equi dicitur equus, et cum forma hominis homo dicitur, et sic de reliquis; at vero indifferentia formae est ad informandum diversa specie subiecta, sed in quibus eundem retinet, et concedat effectum formalem ut forma equi in quacumque, quae

statuat modo eosque constituat adoptivos sive in hoc eius eodem loco operationibus constituit.

Obiicies 2º ex eodem, ut supra, gratiam non solum esse indifferentem ad diversa opera culta; sed etiam ad diversos effectus formales. Gratia habitualis denominat homines filios Dei adoptivos; sed hanc denominationem non tribuit Christo Domino, quem etiam informat: ergo etiam gratia indifferens est ad diversos effectus formales. Obiectio haec difficultatem tangit, a qua non satis se expediunt Theologi. A fratribus quidem, ut Christus est filius Dei adoptivus, repugnantibus scholasticis, sed ad hunc et vera admissa quidem natura, rem, denominationem hanc filii adoptivi non solum requiritur gratia habitualis, sed etiam extraneitas personae adoptatae ad adoptantem, quae cum non detur in Christo Domino, qui ratione unionis hypostaticae non est extraneus Deo adoptanti, fit inde, quod non denominetur adoptivus, non quidem defectu gratiae, sed defectu formae adaequatae huius denominationis, quae forma adaequata coalescit ex gratia habituali, et ex extraneitate personae adoptatae. Unde in forma non supponitur [illegible], scilicet gratiam habitualem esse [illegible] formam huius denominationis filii adoptivi, quod ex doctrina tradita facile constat.

Ex qua doctrina aliis respondetur obiectioni, quae ex eodem in hunc modum efformari potest. Species visibiles ab obiecto emissae, et recipiuntur in oculis, et recipiuntur in aere, sed aeri et oculis diversas tribuunt denominationes: ergo forma aliqua potest esse indifferens ad diversos effectus formales. Minor patet; quia oculis tribuunt denominationem videntis, et aeri denominationem [illegible] informat; sed has denominationes et [illegible] tribuit aeri: ergo eadem forma potest esse indifferens ad plures effectus formales. [illegible] inactione educitiva, quae iuxta communiorem sententiam recipitur

in passo, et in subiecto inhaesionis; et in tra. ut in subiecto affectio-

nis; sed passiones tribuunt diversas denominationes; quia eadem

fra. pot. esse indifferens ad diversos effectus formales. Non mi; quia eadem

actio; sive fra. indifferens ad diversos effectus fr. tales.

Ad huius; nam

obiectioni, et illius rationi responderi pot. ex doctrina proxime tradi-

ta in solutione praecedentis argumenti. Dico quod recipiendo materiam, et quando

mi. recipit et oculis tribuunt diversas denominationes, ac effe-

ctus formales manente eadem fra. non mi. tribuunt diversos effectus

formales, quia ratio utriusque est fra. diversa, a qua denominatio; denominatio:

ratio, quia fra. adaequata habet denominationem non ex sola superficie,

sed etiam aequalitate utriusque, et partialiter, fra. illius

denominationis utriusque fuit, et cum diversa sit aequalitas utriusque

subiecti, tenet quod ipse diversa constituta, et communiter principia diversa

sunt: unde mirum, quod effectus formales diversi sint, in utrumque subiecto.

Si ratio facta colligitur ex principiis in illa actione: asserit. m.

actionem recipi in passo tamquam in subiecto inhaesionis, et in tra. tamquam in

subiecto adhaesionis ex dd. in solutione, unde, quia receptio ipsa

est partialis constitutibus effectus formalis, unde constitutiva effectus

diversa sit, effectus ipse formalis varie diversus debet esse. Si m.

in tra., et in passo eadem mutatur recipitur actio, et diversum con-

stituet effectum formalem, theorema porrigens argumenti.

Obiicies

2° ait quis effectus formales, inde subiectum est ratio differendi: quoniam

haec asserimus, dum dicimus, itam esse rationem differendi unius effectus

ab alio. Probatur ante; quia denominatio eius ecclesiae, aut recepit

in subiecto, ipsum habet fra. differt per subiectum ab hoc alio effectu formali

ut ab haec recepta in macaro differt per macarum ab hoc in recepta

in ipso. Et a fortiori; quia in subiecto et simili hoc exemplis denomi-

na

nationes desumunt formaliter à cuultris: q° formaliter differunt p subiectum, et nõ p fram: q° si effectus frales inadequate subiectum ẽ ultimaratio fralis differendi. Recoodi requendo tm ans arqui: alioq si denominationes, siue effectus frales, inadequate subiectum ẽ rao differendi, eiuldem veniat tanqz subiectum talium denominationum, nõ ans: si subiectum veniat, tanqz trũs in ordine ad quem talis denominatio explat, omittans. Similiter ad 7 fationem digruoans: illaz denominationes desumunt fraliter à subiecto tanqz à ratio, in ordine ad quem explant, omittans: desumunt à subiecto tanqz à subiecto talium denominationum, nõ ans.

Ut rez planius intelligas, nota in quolibet effectu frali, siue denominatione, q realis et excubiis, et ita univsis, dari ppriũ subiectum, et ppriã fram talium denominationum, ut in denominatione albi: ppriũ subiectum ẽ illud, qd albedinem habet receptam; fra v° ẽ albedo: in denominatione equi ppriũ subiectum ẽ mã ta, et fra equi ppria illius fra. Sed ad hac ecpre o tingit, qd subiectum, de tali ẽ ra, frs in una denominatione, tm per hec rudia tanqz trũs in ordine ad quem explat talis denominatio: et unaodi in denominationi subiectati, siue receptitia subiecto, et alie inadequate subiectum aliqd in qralit affert, ut albedo, ĩ in pariete recipit, dispaciatas, fra materialita inadequate denominationibus fri à in portant, ut illud, qd dr receptum, illud medio quo receptum dr, et demum id, in quo receptum appellat: fra ig° dr recepta, et ẽ ppriũ subiectum huius denominationis; dr aut receptaa dicipea actuali unione, siue acceptione, qe ẽ fra huiusce denominationis, et subiectum ipsum dr: tanqz trũs huiusce denominationis, in ordine ad quem ipsa explat.

Q. IV[a]

Poa mq Pinordine ad fras ex pendit.

SE. I[a]

Mat. a n recip. fras mea pea dictincta a sua entitate.

Ex his, quae hactenus diximus, colligitur, mam 1am esse 1m actum [illegible] in sua essentia, unde etiam [illegible] ma 1m fras recipere, et ad illas inde recipiendas pota inere. Poa dupplex, alia activa, et passiva alia: poa activa, quae efficitiva e [illegible] ex parte effectiva, qd aliqd agit aut producit, ut ignis ignem; poa passiva illae, q aliqd inde recipit, sed ipsa ex [illegible], ut in ipsa aliqd agat, aut producat in ipsa. Poa hec passiva dupplex, alia proxima, et alia remota: poa passiva proxima dicitur id, quae [illegible] ex parte [illegible] tanquam capacitas, aut dispositio inordine ad frãs recipiendas, mediaque remanet ma disposita ad fras sibi inde recipiendas. Poa passiva remota dr capacitas illa, qd datur ex parte mae nude sumptae, et abstrahendo ad dispositionibus, ut ipsa n det receptio fre.

Difficultas igr in hac e, an pea hec passiva mae 1ae, media qua ad fras recipere sit ipsa entitas mae 1ae, an sit aliqua poa sup. addita realiter distincta ab ipsa entitate mae 1ae; in hac diffte aliqui sunt moderni, qui asserant, mam 1am n posse recipere fras, nisi media poa sup. addita realiter distincta ab ipsa ma. Ita Maius hic q. 7 et alii apud Larran nrũ tomus 1o libro 1o, sicut 3o dubio 7 numero 1o. Opposita sententia tenent coiter tomistae, Scotistae, et oes nostrae societatis doctores uno ore pro cardi-

na

nali tolle ... 2c.ᵒ 1ᵃ ut clarius in hac diff. tate procedam duplici 2c.ᵒ mentem exponam.

Sit 1ᵃ 2c.ᵒ Poa proxima mis. ... nueis, ... qd reddit proxime potens recipere fam, 2ᵐ tota qd dicit, e aliqd realiter distinctum ab ipsa entitate mae. Hec 2c.ᵒ hec, q. e 2ᵃ ... proximitatem facile pr.: ma 1ᵃ per suam nudam entitatem n. e proxime potens recipere fam igniis; q. ut reddat proxime potens, requirit aliqd distinctum ab entitate ipsiusmet. Ant. pt exeo, qd nisi disponatur ma medio calore, siccitate, et aliis dispositionibus, numquam agens nale poterit in ipsam fam ignis inducere. Cum ergo ... eo ipso qd ma nequeat per suam entitatem nudam proxime recipere fam, indigeat aliquo alio ab ea entitate distincto; sed hoc ipso poa proxime potens recipere ... aliquo alio distincto a sua ipsa entitate me: ergo Poa proxima me ... e aliqd realiter distinctum ab entitate ipsius me, saltem inadequate; qd ad veritatem nrae 2c.ⁱˢ sufficit.

Sit 2ᵃ 2c.ᵒ ma 1ᵃ per suam entitatem e potens remote fam recipere tam substantialem, quam accidentales sine aliqua poa superaddita. 2c.ᵒ hec 1ᵒ pr exeo, qd n. sint multiplicandae entitates sine necessitate: q. autem nulla adest necessitas eiusmodi poae ad fam recipiendam, poa haec super addita ad recipiendam est superflua. 2ᵒ pr.: q. si poa haec ... vel esset accidentalis, vel substantialis; sed neutrum potest dici: ergo ... Et in ... nequit dici, qd poa illa eet substancialis pr.; q. si poa illa eet substancia, ipsa eet vera ma 1ᵃ, et sic ... haberet conditiones mae 1ᵃᵉ eet. ... substanciale ... ... et ex ipsa educendam ... ipsa. ... ma n. eet ens ... simplicissima, ... ex hac poa ... esset, nequeeet ... q. ... qd ...

sta

stancia recipiatur in actu et dependenter ab illo educatur. Nulla
m. proporcio datur inter actus et substancia; ergo formę substanciales
non poterunt in hac accidentali potentia recipi, et ab illa sustentari, et
dependenter ab illa educi.

3º probatur eadem conclusio; quia hęc potentia superaddita
vel reciperet immediate in ipsa materia, et per inde in genere causę
materialis ab illa causaretur, vel non? si hoc 2um dicant: ergo hęc potentia
media alia recipitur, et illa media alia, et sic in infinitum. Si
1um: ergo materia 1a ipsa habet vim, virtutemque causandi hanc potentiam
distinctam; ergo sicut illam causat, poterit formas ipsas substanti-
ales immediate causare. Addo quod potentia hęc. Est ergo formarum inanima-
talium, quę non aliter requisita, nisi quatenus ipsi unitur; sed anima
rationalis nequit non immaterialiter uniri materię; ergo nequit dari in materia potentia sup-
addita ratione animę rationalis. Minor probatur; quia unio animę rationalis debet im-
materialiter recipi in materia; quia si unio non reciperetur immaterialiter in materia, ipsa
anima rationalis non reciperetur immaterialiter in materia, neque reciperetur in materia uni-
retur: ergo eiusmodi superaddita potentia repugnat.

Opponitur 1º: quęlibet
potentia destruitur per actus advenientes: ergo quod advenientibus formis destruitur
potentia materię ad formas. sed non destruitur materia; ergo potentia materię ad formas est distin-
cta ab ipsa entitate materię. Contra multa contra hanc minorem dicant contra-
dictionem: Respondeo 1º negando antecedens; quia non quęlibet potentia per
suos actus destruitur, imo sepius per actus perficiuntur. Potentia enim
intellectiva, et visiva per suos actus perficiuntur: ubi quęlibet ca-
ne spectabiles intellectiones perficit intellectus, sicut per visiones in
potentia visiva [illegible] tanquam per partes ipsius
actus: quamquam ratione potentia illius ad formam recipiendam per formas ipsas destru-
itur. Respondeo 2º omittendo potentiam aliquam per suos actus destrui, si
actus sit in 2 possibilis [illegible]; sed non video, quare ita de-
be

tur ab accidentibus in materia 1ª, cum illius potentia sit ad formas accidentales realiter eadem. Et hinc resp. 3º retorquendo argumentum: potentia ad formam equi est realiter eadem cum potentia ad formam leonis: ergo etiam manet potentia ad formam equinam, quae eadem, nisi velis tot potentias realiter distinctas ad formas varias, quod patet fere in materia receptibili.

Opponitur 2º quoties causa aliqua substantialiter indifferens ad plures effectus, debet dari aliquid determinativum, seu hanc potius seligens quam alterum ut de causis; sed materia prima est potentia indifferens ad omnes formas recipiendas: ergo debet dari aliquid determinativum seu hanc potius, quam aliam recipiat; sed hoc determinativum est potentia superaddita: ergo datur eiusmodi potentia ~~superaddita~~. Resp. 1º retorquendo argumentum in ipsa potentia superaddita; quia sicut materia de se est indifferens ad omnes formas, ita etiam indifferens est ad hanc potentiam, et ad aliam: ergo debuit dari aliquid determinativum ut hanc potius, quam aliam recipiat, et sic in infinitum. Resp. secundo concedendo primum syllogismum, et negando antecedens subsumptum. Verum est, quod materia indiget aliquo determinativo, sed hoc non est potentia superaddita, sed dispositiones illae ad formam inducendam: ut materia prima, quae de se est indifferens ad formam ignis, et ligni determinatur potius ad formam ignis per dispositiones formae ignis.

Opponitur tertio substantia creata de facto producit substantiam mediis accidentibus: ergo etiam materia prima de facto formas recipit media hac superaddita potentia. Antecedens probatur; quia anima rationalis operatur mediis potentiis realiter distinctis:

er

ergo in reliquis potentijs id etiam ascendendum est. Respondeo omisso antecedenti, de quo ad librum secundum physicorum dicemus, et negando consequentiam. Disparitas est, quod etiamsi diceremus, substantiam creatam producere aliam mediis accidentibus, ut homines repugnant, quod erit, ne dicatur substantia creata aliam substantiam immediate producere, sine instrumentis, quod potentiae proprium [illegible]: quod in nostra opinione negatur. Confirmatio; nam ex eo quod materia recipit formas immediate nulla perfectio acquiritur in materia solum ... propria; ... quod est agere ut res existat, hoc quod est nobis nullum requirit: ... non fieri repugnat ut res; sed ... fieri tantum certas. Aliter respondere posset negando antecedens, quod falsum est, et illorum probationem, quo penitus argumentum ruit.

Opponitur quarto non repugnat aliquid perfectius educi ex potentia imperfectionis; siquidem forma educitur ex potentia materiae, quae imperfectior est; ergo non repugnat formam substantialem educi ex potentia accidentis ... addita. Respondeo 1o omisso antecedenti, negando consequentiam; quia non natum est illa potentia, ex eo quod implicet perfectius educi ex potentia imperfectiori; sed approbabitur adducta in probatione nostrae conclusionis secundo. 2o distinguendo antecedens: non repugnat aliquid perfectius educi ex potentia imperfectiori, si utraque sint in eodem ordine, concedo antecedens: si sint in diverso ordine, nego antecedens. Forma enim licet perfectior sit materia, sunt tamen ex illius potentia educi: quia tam forma, quam materia sunt aliquid substantiae, et sunt in eodem ordine substantiae; at vero forma non educitur ex accidente perfectior,

sed

sed etiam est in diverso ordine. Unde etiam si forma posit educi ex potentia materiae, non potest educi ex potentia potentiae illius, et e converso.

SECTIO II^a^ 2

Divisibilitas materiae primae in ordine ad formas expenditur.

Difficultas haec solet a nostris raro agitari, a qua, et si magni momenti sit, noluimus abstinere, neque utile esse, dispensione nostrae privaret auditores: quam difficultate superanda facilius, ea praesupposita, quae in logica de distinctione rationis diximus, in praesenti sic proponimus: quoniam materia prima est realiter indivisibilis ad omnes formas tam successive quam simul, quae dicitur ratione, sive eam materiam diversae qualitatis a quantitate, sive non, de quo alibi: et ratio est, quia cum potentia materiae primae non sit aliud quam capacitas materiae ex formis, et ipsa materia non diversa qualitate secundum nullius formae, fit inde, quod sit eadem realiter potentia ad omnes formas. Quo supposito inquirimus, an in materia prima, cum sit in se simplici entitate, possint mente praecindi plures capacitates, aut realiter rationis distinctae, quae ordine, vel comparatione ad formas, quae animi percipi potest; cresit in hoc, quia cum sit entitas realiter simplex, plures ad hunc, ipsam capacitates rationis distinguimus, per ordinem, vel ad formas diversas in ordine ad quas illam possumus comparare.

Sit nostra conclusio: possunt in materia prima mente plures praecindi, quot sunt formae, quae possunt in ipsa recipi. Conclusio haec facile probatur ex principiis de distinctione rationis a nobis statutis disputatione 2^a^ logicae per totam quaestione 4^a^. Tunc fieri potest distinctio rationis in aliqua entitate realiter indivisibili, quando eiusmodi entitas potest comparari, sive cognosci in ordine ad diversos terminos; sed materia prima potest comparari in ordine ad formas diversas: ergo in materia prima fieri potest distinctio rationis. Dicere unde

qui

qdimus ē in qua ma̅ est cōa potent, eoq̄ minus indiget. 31

p ratione, q̄ sic est. pōt ma̅la recipi, ut potens recipere fr̄a equi,

quin recipiat potens recipere fr̄a leonis; cū hoc fraliter possit ꝯpa-

rari in ordine ad illos, quin illos ꝯparet: q̄o ma̅la pōt ꝯ-

parari ad fr̄as diuersas. Ma̅r pt; q̄ eo ipso q̄ ꝯ res aliqua fr̄as re-

quirat diuersas, q̄ ht fundamentum in sui, ut eodem modo, hic ꝯpa-

ret, modo cum illis, cū eadem ꝯpa m̄ ꝯ 1ª requirit fr̄am equi, et fr̄am

leonis: q̄o pōt recipi ut potens recipere fr̄am equi, quin recipiat

potens recipere fr̄am leonis.

Pr̄ 2º eadem ꝯº: entitas, q̄ per eam simp

licem entitatem, ꝯuenit cum pluribus entitatibus realiter distinctis, et

ꝯstat, q̄ alias realiter distinctas ꝯstarent, ē diuisibilis fraliter

in plures fralitates; sed ma̅ 1ª p eam simplicem entitatem ꝯue-

nit cum aliis realiter distinctis, et ꝯstat quod quod alia realiter distincti

nctis ꝯstarent: q̄o ma̅ 1ª ē diuisibilis fraliter in plures ꝯceptus, si-

ue fralitates. Ma̅r ꝯstat ex ijs q̄ diximus p fundamento distinctio-

nis rōis. Probo mi̅: q̄o ma̅ 1ª per eam simplicem entitatem pōt ꝯparari, et

ꝯuenit cum ma̅, q̄ solas fr̄as leonis possit recipere, et cum ma̅ q̄ solas fr̄as

equi, et sic de reliquis: q̄o per eam entitatem simplicem ma̅ prima

ꝯuenit cum mīs realiter distinctis, et ꝯstant quod quod illa ꝯstaret.

Sūt, meriudie ꝯpt: q̄ m. 1 Achirima repugnantia ostendi pōt in

eiusmodi ma̅ cum talibus fr̄is ꝯnectiua sibi illis ꝯ eius equiualet

ma̅ hæc de facto existens, et pōt cum illis ꝯparari, hæc ꝯpa de facto

existens distinguit, sine q̄ in eam sineat oēs fralitates, ꝯ ꝯstat.

Sed

dices 1º: eadem ꝯpa, q̄ ē fraliter receptiua fr̄e substantialis,

ē fraliter receptiua fr̄e accidentalis: q̄o a fortiori erit fraliter

receptiua cuiusque alterius fr̄e substantialis. Cōa pt; q̄ si

fr̄i adeo dissimiles sit substantia et accidens possit recipi in ꝯpa

fra

formalit. indivisibili; quare substantia q. sibi ut accidentales, & re-
cipient etiam in pot.a formaliter indivisibili. Ans. prob.; q.a ea pot.a, q. est ca-
pax recipiendi formas substanciales, e. capax recipiendi formas accidenta-
les: q. est. Prob. ans.; q.a ea pot.a n. e. incapax recipiendi formas accid.-
les; alioquin eas n. posset realit. recipere, q.d tamen c. e.: q.a ea pot.a,
q. pot. formas substanciales recipere, pot. etiam recipere accidentales.
2 Prob.: ea pot.a, q. recipit dispositiones ad formam, recipit formalit.
ipsam formam: q.a pot.a ad formas substanciales, et accidentales n. e. formalit.
divisibilis in duplicem pot.am, aut formalitatem. Prob. ans.: tum q.a
dispositio ad formam, et ipsa forma h.nt n.riam connectionem, tum q.a
substancialis forma nequit recipi nisi in subiecto aut pot.a dispo-
sita.

Pro ea ad argumentum n.ando 1.um ans. Ad huius confirmationem distinguo
ans.: ea pot.a, q. e. capax recipiendi formas substanciales, e. formalit.
capax recipiendi accidentales, nego ans.: e. realit. capax recipien-
di accidentales, concedo ans. Ad probationem, concedo ans.; et nego cons.
Ratio e.; q.a ut pot.a sit capax formalit., e. q. pot.a recipiat formalit. ca-
pax; q.d n. h.t pot.a receptiva formarum substancialium, vel accidentalium,
neque propterea e. incapax formarum accidentalium; q.a est incapacem, cum
sit p.rietatis naturalis mat. ad capacitatem cum reale, [illegible] formam,
q.d n. pot. verificari de pot.a realit. receptiva subiecti utriusque for-
mam substancialis, et accid.lis. Ad 2 p.nem, nego ans. q.d
n. pot. ex eo, q.d forma et dispositio ad formam h.ant n.riam connec-
tionem, ex quo tantum infert. eas pot.as esse realit. connexas;
in [illegible] intellectio et volitio h.nt n.riam connectionem,
[illegible] intellectivam et volitivam
esse idem formalit., sed tantum realit. connecti. 2.a illa probatio
n. urget; q.a etiam si forma substancialis nequeat recipi
nisi in subiecto disposito, sufficit subiectum esse realiter dispo-
si[tum]

ribus, quod sufficienter probat, nam utraque potentia sit realiter distincta, et quod ibi formalitates sint diversae, resultant ab his, debebat esse realiter in intellectibus, ut libibus in formalitatibus, non debet esse formaliter in intellectibus.

Dices 2º: Si in materia prima essent distinguibiles perfectiones, quae infinitae in singulis formis possint singulae distingui possunt; sed hoc implicat: ergo etc. Maior est certa, cum nulla possit ratio quando afferri, quod non militet aeque pro reliquis. Minor probatur: implicat ponere in materia infinitas potentias ad infinitas formas, quod potest recipere; nam implicat, quod in singulis formis singulas in materia potentias distinguere. Et ergo quod materia de facto existens potest infinitas formas recipere. Antecedens probatur: quia implicat materiam primam esse infinite perfectam; sed si haberet potentias infinitas receptivas formarum, esset infinite perfecta: ergo. Maior est certa, quia tollit Deum esse infinite perfectum. Minor probatur: habere infinitas perfectiones est esse infinite perfectum; sed materia prima haberet infinitas perfectiones, quarum quaelibet illarum potentiarum esset perfectio: ergo si haberet materia prima, esset infinite perfecta.

Respondeo, concessa maiore, negando minorem. Ad probationem distinguo antecedens: implicat ponere realiter in materia infinitas potentias, etc., omitto antecedens: implicat eas ponere formaliter, nego antecedens. Ad huius probationem, concedo maiorem, et nego minorem. Ad cuius probationem distinguo: habere infinitas perfectiones sine imperfectione est esse infinite perfectum, concedo; materia habere infinitas perfectiones imperfectione admixtas, est esse infinite perfectum, nego maiorem. Et aliter distinguo eandem majorem: habere infinitas perfectiones realiter, est esse infinite perfectum, omitto maiorem; habere infinitas perfectiones per innumeras rationes esse infinite perfectam, nego maiorem. Itaque licet in materia prima distinguantur perfectiones, non euadit infinite perfecta, quia ex se est imperfecta, et multis admixta imperfectionibus. Deus autem nullam dicit imperfectionem admixtam

in

infinitis perfectionibus, quas nalit habere. S.o 3.a de specificatibo materiae 1.ae aliquando tamen et illius unitate examinamus.

SECTIO III.a

De specificatibo materiae 1.ae aliquando tamen et illius unitate examinamus.

Ex hac ergo dictis facile ditecitur materiam 1.am habere propriam entitatem distinctam ab alteris cuiuslibet entitatis creatae. Ergo in eo explicuimus per rationem ad formas requiredas diximus esse 1.am cum his rationibus formarum: unde entitas materiae dicemendam propriam ad formas quas recipere potest, erit quae ipsius specificatiba capacitas materiae activi ad plures vel pauciores formas recipiendas magis vel minus propria. Ubi displicet Pater Oviedo qui in hac tercia 2.a puncto 3.o asserit, materiam 1.am distingui eam dari esse per uniones i praedicamentales, quas potest trahere. Displicet inquam 1.o quia ratio haec stabiliendae et determinandae inter partem contentas aequatas quae sententiam dat unione partis: in sententia vero comunitatem nam hanc unionem indivisibilis quo fundamento ipse materiae vitiae debit Oviedus? 2.o quia materia immediate unitur formae, et ab illa distrahitur; quare potius materia debeat specificationem sumere ab unione quam a forma, quam immediate intra recipit? 3.o quia non video quare repugnet materiam, quae per se ipsam potest uniri formis sine media unione, quam materia etiam specificaretur a formis esse distincta, quod factum potest materia haec specificari a formis sine eo, quod specificatio camaliter a unionibus.

Asserendo ergo inde, magis Magister dicere specificari a formis, quas recipit, hoc est, materiam ab ipsa actuali existente, vel talium ex quo metaphysice de facto dicit per hoc, quod possit recipere formas, quas de facto recipit. Unde dicitur Scholasticus specificationes materiae debere sumi ad ciersi tales formas quae recipit maxima exemplo de Ioairo: parva enim magis quam tandem possit

materiae

reci pere f.ᵃ equi, et f.ᵃᵐ leonis, et aliaᵐ, q.ᵗᵃⁿᵗᵘᵐ potᵉˢᵗ reci-
pere f.ᵃᵐ tauri, et f.ᵃᵐ rinocerotis, alioquin ma. haberet, p.ᵗ dist. in-
ctas. tradē; q.ᵈ illa mā, q.ᵗᵃⁿᵗᵘᵐ potest et f.ᵃᵐ equi et leonis recipere, nā-
rio debet habere aliquā proprietatē substantiale, quae repugnet receptioni
alterius formae; q.ʳᵉ ipsa distinguit ab illa mā, q.ᵃ alias f.ᵃˢ pōt recipere, an-
tecedentes; q.ᵃ non haberet aliquā proprietatē, quae illarum receptioni repugnet, pos-
set illas recipere. Ēā rō ēst, q.ᵈ illa entitas ipse distinguit ab alia,
q.ᵈ habet aliquā proprietatē substantialē, quā altera non habet. q.ᵉᵈ ᵉˢᵗ

Hic q.ᵐ mo-
ne dico 1.º mā omnes sublunares, eē eiusdem speciei infimae. Pᵃ q.ᵐ mā omnes
de facto exīstentes reciperiunt, et recipere omnes f.ᵃˢ
de facto existentes possunt; q.ᵈ seq.ᵐ ē; mā omnes sublunares eē eiusdem
speciei. Ēā pt ex dictis pa.º anni. Ant.ⁱˢ pᵐ ex perti inductione, qua
videmus transmutationem quoniam simulitudine, et mutatione, qua
eadem mā modo sub ista, modo sub illa f.ᵃ, aqua in et terra
in herbas transeunt, quibus et animantes aluntur, quae alimentos,
qui etiam in herbas, et terram abeunt, donec iterum mā ad
mā quam volueras, sub herba animata. quod si in mā semel hu-
cum, tandem māne, sub aliis est ijs, quas vulgo incorruptibiles
dicimus, n. tamen si f.ᵃ alia indicat, hoc n.ᵐ ptatur necessitate
mā illius aliqua requidem ante illa informaret, aliis illi-
us non formabit.

Dico 2.º mā omnes tam coelestes, quam sublunares eē eiusdem
speciei. Huic sententiae theoricae probationem, impono, me nempe in illo eūntē a quo
utrique quae p. hic auctores rāē aliis efficaces, quare in aspram licram tu-
cant sententia eidem quaerimus asserimus, p.ᵗ potius autoritatem pondere
trahit, q.ᵐ firmo aliquo rationis fundamento inductus, nec in his ha-
dit, p.ʳᵉ auctores referant, q.ᵉˢ iam plures ea credidit, potis a quo que-
libet sustinere, spei p.ᵉ cadi libro de coelo. Hic q.º quam mā in corpora

cælestia facta sunt ex materia aquarum; sed materia aquarum est eiusdem speciei cum reliquis sublunaribus: ergo materia cælestis et sublunaris est eiusdem speciei. Maior constare debet ex illo Hieremiæ[?] fiat firmamentum in medio aquarum, et dividat aquas ab aquis. quicum credat, Deum aliam creaturam materiam, et in speciem firmamenti formam induxisse, relicta, et in his illis redacta materia illa aquarum, quæ formam illam potest recipere: quo in illo formam firmamenti induit. Minor etiam constare debet; quia aquæ omnes ex eadem materia constant, eiusdem simul a Deo creatæ sunt, et eadem forma sit eadem eandem exigens[?], non datur ratio aliqua suadens materias fore diversæ speciei. Unde consequentia legitime infertur.

Dico 2°; quod licet materia solius cæli distinguitur a reliquorum corporum cælestium materia, tamen non est illud: quia materia cuiuslibet corporis cælestis specie distinguitur ab aliis, quod falsum est. Probatur manifeste: adde quod quo specificari illa materiæ diversitas, cum eadem materia possit easdem omnes formas recipere, et non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Si vero illa materia est eiusdem speciei cum reliquis: quo illa materia est indifferens ad omnes easdem formas recipiendas. Sed de facto materia, quæ est informata forma solis non potest formam lunæ recipere; quia illa cælestis non potest formas sublunaris recipere, non probat esse diversæ speciei a sublunari materia, quæ est ratio præcipua aliquis eiusmodi specificam distinctionem adstruendi. Minor patet; quia forma solis est incompatibilis ab agente naturali naturaliter operanti: quia illa materia non potest aliam formam, nempe lunæ, recipere. Et tamen, quia requiritur simul in transitu forma solis et lunæ: quia ut recipiat formam lunæ debet solis forma corrumpi.

Dices 1°: si materia cælestis et sublunaris esset eiusdem speciei: quia cæli potentia, et ratio in sublunari materia generari, et corpora cælorum generabiles; sed hoc falsum est: ergo materia cælestis et sublunaris non est eiusdem speciei. Respondendo negando maiorem; quia cæli non

hi

tiem virtutem addita aut qualitatem alteri; neque

hoc ipsa atque specificam distinctionem maneret utriusque; ideo materia in-

habet eandem specie materiam cum aere; nec tamen ideo potest in aere

alicui generare adamantem. Dices 2º: si materia caelestis, et

sublunaris esset eadem specie, caeli corruptibiles essent;

sed non sunt corruptibiles; ergo materia non est eiusdem speciei. Respondeo [illegible]; quod so-

la materia est principium corruptionis in composito, si quidem ea est indiffe-

rens ad hanc, et illam formam; quod [illegible]. Respondeo 2º omissa materia, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], caelestia corpora corruptibilia esse,

nec sacrae scripturae fundamento, nec [illegible] [illegible], quod id asserit.

2º respondeo distinguendo maiorem: caeli essent corruptibiles absolute: im-

plicite, non materia: essent corruptibiles quantum est ex parte materiae; [illegible]

materia: 3º [illegible] posset non [illegible]: cuius [illegible] alia [illegible]; quod

principium corruptionis non est materia, sed unio materiae et [illegible], quod [illegible],

ut [illegible] [illegible] unionis sibi [illegible] virtute activa agentis [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], et corrumpitur compositum; in quibus [illegible]

materiae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Dices 3º: [illegible] carentia,

[illegible] [illegible] infert [illegible] formae; sed materia caelestis semper

caret [illegible] sublunari: ergo recte [illegible] [illegible] in capacitate ad

formam sublunarem: quod [illegible] specifica distinctio a sublunari

materia, siquidem penes capacitates, [illegible] in capacitatem [illegible]

[illegible] specificam distinctionem assignamus. Respondeo [illegible]; quod [illegible],

nunquam [illegible] discurrat in [illegible] a posteriori, illum non esse discurri-

tum. [illegible]; quod frustra est potentia, quae nunquam reducitur ad actum; sed materia

caelestis nunquam recipit formam sublunarem: ergo frustra ponimus in illa

potentiam illi [illegible]: ergo materia caelestis, et sublunaris non est eiusdem

speciei. Respondeo distinguendo maiorem [illegible] carentia, [illegible] [illegible] [illegible]

nationem [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] materiam in [illegible] natione

[illegible]

pos remotā detrahi, nō ma.m

Ex ipsa distinctione; aliens ug nunq discurrit, q.a eius pōa remota impeditur defectu proxima pōa; n vo, q.a n habeat pōā remotā ad discurrendum, eelius hoc n̄ est. nec eq sequitur hoc ipso esse in pōtā discurrere, q. nunq discurrit; sed q.d n discurrit n hēt pōam, neque proximā neque remotā; et ideo improprie negamus pōam remotā, q.a nullum hēmus fundamentum ut eā illi tribuamus. Deinde nō mim̄ syllogi, q.a ut dixim9 in q̄tatione nrā ad ma celeste fuit pūra sub tra aqua. Ad ōpē tionē dico q.o ma. frustra ē pōa, q. nunq̄ reducit ad aliquem actum, omissa ma. frustra ē pōa, q. ad aliquem reducit. Ut resp. dicuos impedientem, nō ma.m itaque ma celestis, vel fra celesti, et sublunaris tempori, recipit celeste, qd sufficit, media ea; sufficit media, ad ma pōa, qd fram coelis recipiat, ut altera celeste, fram n recipiat, qd recipere pōat quantum terre.

SE IVa

Anomā 1a sit generabilis et corruptibilis? Ubi animitiem corruptionis et generationis?

Illam

1m ē ingenerabilem, et in corruptibilem, nihil in eo dici tre currit. Ingeniosam inquit eiusmodi ingenerabilitate et incorruptibilibus ita frequenter ex aliis, sicut ego eam ma ex principiis ex pē, supponam 1m ē em a Deo in 1a rerum conditione per creationem, pōdactam, hoc ē inde genere ullo aliquo sine supposito, aquo ut ab authore Deo sit, dependet, à cuius vi tueret per hortatione, oio periret, et abiret quam in nihilum; diit tamen ista corporea, q.a hoc ablatam ioni ea ma eam

quia producta fuit statim corrumpitur materia vero manet sub diversis formis, et licet amittat formam, numquam tamen cessat sequentibus remanere; ideo materia habet ad finem mentis perceptibilem, [illegible] recenciam traxit in ductione rerum, cum undique unitas [illegible] remanere [illegible] et rerum corruptibilium [illegible] incorruptibilitatem, et immortalitatem emularetur [illegible] poneret sive [illegible] ad imaginem rerum [illegible].

Hanc materiae [illegible] potentiam [illegible] diversis [illegible] repetit Aristoteles, colligit quae ex [illegible], quae [illegible] existentiam stabilissimus. Ex quo [illegible] materiam [illegible] factam corrumpi, [illegible] certum [illegible] oppositam, necesse generari, [illegible] oppositam generatam, sed [illegible] materiam manere multam quae [illegible] [illegible] [illegible] diversitate materiae [illegible], [illegible] [illegible] diversitate [illegible] [illegible]. [illegible] inquirimus, [illegible] incorruptibilitas haec materiae [illegible] intrinseca [illegible], an [illegible] suo Dei decreto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], materiam [illegible] ab intrinseco, et ex [illegible] intrinsecis, et non [illegible] suo extrinseco Dei decreto [illegible] ingenerabilem, et incorruptibilem.

[illegible] [illegible] [illegible] intelligi [illegible] generatio et corruptio [illegible], [illegible] generatio [illegible] dependenter [illegible], et corruptio [illegible] rei [illegible] remanente [illegible]. In [illegible] materiam [illegible] ingenerabilem, et incorruptibilem [illegible]. [illegible] materia [illegible] subiectum [illegible] generari dependenter [illegible] oppositio. [illegible] [illegible] [illegible] subiecto, [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] subiectum, [illegible] generatio [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nequeat dari vacuum, non destruitur: sicut generatio, proprie sum-
pta. Idem atque probari potest ex corruptione proprie sumpta;
quia haec debet fieri aliquo remanente subiecto: sed materia ipsa, si
destrueretur, esset subiectum, nullum poterit subiectum remanere, alias re-
maneret, et non remaneret: remaneret, quia ipsa est subiectum, non rema-
neret, quia ipsa destruitur; quod est absurdum.

2° potest sumi generatio et corrup-
tio non stricte, sed late, ut scilicet notat pro quacumque productione, aut de-
structione, quae ab agente naturali fieri potest. et in hoc sensu dico 2°
materia prima est ingenerabilis, et incorruptibilis. Probatur: quia materia prima non potest
produci nisi per creationem, neque destrui nisi per annihilationem;
sed nullum agens naturale naturaliter operans potest creare, aut annihi-
lare; ergo etiam in hoc sensu materia prima est ingenerabilis, et incorrupti-
bilis. Maior est certa quoad primam partem, quia materia prima debet produci per generatio-
nem, vel per creationem; non potest per generationem, ut probatum est supra; ergo debet
produci per creationem. Idem quoad 2am certum est a pari ratione; minor vero probatur, quia
creare, et annihilare, est proprium solius Dei; ergo nullum agens naturale na-
turaliter operans potest creare, aut annihilare; ergo materia prima etiam in hoc sen-
su non est generabilis, aut corruptibilis.

Dices: materia prima dependet a forma; ergo
agens naturale, quod formam potest destruere, poterit etiam materiam destruere.
Nego omnino antecedentis consequentiam, negando consequentiam. Ratio; quia agens naturale
naturaliter operans destruit formam mediantibus dispositionibus formae praece-
denti oppositis, quia forma praecedens nequit naturaliter conservari nisi cum suis
propriis dispositionibus, quae destruuntur a dispositionibus formae sub-
sequentis: unde ipsa destruitur forma, quae sine suis dispositionibus ne-
quit conservari. At vero materia nequit destrui a dispositionibus formae
advenientis; quia ipsa aeque bene subest eisdem dispositionibus formae
praecedentis, et subsequentis: pro tempore quo ipsa materia nullum habet contrarium.

Sed

sed in actus suos et [illegible]

[illegible] ... per se reciperentur, nullis superantis: quod etiam si materia prima nullum habeat contrarium, potest perire, et destrui ex defectu agentis naturalis nullis operantis. Resp. conc. antec., negando conseq. cuius disparitatis ratio est; quia lux perit defectu agentis illam conservantis; at vero materia prima nequit perire defectu conservantis, quia conservatur immediate a Deo, qui indefectibilis est.

Dices 2.º: si materia prima esset incorruptibilis, denominaret compositum incorruptibile; sed non denominat compositum incorruptibile: ergo materia prima incorruptibilis non est. Maior probatur; quia ideo compositum denominatur materiale, quia materia prima materialis est: ergo si esset incorruptibilis, etiam compositum incorruptibile denominaret. Resp. negando maiorem et ad probationem, concedendo antec. et negando conseq. Disparitas desumenda est ex diversitate, quae datur inter praedicata positiva et negativa; praedicata enim negativa, cum sint nominis negativi, cum negant ex omni capite, negant, quin aliquis variae possit praedicari, quod nat[illegible] convenire subiecto; at vero praedicata positiva possunt attribui subiecto, etiam si ex aliqua parte tantum conveniant. Unde praedicatum hoc incorruptibile cum negativum sit, ut cum veritate praedicetur, requirebat, ut nullo ex capite compositum esset corruptibile. Aliter se habet praedicatum hoc materiale, quod cum positivum sit, potest cum veritate de composito enunciari, etiam si illi conveniat ratione alicuius partis solum.

Dices 3.º materia prima stabilitur ex nihilo, cum partibus inter se unitis; sed ea unio per generationem fit: ergo materia prima generabilis est, et corruptibilis. Maior probatur; quia materia prima postulat maris [illegible] destrui per fictam destructionem unionis. Minor probatur; quia id per generationem producitur, quod fit dependenter ab aliquo subiecto; sed unio illa fit dependenter a partibus, quas unit, tanquam subiecto: ergo ea unio per generationem producitur. Resp. conc. maiorem; quia id

bilis ob generationem, cuius unio generat, ut in hoc pt. qui ideo potest generari dr, quia illius unio inter mam et formam generat. Rursus, non ee corruptibilem mam, sed aliud subiectum, et ee corruptibile, cuius unio perire potest via agentis naturalis naturaliter operantis; sed unio partium mae perire potest via agentis naturalis naturaliter operantis: ergo ma lo corruptibilis non est. Ma pt. in dimitione cuius libet corporis continui, cuius uniones destrui possunt ab agente naturali naturaliter operanti. .....

Hoc argum, aequo non ac facile expedit lo Franciscus Alfonsus, tibi collo dicquendo mam illius pti: ma lo in ee mq lo localiter constat potius intlo eunitis, non mam: ma lo in ee continue constat essentialiter potius intlo eunitis, nego mam. Ma lo 2m cum constans me locum, ut dictum est, colligit lo aut subiectis receptibus fratris, qui continue in puncto indivisibili mq lo eadem et unde in terminis, eam unionem, partesque ex oio aequalem mq, nec destitutis certitudo; ut vo ma lo continua eiusmodi denominationem eam ex quod illa unione, totalis est hec eae generabilis et corruptibilis sicut bene probat argum. Nec bene inter ait aliqui mam ee generabile, et non aliam, quia denominatio continue est actualis mq: ut homo pr dice nobis hunc pro albitudine, neque ex eo, quod homo albus non inveniat in ee albi pro albedine, potest inferre homines alios ne tibi qui pro albitate, ex alio pro albedine; quia denominatio albi est actualis hoi. Ex quo patet ad id, quod de corruptibilitate mq ad dit; fateor equidem mam lm ee corruptibilem in ratione continui; non vero in ratione mq.

Lo hic rogas: an ma lo sit in se positiva radix et origo corruptionis? Nam quicquid hoc loco multorum responsioni, qui dicerunt, mam lm ee positive potius corruptionis et generationis, quia ex ea appetit semper formas, et illius rei variatur, ut eam appellat, destruat et corrumpat

pat. n̄ indigeat aliquo; quod materia prima non est radix actiua potentiua corruptionis, nec collectiua passiua, et priuatiua: n.m. materia exigit potentiam ad corruptionem formarum, quas habet; hoc.m. est dicere, materiam exigere destructionem sui perfectiui, sed tantum est radix priuatiua, nulla enim est ipsa quantum est ex se, n̄ repugnat compositum destrui, quia ipsa cum nulla forma habet exigentiam connectionis, sed equè indifferens ad omnes est, tenet quamlibet possidere, et ex se locum relinquit agentibus naturalibus, ut formam illam exire faciant mediis contrariis dispositionibus corruptionem...

Quaestio V.ª

An et quatenus materia prima sit pura potentia?

Sectio I.ª

Statuitur materiam primam habere propriam existentiam, et existentiam.

Nihil a quo homines tam frequentius, quam materiam primam esse puram potentiam; sed in quo sensu, et quo hanc in praesenti examinandum nobis est: et ut omnem illam tollamus, advertendum nomina haec potentia et actus apud multos philosophos accipi: 1.º accipitur potentia pro potentia logica, quae solum importat meram non repugnantiam obiectiuam rei: 2.º sumitur pro potentia rei effectiua, quae dicitur potentia actiua: 3.º accipitur potentia passiua, quae nullum habet actum metaphysicum, hoc est, nullum habet entitatiuam, aut metaphysicam differentiam, perfectiuam contra determinatam speciem metaphysicam incompletam, vel incompletam entis. quae ordine nominis eius est actus, alterum vero dicitur actus formalis: pro effectiuo actu productiuo, siue productione ipsa: pro metaphysico actus metaphysicus, et entitatiuus, quo res distinguitur ab aliis entitatiue. Ipsi tamen ... cum ... a ... 3.ª ad librum primum ... 2.º paragrapho ... materiam ... actu entita

tatibus, et metacis, hoc est, omnes actus differenciales, per quos in
tali abstracta ipse entis constituatur, sed acerunt sua essentia, et
existentia a parte rei mutuari.

Contra quod sit 1a. ratio: materia prima non est ita
pura potentia, ut omnes excludat actus metacus, et entitatibus; sed
habet suam propriam metacam actualitatem, per quam constituitur in tali
abstracta esse entis incompleti distincta a qualibet alia entitate.
Hanc [illegible] ni uellent recurrere thomistae, nimis industrie [illegible]
rent. Pr. 1o. rc.: haec uera propositio; materia prima non est forma: ergo materia prima habet
actus entitatibus, et differenciales. Probo consequentiam: eo ipso, quod propositio
illa sit uera, materia prima habet aliquid, per quod differt a forma; sed ei habe-
at aliquid, per quod differat a forma, habet actus entitatibus, et diffe-
renciales: ergo materia prima habet actus entitatibus, et differentiales. Maior
est indubitata. Minor probo: cum materia prima habeat aliquid, per quod differat
a forma, habet aliquid, per quod differat a forma; sed id, per quod differt a forma,
est actus entitatibus et metacus materiae: ergo ei habeat aliquid, per quod dif-
ferat a forma, habet actus entitatibus, et metacus. Minor probatur: id,
per quod una entitas differt ab alia, est differentia constitutiva talis rei; sed
differentia constitutiva alicuius rei est actus entitatibus et metacus il-
lius: ergo id per quod una entitas differt ab alia est actus entitatibus
et metacus illius: ergo id per quod materia differt a forma est actus entitatibus,
et metacus materiae: ergo materia habet actus entitatibus, et differenciales: ergo non
essentia non est pura potentia.

Pr. 2o. eadem rc.: materia prima non est indifferens ut sit, et non
sit materia prima cum qua existat: ergo ratione cuius habet aliquid determinatum ut sit materia
prima cum qua existat: ergo tale ens habet rationem per quod determinat ut sit materia prima
ubi [illegible]: ergo materia prima non est potentia ut sit, et non sit materia prima cum qua existat. [illegible]
[illegible] ut [illegible] quod est, sit materia prima; sed actualitatem per quam materia
prima talis est non est forma: ergo in tali actu non constituitur per formam. Obiicies [illegible]

iii

ijs, ut supra diximus maam 1m specificari extrinsece a fma: hoc e fma ē
stam extrinseca, in ordine ad quam est, et essentiam ma lbm explicamus. Dixi-
mus. m. mam sine fma n̄ q dicere ad a liqm esse, aut esse entis, qd in actu
q edere esse entis cplti; nam ut tam diximus, ma esse ē indiferens ad
hanc illam esse cpleta dicendam.

Caj fta

Sed dices ex thomista si talis:
si ma 1a haberet inter aliquas actus metaca maxime differentia &c;
sed hanc n̄ dicit: q nullam. Probat mi. q a cicius modi actus diceret,
haberet positivam esse, q a differentia positivam esse exhiberet; sed ma 1a nul-
lam het positivam esse: q nullam actum differentialem. Hanc mi multi
q stat ostendit, et 1o ex d. Thoma q 3a de veritate articulo 5o ait
ate ma hēe inter esse, sed potentiam esse. 2o ex eodem S. metaphysica lect. 2 ubi ait ma 1a nullam esse here, neque unitatem positivam specificam.
3o; q a q libet metaca compositio, fundatur in compositione fisica; sed ma
1a nullam includit fisicam compositionem: q neque metacam, q a n̄ in illa fun-
datur. Alia congerit eiusdem farinae Neotericus ille thomista, q tamen
mirer phis, et aliis hic obiiciuntur, et qui divi thomae mentem exhi-
bere gloriant.

Prō eo q 1o conceda mam, et nam demi. Ad huius probatione
concedo mam, et n. mi. cuius 1am ex divo thoma probationem dicque mam
n̄ ē esse, sed potentiam esse veri compositi, concedo ans: n̄ ē esse sed potentiam esse vacui,
n̄ ans. 2a etiam dicque probationem: ma 1a nulla het esse, aut unita-
tem positivam fisicam, concedo ans: metacam, n̄ ans. Ad 3m probationem
n̄ admitto ans; sed compositionem metacam in fisica fundari. Imo eo et
angelus datur metaca compositio, quin fundet in aliqua fisica compo-
sitione. Sic sicut diximus, mam 1m nullam esse fisicam here, q a ad ha-
nc esse fisicam completam de ratione ē fma, q ē ratio, q talis determinans mam
ad talem, et talem fisicam esse compositi: hoc n̄ obstat, quominus ma
here eam de ratione esse, incompletam tamen; quoddam esse q uat. ab ... 20

eo quod ipsa ante est. sicut forma ipsa habet separata esse suum completum, et quamdiu sequitur adaequate habet formam, et ab ipsa materia, quin propterea habeat ad ipsam compositionem fixam, in qua fundatur esse talis, aut talis rei.

Col. 3 Circa existentiam materiae primae ad huc difficultas urget: an utrum materia prima habeat propriam existentiam distinctam ab existentia formae qua existat in rerum natura, an vero ita sit nuda propria existentia, ut non existat nisi per existentiam formae. Thomistae fere omnes mordicus tuentur materiam primam non habere propriam existentiam, sed solum existere extra causas per existentiam formae. Sententia haec etiam apud Thomistas tamen clara tria exercet: difficile enim in[illegible] exterius authoritatibus, et aliquibus etiam propriis, quia ratione materia prima cum sit ens substantiale actu componens non habeat suam existentiam propriam, distinctam quam a forma existentia: quapropter in hanc sententiam conspirarunt scholastici omnes et Jesuitae doctores, et alii quam plurimi. Conclusio sit 2a nostra conclusio: materia prima habet suam propriam existentiam distinctam ab existentia formae, et non existit per existentiam formae. Favent huic sententiae ex Thomistis Capreolus, Marius, et Magister Mancio apud Barrum.

Haec sententia tamen potest exerceri etiam [illegible] ... dicunt ... existentiam recepta materia prima non est illa formae: quia existentia materiae non est existentia rei. Haec atque alia diximus, et quod ad uerius [illegible] mentissime [illegible] doctrinae nostrae ... uti fuit, ut notabit ... obiicendo ... tertia 2a puncto ... ex propriis ... [illegible] ... castra, et munitiones ... et ... sententiae propriae ... in ... et pulcherrimam meditantur victoriam, ... quibus ... animos qui imitantur, ... examinabimus, ... relinquentes, ... etiam Thomistarum existentiae, ... quo in ... ad hunc ... materiae primae ...

et

existere ꝑ existenciam suam, q̄d erat ꝓbandum.

Ma. 1a. p. ut dicitur sine-
ta a forma, excludit quae illius existencia, ē aliquid positiuum
actuale: s̄ mā. 1a. hēt ꝓpriam existenciam... Min. pbatur; q̄a ex positiua
substanciale constituit ex duplici parte substanciali positiua;
eadem mā 1a ē pars positiua actualis substanciae: et etiam ꝑ ut dicitur quae
ē a forma, et illius existenciam excludit: s̄ mā 1a ꝑ ut dicitur distinguitur
a forma, et illius existenciam excludit, ē aliquid positiuum actu-
ale. 1a cōa ꝓbatur: ee positiuum actuale rei ē existenciam rei; sed
mā 1a hēt ꝓprium ee actuale distinctum ā forma: s̄ mā 1a hēt ꝓ-
priam existenciam distinctam ab existencia formae. Maior: existe-
ncia rei ē id, ꝑ q̄d tradit rei ē extra causas, et distinguitur ā
nihilo; sed ee positiuum actuale ē id, ꝑ q̄d rei tradit ē ex-
tra causas, et distinguit ā nihilo: s̄ ee positiuum actuale rei ē
existencia rei. Min. ꝓbatur, et explicat; q̄a in communi sentencia
via verum positiuum existit in illa praeterum rerum ratione positiua,
q̄ verum esse appellat; haec autem ponitur extra causas pro,
ꝑ q̄d desinit ee obiectiue tantum, et transit ad ee actuale: id est
ꝑ q̄d actu ē, et desinit ee obiectiue tantum, dr̄ rei existencia tam
sic: sed ꝑ ee actuale positiuum rei ē extra causas, et desinit ee obiecti-
ue tantum; s̄ ee actuale positiuum rei ē illius existencia.

Contra 2am ad
hoc sa. thomistae; quia iuxta ipsos actio productiua rei trahit ad ex-
istenciam rei; sed actio productiua formae n̄ trahit ad existenciam mā:
s̄ existencia formae n̄ ē existencia mā. Probo min.: actio productiua
formae n̄ trahit ad mam: s̄ actio productiua formae n̄ trahit ad existenciam mā.
Ant. pbt; q̄a actio productiua formae ē actio generatiua; sed actio ge-
neratiua n̄ trahit ad mam, q̄a generationem praesupponit: s̄ actio pro-
ductiua formae n̄ trahit ad mam: s̄ n̄ trahit ad existenciam mā. Proba-
tio

hanc ultimam com. Actio quae non terminatur ad rem non terminatur ad existentiam
rei; sed actio quae terminatur ad existentiam formae, non terminatur ad materiam: ergo actio quae
terminatur ad existentiam formae, non terminatur ad existentiam materiae. Secundo obiicio,
et si a nobis consentiat, parum tamen tutum existimat prius illud
a nobis pro materia in arguo assumptum, et a temisticis tetelam; quia ab eque
vim argui declinari, si materia illa neget, eam generat ipse, et consequenter
ipsam sic illam probo:

Actio productiva rei terminatur formaliter ad ponendum
rem extra causas, et illam distinguendam a puro nihilo: ergo actio
productiva rei formaliter terminatur ad existentiam rei. Antecedens, ut in hisce,
sine dubio tenent obiicientes. Consequentia probo: id per quod res formaliter ponitur formaliter
extra causas, et distinguitur a puro nihilo est formaliter existentia
rei: ergo actio productiva rei formaliter terminatur ad existentiam rei. Antecedens probo:
id per quod res non est nihil est id, per quod res est aliquid realiter; sed id per quod
res est aliquid realiter, est formaliter existentia: ergo id per quod est aliquid,
est formaliter existentia: tum sic, sed id per quod formaliter est aliquid,
est id per quod formaliter ponitur extra causas, et distinguitur a pu-
ro nihilo: ergo id per quod formaliter ponitur extra causas, et
distinguitur a puro nihilo est id per quod formaliter existit. Sed actio
productiva terminatur formaliter ad ponendam rem extra causas: ergo forma-
liter terminatur ad existentiam.

3o probatur nostra conclusio; quia materia non mutat
existentiam per mutationem formarum, sed non mutatur: non dicam de
potentia Dei in suis terminis; quia si materia existeret per existentiam formae, variari
certa forma, deberet variari existentia per variationem illius: sicut materia
variatur specie per variationem formarum, quod illam intelligitur sua specie
constituunt. Si ... negant, contra est: ergo materia ... a Deo separabilis
est, potest produci ab agente naturali ... Probo
consequentiam ... terminus hanc ... existentia
... de

ꝓducit; sed agens natle naliṫ operans pot ꝓducere existe-
nciam mę: ergo pot ꝓducere ipsam mam. Ma. e certa, Mi pbt: agens na-
tle naliṫ operans pot ꝓducere, imo ꝓducit existenciam frę; sed
existencia frę e existencia mę: ergo agens natle naliṫ operans ꝓdu-
cere pot existenciam mę: ergo pot etiam ꝓducere mam. sed hoc e ma-
nifeste falsum, et ipsis fatentibus tomistis, quia ma a solo Deo
creabilis e: ergo ma 1a n existit ꝑ existenciam frę, sed ꝑ suam ꝓpriam
existenciam.

ST. IIa 2

Inermia ostendimus tomistarum ardua

Nullum n laqueum
mouent tomistę ut mam 1m dicant ꝓprię actu tam entitatis quam
existentiali destruunt, eam quę param ꝑ nos relinquam, ꝓ qua sente-
ntia suadenda argumentant 1o: ex duobus entibus in actu ne-
quit fieri unum ens ꝑ se; sed si ma heat ꝓpriam existenciam, ipsa et
fra erunt duo entia in actu: ergo n poterunt constituere unum ens ꝑ se.
sed hoc e falsum, quia compositum substanciale hoc ꝑ se fiat ex ma et fra, ueri
e ens ꝑ se: ergo ma 1a n het ꝓpriam existenciam. Reo distinguendo mam: ex
duobus entibus completis in actu nequit fieri unum ens ꝑ se, concedo mam: ex
duobus entibus incompletis in actu nequit fieri unum ens ꝑ se, nego mam. Mr;
quę abti, et simpliciter, quale e substanciale compositum nequit
fieri ex eo, quod nihil e, unde ut fiat, debet ex ꝑtibus existentibus fieri,
incompletis tamen, et q sint entia in actu.

Argumentant 2o: si ma 1a
heret ꝓpriam existenciam, sicut eciam mę e subtm ęque frę, ita existen-
cia mę eet subtm existencię frę; sed hoc implicat: ergo implicat mam
1m here ꝓpriam existenciam. Probant mi: ąis existencia e actus:
ergo existencia mę nequit ee subtm frę. Probant conam; quia implicat

ea

eandem rem in eodem genere esse actum et esse potentiam; sed si existentia materiae esset subiectum existentiae formae, esset in eodem genere actus et potentia: ergo existentia materiae nequit esse subiectum existentiae formae. Probatur minor; quia existentia materiae esset actus, quia est existentia, de cuius ratione est esse actum, rursus esset potentia, quia esset subiectum: ergo esset actus et potentia in eodem genere. Respondeo omissa maiori negando minorem. Ad probationem distinguo antecedens: omnis existentia est actus potentiae logicae, concedo antecedens: est actus potentiae physicae seu receptivae, nego antecedens. Ad auctoritatem probationem distinguo maiorem: implicat eandem rem in eodem genere esse actum et potentiam respectu eiusdem termini, concedo maiorem: respectu diversorum, nego maiorem. Implicat itaque rem aliquam esse actum, et potentiam in eodem genere respectu eiusdem termini, non vero hoc implicat respectu diversorum terminorum. Quod patet in Deo, qui in genere substantiae est actus purissimus, ex perfectissimi est potentiae logicae quia tamen in eodem genere substantiae est potentia productiva ad intra et ad extra, similiter accidit in materia prima, quae in illius existentia, quae est actus potentiae logicae ipsius materiae, et est potentia physica respectu formae substantialis, quam recipit. Et tamen non capio hanc communiter rationem: res quae existit, non potest rem aliam existentem recipere: immo potius in contrarium ergo, res quae ut existentia rem aliam recipit: ergo ipsa existens est.

Argumentantur 3°. Existentia est ultimus actus; sed materia prima non est ultimus actus, siquidem est potentia: ergo materia prima non habet propriam existentiam. Probatur minor; id quod per suam ultimam differentiam est potentia, nequit per eandem esse actus; sed materia prima per suam ultimam differentiam est potentia: ergo per eandem nequit esse actus: ergo nequit habere existentiam, quae est actus. Respondeo distinguendo maiorem: existentia est ultimus actus potentiae logicae, concedo maiorem: est ultimus actus potentiae physicae seu receptivae, nego maiorem. Similiter distinguo minorem: sed materia prima existens non est ultimus actus potentiae physicae seu receptivae, concedo minorem: materia prima existens non est ultimus actus potentiae logicae, nego minorem. Materia prima existens non est pura potentia logica, siquidem existit realiter, est tamen existens pura potentia receptiva, sive physica, quod nullam dicit repugnantiam

ad

actu logico, siue existencia. Maior distinctionis distinguenda est: id quod
2um suam ultimam differentiam est potentia nequit esse actu sub eadem ratione, et
ratione eiusdem formae, concedo maiorem: sub diuersa ratione, et ratione diuersarum formarum,
nego maiorem. Materia prima siue illius existencia est actus logicus, et est potentia
receptiba formarum substancialium, unde est potentia et actus in diuerso
genere, et ratione diuersarum formarum.

Argumentantur 4º. Nihil potest intel-
ligi existens, donec intelligantur existencia ea omnia, a quibus naturaliter dependet;
sed materia prima dependet connaturaliter a forma: ergo non intelligitur materia existens, do-
nec intelligatur forma: ergo materia existit per existenciam formae. Hoc argumentum facile
contra ipsos Scotisticos retorquetur. et mille habet instancias, et in illis insipia
forma materiali: sic non potest intelligi vel existens donec intelligantur existen-
tia ea omnia, a quibus naturaliter dependet; sed forma materialis connaturaliter depe-
ndet a materia: ergo nequit intelligi existens forma, nisi intelligatur existe-
ns materia, et consequenter forma existit per existenciam materiae. Eadem argumenti forma
poterit probari substanciam, siue substanciale compositum, existere per exis-
tenciam accidenciae a qua connaturaliter dependet. Nec substancialiter tamen mi-
lita asserens accidenciam esse indiuerso genere substancia, ideo
quia substancia non potest existere per existenciam accidentis: ratio est 1º,
quia substancia et accidens se habent in diuerso genere entis: quod solutio de
diuersitate generis omnino est extranea. 2º; quia materia et forma sunt in eodem
genere substanciae: ergo forma existere potest per existenciam materiae. Ideo quod
distinctionem distinguendo maiorem argui: nihil potest existens, quin intelli-
gantur existencia ea omnia a quibus dependet a priori, concedo maiorem: ea
omnia, a quibus dependent a posteriori, nego maiorem. Has dependencias in forma
explicabimus.

Argumentantur 5º existencia perfectiua est in materia quod facit
materiam existere: sed ante [illegible] existit [illegible] materia: ergo existit per existencia
formae. Et confirmatur; quia existere est [illegible] apparere; sed materia non [illegible]

opperationes: q[uonia]m m[ateri]a 1a nullam h[abe]t existentiam. Adeo in c argu[men]to nihil
p[ro]bari ex eo, q[uo]d nullam h[abe]t, q[uo]d vide[tur] tendo [illegible] existentia albedinis
recipit in pariete: q[uonia]m facit parietem existere: q[ui] antea n[on] existebat: q[uia] pa-
ries existit p[er] existentiam albedinis q[uae] n[on] [illegible]. [illegible]
alias, q[ui] facit a quobis fieri poss[e]. Unde [illegible], distinguo 1m. [illegible]: q[uia] facit
eam existere simpliciter, n[on] [illegible]; facit eam existere in [illegible] entis
entis complet[i], [con]cedo [illegible]. [illegible] a priori, q[uia] f[orm]a n[on] tribuit [illegible]
o[mn]es illos effectus, quos [illegible], ut p[ate]t in [illegible] albedinis ex[em]plo; sed
solum effectum f[orm]alem primarium: unde f[orm]a solum tribuit [illegible] effec-
tum f[orm]alem primarium, nempe illam [con]plere, et [con]stituere in genere entis
[con]pleti; n[on] v[er]o illam facit simpliciter existere, q[uo]d aliunde h[abe]t. Ad
[con]firmationem etiam distinguo m[ateri]am existere, [illegible] cuiuslibet substantiae
[con]pletae, seu [con]positae e[st] p[ro]p[ter] opperari, omitto m[ateri]am existere [illegible] cuius
que substantiae in[com]pletae e[st] p[ro]pter opperari, n[on] m[ateri]am [illegible] nulla, ut
ad esse [con]positi, [illegible] erit, q[uo]d esse [con]positi sit ad opperationem, [illegible] aliqua
[illegible] separata nullam h[abe]re posit opperationem.

S[ectio] IIIa

An et quaratione m[ateri]a 1a posit existere sine f[orm]a?

Ex tripliciter [illegible]

pot[est] d[i]ff[icu]ltas haec examinari. 1a an m[ateri]a 1a de po[tenti]a Dei abs[olu]ta posit
sine omni f[orm]a substantiali existere. 2o an m[ateri]a 1a causa quo [illegible]
nec [illegible] f[orm]a substantiali [illegible] naturaliter [illegible]. 3o an
causa quo m[ateri]a 1a [illegible] in f[orm]ata f[orm]a [illegible] substantiali,
posit [illegible] naturaliter [illegible] perdere, [illegible] aliam acquirere.
[illegible] [illegible], ut facilius, [illegible]
[illegible] articulus. [illegible]
[illegible] priori [illegible] dependentiam distinguere. [illegible]
[illegible] a priori [illegible]

ule, et cum, ex quod [illegible] insuper tamen hi ex parte aetheris [illegible] re ut producere possit effectum, hac ratione lux dependet a Sole, calor ab igne, quae dependentia apud nos notior manet: altera dicitur dependentia a posteriori et est causae ad effectum, quae causa nequit sine effectu existere. sic entitas quaelibet dependet a praesentia locali, sine qua nequit saltem naturaliter existere, et similiter communiter loquendo causa dependet ab effectu positis omnibus requisitis, sic Sol dependet ab illuminatione. 3a datur dependentia, dicuntque alii comitantia, ut ea quae datur in unione inter extrema, quorum neque causa neque effectus est, et ad hunc sine ipsa nequit existere.

Scio patrem Obiedo Controversia 2a p. 1 pa. 2 hanc dependentiam a posteriori difficilem existimare, et nescio rerum decretorum involucris rem, quam nam modum describere, difficiliorem reddidisse, quod ergo hoc quaerere conatur: omnis causa est prior natura suo effectu: quando ergo sit effectus, supponitur entitas causae; quae supponit quidquid requiritur, ut existat causa: ergo causa ut existat, nullatenus dependet ab effectu: ergo nulla datur dependentia a posteriori. Haec ratio quanto animo [illegible] pensiam magni ponderis existimatur. Credo ad innuendam dependentiam a posteriori communiter exemplum, ipse tamen nullam meditatus ingratiam communis sententiae, ut ea collaudatur sed certis ipse utitur verborum ambagibus, rationes quae involucris, ut animum menteque opprimat, [illegible] quod dicit, quia [illegible] facilis [illegible] sine istis illa expediorat, quod non [illegible] insolubilis iudica, concedendo ante, et coens, et distinguendo 2m: quando supponitur quidquid requiritur a priori, ut existat causa, concedo consequentiam: quidquid requiritur a posteriori, non consequentiam hoc est, ut existat causa, supponitur quidquid causat causam; non vero quidquid causatur a causa, tunc cum eo causato causa connectatur. Deinde 3m et 4m coens non; quia stat optime aliquid dependere ab eo, a quo

n

nor caueat.

Hinc notandum est cum [illegible] ubi supra non sequi ma-
ior tantum [illegible] necessario eius effectum, quem naturaliter producere
potest, ut si effectum non sequatur naturaliter ipsa causa [illegible] nequeat:
quod patet in igne, qui naturaliter producit calorem in subiecto sibi applicato,
qua productione naturaliter, si supernaturaliter impedita, ignis nihilominus na-
turaliter existit: quod variis etiam exemplis; ignis enim Babilonicus na-
turaliter [illegible] etiam si pueros non comburerent: aqua etiam frigida,
cuius actio ab aliquo agente naturali impeditur, non ideo impeditur ipsa
a [illegible] resistentia, quin potius super naturaliter [illegible] est etiam
si [illegible] super naturaliter impediretur a Deo, eodem modo
cum naturaliter [illegible] exigeret; quia in [illegible] quo casu idem impe-
diret incurrit. Ubi etiam nota [illegible] nequaquam variis in-
causis [illegible] pationem, quae per simplicem emanationem producuntur;
sequitur per simplicem emanationem [illegible] producit,
sine [illegible] naturaliter [illegible].

Ex hac omnia doctrina [illegible]
[illegible] calliendum, inquirendum est, an dependentia [illegible]
[illegible], hic enim [illegible] movet [illegible] omnis [illegible]
[illegible] primum dependere a forma a priori; sic autem in [illegible]
in quo genere [illegible] modi dependentia a priori, [illegible] in ge-
nere causae [illegible]. Sic [illegible] 3a dictio 3a [illegible] 3a [illegible] doctores
[illegible], et fere omnes extra scholasticos [illegible]
denegant omnem dependentiam a priori a forma, et [illegible]
illi tribuunt dependentiam a posteriori, hoc est tanquam
ab effectu, et complemento ipsius, quam naturaliter exigit; [illegible]
quod [illegible], quod exigit [illegible] atque [illegible] ex quo sint [illegible] primum a forma
dependere tanquam ab aliquo [illegible] posteriori, quod [illegible]
[illegible], et complementum, in quo [illegible] con-
[illegible]

tinea in cereiis nudis prima non pose exiistere nisi habet cineri forma. 4

Sit

ma. 2.º determinitas, ma 1.ª nulla ratione dependet a priori ab forma; et ma et terminatur in genere causae formalis, et patet ab eo a quo a formis priori independet ma. 2.ª a priori illo, a quo non pendet; sed in ea ista ratione ma 2.ª dependet a priori a forma; ergo forma est prior natura ipsa ma. Syllogismum hunc rectissime ostendit utens terminis. Si non videt coram illa hominis sic: forma in ratione formae prior ma; ergo ma requirit dependere a priori a forma. Et eadem ergo ut ma dependeat a priori a forma, debet ipsa forma esse prior ma. Ans. probatur, et in primis, quod forma non sit prior ma in genere causae efficientis, aut ma sit nomine terminatorum patet ex terminis; sed in genere causae formalis forma est prior ma in suis terminis; ma 2.ª est terminatio subiecti actus; quae est forma; ergo forma est posterior ma. Ans. de exemplo hoc terminata probatur: terminus subiecti ma sua est prius ratione cuius est actus; sed ma 1.ª est terminus subiecti ratione formae, quae est actus; ergo ma 1.ª natura sua est prior ratione formae.

Illa 2.ª et etiam ex his principiis patet, quia actus naturae sua reponit ipsa, cuius actus est, ex terminis subiecti ipso actus, ergo terminus subiecti natura est prior ma cuius actus, sed ma 1.ª qua terminus subiecti est posterior ratione formae, quae illius actus est; ergo ma 1.ª qua terminus subiecti est prior ratione formae, quam actus est; ergo nequit ma dependere a forma a priori in genere causae formalis. Probatur eadem: ut ma dependeret a forma a priori, deberet forma, qua forma esse prior ma; sed forma, qua forma non est prior, sed posterior ma; ergo ma nequit dependere a forma a priori in genere causae formalis. ma 1.ª ratione terminationis; forma qua forma est in suo 1.º ratione, qua terminus subiecti

...

actualitas quatalis n. e. prior rū l' subiti qua tale; sed poste-
rior, ut ex dictis constat: ergo fra sua fa n. e. prior, sed posterior
mā. Nullus hic restat effugium, nisi ho ne cessitate [illegible] ad mu-
tuam causalitatem in eodem genere recurrat, quod suo loco im-
pugnabimus. Unde ex hac do ma solum dependere a fa a pos-
teriori, quia dist. tione iam explico

Ubi distulati titulo si ex pli-
cemus, dico 1º: mā non pot naturalitr, sive de potentia Dei absoluta
existere sine omni forma subs tantiali. Pe^a hec tacite
prob. quia ideo non potest existere mā naturalitr sine fa, quatenus
intrinsece dependens ab ea habet, ut n. potest sine ipsa conser-
vari; sed hanc nectionem n. het mā cum fa, quo pot existere
sine fa. Ma est certa, et m. ex dictis patet. Prob.; quia acci-
dentia possunt naturalit existere sine subto, quia mā l. pot esse
naturalit existere sine fa. Confirm: doct. qui id dicant thomistis, n.
e mā dependentia intr mā et fā, quam intr accidentia et sub-
tum; sed haec n. obstante dependentia possunt accidentia existere
naturalit sine subto: ergo etiam mā existere potest sine fa.
Ma pr; quia accidentia nequeunt subsistere in genere diversis
subtis; sed mā pot subsistere sub diversis fis: ergo n. da tur
mā. connectio inter mā et fā, imo mi dat. quam inter accidentia
et subtum. 2º hec rationa, ut ex solutione argumentorum,
quas sequentibus pr. tabo.

Dico 2º n. e tantum connectio illi dependentia
a posteriori, quia distinguitur mā et fā, ut sit a Deo produceret sine
oi fa, aut sine illa conservet, n. poset mā naturalit conserva-
ri; quia Deus ut ... tenere ... illam dextrere. Hanc ... dem
exp. ... impugnant ex antiquis Gabriel ermartinus apud
pm. Suarez ... 13 metas. s. 1 § 2 nº 6. ex recentioribus Oni-

dd

codo contro bercia 2ª p. 7 pa. 3. l. 1 lom. 1 logthicorum s. 2ª n. 5.

Probatur; quia nullum fundamentum adducunt, cur talis forma destruenda caussa non sit sine forma. Caussa talis est; quia nulla ex caussis de facto existentibus tantam habet contrarietatem cum materia, ut illis naturaliter impediat necessario statim esse destruendam, ut non conservanda natura, quod aliam formam inducat: pendet a voluntate creatoris a forma huius caussa materiae, non habet tantam contrarietatem cum ipsa contrarietate, ut cum forma per dictio impedias, ipsa materia non potest naturaliter conservari. Huius decisionem elucidatio patebit in responsione ex solutione argumentorum.

Dico 3º: materiam a forma substantiali informata non posse naturaliter, hoc est, ui agentis naturalis naturaliter operantis esse sine forma; probatur: nullum datur fundamentum, ut asseramus agentia naturalia habere uim destruendi, et corrumpendi unam formam, non initialiter inducendo alteram: quia agens naturale nequit materiam omni forma spoliare. Quin id probatur ipsa experientia, qua uidemus nullum destrui compositum, quin aliud producatur, in quo illud axioma fundatur: generatio unius est corruptio alterius apud philosophos receptum. Et confirmatur; quia omne agens naturale operatur intendendo assimilare sibi passum: quia ideo unam destruit formam, ut aliam inducat: quia numquam operari potest sine forma. Confirmatur; quia si agens relinqueret materiam sine forma, non operaretur intendendo assimilare sibi passum: quia nequit materiam sine forma relinquere. Probatur; quia dum agens naturale operatur, uel assimilat sibi passum, uel non assimilat? si primum, quia non inducit formam, media qua sibi passum assimilat: si 2m, quia relinquit illud dissimile, quia relinquit illud cum aliqua forma substantiali, media qua sibi dissimile: quia numquam poterit omni forma materiam spoliare.

SE. IV

Thomisticarum argumenta quae ita habent eneruabat.

Obiicies

1°. ut probent materiam dependere a forma a priori causalitate causae formalis cum habeat relationem ad eam; quia ratio materiae 1a et primaria est actus, qui est forma, ergo materia dependet a priori a forma tamquam a uera causa formali. Probatur consequentia; quia causa formalis non aliter quam informando causat; sed forma informat materiam; ergo causat materiam. Maior patet in pluribus accidentibus, nam non aliter causant formaliter esse album, nisi per informationem albedinis; sed forma uere et proprie informat materiam; ergo uere et proprie causat materiam; ergo materia uere et proprie dependet a forma tamquam a uera causa formali. Probatur 2° eadem dependentia materiae a forma; quia materia 1a dependet a forma tamquam a specificante illam, et ratione huius est incomplete et abstracta; ergo dependet a forma a priori. Similiter materia dependet a forma tamquam a fine; quia omne imperfectum propter perfectum, incompletum propter completum. Unde materia dependet a forma in existendo; ergo materia sub omni ratione dependet a forma a priori, et quoad esse et quoad existere, et quoad genus causae formalis, et finalis.

Ista sententia dependentia a priori materiae a forma argumentatur fratris Basilius Ponce [illegible], in suo potius Thomisticarum farragine, quam solida alicuius aut Divi Thomae doctrinae uestigium mirabere: propterea multa uideo concessa, sed concessa nulla. Ideo … Divi Thomae … in formando … actione … materiam … non aliter … in formando causat … in actione resultat, sed materia causat id quod informat, non materia. Uerum Divi Thomae est non concessa, et reiiciat omnes … non, quae exsurgunt ex doctrina, quam ipse Thomista innuit de pluribus accidentibus; albedo enim non causat pariete, sed causat album; similiter forma non causat materiam, sed causa aequaliter, et tamquam aequali causa formali, et … prior aequo, et … dependet a forma aequaliter priori, quia … aequale causa

intrinseca substantiae dari. Ad 2m probationem non materiam dependere a forma tanquam a fine, quia materia non est propter formam, sed haec potius. Ad 3m dico materiam non dependere a forma inexistendi, ut patet ex dictis supra 1a et 2a huius quaestionis.

Obiiciunt 2o 3o et 2m nec non ea repugnant fieri a Deo, quae implicant contradictionem; sed dicere materiam sine forma est dicere ens actu sine actu, quod implicat contradictionem; quod repugnat etiam ex parte potentiae Dei absolutae materiam existere sine forma. Probatur minor: existentia est actus, et existentia est 2us et ultimus actus in linea entis; sed implicat poni actum 2m et ultimum in linea entis sine primo: quod dicere materiam 1m sine forma est dicere ens actu sine actu. Ultimi probatur: quia forma est actus 1us in linea entis; sed implicat poni actum 2m sine actu 1o: quod implicat poni materiam existentem sine forma. Probatur: quia existentia non est minus actus 2us et ultimus in linea entis, quam operatio vitalis est actus 2us et ultimus in linea vitae; sed poni actum vitalem sine principio, seu actu 1o vitae, est ponere vitam sine vita: quod ponere existentiam in materia sine forma est ponere actum sine actu. Probatur 2o: quia de ratione essentiali actus ultimi est supponere aliquem actum cuius sit ultimus, et 2o quia cum materia ex se sit pura potentia, si haberet ex se immediate existere sine forma, iam existentia esset 1us actus materiae: quod materia esset in actu 1o sine actu 1o, et in actu 2o et ultimo sine actu 2o et ultimo. Obiectionem hanc, et rationes, quas posui, fere ipsis verbis [illegible] ex Peraria [illegible] libro 1o physicorum [illegible] disputatione 6a parte 2a ne illorum vim minuere videamur nostris verbis.

Dicimus ad argumentum concedendo maiorem, et negando minorem. Ad primam probationem omissa maiore, et negando minorem huius probationis materiam non habere. Quid sibi volunt termini illi, sine forma, actu 1o, et actu 2o in linea entis, explicatione. Rogamus si forma est actus 1us materiae existentis, quare etiam materia non erit actus 1us

ra

rū illius, et sicut forā trat, et reducit ad actū 2m existendi per existentiam, quare mā n dr trahi per propriam existentiam ad actū 2m existendi, quin dr trahi a forma; q iuxta omnes nō trahit ex-sistentia, sed aliqd distinctū realit ab illa. Itaque mā 1a existentia propria ponit extra causas, atq in actu 2o entitativo et existendi, tn sit in actu 1o informativo, et hoc, sit sine fra, qz pot recipere.

Ad [illegible] rationē omittendo maiorem, et minorem, [illegible] nō coag. Ratio e; q independenter ab oi fra mā 1a existens hēt suum actum 1m et 2m intrinsecum [illegible] actum [illegible] quatenus habet potentiam logicam ad existendum, et actum 2m quatenus habet actualem existentiam, qua dr trahi ad existendum. Ad 2m rationem, concedo anē, et distinguo cōnē quoad 2m partem: si haberet existere in materia existere sine fra existentia, et actu 1o potentiae logicae, nō coag; potentiae physicae seu receptivae, concedo coag. Etiam mā e actu 2o rū potentiae logicae, et actu 1o rū potentiae receptivae, qua hēt in causis, licet mā 1a extra causas sit potentia physica fra seu receptiva. Deinde nego 2m coag; q mā 1a existens sit in actu 2o rū potentiae logicae, seu volentis existere, et in actu 1o rū receptivi, qd pot eius fra recipere.

Obiiciunt 3o diuus Thomas 1a parte q 66 a 1o ad 3m docentes materiam implicare non existere sine fra, qm accidens sine subiecto; sed accidens nequit existere naturaliter sine subiecto; ergo mā 1a nequeat naturaliter posse sit sine fra. [illegible] Arriaga D 2a s 6 sub 2o fatet Angelicum praeceptorem nobis esse in hac ute [illegible], sed ex ipso dominicicolo, et Ds ac nobilius tomistarum, qui arguerunt, ponderantes ... applicationes [illegible] fuerunt, recesserat. Et certe qd id sit de mente diui Thomae uerba illius ex pla-tone [illegible] ut optime [illegible] uersat [illegible] D 2a [illegible] q omnia mā ; [illegible] mi, et nate coag: ratio e; q ad hoc illa arguendi

nihil concludit; nam concluderet, ipsa forma equivalentia incomplet[a] et
intrinsece requirere formam actualem, neque conservari posse existere tantum sine
[illegible] ... magis requirat, accidens esse sine subiecto, quam forma substan-
tialis materiam; cum haec sit perfectior, et minus a subiecto dependens, sed forma
substantialis nequit esse naturaliter exercita: ergo forma actualis nec
naturaliter potest esse sine subiecto, quod communiter admittunt thomistae.
Ideo

itaque directe ista verba magis et minus non semper denotare di-
versitatem ordinis, sed frequenter intra eundem ordinem excessum ali-
quem aut decrementum significare, ut patet hoc exemplo: Salomon fuit magis
sapiens quam David; sed David fuit sapiens sapientia creata, et Salomon fuit
sapiens sapientia increata. ergo argumentatio non valet; quia ut in ordine
sapientiae creatae datur magis et minus: datur etiam in ordine dependen-
tiae naturalis magis et minus, ideo sub eodem concomitantur magis magisque de-
pendere a forma, quam accidens a subiecto, potest tamen existere in illo ordine
ordinem naturalem manere. quod vero detur maior et minor dependentia in ordi-
ne naturali patet: quia sunt plures formae magis materiales quam aliae, et consequenter
magis dependentes a materia. Unde argumentum nihil probat, quia intra ordi-
nem dependentiae naturalis datur magis et minus.

Obijciunt 4°: omne ens

actuale includit formam actualem; ergo omne ens substantiale includit formam
substantialem. sed materia requirit esse actualem, quin sit aliquid substan-
tiale; ergo nequit esse actualis, quin includat formam substantialem;
ergo neque naturaliter poterit esse sine forma substantiali. Dimittitur
[illegible] argumentum hoc, et in primis probat nec esse materiam esse distinctam
a forma et ratione, quia omne ens substantiale scilicet imbibit formam
substantialem; quia materia independenter a forma est quoddam ens substan-
tiale, etiam independenter a forma imbibet formam substanti-
alem, quod nemo concedet. Praeterea probat deum et angelos esse

ad substantiale, quod ly sint entitas [illegible] ut sim[illegible] proximè quod ex
per Agoedi [illegible] compositionem non includere formas substan-
tiales, sed tantum formam substantialem non dari seu substantialem junc-
tam [illegible]; Dices et [illegible] includentes formas sub-
stantiales non erunt aliquid substantiale. Probatur quod diversitas
consideranda est, et [illegible] eorum. Disparitas est, quod accidens est ha-
bitus in alio, quod natum est alteri inhaerere, et per consequens implicabit
in eius completudinali esse alterius formas substantiales [illegible]
de eius [illegible] esse in alio, aut alteri inhaerere, ideoque non potest
ma esse aliquid substantiale, etiam formas substantiales includat.

Objicient 1° contra 2am conclusionem: cessante fine alicuius rei cessat
res ipsa; sed finis materiae est subjectio formae: ergo si cessaverit subjectio, na-
turaliter peribit materia, cum cesset finis illius. Probatur: quod ipsius materiae
finis est esse subjectum receptivum formae: quod nequit existere naturaliter,
quin formam aliquam recipiat: ergo si in illam recipit non existet, aut
conservabitur non naturaliter, sed supernaturaliter. Respondeo distinguendo majorem: cessante
fine adaequato alicuius rei, cessat res, concedo majorem; cessante
fine inadaequato cessat res, nego majorem: distinguo minorem, sed eius subjectio
formae est finis adaequatus et unicus materiae, nego minorem; sed subjectio est fi-
nis partialis, inadaequatus et partialis materiae, concedo minorem: ex eo enim
quod deficiat finis partialis et inadaequatus rei alicuius, non
statim deficit res, ut patet in animalibus, in quibus non perit intellec-
tus aut voluntas ex eo quod [illegible] illarum operationes [illegible] de-
ficiant: finis namque materiae non est solum formas recipere, sed etiam quantita-
tem [illegible] sustentare. Hinc ad probationem respondeo: concessa materia cum materiae
non esse actu recipere formam, sed posse et exigere illam recipere, quae
exigentia non tanta est, ut non necessario formam statim petere materiam; atque
[illegible] naturaliter exigit [illegible], sine qua saepissime na-

titur servabatur.

Obijciunt 6° 3°: [illegible] sine agente naturali non appa-
ret intendendo dispositiones una forma sine alterius introductio-
nem, hoc est per actionem dispositivam praecedentem, et nolentem inducere, quam materia po-
scerit in agentium naturalium, omni forma spoliari. Ita antecedens; quia proxima-
mus ad productionem ignis requirit summum calorem, at hoc non et
formam ligni non posse servari cum calore ut gradium quem in hoc casu
inducit in ligno quinque gradibus caloris nequit naturaliter
servari forma ligni: quo deinducet naturaliter forma ligni, sed tunc
non inducet formam ignis, quia requirit ad sui introductionem octo
gradus caloris, quos patiens non inducit, atque tunc naturaliter,
seu vi agentis naturalis potest materia sine omni forma remanere.

Resp.

1° negando antecedens ad illius probationem dico in illo casu, cum dispositi-
ones inductae sint incompatibiles cum forma ligni, et non sufficientes
ad formam ignis, tunc aliam formam inducendam vaporis etc., aut fumi
aut alterius cuiuslibet quam causae naturales, et aequivocae inducer-
rent, cum adsit causa aequivoca, quae id praestare possit, ut patet in
inductione formae hominis, quae materia non est adhuc disposita ad formam talem,
inducit formam embrionis. Resp. 2°, ipsa experientia constare, formas
requisitas servari cum valde tenuibus dispositionibus, ut patet
in bibentibus, qui mortis proximi vix calorem sequit, aut sine sensu
praebat naturalibus calor, et ad hoc anima servabat. Et hoc in bibentibus
accidit, quare in bibentibus, quae imperfectiorae sunt, non
accidit? Unde est dispositiones non sufficientes ad formam ignis
inducendam, non sufficient ad formam ligni extinguendam.

SECTIO V.

De actione qua materia sine forma servaret.

Ubi de illius erga fin. appetitu.

Solent hic multi late disputare, et inquirere naturam actionis, quam ... [illegible] fin. exercebant. Haec actio diversa esse potest: alia naturalis, alia non naturalis. Quaerimus actionum naturalis habere potest esse et quoad substantiam et quoad modum. Actio enim naturalis quoad substantiam est illa, quae excedit vires alicuius agentis naturalis ... [illegible] cuius naturalis quoad modum est illa quae in ... [illegible] debita circumstantia, sed in hoc ipso circumstantiae ... [illegible] quae ducit ... [illegible] ... agentis creati naturaliter operantis, id est casu quo ... [illegible] omittat, illa eadem actio ... [illegible] reciperet, et si reciperet, erit non naturalis quoad modum, quia in circumstantiis ... [illegible] debet modus ille operandi ... illi.

Unde ad praesentem difficultatem dicimus: 1.m actionem quae ... [illegible] exerceret sine ... [illegible] fore eandem cum illa quam exerceret cum fine substantiali. 2.m actionem illam fore naturalem quoad entitatem, et substantiam, et non naturalem quoad modum. Primum et ex ... [illegible] ... [illegible] ... actionis ex ... [illegible] dependet. ... [illegible] ... influxum ... [illegible], neque est illius causa ... [illegible] ... et nulla ratio est quia ... [illegible] ... habet influxum: quod etiam si ... [illegible] existat, nullum deerit prius in ... influens, quod dabuntur omnia ... requisita ex parte prius ad ... [illegible] ... quod eadem ... [illegible] remanebit ... [illegible] quo ... remane ... [illegible] ... effectus remanet ... [illegible] ... quoad substantiam, quoad ... [illegible] debet variari actio

...

m̄e ɔcerbatiba. 2º idem, quia . . . esse actionem sive culpabilem quoadmodum. Ratio: quia materia exigit fieri intercepta, sua aliqua. Unde circumstantia, et per circumstantiam ɔcerbatio est cum aliqua sua; quia idest m̄e ɔcerbatio sine sua, erit ɔcerbatio culpabilis quoad modum; quia actio illa indebita est in illis circumstantiis; ergo actio illa ɔcerbatiba culpabilis est quoad modum.

Nam 1º fuit appetitus qualem [illegible] plures, ex quo arrepta occasione aliqui illic inter paucas paginas opplent, mentis quae lectorum ɔfundunt: [illegible] appetitum m̄e adiputantes; nos vero levi calamo attingemus restantem, ne auribus [illegible] fugiat appetitum m̄e notitia, igitur appetitus pro priori complectitur actus suos affectivos, quo bonum sibi conveniens appetit: qui appetitus est esse potest pro uoluntatis, ut in homine et Angelo, aut pro sensitivus, ut in equo et leone. Porro appetitus iste duplex est: alium dicitur appetitus ellicitus, et alium appetitus innatus: appetitus ellicitus est actus ellicitus, sive potentia per suos affectivos, quo bonum aliquod sibi conveniens appetit: appetitus innatus est inclinatio, et propensio [illegible], quae fertur in bonum sibi conveniens, [illegible] appetit ut bonum sibi conveniens, aqua frigiditatem, ignis calorem, et sic de reliquis.

Enimvero haec inclinatio, seu propensio in bonum sibi conveniens dicitur appetitus per analogiam ad appetitum ellicitum, quo per actus suos, quod sibi bonum est, appetit; quia appetitus pro priori complectitur actus, per ductus ad aliqua affectiva pro: unde in eo sensu [illegible] et in priori applicat m̄e in praesenti. Inter appetitus ellicitus, sive actus suos affectivos ellicitus multiplices ex diversa denominatione, prout bonum, seu tria appetibilia; sic motus ille fertur in bonum [illegible] dicitur amor; sive alio quo modo inexistens intellectus, dicitur desiderium, demum si fertur in rem existentem ut talem, dicitur complacentia, gaudium,

et

et delectatio quod aliae potentiae explent, explicatio harum pertinet ad specialem considerationem commodius, neque de iis illam speciem in libris de anima expendamus. Haec interim omnia metaphorice tantum non vere explicanda sunt traianda.

Ex quo omnibus tribuit appetitum innatum, definio esse inclinationem naturalem ad bonum sibi debitum et connaturale. Dixi inclinationem, ut ipsum naturae appetentis secum impetum, et pondus, quo in proprium sibi bonum fertur, explicarem: rursus addidi naturalem, ut appetitum innatum ab elicito discernerem. Debet insuper inclinatio haec esse in bonum, quia ad malum nullus datur appetitus; aqua enim non appetit calorem, neque frigiditatem ignis; hoc etiam bonum debet esse connaturale, quia ad supernaturalia nullus datur innatus appetitus, ut ad gratiam sanctificantem aut dona alia, quae utrasque excedunt naturam. Tandem bonum hoc debet esse debitum naturae appetenti; quia si debitum non sit nullus ad ipsum trahitur appetitus: sic lapis non appetit albedinem, neque nigredinem, quia neutra illi debetur, neque paries calorem aut frigiditatem, similiter quia ipsi non debentur qualitates istae. Haec naturalis inclinatio, si fuerit ad bonum absolute, dicitur amor, si aliqualiter ad existentiam reducat boni appetiti, dicitur desiderium, si denique ad bonum existens, et praesens, gaudium et complacentia nuncupatur, quae omnia per metaphoram ad elicitum appetitum intelligenda sunt.

Dico 1°: materia prima, sive spoliata forma (naturali vel supernaturali) appetit omnes formas substantiales non simul, sed divisibiliter plures potest habere successive in hac consideranda. Omnes formae substantiales sunt perfectiones materiae, et illi connaturaliter debitae; sed materia respicit omnes formas, si quidem omnium est receptiva subjectum: ergo materia appetit omnes formas substantiales. Major patet, quia quaelibet forma est complementum materiae, illiusque perfectio, et ornamentum, cujus

quo

quo violenciam patitur: quod est contra ipsius materiae perfectionem. Eadem ratione probatur
ex defectu appetitus innati. Illas formas non simul, sed diversimodè
appetere materia potest; quia materia eadem ratione formas appetit, qua eas recipere
potest; sed solum divisive eas recipere potest: ergo solum divisive eas
appetit. Si autem roges, an appetitus iste sit per modum amoris
desiderij vel gaudij, dico esse per modum desiderij: 1.º quia forma est
absentes sunt; sed amor rei absentis dicitur desiderium: ergo ap-
petitus materiae erga illas formas erit per modum desiderij. 2.º quia amor
conveniens ad exigentiam formae est desiderium, sed appetitus materiae conducit ad
exigentiam formae, est enim causa materialis illius: ergo appetitus materiae est per modum
desiderij.

Dico 2.º: materia aequaliter omnes formas appetit, sive perfec-
tiores, sive minus perfectas, sive non dum productas, seu iam corrup-
tas. Probatur 1.ª pars; quia materia prima in tantum formas appetit, in quantum
sunt perfectiones illi debitae; sed forma perfectior non est magis debita
materiae, quam imperfectior, aut minus perfecta: ergo aequaliter omnes appetit.
Maior probatur; quia si forma non esset debita materiae, non illam appeteret materia: ergo
ideo illam appetit, quia est perfectione illi debita. Minor etiam evidens
est; quia in materia nulla exigentia, neque ratio specialis datur ad formam
perfectioris, siquidem aequè bene cohaeret cum forma equina atque cum
forma rationali: ergo non magis appetit hanc quam illam. Dices: forma rationalis
est perfectior forma equina: ergo est ratio ad illam, est perfectior: ergo est appeti-
tus materiae. Concedo antecedens et dico quoad 1.um consequens: ergo ratio ad illam perfectiorem
ex parte formae; concedo consequens: ex parte primi, seu subiecti, nego consequens: Verum materia ut-
cumque appetitus perfectionis sit inaequalis, siquidem perfectior ani-
ma rationalis quam forma equina; attamen excessus non debet sumi ex
perfectione formae appetitae, sed ex modo, quo forma debitur materiae ap-
petenti, et cum utraque aeque tam perfectior, quam minus perfecta
aequè debita sit, non est unde materia appetitum variet, quam

alteriue. Ex qua doctrina reo 2° neso 1° entime malitz est nandum ultimu coenz; q̄ stat optime appetitu ie q̄ perfectiore, quin maius sit, ut pt in amore Dei, qui q̄ perfectiore amore amicorum, et expressime, qd maxime dolendu, ma est illia, q̄ ille.

2°

re° opp. q̄ est patre Arriaga tom. 2° s. 4 sub. 1° defendi le à P. hurtado P. Obiedo, Espinula et alijs, pr. Antequam illa corrumperent dabat in ma appetitus ad illas: q° etiam post quam corrupta sunt. Probatur cons. appetitus mae innatus e ipsa essentia mae; e m. exigentia mae et inclinatio illius in formas tanquam in bonu sibi debitu et innatu; sed per hoc qd formae corrumpantur, non variatur essentia mae: q° idem remanet appetitus. Sed dices ex Arriaga loco citato: non datur appetitus innatus ad impossibile; sed forma corrupta e impossibilis ad hoc ut reproducatur, ac proinde ut existat iterum: q° ma non pot appetere formas corruptas.

R. eo distinguendo maior. non datur appetitus innatus ad impossibile, qd tale e absolute et per se, nego maior. non datur appetitus innatus ad impossibile, qd tale e per accidens, nego maior. Distinguo etiam min: forma corrupta e impossibilis per se absolute, nego min: e impossibilis per accidens, concedo min, et nego cons. Explicit h.m. res aliqua pot esse impossibilis, vel per se absolute cuiusmodi sunt, q̄ ex suis essentialibus praedicatis impossibilia sunt, ut chimera, vel per accidens qualis nunc est res existens solum ratione alicuius accidentis, ratione cuius impossibilis redditur, ut mundus alter existens possibilis; nisi Deus haberet decretum de non creando illum, mundus redditur impossibilis non esse, sed per accidens; similiter appetitus innatus mae e ad formas, non tamen cum positione accidentalium, sed ad formas 2° et corruptas 2m realiter, qd possibile erit, sit unde, qd ad illas formas terminetur appetitus mae.

Cio

Q.ª VI.ª et apendix 6

Utrumque vere existat abstractarum essentia di[illegible]?

S.I.º I.ª

Nonnulla praemitto, et sta[illegible] expono.

Diximus S. 1.ª
quod cedentibus quaeque agentibus aeternitate, magis in[illegible] exercere per existentiam, ad quod probandum [illegible] a nostris doctoribus usurpari solitum de cumulo evidentibus ta[illegible] essentiae et existentiae: huiusmodi quaestio, quae [illegible] hic examinare libuit. [illegible] distinctionis examinat me [illegible] [illegible], eam tamen breviter non sine utilitate expendemus. Et in illa tamque indubitabile supponendum, Dei existentiam non distinctam ab illius essentia; Deus enim essentialiter debet existere, sive esse actu, cum sit ens perfectissimum, et omnino [illegible]. Unde distinctio solum de rebus creatis procedit. Supponendum 2.º essentiam creaturae, sive creaturam in statu mere possibili, nihil actu esse. Unde egregie fallitur [illegible] Albertinus tomo 2.º de praementis [illegible] 1.ª [illegible] numero 12.º asserens, res omnes aeternas habuisse esse quoddam, essentiae extra omnipotentiam Dei, ac proinde etiam ante creationem, in tempore non fuisse mere nihil, sed esse aliquid actuale sibi intrinsecum, habuisse id quod non a se [illegible] a Deo efficiente, nec alio modo aliquo dependens quod in genere causae exemplaris.

Fallitur, inquam, et me iudice nulla de re ista potest esse [illegible]; quia nullus bene sanus dubitare poterit, quin ante mundum a Deo conditum, nihil esse praeter Deum; hoc enim [illegible] perinde est: antequam Deus aliquid produxerit, nihil erat productum a Deo, ex quo apparet inferri: hoc quod antequam Deus aliquid produceret, nihil erat praeter Deum; [illegible] quod [illegible], non aliquid actu et simpliciter [illegible]

sed quod n existit n est. Ergo quod n existit n est absolute et simpliciter aliquid. Maior pt; quia quidquid aliquid absolute et simpliciter vere est, est proprie existit. Probatur ad huc ex Concilio Lateranensi sub Innocentio 3° cap. firmiter de summa Trinitate, ubi statuitur quod Deus initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam spiritualem et corpoream; quia antequam Deus conderet creaturam, creatura nihil erat. Unde certa est celebris illa apud Sanctos Patres divisio, qua trinitas [illegible] quod n sit ipse Deus, sit a Deo; quia quod nec Deus est, nec ad huc est a Deo, nihil absolute est.

Suppono deinde 3°; statum

mere possibilitatis, et existentiae in eo distingui, quod in uno mere conditionatum [illegible] idque ipsum, quod in altero absolute in natura. Unde fit, quod sicut creaturae in statu existentiae aliquid absolute sunt, ita in statu mere possibilitatis nihil absolute sint, sed aliquid mere conditionate: est autem aliquid mere conditionate, quod licet in illo statu nihil sint, si tamen ad alium transferantur statum, aliquid absolute erunt: quod quia illud quod erat solo sub conditionate quod mere possibile erat, si transferatur aliquid in statu existentiae, pt; quia nec est nova res, modo vero nunc, quia antea n erat; sed quia, quia antea n erat, et nunc solum conditionate; quod modo autem est illud, quod antea erat conditionate. Ratio a priori est; quia quod producit aliquid, transit de n esse ad esse [illegible] transitus aut in [illegible], n [illegible]) sed illud ipsum, quod antea n erat, modo [illegible]. Ergo; quia facere producit, producit id, quod mere possibile erat; quia producit id, quod nihil erat [illegible] solumque erat aliquid conditionate.

Hinc

colligitur, existentiam esse id, quo res transit, et in actu [illegible], et est aliquid distinctum a mero nihilo. Id quod distinctio [illegible] dari potest: et [illegible] quod res est, actualiter [illegible] quod existit, sed causalis est aliquid [illegible]. Ergo quod [illegible] est

est

est actio qua debet esse ab illo qui debet habere: id, per quod tollitur res e[ss]e aliquo modo, et tollitur dicitur ab aliquo nihilo esse existentia, de qua in praesenti inquirimus, an distinguatur ab essentia rei, et non distinguatur in natura distinctione communi omnes a parte rei propter [illegible], sed verum etiam ab illarum existentia distingui, quod ex Jesuitis adhaerent P. Molina 1a parte q. 3a articulo 4o D. 2a P. Albertinus in praedicamento [illegible] de substantia [illegible] 2a q. 6a P. Fonseca tomo 1o metaph. libro 4o c. 2o q. 6 s. 1a, et aliqui ipsorum de distinctione rationis non [illegible] ex parte. Oppositam tuentur sententiam reliqui omnes Societatis Doctores, Suarez, Vazquez, Valencia, Pererius, Alarcon, Arrubal, Vulpius, Hurtado, Arriaga, Oviedo, Albon, ex externis Silvester, Gabriel, Nominales, Aureolus, Spinula, et alii.

SECTIO II 2

Nostra sententia proponitur, et probatur.

Conclusio sit: Essentia creata [illegible] nostra sententia non distinguitur ab existentia ex natura rei [illegible]. Probatur 1o: existentia est actus essendi extra causas, [illegible] distinguitur a suis causis; sed essentia per se ipsam est actus essendi extra causas; ergo [illegible] distinguitur a suis causis; [illegible] essentia et existentia non distinguuntur realiter. Minor probatur; quia esse extra causas formaliter [illegible] non est aliud, quam distingui a causis; sed essentia per se ipsam distinguitur a suis causis; ergo essentia per se ipsam est actus essendi extra causas [illegible] distinguitur a suis causis. Minor probatur; quia essentia hominis per se ipsam est [illegible] non est Deus; [illegible] distinguitur a Deo: ergo per se ipsam essentia distinguitur a suis causis; ergo per se ipsam est extra causas; et non distinguitur a sua existentia. Confirmatur; quia id per quod essentia est actus essendi extra causas, per se ipsam distingui-

tur

a suis causis et asso. in realitate; sed esse verum per se ipsas dis-
jungunt aliis causis et potentialitate: ergo esse est status essendi
extra causas: ergo est existentia.

Probatur 2º ex responso ad Ferrariensem [illegible] quia exi-
stit aliquid rei de novo in illo [illegible] essentia actu [illegible] et implicite di-
stincta nempe essentia et existentia. [illegible] non [illegible] dantibus quod essentia et existentia
realiter non distinguuntur, quod [illegible] ostendimus. [illegible] dantibus quod essentia sit una existentia
secum [illegible] constituta; [illegible] per se requiritur [illegible] ens actu, et per se requiritur ab
alia existentia; nihilominus potest esse ens per aliquid a se realiter distinctum
per se [illegible] per modum [illegible] illud afficientis. cuius ratio est, quod omnis forma sup-
ponit subjectum [illegible] illam recipiens, et nullum subjectum [illegible] aptum reci-
pere, nisi [illegible] prius [illegible] existat. Probatur 3º quod actio productiva
rei non solum terminatur ad existentiam, sed etiam ad essentiam rei; quod res ipsa
ponitur extra causas quando existit per ipsam essentiam. Probatur consequentia; quod ad al-
iam terminatur actio nominalis, ut illam ponat extra causas, et de nihilo
[illegible] alium, et de non ente ad esse [illegible]: quod essentia per se realiter est en[s]
actu. sed esse realiter ens actu, realiter existere: ergo essentia per
se realiter est ens actu, per se realiter existit.

Probatur 4º, et [illegible] essentia
illa fuit a Commentatoribus realiter distincta ab existentia, quia ipsi
ultimam vocant actualitatem intrinsecam entis, quod est [illegible] advenien[s]
facit illam existere simpliciter. de qua essentia omnino [illegible] existentia ro-
ganti [illegible] realiter distincta a suis causis, an [illegible] sit realiter
separata? [illegible] [illegible]: quod essentia per se ipsam ante ad
existentiam extra suas causas: quod ante [illegible] existentiam [illegible] essentia
per se habet esse extra causas, [illegible] esse [illegible] existentia. [illegible]
[illegible] per se [illegible] a causis [illegible] existentia [illegible]
existebat. sed [illegible] quod existere nihil aliud est, quam esse realiter extra
causas; sed essentia [illegible] existentiam [illegible] per se ipsam realiter

est

esse extra causas; quia ante ad existentiam supperaddita praecise ipsam habere existentiam.

Dubit. 2°, quod non est illi modo eiusmodi existentiam, ut producatur: sed quia est; neque produci habet nisi a causa, per quam extrahitur a suis causis, quam non in rerum natura, et haec non quid nihil erat; sed ante ad existentiam neque additam esse dicebatur a suis causis extrahitur erat, et erat aliquid quod in modo eiusmodi productione. Quod 2°, quia in tantum debet esse productum, in quantum debet poni in rerum natura extra suas causas; quia ante ad existentiam est extra causas, et in rerum natura non potest produci. Dices: ante existentiam essentia non est. Contra; quia in illo hoc est ipsorum terminorum, qui essentias rerum ab aeterno esse, et non existant, afirmant. Et nisi quoad denominationem faciant, nullam dant distinctionem inter esse et existere. Contra 2°, essentia non est; quia ad hunc in extra causas causas, et ab illis non distinguitur. Unde ad 2um sit dilemma, si contradictio, et sic arguo: quia falsum est, quod productio tollat ad eo existentiam; sed quidem etiam necesse est, quod producat essentiam, et a suis extrahat causis: quod etiam falsum est, quod essentiae sint ab aeterno distinctae a suis causis. Quae omnia repugnant terminis ipsis.

Dico 5°: et loquor de ipsa existentia.

existentia [illegible] potest existit in rerum natura non distinguitur ab essentia rei cuius existentia, quia essentia et existentia possunt identificari realiter. Antecedens probatur; quia si essentia existentia existeret per existentiam distinctam, ergo de illa existentia [illegible] identificetur cum existentia illa, vel non; si non, identificatur; quia illa essentia existit per aliam existentiam, et sic in infinitum, [illegible] existentiam [illegible] existit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essentiam identificari cum sua existentia: [illegible] requiritur in infinitas [illegible] [illegible] [illegible] identificetur existentia, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] tamen fateri [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existentiam [illegible] non [illegible] essentiam, [illegible] hoc dicit [illegible] [illegible]

ex

entitie; ne̅ tantum h̅re etiam existe, et actus ultimi.

: fed ratio

haec euidenter petit prius, q̅ interroget huius. Comiltam quare esse

[illegible] n̅ sit p̅prie esse, redibit, q̅ n̅ existit p̅ existam distinctam, q̅

e̅ conmixtarum q̅. Rursus Comicetam rogo: q̅ sit esse rerum p̅-

prie sumpta? Redibit ea, n̅ petitur ulterius res adq̅m deueniedu[m] erit

essam p̅ praecep̅tam in rebus, ee̅ connectione illam obiiciam paratorum,

de qua uerificat, q̅d ci ponat a p̅te rei, n̅ sequente duo contradicto-

ria. Bene r̅et Comilta, ex qua responsione i[n]tearguo existia

p̅prie dicta absatractius existia d̄r, h̅et talem paratorum connectionem,

de qua uerificat, id ei ponat a p̅te rei, n̅ sequente duo contradictoria:

q̅ existia h̅et p̅prium essam, aut p̅prie essam. Ante e̅ euidens; q̅ posi-

ta existia a p̅te rei n̅ sequent duo contradictoria: uerum entitas existeret,

dei p̄ea uerificat ee̅ talem obiiciam paratorum connectionem. Cons ita p̅t;

q̅ essa p̅prie sumpta n̅ e̅ nisi talis connectio paratorum; sed existia h̅et

talem connectionem paratorum: q̅ h̅et essam p̅prie sumptam. Immo p̅

de existia, essa, sub e̅ ultima actualitas in linea entis uerificat

dicq̅ui alioi eo q̅d ipsa n̅ e̅; q̅ uerificat de illa h̅ere p̅priam es-

sam, aut p̅prie essam; p̅t; q̅ quolibet entitas p̅ suam essam dicq̅uit ab

aliis eo q̅d ipsa n̅ e̅; q̅ ip̅sa essam dicq̅uit; q̅ h̅et p̅priam essam:

q̅ essa existe identificat cum ipsa existia.

Pr 6° ad hoc contra Comis-

tas; q̅ actualitas illa exie, q̅ h̅et ante ad existiam e̅ actus irre-

ceptus; sed adhuc actus ille n̅ e̅ illimitatus et infinitus: q̅ q̅-

libet alis actualitas sit ipsa existia, n̅ erit actus illimitatus et

infinitus. Maior p̅bat; q̅ actualitas illa n̅ cu[m] ponit p̄ aliam, in

qua possit recipi. Mir euidens e̅; q̅ si illa actualitas eet etiam

actus illimitatus et infinitus, eet impossibile. Cons p̅t; q̅ actus

ille n̅ immutabilis ex eo, q̅d ipse sit existia. Sequeretur Comiltam

ac

actus illius limitari per existentiam quam recipit: ergo essentia distinguitur ab actu limitante, quia actus nunquam potest esse limitatus nisi per potentiam recipientem. [illegible] quia existentia, quae est ipse actus essendi, [illegible]; ergo per ipsam essentiam substantiae, quae recipit limitationem, quae etiam limitationem ex eo, quod recipiatur in essentia limitata: quod ad hanc limitationem non requiritur distinctio realis essentiae et existentiae.

Confirmatur;

quia essentia est indifferens ad actualitatem essendi, vel ad eius negationem, quia esse non competit ei ex actualitate, sed aliquod illa caret; sed adhuc ea actualitate non distinguitur ab illa: ergo [illegible] essentia est indifferens ad existentiam, et ad illius negationem, adhuc ex hoc capite essentia non distinguitur ab existentia. Major probatur; quia si aliquid [illegible] habet de se existentiam indistinctam, eandem habet de se indistinctam actualitatem. [illegible] est adversariorum doctrinam, et [illegible] ad paritatem [illegible] vehementer urget. Deinde esse aliquid [illegible] habet actum esse, et cum eo actu non conveniunt [illegible], nec [illegible] conditionis, quae habent connectionem cum essentia: quia eodem modo se habeat existentia cum esse, poterit cum illa identificari.

Dices, quod si actualitati essentiae [illegible] et limitatum [illegible], et [illegible] illius ipsa essentia est indifferens, ad hanc talem actualitatem non esse existentiam; quia existentia est ultimus actus in linea entis, per quem essentia completa est aliquid, et completur extra nihil vacaverit, quod non fit nisi per existentiam distinctam ab actualitate essendi. Sed contra primo; quia [illegible] terminis hac solutione [illegible] quia [illegible] ad nomina deducatur; quia cum actualitas essendi habet omnia requisita existentiae, et omnia [illegible], quae praestant existentiam requisita ab essentia, praestent actualitatem essendi [illegible] essentia [illegible] terminis [illegible] distinctionibus, et [illegible] de separatione [illegible] recurrunt ad [illegible] ultimus rei actus, et ab illius essentia distinctus [illegible] rei existentia, et non [illegible] existentia actus [illegible] careri, et [illegible] extrahente.

Confirmatur 2°: quia si actualitas existentiae non di-
ceretur existentia, quia non est ultima actualitas: quia nec sua actualitas
illa, qua alia adhaerentia existentia dicitur, erit existentia. Probatur consequentia; quia adae-
quate actualitatem existentiae in substantia sub sequuntur propriae passiones,
quae substantiam existentem actuant, et perficiunt: quia porro ac-
tualitas passionum est ultima actualitas: quia haec dicenda erit
existentia: imo neque haec erit, quia ipsa actualitas passionum ac-
tuatur ulterius per ubicationem, et durationem: quia harum actu-
alitas ultima erit, et consequenter existentia. Ad quod si dicas, actuali-
tatem ante accidentia esse existentiam, quia est ultima in linea sub-
stantiae: contra est; quia existentia non solum debet esse ultima in linea
substantiae, sed in actu in genere entis, ut loquuntur,
alioquin accidentia non haberent existentiam; quia non actuant ultimo
in linea substantiae. Ex quo constat, ad hoc ut aliquid fluere
existentiam dicatur, ab actualitate ipsius esse, quod per se ipsum constat,
quod quidem constare poterit existentia dicta.

S. III

Pro stabilienda nostra sententia argumenta consentanea formantur.

Primum
... contra nostram sententiam, firmanda et expugnanda
nostra, dicunt ipsi, deducunt a dicto angelico in cap. 1 dicti quaest. 4 art. 1,
et 2 contra gentes c. 52 et opusculo 3 c. 11, et 18, et formatur
quae in hunc modum. Existentia creaturarum ... dicit ultimam
actualitatem in linea entis: quae cum nulla etiam creata identifi-
catur. Probatur consequentia, si existentia identificaretur cum essentia esset infinita, quia
cum nulla essentia potest identificari. Probatur antecedens: actualitas rerum dicit
illimitationem in ea linea, in qua est actus, ubi quae limitatur
per aliquid potentiam, quod illud in se recipit, per quam recipitur, siquidem

actus

altri, se eequi limitat. Sed si exia n distingueret ab essa, neque eet in sua linea poa realit receptiva, neque realit reciperet in essa tamquam in poa: quia nullus eet princ[ipiu]m limitationis: quia eet infinita in universalissima linea entis. Sicut albedo separata eet infinita in sua linea, si nec reciperet, nec eet recepta in aliquo tamquam in subiecto. Ita argumentat Parra Comitensis D. 8 Physicorum q. 3 pa n 5.

Haec

eadem ratio urgeri potest ex iis quae dixit Suarez Comitensis etiam, l[ocu]s supra explicatione hic facta sub 2 premiali differentia 2a pa 2o omnis limitatio seu finitas fundari debet in aliqua compositione. Sed illa compositio cuiuslibet rei debet ee ex essa et exia: quia si essa et exia creata realit n distinguant, n e unde creaturae limitatio possit desumi. Maior ex divo Thoma declaratur, qui probat Deum ee summe perfectum et infinitum ex summa eius simplicitate. Et ex eo, quod sit actus purissimus: quia ubi n datur summa perfectio, sive infinitas, n datur simplicitas, sive puritas actus: quia ibi datur compositio. Minor probatur syllogismo: quia illa creaturae compositio debet intelligi cum intelligit sua creaturae compositio; sed sua creaturae compositio sine [illegible]: quia in hac essa debet intelligi illa compositio. Confirmatur: sed compositio illius e in ordine ad exiam, cum sit cuius essa consideratur ut poa: quia illa cuiuslibet rei compositio e ex essa et exia.

Probo tandem ab alte ans. cuius raoe quia exia sequitur naturam eius illius, cuius e exia; sed cum essa sit poa fisica receptiva, ipsa exia e poa phisica receptiva: si essa sit forma, ipsa exia e actus informans: si essa e substantia, ipsa e actus ultimus substantialis, et sic de reliquis. Deinde omnio cedo, ad huius probatione, n o ans, cuius probatione etiam, natis,

si

sicut [illegible] ad dictum de limitatione de receptione, quia licet ergo re cubito aequali limitatione, non tamen dici limitatio provenit a cubito, seu receptione, quia quaelibet entitas sicut excedit etiam excedat limitationem: tria enim mala, et tria similiter cubita, sunt picturae, nec tamen eque limitantur: quia limitatio desumitur ex quantitate, et receptione provenire debet. Ad id quod ad dictum de albedine separata aut non recepta, dico albedinem illam non fore infinitam, etiam si natura sua esset irrecepta; angeli enim sunt irrecepti, et tamen non sunt infiniti, et idem dic de indivisibilibus, quod minimum est, licet nec recipiat, nec possit recipi.

Ad id, quod de compositione procedere, nego maiorem; quia non omnis limitatio provenit ab aliqua compositione, sed ab ipsa natura rei sic limitata, et finita; sicut enim res composita si ipsa sit formaliter composita, ita si ipsa est formaliter limitata: essentia enim angeli etiam penitus abstracta dicta simplex est, et tamen est finita et limitata. Neque exinde quod Deus sit actus purissimus omnis expers compositionis sequitur esse infinitum, sed solum non habere imperfectionem ex compositione resultantem, et cum aliunde nullam aliam habeat, et simul perfectiones omnes contineat sive formaliter, sive virtualiter sequitur esse infinitum: Deus vero ibi nere [illegible] sit eminenter, et hoc ab eadem imperfectione theologi meditatis, et eadem etiam casibus probant rationibus, quibus ostendant proprio actus purissimus est infinitus: quia Deum esse infinitum perfectum aliunde probatur quam ab illa actus puri simplicitate.

Tertio eiusdem minorem non eius [illegible] arguit. Ad probationem, dico maiorem; prima creaturae compositio debet intelligi, cum intelligitur illius creaturae compositio, si talis creatura composita sit, secundo maiorem: si non sit composita, nego maiorem, quod etiam in hiis debeat similiter procedere; quia essentia creaturae, est illius creaturae compositio

Tot

tiu; sed etiam creaturæ simplex; propterea non est compositum, sed contrahitur ex ipsa, et existentia resultans: quod quod entitas simplex est, non debet ibi intelligi compositio. Idcirco eandem limitatam esse asserent si simplicem esse finitam; quod aptitudinem ad componendum cum existentia: dicam similiter ego et existentiam substantiæ, licet simpliciter dicere ordinem ad componendum cum subsistentia, accidentibus, et inde limitationem haurire. Deinde non etiam dicere ordinem ad existentiam, neque illam esse propriam, neque hanc aliam, sed ad eumdem transcendentia: cum sint idem realiter non possunt realiter respicere et idem est propria, quod infinitis perimunt realem distinctionem. Atque hoc prius expendi, quod est limitatum Accidens, cum maxime fiedunt, sed nititur, alibi unde illi substantiæ: transcendentalia.

2m argumentum

ex earum: argumentum est: solus Deus existit per suam essentiam; quod etiam creaturæ non identificatur cum illius existentia. Antecedens constat ex illo Exodi ego sum qui sum; quod Deus est suum esse: quod suum existere: quod solus Deus secum identificat existentiam. Consequentia probatur; quod si creatura secum identificaret suam existentiam, creatura existeret essentialiter; sed creatura non existit essentialiter; quod creaturæ essentia non identificat cum illius existentia. Maior probatur; quod si creatura secum identificaret suam existentiam, creatura existeret per essentiam; sed si creatura existeret per essentiam, existeret essentialiter; quod si creatura secum identificaret suam existentiam, creatura existeret essentialiter. Confirmatur: id quod est natura, ingenerabile est incorruptibile non potest identificari cum contingenti, quod generabili, et corruptibili, sed essentia rerum si naturaliter ingenerabilis et incorruptibilis est; existentia contingens, generabilis, et corruptibilis: quod rerum essentiæ nequeunt identificari cum existentia. Maior patet, et minor quoad primam partem est communis philosophorum sententia, qui loquuntur essentias rerum esse eternas et naturas; quoad 2am vero ex terminis constat.

Ad 2um dic quando ait solus Deus
existit per suam essentiam, idest, per se, quia existentia identificatur; non ait
solus Deus existit per suam essentiam, idest solus Deus existit necessario, et
indefectibiliter, concedo ant. Ad 3um, quod manifestationem ad du-
citur, dico, verbis illis tantum denotari necessitatem existentiae Dei,
illiusque perfectionem, quia ita est, ut non possit non esse, sive ut
non possit corrumpi, quin corrumpatur de facto existens, quod ita esse, ut
sit ipsum esse, seu quasi antonomastice esse, quod minime
convenit creaturis, quod identificetur cum existentia, sed quia Deus non est talis
perfectionis, ut nequeat non existere de facto. Deinde non concedo,
ad consequentiam probationem dico quod minorem: si creatura per suam identifi-
caret suam essentiam, creatura existeret essentialiter, idest, necessario
et indefectibiliter, nego minorem: existeret essentialiter, idest, per pro-
priam essentiam, concedo minorem. Similiter dico quod minorem, et nego cons. Et
in hac materia verbum essentialiter usurpatur per aequivocationem:
haec enim propositio convenit: creatura essentialiter existit, idest per suam
essentiam; ergo talis creatura essentialiter existit, idest necessario.
At m. creatura essentialiter existebat, quatenus per suam essentiam ex-
istit, adhuc contingenter existit, quia eius essentia contingens.

Ad 3am
probationem, concedo maiorem, et dico quod minorem: essentiae rerum sunt necessariae, in-
generabiles, et incorruptibiles in esse possibili, concedo
minorem; in statu existentiae, et actualitatis realis, nego minorem;
similiter dico quod 2am partem eius de minore; et existentiae contingentes ge-
nerabiles et corruptibiles in statu pure possibili, nego minorem:
in statu existentiae et actualitatis realis concedo minorem. Essentia itaque
necessaria, quia ex suppositione quod sit, necessario habet praedicata essentialia; non
vero quia ante illa habeat: ut nequeat non esse ad valle, idest, ex sup-
positione quod sit per se, non potest non esse ad valle, quam ..., et existentia pri-

ma

nariae, excipe. m. qd quia est, narrio existit, at vero exia
contingens, quatenus tamen actu est contingens, et in hoc con-
veniat cum essa contingenti: quia m. actu ee est rate contingens,
cum quia posit non ee actu, et coenter pot non ee actu at rate. Ess-
se vero dnr ingenerabiles, et incorruptibiles in ee pure poli,
q. cum sub hac rae non sint, non posi corrumpi, aut generari: et
sub hac rae exia etiam e ingenerabilis, et incorruptibilis,
q. etiam in statu pure polititatis non e. Exia denique corruptibi-
lis et generabilis, quatenus aliqd et extra causas corrumpit,
et generat, et hac eadem rae essa corrumpit et generat, q. ip-
sa essa pot ee et non ee extra causas.

3m arguum ita het: essa rei e indi-
ferens ad exiam, et ad nationem exie: q. essa rei distinguit realit a sua
dicta exia. Pr eoam; q. nihil e indiferens ad se ipsum. Ans probat, q.
verum essis non semper existunt, sed aliqd existunt, aliqd non, ut patet in no-
bis, qui aliqd existit, aliqd non existit: q. essa e indiferens ad exiam,
et ad nationem exie. Confirmat 1o; q. qdo essa producit, aliqd ipsi addit;
sed hoc e exia: q. exia realiter distinguit ab essa. Ma pt; q. si
nihil additur, maneret nihil sicut erat ante productionem. Mi
etiam pt; q. terminus actionis productivae e exia: unde evide-
nter infero eoam q. nihil sibi ipsi addit.

Confirmat 2o; q. plures
entitates connectuntur cum essa, q. non connectuntur cum exia: causam.
connectit cum essa e ... cum, et non cum sua exia. Item essa simplicis
intelligentiae sub denominatione talis connectit cum verum essis, et
non cum exiis: q. essa et exia realiter distinguunt. Ans talis patet, si di-
cas, causa et scia connecti cum essa posi, et exia posi, non vero cum
essa actuali, neque cum exia actuali. Contra. m. e; q. si causa et scia
connectuntur cum essa et exia posi, non vero cum actuali; q. essa posis

et existentia actualis realiter distinguuntur, cum de una verificetur, quod non de altera. Sed essentia actualis, et possibilis est idem: eadem enim essentia, quae modo est, potuit esse: ergo de primo ad ultimum essentia actualis, et existentia actualis realiter distinguuntur.

Ad argumentum reale distinguendo antecedens: essentia est indifferens ad existentiam, vel ad negationem existentiae independenter ab operatione intellectus, concedo antecedens: independenter a receptione, nego antecedens. Essentia quippe ante existentiam non est subiectum aliquod indifferens ad existentiam, vel illius negationem recipiat: quia enim existens non est, ab aeterno est, ideo quae negationem existentiae non recipit: ceterum cum essentia et existentia contingentes sint, hoc est possit non esse, quod de essentia potest verificari, quod non sit, dicitur essentia esse indifferens ad existentiam, et negationem existentiae, idest, ut verificetur, hanc propositionem essentia non existit, vel hanc essentia existit. Ad 1am confirmationem nego maiorem; quia ipsa existentia, quae non manet in puro nihilo vere in ratione existentis est, existit ibi id, nunquam neque erat, neque existebat. Ad 2am confirmationem nego antecedens; quia enim conveniunt cum essentia connectuntur existentiam, cum existentia secundum esse conditionaliter; alias vero non connectuntur cum essentia et existentia secundum esse actuale.

Ad instantiam distinguo antecedens: causae et praedicata realia connectuntur cum essentia, et existentia pariter secundum id, quod essentia et existentia dicunt actu, nego antecedens: secundum quod essentia et existentia dicunt conditionate, concedo antecedens. Essentia enim et existentia possibilis nihil sunt, seu non sunt: deinde nego consequentiam; quia de utraque idem verificatur. Distinguo etiam consequentiam, propositio essentia actualis, et essentia possibilis non idem secundum id, quod possibilis dicit actu, nego; possibilis enim actu nihil est: idem secundum id quod possibilis dicit conditionate, concedo; unde haec enim ratione essentia est existentia ipsa, et essentia actualis. Omnes rationes distinguitur ultima, propositio et omnes, in quibus pote dicit munus probationis: eadem essentia, quae modo est, potuit esse, ita ut sit actu, nego: ita ut sit potuit esse aliquod conditionate, concedo. Et nimirum

ac

actualitas existentiae potest esse non aliquid absolutum, sed solum est aliquid
conditionatum; et ex consequenti quod sit.

Sectio IVa

Alia colligimus argumenta, et distinctionem ulteriorem
inter essentiam, et existentiam inconsequimur.

Quidam vero in sua speci-
alitate ingenio satis polito secutus patrem cardinalem de Lugo, speciosis
aliquot ductus rationibus asseruit actionem productivam creaturae esse
illius existentiam, nullamque aliam in creatis agnoscit existentiam praeter actio-
nem. Unde colligit vero iste eam distinctionem, aut identitatem
dari inter essentiam et existentiam, quae datur inter essentiam creaturae, et actio-
nem, qua ipsa ponitur extra causas. Differt modus iste dicendi ab om-
nibus sententiis in eo quod omittentes ponunt modum aliquem,
aut entitatem absolutam, quae sit terminus specificus actionis productivae, qui
modus, aut entitas absoluta sit forma quae denominans essentiam existen-
tem, et extractam a puro nihilo; at vero sententia haec nil ali-
ud requirit praeter essentiam et actionem: essentiam, quae sit terminus productionis,
et productionem, quae denominet rem productam, seu extractam a nihilo.
Hic primum probat vero hic vir suam sententiam hoc syllogismo: id per quod
formaliter creatura ponitur extra causas, est existentia creaturae; sed
actio est id per quod formaliter creatura ponitur extra causas: ergo actio est ex-
istentia creaturae. Maiorem ex communi modo loquendi supponit, et probat minorem:
id per quod formaliter producitur creatura, est id per quod formaliter ponitur ex-
tra causas; sed actio est id per quod formaliter producitur creatura: ergo actio
est id per quod formaliter ponitur extra causas.

Ad argumentum res ipsa primo, negata maiore, nam-
dominus ad huius probationem non maiorem. Nam non id, per quod creatu-
ra formaliter producitur est id, per quod formaliter ponitur extra causas; sed solum

est id, quod deficiens [illegible] causa [illegible] ponitur extra causas. Itaque entitas ipsa creaturae est id, per quod creatura ponitur formaliter extra causas; sed id, per quod creatura ponitur extra causas, est id, per quod distinguitur a causis; sed per suam entitatem distinguitur a causa [illegible] ut eu[illegible] probatum est: ergo per suam entitatem ponitur extra causas: actio m. solum tribuit ad dandum esse actuale entis, hoc est, ut aliquid de re sit, quod prius distinguitur a causis, ut exerceat aliquid, quod tantum posse erat: Unde actio erit solum ratio formalis, ut exercita sit illa existentia, quae ipsa producitur, ut sit, et ponat extra causas id, quod est existentia. Quod ut per oculis habeas in altera syllogismum eadem forma in diversa materia: id, per quod albedo dealbat, est id, per quod est albedo; sed per actionem est albedo: ergo per actionem dealbat. Cui syllogismo vere debet inesse vitium, in quo videtur continetur fallacia, quia albedo non dealbat per actionem, sed per se activam, sed per suam [illegible] ex [illegible] distinctionem [illegible]: Unde recte distinguendo maiorem id, per quod albedo dealbat, est id, per quod est albedo passive, concedo maiorem: est id, per quod est albedo active, nego. Similiter distinguo minorem, sed per actionem est active albedo, concedo: est passive, nego.

Hinc ad argumentum [illegible] 1° distinguendo maiorem propositionis. id, per quod formaliter creatura ponitur passive extra causas, est existentia creaturae, concedo maiorem; id, per quod creatura ponitur active extra causas est existentia creaturae, nego maiorem similiter distinguo minorem, sed actione id, per quod creatura formaliter active ponitur extra causas, concedo minorem; formaliter passive, nego minorem. Ad cuius [illegible] distinguo maiorem: id, per quod formaliter producitur creatura, est id, per quod formaliter active ponitur extra causas, concedo maiorem; est id, per quod formaliter passive ponitur extra causas, nego maiorem, in qualibet enim productione est duplex actio, et duplex actionis terminus

Dico 4° [illegible] [illegible] rationem illius actionis [illegible] formaliter activa [illegible]

productum ut existens, quod mediante illa actione bis illa activa exercitatur in ente sic, ea illa [illegible] realitatis actione illa, mediante qua habet esse. Unde tamen id quod quilibet sibi in esse habet a sua causa, et non ullo esse talis, id tale, licet sit ab illa passiva bene; id vero id activae habet, hoc est passiva illa actu exercita habet ab actione illius productiva.

Secundo argumentatur ex illo rationis ente, et ipse ait, quod res creata in ratione id factivum, id quod fit aliquid id, quod nihil erat, est creatura creationis; sed actio, qua producitur creatura, est res, quam factivum fit et id, id nihil erat: ergo factivum est creatura creationis. Maior probatur ex Divo Thoma 1a parte quaestio 45 articulo 1o ubi haec habet: 2m habet simpliciter aliquid, est simpliciter ens, 2m quod est ex 1o ab eo, quod est impossibile. probat 2am, quod quoniam creatura differt factivum id, quod est ab eo, quod non est: ergo illa differt, ratio id, quod est aliquid ab eo, quod nihil est: ergo quod id, quod nihil erat, fit aliquid, est creatura, sed fit aliquid. Alias hic similes ad Divum [illegible], quae ex hac solutione facile evanescent. Pro ita que distinguendo maiorem: id factivum quod quasi passive fit aliquid id, quod nihil erat, est creatura creationis, concedo maiorem: id factivum quod activae fit aliquid id, quod nihil erat, est creatura creationis, nego maiorem similiter distinguo minorem et nihil cognitum supra distinctione [illegible] huius, et eadem solutione, et distinctione quibus omnis huius sententiae facillime respondeatur, quod omnes eadem conclusione laborant, quae propter in illis colliguntur, non immoror.

[illegible]

facio, et rogat, an responsio a ... realis in esse creatione existat, ... illa ... fundamento ... cuius responsionem ...

connectione intellectam et existentiam, et quam humilis sint haec habilitates quae in dicere una ab alia numquam possunt. Ita dicatur bene, et perspicacissime ut hic dicam sine existentia explicare, aut essentiam numquam explicet essentiam in suo abstractissimo, et radicalissimo conceptu est connectio praedicatorum essentialium non implicantium contradictionem, hoc est, quod existens, et quod existit, et quod dicit ponatur extra vacuitas, non involvit contradictoria praedicata, quae ut videtur, nequit sine existentia concipi. Existentia vero in suo radicalissimo conceptu nequit sine essentia concipi; est enim ratio formalis, per quam essentia ponitur extra vacuitas, et distinguitur a puro nihilo, sive per quam actu exercetur connectio illa praedicatorum: quae omnia ex communi modo loquendi philosophorum in scholis recepto colliguntur.

Unde sit 1ª conclusio: essentia possibilis, et existentia possibilis non distinguuntur ratione ratiocinata. Probatur: quia essentia possibilis formaliter sumpta est existentia possibilis, et e contra; quia essentia possibilis, et existentia possibilis non distinguuntur ratione. Antecedens probatur, quia essentia possibilis est talis connectio praedicatorum quae si extrahatur a nihilo, et ponatur extra vacuitas, non includit contradictionem: quae essentia possibilis, et existentia possibilis sunt formaliter idem: ergo non distinguuntur ratione. Probatur haec ultima consequentia, quia eadem sunt idem formaliter, sunt idem ratione, eadem quae sunt idem ratione, ratione non distinguuntur: ergo si essentia possibilis, et existentia possibilis sunt idem formaliter non distinguuntur ratione. Maior et minor huius syllogismi patent, atque ideo essentia, et existentia non esset formaliter possibiles. Probatur, quia connotatum essentiae possibilis, sive ut sit in ordine ad duos separantur essentia et contradictoria quae non excluderet, et ratione quae removeret, sed hoc idem connotatum habet existentia possibilis, ut patet: ergo essentia, et existentia possibiles sunt idem formaliter, et nullam rationis distinctionem recipiunt.

Sit 2ª conclusio: essentia actualis et existentia actualis non distinguuntur ratione.

Probatur

pro 2o; quia essentia actualis est id, per quod essentia possibilis ponitur extra causas, et
extrahitur a quo nihilo; sed existentia est id, per quod trahitur essentia possibilis po-
nitur extra causas, et extra hitur a puro nihilo: ergo essentia actualis
et actualis existentia se habent ut idem; seu non distinguuntur realiter.
quia essentia actualis et existentia actualis se habent eodem modo, in ordine ad
quos opponuntur: quae nequeunt realiter distingui. Item essentia; quia ea nequeunt
realiter distingui extra nostra praecisa, quae non habent terminos dissimiles ad quos
comparentur. Ante 3o pr.; quia essentia actualis habet terminationem cui; quod
removet; sed etiam existentia actualis habet terminationem, eamque removet:
ergo eodem modo se habent, et denotata: quae nequeunt realiter distingui.

Sit 3o. Vo. essentia possibilis, et actualis existentia non distinguuntur realiter:
essentia possibilis et actualis existentia non distinguuntur realiter; sed essentia actualis et existentia
actualis non distinguuntur inter se realiter: ergo essentia possibilis, et existentia actualis non distin-
guuntur realiter. Syllogismus recte concludit, cuius maior probatur; minor iam est pro-
xima; quia existentia actualis, quae est realis, nullam inhibet distinctionem
eodem quo possibilibus, sunt removentur a distinctione. Deinde ipsa
idem est, quae in tali possibilitate possibilis erat pone actu extra causas,
[illegible] alius habet distinctus; ergo essentia possibilis, et actualis essentia se idem
habent. Ex quo confirmatur; quia existentia actualis, et possibilis se habent idem; alio-
quin in infinitum procederetur, et haec realis distinctio sine fundamento:
ergo essentia actualis, et possibilis idem habet. Aliter ergo, quia eadem sunt,
ex quo legitime infertur eadem.

Confirmatur quia hunc dicimus duo aliqua
realiter distingui, quando unum potest sine altero consistere, sed essentia nequit sine
existentia consistere, ut vice versa: ergo essentia et existentia nequeunt realiter distingui. Maior
constat; quia realis distinctio habet consistit in ratione cognoscitur, quando
unum sine alio potest concipere, sive ea praecisione habeat ex parte obiecti;
sive ea parte actus, a quo modo abstrahimus, quia parum adiungit
sit. Minor etiam patet quia essentia est talis privatione, connectione, [illegible]

a parte rei, sive quae in ~~potentia~~ existit naturaliter habere distinctionem, sed essentia
e. 10 ratione cuius talis connexio praedicatorum convenienter ex terminis accurate, et ex terminis quorum nihil hic longius essentia formaliter nequit contemplari, aut attingi, sine existentia, neque existentia sine essentia: ergo non distinguuntur ratione. Confirmatur
2°; quia haec est formalis, et vera praedicatio: existentia formaliter non repugnat existere, et opponitur nihilo: ergo formaliter est essentia possibilis. Sed verum hoc etiam est vera, et formalis praedicatio: essentia possibilis realiter sit est aliquid, et opponitur nihilo: ergo eo modo, quo est, existentia formaliter est: ergo essentia possibilis, et existentia actualis non distinguuntur ratione.

S. V.

Solvuntur obiectiones, et absolvitur Disputatio

Quaestio 1a specialiter obtinet difficultatem dicta conquirit: quoniam distantia relinquit, ut cum sine altero concipitur, distinguuntur ratione; sed essentia possibilis potest concipi sine ~~...~~ actuali existentia: ergo essentia possibilis, et actualis existentia distinguuntur realiter ratione. Probatur minor; quia Deus ab aeterno novit hominem, numquam existiturum cognoscit essentiam illius possibilem, sed non cognoscit aliquam illius existentiam; ergo potest concipi essentia possibilis, quin concipiatur existentia actualis. Maior patet; quia Deus sese cognoscit potentia. Alii etiam ut clare videbis; quia Deus in cogente talis est: ergo cum homo ille numquam existiturus, Deus nequit illius actualem existentiam cognoscere. Confirmatur 1°; quia natura, et contingens realiter ratione distinguuntur; sed essentia possibilis est necessaria, et actualis existentia est contingens: ergo realiter ratione distinguuntur. Confirmatur 2°; essentia actualis non ingreditur essentialem definitionem essentiae possibilis. Si quidem essentia possibilis non definitur, quod potest existere, sed dicitur tale: ergo essentia possibilis, et actualis existentia realiter ratione distinguuntur. Confirmatur 3°; quia de essentia possibili dicitur, quod convenit praedicatis actualis existentia, quod convenit tibi: de essentia quod convenit illi ratione, de existentia quod convenit illa ratio dicitur: de essentia quod convenit prima operationis: de existentia quod convenit tertia: ergo sunt formaliter distincta.

n. solum probat distinctionem rationis in creatis in illis, sed etiam in divinis, in quibus impossibile eiusmodi distinctio, cum ea proveniat ex imperfectione, et obscuritate cogitationis humanae, quae obscuritas et imperfectio repugnat divinae cognitioni, ut potentiae perfectissimae, et clarissimae, omnem suae obiecti cognoscibilitatem exhaurientis. Deinde non tamen probat rationis distinctionem inter essentiam et existentiam, quam realem, ut patet ex argumentis Thomisticis omnibus similibus ad probandam realem distinctionem. Ideo ex solutionibus ibi datis dico, Deum eadem ratione, qua essentiam cognoscebat, cognoscere actualem existentiam. Unde in hypothesi argumenti cognoscebat Deum existentiam actualem conditionalem, sicut etiam, quae prohinc non erat, cognoscebat, sed esset, si poneret.

Ad 1m. confirmationem concedo maiorem, et nego minorem: eadem ratione, qua essentia possibilis necessaria est necessaria existentia actualis siquidem essentia solum est necessaria ex suppositione, absolute vero contingens est: eodem prorsus modo se habet actualis existentia, quae licet absolute contingens sit, est tamen necessaria ex suppositione. Ad 2m. confirmationem nego antecedens; quia existentia actualis conditionalis ingreditur de se essentiam realem, sicut ipsa actio possibilis non absolute sed conditionaliter ingreditur de se, homo enim est actu realiter existens, si actu de illo aliter realiter, et actu existat. Ad 3m. confirmationem dico, eas omnes esse locutiones Thomisticas omnino reiiciendas ut potentiae sine aliquo veritatis firmo fundamento ab ipsis usurpari solitas, quas nulla ratione tenemur admittere.

Arguis 2o.: quoties duo actus sunt circa idem obiectum, et non sunt equivalentes, datur inter ipsos rationis distinctio; sed dicti conceptus quo est actu reale, quo existit sunt de eorum realiter obiecto, et tamen quibus valentes: quo datur inter ipsos rationis distinctio. Sed unus est circa essentiam, et alter circa existentiam: quo datur inter ipsas rationis distinctio. Confirmatur 1o. quia cum aliquis

roget qd sit hoi n bene ret existeni: q exia e extra oplky

essa. 9frat 2o; qd exia n eo dy modo identificat cy Deo,

at qe cy creatura; ei quidy Deus essalit, et p essay existit;

qd creaturæ non 9uenit: sed diuina exia fralit identificat

cy essa: q exia creata fralit disquit ab essa. 9frat 3o:

essa 9cipit p modu subti, et exia p modu frs, et hac rae

dicimus, essa existit: q essa et exia saltem rae disquunt.

Resio

nando maior arqui, q falsitati 9uincit in 9ptibus 9 disto-

rijs, et 9 rijs, quæ si circa idy obiey n equipolentes, et ta-

men nullay rais distinctione obto tribuunt. idq cernere

e in pp disiuntibus, et copulatiuis, q n si equipolentes,

et hent idy obiey. ad 1m 9frationem disquo ans: n bene

ret existeni absti, 9cedo ans: existeni 9ditionate, no ans;

bene m ret posy ee ad rale existens, si absti sit. Ad 2m 9fr-

ationem no ans; q in Deo et in creatura exia e fralit essa;

diuersitas autey solum stat in eo, qd Deus dicat existere

ase et nario; creatura vo ab alio et 9tingenter. Ad 3m

9frationem 9cedo ans, et disquo 9ons: q essa et exia saltem

rae ratiocinantis disquunt, 9cedo; rae ratiocinata, no 9ons.

Vorticiam intelligo in utraq que discrimen ad rae ratiocinatam

rquirit ex pte obti 9notatoru distinctio, cy ad raem ratiocina-

tam sufficiat qualibet modus 9ueniendi 9cipiendi

ut sublimi ait: frag n ponit aliqz rais ratiocinatæ distinctio-

ne ut pt in his 9ptibus ens, ens illas quorum l 9cipit ut

sublimi 2m ut rae quin p extrea aliqua rais ratiocinatæ

dis tinctio recesserit.

Ex dictis in hac lectione aliquot

dubia colliges, quæ n facile se expediunt sublimi, ut uide-

re

ire [illegible] rao d'avra, loco ex speci[illegible]ato. [illegible] e an exia sit sub-
stancia [illegible] accid? [illegible] nunc est substancia, nunc accid. rao
e, q[illegible] exia e id[illegible] cu[illegible] ess[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
accens: q[illegible] exia nunc e substancia, nunc accens. Ali [illegible], q
essa nunc [illegible], eque est, nunc a [illegible], [illegible] est. [illegible]-
[illegible] [illegible] int se dicti sunt alijs [illegible]ibus exiam substan-
tiæ ee substanciam, alijs ee accens [illegible] augm[illegible]ntibus, alijs modum
ee, alijs re [illegible] [illegible]dentibus, et quo [illegible] succeserunt, [illegible]-
[illegible] gradiunt, [illegible] [illegible] [illegible] fundunt, sed nunq[illegible] [illegible]
[illegible]: nihil [illegible] [illegible] [illegible] dicta, q[illegible] illorum pria nunqm [illegible] hon-
[illegible] potui.

Dubium 2m e, an essa sit [illegible] fectior exia, [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] hec expendit [illegible]omittis, quorum alij de fendunt, essam
[illegible]fectiorem exia, alij [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] autem essam, et exiam
ee equalis [illegible]fectionis: rao e, q inter illa, [illegible] [illegible] idem realit, et
[illegible] [illegible] [illegible] inequalitas [illegible]fectionis; sed essa et exia [illegible]
realit et [illegible]: q inter illas [illegible] [illegible] equalitas [illegible]fectionis,
sed illam eandem [illegible]fection[illegible] [illegible] habet essa, [illegible] [illegible]. Unde
colliges, essam et exiam habere easdem causas, eosdem effectus:
in [illegible] illis [illegible] rebus, [illegible] diversa ab alijs essa [illegible]venit, [illegible]
etiam diversam exiam. Cuius rao e, [illegible] essa e realit exia: q ca enti-
tas habebit diversam exiam, [illegible] diversam essam habuerit.

3o dis[illegible]putant

[illegible]: an possit essa poni in rerum na, et extra causas sine
exia? nec interrogationem miror; sed potius [illegible], ali-
quorum [illegible] audaciam, qui asserere [illegible] [illegible], posse essam po-
ni in rerum na sine exia. quam [illegible] [illegible] intelligi, nostra sen-
tencia [illegible] patronos; ego [illegible] ca [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible], q hec locum [illegible] [illegible] q [illegible] [illegible] sine [illegible] exist[illegible],

et

et necessaria sit ipsa existentia, sit inde, quod nequeat dari essentia sine existentia.

4° demum rogabis: an essentia possibilis, et actualiter existens dent conceptus [illegible] quis contra eius interrogationi abstractione rei. [illegible], quod essentia actualis dicitur, quod sit possibilis; sed idem conceptus de essentia possibili [illegible]: quod dat conceptus cum eius possibili, et actualiter existens. [illegible], essentiam possibilem non esse actu, quia conceptus rationis non repraesentat, quod actu dari in entia possibili, sed quod daretur si existeret, neque conceptus idem repraesentat existentiam, quasi modo daret, sed solum quatenus si existeret, non in [illegible] duo [illegible]. Hinc est, [illegible] possibilis, et [illegible] existentes actu convenire in ratione possibilis, quod [illegible] conceptus de utroque enunciari, et [illegible] in statu conditionata repraesentat. At [illegible] possibili, et existenti non illud dat [illegible] conceptus: [illegible] possibilis conditionate est [illegible], [illegible] existit, nec possibilis, et existens [illegible] disjuncta; unde non dat conceptus communis [illegible] pluribus [illegible] distinctorum.

DP II^a

Ad librum 1um aristotelicorum de duobus reliquis principiis corporis naturalis scilicet forma et privatione.

Nihil [illegible] praecedenti [illegible] diximus, quod [illegible] corporis naturalis principii alio uero modo [illegible] posset. Sed quoniam tria diximus esse corporis naturalis principia, duo reliqua nobis explananda, forma scilicet et privatio. [illegible] duplex esse formarum genus: aliae enim sunt substantiales, ut anima rationalis in homine, [illegible] in equo: aliae dantur accidentales, ut albedo in albo, frigiditas in frigido. [illegible] in praesenti [illegible] de [illegible], [illegible] naturalis [illegible] principia intrinseca corporis naturalis, sed solum loquimur

de forma substantiali, eiusque privatione, tanquam prima
intrinseca corporis naturalis [illegible]. Forma quod substantialis
non solum est finis compositi, sed etiam eius naturae, ad cuius ornatum et
decorem actiones omnia ordinantur, et tanquam domine famulantur,
cuius propagationem et conservationem, ingenita naturalia sibi vi-
ribus stabilire conantur. Ad cuius [illegible] labor contendit,
ut formae substantialis, illiusque privationis naturam exponat.

QUAESTIO I^a 1

An detur, et quid sit forma substantialis in corpore naturali [illegible]?

SECTIO I^a 1

Statuitur dari formas substantiales.

Dari
in rerum natura formas substantiales quae distinctas, atque substan-
tiales compositorum diversitates oriant, apud omnes recte, et sane
sentientes [illegible] quae [illegible]. Sed quod ut recte notabit Pater
Arriaga [illegible] n. 43 nulla fatuitas sine [illegible]
non de fuerit, qui asserere audeant in omnibus entibus na-
turalibus, si hoc exigiat, dari eandem formam substantialem, solasque
accidentales dispositiones diversas esse [illegible] sententiam, et proprius
delirio errectione [illegible] cuius meminit [illegible]
[illegible] asserens in solo hoc dari formam substantialem, [illegible]
reliquis [illegible] entitatibus, et terram, ignem, aquam
[illegible] nihil aliud esse [illegible] diversis mo-
dibus dirimibilibus [illegible] agitari asserit,
[illegible] motum diversitate verum [illegible] in omni mutatione di formam
[illegible]?

[illegible] autores, et [illegible] alij [illegible]

istam ac ratione dicendum est cum communiter Philosophorum censent dari formas sub-
stanciales, seu diversas, quae sint ipsae substantiales compositi,
quod cum materia prima faciunt tanquam partes illius essentiales. Probatur hoc primo;
quia in hoc mixto admittendum est aliquod substantiale praeter materiam primam: ergo
etiam in reliquis compositis substantialibus. Antecedens probatur 1°; quia datur in homine mo-
riente aliquod substantiale principium quod desinit: probatur quia alioqui idem sub-
stantiale esset homo vivens et mortuus, quod est absurdum. 2°; quia
dispositiones illae, et organizationes, quae dantur in homine non exig-
untur a materia 1a: ergo aliquod substantiale principium debet assigna-
ri quod illas exigat; patet consequentia; quia illae dispositiones debent
proponi ad exigentiam alicuius substantialis principii: quae autem
ideas non exigat materia, patet etiam, quia materia non potius illas exig-
it, quam alias; quia quod illae potius, quam aliae ponantur in aliud prin-
cipium refundendum, sed non est aliud nisi forma substantialis: quae
haec admitti debet. 3° idem antecedens probatur; quia sic probat dari in hoc
animam rationalem; sed haec est forma substantialis: ergo datur in hoc eius-
modi forma. Consequentia 1a extimemalis a pari ratione probatur; quia in omnibus
compositis dantur debitae accidentium collectiones, quae non exiguntur a materia
1a: ergo debent exigi ab aliquo principio substantiali, cui eius-
modi accidentia debeantur.

Probatur 2°; quia videmus, aquam calefactam
si removeatur ab igne ad pristinam redire frigiditatem: ergo ali-
quod principium substantiale datur in aqua, quod eiusmodi restau-
rationem exigat. Antecedens experientia probat; consequentia vero; quia si non daretur
principium aliquod exigens frigiditatem non posset reddi ratio,
quare ea frigiditas resuscitanda sit. Dices, posse qualita-
tem aliquam nobis ignotam in aqua latere, quae illam exigat, et
producat frigiditatem. Contra est; quia omne accidens ordinatur ad aliud
tanquam ad radicem: ergo illa occulta qualitas, quae accidens est, debet

ad aliquid tamquam ad radicem ordinari; sed radix haec non potest non esse aliquid substantiale: quia aliquid substantiale prius datur ibi, quod petat et illam qualitatem sibi dari, et pristinam aquae frigiditatem. Hoc autem prius seu substantiale aliquid vocamus.

Explicatur et confirmatur doctrina haec, quia dum ferrum calorem recipit intensissimum, et in perfectissimam quasi ignis speciem, qualitatem acquirit, et malleis tunsionibus cedit, et se molle exhibet, at vero paulatim friguerit, reditque in pristinam duritiem, et difficultatem malleationis; quod non accidit in stupa, aut ligno, quae si semel calores illos intensos recipiant, et aliqualiter ignescant, numquam ad pristinam redeunt formam, sed vel in cineres, aut carbones abeunt. Quo supposito, rogo, quare ferrum in pristinam formam redeat, non vero stupa, aut lignum? Certe, si pacato animo rem perpendas, nullam aliam invenies rationem, nisi quia ferrum non amisit prius illud substantiale, quod illam aerium collectionem exigebat; secus vero lignum, et stupa, quae quia prius illud amiserunt, numquam redit collectio illa aerium, quam in illis antea dabat.

3° probatur eadem sententia: quia implicat, omnia corpora de facto existentia esse idem substantialiter, seu si non darentur substantiales formae diversae; sed omnia corpora de facto existentia essent substantialiter idem; ergo etc. Minor est constans; quia si non darentur formae substantiales per se diversae, nihil daretur substantiale in corporibus praeter materiam primam, quae cum sit eadem in omnibus corporibus, essent omnia corpora substantialiter, id est quoad substantiam, idem. Major in qua est difficultas probatur: implicat res naturales, et naturalia corpora non esse substantialiter completa, sed si omnia corpora de facto existentia essent idem substantialiter, non essent substantialiter completa: ergo implicat omnia corpora de facto existentia esse idem sub-

re

stanciali &c. Ma. probare videtur, ex eo, quod alioqui videretur actio nimis imperfecta, et in nullo exageratoribus in corporibus, et imperfectius. Mi. vero prob.; si omnia corpora essent tantum substancialiter solum herent materiae 1ma cum accidentibus diversis, sed si solum herent materiae 1ma cum accidentibus diversis non essent substancialiter completa: ergo. Ma. certa, et mi. etiam prestare videtur; quia materia prima est non ens quod incompletum, quod substancialiter non completur per accidentia, sed solum accidentaliter: ergo si solum herent materiae prima cum accidentibus, essent quidem substancialiter incompleta: ergo datur substancialis forma per quam substancialiter corpora naturalia compleantur.

SE. II 2

Quid sit forma substancialis, et an sit tota quidditas compositi.

Forma substancialis ita tota existentia rerum illius esse in vel ... comparat ... ent adeo, quod de ea metaphysice melius dicimus esse etiam formam ita re- ... endae itaque formam substancialem definio esse substanciam quam- dam simplicem incompletam, quae actuans materiam ... ad talem speciem compositi substancialis. Definitio formae substancialis congruit ad men- tem eximii doctoris D. 15 metaph. s. 5a, quam ad illius etiam mentem explico: substanciam ponitur in illa loco generis earum, qua et- iam dicuntur in materiam formam et compositum, et per illam etiam particu- lam ab accidentibus distinguitur, quae substanciae non sunt. Additur in eadem forma simplex et incompleta ut per priorem a substancia composita distin- guatur, et per posteriorem a substanciis separatis, quae aliquando formae assi- stentes vocari solent, quales sunt eae, quae corpora movent cele- stia, quae revera non exercent munus causae formalis, sed tantum causae efficientis quare a genere formarum substancialium reiicien- dae sunt.

Reliquae de ... per quae ... formam substancialem a materia discriminant,

9

quia illa materia l^a sit etiam substancia simplex incompleta ad hoc est forma, est subiectum indiferens ad hanc vel illam compositionem suscipiendam, forma vero est aliquid determinatum ad hanc, vel illam compositionem physicam, ut supra diximus, et substanciam indagantes unde forma dicit actum physicum, quia composita forma est, quae est forma rei, componit, ideoque Aristoteles 2° de anima definivit animam esse actum corporis physici, quod de forma ille quibus substancialibus adaptabitur, si nomine actus in illa definitione substancialem actum intelligamus, ut intelligere debemus, et solum dicamus formam esse actum corporis physici, reliquas auferendo gradus, per quas forma vitalis a materialibus distinguitur. Unde per corpus physicum compositum possumus intelligere, illam materiam quatenus est principium altera compositionalis, si per corpus physicum naturale compositum, cuius actus de forma substancialis, a qua ipsi competit distinctio ab aliis, quod de ipsa patet. in quo sensu dixit Aristoteles 2° physicorum formam esse essentiam, et quidditatem rerum.

Ex quibus Aristotelis verbis solent hic autores inquirere an forma substancialis sit tota essentia, et quidditas compositi, ita ut materia nulla ratione ad compositi essentiam pertineat, sed solum sit quasi quoddam forme vehiculum? cui dissentientibus reor, assero que materiam esse partem essentialem compositi physici, quod eque essentialiter ex materia et forma constituitur, licet forma sit pars nobilior compositi, quod tantum significare volunt Aristotelis verba supra citata. Hoc vero 2° principaliter ostendendum est ex eo, quod in homine anima rationis non est tota essentia hominis, qui physice componitur ex materia et forma, nam ut ait Sanctus Athanasius in simbolo sicut anima rationalis et caro unus est homo et cetera quae verba plane indicant dari in homine partem aliam essentialem compositi praeter ipsam formam: quae ratio eque militat in reliquis viventibus, et non viventibus etiam, in quibus certum dari materiam et formam.

Sed

Contra hanc communem sententiam communiter solet absque obici: si materia esset de

essentia

etiā quo dilatibā 9positis sequeretr̄, qd variata mā varia-retr̄ idē numero 9positū; siquidē variatr̄ pr illi mentalr̄, qd falsū eē videt: inde m. in terr et hoē senē, nūc eundē numero hoē qui fuit puer; cū p 9tinuā nutritio-nē puerilis corporis mā variataē sit, et aquili da nobā 9 fut, q̄ si mā eēt de essa 9positiōn eēt numeroidē. Christus Dom-inus, qui p nobis passus, et qui p nobis de Virgine natus ē: cū iā iā moriturus plures hēret mā ptes, quas n̄ hēbat oriens. huic arguo cōi cōi etiā solutio ā pluribus ad hibet, vlt admitendo illationē, vlt n̄ eē eundē hoē phisice senē, et puerū; sed solū eē eundē moralit; qd similit de Chris-to Domino dicunt, n̄ eē phisice eundē, qui p nobis natus, et mortuus ē, sed solū moralit, qd n̄ ē absurdū. Neq; quesi-p. o ratio apto explant: Vetiū hispalensis, dubius ē hodie sōs quibe-ri, cū re uera n̄ sit idē phice, sed solū moralit, siquidē aquē illū i ri-vs. fluentes iā effluxerunt, et nolē hodie sit habent. sicut ad in te-nt solutionē, pr Obiedo, pr Arriaga, et q̄t aut. lecton, alijq; plures a-hærent vr.

Solutionē n̄ improbo, cū sit tantorū doctorū calculo firmatā; sed aliā n̄ ita cōiter dari solitā placet pre ista pducere, quodā rū-rū vr̄ inedita, et assensu gratā uideo. qd mā dupliciter 9sideri-pot: 1° 2m ptes illas, q̄ variē sr ad hoīs 9stitutionē, adeo ut minē sine n̄ poset corpus ita eē organisatū, et dispositū, ut sa pareret animē ratiōis: q̄ ptes pot dici hoīs essales. 2° 9siderari pot 2m ptes illas, q̄ ad magnitudinē, ornatū, p portionē, et mensurā pr certitire sōn; hę aute, pter in essaliū posi appellari; q̄ solū corpus integrū, secundū ad ditione-ne f mira, asero, hoē puerū et senē eē eundē n̄ solū moralit, sed etiā phice: cuius raō ē, q̄ ē ptes illę, q̄ p ficiunt corpus organicū in raē essaliū, morti, p̄ nā sed in eto. dependant, et aliq aqui rant de nouo,

non tamen dependeat a nutritione, quae durat partes illae constitutivae eiusdem corporis organici, quatenus capacis animae talis; siquidem partes ab initio conservationis producta semper remanent eaedem integralitate, et hae sunt quae corporis quiddita tem constituunt, et quae unitatem fundant.

Hinc ad argumentum reo, distinguendo maiorem, sequeretur, quod variata materia 2am partes essentiales constitutivas compositi, variaret compositum, concedo maiorem; variata materia 2am partes integrales, variaret compositum, nego maiorem. Ad maioris sequelam dico hominem semper esse eundem numero: quamvis variet materia 2am partes integrales, non tamen variat 2am partes essentiales. Unde etiam consummationi rebus manendo maiorem, quamvis Christus Dominus aliquas materiae partes haberet iam iam mortuorum, quas ori enim non habuit, tamen haec non ad essentialem corporis organici constitutionem pertinebant, sed solum ad integritatem illius. Nec solutionibus obstat, quod in 1a resurgat quilibet homo cum iisdem partibus, qui quum mortuus in mortem sexdigitis, tribus manibus, aut reinovendis... Sunt enim bene a Deo conveniens quae miracula..., ne calor naturalis in partes adhaereat.

Nam in nobis obstat 1o, quod certum est sex illos digitos, aut tres manus non pertinere ad corporis organizationem, aut essentialem constitutionem: sicut esse sine manibus aut pedibus non obstat, quominus forma cuiuslibet intendat, quod dat quidditatem requiritur ex parte materiae, ut forma illa in materiam inducatur. Non obstat 2um obstat, quod sine miraculo calor naturalis colligi in partes de novo advenientes, sive in potentia, aut alimentum extrinsecum, quod cum deficiente eius modi extrinseco pabulo calor tendat in partes illas agere, et illas destruere, perit non solum individuum, sed etiam compositum, quod per eius solutionem constat.

Alii 2o argumentantur aliis ... ... si forma non est tota quidditas compositi, sequeretur, ... argerent ... numero homines, qui mortui sunt, quod ...

dicitur cum fide pugnat. Sequela vero probatur; quia caro mortui hominis, potest alterius viventis hominis caro fieri, ut patet in Anthropophagis illis, qui hominum carnibus vescuntur: quod non solum de partibus integralibus, sed de essentialibus etiam intelligendum est: qua ratione fieri potest, ut unusquisque cum propria carne resurgat, cum eadem caro multorum hominum componitur: quae sola tamen debet esse componentis [illegible]. Hoc argumentum solutione non habuit Arriaga disp. 3a sect. 2a num. 22o non tamen impugnat omnino ex mea sententia [illegible] solutione, quam veritatem catholicam de mortuorum resurrectione, sive manet de ea hominis, sive non, fide sanctum est, nos cum hac eadem carne surrecturos iuxta illud Job: et in carne mea videbo Deum etc.

Huic etiam argumento omnis illa solutio adaptari solet, ultra eorum moraliter homines surrecturos cum aliqua saltem parte magis illius, quam mortis instanti habuere, quod ad veritatem illius catholicae propositionis sufficere existimant communiter theologi. Nos vero ex 2a solutione, quam praecedenti argumento dedimus, huic etiam dissolutive diximus, diximusque, homines resurrecturos in carne sua essentiali, hoc est, in carne illa, quae essentialiter constituebant in eo corporis organici capax sit animae rationalis, ex quo sequitur homines non solum moraliter, sed etiam physice resurrecturos eosdem. Quod si accidat aliquando, ut quis accomodat carnes essentiales Pauli, tunc cum divo Augustino libro 22o de civitate Dei capite 20o [illegible] cum propria sua carne essentiali, quam habebat antequam Pauli carnibus vesceretur, et Paulo propriam restituendam esse carnem. Sed haec pro hic sufficiant, quae theologici muneris sunt, aspicere linquamus.

SECTIO III.a

An et quare formae substantiales dependeant a materia,
aut ex illius potentia educantur?

Hanc difficultatem apud aliquos lectitavi satis, vidi cum revera si inter reliquas ... da videatur, et me iudice, nullam in toto hoc libro philosophiae ... libro digniorem accuratiore examine ut videre est apud eximium doctorem Suarez disputatione 15 metaphysicae sectione 2a per totam. Difficultas quae decernitur ex illo axiomate ex nihilo nihil fit, quod apud philosophos sanctum habetur; cum ergo forma substantialis fiat, vel ex aliquo, vel ex nihilo fiat, necesse est: et cum ab agente naturali creato nihil fiat ex nihilo, sequitur formam substantialem ex aliquo fieri debere, vel non fieri: circumscriptio est, quia vel antequam producatur forma substantialis praecedit illius aliquid, vel non praecedit. Si non praecedit: ergo fit ex nihilo quod repugnat. Si praecedit: ergo datur forma substantialis antequam producatur, quod est implicatorium.

Mirum est in quot ambages traxerit argumentum hoc antiquos et recentes philosophos, ut hanc dependentiam et causalitatem materiae in formas substantiales exponant. Quidam igitur sententia eorum est qui asseruerunt solum fieri composita, formas vero corporeas neque fieri neque produci, sed solum conduci quasi per accidens ad compositi productionem; cumque compositum non ex nihilo, sed ex aliquo fiat, sequitur, quod id, quod per se ab agente creato fit, ex aliquo fiat. Ita re explicant, aut potius explanare conantur nostri Cardinalis Toletus, Rubius, et Conimbricenses. Sed certe haec verba sine mente sunt, tamen facere videntur formas non produci, sed conduci. Rogo enim hos auctores, an antequam detur compositum, dentur formae substantiales? Si non dantur ante compositum, et postea dantur: ergo fiunt, ergo producuntur: ergo producuntur ab aliquo; quia quod fit ab aliquo fit.

Alii qui ex antiquioribus illustris philoso-

phi

phic, qui substanciales frãs agnouere, dicebant, nullã de novo frã pduci, sed oẽs in mã pexistere ibi que latere, et abscõditã poa litate in lucẽ pcedere, et nunc unã, nunc alterã apparere. sed cª hunc dicendi modũ arguotʳ; qª ex hoc sequeretʳ de facto dari in mã pene infinitas frãs, cũ quidẽ quot quot possũt sentma ... tot dari in mã, qd falsũ ē. 2º; qª repugnat nãlitʳ dari in eadẽ mã frãs exigentes oppositas dispositiones; sed ex pis ibilatentibus ... plures exigunt dispositiones oppositas ut pt: ergo repugnat ibi pexistere nalitʳ. cª 3º; qª qñ plures frẽ ita oppositẽ sũt, ut si una alteri approximet, statim illã destruet, ut pt in frã ignis, et aliqũs qẽ si igni approximat, statim ab ipso corripit, et ad cineres, fa-cilitas que reducit.

Alij, ut ea absurda vitarent ... asseruere frãs in mã pexistere 2m aliqd sui, rm̃ fcẽ tamen et qd pducunt, pduci 2m suũ fcẽ: unde sequitʳ, dicunt illi, qd frã n̄ pducat pr̃cise ex nihilo, sed ex aliquo sui, et vere de novo frãs pduci. sed cª 1º; qª cª hunc dicendi modũ militat etiã argũ de dispositionibus oppositis supra tactũ. cª 2º; qª frẽ 2m qd fcẽ sui n̄ pexistunt in mã; sed 2m qd fcẽ sui pducuntur: ergo secundum quod pducunt n̄ pexistunt: ergo fiunt pr̃cise ex nihilo, ... saltẽ illud qd fcẽ fit ex nihilo. cª 3º; qª cũ frã ignis ũ pducitʳ, id qd pexistit in mã ... ignis, ... n̄ ē ignis ... ē ignis: ergo nihil de novo pducitʳ: si n̄ ē ignis; ergo ignis ex nihilo fit, si quidẽ ex n̄ igne fit ignis.

Plures alios dicendi modos in hac difficultate silencio pr̃mitto, ut celebriorẽ pducam. Isti alij ut eas difficultates expediant difficultatẽ reqsierunt, ut has eductionẽ, et dependenciã frẽ mãlis à mã explicarent, ad instar ... quendã ... in

ipsae frat, medio quo mã ipsa aliqd ageret in ... ductione
frarã ingenere causae mãlis, quia influxus aliquomodo efficiebat, et in hoc sensu, asserunt frãs materiales, educi ex
pocia mẽ, quia ex nihilo fiant, si quidem continent in illius virtute: quod dm. ab aliqua causa aere influente, in illius
pocia contineri: unde in sua illa causa nihil fralis eet, erat tamen aliqd virtualiter. sed certe hic influxus mẽ in frãs servm
... mihi ... uidetur; qa sine utilitate, et necessitate indu-
citr, qd exdicendis ad lib. tãq 2m. refutabit. Pro hunc ppnicũ influxum mẽ in frãs mãles, multa congerit Pater Menao libro 2do de celo
empireo exercitatione ... nos autem unam tantum, aut alteram, attingemus
rões contra hunc physicum influxum.

Prima desumitur rão ex eo, qd
mã est aeque indiferens, scilicet ad frãm hois, et ad frãm equi;
sed erga frãm hois nihil agit: ergo neque erga frãm equi. Cõa pr.; qa
si aliqd ageret erga frãm equi, qd n ageret erga frãm hois,
n equae indiferens eet; sed equae indiferens est: ergo
etc. Confirmatur; qa quod formae mãles dicantur
educi ex potentia materiae non deno tat potentiam,
vel virtutem aliquam activam in materia, sed solum in agente, quod eas educit. qa educi est id, ex quo aliqd educitur, et educere id, quod educit.
2o impugnatur idem physicus influxus; qa se mel admisso hoc influxu n remanet discrimen aliquod inter causam, quae materialis
ē mãla, et causam efficientem; simul, cum materialis, quae ē eadem
materia earum, passionum et proprietatum in multorum convenientia.

Deinde; qa
incredibile uidetur, qd frã aquae physice influat in calorem quem
destruct ... Sit ... realis, calorem n recipi in aquae frãm, sed

inconv., 2ᵐ est; quia etiam incredibile formam aquae physice influere in dispositionem consociativam quas habet, hoc enim esset magis esse possibile prius corruptionis, quod supra probavimus. Re-incausa(?) in eo subiecto debet recipi calor, in quo recipitur frigiditas; pugnantia enim qualitates esse in eodem ad idem subiectum; sed frigiditas recipitur in forma aquae: ergo calor in eadem debet recipi: ergo forma aquae debet physice influere in calorem, siquidem ex illius potentia educitur, quod ut dixi, videtur incredibile.

4º idem impugnatur influxus ex decreto tridentino sess. 6ª c. 5º canone 4º ex quo lethe(?) mundi crimen assignaret in causa mere passiva, et effectiva; ergo si in causa passiva datur influxus physicus, nullum remanet inter utramque discrimen. Et; quia si causa passiva aliquid ageret, non mere passive se haberet; quia idem est ex definitione nihil omnino agere, et mere passive se habere: ergo causa passiva nihil omnino agit: sed causa mere receptiva est causa mere passiva: ergo si materia licet est causa mere receptiva mere passive se habebit: ergo nihil omnino aget. 5º; quia si causa materialis influat physice poterit eius influxus ab alio agenti perfectiori creato suppleri. Unde sequitur, posse ex natura rei angelum natu. creatum producere formam sine causa materiali; ac proinde creare. Aliis rationibus alias, quibus influxus iste poterat probari, impugnari.

SECTIO IVª

Nostram circa eductionem formae dependentiam formarum a materia mentem exponimus. Videamus ergo quomodo ex potentia materiae educantur.

Circa

hanc difficultatem ad duo puncta debet attendi: 1ᵐ ut explicemus physice

[illegible]

a rationibus ex nihilo nihil fit sensu in quo posui de agentibus etiam creatis exponi. 2° ubi discrimen aliquod assignamus inter productionem animae rationalis, et formae materialis; hic enim totum discrimen sequitur. et quo ad 1.um dico, aliud esse producere aliquid ex nihilo subiecti, sive ex nullo subiecto praesupposito, et longe aliud producere ex nihilo sui produci. Agens itaque naturale naturaliter operans non potest producere aliquid ex nihilo subiecti, sive ex nullo subiecto praesupposito. Unde agens naturale nequit producere angelum, neque animam rationalem, quia nullum praesupponit subiectum dependentem a quo illum producat: potest tamen producere ex nihilo sui, ergo ignis potest producere ignem ex nihilo sui, hoc est ex nihilo ignis, et tamen producere non ex nihilo absolute, quia praecedit subiectum dependeat a quo illum produxit, et nihil illius ignis producti praecesserit in subiecto, et in hoc sensu solum verum obtinet illud axioma, et in talibus intelligatur omnis reijciendum; capit enim errorem Aristotelis de mundi aeternitate.

Ad 2.um explicandum, ut quodnam discrimen detur inter productionem formae spiritualis, sive animae rationalis, et materialis formae eductionem, ratione cuius haec anima dependet non ita illa, et valeat sine influxu aliquo efficienti excepto primo informans materiam, suppono duplicem posse formam aliquam produci, scilicet per actionem, quae illam possit producere et conservare sine subiecto, et extra omne subiectum, et per actionem, quae non possit illam producere, neque conservare nisi in subiecto aliquo. ex quo infertur manifeste [illegible], et [illegible] esse actionem illam, quae potest formam producere, et conservare extra omne subiectum, quam illa, quae solum potest dare esse formae, et illam in subiecto conservare. exemplo omnis elucet, sive agentis naturalis, et artificialis facile patet, secundum enim actio agentis naturalis quam artificialis [illegible] agens naturale potest operari

solus ponens formas lum; adeoque vero arbitrariale debet cu[illegible] cogno[illegible]ie formas 2am, seu compositas naturale dependens a quo solus potest opperari.

Unde ulterius colliges quod sit discrimen inter productionem animae rationalis, et formarum materialium, quod istae animae rationalis productionem potentes illas producere, et conservare ex natione subjecti et reliquis [illegible] dum causis actionem quillae non potest producere et conservare nisi dependenter a subjecto, tali tamen discrimini animae rationalis [illegible] productionem [illegible] materialibus sed [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] materiali [illegible] mere passive [illegible] [illegible] in fluxu, aliquis [illegible] [illegible] eius modi influxum recipiendi [illegible].

Accerto ita quod [illegible] omnes materiales, seu corporeas fieri ab agente naturali; [illegible] composita, ita tamen fiunt, ut neque fieri, neque [illegible] ab agente naturali naturaliter opperante nisi dependenter a materia. Unde [illegible] dependentia actionem [illegible] quae actio [illegible] [illegible] [illegible] neque producere neque conservare nisi dependenter a materia tanquam subjecto in quo [illegible], et in quo recipiatur [illegible] nullo modo [illegible] [illegible] [illegible] eximius [illegible] [illegible] 15a metaph. [illegible] 2a n° 15° [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modi [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] actio, [illegible] [illegible] [illegible] dependentia a materia [illegible] hanc [illegible] actiones simul [illegible] et [illegible] [illegible]. Et hinc displicet [illegible] [illegible] libro 2° de coelo [illegible] [illegible] 6a [illegible] 5 n° 42, [illegible] [illegible] hanc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neque [illegible] [illegible] [illegible] conservari, quatenus producti [illegible] actiones, nisi existat materia, et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

q° ma̅ line requirit, nisi idest in ipsa for̄a recipiatur, et abipsa, media unione subsistentet, nisiq̄ alibi nat, nisi ut meram exigat ̄dditionem.

Admissam ad 2ᵐ titulo ptes gradum facimus, in qua rogatur an fr̄s oẽs mat̄les educte sint ex poã m̄e, et pducte fuerint dependenter abilla? in qua di[illegible] mate eximius doctor P. Suarez loco supra citato nᵒ 17ᵒ nat frasce. Sus esse edući ex poã m̄e, quam etiam sententiam secuntur P. Fonseca 5ᵒ metaph c. 2ᵒ q. 4ª s. 2ª Complutenses, P. Granado, et communiter oẽs, qui non solum a fr̄is fr̄as celestes ẽe creatas, sed etiam ellementorum fr̄as. A qualibet ptes tuentur P. Basquez 1ª pte q. 45. ar. 2ᵒ P. Mollina 1ª p. q. ... et alij qz plures, quorum catalogum habes apud P. Henao loco cum gravitato, qui huic etiam sententie subscribit, qz etiam nobiles recentiores. Pro resolutione

Sit 1ª

̄Cᵒ: fr̄s oẽs mat̄les etiam ellementales, si ab illa na cessit, ad huc in 1ª rerum ̄ditione fuere p eductionem pducte. Prob. 1ᵒ quia q̄ dicit fr̄s in poã m̄e ̄tinentur, et ab ipsa posse mat̄lit causari: q° oẽs etiam in 1ª rerum ̄ditione fuere p eductionem pducte. Ans. est cūi ̄cedat coit, pr: qz fr̄s ui agencium naliur pducuntur, ut in igne alium ignem pducente pt; sed si p dicte fr̄s n̄ ̄tinerentur in poã m̄e, et abipsa possent causari, n̄ possent pduci ab agente nali: q° eiusmodi fr̄s ̄tinentur in poã m̄e, et abilla posse mat̄lit causari. Mi. pr: si fr̄s ille n̄ ̄tinerentur in poã m̄e, et abilla possent mat̄lit causari, pducerentur p creationem; siquidem inter creationem, et eductionem n̄ datur medium; sed agens nale nihil pot p creationem pducere: q° si fr̄s ille n̄ ̄tinerentur in poã m̄e, et abilla possent mat̄lit causari, n̄ possent pduci ab agente nali. Confirmatur

ma

materis coa pr: q^o a d^e causa aliqua effectus p continens, effectus ille ab ea causa p cedit, nec sine miraculo pot. 2 servari, suspendere vi talis effectus; sed ma e causa p tinens fras males, et ac tui etiam in p^a rerum 2 ditione: q^o frs illa de facto, et etiam in l^a rerum 2 ditione p ducunt p eductione, sive dependenter a ma.

Pr. 2° eadem

2c^o: etiam in l^a rerum 2 ditione frs males erant dependentes a ma in fieri et 2 servari: q^o tunc etiam p eductione factus, p ducta fuere. Ante e certum; q^a etiam in l^a rerum 2 ditione, frs illa males erant; hoc in e essale entitati cuilibet causam eit imitari; n. m. males dicerent, nisi hoc modo fierent, neque illa eent corporea; q^a si n dependerent a ma n dependerent etiam a quantitate et coint p^a nra pria spirituales eent. Pr. l^a coa: res, q^o dependet a ma in fieri, et 2 servari, fit p eductione a ma, p p terea quia frs males etiam de facto sunt p causalitatem malem, n ita anima ralis; q^a haec n dependet a ma in 2 servari: q^o etiam in l^a rerum 2 ditione p inductionem facta fuere 2 frat; q^a fra sub lunaris rigniius, q^o modo fit, e eiusdem speciei cum fra ignis in l^a rerum 2 ditione p ducta: q^o het eadem specifica prata, cum illa. Sed fra de facto p ducta het hoc p peri, sicum pratum, ut petere educi dependent a ma: q^o etiam fra tunc p ducta het hoc pratum. 2 fit 2°; q^a anima ralis, et ma l^a de facto p ducunt eodem modo, quo tunc: q^o etiam frs males, sed modo p eductione p ducunt: q^o tunc etiam p eductione p ducta sr.

Sit 2^a 2c^o. frs celestes fuerunt a Deo p ducta p eductione, et n p creatione. Pro hac etiam 2c^e militant autores supra citati; et e 2^a communis, qq. fatet P. Suarez ubi supra. Pr. autem nra 2c^o: frs celorum dependent a ma in fieri, conservari, et operari: q^o fuere p duc-

per

per eductionem. Coa pt; q' ideo frae malles tales appellamus, q' dependent â ma in fieri et conservari. Ant pr; q' frq celestes ucre maltes ii, ut apud ou vetat; maltitas autem frq ex dependentia, l' independentia â ma de cu mit: si m. fra aliqua maltis sit, dr â ma dependens; si vo sit spiritualis dr â ma independens, ut in animo rali pt, qui ideo spiritualis dr, q' e independens â ma: q' â q'rio si frq illae maltes ii, erant dependentes â ma. 2o pt idem, qm: si frq celestes ecnt independentes â ma, n' deficerent, etiam si ab illa separarent, et ecnt immortales, et incorruptibiles 2mce, sicut anima ralis, qd aperte falsum e: q' si frq cel[illegible] n' existunt, neque operantur nisi dependent â ma, frq illq per eductionem producunt.

Nec

satisfacit, qui dicat cum Pe Suares celum in scriptura creatum dici: Genesis 1o in principio creavit Deus celum et terram. Ratio e; q' creatio ibi sumitur pro quacumque productione, dr. m. etiam creata terra et cetera grandia, q' ipsum doctores, et adversarios creata, sed educta dnr; solum m. voce illa denotare voluit Moises universum mundi machinam ex solla agentis Dei productam, suaeque virtute. Dices: iterum frae celorum ee incorruptibiles, ideoque frangiliam de here produci cum ma actione indivisibili, neuma separet ab alia, et sic, fra corrumpat: et cum actio illa requirat ee eductio cum ad ma [illegible], sequit nario, qd sit pura creatio. Reo, qd etiam si celi sint incorruptibilis, de qua alibi nobiscermo, eorum incorruptibilitatem ex[illegible] provenire ab actionis indivisibilitate, sed solum ex eo, qd sit ma frq celestis, [illegible] operatur dependencia maltum, ut memini me alibi notasse: ex quo orit actionem eius conservativam n' posse naturaliter â ma creatione separari, nec fram deficere, et ee incorruptibilem.

SE. V^a

A hoc propositio legit arguir. dict. supra stabilitas.

Nauimus

1° 3° huiusq. m̄ç. lit. phicis in fluxis in fras mãles, q exeiu pōa dnt educi, uso in fluxu nãli pluris in nos animos vital himus, et in dia natione, ctl° argumentant. 3° ma. dem: de 3ia educ-tionāi ē extrahi fras eductas de pōa subti, in qua ctinebat; sedeo ipso, qd aliqua fra ctineat in pōa m̄ç, et educat depen-dent ab illa, causat à mã: sequi de eo ipso, qd aliqui effectus ctine-atr in pōa alicuius agentis, educatque in illius pendentia dū ab illo causari: q etiã imbiti admittere tenemur in fluxus phicus m̄ç in fras mãles. Deo disquendo mã: de 3ia educti-onis ē extrahi fras eductas de pōa receptiba subti in qua ctine-bat, scedo mã: de pōa effectiba, nō mã. dist. quo etiã mi: sed eo ipso, qd fra aliqua ctineat in pōa actiba m̄ç, et educat de-pendent ab illa, causat à mã, scedo mi: eo ipso qd ctineatur in pōa receptiba, causat à mã, nō mi. itaque ctinentia alicuius rei in pōa alterius, t. ē in pōa actiba, il. in merè rece-ptiba, et subitentatiba; cum autem mãlibus fris ctineatur in ei in pōa subitentatiba m̄ç, et in effectiba agentis, sine ali-qua p. sui necessitate ad dictam ctinentiã alia in pōa m̄ç ut cau-sã actibã..

Obijciunt 2°. 1° eandem dem: quotquot producuntur en-titates, et nō producuntur p creationẽ, educuntur de pōa subti: q. subtũ uere influit; nā m. uere educitur de pōa, nisi qd in ipsa ctinet, et ab ipsa causat. 3°: causa mãlis ē uera causa, ut patet ex cōi modo loquendi: q° uere influit. 4°; q. mã sub-stentat fras corporeas, ēt nō vales: q° q. in illas influit; nō

nō

vº initita. 5; qª ex posito, qd pos angeli disquiunt ab illius
essa; hęc creat, et pos ; generant: qº q ad posse u cre ; cu-
rrit essa angeli; alioquin eo; essa angeli dependeat a
pasionibus, et pasiones ab essa, eo quo pasiones, et essa gene
rarent: 6; qº uidemus ad presencia ignis produci ignem, dici-
mus ignem ueram causam; qº similiter a frs maler semper in ma
producunt, ma uere influet initias. Hęc et alia Rebriorismo-
mento p influxu iste phico euadendo late uercat, et solbit Pr
Henao ubi supra; nos uº breuiter in presenti solbemus.

Resº

itaque ad 1m disquiendo 1m ant: quot quot producunt entitates,
et nº p creationem educunt pº pria de pºa subti, nº ant: edu-
cunt in proprie, concedo ant. Educi. m. p pria de pºa subti, e prdu-
ci a ipso subto, ut accidit in actibus bitalibus, qui nº solum pro-
ducunt a substancijs, sed in ipsis etiam recipiunt: qd nº hent
frs males, qº nº creant, et dicant educi de pºa subti, qª producu-
nt actione essalit a subto dependenti. Ad 2m disquio ant: ca-
usa malis e uera causa ; positi, concedo ant: e uera causa frs depe-
ndent ab ipsa productę, nº ant. Causa. m. ma lis uera dr causa ;
positi, qª illud constituit, et eo nº substentat frs, nº dr uera illius ca-
usa.

Ad 3m concedo ant et nº coa; solum m. ma substentat frs ma-
les, qª actio, qua producunt dependet essalit a ma; nº uº etiam
hęc actio producta animę ratis, quare tamen nº substentat ma.
Ad 4 concedo ant et nº coa; crearet. m. essa angeli, qª ipsis exige-
ret pasiones existere, nº tamen actio ab illis essalit dependeret,
at uº actio qua producerent pasiones essalit dependeret ab essa,
ideoque deus creat essa generant pasiones. Ad 5m nº ma: nº. m.
sa solu e ras, quare ignem diximus a ignis ignem causa; ita m.

sola haec sufficeret ut ad quas omnes conditiones causas diceremus requiri requiri ad illarum productionem quae conditionem eius efficit: sic siccitas ignis dicitur causa ignis, quod in hoc nulla datur repugnantia, et repugnet entitati creatae fore immediate causam 2am, qua virtute unica causa recta non debet adattribui extendi sine urgenti fundamento, quod non datur ut in nostro, aut subito tribuat.

Contra duas reliquas conditiones omissas insurgunt: ad omnem eductionem requiritur privatio; sed in 1a rerum conditione non extitit privatio in materia: ergo neque formae coelestes, neque elementares productae fuerunt per eductionem. Probatur maior: quia omnis eductio est generatio; sed ad omnem generationem requiritur privatio, ut in philosophia asserentes generationem esse transitum de non esse formae in materia ad esse formae in materia: ergo ad omnem eductionem requiritur privatio. Confirmatur 1o: forma quae educitur praecontinetur in potentia materiae: ergo vel illius est materia in potentia. Sed materia in potentia est materia sub privatione: ergo ad omnem eductionem requiritur privatio. Confirmatur 2o: coelum et elementa non fuerunt genita in 1a mundi conditione: ergo neque illorum formae fuere eductae. Probatur consequentia; quia ideo eque dicuntur genita quia eorum formae genitae.

Respondeo ex aliis bidi ... materiam. Ad cuius probationem nomine, nec auctoritas philosophi magni habenda in veritate, cum adeo turpiter erraverit asserens mundum fuisse ab aeterno, ex quo principio, ideo opposito deduxit contra illa de necessitate privationis. Cum autem eductionis, et generationis ratio consistat in hoc, quod forma per talem actionem producatur, quae nequeat illam producere nisi dependenter a materia, in quo nulla includitur privatio. Requiritur enim privatio ad generationem non ut generatio, sed ut est mutatio. Ad 1am confirmationem respondeo antecedens et nego consequentiam, cuius ratio est, quia esse in potentia est esse sub privatione formae, quod ad eductionem nullo pacto requirit. Ad 2am nego antecedens per supra dicta in eductione allatis.

Insurgunt 2o omissis: materia et forma in 1a mundi conditione productae sunt sub una ex(?) ... unica actione,

si

siquidem una extrinseca unica actione contentae, sed hoc non potest esse nisi creatiba: materia m. per creationem producitur: ergo forma ista creatur fuere. Confirmatur 1°. quia agentia subordinata unica operantur actione: ergo etiam subordinati quales sunt materia et forma unica etiam producunt actione. Confirmatur 2°. terminus productionis coelorum, et elementorum in 1° rerum productione unus fecit unica actione, ea qua creatibam producta sunt.

Confirmationes

iste, et argumentum male torquent Thomistas. Probant enim etiam de facto omnes substanciales formas creari, nullam que generari. Sic enim contra ipsos argumentum rem inquo: de facto forma et materia sunt unica extrinseca producuntur: ergo unica actione. Confirmatur 1°. agentia subordinata producunt eadem actione: ergo materia et forma cum sint de facto termini subordinati eadem actione producentur. Confirmatur 2°. terminus omnis productionis substancialis est compositum; sed hoc est unum: ergo et actio una: ergo materia et forma una producunt actione. Unde reliquas etiam de diversis coaevis, quas urgebant contra nos: solvant ipsi, dum nec argumentum remanus nam cedant: forma m. et materia diversas sententias, unde totum corruit argumentum. Ad 1m confirmationem concedo ant., et nego conseq. Ratio est: quia agentia subordinata simul producunt, et nullum prius alio: ut Deus et ignis concurrunt ad productionem ignis, sed non Deus prius igne operatur, aut e contra: at vero termini subordinati sic certum ciunus est alterius causa, unum debet prius altero esse: quod per unicam actionem fabricari repugnat. Ad 2m confirmationem distinguo ant.: terminus productionis coelorum et elementorum fuit unus simplex, nego ant.; fuit unus compositus, concedo ant. Unus enim compositus petit per duplicem actionem produci ut in omnibus generationibus, in quibus forma et materia distinguuntur, quia sunt termini ad unum compositum plures claudunt actiones.

Quaestio IIa

Quot sint aut esse possint formae substanciales in materia?

S. Te. I.ª

Statu[m] q[uaestion]is et autorum placita propono.

Triplex co[m]muniter distat examinanda forma[rum] genus excogitare pot[est]: aliqu[as] m[od]o dici pot[est] formas subordinatas, q[uia] fo[rma]rum subordinatio pot[est] e[ss]e p[e]r se, et essentialis, ut modum formae superioris, et inferioris, quarum prior [illegible] [illegible] sit uere illius [illegible], non tamen ulterioris formae [illegible] per modum p[ro]p[ri]e receptibus. 2.º subordinatio haec pot[est] e[ss]e non essentialis, sed accidentalis, p[er] modum illius dispositionis ad formam principalem intentam. 3.º demum excogitari pot[est] formas illas accidentaliter [illegible], et sine ullo inter se ordine. quo animaduerso, p[ro]ponendi [illegible] in quirtani in eand[em] [illegible] possint [illegible] plures formas subordinatas, [illegible], [illegible] subordinatas: hoc e[st] an plures formas possint natura e[a]nd[em] numero [illegible] in, [illegible] qua de re plures sententias refert, et impugnat late et erudite eximius doctor Suares d[isputatione] 15.ª metaph[ysicae] s[ectione] 10. [illegible] relligam et breuiter refellam.

1.ª ig[itur] sententia Auicenbronis [illegible] in libro [illegible] uitae, quam etiam sententiam sequitur Joanes de Landulo 2.º metaph[ysicae] q[uaestione] 10 et 1.º de anima q[uaestione] 8.ª et Paulus Benetus 7.º metaph[ysicae]. sententia haec asserit formam substantialem corpoream in composito multiplicari p[ro] multiplicitate gradu[um] essentialium: sed haec sententia multiplicat: 1.º q[uia] si multa gradata meta[physica] non possint ad unicam formam conuenire in infinitum abeundum esse; q[uod] est [illegible]. 2.º q[uia] etiam in unica forma posse plura metaphysica gradata distingui, alterum [illegible] substantia, alterum quo sit ens, alterum quo uiuens et[cetera]. 2.º q[uia] etiam in unica anima [illegible] haec gradata, illa q[uo] sit ens in aliis substantiis [illegible] [illegible] [illegible], sed [illegible] gradatorum multitudinem requirit [illegible] [illegible] multiplicitatem: q[uod] est [illegible]. 3.º q[uia] etiam in hoc daret una anima, [illegible]

telligeret, alia qua amaret, imo una qua amaret, et altera qua odio haberet. 78

2a sententia communis est, qui in viventibus dari ponebant formas substantiales, quot erant gradus vitae: in arbore itaque per arboris formam, et viventem formam vegetabilem: in animalibus vegetabilem, et sensitivam, in homine tandem vegetabilem, sensitivam et rationalem. Huic ex parte accensuit Scotus, quodlibet 2o q. 10a et 11a ponens in homine duplicem animam, alteram, quae simul sensitiva, et vegetativa est, aliam, quae est rationalis. Sed haec sententia fere eadem patitur impugnationem, quam praecedens. Probatur 2o; quia diversae operationes proveniunt ab eadem anima: ergo in viventibus neque duplex neque triplex datur forma. Consequentia patet; nam ideo adversarii formas multiplicant, quia vegetatio, sensatio, et ratiocinium sunt operationes diversae. Antecedens evidens est; quia eadem anima rationalis apprehendit iudicat, et discurrit, assentit et dissentit, amat, et odio habet, quae utique sunt diversissimae operationes, quae ab eadem anima rationali procedunt: ergo diversae operationes possunt, imo ab eadem anima procedunt.

Sed dices 1o: diversae operationes nequeunt simul ab eadem procedere; cedat simul procedunt, ut quidem ait Apostolus: caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, et Apostolus ipse sentiebat in corpore appetitum mentis repugnantem. Respondeo discernendo maiorem, et negando minorem. Nam in appetitu, et voluntate motibus evidenter moveri contrariis, non est illis mirum, quia habent diversa obiecta; voluntas enim fertur in bonum sub ratione boni; appetitus vero sub ratione delectabilis, et varia ratio facit varietatem in rebus. Deinde variis motibus alter semper efficax, et inefficax alter: efficax autem, et inefficax actus contrarii non sunt, sicque caro concupiscit adversus spiritum, et spiritus contra carnem efficaciter, et caro inefficaciter: sic

sic etiamq caro Pauli inestiari repugnabat cui ipsa spiritus consentiebat et facilius amplectebatur.

SECTIO II.a

2

Scotisticae sententiae fundamentum proponimus et enervabimus.

3.a sententia quae inter statuentes pluralitatem formarum in compositis maxime inhaluit, et magno plausu a pluribus recepta est, defenditur a Scoto in 4.o distinctione 11.a quaestione 13 articulo 2.o quem ipsius secuntur discipuli. Asserit enim haec sententia in omnibus viventibus praeter formam vitalem, quae principalis et primaria est, dari alteram formam, quae ipse corporeitatis vocat, formamque substantialem adstruit, et viventi subordinata, a qua in materia proveniant corporis organizationes necessario praerequisitae ad formam viventem induendam, et quae in corpore organizato maneat post mortem, corpus que organicum constituat, unde corporeitatis nomen sortitur.

Hanc Scoti sententiam, communiter secuti sunt Petrus Hieronimus de Andino lib. de anima, textu 1.o prima 3.a directione 6.a Aegidius de Conink de sacramentis quaestione 6 articulo 2.o dubio 7 quam nobiles ex hac provincia viri adherent; licet non omnes in hac tuenda forma eadem gradiantur semita. Scotus enim unicam inter formas vitam formam totalem substantialem etherogeneis, seu dissimilibus; alii vero plures partiales tribuunt formas, ita ut alia sit forma carnis, ossis alia, alia auris, et sic de reliquis corporis partibus, ex quibus partialibus forma una totalis componitur, quae materiam ad formam viventis receptionem disponat. Fateor, veram hanc diu mihi maxime arrisisse, eamque propugnare saepius decrevisse, sed post quam auctorum solidi illius momenta libravit, rationem attenti ponderavi, fundamenta perpendi, reque tota maturius examinari, tandem non potui in oppositam sententiam non inclinare sententiam, quam a doctissimis gravioribus propugnatam animadvertit; quam maxima vidit auctoritate protectam, solidis in ipsa rationibus,

et

est aliud de seorsi fundamento facilitè convincant habere, quod ut clarius principaliter praepono.

1º id arguit sealius pro sua sententia. Anima exigit in materia dispositiones, et diversitatem organizationum, quas ipsa per se potest operari; sed hanc diversitatem non efficit ipsa anima, siquidem debent ante illius inductionem; neque potest ab ipsa materia provenire, ut patet; quod provenire debet a forma alia substantiali, quam corporeitatis dicimus. Maior probatur, quia anima non inducitur nisi in materia ita disposita, et illis organis, aut instrumentis organata; confirmatur; quia viventia dicimus constare corpore, et anima; non vero dicimus inanimata, aerem, aquam, et sic de reliquis constare corpore: quod ideo est, quia corpus constare forma aliqua corporeitatis, quae necesse sit forma viventis, neque ipsa anima, sed alia ab illa distincta, et corpus in ratione talis complens.

Resp. concessa maiori et minori negando conseq. illamque externa organorum, et partium dispositionem provenit ab aliqua forma substantiali, in qua radicetur, sed solum est ipsa anima illa accidentalis organizatione, quae fit ab agente materiam disponente ad introductionem formae substantialis vitalis, quae materia ubi ultimo disposita est, recipit in se ipsam formam vitalem, ad cuius exigentiam dispositiones illas conservabat, donec aliud agens oppositum easdem tollit dispositiones, defectu quarum forma viventis desinit materiam, seu cum corruptionem illud informare: ut ignis in ligno producit proprias dispositiones calorem scilicet et siccitatem, ad cuius exigentiam forma ignis inducitur, quae forma ignis inducta conservabat deinde, fovetque dispositiones illas donec agente fortiori superveniente destruuntur dispositiones illae, et forma ipsa ignis materiam ligni desinit informare. Similiter accidit in viventibus, generans enim per suo animatum sive plantae, sive quod aliud, quod ipsius vices gerat, materiam disponit illas inducendo organizationes, quae deinceps a forma viventis conservabant.

Ad 1. rationis solutionem nota vocem
corpus multipliciter accipi solere: 1.^m accipitur mathematice
pro eo, quod trine dimensum est. 2.º accipitur physice pro illa materiae portio-
ne, quae apta est ratione organizationis, ut in ipsam forma viventis inducatur.
3.º metaphysice ut a spiritu distinguitur, et tunc materiae etiam materia cor-
poris, ut ex philosopho constat 7.º metaphysicae textu 39.º ubi ait, manifestum est,
quod anima quidem substantia est, corpus vero materia; homo vero totale, quod ex
ambobus. 4.º demum corpus vulgariter accipitur pro materia cum his
accidentibus, quae formam viventem comitantur, imo potius ipsa accidentia comi-
tantia formam viventem corpus vulgariter dici solent; quia vulgus ipsa-
rum de materia curat, an sit corpus vel non. Hinc itaque ad rationem distinguo
antecedens quoad 2.^m partem, non dicimus animam separatam stare cum corpore metaphysi-
co, ut a nobis stare cum corpore vulgari, concedo; cum quo ipsa recedit, et non eorum nova
inducere debemus formam substantialem, propter vulgi locutionem et ap-
prehensionem, quae aliunde nullum inconveniens fundamentum et, vel ex errore
ac aut in consideratione procedit.
Arguitur secundo 2.º, quod mortuo vivente
aliqua recedit forma vitalis, sed non statim inducitur forma alia, quia ut-
ma[teria] non manet sine forma, vel forma corporeitatis quae exis[tit] in ea.
Minor probatur; quia si forma alia inducitur, deberet aliquantulum dicer-
ni statim; sed accidentia eadem cernimus, idem quae cadaver cum eadem or-
ganizatione: quia non statim introducitur forma aliqua: quia remanet
materia cum forma corporeitatis. Et confirmatur; quia
quando aliquis moritur repente aut per gladi-
um aut per gladium grandis ictum non datur agens,
quod formam aliam possit inducere: ergo cum materia
nequeat esse sine forma, debet substantialis corporeitatis forma habere.
Ad argumentum secundum respondeo
nisi ma[teri]am et nam dominium ad probationem dico, non requiri ut statim

ee distinctam, siue diuersam in morbis ꝑ diuersitate dispositiones dextruentium formam uitalem, cum sufficere eandem formam chadavericam, cuius est muneris, et etiam uiuentibus formam succedere, siue huic, siue illis accidentibus forma uitalis corrumpatur, ut patet in carbone ignitis, qui extinguitur, cuius eadem est carbonis forma, siue aqua uino, aut oleo extinguatur: Ad dispositionem uero formam illam cadaveris producit Deo tamquam causa uniuersali, cui incumbit non defectus supplere, ut in recentibus alijs physica explanauimus.

Sed hic rogabis, an forma haec cadaverica diuersa sit in omnibus corporibus, quae uiua fuere, an sit potius eiusdem speciei in omnibus dicenda? Resp. utrumque probabile esse, et esse in singulis cadaueribus formam diuersae speciei probabilis; quia diuersitas actiua, quae eiusmodi inducuntur formas. ceterum probabilius iudico esse in omnibus eiusdem speciei, licet sint diuersae dispositiones ad illarum inductionem: uidemus etenim eandem uiuentis formam sub tam diuersis dispositionibus conseruari in homine longa imbecillitudine laborante; unde etiam eadem cadaueris forma poterit ꝑ actione Dei produci diuersa illa dispositione temperamento, cum ꝑcipuus eius finis sit ut formam subsequatur uitalem. Deinde habemus non debile fundamentum a posteriori, ut intelligamus esse eiusdem in omnibus speciei, siquidem uidemus eodem modo rigescere corpus hominis, equi, et leonis, deinde putrescere, et in uermes, et terram tandem abire, quae similitudo effectuum similitudinem arguit formarum.

Arguitur 2° pro Scoto; eadem actiuum collectio datur in homine uiuo, et in homine mortuo: ergo idem datur principium intrinsecum illarum actiuum exigens collectionem. Probatur cons.; quia eadem collectio actiuum exigit eandem formam; sed tunc non datur forma uitalis: ergo forma corporeitatis communis homini uiuenti et mortuo. Confirmatur; quia ex nullo alio principio colligimus existentiam formae substantialis, nisi quia talem uel talem actiuum collectionem uidemus, quae

ab

utrique animæ cōuenire nequeunt: unde interim mudari debere
substanciale qd māg illa accīa exigere: q si eadē datr collectio
accīu in hoīe uiuo et mortuo, idē debet dari substanciale prius,
qd ea accīa exigat; sed n̄ aliud nisi fra corporeitatis utrique
cōis: q hæc datr.

Resp. ad argūm negando atē ant; n. m. remanent eadē
accīa: ubi remanet calor, ubi carnis facilis transfacto sanguinis
humiditas, ubi color et similia: q n̄ datr eadē accīu collectio: deinde
in cadauere ē nerborum rigor, frigiditas, fetor, pallor etc. sed n̄ trans
ong ex dictis constat; n. m. remanet eadē accīu collectio, sed diuersa, unde
n̄ possumus idē arguere prius. Pt. qd fra substancialis n̄ colligimus
ex qualibet accīu collectione, etiā casu contingenti coexistenti; sed ex collectione
accīu, q nāris requirit ad aliq. fra, qd aut in hoīe mortuo maneat illa ex-
terna organorum dispositio, patens ē ad fra cadaueris, q ut tale fra subse-
quitr. manet, inquā, patens, q illa n̄ ē impedimento, quominus fra cadaueris inducatr.

Arguit
4º et nobis opponunt argum quo maxime fidit, en uis eius. Corpus
mortuum n̄ distinguitr spē a corpore uiuo; sed si n̄ daretr eadē fra in
mortuo et uiuente corpora hæc distinguerent spē: q eadē datr
fra ptr corporeitatis in utroque. Maior pt; q si corpora illa n̄ essent
eadē spē, corpus Christi Domini, qd fuit in sepulchro in triduo
mortis n̄ esset idē corpus, qd in cruce pependit. Sacrosancta se-
creta Christo uiuente, conseruaret p triduo mortis n̄ continerent
idē esse corpus, qd erat in sepulchro, qd ex ipsis ĩsis fallum
uidetr. Resp. distinguendo ma. corpus mortuum formaliter acceptum
n̄ distinguitr a corpore uiuente formaliter itē accepto nego ma: corpus
mortuum materialiter acceptum n̄ distinguitr spē a corpore uiuo itē ma-
terialiter accepto, concedo ma. Corpus itaque formaliter acceptum est corpus
completum debitam ūa. et fra, qd certo certius n̄ est idē corpus uiuum

et

est mortuum; quod corpus vivum et dicitur quoddam totum vivens, quod non dicitur corpus mortuum; corpus quod manet acceptum solum dicit materiam [illegible] cum illa de organizatione, et cum haec eadem sit ipse in corpore vivo et mortuo, ideo dicitur idem corpus vivum et mortuum, et in hoc sensu dicitur idem corpus christi domini vivum et mortuum, sicut idem corpus, quod erat in sepulchro, et in eucaristia servaretur.

Secundo

arguunt [illegible] aliqui contra corporeitatem. Corpus humanum non est sola materia [illegible], tamen non habet materiam [illegible], nec tamen habet corpus humanum; sed neque corpus humanum est materia [illegible] cum forma [illegible]: quod corpus humanum distinguitur [illegible] corporeitatis. Minor probatur; quia ex vi verborum ponitur in eucaristia corpus humanum, corpus [illegible] christi domini; sed ex vi verborum non ponitur forma [illegible], sed solum per concomitantiam: quod corpus humanum non est materia [illegible] cum forma [illegible]. [illegible]; quia implicat ex vi verborum poni corpus humanum, et non poni ex vi verborum formam illius [illegible], in esse corporis humani. [illegible] negando maiorem, et [illegible] minorem [illegible] distinguo maiorem: ex vi verborum ponitur in [illegible] corpus humanum [illegible], nego maiorem: ponitur corpus humanum [illegible] acceptum, [illegible]. Corpus humanum dicitur de [illegible] materiam [illegible] de [illegible] dicit [illegible] in esse corporis humani. Unde [illegible] loquendo [illegible] humanum, et quod [illegible] corpore mortuo diximus [illegible] corpus humanum, [illegible] humanum [illegible], idem quod [illegible] camus, corpus [illegible] hominis, sive humanum. [illegible] in eucharistia ex vi verborum corpus christi domini [illegible] acceptum, [illegible] dicit materiam [illegible], et formam [illegible] per concomitantiam, quia [illegible] corpori [illegible] accipit materia [illegible].

[illegible] instant adversarii: ex vi verborum ponitur in eucharistia

cristiana sicque ita propria christi Domini, ubi fuit illius corpus, potius quam corpus equi, et cineris substantia; sed sola materia illa est magis propria christi Domini, quam cineris equi: quod ex ui ueiborum in colamini ponit, sed forma etiam corporeitatis. Ad instantiam, concedo materiam, et dico minimam esse solam. Abstrahere abista, et illa materia non est magis propria christi Domini; quam cineris, aut equi, concedo materiam mediante unitate uerbo diuino est magis propria christi Domini, quam cineris equi, nego minorem. Illa enim materia adeo propria est christi Domini, quam cineris equi est, ut illius relatiua sit ea.

Faciunt argumentum hoc debet ipse, qui obijcit, soluere, et quilibet etiam, quia respectiue tribuitur esse aliquid illius propriis hominis; sed materia illa non est aliquid proprium hominis: quod non est substantia hominis. quod recte a uiro putato non est admittendum, dicendo, quod materia illa, quod ex ea in diuersum erat fieri propria hominis per unionem ad animam rationalem, et de facto unita unione ad animam rationalem dicitur huius propria hominis, quod est illa materia numero, quae in materiali ante erat substantia hominis: idem quod dicendum in christo Domino. Plura alia obiciuntur contra aliquam in fauorem huius sententiae, quae facile ex dictis soluentur.

SECTIO III

Proponitur materia secundo, et impugnatur adhuc forma corporeitatis.

Praecipua i colli,

clarum, cui illam sequuntur, fundamenta sententiae praecedentis enerbabimus, ingu...are in praecedenti contentione nobis ratiocinando. Asseruimus in corporibus uiuentibus nullam dari formam substantialem, nisi animam, partes uiuentis; sed solam, dari materiam talis dispositam, ac talem organisationem, ex qua materia, et forma uiuentis unum corpori... substantiale resultat. Contra hanc contentionem quod nostros docet, quod etiam Thomistas impugnant, et contra... quae ulterius a nobis rationibus rationanda, ... posita contra: ideo admittenda esset forma corporeitatis in uiuentibus, ut in ipsa radicarentur diuersae qualitates organizationis; sed haec possit in anima

radicarum; tra haec omnino stabilire. Illa tamen aduersariorum doctrinam
ponit hominem non rationalem quia organisatio excellens, quae illas exigit
dispositiones; ad eam tamen anima illas exigit; quia in anima radicantur. Illa
est certa, et minor probatur: anima exigit diuersas exercere operationes; ut
ad hoc exerceat diuersas operationes, exigit diuersas organisatio-
nes: ergo anima exigit diuersitatem dispositionum, quae sit formaliter di-
uersae organisationes.

Confirmatur ex ipsa aduersariorum doctrina, qui
ponunt diuersas formas partiales, et unicam cum ipsis subordinatam hetero-
generis; probat enim ad istas ponendas, quia anima exigit diuersas organisatio-
nes per diuersissimas partibus: quae sicut anima exigit illam diuersitatem in speciebus, [marg.: exigere dispositiones in anima. Certa argumenta urget]
sufficientem per totalis materiales ex eis urget eam; quia sicut tanta exigentia
animae, ut petat tantam diuersitatem in forma substantiali corpo-
reitatis, non ut tota, sed illa exigentia non potest esse immaterialis dispo-
sitionum dispositionum sine intrinseca alicuius substantialis.
quia ratio urget ex eo quod non sint multiplicanda entia sine nece-
ssitate.

Pro secundo dico: Forma etiam hominis rationalis non est necessaria; dato substan-
tia viuens rationalis animata corporea; sed forma hoc saluatur sine
forma corporeitatis: ergo eius modi forma superflua est. Minor probatur: anima rationalis
posita in materia est principium actibus, et receptiuis operationum sentien-
di, et discurrendi: in eo pro eadem anima posita in materia est principium intri-
nsecum motus, et principium sensus. Sicut eius anima posita in materia formaliter
constituit totum animal corporeum, ut probatur; quia totum hoc est materia et
grauitati resistens, a diuersis dependens a quantitate;
sed id quod essentialiter dependet a quantitate corporis, ergo totum il-
lud ex materia et forma unitarie resultans est corpus. Sed totum hoc non habet
inde dependere a forma corporeitatis: quia totum etiam physicum hominis,
substantia viuens rationalis animata corporea habet inde

Pr

pendent. ipsa corporeitatis.

Prob. 1°. q. forma corporeitatis inducitur per illas formas vitalem, et illa mag dispondent ad illam recipiendam; q° forma corporeitatis n. ē substantialis, sed accidentalis tantum. Antecedens ē adversariorum doctrina; conseq. pt. qa dispositio forma substantialem præcedens ē accidens; sed forma corporeitatis ē dispositio præcedens formam substantialem ult. vitalem formam: q° ē accidens. Conseq. pt., et mi. ab adversariis conceditur, maior probo; q. ex nullo alio capite probamus, calorem, et sic ulg ee accidens, nisi q. ē dispositio ad formam ignis, cuius introductionem exigit, et eg illa nario conclusit; q° si forma illa corporeitatis ē dispositio ad formam vitalem, n. utique substantialis ē, sed accidentalis.

Prob. 2°. q. de facto oēs hoīs sī eiusdem speciei: q° forma corporeitatis n. ē de essa hoīs. Prob. conseq.: si forma corporeitatis ē de essa hoīs, hō claudus et mancus, n. eet eiusdem speciei cum hoīe sano: q° etc. Prob. ant.: hō sanus seu integer haberet aliqd p̄ratum essale, q. n. haberet hō mancus, manus ille, q. essaliter constituerent hoīem, si forma corporeitatis eet de illius essa: q° hō sanus n. eet eiusdem speciei cum hoīe manco. Ant. mihi certissimum ē, q. forma corporeitatis essalit. constituitur ex oībus organizationibus: q° constituerentur essalit. ex manibus: q° hō, qui manum n. haberet, n. haberet formam corporeitatis essaliter constitutam, et consequenter qui haberet illam formam corporeitatis n. eet essalit. hō physice loquendo: q° n. eet eiusdem speciei cum aliis integris hoībus, qd plane ē absurdum. Ex quibus deducitur n. dari in viventibus eiusmodi formas subordinatas, sed tantum constare ex mā disposita essalibus organizationibus, et forma vitali.

SÆ. IVª

4

q. dicendum quod formae sint disparatae:

Salvis aut arbitrio intelligentibus ex quibus nationum formas subordinatas, seu quarum altera mutabiliter inveniret per modum dispositionis, seu complementi non ultimum, et quarum altera per modum complementi, et ultimi illius sit subiecti, quales illae existimabat scholas, et eius in illas [illegible] recta toties, est forma corporeitatis, et rationalis in homine, quarum rationalis ultimum [illegible] materiam [illegible] per corporeitatis formam dispositam. Non enim in praesenti de his loquimur; sed de [illegible], quarum quaelibet disparatae [illegible] alterius ut duplex forma eiusdem speciei, id est forma ignis, et forma terrae, quae formae non [illegible] supponuntur nequaquam ipsas speciales aliqua apparet oppositio, sicut inter ignem et aquam, terram et aerem. De his formis inquirimus an possint naturaliter esse in eadem materia.

In hac difficultate communis philosophorum sententia negat, non esse duplices formas etiam non subordinatas naturaliter in eadem materia. [illegible] Ratio haec communis solet etiam communiter probari ex eo quod materia non habet virtutem receptivam duplicis formae, quia est finita, et limitatae virtutis, et inde quod non habet unum subiectum [illegible] duplicitatis formae. Sed haec ratio ad summum probat non posse recipere duas formas materiales, quae substentantur a materia, non vero probat, non posse recipere duas formas spirituales, quas ipsa materia nullatenus substentat. Et propterea ego, quamvis dicam physice in formas [illegible] non fido rationi huic, quare materia [illegible] impendit virtutem in receptione formarum, sed mere passive se habet, non poterit duplices formas recipere [illegible] certe ego non video, quare [illegible] &c.

Probatur in 1° quod formae oppositae nequeant esse simul naturaliter facile probatur; quia formae oppositae exigunt dispositiones oppositas; sed

di

dispositiones oppositas naturaliter et ab eodem subiecto expellunt; quod fit etiam quia mediis illis dispositionibus, quas inducunt, expellent naturaliter. Et ratio; quia forma nequit sine propriis dispositionibus naturaliter induci aut conservari; quia si dispositiones mediis quas forma utraque debet induci, aut conservari, expellunt naturaliter, formae illis correspondentes nequeunt simul naturaliter conservari.

De his etiam similibus, sive ex anteriori causa fit etiam id ex dicto principio satis in physica noto; scilicet, quod agens intendit assimilare sibi passum, ad finem, similem, quod sibi in simile, quod ita intelligendum est, ut quando agens naturale aliquid in subiecto operatur, sicut in passo, ideo in illo operatur, ut ipsum sibi reddat simile; ut ignis operatur in ligno, ut in lignum, et ex ligno aliud sibi simile faciat, et ad finem ignem, quod si inveniat ignem productum, nihil omnino aget, quia cessat finis operationis ipsius, eo quod passum simile sibi invenerit. Horum vero de priori esse potest, quod ipsum intendit sui conservationem, et in individuo, et in specie, ideoque aliud sibi simile conatur producere, ulterius quod paget operis.

Ex his ergo probationem deduco: quotiescumque agens naturale applicatur passo ut operetur, vel invenit passum sibi simile, vel non invenit; si invenit, quod non operabitur. Si quod similem non agit in simile, si non invenit: quod operatur ut assimilet; quia suas inducet dispositiones: quod ulterius fit praecedentibus dexpulit dispositiones etiam praecedentibus formis. Quia forma praecedens nequit conservari sine propriis dispositionibus. Quibus destructis, ergo forma non poterit naturaliter conservari: quod numquam duas formas poterunt esse naturaliter in eadem materia. Ars, ad quod hoc solum probari, agens, quod non invenit passum sibi simile, eam inducit formam, mediante qua illud sibi assimilet;

ceterum non habuit formam aliam ex [illegible] tendam; siquidem quod vile ç
in ducione suam formam redditur [illegible] sibi simile. Et formam
qui potest ex accidentibus fit, quia si agens calidum agat in corpus
album, poterit illud sibi assimilare non destruendo albedi-
nem, sed solum calorem inducendo.

Sed dicendum est; quia si non expelleret formam
praecedentem, passum illud esset substantialiter agenti dissimile; quod
agens non consequeretur finem intentum. Consequentia probatur, et antecedens probatur; quia illud
subiectum, sive passum nequit esse agenti simile, quod habet aliquid sub-
stantialiter diversum; sed passum illud non erit aliquid substanti-
aliter diversum; habebit enim formam substantialem quam non habebit age-
ns: ergo illud passum esset dissimile substantialiter agenti; quod deb-
et expellere formam praecedentem. Neque urget paritas formarum
accidentalium; etiam non destruatur albedo ex inductione calo-
ris, ad hoc forma substantialis debet destrui ex inductio-
ne alterius formae, quod constat per experientia. Praeterea apud
philosophos, revolutum est, generationem unius esse alterius corruptionem,
quod prius tenendum est, dum non appareat urgentissima ratio, ut
illud deseramus: ergo cum nulla appareat dicendum est, quod in intro-
ductione unius formae substantialis alteram corrumpi; quod prius
non habemus de formis accidentalibus.

Sed obiicies 1º: in ferro candenti
danti dantur simul forma ferri, et forma ignis: ergo possunt naturaliter da-
ri duae formae in eadem materia. Probatur antecedens; quia in illo datur forma ferri,
siquidem extincto igne, aut frigefacto ferro, remanet ea-
dem forma ferri, quae antea dabatur: ergo signum est, ibi esse formam illam; quia si
foret destructa, non esset agens, quod illam reproduceret. Rursus
dari formam ignis ibi, quia ibi datur calor in summo gradu, et lux, dum ardet,
quae omnia sunt signa dari ibi formam ignis: ergo ibi datur; ergo dantur formae naturaliter in eadem

ptte mã. Ideo cum com̃i sententia nam docent, additiue per rationem dico ferrum candens in calori aliquas bullas orari fieri dilatari quae in poros seu cavitates quasdam cuiusdi larioris sp^{ti} e molli cum illam quas ferrum acquirit; ferrum itaque ... aliquas bullas dilatum, et rari factum in cavitates illas, seu poros admittit aliquas ignis partes cum propria mã, non tamen illas admittit in propria mã ptte, quia forma ferri habet. Adde paret ex ferri cris, ferri partes per calorem fornacis findi in tenuisse maiores tas, quia forma ignis acquirunt amissa forma ferri, et in mam illam abeunt ab igne combustam, non secus ac quae lignum accensum et extinctum in carbones, aut cineres desinit.

Q. III

Anium nat^{lit} possint plures ff. in eadem mã ptte

SE. I^a

Vera sententia proponitur et probatur.

Ex dictis constat quod nec admittitur non posse nat^{lit} dari in eadem ptte mã duplicem formam substancialem, sive subordinatae sint, sive in subordinatae. in praesentiarum examinandum est an saltem nat^{lit} id contingere possit? in hac difficultate conveniunt oes nat^{li} bus ptes, acriter repugnant quod adhaeret Pr Basquez ptte D. 28 c. 4; opposita sententia, scilicet posse duplicem formam substancialem resisti naliter in eadem mã, com̃is est apud reliquos philos, quam tenent eximius doctor Suarez D. 15 metaphysicae s. 10 n. 6 Hurtado Arriaga Thon et alii, quos oes uno agmine recensent Ver; quam etiam nos libenter subscribimus.

Asserimus quae posse duas formas, sive diversae sive eiusdem speciei, sive subordinatae, sive non subordinatae sint, dari in eadem ptte mã. Probatur illud prius, ex intelligentia nota, quae libet forma, sive substancialis, sive accidentalis habet duplicem effectum formalem: alium m. dictum esse primarium, et alium 2^{rium}.

et

effectus contrarius formalis nihil aliud est, quam ipsa forma in subiecto capaci recepta, qui effectus, cum sit inseparabilis a forma etiam per Dei potentiam, cuius ratio est; quia impossibile est formam esse coniunctam subiecto, et non coniungi cum illo; sicut impossibile est formam coniunctam subiecto, nequit ab illa separari esse coniunctam subiecto: ergo effectus formalis contrarius inseparabilis a forma.

Effectus formalis secundarius est, qui ex contrario oritur, et talis illum naturaliter consequitur, qui effectus licet naturaliter sit separabilis a forma, tamen supernaturaliter separabilis. Quod hoc, facile declaratur exemplo: introducitur calor in subiecto, ratione cuius introductionis dicitur, et quia denominatur subiectum calidum; quae denominatio est effectus contrarius, quia additur positione subiecti denominatur calidum: ex hac introductione sequitur naturaliter in subiecto expulsio frigoris, quae expulsio dicitur effectus secundarius, quia ex positione caloris in subiecto, sequitur naturaliter expulsio frigoris ab eodem. Quod similiter accidit in aliis subiectis [illegible] qualitatibus, quarum effectus contrarius est informare, illud [illegible] denominare; contrarium vero formam [illegible] expellere.

Hoc notato, in communi sententia [illegible] ratio desumitur ex eo, quod nulla involvat contradictionem; et dico quod non involvit contradictionem divinae omnipotentiae [illegible]; quod non involvat contradictionem facile ex solutioni argumentorum [illegible] [illegible], ad hunc ex dictis ratione aliqua positiva [illegible] [illegible]. Possunt naturaliter [illegible] in eodem subiecto calor in summo, et frigiditas in summo; quia [illegible] naturaliter [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formarum incompossibilitas desumitur ex oppositione dispositionum, et quia [illegible], quae exigunt diversas; quia incompossibilitas dispositionum [illegible] [illegible] supernaturali, possunt esse [illegible] formarum [illegible] [illegible]; quia tota formarum oppositio sumitur ex oppositione dispositionum; quo [illegible] [illegible] oppositio; quia nulla [illegible]

ulterius reiicienda ex repugnantia; quia poterunt duae formae substantiales in eadem materia naturaliter collocari. Alias omitto probationes, ut iam tomistarum fundamenta evellam.

Obiicies tertio cum quibusdam ex calculatione consequentiis: duae formae substantiales repugnant in eodem subiecto; quia neque concurrere possunt simul in eadem materia. Antecedens probatur, nam si concurrerent, dicerem: repugnat quod una forma informet materiam, et alia definit eandem in statu informandi; consequenter causalitas vel effectus non potest esse, o ricnnibus [illegible] causa effectuum; sed causalitas qua una forma expellit alia existere in statu aut eius effectus ex quibus suo; quia posita ratione unius formae non potest alia forma aliquam causalitatem expellere; quia etiam causalitate ponitur ex forma eandem materiam in statu. Probatur: si expulsio formae non sit indispensabilis in statione ad materiam, forma in statu non tribuerit effectum suum; sed hoc implicat, cum effectus suus causalitas est, qui ipsa forma cum sua causalitate, ut ponitur quod expulsio formae est effectus indispensabilis posita alia forma in materia. Maior probatur, quia effectus formae in materia est actus eius; ideo in hoc libro non pono alium effectum simul in materia, quia si expulsio formae non sit effectus indispensabilis, forma in statu non tribueret suum effectum formalem.

Ad argumentum dicendo antecedens: duae formae substantiales repugnant in eodem subiecto, nam una est contraria alteri, vel antecedens: repugnant in eodem subiecto, hoc est una expellit non esse alteram in eodem, et consequenter concedo antecedens, nego consequentiam; ad illud probationem concedo maiorem, et nego minorem. Causalitas enim expulsionis formae non est alterius informatio, sed causalis cursus tantum a perturbatione alterius formae in materia; sicut enim causalitas entis possibilis est eius productio, et perturbatio, ita causalitas naturalis entis est non esse actionem, et perturbationem; quia expulsionem formae, quae naturaliter fecit, causalitas non est in ratione informationis, sed non est informationis formae, quia expellit, quod nihil est aliud, quam causalis diminutio a perturbatione formae in materia. Ad probationem nego minorem, ad cuius probationem, etiam concedo

prioritas in fra ...

ē mā. effectum si ... aliud ... in ... ... repugnantiam ... eadem, nunc quo ... diversitate formarum. Deinde ... ... forma ... seu substantialissima prioritate naturae ..., ... generis aliud ... prioritate positiva, quae saltem divinitus potest ... concomitanter ... ... notabili ... materia ... in formari una forma, ... certa temporis posteritate ... ... substantiali ... materiae, quod non advenit ... ut in fratre ... sed ...

Obijciunt 2°: materia prima petit essentialiter formam successive recipere; ... petit simultaneam earum receptionem, quae haec impossibilis sit: quod ... naturaliter nequit duas formas simul recipere. Probatur ... ... entitati ... aliquid ... successive, nequit ... ... entis successivi, ... divinitus nequeunt simul esse; ... ... formarum successive, nequit ... divinitus ... simul recipere. ... ... 1°: quia ... quantitas ... sicut punctum, linea, et figura quantitatis; sed linea neque divinitus potest habere duplex punctum, neque quantitas duplicem figuram; ... neque divinitus potest materia duplicem formam habere. ... 2°: quia materia ... forma ... ultimo ... ... nequit ... ... ultimo ... nequit ... ... 3°; quia si materia prima haberet duplicem formam substantialem ... ... materia; sed hoc ... implicat, quia ... ... duplex forma nequit ... ... informare. ... 4°; quia si materia posset duplicem formam recipere, posset etiam in infinitum recipere: quod ... ... impossibile, ... in materia ... ...

...

finita rei exp[ress]a.

Ad 2. resp. nando ant. ar. cui; q[uia] ma[teria] n[on] petit eas aliter fra[tres] subiectiue recipere, neque simul; solu[m] m. exigit eas recipere earu[m], qua[m] pot[est] nat[ura]liter indiui[dua] ab agente nat[ura]li, [con]tra q[ua]m exigencia[m] pot[est] Deus operari, et uincere illa[m] m[ateri]e exigentia[m], sicut igni petit nat[ura]liter [com]burere, et ta[men] pot[est] Deus [con]tra illius exigencia[m] operando [com]bustione[m] suspendere. Ad d[ictu]m [con]firmationem [con]cedo ma[iorem], et n[on] mi[norem], q[uia] n[on] facile p[ro]babunt ad uersarij; quis m. manus Domini aligabit, ut eand[em] linea[m] duplici [com]puncto possit [con]trahere, et eand[em] quantitate[m] possit in duplici loco diuersi codicante figurari. Ad 2[am] [con]firmatione[m] [con]cedo ant., et n[on] co[nsequentiam], cuius p[ro]batione[m] distinguo: q[uo]d u[ltimo] ultimo modo [con]trahit[ur], nequit ulterius [con]trahi in illa linea, qua est ultimo [con]trahi[tur], [con]cedo ant.: in alia linea, n[on] ant. Ma[teria] 1a [con]tracta e[st] p[er] fra[tres] [con]cedit ad sp[ec]iem atomi, et in hac linea n[on] ulterius [con]trahit[ur] p[er] fra[tres] equi; sed p[er] hanc [con]trahit[ur] in r[ati]o[n]e equi.

Ad 3[am] [con]firmatione[m] n[on] ma[iorem]; q[uia] ma[teria] 1a n[on] est in [con]trinse[cu]s subiecta duplici f[or]me, h[abe]t m. ma[teria] 1a [com]plexiones in [com]pleta distincta[m] a[n]tec[eden]te [con]positi ut supra diximus, unde ma[teria] n[on] e[st] equi, aut n[on] a[n]i[m]ati, sed solu[m] p[ar]te[m] ho[min]is, et p[ar]te[m] equi. neque ex eo, q[uo]d ma[teria] h[ab]eret duplice[m] illa[m] fra[tres], sequit[ur] ho[mine]m e[sse] equu[m] aut equu[m] e[sse] ho[mine]m, ut p[a]t[et]; q[uia] ut ill[a]e p[ro]p[ositi]o[n]es e[ss]ent uer[a]e, requirebat[ur], q[uod] to[tu]m id, q[uo]d afert[ur] ab una in recto ex p[ar]te [con]trahi identificaret[ur] cu[m] toto eo, q[uo]d a.. fert[ur] in recto ex p[ar]te [con]trahi; sed n[on] o[mn]e id, q[uo]d afert[ur] in recto ex p[ar]te [con]trahi identificatur cu[m] toto eo, q[uo]d afert[ur] in recto ex p[ar]te subiecti; n[on] m. fra[tres] equi e[st] fra[tres] ho[min]is: q[uare] p[ro]p[ositi]o[n]es ill[a]e n[on] s[un]t uer[a]e. q[uo]d n[on] accidit in p[ro]p[ositi]o[n]e illa al[iqu]a e[st] dualis, n[on] q[uia] to[tu]m id, q[uo]d afert[ur] in recto ex p[ar]te [con]trahi, scil[ice]t rat[io]ne, n[on] identificat[ur] cu[m] toto eo q[uo]d afert[ur] in recto ex p[ar]te

sub

[illegible]; quod repugnat [illegible] esse subiectum habens albedinem et subiectum habens dulcedinem, quod uerissimum est, et nihilominus non [illegible] erat; [illegible] multiplicentur formae infinitae [illegible] in materia recipi, quin exinde infinita aequalis in materia perfectio.

Alij

dicunt 2º: si complex forma potest esse in una [illegible] materia, possent dari simul forma uiuentis et forma cadaueris; sed hoc implicat; ergo implicat dari simul in materia duplicem formam substantialem. [illegible] est certa; non enim apparet ratio aliqua implicationis in his formis, quam in alijs, etc. Alij uero probant, quia implicat idem compositum esse uiuens et mortuum, siue uiuens et non uiuens; sed si haberet formam uiuentis et cadaueris idem compositum, esset uiuens et mortuum, siue uiuens et non uiuens: ergo etc. [illegible] quia forma uiuentis constituit compositum uiuens, et forma cadaueris constituit mortuum, siue non uiuens: [illegible] quod haberet [illegible] esset uiuens et non uiuens. [illegible] omittamus, mando [illegible] huius rationis [illegible] quod 2um compositum forma cadaueris 2um mortuum [illegible] mortuum [illegible] 2um compositum [illegible] mortuum, non autem. Itaque [illegible] mortuum [illegible] compositum [illegible] forma cadaueris [illegible] illud, quod simul haberet formam uiuentis, non [illegible] et mortuum, siue non uiuens.

SECTIO II 2

An repugnet, quod ex una materia et duplici forma resultet unum per se, non per accidens.

Praesens difficultas, quae parum de nomine [illegible] agitatur [illegible] [illegible] [illegible] ex duplici forma [illegible]

oriū ma, neque resultaret unicum compositum, neque resultarent plura; sed hoc implicat contradictionem. Altera pars minoris, quod si existat a parte rei [illegible] unum simpliciter, sit plura. Maior probatur quia admittitur quae potest, et insuper non resultaret unum, quia daret duplex forma: quia non resultaret unum compositum, de cuius ratione est unica tantum forma habere, ut facile ex illis quae posita sunt compositis, in quibus una tantum datur forma. Quod non resultarent plura probatur etiam, quia unica solum daret materia; sed plura composita plures exigunt materias, ut cernitur in omnibus compositis; ergo neque esset unum compositum, neque plura.

Ad hoc facile [illegible] solutionem, et materialiter [illegible] quoad 2.m partem dicimus: non resultarent plura composita adequate distincta, quia eadem materia inadequate dicta non [illegible] materialiter [illegible] et [illegible] eadem materia [illegible] duo composita inadequate distincta, quia solum distinguuntur ratione formarum, cum eadem sit utrisque materia. Et dicitur unum, potest [illegible] materiam [illegible] partem [illegible] naturae, [illegible] eadem ratione distinguere, resultaret unum compositum inadequate, quia a quo est [illegible] alterum est eadem: quod eque [illegible] unum, et plura inadequate. Nec probationes aliquae [illegible] probant, quandoquidem probant de compositis adequate distinctis, quorum [illegible] adequate distincta [illegible] compositiones, quas [illegible] inadequate [illegible] arguo. [illegible] [illegible] rationes, an illud compositum [illegible] sit unum [illegible], et simpliciter sine addito adequate [illegible] inadequate, an plura, vel unum [illegible].

[illegible] formarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quem [illegible], quod habitualis unico, compositum [illegible] dicendum unum simpliciter. Pro resolutione antecedentia sciat,

unum

unum dici ab unitate. Unde quot unitates fuerint, tot erunt entia adaequata, quorum quodlibet denominatur unum ab unitate, ut [illegible] hic ad: Et omissa unitate [illegible] in praesenti quae rei non est, duplex datur a philosophis unitas, alia adaequata, alia [illegible] transcendentalis, quae omnibus entibus convenit etiam indivisibilibus; est negatio entis metaphysica illius essentiam necessario comitans. Hanc unitatem necessario habet omne compositum, imo tot habet unitates, quot sunt realiter distinctae, quod apud omnes certum est.

Alia vero unitas dicitur unitas conjunctionis, quae convenit ab unione unius entitatis cum alia, et haec triplex est, quia triplex datur unionis genus; scilicet unio continuationis, terminationis alia, et alia informationis. Unio continuationis est illa, qua partes corporis continui inter se uniuntur, quia una pars terminatur alteri unitur, aut vinculo quantitatis, aut vero quantitatis puncto. Unio informationis dicitur illa, qua duae partes inter se intime penetrant, et uniuntur, quin [illegible] sub [illegible] aut forma alterius: talis est unio hypostatica, qua verbi personalitas intime unitur naturae humanae, quam [illegible] aut forma sua personalitatis verbi, ad hoc genus unionis reducitur etiam unio illa, quae intensivè, seu qua gradus intensionis [illegible] intensive in se uniuntur in eorum existentia, qui tamen inter gradus unionem adstruunt.

Tandem in praesenti unio est illa, qua duae partes, sive extrema intime se penetrantes inter se uniuntur; ita ut unum sit subjectum, et alterum forma: talis est unio, [illegible] et [illegible] est [illegible]. Aliqui [illegible] uniones, quae [illegible] dicuntur, hac ratione [illegible] [illegible], [illegible] unitas [illegible] [illegible], [illegible] partibus substantialibus [illegible] unionis [illegible] ex unione [illegible]

repugnantibus mediate in materia, solum dicere est illud, quod nullam
inter partes dicit unionem, neque essentialem quoad [illegible], ut acervus lapidum,
aut tritici, in quo est, aut per [illegible] cum asinus, ut [illegible] dixe-
re [illegible]

Atrinsecus [illegible] nostra 2°, quia ex [illegible] dicit P. Hurtado [illegible]
4 physicorum [illegible] 40, et [illegible] repugnant. Probatur [illegible] 1°:
coniunctum ex materia et duplici forma partiali unitum est unum, sed non est unum
unitate simplicitatis, quia est unum unitate compositionis: [illegible] quod est unum
compositum. Maior probatur, quia unum est indivisum in se, hoc est, quod non potest dividi
in plura, quae sint adaequate unum, cum ens sit unum; sed coniunctum
ex materia forma equina et leonina est indivisum in se, hoc est, non potest
dividi in plura quae sint materia, et forma equina et leonina, ut patet,
quia in illo coniuncto non sunt plura coniuncta ex materia et forma equina et
leonina: ergo coniunctum ex materia et forma equina et leonina est unum
[illegible] non sit unum unitate simplicitatis [illegible], cum [illegible]
partibus realiter distinctis. Unde colligitur [illegible].

Probatur 2° et [illegible] ratio
quia [illegible]: non est materia unitas illa, [illegible] eque habet in ratione compositi, quam
ea, quam habet compositum ex una materia et duplici forma [illegible]; sed
equus est unum compositum per se: ergo et coniunctum ex unica materia et du-
plici forma. Maior probatur, quia in equo materia capitis unitur formae capitis, et
materia pedis formae pedis, et sic de reliquis, ex quibus cibus equus re-
sultat, quae ut tamen omnes illae [illegible] uniuntur saltem mediate inter se,
et similiter formae: ergo haec unio partium saltem mediata sufficit
ad constituendum unum per se. Sed partes etiam illius coniuncti habent
inter se unionem saltem mediatam: ergo partes illae constituent unum
per se. Antecedens probatur, quia partes equi et materiae [illegible], et [illegible]
[illegible], ac [illegible] nequeunt [illegible] nisi unione me-
diata: ergo sicut sibi sufficit unio illa mediata partium ad [illegible]

[illegible]

buendy unu p[er] ... hic eadz mediata unio ...
et ad se tibuendy [illegible] ... &c.

... Debiis forte arguet huic n[on] ita

diceri, ut obiat ... solutiones. Ex sua est ma[teria] ... equi, et reliquar[um] ... ... ad qd sufficit unio ... mediata, at ... non sufficere ad ... in ... qd unionem exigit ... sane solutionem ... ex ... fundamentum ex quo ... possit ... in ... exigere unionem immediatam, et ... mediatam, et hic sit 1ª solutio ... huius ... impugnatio. 2ª et 2º, et inde pendentia ab hac unione mediata et immediata ... discriminat ... in ... et hoc, ... in ... uniant inter se ... transgressibus, etiam ... ad ... requirit ad ... nuationis.

... 2ª et 3º et ... quod ... Christus Domi nus ... simplicit et ... mediate unit: q[uia] ad unionem simplicit, seu ... sufficit unio mediata. Maior mihi ... ... nam ... ... quod ... illud ... Christus ... et ... divinam, et ... realiter ... distincta, et unita, qui ad ... sufficit. Minor ... quod ... ex his extremis ... divina ... mediate unita ... humanam ... personalitatem ..., ... divinam ... mediate unita ... humanae, ex qua ... mediata unione ... personalitatem requirit mediata unio ..., quia unio mediata sufficit ad ... ... unionem ...

S 3ª

SE III^a

Opposita argumenta solutioni donantur

Opponunt 1°: cum entitas [illegible] non potest in compositum [illegible] unum per se [illegible]; sed forma [illegible] materia est unum ens compositum: ergo forma [illegible] nequit unum per se cum illa [illegible]. Maior patet [illegible] inductione per compositionem, et ex illo etiam principio, quod advenit enti completo advenit per accidens. [illegible] materia cum tali nequit [illegible] in compositum [illegible], omitto maiorem [illegible] in complemento, nego minorem. Materia 1a non [illegible] est ens completum, [illegible] in completum, [illegible] itaque completum est compositum ex materia et forma, et cum [illegible] illa forma [illegible] cum [illegible] non [illegible] [illegible], sed solum [illegible]; sic [illegible], quod [illegible] quod advenit enti [illegible] completo, sed [illegible] completo. Neque [illegible] a [illegible] de [illegible] possibilitate [illegible]. [illegible] in completis, ex [illegible] materia et una forma, adhuc possit alia ex cogitari, [illegible] in [illegible] allata: [illegible] quod non semper ex ente completo, et in completo resultabat unum per accidens, ut [illegible] in [illegible]; quia [illegible] ex materia humana in completa, et [illegible] naturalis [illegible] completa [illegible] [illegible]

Opponunt 2°: [illegible] datur realis distinctio datur [illegible] realitas; sed in composito ex materia et duplici forma datur realis distinctio: [illegible] pluralitas. Maior patet, et minor probatur: in illo composito [illegible] dicere [illegible] non [illegible], et ergo [illegible] ibi datur realis distinctio. [illegible] de [illegible] compositione [illegible] composito [illegible] compositis; sed in nostro casu de [illegible] composito [illegible]; [illegible] forma [illegible]: ergo datur duplex

ɔpositum ... est evidens, quod unum et idem nequit manere vel desinere simul. Resp. distinguendo ma[jorem]: ubi datur distinctio realis datur pluralitas, tinea totius, vel in ex partis, concedo ma[jorem]: datur pluralitas tinea totius realis, nego ma[jorem]. Etenim distinctio realis non solum intercedit inter tota, sed etiam inter partes, ideoque si distinguantur ɔpositum equinum et leoninum, non sequitur absolute, ut debeat esse duo ɔposita totalia; sed solum infertur, in re dari totalitatem vel partialia, quae sunt partialia realia existentis unum quae ɔpositum quae est aliud; ac in hoc licet materia et forma sint plura, et una non sit alia, adhuc existit tamen unum simpliciter, quia sunt plura partialia, non totalia: similiter equinum leo, cum utrumque est partis ɔpositi resultantis ex equo et leone. Hinc patet ad instantiam: ubi desinit ɔpositum manente ɔposito, datur duplex ɔpositum vel partiale, vel totale, concedo ma[jorem]: datur duplex ɔpositum [illegible] totale, nego ma[jorem]. Et quidem in casu nostro daretur duplex partiale unum simpliciter constituens.

Opponunt 3°: esse duplicitas [illegible] partialis ɔposito neque resultaret unum unitate identitatis: equus enim non est leo, neque unum unionis; quia equus non uniret leoni: leo enim est materia forma et unio leonina, quae non uniret [illegible], forma, et unio equina: quod non datur unitas [illegible] cuius illud ɔpositum dicatur unum per se. Resp. [illegible] quoad [illegible] ɔpositum illud diceretur unum unitate unionis, leo enim et equus licet non [illegible] ati, saltem in actu [illegible] unirent, quia materia equi uniretur forma leonis, et forma leonis uniretur materia equi, et [illegible] quae est materia cadit, quod ad unum per se sufficit, quod solum petit resultare ex partibus substantialibus hoc modo unitis, imo est minor [illegible] in [illegible] in forma equina, quia est in capite; cum unum per se [illegible] equi quia est in pede [illegible] inter illas tanta unio [illegible] datur, quanta

interuenit inter fras equinam et leoninam quae sunt in eadem mam.

Sed

instas tres diuinae personae uniuntur in eadem natura diuina, quia identificantur, sed nihilominus non sunt una persona, sed plures: quod unio cum aliquo tertio qualis est ea, quae interuenit inter duplicem fram in eadem mam non sufficit ad unam personam. Resp. negando maiorem quia diuinae personae non uniuntur in uno tertio, sed identificantur, quod non sufficit ad unam personam, ut in eisdem personis patet, et cum tamen una persona non quae immediata illa identitas non sufficiat ad unam personam, ut in eisdem personis patet, quia unus Deus simpliciter, immo tres diuinae personae unum dicuntur absolute iuxta illud Christi domini: ego et Pater unum sumus: tamen non sunt una persona, quia hoc non deberet esse unam unionem, quae indiuisionis non distinctio: deberet quod persona esse una per identitatem, quod eum non potest accidere, quia nomen persona in recto dicit personalitatem, et cum indiuisionis sint tres personalitates, tres debent necessario esse personae. Et sic requiritur ad unam distinctionem, non per identitatem, ut ut diximus, sed per unionem, ad quod unio mediata sufficit.

Oppo-

nunt 4.° quod ubi rna dicant plura, non requiritur natio unionis: quia si fras. illae non sint unitae adhuc plura restituent corpori &c. Ant. pr. quia licet ma et rna sint inter se unitae, adhuc dici plures formae: quod ubi ... dicant plura non requiritur natio unionis. Consequenter a Pe. Franco Alfonso. Eadem ma non decur tria ignis, quae sunt tria ignis; sed ignis et ... non decur duplex ignis: ergo licet sit ma eadem, si est duplex fra, dabitur duplex ignis. Resp. distinguendo antecedens ... dicant plura in esse partiali requiritur natio unionis, concedo ant.: ut dicant plura in esse totali, non requiritur natio unionis, nego ant. Nam in-

dur

dūr plura tota, q̄ si inter se unita; hinc ad coīunc[illegible] dis, ex duplicis̄ frāy duplex eq̄ inualeat cōpotitis, retribuere, n̄ estale q̄ sit ulterī, quę inter se cōunit̄: sed ipsi partiones rei terminās quē illis q̄uanti: compiniēt cōpnecgi si duob, pōni tam, q̄ sit unum unitā inter se quā ... q̄ inter se uniunt, nōmi ... unum ipsi potitione denomina- re, et distribuens est unio, et illi ... nātio pluvali tali simpliciter iosolo tui.

Q. IV. 4

Anduplex frā rei ponet in poā nāli, t obedien siali mē.

S T. I

Proponit ... et uerior eligitur sententia.

Dissolas hec locus nō hest in eorū sententia qui asserunt duplicis frāȝ ... eius esse in rebus ari in mā actione siue nāli quo ad substantiam. Intententia v. eorū, qui asserunt actionē illā tam hī quo ad mo. deformē sup nāleȝ inquirit, an casu quo frā duplex substantialis in eadē ponerent, in eē resi ... enda in poā obediensiali, t obediensialis; an in poā nāli, t nālis? pr. Suares quę in hac pte sequi ui det. Obicedo, asserat, utraq; que, frāȝ in poā nāli mē resi ... enda. ... Rubius et ... qui ulteriam frāȝ in poā nāli mē, alteraȝ in obediensiali colocant. Aliī, qui rejiciō phicoȝ ad summulistarū tricas nimis de hoc libere, asserunt duplicis frāȝ collective acceptaȝ, recensi deratā re- cipi in poā obediensiali; divisivē consideratā, recipi in poā nāli. Ita uerò aliquidis currere nimiū summulistiā ... tentes, quasi inre meri phica mentis operatio, aut ... ratio locū traeat. Aliq. demq; tenent, utraq; que frāȝ in poā obediensiali

bere recipiendam.

[illegible] vero [illegible] [illegible] adverte[n]d[u]m, quod quoties diximus pot[entia]m nat[ura]lem et obedientialem, non intelligimus dari in anima [illegible] pot[enti]as aliquas, quasi sinus, qui f[orm]as recipiat, et foveat; nihil enim dat[ur] in anima p[raete]r illius nat[ura]lem entitatem, quae unica, sive plures f[orm]as recipit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum pot[entiam] nat[ura]li, et obedientiali, recipit pot[enti]a nat[ura]lis ea pot[enti]a, q[uae] in actum reducit[ur] a ca[usa] agenti nat[ura]li nat[ura]lit[er] opperante, ut q[uan]do [h]o[mo] elicit actus nat[ura]les, v[e]l aeria recipit nat[ura]lia, ut q[uan]do intelligit, amat, frigidus fit, v[e]l calidus, nam h[aec] o[mn]ia et similia, aut se ipso agit qua nat[ura]le agens, aut recipit ut calorem, et frigiditatem, [illegible] entia natu[ra]lia, [illegible] [illegible] nat[ura]lit[er] producunt, [illegible] [illegible] [illegible] debito.

Potentiae nat[ura]li pot[entia] obedientialis opponit[ur] alia, et est illa, q[uae] in actum reducit[ur] a ca[usa] agenti sup[er]nat[ura]lit[er] opperante, ut q[uan]do [h]o[mo] elicit actus sup[er]na[tura]les fidei, spei et charitatis, sive q[uan]do recipit dona sup[er]n[atu]ralia g[rati]ae; in hoc e[ni]m [illegible] [illegible] tione, aut susceptione n[on] opperatur creatura [illegible] viribus propriis, aut p[ro]priis appetitibus naturae; sed potius Deo subdit[ur], et subjicit[ur] obediens, ut v[e]l in ipsa aliq[ui]d p[ro]ducat, v[e]l ut illam elle[vet] [illegible] [illegible] ad [illegible] ipso Deo p[ro]ducendum. [illegible] [illegible] q[uo]d sit agens sup[er]nat[ura]lit[er] opperari, [illegible] opperari [illegible] [illegible] debito [illegible]; nomine [illegible] [illegible] intelligo collectionem o[mn]ium agentium creatorum de facto existentium, v[e]l potius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] collectio agentium nomine [illegible] [illegible] intelligit[ur] [illegible]. [illegible] amplius [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] sup[er]na[tura]le [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], q[uo]d [illegible] quis, sine dubio [illegible] clarissimus, et o[mn]i laudatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] theologus, et [illegible] [illegible]

[illegible]

-gicae quis alius optime meminerit tribus in lucem editis voluminibus.

In eo sensu, duplicem formam posse multiplicitur in materia induci, scilicet in qualibet induitur cum propriis dispositionibus, ut forma ignis cum suis dispositionibus vel similibus forma ligni cum suis, et forma ignis induitur cum propriis dispositionibus, et forma ligni sine suis, et tandem utraque forma sine propriis indusibilibus dispositionibus. Hinc iam 1am in [illegible] 3am et duo, asseruit itaque, quod videtur utramque cum propriis dispositionibus in eadem recipiantur materia [illegible] forte [illegible] incompossibilitatem [illegible].

Sit materia 3a quolibet materia duplicem formam substantialem recipit cum propriis dispositionibus, reducit ad actum [illegible] agentibus supernaturalis operantis; sed quoties in agentibus supernaturalibus operantis reducitur in actum 2am, recipit in potentia obedientiali, sive obedientialiter [illegible] sola potentia [illegible] tunc autem supernaturaliter operatur, quod operatur [illegible] indebito omnino, sed tertium quodam duplex forma induitur in materia, est indebitum omnino; ergo quoties materia duplicem formam substantialem recipit cum propriis dispositionibus, reducitur in actum 2am ab agentibus supernaturaliter operantibus. Minor probatur; quia non datur agens naturale, quod possit duplicem formam simul in materia inducere; quia non datur agens naturale quod exigat duplicem simul formam inducere: quo [illegible], quod [illegible] indebitum [illegible] fiat a [illegible]; est supra exigentiam agentis; quod est indebitum. Confirmatur [illegible] naturalis est illa, quam in actum 2am reducitur ab agentibus naturaliter operantibus, sive operantibus consuete sibi debito: quod reducitur in actum 2am ab agentibus operantibus [illegible] sibi indebito, erit potentia obedientialis.

Sit 2a [illegible] duplex forma recipitur in materia sine propriis dispositionibus, utraque recipitur in potentia obedienti-

ali

Ad 2um hæc facile patet: tunc potentia materiæ diceretur obedientialis, quæ reduceretur in actum per virtutem agentis supernaturaliter operantis; sed si duplex forma induceretur in materia sine propriis dispositionibus, potentia materiæ reduceretur in actum per virtutem agentis supernaturaliter operantis: quia [illegible] nullum agens naturale sine naturaliter operetur, potest formam introducere sine propriis dispositionibus: quod si duplicem, illam formam sine propriis introduceret dispositionibus, supernaturaliter operaretur: ergo potentia materiæ reduceretur in actum per virtutem agentis supernaturaliter operantis. Consequentia patet; quia nullum agens naturale naturaliter operans potest operari nisi in materia disposita: quod si operaretur sine hac dispositione operaretur supernaturaliter. Sed si formam induceret sine propriis dispositionibus operaretur, et non in materia disposita: ergo operaretur supernaturaliter: ergo potentia, quæ formam illam reciperet, esset obedientialis et non naturalis.

Dices 1o. si duplex forma reciperetur in materia altera cum propriis dispositionibus, et altera sine illis, utraque esset in potentia obedientiali recipiente. Ad hoc quoad formam, quæ sine propriis dispositionibus induceretur, facile patet ex dictis supra: ad 2um quoad alteram formam, dico, quod licet agens illam cum propriis induceret dispositionibus, induceret eam dependenter a [illegible] formæ, quæ [illegible] induceretur; sed [illegible] formæ induceretur supernaturaliter [illegible] requisita ad [illegible] formam; sed esse [illegible] ex qua [illegible] quod [illegible] dependentia [illegible] alia, hæc supernaturaliter [illegible]. Confirmatur; quia materia [illegible] neque [illegible] naturaliter quoties forma alia induceretur [illegible] naturaliter [illegible] supernaturaliter [illegible] si una supernaturaliter reciperetur, altera supernaturaliter induceretur; [illegible] si [illegible] dependentia altera induceretur, induceretur supernaturaliter: ergo utraque esset in potentia obedientiali.

Dices ex quodam ingenioso viro, quod si stan-
te una forma in materia cum propriis dispositionibus alteram imi-
tatis induceret, haec 2a recipere, obedientialiter tamen illa naturaliter
conservaret: quod probat: ut tunc illa forma conservetur a Deo, huius conser-
vationem requiritur fortior concursus quam qui praestari possit ab agente
naturali naturaliter operanti; ergo forma illa naturaliter conservabitur. Sed contra;
quia si haec 2a forma sine propriis induceretur dispositionibus, nihil
ageret, aut conferret ad expellendam formam aliam, cum tamen ipsa non
agit consequenter formaliter, sed tantum radicaliter, aut materialiter;
quatenus oppositas petunt qualitates: quod si eiusmodi non
dantur qualitates oppositae, nihil debilitabit rationem cuius forma 2a
primam expellat: ergo illa naturaliter conservabitur.

Respondendo ad argumentum,

ad confirmationem nego antecedens, et illius probationem; probatione non obs-
tante, inter se nullam dicat formalem oppositionem, dicant tamen
illam in ordine ad illud subiectum, cuius ratione ipsum quodlibet forma natura
ordinatur ad unam compositionem constituendam cum unica materia, et quod-
libet agens intendit assimilare sibi passum, quod similitudinem
dicens non generaliter actiua, sed generaliter substantialiter: quod si illa induceretur
etiam sine propriis dispositionibus non daretur ratio cur substantialiter
similitudo intenta ab agente; quod cum propterea tendat ad unam formam
simul cum propriis, licet sine propriis dispositionibus esset substantialiter
dicens ei quod non esset tamen talis similitudo: quod etiam radicalis similitudo
substantialis conservet ex parte utriusque, quia agens cum naturaliter oppe-
ratur sive impellat alteram formam, quamvis formam negetur dicuntur
ad supra probatum est: quod si dices quod licet illa forma inducat agens oppe-
rationis per exigentiam et appetitum materiae, sed quia hoc agens oppe-
ratur per appetitum et exigentiam materiae operatur naturaliter, quod in
illo casu naturaliter operaretur; quod agens illa forma obedientialiter

re

S. II.ª

Doctrina praecedentis S. ª diadversis vindicatur ...

Objicies 1º

P.º ... ut suadeat ... formam reci-piendam in potentia naturali, quoties materia prima duas recipit formas substantiales, eas recipit per suam entitatem, siquidem non datur potentia aliqua media qua illas recipiat; sed entitas materiae primae est naturalis: ergo ulla quae forma recipitur in potentia naturali. Confirmatur primo; quia etiam si materia prima recipiat unam formam in potentia naturali, non ad ... potentiam, quam habet ad alteram formam recipiendam: ergo etiam in potentia naturali potuit formam aliquam recipere. Confirmatur secundo; quia si Deus ponat simul in materia formam A, et formam B, et deinde destruat formam B, forma A remanet in potentia naturali materiae: ergo etiam quando erat cum forma B, recepta erat in potentia naturali materiae. Antecedens probatur, quia forma A conservatur concursu naturali, et debito materiae; ... materiae unice ... forma ... probatur consequentia: destructa forma B nulla fit mutatio intra A, ... B recipitur in potentia naturali, ... recepta erat in eadem potentia.

Concedendo

ma[m] disquenda mr: enim tu m[a]g[is] naturalis est, in qua mo tali agens naturale operans, secundo mrm est naturalis, qua tali agens supernaturale operans, non mrm quod tanta ista forma lucis prima, quatenus recipitur agens naturale operans, dicitur mam tu naturalis; at quatenus recipitur agens operans supernaturale est obedientialis, atque entitas ma. quatenus pot. dicitur quod agenti supernaturali operanti, ubi etiam potentiam formam recipiat, dicitur potentia deinceps super hanc illam formam in potentia obedientiali recipere. Ad 2um contra hanc rationem, nego antecedens, et non consequens; quod aeterna forma comparatur in ma ut terra indeclinabiliter, et illam nequit recipere nisi ab agente supernaturali operante, quod in potentia obedientiali recipiat. Ad 3um concedo antecedens, et non consequens. Ad cuius probationem dicendo ans: de una tantum forma nulla naturalis mutatio, ut infra A. concedo ans: nulla extrinseca mutatio fit, non ans. si itaque mutatio extrinseca in forma, qua aeterna materia, quae antea certa est, illis erat in se, et illa, quia potentia certa, debitum potentiae: unde modo in potentia naturali recipit, quam ante in potentia naturali certa erat.

Obiicitur 2o. [illegible] indifferentiam ad hanc, alteram illarum formarum recipiendam, tunc in potentia naturali ma[teria] habet, cum ea naturaliter unam formam cum tantum naturaliter recipiat, et agente naturali operante quod unam formam substantialiter tantum mutare. Ma[teria] quod etiam una alteram formam, potest in una recipere ab agente naturali operante, quod forma illa recipietur in potentia naturali, cum quidem recipiatur ab agente naturali operante. Dicitur 1o: ex eo quod ma[teria] duas tunc recipiat naturaliter habeat naturalem unam formam recipiendam: quod in illa naturali una forma recipit. Dicitur 2o: [illegible] cum quae ponitur in duobus locis, non requiritur, quod ad utrumque habeat naturalem supernaturalem, sed ex parte principii naturalis

ratione cu͂ q͂ nali est rei ꝑ via in poa obedientiali; et a libera actione naliꝭ du caũ, et receptibilis in poa nali, sic simili modo dici ea dicendum e. Rñeo: ma͂ hẽt capacitatem aptam ad vnã fraꝫ reci receptã in receptione actiua rei, nõ aũt ad aliam fraꝫ recipi- endi dibiliter ad aliam, accedo aũt, et in ea contra, que coãꝫ. Nã in- cumque hẽt capacitatem, ad, si in ea dibilibe, cumulante e nali impote. Ad 1ᵐ ꝯfractione distinctiones: exco, ipsã ma͂ dicit a frat ista n͂ aufert habilitatem nalem receptiuam anticipatam in ꝯtrario accidentium, nõ aũt distributiue ad aliam, accedo aũt, et nõ coãꝫ; q̃ in illo casu n͂ monitꝫ una fra͂ distributiue ad aliã, sed simul cũ alia, adeoq͂ n͂ dat vim nalem receptiuam forma- rum ꝯtrariarum, nõ aũt: reliquum de ratiocinationibus, ac de frit dicendum e.

Objiciunt 3º cũ aliqui est ꝯtrarium, utraque quæ fraꝫ collectiue recipi in poa obedientiali, et distributiue in poa nali recipi. ꝑbatur ꝑ ꝯ ma͂ hẽt fra͂ ꝯjunctim ex nihilo ex primis cum nale, ita neque ꝑbatur ma͂ hẽt fraꝫ ligni; sed ꝑ hac ꝑ qᵘ cũ alia quæ fra͂ distributiue, ꝑ 2ᵃ ꝑ q̃ cũ alia quæ distributiue recipi in poa nali. Est coã; q̃ ubi nil interuenit cũ nale, non interuenit obedientia in poa ꝯ frat; qᵘ sicut omnino, potest duas entitates distributiue accepta recipi in poa nali, et n͂ copulatiue: q̃ ro deficientib- stantiali hui extra frat ꝑbat. Pr. aũt, q̃ sicut oppositum duo extrema est distributiue possibilia, et impossibilia copulatiue: q̃ aũt ꝑtt in cursum et natione cursum; quorum quodlibet distri- butiue potest e, et impossibile utraque collectiue, ut cursum, et natione cursum q̃.

Rñeo secundum ma͂ et min. et nali ꝯcedo aũt cum q̃ oriri id, entitatem aliquam n͂ exprimi ut rei ꝑ eam in poa

obedienciali, ac recipi recorpore in poa nali, ut expresse ppter mo-
ri prtus: cum enim ego signata corporalea data de rere, hec est
accio, nil exprimere sup nali, licet sit ne inferre, inde
que accio illa recincuto nalis reducere ad n : n m. habebat argu-
mentacione ab rebus ut a nobis se imprimunt ideo eadem ut sit apte
rei : siquidem at a qua intus requirit a nali, ea quo est apte rei
inde realiter. Duplex res va etiam distributibe accepta duobus modis
simul sit in ma recipit in poa obedienciali, lo sint per p,
q neque explent, utraque est in poa obedienciali, aliter in
nali poa. Ad confirmationem disiunctio ans : ad optime effecto q simul
existunt, cio ans : si existunt eorum, aut divisibe, secundo
ans. Duplex in impossibile extremum simul existat, sive divisi-
bilibe, sive copulatibe, sive simpliciter, sive quo ad alias acci-
piat sup naliter existit et siue recte, recipit in poa obedi-
encialis, si vero impossibilitas n dependet a nro modo
signandi, sed a modo, quo ipse est apta rei.

§ III

Anduplex [illegible] in ma recurbaret eandem actionem, qua quelibet
secorsim ab alia [illegible] recurbaretur.

Dixi imus hic usque
duplicem fram in eadem recepta, resipi idem re in poa obedi-
enciali mg n in [illegible], et cum hac obediencialem poam ex-
plaire mu in ordine ad agens, quam nu opperatur, curtu
indubitata causa 2°, nobis in presentem synthesis quam duxe, an ne-
cessille, siue actio, quadruplex fra recurbaret in ea [illegible]
[illegible] sit nalis, l supnalis ob causa quo re [illegible]
[illegible] quo ad modum l quoad subitaneum. [illegible] exepli-
cui [illegible] ac bonum esse sup nale quo ad modum, et [illegible] quoad

aut

subi-a: tq. P. Arriaga d. 3. physicorum s. 7. subs. 1. adeo sem- indicat actionem illam, tractans tunc hunc modum, ut fateatur se nullum vidisse, qui contrarium asseruerit ut videatur, quem impugnat. sed certe quos vidit P. Arriaga, quam plurimi, et precipue sectatores Doctoris debilibus nimis fundamentis eam opinant.

Sit nostra conclusio: actio quando per se transcendat in eadem naturalis quoad modum. Contra hanc sententiam in Perpiniano ... Arriaga ubi supra, et alium Recoll. Physicorum s. 6. et in 2 3 forte com. Pr. autem ... infrata fra equi, et conservata actione ... in eadem ... fra ... infrata ... fra; sed in ... casu fra equi conservaret eadem actionem et eodem concursu, ac si ... in ma ... fra in ma conservaret eadem actione et concursu, quo ... conservabat. Nam indubitatum videtur, quod ... fra leonis, et erga illam concursus ... concursus erga fram equinam. Deinde contra ... quod ... fra equi conservabat eodem concursu, quo [illegible] baret, ... [illegible] ... conservaret, quod ... ponat fra ... cum illo eodem concursu, quo conservaret, ... fra equi, ... fra conservabit in ma ... eadem actione conservaret, ... de facto. Ante ... in illo casu conservaret actio: ... etiam. ... quam impossibile actionem conservare ...

Sed dices, im- possibile esse ... in ma fra equi, posset ... poni fra leo- nis, ... robustior, et fortior ... ponatur ... fr equi, et illa conservet ad alterius ... implicatio, ... in ma fra equi ... in ma fra leonis cum eodem concursu, quo sola conservaret ...

naturam reddit; quia ut fortior et fortior actio requiritur ad efectum conturbationem, quando contrarium resistit, quam quando non resistit; sed forma equi et leonis mutuo resistunt una alterius conturbationi: quia nequeunt eisdem actionibus conturbari, quibus [illegible] quaelibet conturbaretur. et confirmatur, quia maior vis, et conatus requiritur ad frangendum durum lapidem, quam ad comminuendum [illegible]; sed non alia de causa, nisi quia mobilius resistit lapis, quam [illegible] corpus; quia maior virtus, et fortior requiritur ad conturbandam unam formam in contrario alterius, quam [illegible] in materia.

Sed contra hanc solutionem arguo 1°: actio qua forma equi producitur in materia solum dependet essentialiter a materia, forma equi a Deo, et agente naturali: quia productibilis, quibus utraque etiam distributive sumptis potest eadem actio producere. sed actione illa existente naturaliter debet existere forma equi, sive simul detur, sive non forma leonis: quia possibile est, quod stante forma equi in materia possit simul poni forma leonis. Antecedens probo; quia actio solum dependet essentialiter ab iis, quorum modus est, sed solum est modus eorum entium, naturalis, et [illegible], in quibus comprehendunt materia, forma, Deus, et agens naturale: ergo actio solum dependet essentialiter. Arguo 2°: quod non esse formae leonis in materia, dum illa est forma equi solum quid naturalibus, sive nihilum: quia non est modus illius actionis naturalis, qua forma equi sola producitur in materia: quia saltem divinitus potest sine non esse talis formae; cum modus saltem divinitus nullus possit esse sine re cuius est modus. Antecedens probatur; quia tale non esse est contradictorium formae in materia, quod [illegible] esse, nisi quia naturalibus, cum positivis sit esse formam in materia. Item etiam contra [illegible]: nullus modus directe positivam [illegible] modum rei naturalium, sive non entis, [illegible] non debet asseri, nisi dum res aliter nequeat intelligi.

Ad ~~[illegible]~~ rationem solutionem aliarum, [illegible] [illegible]; [illegible] resistentia [illegible] non est [illegible] actionis alterius [illegible] sive [illegible] solum naturalis exigentia, quod Deus [illegible]

contrarietatis ad terminum contrarii, ideo quia non est necesse, ut eumque contrarii sit cum alio contrarietet, qui fortior, aut robustior aut aequalis occurrerit, sed solum quia Deus non annuat exigentiis contrarii, sed adhuc praecurrit in ad terminum contrarii perturbatione. Patet exemplo exemplo non in contrario subsisti neque ego in manu pondus viginti librarum et mansit vel octo usque, deinde exigant a me, ut amplius plures, et istum a tali substentatione in hoc casu non ego manu mansit vel illorum exigentiam pondus illud substentare. Sic in nihil Deus perturbabat frigus aequi in manu concurrens ut quattuor, inducit portiuncula porciones per frigidae ... onis et frigidam ... quam exigit, ut expellat frigus aequi; Deus non annuit tali exigentiae quo semper sine nobis concursu impendio frigus aequi perturbat, quod etiam exigatur ut frigus ... expellat renuit Deus et ... frigus ... perturbat eodem concursu, quo illam introduxit, et perturbaret sine esset simul cum frigus aequis.

Ad confirmationem dico manum manum esse, et mansit requirit ... nobilitati et magis intenti producendi ... cui sit resistendum non manum. Cum lapis sursum movetur, motus ille ... in quo lapidi impresso, qui impellit qualitas motus productus ... cum ... contraria ... debet manum ... inclinationem ... fortior et robustior et ... mansit ... illi ... frigus ... sive altera existat in manu, sive non ... et illius productio eadem est ... Praecisum ... manum meam apperire ... aliquid ... tangere; resistam non ... actionem, sed ... quo robustius ... resistendum ... etiam robustiorem ... quae actiones ... debent esse robustiores ... frigus ... aequalis etiam contraria ... eadem semper praecurrit, ... sit, sive non.

Pr. 2° ma 3e: si ma l.ta est talis conditionis, ut dicentem exsecuterit aisbutum ad duas ll plures formas resistentias, perciet tamen adeo sibi parare concursum ad unam, eo quia sit ad Deus gubernet concursum ad quamcumque [illegible] concursu naturali multiplicato recipere; ac ma l.ta [illegible] talis esse [illegible]: q. [illegible] supernaturali recipiet. Ma, q. pure conditionalis nullam implicabit repugnantiam, q. [illegible] extendi pot in ma talis esse, sicut in lapis talis conditionis, ut [illegible] sibi parari concursum ad motum [illegible] illum [illegible] subtrum imprimat, motum subtrum producat, quam etiam ma non poterit talis esse, ut exigat, ne sibi Deus praeparet concursum nisi ad unicam formam; tamen ad duas ll plures [illegible] paret, [illegible] exigentiam recipiet concursibus naturalibus repetitis. [illegible] quod [illegible] de facto ita contingat [illegible], [illegible] multiplicationem plurium entitatum [illegible], hoc est passionem actionum supernaturalium, [illegible] multiplicatione [illegible] plures quantum potuerit vitare.

S. I. IV.a

Praejacta doctrina in argumentorum solutione defendit.

Objiciunt: nullum agens naturale potest producere formam equinam in subjecto formaliter leonis informato: q. actio, q. id ps existerit naturalis robustior erit. Con[sequen]tia pb.; q. illa actio fortior est, [illegible] supernaturalis, q. ab agente naturali [illegible] nequit; sed actio productiva formae equinae in subjecto formaliter leonis informato nequit provenire ab aliquo agente naturali: q. actio q. id existerit robustior et supernaturalis erit. [illegible] actio producta basis in alterius [illegible] maximam [illegible], si quidem ultimam [illegible] in statu q. maxime obversatur: q. ea actio supernaturalis [illegible] robustior, et supernaturalis, q. [illegible] alteriorum, et [illegible] inclinationem. [illegible] 2° q.a actio [illegible] subjecto infert [illegible], actio quae est supernaturalis, q. a [illegible] in eo statu, [illegible] ipsa maxime repugnat: q. similiter in casu [illegible] dicendum est [illegible] 3°: [illegible] ipsa debitam [illegible].

spa

vatione rei indebita. sed servatio animi pertinet ad alteritatem quae coincidit secundum se ipsa indebitae rei, sicut pertinet quae divaricatur a servatione naturaliter debita.

Dico primo... Ad antecedentem... cujus productionem distinguo majorem: actio est sacra est supernaturalis, quae perveniri non potest adaequate naturali ... in ipso agente, concedo majorem: de pluribus actibus divinis nolentibus concurrere cum tali agente petente negationem talis concursus, nego majorem. Dantur quaedam actiones supernaturales, ut gratiae productio, et actus supernaturalium, ad quas absolute et simpliciter est indebitus Dei concursus, nec natura unquam petit eas producere, aut aliquid in natura petit illarum productionem; at vero aliae sunt actiones, quae absolute sunt in potestate naturae, ut productio cujuslibet formae substantialis; ceterum illarum subjectum petit, ut illae simul producantur, et quod Deus ad talem productionem concursum non praeparet, quia non sit parata actione, cui absolute praecederet a ... naturali, non deficiente virtute intrinseca, sed defectu divini concursus, quod non sufficit ad supernaturalitatem absolutam et intrinsecam.

Ad primam confirmationem concedo antecedens et nego consequentiam: nam omnis actio, quae vim infert rei, supernaturalis est, ut patet in motu lapidis sursum, et in igne aquam calefaciente, qui vim infert naturae aquae, nec tamen actio supernaturalis est. Ad secundam confirmationem nego suppositum antecedentis, quod illa actio sit supernaturalis ex eo, quod sit contra exigentiam accidentis; sed quia absolute non continetur in virtute activa alicujus agentis creati; cum nullum agens naturale possit viribus naturae efficere actionem creativam. Ad tertiam confirmationem concedo majorem et nego minorem: itaque conservatio illa se ipsa, et ratione sui non est

inde-

debita ne, sed valet alii cuiusexstrinseci, sicut coniunctionis alterius formae exigentis necessario ipsam coniunctionem alterius formae conservatio..

Obijciunt 2°: multa iuvant effectus productionem, quae tamen actiones non sint, debeat productiui effectus fortiori concursu, quibus ipsa non sint actionis propria: quia licet expulsio formae non sit propria conservationis alterius ad huc si non debet eius modi expulsio, forma indigebit ad sui conservationem uberiori, et fortiori concursu. Antecedens probatur: dispositiones nostri conducunt ad producendam formam, et illam conservandam ideoque melius, et facilius conservatur calor in igne, quam in aqua, et lux melius conservatur in corpore diaphano, quae non nisi eius proportionalis producitur in corpore opaco, ignis etiam melius producitur in loco sicco et aprico, quam in frigido et humido, et ut in illo loco frigido et humido conservetur, indiget fortiori concursu: quia plura iuvant effectus productionem, quae si deficiant, etiam si actionis non sint propria, debent effectus uberiori concursu produci.

Respondeo negando absolute

antecedens, nec a probatis exemplis nobis timorem incutient ad contrarij probationem, Distinguo antecedens: dispositiones subtiliant ad producendam formam, quatenus exigunt formae productionem, concedo antecedens: quatenus ut illius sensibiles minuunt actionem subiecti in productione agentis, nego antecedens. qua ratione calor facilius conservatur in igne, quam in aqua, quia ignis petit exigere conservationem caloris, cuius destructionem conatur aqua, non vero quia robustiori concursu sit necessarius ad conservandum calorem in aqua, quam in igne, licet verum sit, quod Deus conservat in aqua calorem uberiori concursu quam in igne, quia in igne concurrit etiam ipse ignis ad

ca

cal[efactioni] conservationẽ, qd n̄ postulat ... in actio[ne], qd de luce ad-
dit[ur], dic, eodẽ concursu ei se actione[m] dari in corpore dia-
no, et opaco; cũ in corpore opaco solus Deus pot. lucẽ p-
ducere, q[ui]a tale corpus petit ne ibi p[ro]ducat[ur] lux. idẽq[ue] dic[itu]r de
igne, qui eodẽ concursu conservat[ur], si bene sit locus apricus, si-
ue frigidus, cum hoc discrimine, qd locus apricus sicut ig-
nis petat conservari in loco aprico et sicco; et v[er]o locus humi-
dus et frigidus resistit igni n̄ p[er] actionẽ, sed p[er] exigentia[m]
nationis actionis calefactibẽ. ~~Dices:~~

Dices: si eodẽ concursu p[ro]du-
citur duplex sṕa et duplex conservat[ur] [...], et eadẽ actione
[...] productio, et conservatio n̄ erit miraculosa: q[ui]a neque
supernatlis. unde restitutio visus in caeco, et [...] in mo-
do n̄ erit miraculosa. Non. m. dat[ur] miraculũ ubi tum
et actio sit qd mere natlis. [...]nando d[...] coã, et [...] quã-
[...]nodo [...]: n̄ erit supnatlis quoad substã, cedo coã: n̄ erit
supnatlis quoad modũ, n[on] coã. Supnatle quoad substa-
[nti]am est qd ab se n̄ continetur in virtute agentiũ natliũ; ut
gratia, actus supnatles fidei spei et caritatis, qq. ad vitã
eternã disponimur; quare n̄ ē supnatlis duplicis sṕs,
aut duplicis [...] in eadẽ [...] conservatio; sed tantũ [...] su-
natlis quoad modũ, hoc ē, qd lz ab se eius simplicitr contine-
at intra vires agentiũ natliũ; ad hoc tamen in hiis cir-
cumstantiis neque sṕi, neque actiones poss. ab agentibus
natlibus poni, n̄ q[ui]a virtus intrinseca eis deficiat, sed q[ui]a illis
Deus n̄ parat concursũ, immo petunt n̄ parari: sicut super
natlia si, q[ui]a sunt contra exigentiam, nec [...] a Deo paratũ
agentibus nãlibus, ut conservatio duplicis sṕs aut
duplicis [...] in eodẽ [...], talis [...]

ip

in eo casu dicitur inesse deo, quidem etiam accidentaliter, quod sit repugnantia sub eodem modo.

Dices: licet iuxta doctrinam nostram gratia cum peccato actuali simul coniungi nequeat ex parte, quod nulla ratione ad mitti debere: quod saltem ex hoc capite sententia a nobis proposita deserenda est. Maior probatur; quia potest coniungi in eodem subiecto duo formaliter contraria, sed gratia et peccatum sunt duo formaliter contraria, ergo gratia et peccatum nequeunt coniungi in eodem subiecto. Minor item probatur; quod ideo gratia potest supernaturaliter infundi in animam cum peccato; quia si peccatum supernaturaliter infunderetur in anima, Deus esset auctor peccati; sed repugnat Deum esse auctorem peccati: ergo repugnat peccatum infundi supernaturaliter cum gratia. Respondeo 1º negando maiorem, quod ex dictis consequitur gratiam et peccatum posse simul coniungi; quia ex eo quod duo simplex contraria possint coniungi in eodem subiecto, non sequitur quodlibet contraria idem posse; potest enim specialis ratio in aliquo apparere, quae militat pro aliis: gratia et peccatum nequeunt coniungi ex dictis per entitatis consequentiis propter rationem in obiectione allatam. Respondeo 2º concessa maiore cum communi theologorum sententia, negando minorem. Ad probationem nostram, Deum fore auctorem peccati, quod Deum in conservatione peccati nullum specialem tribueret influxum, quia illud conservabat ad exigentiam causae, quae concurrebat ministerio suo conservandum, et ponendum peccatum, ratione cuius de terminatione causae [illegible] actualiter naturaliter; item etiam illud conservare quia est auctor naturalis tenetur annuere exigentiis causarum secundarum.

Quaestio Va

qui sit privatio tertium corporis naturalis principium?

SE. I^a

Natio pribatio et carentia explant.

Nã, mẽl fiqr, ut arbitror in ulti labore huc usque explicuimus. sed quoniam transiximus ee corporis natis pria, magis illa fiq et oris ethimes, restat nobis de pribatione agendum, ut totam de prils corporis doctrinam compleamus. Quia inter entia natiba, siue ut rectius loquamur non entia dari dicitur carentia natio et pribatio, ista coiter explant, ut carentia sit aliquid coe nationi, et pribationi; natio vero sit carentia fiq ens in subto inepto, siue in capaci priuatio vero est carentia fiq in subto apto, siue capaci: unde caecitatem, fiq ev. dari nationem in subto inepto, et caecitatem pribationem in subto apto. Haec ita coiter explanari videt; sed lis de nomine tantum est dicensio, iudico, modum hunc loquendi corrigendum, et nationem tantum aliquid coe carentiae et pribationi constituendam.

Sto rei istius intelligentia notare oportet res positibus posse dupliciter non bis nasci; 1° quia absolute dicimus tam non ee ignem cum existitate de, 2° non tamen eadem ratione habitum, eodem ordine in ... adiectum, et accidentia ... dicuntur tale de ... naturalia natiba. 1° ... dicimus illum ... in subto apto illam habere vel variet. Illa ... in subto inepto illam habere, ut angelus. Unde ... nationem dicimus absolute rem non ee; per carentiam vero et pribationem non absolute rem negamus, sed tantum ... ordine et ... ad subtum ... in ... : dicitur carentia per hoc quod ... in subto inepto, ex quo ... subtum illud dicitur carens; pribatio vero per ... in subto apto illam habere, et per hoc quod ... illam habere subtum, et non habeat dicitur

fra privatus: ut angelus dr. carens albedine, q^a nõ nata e sub-
stq inesse illius; paries autq dr privatus albedine, q^a pot
illã habere lz actu nõ habeat. Hinc etiã potestillas explicarent, quã
nos slt natio sit quasi cplus coir privationi et carentie, et illi
tribuunt rei illius quasi cplus inferiores, et similr in materia
ratione illã coe participantes.

Sed rogabis iam qd sit privatio,
aut qd ex pte obli[illegible] privationem 2^m q inrei [illegible]
signat, nihil [illegible] ee. Hanc [illegible] ex pre [illegible] hoc libro
1° c^e 8° [illegible] TS, quas laudantibus [illegible] [illegible] c^o 9.
q^e 1^a [illegible] 1° addunt que privationem solum fundamentaliter ex[illegible]
tere, [illegible] quendam modum etiam nobis arrisit, ut iam explicabi-
mus. Sed [illegible], certissimum ee, captu nostro, a pte rei
nihil dari, nisi res, et entia, seu id, qd aliquid e; q^a res, ens et
aliqd sunt [illegible] convertibiles. q^do [illegible] nõ [illegible] rei, dicimus nõ dari
ee rei, nõ [illegible] nõ ee signet aliqd, qd sibi [illegible] nõ ee rei, sed solum
[illegible] collamus, nõ dari, sicut [illegible] rem ipsam. q^do inter
[illegible] nõ dari rem, facit [illegible] rationem, dicen[illegible] nõ dat
rei [illegible], qd aliqd [illegible] e, ut iam insinuabimus, q^do de
relatione [illegible].

Ex dictis [illegible] rationis distinctio
in fundamentali [illegible] rationem, [illegible]
[illegible] nõ dari [illegible]
[illegible] fundamentum [illegible] nihil
e [illegible], nisi nõ ee [illegible], ex quo [illegible] sumit fundamentum
[illegible] sive dicatur [illegible] veritate rei nõ ee: qd fundamentum
[illegible] dr; nõ [illegible] aliquo positibus, [illegible] dicatur [illegible]
[illegible] nõ ee: sicut [illegible] dicimus ante [illegible] in [illegible] operationem nõ ee
[illegible], q^do [illegible] nõ e, ita dicimus [illegible] in [illegible] [illegible]

dam n talit p rationē, siue fundamen taliter rationē, qua
si rei deq dat fundamentū utrinque dicas ree qu esse rial
frali p rationē. Usq mihi pr iag nrā sc, i denatione fundamentali, siue desigtionē ee intelligendae, str privationē 2m
addisit, in recto nihil frali ee: oīs ratio frs nihile; sed oīs
privatio frs ē ratio frs: g° oīs privatio frs nihile.

Syllogismum hunc
rectum ee, satis aperte uidet, cuius mi g° ex ipsa privationis
de foe, et nota ab unde liquet; ē m. privatio ratio frs in
subiō apto, siue n ee frs insubiecto apto ex quo 2m hunc
syllogiū deduco: oīs ratio frs insubiecto apto ē ratio frs; sed oīs
privatio ē ratio frs insubiecto apto: g° oīs privatio ē ratio frs.
q coā e g° mi syllogi pcedentis: unde ad ma illius g p. tran-
seo, q etsi ex dictis satis apperta uideat, ad hoc pl, ex 2 but
1°: oīs ratio frs ē merē n ee frs; sed merē n ee frs nihile:
g° oīs ratio frs nihile. Mā hoc pl; q alit ratio frs eet ali-
qd aliud q n ee frs: g° si pcise n sit frs, n erit ratio frs.
2°; q si ratio sit aliqd, t hoce aliqd positibus, t aliqd ra-
tibus. Dices, ee aliqd natibus. Rogo, cuius natibus frs re-
bit: infero: q ē merē n ee frs; q nihile natibus frs nisi n
ee frs. 3°; q si pcise tollit res aliqua, poterit cum ueri-
tate nari: g° absque eo, q ex pte obti aliqd ponat, pote-
rit res illa nari. Mihi pl Coā; q ideo poner de ratio, ut res
positiba naret. Ant e quiē sextus debet ee; q g° hoc pcise qd res
aliqua n sit, possumus illam cum ueritate ndrē, it possumus dice-
re n ee.

4° in cogitū g° frs, q cum d dictorius ē ipsum fra-
lit tollit aliud; sed ratio frs dīr dictorius frs: g° debet ee ali-
qd, qd pcise frali tollat frs. sed frā n tollit frali, nisi cā

... quia privatio fit nihil aliud sit quam non esse formam. Deinde quia si natio haberet aliquid esse, tunc illud esset productum, vel in productum; et quod dicatur primum implicat. Sed dices, nationem habere quoddam esse ab auctoribus. Verum [illegible] quantumvis tribuerit [illegible] abstinentiam, qui hac voce rectius, nisi [illegible] rerum velabant; sententiam [illegible] qui asserit [illegible] aliquid, quod sit non aliquid, ens, quod sit non ens, si autem [illegible] quod nationibus tribuimus aliquid esse [illegible] [illegible], id sane de [illegible] quam [illegible] metabasis [illegible] 2o [illegible] non ens esse non ens dici. et [illegible] angelicus [illegible], qui [illegible] q. 48. A.o 2.o Ad 2.m [illegible] notabit ens [illegible] dici: uno modo 2m quod significat entitatem rei, et alio modo 2m quod significat veritatem [illegible]: et tandem concludit privationem 1o illo modo non esse ens, [illegible] hoc 2o modo dicamus privationem esse.

SE. II.a

Ad faciliorem privationis notam aliqua deducimus.

[illegible] erit, ut [illegible] de entibus [illegible] naturalibus, sed non entibus [illegible], [illegible] hic ad notare, et [illegible] cum [illegible] deducere [illegible] privationis omnes, carentiam ac privationes, [illegible] a nobis, [illegible] nationes, in privatione, et carentia [illegible] [illegible] aliquid nominamus, [illegible] concurrendo [illegible] in rerum natura, [illegible] in ordine [illegible] [illegible] in hoc aut in illo [illegible] [illegible] de nationibus, quasi aliquid sint, [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

pronunciare debemus. Hinc 2° deducitur Deum non cognoscere per ipsas obligationes, quasi in eas sint obiectiva, quod possit pronunciare vere eorum; solum quod dari ab eo cognosci nationes, quatenus dicitur cognosci a Deo non esse rerum possibilium, quod a Deo, sit per actus nationibus, quo dicitur verum est quod est ipsa ... natione latere rerum possibilium cognoscendo. Unde intelliges locutiones illas ab aliquibus theologis usurpari solitas, Deum cognoscere nationes per ipsas natas, hoc est, Deum cognoscere nationes ipsarum, seu non esse ipsas, nam Deo ipsas ipsas, seu per ... talem nationem, quae per actus nationibus fit.

Deducitur 3° nullam esse nationis causam, cuius ratio est, quia quod non est nullam potest habere causam, ut sit, sicut igitur natio ipsius nihil est nisi non esse ipsius, ita causari nationem ipsius non est aliud quam non causari ipsam, carentia vere a causando ipsam. ... nullum esse negationis subiectum ... quia quod nihil est in nullo subiecto est, et aut esse in ..., quod dari subiectum, in quo non existit ipsa. 5° deducitur, quare opponantur inter se natio: ita quae opponuntur contradictorie, sint esse et non esse rei, natio ut diximus, nihil est aliud, quam non esse rem. Unde etiam fit carentiam et privationem, quod in recto dicunt contradictorie opponi rei illi, cuius carentia vel privatio est; ceterum in ordine ad subiectum privationem aptum, et carentia in eo ... Porro ipsam itaque et illius privationem, quae ... significant in recto contradictorie opposita, ut esse et non esse, facta comparatione ad subiectum aptum; quod autem portat quando de privatione loquimur ut in hoc ipso subiecto est privatio ipsa, hoc est in subiectione est ipsa, quae in illo apta est.

Deducitur 6° nullam capacitatem, distinctionem aut multiplicationem habere esse in ipsis nationibus, carentiis aut privationibus; quia quod non est, neque unionem sub

ma

multa formaliter est unitatem et multiplicitas in entibus realibus pariones. Multiplicantur enim aut multiplicari dicuntur negationes [illegible], aut entitates, aut [illegible]amus, quod non est multiplicari nationes, sed multiplicari, aut dividi entitatem, quae natio dicitur. Atque intelligendum est, quae ratione dicantur natione, hominis distingui a negatione partium; natio enim hominis nihil est nisi non esse hominem, ex quo sequitur negationem hominis esse id, quod verificat hanc propositionem non est homo in rerum natura, et cum ad veritatem huius propositionis sufficiat non dari aliquod eorum, quae hominem constituunt, negatio cuiuslibet partis erit hominis negatio, imo et negatio unionis; quod non est erit in negatione partium, sicut in non esse partium; quamvis enim natio non negationem, sumitur esse formae, sed de ratione non esse materiae, et hac ratione distinguitur natio hominis a negatione partium, quod iste homo negat negationem cuiuslibet partis; at vero quaelibet non natio debitae partis non est, tamen non est alterius.

Sed hic rogatur, an privatio per se sit opposita non esse formae, sive non esse unionis inter materiam et formam? Et quod subiectum habet dicitur privatum, sive privatio esse formae, sive non esse unionis inter materiam et formam. quod [illegible] probatur, quia subiectum potest non habere formam, quae aptum est habere, sive quando datur forma in rerum natura, sive quando illa forma existat, non data unione illius ad subiectum: quod privatio utriusque, aut cuiuslibet dicitur subiectum privatum formaliter. Probatur autem quae ad primam partem, quia si impossibile, est impossibile ponere vel subiectum et unionem, et non ponere formam, sed tamen esset privatum forma, ut patet. Probatur quoad secundam partem, quia ablata unione inter materiam et formam, ut contingit in morte hominis, manet forma in rerum natura, et subiectum dicitur forma privatum; quod convenit, si subiectum esse privatum forma, sicut per non esse formae, sicut per non esse unionem. Unde privatio in abstracto non est de ratione non esse formae, neque non esse unionis, sed solum non esse cuiuslibet indebitate, vel aut non esse formae, aut non esse unionis: cuius ratio est, quod per non esse cuiuslibet horum [illegible]

salvatur veritas huius quod privationibus non insit forma, quae aptitudinem habent.

SECTIO III^a

Respondemus argumentis contra doctrinam praecedentem, et principiorum notitiam absolvimus.

Licet certissimam iudicaverim hanc supra stabilitam de privationibus et negationibus doctrinam, ad hoc ut altiores, firmioresque in auditorum animis radices agat, volui adducere, et solvere aliqua, quae contra illam produxit P. Carleton D. l. 8.a logicae per totam, ut ex illorum solutione doctrinae nostrae veritas magis innotescat. Et quod ut facilius auditores mei ab aliquibus se expediant difficultatibus, noto 1.o rerum possibilium et existentium esse realitatem idem, ut iam probavi quaestione ultima 1.e huius libri D.ii Unde res illa eadem quae possibilis est, dicitur actu existere, si detur actio, quae illam extrahat a nihilo, et similiter illa eadem res, quae actu dicitur existere, quia contingens est, desinit existere, si desinit actio illam conservans: hinc sequitur quod si rem existentem habeam ego per primam notitiam, et de ipso existente dicam postea non existit, propositio illa falsa erit, cuius ratio a priori est, quia veritas et falsitas desumitur ex conformitate actus cum obiecto, et cum rem existentem, quae reipsa existit, sit inde falsa esse propositio, quae cum suo obiecto non conformat.

Noto 2.o, rem quamlibet creatam per seipsam esse et per seipsam non esse: quae notatio mihi evidens est; quia quaelibet res creata per seipsam contingens est: ergo per seipsam contingens est: ergo per seipsam est, et non est. Probatur consequentia; quia quidquid quod contingens est, quod debet habere naturam constitutivam contingentis; sed contingentia essentialiter constituitur per indifferentiam ad esse et non esse: ergo quidquid per se contingens est, per se ipsum me, vel non est: ergo quando est per se est, hoc est sine aliqua forma superaddita: ergo similiter quando non est per se non est, hoc est, sine aliqua forma superaddita. Unde ulterius sequitur

ergo

Et quoniam non tantum quod existat verum esse, hoc quod iterum quod prius non existebat, etiam
ei impossibilis dedit datur non physica natio. Patet quia res de ratione impossibili
physica natione non esse quia ob rationem qui verificatur prout non ante [illegible] etiam,
ut patet in quidem formatis, et enim [illegible] sunt obiecta vere, sed non existent.

Opponit

1º P. Castellon aeternitas nationum physicarum repugnantiam et nec-
[illegible] vincere conatur ex illo principio impossibile est idem simul esse et non esse, ex
quo sic arguit: in nostra sententia idem est esse rei, et non esse rei; sed
hoc est impossibile: ergo et nostra sententia impossibilis est. Probatur maior: quia in nostra
sententia natio non distinguitur a re possibili, nec haec ab actuali: ergo
natio rei est idem cum re possibili, et actuali: ergo non esse rei est idem cum ip-
sa re: ergo idem est esse et non esse rei, quod luminibus repugnat. Confirmatur
1º; quia non minus datur in parte rei absque huius quam alius mundi non
est, quam obiectum illius alius mundi est. Si quidem dicitur verita-
tes et adeo cognoscibiles; sed obiectum illius [illegible] est natio physica alte-
rius mundi: ergo haec natio physica existit a parte rei.

Confirmatur 2º ex di-
vo Augustino de natura boni contra Manichaeos c. 16º, ubi de privati-
onibus edisserens sanctissimus doctor haec habet: Quamvis etiam
privationes rerum sic ordinantur in universitate naturae, ut sapien-
ter considerantibus non indecenter vices suas habeant; nam et Deus cer-
ta loca et tempora non illuminando bene [illegible] fecit, [illegible];
quemadmodum nos continendo voces decenter interponimus in loque-
ndo silentium, quanto magis ille quarundam rerum privationes
decenter facit, sicut rerum omnium perfectus artifex. Hic Augu-
stinus, ad quod dictiones [illegible] declarius [illegible] tam [illegible] rei [illegible] ela-
re [illegible] de natura [illegible]
ut nimirum nos [illegible] existentia [illegible], vicia illam [illegible]

... fecit accidens. Ratio dixi, nisi hic quaeritur, et an quo hoc po-
ssit ea ponitur, ipse, constat nationes. Resp. ad argumentum, distinguendo
maiorem: in nostra sententia idem est esse veri et non esse veri, idem, eadem res, ge-
sive de qua, veritas ... esse, et quod non est, sive de sua verificatur esse,
concedo maiorem; sialiter intelligatur, nego maiorem. Ad illi ... ...
quo ... : natio non distinguitur a re posita, et actu illi, idem, res quae non
est, idem cognoscere, quod actualis et positi ... , concedo ... : idem, aliquod quod
non est, non distinguitur a re posita et actu illi, nego ... , et ... etiam quod
... aliquod, quod sit non est rei. Igitur natio, sive non esse rei non est aliud, quod ta-
men ... oppositas sit ex ... entitatis positivae, ...
ipsarum positivarum non existere, seu non dari in rerum natura.

Unde in te ...
... illius metam impossibile ... simul esse et non esse, hoc est, im-
possibile, ... de eadem entitate reali verarum ... aliquod ...
et simul ... nam idem ... , ut ... esse album
... quia est albus et simul ... non esse album ... non est al-
bus, ... demonstrat ... illa ... esse simul ve-
ras; quia ut verae sint ... requirit, quod ... habeat albedinem,
et ut sit vera ... requirit, quod illa non habeat, quod simul impossibile;
non vero requirit, ut vera sit ... , quod habeat aliquas nationes albe-
dinis ... : quod evidenter mihi ... quod si ... non habeat albedi-
nem ... (suspendo ... impossibile illam ... nationem
...) vera erit ... quia non est albus; quod
... sine aliqua ... natione vera erit ... : quod ex illo pr-
... nihil infertur contra nos.

Hinc ad ... rationem ... nando maiorem. Ad
cuius probationem, concedo antecedens, ... illas esse veritates ... et a
Deo cognoscibiles, ... nihil contra nos infert, ... de eodem
obiecto possunt diversae enuntiari veritates, ut ... ex ...

pue

quia currit, quia ie debet praedicari de illo; aliud vero [illegible] ti
uenire de eodem praeterquam in talibus. similiter existit in his
propositionibus aliud mundum existit, aliud mundum non existit quarum
quae verae non quia dat eius obiectum, sed quia non est; cum daret
ipsa esset falsa quia astaret non dari obiectum, quod est ipsa daret. Unde
etiam nanda est minor syllogismi [illegible] frationis, quia obiectum illius propositionis in li-
bris aliqua physica, ex alium mundum dari, quia non existit. Ad 2um instan-
tionem ex dicto opositivo de exempla dico, me mirari alii dilabentem doc-
tissimis [illegible] in colligendis unde quaestione ipsa contentis in adverti-
tatibus, et tenebris ab ipso opere, ad aberit examinet cum sua illa-
nam, et Deus verba creavit, quia non illa nominando, tenebras fecit,
quae me iudice, cui vult in ipsa quod dant, et nos contraciis facit ut.
sed ad hoc clarius ex eodem doctore S. Thoma ubi non magis istius conve-
nientiam, qui librorum eodem dicta vocata circa finem ac de privatio-
nibus et sententiam plenissime explicat his verbis.

Dicam quod mel[illegible]

quo modo dicamus [illegible] egestatem [illegible] subsistentiam: habet in
m[illegible] accipiunt alii, quibus lumine carent, dicam mulierem tenebrarum:
quod nihil aliud, quam lumen non habere. Non ut tenebras, quasi veni-
unt aut recedunt, ita carere lumine, hoc ipso est esse tenebro-
sum esse: ut carere vestibus hoc est nudum. Nomina ut seu adombetti[illegible]
aliqua res nobilis [illegible] fugit. Haec accuratissimus Doctor Divus,
amabilis, ubi plenius, ubi pulchrius, ubi clarius magis et natio-
nibus sententia habeat [illegible] Probo [illegible]
de [illegible] theologum [illegible], [illegible] quibus [illegible]
[illegible] [illegible] dicendo [illegible].

Opponitur

2o [illegible], et ipse rei dat necessario [illegible] dat [illegible] in hoc [illegible]
[illegible] aliquid debet [illegible] in [illegible], [illegible]

ōnes: sed m[illegible] [illegible] ea; obiectari pōt [illegible] ꝗ̄ntiē ratiōn eis ꝗ hi dant
apte rei. Resp. neando ant. Et cum dicit dies, neque lux, neque [illegible]
[illegible] in hōc nō ideo dant̄ apteres rationes harum rerum. loquutio enim hęc
tenebras minare, et aliq similes sunt uatae in ꝗ p̄ric, ꝗ a ꝗte rei nihil
positiburum, l. natiburum [illegible] inꝗ possibilitatem luce recipit, itaꝗ [illegible]
aerem, dum lucē caret nec m̄ magis illi inest carentia lucis ꝗ
lux ipsa, [illegible] aliquid ē [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].
Et [illegible] dicimus tenebras ēē in aere, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in ipso,
ꝗ nihil in aere ponit, sed potius ab ipso remouet, [illegible] in illo
[illegible] ad quod sufficit nō dari in ipso lucē, quin requiratur [illegible]
[illegible] nō ēē lucis. [illegible] inferre [illegible] [illegible] ratibus [illegible] ēē equi
ualent [illegible], quatenus idem ē dicere: [illegible] in hōc, ac n̄
dat̄ [illegible] in hōc.

Opponit 3: ueri ficatiburum huius [illegible] natio lux
nō existit, nequit ēē lux sed natio lucis: Prexistit natio [illegible] ꝗ;
ꝗ ueri ficatiburum ꝗ natiburum [illegible] requirit, ut natiburum ꝗ [illegible];
sed lucem [illegible] nō requirit, ut natiburum ꝗ [illegible], [illegible]
[illegible] nō existere: ꝗ lucem nō existere [illegible] ꝗ illius natiburum;
ꝗ natio ꝗ [illegible] lucis ē ueri ficatiburum ꝗ illius natiburum. Resp. distinguen
do ant: ueri ficatiburum [illegible] nequit ēē lux [illegible], concedo [illegible] nequit
ēē lux [illegible] ut enunciat ab actu, [illegible] et [illegible]. [illegible] antiq
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] requi
rat ad ueritatem illius ꝗ lucem nō existere [illegible] dari apte rei
rationem [illegible] lucis; sed tantum ipsam lucem nō dari, [illegible]
[illegible] [illegible] natiburum [illegible] exclusiue lucis, sed tantum
ipsam lucem nō existentem, [illegible] ueri ficatiburum ꝗ illius ē lux
ipsa, nō [illegible], sed ut enunciat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nō existentem [illegible] lux nō existentem requirat ad ueritatem
ꝗ illius. [illegible] [illegible] ꝗ ueritas [illegible] [illegible]
ac

actus capabilis: unde et actus naturalibus sit eorum requisitus, tamen quod obstat illius non existat; non vero quod existat natio [illegible] evidentia quam ergo erit [illegible], ut eorum [illegible] de nationibus sententiarum, sed [illegible] doctrina in hac s[illegible] tradita sol[illegible] necessitate [illegible], quae hic ut quae diximus, quae in [illegible] talia gradus [illegible].

DISP. III Physicorum

Ad librum 1um Aristotelis de toto composito, sive de corpore naturali composito.

De singulis corporis naturalis principiis egimus in primo [illegible] libro, unde in parte non est [illegible] do [illegible], ut de toto composito quod ex illis [illegible] agamus, facile enim [illegible] cognitione accedimus [illegible] cognitione, [illegible] clarior [illegible] totius compositi cognitionem [illegible], [illegible], [illegible] quod [illegible] etiam de [illegible] varietate, ut difficultates aliquot nec inutiles nec iniucundas examinemus, [illegible] circulo [illegible] ab auctoribus [illegible] [illegible] da [illegible] operam [illegible] nihil auditores nostros [illegible] huius [illegible] momenti [illegible] aliquid [illegible] difficultas, [illegible] philosophico [illegible] intimius penetrandas.

Q. I

An compositum substantiale [illegible] distinguatur a suis partibus [illegible]?

SECT. I

Aliqua [illegible] de [illegible] sententiae [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] totum [illegible] [illegible] quod [illegible] solum [illegible] examinandum, an [illegible] aliquid [illegible] et [illegible] in qua [illegible] rationes, quibus [illegible] sententiae.

unde non in eiusmodi digr. Scot. hm, modus est unionem tantum per quod positivi praedicatione. 1ª quae sententia asserit unionem non esse entitatem distinctam a materia, et forma, et tantum dicere localem applicationem tamquam conditionem. Hanc propugnant Gregorius in 3º distinctione 28 quaestione 2ª. Maior ibidem distinctione 1ª quaestione 1ª articulo 1º Caietanus 1ª parte quaestione 2ª articulo 7º Medina ibi [illegible] plures tomistae apud Suarez. 2ª sententia dicit unionem extremorum nihil aliud esse, quam ipsa extrema, quae simul sunt, quae sententia esse docet simultaneitatem in eodem loco, sicut de spiritu, sive circumscriptibili. Hanc defendit Gabriel in 1º distinctione 30 quaestione 1ª [illegible] 5ª quae sententia differt a 1ª in eo, quod illa asserat approximationem esse tantum conditionem, et extrema per se ipsa fieri unita, haec vero ait, ipsam applicationem, seu approximationem esse rationem formalem uniendi.

3ª sententia, quam defendit Scotus apud Capreolum in 3º distinctione 1ª quaestione 1ª articulo 2º propugnat unionem inter extrema non esse aliquid positivum, sed solum dicere terminationem. 4ª sententia unionem constituit in relatione dependentiae materiae a forma. Hanc tenent Scotus in 3º quaestione 1ª, Iavellus ibidem, Occamus in 3º distinctione 3ª quaestione 4ª, ad quod dependentiam, dicit, non talis unio non exigunt distinctas [illegible] a [illegible] [illegible] conditionem [illegible]. 5ª demum sententia, statuit, unionem esse modum substantialem, modaliter distinctum a materia et forma, realiter vero distinctum ab approximatione extremorum, et a dependentia [illegible] materiae, hanc defendunt Suarez eximius doctor [illegible] n. 6 [illegible] in 3ª parte disputatione 18 sectione 3 et disputatione 13 nº 2, Rubius, Hurtado, Arriaga, Oviedo, Ktm, [illegible] iesuitae, omnes uno ore [illegible] exemplo. Cum auctoribus huius sententiae est

Nota 1º, asserimus quod unionem esse modum substantialem realiter distinctum a materia et forma, contra [illegible] quam hanc

Doctorum nostrorum sententiam probantium nobiscum unionem esse nexum duorum extremorum, vel convenientiam inseparabilitatis eo [unitas] extremorum inseparabilium. [illegible] neque potest tamen ab aliis separari, qui nexus simul extrema constituit, substantiam sive existit, sive etiam accidentia, accidentis, sive uniat eumdem, ista vero vocatur informationis, sive potius quae extra [illegible], est unio extensionis integralis, aut terminationis. si plures sunt partes uniantur in eadem parte subiecti talem, aut [illegible] [illegible] unio intensionis, aut in terminibus addito humanitati, alia [illegible] [illegible] hypostatica est, quae est necessitas humanitatis aut creaturae ad divinam personam, tali necessitate termino humanitatis [illegible] verbo divino, sive [illegible] [illegible] personae. Nota

2º in veritatibus, quae in rerum natura existunt, alias esse absolutas, quae dicuntur res, et alias modales, quae appellantur modi, modorum autem nomine significantur, esse entitatem, cui essentialiter convenit esse actualem exercitium potentiae. ac [illegible] Modum, quod essentialiter petit ita exercere potentiam activam, ut requiritur ad [illegible] divinitus, quod in rerum natura existat, et non exerceat potentiam, cuius est exercitium, idem habet passio [illegible] potentiae passivae, receptio receptivae, et unio unibilium, et quaecumque alia entitas, quae est modalis, res vero sive entitas absoluta, entitas, cui necessario competit in actuali exercitio, sed potest existere sine in actu exercitii, ut est corpus quod entitas est, et non est modus entitatis [illegible]. horum autem modorum necessitatem [illegible] in [illegible] ra [illegible] ostendemus.

His iam [illegible] positio argumentis, sed [illegible] [illegible] adversariis respondeamus; sed in nostris positis solutionibus [illegible] additur. Probatio: ea quae realiter separantur realiter distinguuntur, sed unio realiter separatur a materia et forma; quia unio realiter distinguitur a materia et forma. Ubi [illegible] notare [illegible] inseparabilitas non est [illegible] identitatis realis, separabilitas tamen est evidens signum distinctionis realis.

ra

cuius etiam ratio est, quoniam annihilatis propositis separari, qui separat, se separat ab aliquo, quod non est, [illegible]. Probo nunc minorem, de facto enim [illegible] anima [illegible]; sed [illegible] existit [illegible] forma, quae unio, quae unio realiter separatur a materia et forma. Maior est certa; quia anima [illegible] intellectiva [illegible] materia existit [illegible] incorruptibilitatem. Minor etiam patet, quia [illegible] unio [illegible] illa unire, quorum unio est, [illegible] actualiter exercitium, et [illegible] nisi actu unire: sed materia et forma [illegible] unio; ergo unio ab illis realiter separata est, [illegible].

SECTIO II[a] 2

Solutiones ad adversariorum traditas [illegible].

Ad [illegible] cit ante hoc doctores omnes [illegible] unionem realiter distinctam, ut in solutionibus pene innumeris [illegible], [illegible] quam [illegible] in hac [illegible] colligere, et impugnare de [illegible] quod unionem materiae et formae solum consistere in utrinque applicatione, et penetratione. Sed [illegible] quod unio [illegible] a materia et forma. [illegible] quod possunt existere materia et forma simul, quin sint applicatae et penetratae, quod sint applicatae et penetratae aliquid [illegible] est ab illa [illegible]. [illegible] quod anima rationalis [illegible] penetrans illius [illegible] penetrationem [illegible] unionem, quod [illegible] penetrationem requisitionem alterius [illegible] penetratae: [illegible] quod [illegible] requireret non posse [illegible] duas formas [illegible] materiae uniri, [illegible] supra [illegible]. [illegible] sequitur, quod si duo corpora divinitus penetrarent, necessario possent [illegible] a sua forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non esse in eodem loco, sine [illegible] materia, quin illi uniatur, ut de facto [illegible] eucharistica [illegible] in eodem loco, [illegible] corpore Christi

tor que, nec potentia Christi [illegible] vim infinitam, alioquin [illegible] [illegible] hinc cuius [illegible] [illegible] actus divinitatis non minus pene- trat animam humanitatem quam ipsam humanitatem Christi Domini [illegible] quod [illegible] unitam et [illegible] dicit [illegible] penetra- tione. [illegible] [illegible] aliae instantiae.

[illegible] 1°. ad unionem

[illegible] et [illegible] non [illegible] requiri [illegible] utramque penetrationem, sed alte- rius magis esse dispositam [illegible] recipiendam. [illegible] potest calem [illegible] penetrari [illegible] materia ultimo disposita, et [illegible] illi unitam [illegible] hoc quod [illegible] esse unitam [illegible] addit [illegible] penetrationem, et ultimam dispositionem. [illegible] 2° [illegible] penetratione, et ultima dispo- sitione [illegible] [illegible] materiam [illegible] requisita [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia et [illegible] [illegible] unio in aliquo [illegible] dicto [illegible] ultima dispositione in materia potest Deus [illegible] [illegible] ducere, et potest etiam [illegible] producere sine ultima dispositione, et unire [illegible] [illegible] unitam [illegible] ultima [illegible] dispositio [illegible] requisita penetr- atione, neque ad unionem [illegible], nec ad illam requiritur [illegible]. 4°. [illegible] [illegible] adversarios, [illegible] ad unionem [illegible] penetrationis [illegible] materia ultimo disposita ad [illegible], quare anima Christi Domini penetrata [illegible] corpo- re [illegible] [illegible] [illegible] modis posita ad [illegible] nihil illi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] adversarij.

3° [illegible] unio-

nem [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in materia, et materia [illegible] [illegible] [illegible] in materia, et materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unio est [illegible] ut in materia, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unio [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible]

Videtur, a me distingui, non ut forma ut in materia et materia ut habens formam; non quod ipsa est in materia et materia habet formam, est aliquid distinctum ab utriusque coexistentia. Alij ponunt 4º unionem in materia et forma simul [illegible] probant. Sed hic fallit [illegible] in quo non possunt materia et forma simul existere, quia unio non est quod sit simul cum materia et forma, non est posse simul existere, sed aliquid distinctum a simul cum, non est formaliter uniri per aliquid distinctum a simultanea utriusque existentia.

5º ponunt alij unionem esse hanc talem actionem dependentem a materia, sed in hoc conveniunt omnes in animarum unione, quod unitur materiae quia actio qua producitur et conservatur dependeat a materia ut diximus agentes de formarum eductione. Unde separata materia conservatur eadem actione qua producta fuit, hinc quod unio integralis cum partibus quibus materiae [illegible] dependent ab alia tanquam a subiecto. Hinc quidam loquuntur de formis materialibus, dicunt modo esse uniri eas formaliter, nempe actionem dependere a materia; denique modo alterant actionem illam realiter distinctam ab utraque entitate esse etiam formaliter unionem. Verum tamen etiam male non ita realiter dependent, cum accidentia ut in pane consecratis miraculose extra illum conservantur, ut patet in sacramento eucharistiae, et hinc resistitur principalia disputatione quarta physicorum sectione secunda, quaelibet formae materiales et accidentia, et absque aliquo realiter distincto uniri materiae; id usque quod accumulant de forma dependentia a materia, colligi probat, sive actionem ipsarum eductivam esse formaliter unionem, sive tantum non petere unionem realiter distinctam a materia et forma.

Alij tandem ponunt 6º unionem esse entitatem materiae et formae, et decretum divinae voluntatis decernentis utramque simul esse copulari, quod tale esse dicunt cum materia et forma inter se uniantur. Sed contra est, quod divinae voluntati obstet non est materia separata, neque forma separata: quod est aliquid distinctum ab utriusque entitatibus. Unde non est utriusque coexistentia, siquidem possunt coexistere, et non uniri per aliquid

di

dictis. Pa lo; q. implicat, Deus velle aliq. de novo existere in rerum na, et qd id vellit absque aliqua entitate de novo producta: q. implicat, Deus velle mag. fieq unisi, et q. id vellit absque aliqua entitate sibi de novo producta. Probo ant: implicat in creatis transeuntibus physicis a 1° dicto ad 2m dicto [illegible] sine aliqua entitate de novo producta: q. etc. Ant. ur. deb. eundem; q. si invariata maneant ea oia, q. antea dabant, dabit idem, qd dabat antea. Quam vis vel aliqua aliis extrinsece, si intrinsece habeat [illegible] id, qd antea habebat. Coa [illegible]; q. [illegible] ma in ideo sit unita intrinsece fieq aliquid, qd n erat, q. illi n erat unita.

Vrat; q. implicat, qd Deus vellit esse aliquid, et n vellit esse illa sine [illegible]; sed [illegible] n pot esse [illegible] sine [illegible] ab utraque [illegible], q. pot utraque ab altera separari: q. implicat, Deus velle mag. esse unitas [illegible] a utraque [illegible]. [illegible] pot Deus in creaturis velle, illa [illegible] existant, [illegible] existant cum aliquo [illegible] sine quo poterant existere: ad [illegible], ubi q. existant, [illegible] Deo [illegible], si Deus prius voluntate in materia opperari; 2m [illegible] vellent pot, [illegible] vellit dari [illegible] entitates ad illas novas denominationes.

Pa e 3o; q. ininteligibile, qd [illegible] divinae [illegible] voluntati, [illegible] creati sine nova aliqua entitate: [illegible] illae entitates et [illegible], q. antea erant, [illegible] ab illis? 1m nequit dici; q. antea Deus [illegible] dari duas illas entitates, et tamen n dabant unitae: [illegible] ab [illegible] dictis, [illegible] Deus velle [illegible] entitates [illegible], ac antea [illegible] habebant: [illegible] ego, [illegible] adhuc id implicare sine nova [illegible] entitate. Pa e 4o; q. implicat, [illegible] manent invariata, et qd debt de novo deno-

mi

mina ioaliqua extrinseca cum impli cari. Tertio eo nec modo non unquam cognitam potest denominare cognitam habilitam nulla in rerum natura facta mutatione ad huius mihi extrinseca; quia illa extrinseca denominatio mihi hic de nouo aduenire non potest sine aliqua mutatione ad huius mihi extrinseca; quod pariter implicat, nouam aliquam intrinsecam denominationem entitati alicui aduenire sine intrinseca aliqua mutatione. quod implicat, quod nunquam est forma manente, entitas variata, et quod subeant denominationem intrinsecam, variantur intrinsece. Alios rationis modos hic omittimus, quia facile ex hic usque dictis possunt impugnari, ut ad obiecta argumenta transeam.

§. III.

Opposita nobis argumenta solvimus.

Opponunt 1°: materia et forma per se ipsas uniuntur unione praeter in materia, ergo non per unionem realiter distinctam. Probatur consequentia; quia si uniuntur per unionem, mediaret unio inter materiam et formam, sed si mediaret unio, non unirentur immediate; quia non unirentur per unionem realiter distinctam. Respondeo pro solutione negando consequentiam: ad illius probationem distinguo maiorem: si unirentur per unionem mediaret unio tanquam tertium aliquod extremum, cui unirentur, nego maiorem: mediaret unio tanquam ratio formalis, qua unirentur, concedo maiorem. Similiter distinguo minorem: sed si mediaret unio tanquam extremum, aut tertium, cui unirentur, non unirentur immediate, concedo minorem: si mediaret unio tanquam ratio formalis, media qua unirentur, non unirentur immediate, nego minorem. Unio itaque non se habet ut extremum, tertium ipsis, sed tanquam ratio formalis uniendi; unde materia et forma uniuntur per se immediate ut quod, et sic dicuntur compositum, et sic unio dicta mediet ut quo, sive ut ratio formalis intrinseca uniendi. Ita potest dici forma in materia formaliter uidetur colorem albedine; ideo ipsis

me

me diet unio tanqz rão, fralis ui dendi.

Opponunt 2º: unio, quã a nobis adstruit realitr dicta rei pro inmali unitr mã et frã absque modo aliodis-tº, ne in infinitum unionum processus adi'tuatr: quia sicut modus unionis ipso unitr mã et frã, ita poterunt mã et frã ipsis sibi realitr uniri sine modo unionis realitr dicto. Pro eo respondendo conc., n. ando coñq. Rão é, q.a unio est ipse modus, et actualé exercitium é realitr distincta, et alligata extremis, quorum modus, ideoque implicat etiam de poã absa unione existere sine extremis. At vº mã et frã sunt entitates absq. indiferentes que, et indiferentes ad unionem, vel nationem unionis, ideoque indigent modo illo dicto, et illarum indrio tollatur et determinet: quia indifrãz cujus tenet unio, ideo n. exigit aliam unionem, sicut exigunt mã et frã.

Opponunt 3º: si daret unio inter mãz et frã, eet aeterna; sed si unio eet aeterna, hoc eet totum actuale, quod implicat: quia n. datr unio realitr dicta inter mã et frã. Mi.r é certa, et prima; q.a aeterni dicid, quod é extra ess. ? alicuius; sed unio dicta realitr ab extremis é extra ellaz extremorum; q.° si daretr unio realitr dicta ab extremis eet aeternum et n. subita. Probatr ex sancto Dionisio Areopagita, qui libro de celesti hierarchia Cap. 2º ait: morsi in nobis nõ é subitanci sed semplio, sed unio eius paratio. Sed in morte hois destruitr unio: q.° vel illa unio é aeterna, vel n. datr. Pro dicendo ma.: si daretr unio realitr dicta inter mã et frã, eet aeterna supramentali, no.° ma.r: eet aeterni prabile, recedo ma.or é vº aeterni prabile n. é rez et aeterna, alioqui mã et aeterna, et frã etiam, q.a utraque de alterna statr accidentalitr. Ad ma.is probationem recedendo, dicendo mi.m unio é extra ellaz extremorum 2.m te, recedo mi.m: é ex extra ellaz extremorum unitorum; rea extra ellaz ? positi, no mi.m q.d applicaz in mã et frã, quarum q. libet é extra ellaz ulterius, et tam in sui de

eam compositi. Ad confirmationem dico Sanctum Dionisium solum ibi asserere mortem non esse corruptionem, aut destructionem substantiae alicuius absolute, quod ut nos fatemur; non vero negasse corruptionem substantiae alicuius modalis.

Opponunt 4.o ex posita applicatione compositi sibi applicantes formam materiae, et materiam formae, superfluit modum compositum dictum; sed natura abhorret superflua: ergo et hunc modum abhorret. Probatur maior: hoc ipso, quod forma sit in materia, ea ipsa erit actus intrinsecus materiae, et materia erit intrinsece subiectum formae; sed hoc ipso quod forma sit actus intrinsecus materiae, et materia subiectum formae, superfluit modus unionis realiter distinctus: ergo etc. Probatur minor: quia hoc ipso quod forma educatur in materia, producitur ut actus materiae; sed si producatur ut actus materiae, resultabit compositum, et superfluet unio realiter distincta: ergo si forma producatur ut actus materiae, et haec sit illius subiectum, superfluet modus unionis. Ita arguunt Semalat Comitis Barra[...]o dubio 1.o q.a 3.o. Recognoscendo maiorem arguendi propositam.

Ad illius probationem nego etiam maiorem, cuius ratio est; quia si forma educatur in materia, dummodo non adsit unio, forma non informabit materiam, et consequenter non erit illius actus; sed si non desit unio, non dabitur informatio: ergo si non desit unio, forma non erit actus materiae, quod vero ad unionem non sufficiat generatio intra materiam et formam, neque applicatio etiam cum ultima dispositione, supra manet a nobis probatum.

SECTIO IVa 4

Quaenam sit unionis substantialis [...] una an duplex sit?

Solet hic ab aliquibus disputari, et omnibus cum Patre Arriaga disputatione 5.a sectione 3.a an in composito substantiali detur unica, vel duplex unio. Unicam esse dicunt duplicemque darem Pater Arriaga loco citato, et alii, qui impugnaverunt. Altera illarum, qua forma uniatur cum materia, et haec dicatur compositio informatio, aliam, qua materia cum forma uniatur,

et

et hec materialitatis nun cupat. Opposita tamen verissima tenenda est ab omnibus, et fundata est merito; quia et nos sic ostendimus, ubi diximus. 1º quia frustra fiunt per multa quae fieri possunt per pauciora: sed unica sufficit unio. 2º quia implicat materiam ex parte sua esse adequate unitam cum forma et tamen non esse unitam materiae; sed unica unio adequate unit materiam cum forma: ergo superfluit alia. Illa maior videtur: tum quia adequata unio est essentialiter adequatus nexus extremorum. Tum quia eo ipso quod materia sit adequate unita cum forma, constituitur inseparabilis ratione illius nexus, quia inseparabilitas est terminus conjunctionis, ita ut compositionis complectat. Tum quia materia per unionem redditur realiter componens cum forma unum totum: quia forma etiam per eandem unionem non potest non reddi realiter componens cum materia unum totum. Minor valida; quia rursus hec mihi unum per certissima videtur, et ad proposita quaestionem nimis dilatem transeam.

Sed inquirimus, ipsa unio sit tanquam subjectum talis unionis subjectum habere, an unio illa subjective talis realiter a materia et forma dicta recipiatur in materia vel in forma. 1ª sententia docet unionem materiae ad formam, in ipsa, ita subjective tanquam eas ceperunt duo illa maxima theologiae luminaria eximius Doctor Suarez et acutissimus Vasquez, sed quo iure videri potest apud Patres Complutenses in primo libro 2º exercitatione 7 § 3. 2ª sententia ponit unionem in sola materia subjectari, hanc sequuntur Patres Dubius P. Alborsinus et Oviedo, Hurtado, Oberrisia et Philosophorum et numero 3º P. Arriaga disputatione 14 s. 7 et alii plures apud Patrem Henao loco citato. 3ª dicit unionem subjectari in materia et forma. Ita senciunt Bartholomeus Amicus tractatu 1º Philosophorum quaestione 10ª dubio 3 art. 1º. P. Arriaga disputatione 4ª Philosophorum s. et subsectione 4ª, et plerique alii. Et hanc accipimus inter alios. Huius 3ª sententiae ad tertio...

Sit prima 1ª 3º. Unio

re

recipit in mã et frã. Pr²: unio est frã modalis intrinseca mæ et fræ: ergo recipit in mã et frã. Pr° cõa; quia frã modalis intrinseca debet recipi in entitatibus absolutis, quarum frã modalis est, alioquin nulla esset ratio quare sic absolute, sive substantialiter, seu accidentales dicere deberent recipi omnis substa: ergo si ipsa mea unionem est fram modalem intrinsecam mæ et fræ, sit inde in utraque debere recipi. Probatur ant; quia in extremis unitis, et intime penetratis cum mutatione physica illud est subiectum, quod est magis indiferens, et illud frã, quod est magis determinans; sed in composito physico distante mã, frã et unione, mã et frã se magis indiferenter, et unio est magis determinata: ergo unio est frã tũ mæ et fræ. Coallegitime infert: mã determinã ex D. Th. 1a q. 3a f. 3a unitã, circa nam cuius sententia probabilimus. Probo mĩ: Mã et frã se indiferenter ut uniant, vel ut non uniant; sed unio habet esse modum in differẽ, si quidem est essentialiter determinata ad uniendum: ergo magis determinatur quam mã et frã: ergo est frã quam utraque in formaliter ex hoc modo: ergo in utroque recipitur.

Sit 2a 9e.
unio cum tantum à mã et frã. Pr° unio inter mãm et frm. dependet ab utraque ut à subiecto intrinseco illam afficiente: ergo ab utraque dependet tanquam à subiecto sustentante. Ant. patet ex sc. precedenti. Probo cõam: frm substentari, aut educi, non est aliud quam fieri dependenter à subiecto intrinsecè afficiente, ut necquo naturaliter nequit existari; sed unio inter mãm et frm fit dependenter ab utraque, ut à subiecto intrinsecè afficiente, itaut necue divinitus possit ab utraque separari: ergo à mã et frã substentatur, educitur quae ex utriusque potentia. Syllogismus est de sp. u. ces bi quem (?) in propria.

Requisitas robur infringere, si reas, quod ut frã aliqua educatur ex potentia subiecti, oportere esse dependentiam ab illo quasi aliquo priori, unionem tamen licet priori à mã dependeat, non tamen à frã, quia tamen ab illa dependeat à subiecto posteriori cuius causa. Non, in quo, robur

in

in fringit, 1° quia non est ratio cur potius compon. dicat unionem formae ad
potentiori subiecto, quam materiae, et convenit teneris defendere,
neque ab hac subintrari. 2° quia cum unio distinguatur ab actione
eductiva formae materialis, et creativa formae rationalis, non apparet ratio cur
ultra quae haec forma sit potentiori ut subiectum sub equali, cui dicitur unitas
unio. Modum autem creationis actualis ideo dicitur esse ipsius pars honorab.
haberet rei creatae, ut sub hac potentiori subiecto, quia non est actio pro-
ductiva illius. quod mihi semper difficile visum est, et ratio est, quia
subiectum quatale debet aliquatenus praecedere formam in ipso existe-
ntem, etiam si illam non causet. Unde cum modus creationis uniat
intrinsece tamen re creata ut subiecto, ut expresse fatetur Arriaga disputatione 9a
physicorum n° 58° ideo non capio ex prin[cipi]is huius authoris quod subiectum
ut tale debet praecedere formam sibi intrinsecam, ut idem etiam docet Arri-
aga tamen disputatione 2a n° 23°, tamen disputatione 4 n° 104°, quamvis disputatione illa 2a n° 25°
exceptionem habeat quoad subiectum ad dictionis per Curam, quae excipi
debet de modo actuali creationis.

Sed dices 1° ex doctore eximio:

tota efficacia agentis est circa formam: quia ut unio recipiatur in forma
tamquam in subiecto sub. tentationis. Sed contra, nam dico conc. quod
est, quia claudit optime, quod tota agentis efficientia, et efficacia tendat
in formam, et ad eam eductam, et uniat efficiendo unionem non in ipsa forma
solum, sed etiam in materia. ideo non tota agentis efficacia versatur cir-
ca formam quia materia in venit et educta.

Dices 2° ex P. Vazquez. forma
est indifferens ut uniat et non uniat cum materia: quia debet per unionem in se recipi-
endam et non contra, quia eadem ratione possumus in materia efficere; quia sicut haec est in-
differens ut uniat et non uniat cum materia, ita materia indifferens est ut uniat vel non
ut uniat, et non uniat cum forma: quia debet determinari per unionem
in se receptam. Dices ... unicum, et immediatum per generationem subiectum

ē mā: q° est unionis etiã, q̄ tñ ē generationis cuẽ ne sit sub
ipsius substantiã sicuti sub hã. 2° quia si unio humana subs
titueret in fõa, ut spiritualis, ei non posset attingi ab
agente nãli, q° nihil medii undeque; q° sequeret, q° hō n̄
generaret substantiã hoc... Rñeo ad 1m mãg, nihil p̄hibere in fõa
et spiritu mãli in quo n̄ sola unio tñ generationis, sed
etiã fõa. Cãd ad hoc nõtat p̄bare argumenti n̄ posse ēe aliud gene-
rationis sub hã, et unionis aliud, neque posse ēē aliud fõa sub hã tñ,
et aliud actionis. ad 2m mãg, rñeo unionẽ humanã n̄ fore spi
ritualẽ, etiã si recipiat in fõa; q° etiã si in illa recipereẽtur,
essentialiter dipenderet a mã, et a quantitate, q° illã reddit ...
mãlẽ et corporeã, nequaquam conveniẽ, aliq° corporeã subie-
ctavi in aliquo spirituali.

Dices 4°: unio debet in mãle at-
tingere mãg et fõã; sed nisi recipiat in sola mã, n̄ attinget
in mãli utraque: q° est. Rñ p̄; q° q° recipit in fõa medi-
ate tantũ attingit mãg, hoc ē mediante fõa. Rñeo nela mã,
nando mi: ad p̄bationẽ distiguo añs: q° recipit in sola fõa
mediate attingit mãg, cõdo añs: q° q° recipit in mã et fõa, mãli
attingit mãg, n̄ cõdo. Insup et si fõa tantũ esset terminus vãg subiecti
tũ unionis, si hẽ mãg recipiant ut bẽa intrinsecã, etiã si uniret
in mãle ut in unione hypostatica Xti, q° recepta in sola huma-
nitate verbũ divinũ attingit in mãli.

Dices 5°: unio mãlis ad fõa, vale
in sola mã recipit: q° est unio mãe ad fõa, vãle. Añs p̄; q° mãe, et fõa, talis
unio mãlis est: hẽ q° fit p̄ generationẽ, q̄ mãli: ē hẽ q° eius effici ens
principale mãle ē, q° n̄ pot entitatẽ spiritualẽ p̄ducere: ut q°
fõa talis pendet a mã quoad infusionẽ: q° unio in qua infõrma-
tio consistit, educit° de pōa mãe, et in ea recipit, et n̄ in fõa; q° id est

mo

mo dus nequit natis in duobus recipi subiecti. hinc sic: nihil materiale potest in aliquo recipi spirituali; alioquin deficeret ratio adaequata dicta accidentia ex potentia animae naturaliter educta est spiritualia: quae unio in cola materiae recipit. Atque huic adhibenda est solutio ex his quae diximus, cum de habitudine corporis examinabimus. Adeo quod unionem humanam materialem esse, nequeat in ea quietius subiectis substantialibus, forte cola materiae. Modum enim materiae creatam materiale cum istius subiectis inhaesibiles non esse materia, sed solum adhaesibiles. Cuius ratio a priori quia ad materialitatem sufficit dependentia in fieri a materia consequenter ab illa, talibus subiectis adhaesibilibus, cum tamen ipse capax est materiae forte subiectis substantialibus unionis, cum etiam anima ratione idem munere exercere non valeat. Probabilior enim opinio, est actus vitales materiales potentiae corporeae esse spirituales. actiones vero ex potentia animae eductae, ideo spirituales dicuntur, quod ex solius animae potentia educuntur, et nulla ratione in fieri dependent a materia, quod accidit in unione inter materiam et formam, quae ab utraque causaliter dependent.

Q. II

Anne substantiale compositum sit aliquid a materia, forma et unione distinctum

S. I

Proponitur difficultas, et verior eligitur sententia

Partes essentiales compositi recensuimus, materiam, formam et inter utramque unionem expendimus. Sed restat ad hanc difficultatem levis momenti examinanda, in qua rogamus: an compositum substantiale sit collectio illarum partium, materiae, formae, et unionis: an potius habeat entitatem ab illis realiter distinctam, quae totum est, vel totalitas, in qua compositi substantiale veritas. Prima sententia, inter scotistas celebris, quae Scoto tribuitur in tertio

di

distinctione 2.a q. 2. opp. nobilis sectatores thomistae Capreolus et Ales- seus, ac contra societatem adhaerent Vazquez .... aliqui ex iudicio meo, qui asstant ex sua unitate mea deribari quamdam certitudinem, quae neque essen- tia neque existentia neque unio realiter effectus aboliti maximae probabilitatis qui de bibalitates horum quam mutare vestigiarent. Pro ciardius hinc tractatus physicorum c. 1. sudnoer eodem modo sententiam propugnant, nam licet li- necae aeris confundi ... tamen vere mentitate illa ... dicitur quanta distinctione quibus simul cum physicis. Alij autem non inhaerent tota certitudine, sed imitata cum aliis etiam physicis simultum physicam potius, ad quam ... et hinc eorum hanc sententiam comprehendendi modum.

Pro opposita sententia sunt fere omnes reliqui societatis aucto- res, et extra societatem fere omnes etiam, quos longum esset recensere, videri quique possunt apud P.m Herao libro 1.o exercitatione 4. c. 3.a Domi- citur nescio an hanc an oppositam sententiam referam; hoc unum scio magistrum eorum thomistarum nobilissimum adeo obnoxium huic sente- ntiae ad haerice ut dicat lib. 1.o physicorum q. 3.a Credo quidem neque Aug., neque sanctum thomam unquam cogitavisse talia, et prop- terea id alicubi incinerare videntur; Credo mihi non plura alia esse; adeo res mihi manifesta videtur. q. doctissimi dominica- nei verbum cum dolore et animi acerbitate .... Magistri ordinis dominicanorum etiam tractatu 2.o physicorum differentia et qua.o 2.o tamen latius quod moderni suae religionis sequentes ma- gistrum solum non tantum deserverint, sed etiam impugnarint communem antiquorum thomistarum sententiam de distinctione reali totius a partibus simul sumptis. sed certe potius tamen teneri debuerat orbis et violentas et a veritate alienas anti- quorum thomistarum interpretationes.

Ab ... thomistarum, qui

ut

ut fatet Parra et apse Comitibus D. 6. S. 2. diuisim ment.
2. hec sententia uerissima est, q. duplicem partem continet. 1ª, totum
physicum subsistere non nictere adequati in entitate aliqua sim-
plici, quasi effective resultanti ex materia et forma unitis. 2ª, neque
inadequati consistere in huiusmodi entitate, sed solum in materia et
forma unitis, quin ad compositum aliquid aliud requiratur quam materia, forma
et unione. 1ª huius sententiae pars, ut euidentior quam ut probatione
indigeat uidetur eximio doctori D. 36 metaph. s. 3 n. 9, et evide-
ntissima dicitur ab Arriaga D. 5ª s. 1ª, ad hanc probandam 2ª part.
tince, quia ut supra notaui oppositum mordicus defendit.

Prob. quod

1º q. etiam compositum humanum constituitur ex materia et forma: q. non consistit in
entitate aliqua superaddita, et a b illis realiter distincta. Ant. prob.
ex Athanasii simbolo fidei ubi ait: sicut anima rationalis et caro
unus est homo, quem loquendi modum retinent sanctissimi
et doctores catholici: q. totum subsistit quod est homo essentialiter constituitur
ex anima rationali et carne, sicut ex materia et forma. quod si reas confer
since id est intelligendum in sensu causali; quasi nus sit ex anima
et carne unitis resultet illa entitas, in qua consistit formaliter compositum
humanum. 2º; q. illa propositio debet intelligi in eodem sensu, quo in
trinitate: sicut itaque Deus et homo unus est Christus; sed haec debet intel-
ligi in sensu formali: non enim ex uerbo diuino, et natura humana unitis
aliquod entitas resultat, in qua Christus formaliter consistat, et q. non
est nec formaliter, nec intrinsece aliquid in creaturis: q. prior illa quoque
intelligenda etiam est in sensu formali, et non in causali.

Pr. 2º eadem

Conc. pr.; q. illa entitas uel esset simplex, uel esset composita. si simplex im-
plicat in illa totum consistere, quod dicit essentialiter multiplicitatem
partium. si 2m, rogo ad uersarium: an ab illa entitate partibus ...

ha

tante diversitate totum sicut distinguitur a partibus in fi-
nitum. Sin diversum videatur; quod ob eandem rationem a parte debuisset
distingui a materia, et forma unitis. Tum ita entitas compositi, neque
unitas cum partibus unitis, aliaquin sicut ista resultabat ex partibus
unitis, ita ex illa, et partibus unitis alia unitas resultabit:
aliunde componeretur unitas cum partibus unitis, nisi velit ipse
author totum aliquid per puram agregationem resultare.

4° probatur; et ut
ait eximius Doctor nequit mente concipi totum et compositum, quin
mox intrinsece ordinem partibus et compositione, sive unionem quam
prius resultare ex partibus unitis et illas componeri ut dicit
Doctor sit enim esse totum, et quidditative compositum, sed tantum
ex istis exactum toto, et composito quidditative, habere quae essen-
tiam ordinem ad illud. Sicut actionem resultare ex substantia, et ad
illam dicere habitudinem essentialem nisi esse substantiam: quod est falsum. Praeterea, sicut
debet habere totum et compositum quidditativum partium unitarum, ac habet
una pars unita ratione alterius unitatis partis: quod illud ita se debet habere,
ut partibus unitis intrinsece debet, et non dicatur; si quidem cuilibet
parti convenire potest ex alia resultare, et quaelibet ut unita essentialiter
componat cum compositis. Ergo quod partes sunt essentialiter compositio; sed si hoc consistat
in entitate realiter adaequate distincta ab illis, erit implicatorium
dicere partes esse compositio essentialiter. Probatur minor; quia implicatorium, quod
aliquid consistat in aliud a se realiter adaequate distinctum: quod implicatorium
est, totum consistere in entitate ista realiter adaequate distincta
a partibus simul sumptis.

SECTIO II 2

Ulterius fit de ista haec argumentorum solutione.

Nunc animus

ca

in fabrica entitatis illius

cum ita ꝯgerere, q̃ illius [illegible] ita dicitur q̃ [illegible] linea q̃ ii
qua ratione, et ex illorum concordatione et doctrina illius falsitas
et non veritas in notitia. Arguitur q̃: uniones Petri et Pa-
uli dicuntur unitae esse; q̃ ii quae essentialiter ꝯstituit ex materia, forma et unione,
tamen quae formaliter ꝯstituat, qui esse dicuntur à paulo. Et contra, q̃
illud totum esse dicitur ab alio, quod essentialiter claudit partem aliam,
et praeterea esse dictum ab alio: quo cum falsum evidens sit, q̃ ipse
dicitur à paulo, falsum etiam quod ꝯsistere, aut essentialiter ꝯstitui
ex materia, forma et unione; q̃ ꝯsistit in entitate aliqua realiter ab illis
dicta, et ex illis quasi effectiue resultante. Ante vero, à quo to-
taliter pendet argui, patet; q̃ magis dissimilis est unio Petri et
pauli, quam duae uniones Petri inter se; siquidem illae habent eundem numero
terminum; illae vero habent terminos alterius dictos; sed haec maior dissimilitudo
debet nasci ex aliqua speciali; q̃ differentia numerica non ad militem magis
et minus; q̃ uniones illae Petri et pauli erunt esse dictae, et consequenter
ꝯcreta ex illis essentialiter ꝯstituta.

[illegible] omissa ante nondum contra.

Ad illi[illegible] rationem dicimus ante: illud totum dicitur ab alio,
quod essentialiter includit partem aliam, q̃ sit primo[illegible], dicta ipse ab
alia; concedo ante: q̃ sit per utrumque, nego ante. distinctionem ex[illegible]
in ꝯpositionem substantiali et dant partes illud ꝯstituentes, q̃ dicuntur partes ab-
stractae, et utrumque, et dabitur id medio quo partes ꝯstituunt, res non formaliter
ꝯstitutionis, aut ꝯpositionis, et haec dicitur unio, q̃ unio quae non formaliter
ꝯstituendi dicitur per modum, res ut quo. ꝯpositum tamen [illegible]
est esse, q̃ dicitur partes illae ꝯstituentes, et eorum aliqua esse differt à parti-
bus totum aliud ꝯstituentibus: ergo ipsa differt à leone esse, q̃ [illegible]
partes aliquae ꝯstituentes esse, ut quod, esse dictum à partibus ꝯstituentibus et
quod leonem. Unde cum pueri [illegible] habeant partes ꝯstituentes ut
quod specie sui easdem, sit inde, quod puer et [illegible] esse non differant

illi non fr[illegible] [illegible] nisi cum [illegible] spe[illegible] qd pt in[illegible]
sola à solo Deo, qui [illegible] aret cum aliis ignes ducti à Deo simul [illegible]
causa 2a, hi ignes non differrent spe etiam [illegible] [illegible]
omnes spe differant; quippe [illegible] à primis spe[illegible] [illegible] qd n acci-
deret, si per aliquam [illegible] alterius illorum ignium esset specifice
diversa à [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], talis illas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] illa [illegible] qd [illegible]; n [illegible] [illegible]
[illegible].

Resp. 2o [illegible] [illegible] arguit [illegible] [illegible] ma et
no mi. illam ma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] unionem [illegible] [illegible],
eae n[illegible] ab eadem [illegible] [illegible], sicut [illegible] [illegible] in eodem
genere infimo admittunt ma et mi dissimilitudinem, ut pt
in hoc equo et leone, qui [illegible] in eodem genere infimo [illegible],
et tamen leo magis [illegible] [illegible] equo, qm hoi, et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] equo [illegible] similit ma illa dissimilitudo [illegible] [illegible] [illegible]
infima unionis. et [illegible] [illegible] solutio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intellectiona [illegible] pauli, et illorum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], et tamen in illis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3 [illegible]

[illegible] autore, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illas [illegible], ad [illegible] [illegible], [illegible] spe à toto alio, qd [illegible] paulus
n dubito [illegible] [illegible] n [illegible], [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
qd [illegible], resultat ex [illegible] [illegible] [illegible] ab illis, ex [illegible], paulus resultat,
est [illegible] [illegible] [illegible] differt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dif-
fert ab alio [illegible], qd resultat ex partibus spe [illegible]; [illegible] [illegible], ex [illegible] qui
resultat, [illegible] aliquam spe differt à [illegible], ex [illegible], resultat pa-
ulus, [illegible]: [illegible] [illegible] paulus spe differunt. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] huic [illegible] solutionem, [illegible] [illegible] [illegible].

Ar

Arguitur 2° inter si totum sive compositum humanum totaliter consisteret in omnia [illegible] variata hac numero materia variaretur compositum: unde non esset idem homo qui puer, et qui senex. Sed argumentum hoc simile robur retinebat et sola antiquitate sibi venerationem conciliavit. [illegible] negatur [illegible] pingat [illegible] Primo illud [illegible] in ipsa totalitate, quae etiam variabitur, [illegible] est idem, ex quo ipsa resultat necessario: unde [illegible] argumentum respondere, nec [illegible] totalitate [illegible] tollit. Demum [illegible] ex dictis ad hoc argumentum [illegible] de [illegible] variari compositum, [illegible] variant [illegible] totaliter [illegible] dicta.

Arguitur 3° totum [illegible] dicitur [illegible] lapidum; [illegible] lapidum totaliter resultat in ipsa collectione lapidum, nihil [illegible] totum [illegible] in [illegible] ipsa collectione; [illegible] debet [illegible] totum [illegible] hoc, [illegible] retorquetur [illegible] in [illegible] composito, quod est unum [illegible], [illegible] entitas simplex [illegible] dicta [illegible] et [illegible] Christi [illegible] quae est unum [illegible], ut [illegible] humana [illegible] verbi divini [illegible].

Unde [illegible] Christi [illegible] non [illegible] optime notabilis Sanchez, Tomas 3ª parte [illegible] 2ª [illegible] 6°, et [illegible] Alexandri [illegible] plura [illegible] libro 2° exercitatione 41 [illegible] 4 an° [illegible] quod aliquid est in materia et forma [illegible] in lapidibus unius acervi [illegible]

[illegible]

hec q. eu fuit, extrema est, tota unitis recedet, tu relictus illa
fuit unaq. p. e., n. trahi etiam ut ma est fra corpus, ex pisce q. daueli
rint, x ti ant frati uniq. p. e. Et hinc diverte hic ad aliquq., n. de
modo q. totu p. e. q. dc. horuq. differendhe i ik exemplo lapidis q. eiuq.
p. acent, d. eniu tas unitq. in eo mi tur, p. d. int ma est, ba, eorumdem
recedeus unicq. p. e., in bene dictu in io pbat, q. n. datu in eum ad verti
lapidem.

SE. III.a

Secunda ma. p. q. i tabuit etabobit ectioni i verbi medi cal.

Dfinis
dei mea tinere pb. n. a ten ten ic... in superiori bas probavimus, q. in
p. uen tiro loranda q. docet spe... phicq. uic ale, neque in dei uiabe
di bere in conditiok aliqua ditiona mafra cimiare, sed inhi, ac
ciati ullus in ... et... i indomec ibq. subsistentia ... auditiui
ru... iberte ... aseptis ctaut... be... seire ... onter, mone
nor de ptibus partibu lequitur diuisibe, it collectibe, hoc e de cu supp
distributiua, it cu copulata suppe, cu loquamur de ptibus diui
siue il cq. distributiua suppe tale de b. ee prany, ut poris signa ulti
applicari i ... e ... ciari sit enunciari, si us de ptibus collectibe ac. f.
sit, siue cu supple copulata seu mo hendiis sit, p. tales tale debetu,
ut n. nisi de e... u. simul cum qui porit enunciari. Unde sic, totu ptu
cuq. substan n. dici a nisi ptibus collectiue acceptis; ul portu in
illis tali accepti fralit. Hictere.

Ex q. l. de hec; d. q. rie posi sima
icut la anima rati, et a p. i ma cu. li unitaria. q. u unio ug in tra hoi
dat tota corpore substantiale, d. rii tota. q. re, et n. ... q. totu
hoc unitu ptibus p. ice ..., coa... bat, eiam ... p. effici... ;
q. ex ctiag. ut anima rat et caro illi unita p. uniong in fra sohil

fra intrat mam, et ma recipit fram; sed concipit, qd fra in trat mam, et ma recipiat fram, per unionem informationis, ma et fra componunt ordinem alium qd subitanee fiet, siquidem extra eam et ipsa prius reponit. qd ettam informat; q concipit, qd ma et fra sibi ipsis se mutuo tradunt per unionem informationis, non intrant totum aliquid, sed hoc ipsum, qd est illarum entitas, et uniuntur inter se, ita se habent; qui concipit constituunt alium qd totum ipsum in se constituunt independenter a qualibet alia entitate.

Et 2° eadem ratione; intellecta et posita unione substantiali non potest non intelligi et poni unitas substantialis, sed seclusa qua [illegible] entitate superaddita, intelligit et ponit unio substantialis inter mam et fram; qui intelligit, ponit quoque unitatem substantialem ex utraque compositam. ouiuium [illegible] mihi qui nobiscum credunt compositi formalis, ideo est ma et fra esse formaliter unitas, et formaliter esse compositas mutuo substantialiter; sed ut ma et fra sint formaliter unitas, nihil aliud requirit quam informat et unionem; qui constituit formaliter compositionem mutuo substantialiter nihil aliud requirit. Tum 2° ubi datur compositio substantialis, necessario datur substantiale compositum; sed absque entitate superaddita ma et fra, et unioni datur substantialis compositio, siquidem unio ipsa formaliter est compositio substantialis; qui absque entitate alia superaddita datur substantiale compositum.

Sed contra hanc mihi certissimam rationem opponitur 1° Aristoteles 4° metaphysicae c. 4. ubi ait: totum dicitur non esse sex, sed tamen tria est collectio partium componentium sex; qui certum quod totum distinguitur a collectione partium. uerba autem Philosophi ita se habent: substantia namque cuiusque est quod semel, ut puta ipsorum sex non quod bis, aliter, sed quod semel. sex enim semel, sex est. Item 7° metaphysicae c. 17° ait, silabam BA non esse B et A; sed BA est totum, et collectio B et A; qui collectio partium distinguitur a toto. Secundo arguo thesis facile ex patre suarum testimonia haec totum, obarc, qd nec [illegible] redimeri, et gba meu, est totum non est partes secretim, uel

gregatis sumptae sed ulterius includunt unionem: ideo quae hic [illegible] non est rexu [illegible] quae dum in hu[illegible] nem in eandem terminationem cum altero [illegible] [illegible] numerum ternarium rationem [illegible] numerantis. idem dicendum est de Beth, quod non est usque dum multa vocales fuerit, quo [illegible] copulant illas partes.

Oppones 2°: multa praedicata contradictoria verificantur de toto, et partibus: ergo realiter distinguitur totum a partibus. Probatur consequentia quia de eadem entitate reali non possunt praedicata contradictoria verificari. Antecedens [illegible] [illegible]: totum [illegible] et corrumpitur; non vero partes. 2° totum est integrum, non partes. 3° totum est unum; non vero partes. 4° partes [illegible], non totum. 5° partes componunt, non vero totum. ergo [illegible] videtur praedicatorum [illegible], quae eidem entitati convenire nequeunt. Respondeo distinguendo antecedens: multa praedicata contradictoria verificantur de toto, et partibus divisive acceptis, concedo antecedens: de toto et partibus collective acceptis, nego antecedens, et consequentiam. totum enim [illegible], partes collective acceptas esse totum; non vero divisive: de partibus enim collective acceptis, aut cum unione copulata verificatur omne id, quod de toto verificatur. Unde ad 1um antecedentis probationem dico, totum generari et corrumpi, et similiter partes acceptas collective corrumpi et generari. collectionem enim [illegible] unionis corrumpitur et generatur [illegible] unionis. et similiter ad omnes alias [illegible] probationes, idem [illegible], quod cum veritate de toto praedicatur, praedicari etiam de partibus collective acceptis.

Oppones 3°.

[illegible] idem ex parte obiecti materia [illegible] unio materia unita [illegible] omnia: ulterius materia [illegible], et unio [illegible] omnes copulative; [illegible] materia unita [illegible] distinguitur a composito, et idem de [illegible] unita [illegible]; [illegible] idem falso diceres materia unita [illegible] compositum; ergo partes copulative acceptae distinguuntur a composito. [illegible] confirmatur; quia [illegible] materia et unionem, ponitur materia unita [illegible] et [illegible] unita [illegible], quod [illegible] est summum identitatis; ergo [illegible] idem ex parte obiecti. [illegible] [illegible]

attenta re significata, et in modo significandi, tunc verè est aequivocum, et non comp.

Ad 2um dico; quod cum haec inter se à rebus quas significant differant ad res quas significant: vel... inter comparationem aequivocatio non solum ex parte obiecti significati, sed etiam ex modo significandi, quod totum et partes constituta simul idem in recto significant, at verò materia unita formae, et e contra, et ex parte obiecti sunt compositum, ex parte modi significandi sunt distincta à toto, quod in recto significat unicam partem, et in obliquo reliquas, cum totum omnes dicat in recto. Quod dicitur memini me notasse in 1a logica quod 4 est hic modo terminorum: ex parte ... illius quod omnis homo currit aliquis homo currit idem significant. Primus enim significat hunc et illum, et alteros homines currentes; 2us verò hunc vel illum, et sic de reliquis, sed haec verè significant tantum homo curreat, quod non sufficit ad veritatem dicere; quod licet idem significent, non tamen eodem modo. Similiter materia unita formae idem significat atque materia, forma et unio, diversa tamen modo, nam cum materia, forma et unio cum veritate sint compositum; non verò materia unita formae, aut forma unita materiae.

SECTIO IV.a

Anne plus realiter sint causa intrinseca adaequata compositi?

Dicimus

4m arguitur quia anni... ad omnes aure motus, ... sanctae ... dicitur adaequate cum tantatum, ut haec res a ... distinctione ... in partes et totum habent; quod sic ... causa intrinseca adaequata compositi realiter distinguitur à composito: ... forma et unio sunt causa intrinseca adaequata compositi: ergo materia, forma et unio distinguitur realiter à composito. Ex in syllogismo isto nodus ... quod ... non licet, nec facile solvitur, cuius solutioni adeò tenaces aliqui in moralis, ut si ... de medio ... importuna theorice ... quia ... nescio ...

maior syllogismi aut recipit aut ab omnibus qui distinctionem realem inter causam et effectum, seu ex ipsis, ut tradit minor, dicere non minus eam maxime quod sit causa cuiusque, aut non sibi ipsi debet esse, quod ... tom, qui d. 18 sectione 1a nº 1º iudicat non esse magni in re modi adhibere causam intrinsecam non dicere distinctionem a re causatam, urgeo in eo quod causa intrinseca est, quae ipsa se exhibendo dat esse alicui, et non ullo alio medio dat se nisi per suimet exhibitionem, ultra exhibendo aliquid totum. Quis autem dicat posse aliquid sine ipsi sibi exhibere, cum vero causa intrinseca adaequata ita dari debeat esse vere et proprie causa intrinseca compositi, sequitur illam non omnino a composito distinguendam. Quo probata manet maior syllogismi.

Minor probatur, in qua fere quaestio constare, quod aliquid est in composito quod est causa intrinseca adaequata compositi; sed non omnes partes divisive, quod omnes partes collective. Maior evidens est supponendo quod est causa intrinseca adaequata ea est, quae ita causat, ut praeter illam nihil aliud causet; quod de partibus divisive verificari nequit, quia quaelibet ita causat, ut praeter illam alia etiam causet; quod quod aliquid sit in composito quod illius sit causa adaequata probatur, quia aliquid est in composito quod intrinsece causet compositum, et praeter quod nihil aliud causet compositum, quia quidem illa quae compositum causant intrinsece non sunt infinita. Confirmatur, quia compositum est adaequate causatum; ergo ab aliquo adaequate causatum. Sed non a partibus divisive acceptis; ergo a partibus acceptis collective. Sed id a quo est aliquid adaequate causatum est causa adaequata illius; ergo partes collective acceptae sunt causa adaequata compositi et causa adaequata compositi.

Aliud verum est ... ar, nunc potius in animum inducere, et explicare huius ... causa intrinseca adaequata, ei nomen causae intrinsecae ...

rosi cumat. Probatur; quia causa intrinseca nihil aliud est, nisi pars alicuius compositi, quae cum altera parte exigibili mediatione ad totum compositum est alia constituendum. Unde sic formanda [illegible] deduces: causa intrinseca compositi est pars compositi; sed implicat, quod aliquid sit pars compositi, et quod nihil aliud sit pars compositi: ergo implicat, quod aliquid sit causa intrinseca compositi, et quod nihil aliud sit causa intrinseca compositi. Tota minor indiget probatione. Quod probo: etsi mihi ex terminis ipsis nota videatur: nam est realiter pars non est realiter compositum, cuius est pars: ergo quidquid est realiter pars, habet etiam aliam compartem realiter distinctam, cum qua componat totum. Confirmo exemplo; quia implicat quod aliquid sit medietas alicuius, et quod non detur medietas alia illius; ergo implicat quod aliquid sit pars, causa seu intrinseca alterius, et quod nihil aliud sit causa intrinseca eiusdem. Patet consequentia; quia medietas nihil est aliud, nisi causa intrinseca, et pars alicuius.

Unde colliges, haec omnia tria causa intrinseca adaequata, pars adaequata, et medietas adaequata eandem dicere implicationem. Exagitans iam ad argumenta respondendo [illegible]. Ad primum probationem nego minorem; quia nihil compositum, quod causa intrinseca adaequata sit non illius. Causa autem probatio fallax; nam licet causae intrinsecae compositi non contineantur, non inde sequitur, quod aliquid intrinsece causet compositum, et quod praeter illud nihil aliud causet intrinsece compositum. Secundum: [illegible] valet, est fallax, aliud enim est in composito, quod intrinsece causet compositum, et praeter quod nihil causet. Secundum copulativa, quia singula pro complexe sumi non potest, [illegible] necessario, [illegible] nihil, neque [illegible] divisive, sed [illegible] divisive, quod singula aliquid aliud causat; non dici illis collective, quia illa collective accepta non causant, sed sunt causata. Unde nihil est in composito de quo verificetur causare, et quod praeter illud nihil causet.

Ad confirmationem distinguendo antecedens: componentibus inadaequatis [illegible] causalitatem adaequationem totius, nego; causam inadaequatam [illegible] inadaequationem causae, nego [illegible]. Sensus distinctionis est, totum compositum et adaequatum [illegible] causam singulis partibus tamen non tanquam singulis [illegible] causalitatem realem, quia [illegible] singulae causae causent, per [illegible] neque [illegible], neque [illegible] in [illegible] causent. Si quo causat intrinsece aliquid totum causabit componentibus [illegible] totum, ideoque [illegible] haec propositio vera: forma est causa intrinseca totius, et [illegible] de [illegible] dicendum, quamvis quaelibet est causa intrinseca inadaequata compositi.

Exemplo hoc exemplo [illegible] aptius: ponendum duos homines, quorum neuter solus possit pondus aliquod elevare; si vero ambo concurrant ad illud [illegible] elevandum, sublevatio illa ponderis erit adaequata et tota, et ab utroque procedet seu a singulis tamquam a duabus causis inadaequatis; verum non est dicere, quod pondus illud a singulis sublevatur; non quidem a singulis, quia nihil distinctum a singulis sublevatur pondus illud; sed quia singuli concurrunt ad pondus illud sublevandum; quod idem accidit in causis intrinsecis [illegible] hoc tamen discrimine, quod aliae causae intrinsecae, si collective sumantur, sunt ipsum compositum, et non sunt causae totius: unde si collective accipiantur, non poterunt esse causa totius, neque adaequata neque inadaequata, quod aliter evenit in causa extrinseca adaequata, ut ex allato exemplo constat.

Ex quo colliges,

dicendum esse de partibus adaequate compositi in acceptione physica, quamlibet partem esse partem [illegible] inadaequatam rei totius; verum enim non habet compositum adaequatum, hoc est, in [illegible] [illegible]: unde sicut nihil est realiter et physice pars sui ipsius, ita physice etiam aliter nihil sui partibus [illegible] pars est totius, ita partibus in acceptione physica totius [illegible]

pu

hetibus, distributibus in hac acceptione [illegible] dixerim [illegible] destitutis. nihilominus, inde erit destitutibus adequatis in acceptione physica eo nomen destitutibus in ea acceptione rigorosa et mali. 114

Verum

quia dicet, quod si ergo loquimur de destitutibus adequatis absque aliqua reali distinctione et ... destituta: sed acceptio haec physica et metaphysica: ideo de destitutibus adequatis in acceptione metaphysica est collectio eorum ea quae nec aliqua adequati destituit: et tamen aliquid esset, ... destituta sine ... physica acceptione loquimur, aliud vero ... collectione physica cum distinctione facta inter ... destitutibus; ideo in acceptione metaphysica de destitutibus adequatis loquimur eum aliqua distinctione rationis ratiocinantis, quasi aliquid esset destitutibus adequatis, et aliquid aliud esset res destituta, et nec erat etiam ... consideratione metaphysica simpliciter adequatis destitutibus.

Vnde dicitur, ad causam intrincecam adequatam compositi ... Haec propositio vera est tantum, omnes partes causant intrincece compositum; quod haec etiam vera est: omnes partes causant intrincece compositum, et nihil distinguibile causat intrincece compositum. Ideo ex hac ... infertur ... causam intrincecam ... compositi; quod ea causa dat ... cum pluribus; et ex illa propositione infertur ... quod causet, ... causet. ... ante est eadem ... videtur, et ... paritate ... tantum omnes homines currunt, ... currentibus singularibus, nullus ... homo currens est vera, et ... omnes homines currunt, et nihil distinctum ab istis currit. ... etiam propositio est vera. ... omnes causas intrincecas parciales nulla est causa intrinseca parcialis: ... est ... vera omnes causae intrincecae parciales causant et ... nihil parcialiter causat. ... quod ... per illas aliquid parciali causaret aliqua esset causa intrinseca parcialis ... omnes causas intrincecas parciales, quod ... repugnat. Vnde infertur omnes causas intrincecas parciales esse unam causam intrincecam totalem ... quae

adequatas.

At resp. hoc esse exponibilibus quia equivocatione laborat, quo remedio tollere, ci 1m disquar ani ... quo tantus omnes partes causant intrinsece compositum ... ita exponat omnes partes divisive causant, et nihil aliud ab illis divisive causat, nam dicam ... ita exponat omnes partes divisive causant, et nihil non inclusum in earum collectione causat, seu nihil adequate distinctum ab illis collective sumptis causat, ... antecedens.

Si loquamur itaque de partibus divisive acceptis in 2a parte ... exponentis, dicendum erit aliquid distinctum ab illis divisive esse causam, aliquid non distinctum a singulis causat, ... ma causat, ... dicta est ... et ... nihil ... causat, ... ma. Itaque exclusiva ... excludit a causando quod quod non includit in collectione partium, ... quod est adequate distinctum a collectione partium, quod certum ... est, ... nihil adequate distinctum a collectione partium causet intrinsece compositum. ... certus, ... tantus omnes partes causant, ... tantus omnes ... [illegible] ... collectione verificari potest, ... causa ... intrinseca ... non potest de tota partium collectione verificari. Collectio enim partium non causat intrinsece, ... a ... partibus.

Hinc etiam ... quae ab ... partibus ... disquirendo 1m ... verum ... omnes causae intrinsecae partiales ... causa intrinseca partialis, hoc est omnes causas intrinsecas partiales causant, ... nihil non inclusum in earum collectione causat, seu ... adequate ab earum collectione ... nihil causat adequate distinctum a singulis, non ... eodem modo ... ex exclusiva ...

ximus. hec autem quantitati exponendam [illegible] actuant: quod doctrina debet hic etiam [illegible] applicari, [illegible] ubi volunt: tam enim incompletam causam: tantum aliquid in causam compositam causat. [illegible] convenienti [illegible] incompletum causam, et nullum incompletam causam: etiam aliquid in suam causam [illegible] nichil [illegible] [illegible] hoc [illegible] dicat [illegible] aliquid [illegible] causa intrinseca [illegible]. Ad hoc [illegible] quod aliquidem incompletum causet [illegible] causet dictum ab illo ente incompleto: et quod aliud in [illegible] compositi causet, [illegible] dictum ab illo in [illegible] causet. Unde distinguendum [illegible] exclusive, et [illegible] diversitatem earum [illegible] nandam dicit [illegible].

DP IV[ta]

ad librum 2[um] physicorum [illegible]

hic de causis seu principiis extrinsecis mobilis.

Vedimus [illegible] [illegible] [illegible] integram [illegible] naturalis notam [illegible] singula illius intrinseca exponendimus principia, seu causas, sed quoniam [illegible] diximus esse causarum genera, aliud causarum intrinsecarum, et extrinsecarum [illegible] post [illegible] illius [illegible] ad huius contemplationem accedimus [illegible] [illegible] sequentes, qui post [illegible] libro [illegible] physicorum [illegible] principiis intrinsecis [illegible] doctrinam, in hoc 2° libro ad examinandum principia, seu causas extrinsecas [illegible] [illegible]. [illegible] quod [illegible] maxi[illegible] iucunditatem [illegible] ex ignoratione [illegible] causarum, [illegible] Platonem, [illegible] initium [illegible] [illegible] [illegible] quod ad [illegible] rationem [illegible] causarum notam [illegible], [illegible] que [illegible] indagine [illegible]. [illegible] causarum investigatio laboravit et [illegible] opus [illegible] libri.

Q[ue] I[a]

Quid in rebus physicis sit natura

SE. Iª

Definitio naturae proponitur.

Egregie poterat physica naturam esse ad suas causas, propria quae deducere, nisi prius quid natura, quid res naturalis sit, examinaret. qua propter ne in vastissimo campo errabundi fatigemur, operae pretium erit varias voces istius naturae acceptiones indagare, et intelligatur facilius, quid nomine naturae significetur, quidque veteres definierint. 1° igitur natura accipitur a philosophis pro substantia infinita Deo ut optimo maximo rerum omnium auctore et opifice. 2° usurpatur natura pro reali quidditate essentia, in quo sensu dicimus verbum assumpsisse naturam humanam, hoc est, quod homo est; alia est, in quo etiam sensu dicimus de pluribus rebus naturam explicare, seu quidditatem aut essentiam. 3° natura sumitur pro tota collectione rerum naturalium, quae [illegible] ratione dicimus naturam pendere a primo, hoc est universum mundum a prima causa dependere. 4° sumitur natura pro causis omnibus naturalibus et propriis in natura quae earum virtutes et propensiones. In hoc sensu dicimus naturam vacuum abhorrere, nihil frustra moliri. 5° sumitur natura pro temperamento, seu complexione cuiusque viventis ex qualitatibus resultante. 6° sumitur pro [illegible] generatione, aut productione, quae magis propria notioris acceptio est, [illegible] naturam dicendo, seu natura quasi nascitura.

Hinc igitur naturae in propria istius acceptione Aristoteles definivit esse principium et causa motus et quietis eius in quo est, primo et per se et non per accidens. Huius definitionis sensum ita de promo, illud naturae debere appellari principium ~~[illegible]~~ loquendo omnia, quod sit principium et causa alicuius operationis, et initia operationis permanentis, causa tamen non quomodocumque; sed quae initium praestiterit paciente in eo, in quo produxit, et eadem talis motus: atque motum lapidi

ad

ad centrum: motus naturalis, qui procedit a natura, ut a lapidis gravitate, quae gravitas per accensionem lapidi. Contra vero lapidem quiescentem proiiciat: motus ille, qui producitur a virtute impressa, et impulsu in lapidem sursum, non est naturalis, sed violentus, quia procedit non a natura lapidis, sed ab impulsu seu impetu, quem impulsus per accensionem lapidi imprimit.

Hic advertendum tibi est, nomine motus et quietis non intelligi motum vel quietem localem, sed universaliter quamcumque operationem, imo et quamcumque perfectionem entitati debitam. Unde naturae dicuntur omnia illa, quae aliquid exigunt accensionem in illa re, cui insunt. Tandem advertendum, voces illas motus et quietis non ita intelligendas esse in conversa copulative, sed disiunctive accipi; hoc est, ut naturam dicatur, non requiritur necessario, quod simul sit motus et quietis principium, sed sufficit, quod sit principium vel motus vel quietis. Ut facile etiam in omnibus copulativis possent intelligi.

Praecipua difficultas est in decernendis rebus, quibus nomen et proprietas naturae competit. Pro cuius decisione dico primo: coelum, et caelitas, omnesque substantiae, proprie sunt naturae. Ratio, quia coelum est omnis substantia corporalis est principium motus et quietis quo movetur, et quiescit corporis substantiae, cui ipsa per se inest, et non per accidens; sed nihil aliud requiritur ut sit natura, quam ut sit substantia corporalis naturalis. Major probatur, quia omnes naturae producunt operationes, et ipsa anima rationalis in corpore producit intellectiones et volitiones, quae movent corporis, quamvis spirituales sint, hoc non obstat ad rationem naturae, cum nulla pars definitionis spiritualem motum excludat. Ratio quod ipsa anima rationalis est principium motus in intellectionum, audiendi et videndi: quod ipsa etiam substantia rationalis proprie et rigorose natura est.

Dico 2°: materia prima est etiam proprie natura, ut communis est sententia vel doctorum. Ratio: materia prima est principium per quod motus et quietis etiam in quo est tanquam pars substantialis, sed hoc sufficit ad rationem naturae

q̃ inrillicu. de fõe col. exprimit de fiere ẽ pricy ubi trahendo alteo q̃d tit actibus t̃ rati ... q̃ ... pprie ẽ nã. ad d, q̃d inonul-torũ contraria nat[a] ẽ etiã priuy actibus ñ eiusq passionũ sub prietat... q̃ etiã ... rãq ñ requiruntur intrinseca ... ibus ipsa mã nata erit q̃ prie nã, ut pote actibus priuy.

Dices ex P. Vasquez: q̃d ẽ 2[a] priuy patibus n ẽ uiolentus; aliter ... aer nostri temporis eẽt uiolentus, eo quod ... lucẽ careret, cuius priuy patibus ẽ: q̃ nã lumen n ẽ nã, aliasq eẽt 2 illa eẽt uiolen... q̃ uiolentũ ẽ, q̃d ẽ 2[a] nã. Confrat. ... aqua mouetur q calore, tali motu ẽ uiolentus ... cit, q̃ ẽ 2[a] nã frigidi, n 2[a] ẽ natũ ... cicibus eiusq mõ; q̃ hoc n ẽ nã, cuius impletio ... motus ẽ uiolentus et natus ... ciendi ... posciti. Rõ nam dãn. ... neq exinde infert, aerq nostri temporis fore uiolentus, ad q̃d n solus requirit, q̃d aer patiatur lucẽ, sed ulterius, q̃ illã exigat, sicut aqua frigiditatem; cũ q̃ aer n exigat lucẽ, neq eius priuatione nullã patitur uiolentiã, ut cũ lucẽ, ut cincilla. Ad confirmationẽ n ... quo ad 2 ptẽ. Item calor n ... 2[a] exigentia, aut eiusq mõ, ... aque, q̃ nã eque bene cohibet cũ calore at ... cũ frigiditate, ... aque, tali calor uiolentus ẽ, q̃d ... : causa n ... nullã uiolentiã patitur ... opprimendo, ... n ... requisita; at ... positiu uiolenciã patitur, si n opprimeret. similiter nã ... n ẽ uiolentus calor, ... uiolentus ... mõ q̃ ... frigi aque: q̃ motus ille absq uiolentiã ẽ, et nulla ... .

Dico 3[m]

... physica subsistentia ... n ẽ nã. facile ... ad ... Obiectio ex ipsa ... , fõe ... : nã ẽ priuy motus ... in quo ... ; sed ... in nullo ẽ, sicut n ẽ in aliquo; q̃ ... n ẽ nã. Nam ... ; ... id q̃d ẽ in aliquo ut ... n ... ; q̃ id q̃d ... ẽ, in nullo ... ẽ. ...

omnia excludit Deus, et angeli a via nostra: Et aliqui Deus appellant naturam naturantem barbara quidem voce, et dicunt naturam producentes alias naturas: hasce vero naturas productas dicunt naturas naturatas, idest productas. Contra hanc [illegible] nihil ad [illegible] quod non possit urgere.

Ex dictis deduces, res dici naturales a natura, quod multipliciter dici solet; 1° enim dicitur naturale, quod opponitur supernaturali; sic dicitur naturale id, quod non excedit vires agentium naturalium, et fit mediis et dispositionibus debitis, et proportionatis. 2° quod opponitur violento, et est id, quod fit parum [illegible] repugnante, vel quod adaequat [illegible] passum aliquam inclinationem. 3° dicitur naturale quod opponitur coacto, ita quod [illegible] fit, non dicitur naturale fieri. 4° quod opponitur libero, sic naturaliter fieri dicitur id quod libere non fit. 5° quod opponitur fortuito, et illud quod [illegible] et [illegible] agentis [illegible] monstrum. 6° de [illegible] naturale [illegible] opponitur artificiali de quo aliqua in sequentibus breviter annotabimus.

SECTIO II

Naturale ex conditionibus [illegible] artificiali opponitur et violento.

Artibus nos in logica ex [illegible] finiumus [illegible] habitibus [illegible] recta ratione effectibus. Ex qua artis definitione [illegible] philosophi [illegible], [illegible] data, nos ex [illegible] quae artificiali opposita; aliam [illegible], aliam [illegible] fieri ab arte. Unde res aliquae dicuntur naturales, aliae artificiales, quarum [illegible] differentias assignabimus [illegible] naturae. [illegible] quod utraque [illegible] certis legibus et ordine certo. 2° [illegible] utraque [illegible] effectus [illegible] simulare conatur. 3° quod utraque [illegible] ponit [illegible] 1° 2° 4° quod in utraque [illegible] monstra [illegible] in arte [illegible] imagines, [illegible] arte, [illegible]. Differunt vero, quod natura est [illegible] non [illegible]

solisque pondus, et aurum, ligneque [illegible]. Nam si fictione artis, illi [illegible] videat ad miraculum illorum imitatur, sicut in unum Archimedis, in vitrea sperula, caelorum motum, siderum ortus et occasus, [illegible] architecto artis [illegible], ut de hac vitrea machina cecinerit vere merito Claudianus.

Inclusus variis famulatur spiritus astris.
Et vivum certis motibus urget opus.
Percurrit proprium mentitus signifer annum
Et simulata novo Cynthia mense redit.

Diceres tandem artem naturam in eo [illegible] quod artificialia non habeant naturae principium [illegible], a quo ipsa moveatur; [illegible] quod ipsa experientia [illegible] colligit, [illegible] nam est principium, et causa motus eius in quo. Sed dices: forma artificialis est principium, et causa, ut moveatur id, in quo [illegible] forma; ergo illa forma artificialis erit naturalis. [illegible] ad numerum est principium motus eius in quo [illegible] arbitrium sit.
Respondeo [illegible] non [illegible] ad numerum non est principium motus, sed solum dirigit instrumentos ab hoc producta, ut [illegible] illa ratione [illegible] temperando, [illegible] crescendo, nunc recta, nunc in [illegible] movendo corpus, nunc sinistrum, nunc dextrum [illegible] principium, sed tempora mensurat et ordinem motus.

Sed hic rogas an possint arte opera fieri [illegible] circa artem chimicam (diceres ego chimericam) an [illegible] possit [illegible] quatuor circa hanc difficultatem sententias refert noster [illegible] in libro 1° de [illegible] machinarum. 1a sententia [illegible] in capitulo [illegible] eodem manibus aurum fieri posse [illegible] arte chimica.
[illegible] 2a [illegible] vindicent,

id

id est impossibile judicantes. 2ª comis apud homines, qui docent, aurum fieri posse, sed non verum, unde dicunt metalli facturas formam corporeas, qui cum compositionibus medicinalibus [illegible]. 3ª sententia est omnium alchimicorum docentium verum et optimum fieri aurum archimica: nullum tamen usque vidi [illegible] quod plurimorum [illegible] state, et virum quoddam se familiari hac auri tractura perdere fama. 4ª demum sententia asserit verum posse aurum confici, sed difficillime.

Haec ultima sententia nobis placet, quod idem nullo capite repugnare videtur [illegible] applicationem activorum ad passiva mira homines ostendere solet, ipsique [illegible] stillando se, de quo videndus est Julius Caesar Scaliger in exercitationibus contra Cardanum, qui exercitatione 23 [illegible] non repugnat ex parte efficientis, ex parte materiae in aurum convertibilis: non ex parte efficientis, quia efficiens artis [illegible] naturam imitatur, [illegible] opera, alterius virtute aliquid produxit, ut de pullorum generatione apud Egyptios [illegible], et [illegible] Non item ex parte materiae: aurum enim metallum factum nihil est aliud nisi mixtum quoddam ex sulphure, et argento vivo compactis, et decoctis intus in visceribus [illegible] terrae partibus potuere et decocti de quocumque sulphure et argento vivo [illegible] adhuc [illegible] aurum potest pervenire. Addit Caelius Rodiginus narrans libro undecimo [illegible] quosdam [illegible] qui in [illegible] quodlibet metallum in aurum mutare. [illegible] [illegible] insignis medicus Arnaldus a Villa nova, qui [illegible] virgulas auri fecisse [illegible] alchimica, narrat a plerisque [illegible] quod nulla habet utilitatem

Dicitur

[illegible] quod natura supponit, [illegible]

cia rei: Quod et strictius potest definiri abstracte quod est in contingentibus, principium seu forma, ut habitus non differens, cuius est illata. Unde breviter violentia definiri: cuius principium est extra non conferente vim passo. Ubi nota bene verba illa non conferente vim passo, non solum facere naturalibus, sed etiam positibus, quod sufficit dicere passum non reluctari, atque positive resistere, licet non repugnare. Ex quo fit ulterius violentiam esse strictissime acceptam in clauditur violentia late sumpta; non dicitur quod violentum non quod prohibitur ab extrinseco passo reluctante est contra exigentiam rei; non tamen quod est contra exigentiam rei prohibitur ab extrinseco passo reluctante: Ut si materia spoliaretur forma, haec spoliatio esset forma, quia est contra exigentiam materiae; materia enim exigit esse sub aliqua forma. At vero haec spoliatio formarum non posset dici ab aliquo extrinseco prohibere, quod ut supra notavi verba illa faciunt rem positivam, indicant quod aliquid producatur ab extrinseco in passo repugnante, et reluctante passo; Deus vero materiam dispoliaret forma, nihil produceret in materia, cuius receptioni materia repugnaret, sed potius non produceret aliquid, cuius productionem exigeret materia.

Tandem violentia haec potest contingere tum principiis passivis, tum principiis activis, et tum principiis formalis; quod ultra exigentiam cuiuslibet horum principiorum fieri potest: quae violentia si fiat absque productione alicuius, ut in eo, cui fit in forma, erit violentia lato modo sumpta; at si secus fiat, erit violentia strictissime accepta. Ita principiis activis exigentibus operari, potest impediri, ne operentur: principiis passivis exigentibus recipere potest impediri, ne recipiat, et forma exigens subiectari et in aliquo subiecto recipi, impediri, ne recipiat. Quod omnia contingere posse mediante aliquo supra addito in hoc principio recepto, ratione cuius posset dici his omnibus principiis violentia positive dicta fieri.

ante Deus possit creaturis violenciam inferre. De hac di-
fficultate agit pater suarez 3 p. q. 44 articulo 2o cum quo
affirmat ibi [illegible] 7a p.m Pereira libro 7o phis. c. 8o: videndus
que P. Obiedo controversia 5a phisicorum p. 4o. Et me iudice ma-
nifeste pt hoc; quia Deus possibilito potuit dare lapidi ubicati-
onem non centricam. Potuitque Deus calorem in aqua conducere in ignem
adribus intensis, qui cum motu [illegible] erunt contra exigenciam illarum
creaturarum, erant quia ab extrinseco paso quidem reluctantes.
Item non ne pot Deus possibilito plurimis suis exactis a creatu-
ris eas expoliare? [illegible] contra illarum exigenciam. In-
cuius non ne pot Deus causam aliquam in actu 1o proximo [illegible] im-
pediri, ne operetur, ut in igne accidit Babilonico? quia
[illegible] erunt contra exigenciam illarum causarum.

Dices: [illegible]

creatura [illegible] propensionem [illegible] obediat Deo: quia creatura numquam a Deo reluctatur; ergo creaturis
numquam pot a Deo violentia inferri. [illegible] quia sicut creatura [illegible] subjectionis
[illegible] potentia obediencialem, ut cum Deo cogat sequi; non tamen habet propensionem et incli-
nationem ad obediendum Deo [illegible] contra illarum exigenciam. Unde
in argumento equivoce ratio, sed tamen a potentia obedienciali ad propen-
sionem et inclinationem [illegible] quia valde diversa est, et una per alia
usurpat.

STE III.a

Quaestionem absolvit.

[illegible] munus entis
[illegible] [illegible] entis, quae ac responsio [illegible] correspondet, qui de sup-
naturalis rebus [illegible], specialiter etiam ac christianam philosophiam, ut est
[illegible] a supernaturalibus [illegible] [illegible] aliquod

effectus supernaturales, hoc est qui superant vires naturae, seu qui fieri non possunt viribus naturae deducitur: Unde inquirendum est, quaenam sit illa, cuius vires a supernaturalibus negari dicuntur. Et quidem supponendum est, multa nobis supernaturalia, et mira videri, quae tamen naturalia sunt: quia cum [illegible] ... nobis [illegible] ignota virtus illa, ac [illegible] modus, quo id a causis [illegible] fieri potest. Unde fit, multa nobis mirabilia, et miracula etiam videri, quae miracula non sunt, sed ad ignotas rerum naturalium causas reducuntur, quorum multa reperies in P. Delrio toto disquisitionum magicarum opere, et praesertim libro 1° c. 5° de magia naturali seu physica, et libro 2° q. 7 ubi ostendit quo pacto magi mira quaedam efficiant.

Cum ergo miraculum censeatur, quod supernaturale dicitur, quia vires superat naturae, inquirimus in praesenti, quo nomine naturae designetur, quando dicitur supernaturalia naturam superare. Hanc quaestionem latissime, et eruditissime examinat noster Ripalda tomo 1° de ente supernaturali libro 1° disp. 3ª per totam. Sed hic notandum est, alia dici supernaturalia theologice, alia philosophice supernaturalia: quae namque sint theologice supernaturalia, non est nostri muneris indagare; supernaturalia autem philosophice, id dico cum illis omnia, quae vires excedant agentium naturalium. Unde nomine naturae intelligo collectionem omnium causarum [illegible] illarum activitatis [illegible] ideoque id dicetur fieri supernaturale, quod aperta et [illegible] effectum naturalem [illegible] in collectione causarum naturalium, quae illum effectum producere possunt absolute et simpliciter. Hinc omnis [illegible] dicuntur ratem, quod supra [illegible] entis supernaturalis quoad substantiam est, quoad modum, hoc est, quod licet absolute et simpliciter contineatur in virtute alicuius causae, in talibus tamen circumstantiis produci non potest, non quidem ex defectu virtutis, sed ex defectu alicuius impedimenti, aut alterius requisiti supernaturalis quoad substantia

il

illud est, quod attenta nra efficacia, et virtutis nostrae nequit vir-
tus haec absolute et simpliciter, neque quamvis est excelsior vere esse
habitare fortuna. Sed iam de casu facto et fortuna dicendi cavemus.

Itaque
ueniunt apud aliquos philosophos, omnia quae in universo fiunt, ita necessario
contingere, ut aliter evenire non potuerint, nam in Deum ipsa ea potest
impedire, tantaque necessitatis principiis fatalis quae appellabant
quod ita definiebant causarum obligationem et seriem mutuo ac vi
efficaci trahens. quem errorem etiam ceciderunt Petrus Abailar
dus, et Wiclefus lutherani et Stoici. alii vero ut Plato et Seneca fatum ast-
ruebant divinae voluntatis rebus omnibus, et actionibus necessi-
tatem inferentes, ideo quae fatum definiunt, eam necessitatem rerum
omnium actionumque quam nulla vis frangere potest. haeresim hanc abi-
de amplexus est Joannes Calvinus huiusque sectarii cathari
ma aequaliter turba qui docebant causas 2° nihil agendo operari, aut
agere, quia id, quod divina eas impellit, adigit quae voluntas,
proptereaque nullam causam posse aliter operari quam tracta, et acta
a Deo, ut docent nunc esse causam liberam, uterque hic error
est contra fidem catholicam, ipsamque rationem humanam, quorum impugnatio
videnda apud nostros doctores D. 19 m. tam de fide.

Fuere
omnes ex antiquis gentilibus aliqui, quibus numen dederunt Deum
alii, alii Deum esse fingentes felicibus, et infelicibus eventibus
praesidem; videbant m. eventus quosdam inopinatos, eorum quae causas
ignorantes, occultum aliquod numen esse putare, fortunam nominare
appellabant. Hinc quae est illud Ciceronis: ignoratio rerum, atque
causarum fortunae nomen induxit. Asseritur hoc est contra rectam
fidem quae catholicam, ratio Deum omnium felicium, et infelicium eventuum
auctorem venerantur. quamquam quae ratione fatum, casus et fortuna propria admitti

idque exemplo.

Fatum est immobilis dispositio rebus mobilibus inhaerens, per quam divina providentia suis quaeque nectit ordinibus. Declaratur exempli: causae omnes naturales secundum se consideratae mobiles sunt, hoc est, possunt hunc et illum effectum producere: ignis namque potest domum comburere et lignum, nix potest aquam, et manum frigefacere, ordinat Deus ignem domum comburere, et nivem aquam frigefacere, ad hoc enim disponit ignem applicari domui, nivem quoque aquae, nec deficit, vim bonitatis divinae obtemperant ordinationi nix et ignis, sicut hae causae divinis nectuntur ordinibus. quae dispositio fatum dicitur, et causas omnes etiam liberas complectitur, ut habitaculo [illegible] Deus suis nectat dispositionibus, ut illarum certitudo earum libertatem, sive quia divina illa ordinatio supponit usum ipsius libertatis, sive quia illum supponit conditionatum futurum, quod explicare theologici muneris est.

Dico 3°, quod casus, et fortuna accidit, cum effectus secutus praeter intentionem agentis. Unde fit 1° esse [illegible] in se, sed per accidens causatum. fit 2° esse effectum ortum ab aliqua causa, cuius per accidens, et praeter intentionem adiuncta est alia. sic hunc [illegible] casum dixit Aristoteles esse causam per accidens adiunctam illi, quod ab aliquo fit, [illegible] fuerit ut quid[illegible] [illegible] recreationis causa fodit, et thesaurum invenit, casum quidem quod per accidens evenit, hic casus [illegible] per accidens ob ambulationem secutae et praeter intentionem ambulantis et coeunt effectu ibidem [illegible] casuali et fortuito, quod orbis a causa per accidens adiuncta [illegible] ambulationi, quae recreationis [illegible] habebat. Hinc 3° fit quod omne aliquid casu, et fortuna fit, [illegible] attendere, et 2 [illegible] a causa per se intendebatur. Unde in [illegible], an et quomodo in rebus dentur casus et fortuna: [illegible] itaque non casu et fortuna dari [illegible], quia ignoramus per se causas naturales per accidens conjunctas, ut eius modi effectus eveniret, non

fa.

Gamendi, qui rerum omnium causa est in omne nobis, nihil ens reale est, aut substantia; nihil enim igitur quod intentione inveniri potest.

Q. IIa 2

De causis in communi.

SECTIO Ia

Utrum de facto causae existant:

Dari in rerum natura causas, ita certum est, ut nulla probatione indigeat, cum ipsa nos doceat experientia, quae quotidie res produci et generari, quae cum non poterint esse, necessario debent habere causas a quibus producantur. Hinc nulli inveniuntur auctores, qui adversentur. Non de definienda causa disputas quoniam ex eo, quod debeat in aliis de facto, ut inveniri possit causae efficientis, formalis, materialis, exemplaris, et non inveniatur Verbum eternum, quamvis sit principium, non tamen illius causa, ut acerrime propugnarunt inter Latinos et Graecos. Frequens in theologia certat, inter Latinos et Graecos certamina acerrima olim sunt mota; Circa hoc nomen causae, an illud admittendum esset in divinis; nam Graeci illud admittebant, Patrem eternum esse causam Verbi divini, et Spiritus Sancti, et Verbum causam Spiritus Sancti; econtra Latini illud nomen causae in divinis non recipiebant: admittentes quod hoc nomen causae nam effectum, et creaturam, distinctam, inaequalem, et finitam, nam in ratione productionis significat; qua de causa nolebant Patrem in divinis neque esse causam Filii, sed principium, nec causae nomine utentes Verbum, cum Filium et inaequalem, nam eius ab illo diversum, creatum, et finitum appellare videretur. Quod manifeste colligitur ex Bessarione Patriarcha Constantinopolitano, qui in oratione pro unione in Concilio Florentino hoc habet: notandum, quod cum doctores orientales utuntur in divinis nomine causae, et causati largo modo, non sine ulla limitatione, et dependentiam

ion

importat, seu per productionem, et emanationem a principio suo, quod est a principio principiatum.

Hic non miror quod plures a doctoribus de hac causae productione quaerant, quod liberum plenum das partibus de . . . Dominicus Soto 2. physicorum c. 7. q. 1. causam censet finio: causa est id, a quo aliquid procedit dependenter. Pater Toletus in libro 2. c. 3. ait causam esse id, quod in suo genere prius est principaliter concurrit ad substantiam dependentem effectum. Pater Rubius libro de causis n. 18 ait causam esse id, quod per se influit in effectum. Has omnes definitiones simul proponere, quia eidem impugnationi obnoxiae sunt: pedantur in se, hoc est, quia aeque obscurae sunt, ac definitum; nec illud explant, quod enim est prius ab aliquo dependere certe aeque, sin magis ignota est dependentia haec, atque ipsa causa. Ulterius erat unum dependere prius ab alio, illud non posse in illo esse, et tamen non est illius effectum. Pater Tomasius effectum prius rationem quia ignotum est nomen hoc, accipiens causae nomen.

Pater Suarez

est principium per se influens esse in aliud. Sed contra hanc definitionem arguo 1°: definitio haec male convenit per se ceterorum verbi quod reijciendum. Antecedens patet; quia Pater Filiatio non significat quomodo causa ipsa aliquem entitatem, sed significat ens et non ens; sed falsum; quod Pater est . . . 4. est vera causa, quia vere influit in aliquam entitatem, nempe filiationem, quae vere est alia entitas a Patre, et quidem ab illo dirigitur. Pater . . . subsistentia creata nullum habet causam, quia principium illius nullum producit nisi dictum a subsistentia, sed potius subsistentiam divinam: quod sua causa quae non explet definitio haec, recte non est.

2a est 2°; quia idem Pater

Suarez tomo 8. in 3am partem d. 50. s. 4a defendit, posse aliquid in ipsum causari se reproducendo; sed tunc causa non influit esse in aliud; ergo . . . causa et effectus idem

ss

sit; quod de ratione causae non est influere et in aliud. Et hanc rationem impugnat P. Arriaga quia talis dicit; quod filius divinus est aliud suppositum a Patre; sed Pater influit in illud; ergo influit in aliud. Sed adhuc Pater non est causa filii; quod de ratione causae non est in aliud influere. Sed huic objectioni respondet P. [illegible] et fere vel etiam verum, Patrem in divinis non esse aliud a filio absolute, licet sit aliud suppositaliter; quia aliud absolute dictum significat distinctionem in natura, quae ut haec dicitur a substantia: quae nequit distinctio [illegible] inter divinas personas, nec datur ibi aliud et aliud: ad rationem vero causae requiritur quod influat in aliud absolute; quod de facto causae non convenit divinis personis. Totam autem distinctionem in subsistentiis divinis, et identitatem in natura explanant Theologi dum dico in divinis dari alium et alium adjective, hoc est unum et alium suppositum; non vero substantive, quod denotat diversitatem in natura.

Licet quidem [illegible] de facto [illegible], qua post alios omnis causa definio esse id ex quo fit [illegible] perfectionis. Haec ratio indicat incommodius ex aliis causae in communi, et [illegible] hanc de facto convenire Patri aeterno respectu filii [illegible], quod ille filius sit ex Patre [illegible] 2um Sanctus Athanasius in symbolo dixit: Filius a Patre solo est, non factus, non creatus, sed genitus. [illegible] haec omnibus convenit causis; quia particula ex non solum significat [illegible] et [illegible], sed etiam [illegible], ut ad libitum [illegible] et [illegible] convenit causis [illegible] et ex [illegible]. Addo, [illegible] definiens causam materialem esse ex qua aliquid fit cum insit: in qua definitione locum [illegible] apponit verba illa, ex qua aliquid fit; quia illa convenit causae materiali [illegible] reliquis causis, et ab illis differt [illegible]; quod [illegible] in definitione [illegible] ex [illegible] omnia [illegible] in finitas perfecti-

oni

omnis perinde quae illis non convenit causae [illegible] nobis tradita

S. II.a

Disputationis [illegible] differentias notatu dignas colligit.

Prima differentia [illegible] quod in creaturis [illegible] causae producunt [illegible] similitudinem perfectionis, ut etiam in creaturis [illegible] similitudinem perfectionis [illegible] nomen causae [illegible] a divinis productionibus [illegible] nomen [illegible] nomen [illegible] indicantes [illegible] in [illegible] causae. [illegible] in creatis [illegible] effectibus producunt [illegible] similitudinem perfectionis, quod non habent ex [illegible] principium ex [illegible] tantum petit [illegible] producere [illegible] spiritum sanctum; in creatis [illegible] producunt [illegible] similitudinem perfectionis [illegible] causae [illegible] causae [illegible] perfectionis similitudinem, quare nomen [illegible] indiscriminatim nomen causae.

Secunda differentia [illegible] ex nostra doctrina, et de fide [illegible] verbum divinum esse causam Christi Domini; sed hoc est falsum: quod [illegible] ex quo sequitur. [illegible] quod ex verbo divino [illegible] Christus Dominus, qui est [illegible] perfectionis [illegible] verbum causa Christi Domini. [illegible] falsum [illegible] quod verbum [illegible] causa intrinseca Christi, [illegible] intrinsece [illegible]. Sed verbum [illegible] causa intrinseca, quod [illegible] perfectionem [illegible] falsum est, verbum esse causam Christi Domini. [illegible] Ad probationem [illegible] Nam [illegible] causa intrinseca [illegible] causa intrinseca [illegible] intrinseci, qui modus causandi [illegible] antiquis cognitus [illegible] nobis [illegible] incarnationem verbi [illegible] causandi modo [illegible]

ues de fo et ulterius debuit intrinseci: q̄ enim causa intrinseca
q̄p cibo logi aliquid nāre videt' verbum ē causa intrinseca christi
Domini, id nāmt, in quantum causa intrinseca suerbis cum suo tō
tiā, in quo sensu non etiam id natmus; n̄ v° in quantum causa intrin-
seca suerbi cum puro tr̄o in trino; de quo vide al° t° Castellana
to° 18 s° 1ª n° 7°.

Ex his, q̄ diximus circa defoēm causæ in com̄, colliges
1° q̄d lt causa in co-dividat' in efficientem, materialem, formalem, finalem et
exemplarem, causæ finales et exemplares n̄ sū proprie causæ;
p̄t 1° q̄ id ē vere causa, ex quo vere tribuit, l' efficienciam, l' dispo-
sitionem; sed ex causa finali, et exemplari n̄ fit tribuit, neque efficiencia,
neque dispositione: q̄ n̄ sū proprie causæ. Mi^t quo ad 2^m probare
debat; finis enim n̄ compon̄t cum suo effectu: quo ad 1^m etiam probare
debet; q̄ finis n̄ dat eē, neque efficit, deinde ime rāe solum
ē, q̄d ipsius q̄ tesiuari q̄ fiat, q̄d sine influxu valeat, ut q̄do
aliquis deambulat gratia sanitatis, q̄ n̄ het; q̄ sanitas cum
n̄ sit in rerum nā, neque existat, n̄ pōt dare esse ambulati-
oni: q̄ causa finalis n̄ ē proprie causa. De causa itaq. exemplari
p̄t 2°; q̄ causa exemplaris ē ph̄s illa, in q̄ respiciens
agens aliquod operat; sed hoc ētam valeat sine influxu ali-
quo, et dispositione, ut p̄t in hō, qui aliquem hōem in tabella colo-
ribus exprimit: q̄ causa exemplaris n̄ ē proprie causa, cum cau-
sæ definitio illi n̄ conveniat.

Colliges 2° causam mediatam n̄ esse proprie causam.
p̄t: causa mediata illa ē, q̄ causam immediatam produxit, sed pōt ee causa
in mediatam n̄ tamē, ut causa mediata sit vera causa sui mediati ef-
fectus: q̄ causa mediata n̄ ē vera causa sui effectus mediati. Mi^r
p̄bo: pōt aliqua causa mediata producere causam immediatam absque
eo, q̄d influat in effectum causæ immediatæ, ut p̄t in avorum nepotis,

qui

quae ipsi immediate conveniunt i. hinc: quaeri, an causa immediata sit causa rei effectus mediati.

Sed dices: causa mediata est, quae subsistentat causam immediatam, et causa, quae subsistentat [illegible] causae effectum, convenit [illegible] adaequate subsistentata: ut aqua subsistentat calorem, calor manum calefacit, et aqua est propria causa calefactioni manus.

Fateor causa subsistentans causam immediatam est causa mediata effectus; sed adhuc [illegible] illam non esse propriam causam, quod [illegible]: aqua ut propria non dat esse calefactioni manus: ergo adhuc [illegible] talis causa mediata non est propria causa. Probo antecedens: calefactio manus solum convenit a calore subsistente ab aqua; sed calor subsistentatus ab aqua non est aqua: ergo aqua ut proprie non influit in calefactionem manus. Confirmatur exemplo: si proprie ponatur influxus, quem aqua praestat in calefactionem, adhuc non ponitur calefactio: et si proprie ponatur influxus, quem calor praestat in calefactionem, ponitur calefactio manus: ergo signum est solum calorem esse propriam causam, et non aquam. Et confirmatur, quod posita causalitate causae, quae proprie talis est, adhuc deficiunt in [illegible] effectus. Probo antecedens: quia aqua proprie influit in calefactionem, inquantum subsistentat calorem; sed posita subsistentatione caloris non ponitur calefactio manus, ut patet; quia si proprie ponatur influxus, quem aqua praestat in calefactionem, adhuc non ponitur calefactio.

Ex quo ulterius: praedicaturum competit praedicatum immediate, et etiam mediate, id praedicatum solum proprie inest, cui competit immediate, et inest proprie, cui competit mediate; sed esse causam est praedicatum, quod cui immediate [illegible], proprie est causa, et cui mediate convenit, solum inest proprie. Probo quod [illegible] mediate [illegible] inter corpus et animal, quatenus immediate convenit [illegible], a immediate inest corpori et animali: et [illegible] mediate tantum est alba, calida, frigida, [illegible] nus

nus unitatem, dicitur quod in materia alba, calida, frigida, sed materia ipsa improprie intelligitur et anima, et anima etiam improprie alba, calida vel frigida: quod quando alicuius competit aliqua qualitas in materia, et alterius materia, illud qualitatem solum proprie in eo, cuius competit in materia, et improprie in eo, cui materia conceditur.

Colliges: causam per accidens non esse proprie causam. Patet quia causa per accidens illa est, quae vere non influit in effectum, coniungitur tamen cum causa vere influente in illum: sic dicimus quod album currit, album dicitur, et est causa per accidens cursus, quia coniungitur cum potentia loco motiva, quae proprie est causa cursus; sed causa, quae vere in effectum non influit, non est proprie causa: ergo causa per accidens non est proprie causa. Propter eandem rationem causa moralis non est proprie causa. Causa enim moralis est, quae licet vere non influat in effectum, vere tamen illi tribuitur in genere moris, hoc est, illam aut laudamus, aut vituperamus, quasi vere influxisset; ita qui consilijs, aut precibus alium induxit ad furtum, vel homicidium, dicitur causa moralis furti, vel homicidij, licet ipse vere neque furtum, neque homicidium operatus sit.

SECTIO III.ª §

De quo de causa in actu 1º et in actu 2º ex ponimus.

Causa in actu 1º, et causa in actu 2º hac communissime inscribuntur, quae habentur apud omnes notae sunt, et etiam per illas eandem causae virtutes ex plurimis diversis statibus, nullus dubitabit: neque merito etiam dubitabit aliquis, nisi causam in actu 2º, sive causam actualiter causantem, esse in illa principia, ipsius virtutes, et per actionem, media qua virtus illa reducitur ad actum, sed licet ex eo dicitur, quod si ponas totam in rebus causae, etiam sine omni ratione virtutis illam, et si omnino tollas, actus non sunt, ... da actiones nec ponere neque intelligere causam in actu 2º ...

sen

ualiter causalitas exhibuit per actionem: unde non dices quod tota divina
virtus sit causa, quod exhibet a Deo; quin dicere debet causa in actu 2° ex
proprio defectu actionis: quia actio hac causalitate exhibitionibus causa in
actu 2°; sicquidem ea intellecta intelligitur causa in actu 2°;
et non intellecta non intelligitur causa in actu 2°. Videamus actio
exhibuit per propria viribus, et per propria virtute, quae est actio videndi.

Praecipua
itaque difficultas est circa causam in actu 1°; an sicut causa in actu
2° exhibuit per actionem actualem, ita causa in actu 1° per actionem possibilem
[illegible] ab aliquibus philosophis nescio qui, quod ex proprio nomine
[illegible] [illegible] et Arriaga et uterque 1° et 2° sub
2° opposita sententia est communis de Fonseca [illegible] apud [illegible]
Oviedo, Hurtado, Arriaga [illegible] [illegible] radix [illegible] [illegible] actus
1.m causae posse duplici modo considerari, 1° quatenus est causa, quatenus est
exigens productionem effectus, quae virtus in ipso actu 1.m remoto possit
appellari, quatenus est virtus illa causae talis, ut si adsint reli-
qua omnia requisita, producet effectum. 2° potest considerari non solum ut virtus
causae quatenus est exigens productionem, sed quatenus est completa ut possit ef-
fectum producere, quae actus 1.m proximus recte vocatur.

Sit 1° dicendum:
causa in actu 1° remoto, seu quatenus est exigens virtute productiva, quae non exhi-
buit per actionem possibilem, seu per possibilitatem actionis. Probatur. Quia haec virtus, quae
exigit productionem effectus, [illegible] potest [illegible] exigere [illegible] non tan-
tum causae, sed entitas totius causae non exhibuit per actionem possibilem; ergo vir-
tus quatenus est exigens productiva effectus, non exhibuit per actionem possibilem. Maior
[illegible] solam virtutem, quae quatenus est exigens possit
producere, quae [illegible] omnibus requisitis ponitur effectus, haec virtus est tota
entitas causae ut remote approximata, ut de quo ante approxi-
mationem [illegible] [illegible] quod approximationem [illegible] [illegible]

mi

imminentibus [illegible] dat esse [illegible], dat etiam esse actioni in tantum in quantum

effluit à causa et [illegible] inquantum provenit actio; sed actio potius dat

esse actioni [illegible]: tum quia res potius dicitur nihil: tum quia si actio possibili-

tatem [illegible] est actio [illegible], nihil autem valet causam dat sibi esse causali-

tatem extrinseca, quod sit causalitas actionis: et entitas sola huius causae

non [illegible] actionem possibilem [illegible] mihi causa: quia entitas illa retinere

factionem possibilem [illegible] illam inter virtutem causam entitas et ca-

usa solum dicitur esse virtutem; quod illa actio esset virtus: [illegible] ubi ipsi veri-

tatem est, [illegible] cum [illegible] tamen [illegible] actionem possibilem.

[illegible]

eadem [illegible] [illegible] a possibilitate actionis [illegible] à causa est vir-

tute quam [illegible] esse productiva, [illegible] causam [illegible] talem dicit virtutem

non [illegible] eius modi possibilitate causa [illegible].

[illegible] Secundum autem

ad hunc data impossibilitate [illegible] conditionis, [illegible] verum dicere

[illegible] esse quam [illegible] esse potentiam [illegible], quod potest [illegible]

re data possibilitate conditionis, sed causa [illegible] dicit virtutem quan-

tum est [illegible] productiva, [illegible] conditionata, [illegible] actio conditionata [illegible]

[illegible] data possibilitate actionis non [illegible] à causa virtutem quan-

tum est [illegible] productiva: [illegible] mille [illegible] exemplis: homo potest ad [illegible]

scribere [illegible] manum habet, quod si [illegible] impossibili [illegible] adhuc

verum esset [illegible], quantum [illegible] esse potens scribere si manus

[illegible], et sic de aliis [illegible] [illegible]

[illegible] qui [illegible] conditionem [illegible] ponere [illegible], nec [illegible]

conditionalem [illegible] nihil [illegible], sed solum [illegible], quod [illegible]

conditio, cum qua [illegible] affirmant, hoc posse scribere, si habet manus,

[illegible] entitatem posse causare [illegible] actionem, [illegible] conditionem, [illegible] ni-

hil [illegible] affirmans circa conditionem, [illegible], adhuc [illegible] impossibilis [illegible]

conditio [illegible] adhuc [illegible] impossibilitate conditionis [illegible] verum dicere,

virtutem esse potentiam quantum est ex se faciendi, ideo dicitur contradictione entitatis.

Probatur: causa in actu 2º actualiter exhibitur per actionem actualem: ergo causa in actu 1º per actionem possibilem exhibitur. Probatur consequentia: quia exhibitur actus 2º quia actualiter existit, exhibitur actus 1º quia possibiliter existit: neque hoc in actu 2º existens exhibitur per aliud tale actum existentiae, et ideo hoc possibile exhibitur per aliud tale possibile, sed causa in actu 2º exhibitur per actionem actualem: ergo causa in actu 1º exhibitur per actionem possibilem. Idem ostenditur declarando eandem adaequationem, discurrendo modo: quod exhibitur actum 2m logicum, exhibitur actum 1m logicum; et eodem modo: quod exhibitur actum 2m logicum, exhibitur actum 1m physicum, non modo; itaque actus 2us logicus est existentia, et actus 1us logicus est eadem existentia non repugnans, quae cum sit realis, exhibitur ideo eadem ratione exhibitiva. At vero actus 1us physicus, de quo modo loquimur, est virtus causae potens quantum est ex se producere; actus vero 2us est eius causalitas, seu effectus, a quo talis virtus distinguitur, et consequenter non debent, nec possunt eadem ratione exhibitiva.

Solvitur 2º dico.

Causa per diversas virtutes productivas, sive potentias proxime producere exhibitur per actionem possibilem, nempe, cum Hurtado, Arriaga et Oviedo admittentibus a doctoribus recentioribus, et probatur 1º quia datur in virtutibus aliquarum, quae per tunc ablationem, sive immediate, aufert res; sed per propria ablatione actionis possibilis, auferunt virtutem ablativam et simpliciter productivam: ergo causa in actu 1º proximo seu virtute ablativa, et simpliciter productiva exhibitur per actionem possibilem. Maior supponitur ab omnibus, quod nos infra explicamus. Minor probatur: quia si redditur impossibilis actio in posse, causa ablata producere effectum: ergo per propria ablatione possibilitatis actionis, aufertur virtus proxime productiva. Probatur antecedens: quia si actio sit impossibilis, impossibile est ablatum effectum producia, causa; effectum non nisi productibilis exhibitur per actionem: ergo etiam impossibil

et

ē causa, p ducedi effectū absolutè et simpliciter. Pa coa; qᵃ id qđ requirit, ut effectũ producat à causa, requiritur etiã, ut causa producat effectũ. Ultimè malis q̃ redibilis coa pᵃ: n̄ dat virtutē absolutè, et proxima ad effectũ absolutè impossibile; sed id rtō dat impossibilis actio, effectũ ē absolutè impossibilis: qᵒ ex p̄ria ab actione actionis possibilis, sive possibilitatis actionis, ~~effectũ ē absolutè~~ tribuitur virtus absolutè et simpliciter productiva.

Sed obiiciˢ 1ᵒ ꝯᵃ hanc ꝯcᵐ: virtus physica absolutè productiva ē id, p qđ causa influit in effectũ; sed causa n̄ influit in effectũ p actionem possibilẽ, sed p sua entitatẽ: qᵒ causa etiã in actu 1ᵒ proximo n̄ constituitur p actionem possibilẽ. Pbatur 1ᵒ: actus 2ᵘˢ ē effectus actus 1ⁱ; sed actio nequit ēē effectus sui: qᵒ actus 1ᵘˢ n̄ constituitur p actionem possibilẽ. Pbatur 2ᵒ: qᵃ actio exercita n̄ procedit ab actione possibili, sed solũ procedit à virtute absolutè productiva causæ: qᵒ n̄ constituit virtutem absolutam causæ. Arguũ hoc, si bene illud callerent ~~ſſaciunt~~ ipsius auctores, pbant ipsã causã in actu 2ᵒ constitui p actionem actualẽ, qđ sic demonstro. Causa in actu 2ᵒ producens ē q̃ in actu exercito dat ēē effectui et actioni: causam in actu 1ᵒ facile n̄ dat ēē effectui, et actioni; sed actio n̄ dat ēē actioni, sed virtus causæ: qᵒ actio n̄ constituit causam in actu 2ᵒ. Pbatur 1ᵒ; qᵃ actio causatur à causa in actu 2ᵒ; sed actio n̄ causat ãē: qᵒ actio distinguitur adæquatè à causa in actu 2ᵒ. Pbatur 2ᵒ: actio exercita n̄ procedit ab actione; sed procedit à causa in actu 2ᵒ: qᵒ n̄ constituit causam in actu 2ᵒ.

Sqᵒ ad argũ directè rtō distinguendo maᵐ: virtus physica absoluta, 2ᵐ qđ hæc dicit in recto, ē id p qđ causa influit in effectũ, ꝯcedo maᵐ: virtus physica absoluta 2ᵐ id hæc dicit in obliquo ē id, p qđ causa influit in effectũ, n̄o maᵐ: virtus ista quæ absoluta, sive proxima ē ꝯrctẽ quodã denominatio resultans ex entitate causæ, et actionis possibilitate

id v° q̃ i cre nẽ hoc affert in recto ẽ ipsa uirtus, seu entitas causæ, et hæc in[illegible] stituit; in obliquo autem affert ipsam actionis potentiam. Vnde denominatio hæc causæ proximæ, requirit [illegible] absolute constituit et entitatem causæ, et potentiam actionis, quin ex eo inferatur, entitatem causæ debere constitui potentiam actionis. quod in concreto hoc album apperte cernitur, cuius denominatio albi constituitur ex subiecto et albedine, non tamen subiectum constituit albedinem, aut e contra.

Ad 1ᵐ confirmationem distinguo ma. ma. actus 2ᵘˢ est effectus actus 1ⁱ, 2ᵐ quod actus 1ᵘˢ dicit in recto, concedo ma. 2ᵐ quod actus 1ᵘˢ dicit in obliquo, nego ma.; hac autem ratione [illegible] actus 1ᵘˢ imbibit ipsam actionem, quæ sibi in concreto [illegible]. Ad 2ᵐ confirmationem concedo ma. et mi., distinguo conseq.: non constituit uirtutem absolutam causæ, quod hæc dicit in recto, concedo conseq.: non constituit uirtutem absolutam causæ, 2ᵐ [illegible] dicit uirtutem absolutam, sine proxima esse, nego conseq. [illegible], ut clarius patet in [illegible], uide similem arguendi [illegible] male [illegible] ex necessarior: [illegible] est subiectum albedinis, sed [illegible] non est subiectum albedinis: quod [illegible] non constituit [illegible]. hanc conseq. nunquam [illegible] aduersarij [illegible].

Obijcies 2°: id quod constituit causam in actu 1° [illegible] quæ influere in effectum, est conditio prærequisita ad operandum; sed actio ut potius neque est prius, causam requirit potius neque ad operari, neque est conditio prærequisita, quia conditiones prærequisitæ debent existere, quod non habet actio, quæ in re potius: quod actio uere potius non constituit causam in actu 1°. Probatur: effectus et causalitas quæ pendent a conditionibus, sed actio existens nequit esse dependere: quod actio uere potius nequit esse conditio constituens causam in actu 1°. [illegible] mendo ma. ex [illegible], quatenus actio potius constituat uirtutem absolutam, siue proximam; non autem constituit uirtutem in [illegible]

virtute, sed in contactu, sive proxime, ex [illegible] concursu [illegible] conditione, sive [illegible] actione, sed in [illegible] modo [illegible] conditio [illegible] incau-

tam, [illegible] effectus et causalitatem [illegible] conditionibus; sed

nihilominus [illegible] dependent [illegible] causalitatem [illegible]

[illegible] requisita. Unde [illegible] et [illegible], ex qua nihil

[illegible] nos.

SECTIO IIII[a]

An causa ad operandum debeat existere?

Non defuere

homines aliqui, quorum ante signanus, et dux, [illegible]

Cabrera 3a pte q. 62 articulo 1° dificultate 5a pa° 2a

sententia, qui asseruit sacramenta physice gratiam causare in instanti, in quo non sunt. Unde aliqui inferunt cum laudato autore, causam ef-

ficientem (de qua hic nunc disputamus) posse physice aliquid causare

in eo instanti, in quo realiter non existit, dummodo in instanti

immediate antecedenti existerit. Hanc sententiam mordicus tenet fra-

nciscus Bonae spei carmelita scalceatus tractatu 2° de causis d. 3 resolutione 4a

Opposita sententia communis est fere omnium doctorum, quos vide apud eun-

dem Bonae spei. [illegible] mihi certa, indubitata videtur, et probatur: id quod non

est virtus productiva, non potest aliquid producere; sed id quod non est, non est virtus

productiva, quia id, quod non est, non potest aliquid producere. Tum sic: sed causa, quae non

existit, non est; ergo non est virtus productiva; ergo causa, quae non existit, non potest ali-

quid producere.

Dices forte ex Bonae spei: Licet ista causa in eo [illegible] proxime

ad hoc maneret in sua virtute, [illegible] causa pot-

est hoc [illegible] actio [illegible], quae [illegible] producendi effectum, unde effectus

dicetur [illegible] causa producens media illa actione, [illegible] licet nunc

non

n. quia dat e causa [illegible] existentia veniat [illegible] immediate in ea [illegible] exhibit [illegible], quia actio immediata agentis operativi est actio immanens, vel est actio transiens; non est actio immanens evidenter, [illegible] causa [illegible] actio, [illegible] requiritur [illegible]. Si vero sit actio transiens [illegible] petit prius [illegible] hec, requiritur, [illegible] non existentibus [illegible] actio, [illegible] est idem [illegible] existentem posse operari, quia potest dari operatio [illegible] non existenti [illegible] actio sua causa [illegible] ipsius [illegible] adhuc [illegible], ut [illegible] connectionem [illegible] modum: [illegible] causa non existente, nequit [illegible] illius actio: [illegible] causa non operatur [illegible]. [illegible] causa non operatur nisi mediante actione, sed si non [illegible] causa, nequit dari actio: [illegible] causa [illegible] non existit, nequit operari.

[illegible]; quia si causa prius non existiterit, non potest nunc operari: [illegible] etiam si existiterit ante, non potest nunc operari. [illegible]: quia [illegible] antea existiterit nihil [illegible] ponit in causa [illegible] operationem nihil [illegible] operationem, sed est denominatio mere extrinseca, [illegible], [illegible] operationem nihil [illegible]. Confirmatur 1°, quia actio [illegible] existentem [illegible] debet [illegible] actualiter. [illegible]: quia si [illegible] existit nullum [illegible], [illegible]: [illegible] actus [illegible] actionis [illegible] causa ipsa existente. Confirmatur 2° ex [illegible] hic libro 2° c. 3° textu 36 et 37 [illegible]: omnia, aut potentia, aut [illegible] agere. [illegible] differunt, [illegible] efficiunt et singularia, atque ea, quorum [illegible] simul [illegible], et non [illegible]. Ex [illegible] verbis plane [illegible] deficiente causa [illegible] effectus, et [illegible] existente, [illegible] simul [illegible] necessario, [illegible].

Obijicies 1°: [illegible] menta novae legis [illegible] causae gratiae, [illegible] causae [illegible]

[illegible]

[illegible] instanti, in quo non existebant: quia [illegible] esse [illegible] operari [illegible] in ordine ad [illegible]. Maior probatur [illegible] [illegible] Minor probatur; quia sacramenta tunc causant [illegible] quod [illegible] sacramentorum seu quod [illegible] sacramentorum [illegible] [illegible], [illegible] sacramentorum, imo potius [illegible] diverso modo [illegible] sacramentorum, [illegible] immediate [illegible]: [illegible] sacramenta causant gratiam in [illegible] instanti in quo non existunt. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sacramentorum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] est apud theologos [illegible] [illegible] [illegible] plurimi illorum [illegible] [illegible] sacramentis solam moralem causalitatem gratiae, quatenus Deus [illegible] sacramentorum [illegible] movetur ad causandam gratiam, sed [illegible] [illegible] [illegible] gratiam [illegible] ad illa ultima [illegible] sacramenti [illegible] ut gratiam [illegible] sacramentorum [illegible] causare gratiam.

Obijcies [illegible]

capax mutationis realis est capax productionis realis, sed [illegible] non est, est capax [illegible] et [illegible] productionis realis. [illegible] [illegible] requisita est, ita [illegible] requisita [illegible]; quia mori est [illegible]; sed [illegible] non est: [illegible], [illegible] non est capax mutationis realis. Maior probatur; quia mori est [illegible] non est: [illegible]; quia [illegible] [illegible] port; [illegible] [illegible] [illegible] huic [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] magistro Madrinez [illegible], qui acriter [illegible] [illegible], [illegible] quae non [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ego [illegible] [illegible] capax mutationis realis [illegible] [illegible] onis, [illegible] mutationis [illegible]

productione non m. . . ni . . . non mi subtr. quod non est capax mutationis realis loc. . . sed non est capax mutationis . . . non mi etc.

Mutat itaque physice subtr. quod subtr. quod . . . [illegible] . . . tamen ad privationem, ad quam requiritur absoluta existentia; mutatur tamen logice, quod tamen . . . esse ad est, . . . ab esse transit ad non esse, . . . mutationem . . . requiritur existentia subiecti in eo instanti, in quo mutari percipitur . . . esse . . . mutat, imo potius . . . non est mutat, sed fuit, ut . . . modo . . . sed immediate ante fuit. . . . quod est mutatio logica . . . modo non . . . est; quod . . . hoc in hoc instanti est, fuit in ante, et non esse in hoc . . . idem est dicere, non potest . . . in hoc instanti, in quo non est, accidi . . . non qui in instanti . . . fuit, . . . non esse in hoc instanti, in quo non est: . . . (. . . optime obiecto) quomodo . . . ex hoc ante . . . non potest apprehendi.

Obiicies 3.º . . . positiones ad . . . in eo instanti, in quo non est, influunt in . . . ad . . . ponunt: quod . . . non existens . . . causam. . . . quod . . . non requirit . . . cum . . . , sed sufficit, . . . apparitio . . . non requirit quo existat . . . , sed sufficit immediate ante existitisse. . . . non est, . . . ad . . . in . . . partialiter . . . de . . . procedente. . . . ; quod non est, . . . immediate antea fuerit, . . . nihil, ideoque non potest aliquid apprehendi.

Q. III.ª

SECTIO I.

Prioritas inter cognitas et exercitas in relatione.

Triplex, quod ad praesens attinet, a quibusdam distinguitur prioritas. Alia dicitur prioritas temporis, alia rationis, et neque alia. Prioritas temporis reperitur inter illa extrema, quorum unum tempore praecedit aliud: sic pater inter nos dicitur prior filio, quem tempore praecedit. Prioritas rationis datur inter formalitates rei alicuius, quae cognoscuntur in ordine ad eos non solum realiter distinctos, sed etiam realiter alteratas ... prior; sicut enim ex distinctione reali inter ipsos ... refunditur rationis distinctio inter eas formalitates, ita ex prioritate reali ... ... rationis prioritas in easdem refunditur formalitates. Prioritas neque dari dicitur inter illa extrema, quorum unum neque prius neque alterius ... quod dependentis: sed datur etiam prioritas originis, quae ... apud theologos celebris, per quam aliqua dicuntur priora ... in origine ... ... originis, aut prius alterum, quae prioritas datur in patre aeterno ... filio, et in patre et filio ... spirante.

Inter illas quo, quae aliis dicuntur priora realiter, quaedam sunt, quae priora dicuntur rationaliter, seu priora neque ... neque; ... prioritates ... tam multi ... ... aliqui, utrumque potius confundant, ... hanc neque prioritatem ... omnibus ... eorum effugere ... ... illam ... ... in ... ... modus ... dicendi, qui ... fere apud omnes ... de prioritate ... prioritas dependentiae ... ... illud ... a quo illud aliud dependet. ... dependentia ... exigentia, aut indigentia ... ...

ispicu... [illegible] indigencia causa et effectu quod [illegible] de-
pendencia mutua.

Concedunt aliqui hanc [illegible] qui adhuc di-
stinguunt dependentiam aliam à priori et aliam à posteriori sed
rogo hos auctores [illegible] illud esse prius et aliud posterius quod
[illegible] a priori dependere, et aliud à poste-
riori? exemplo, est [illegible] et lucis illius: sed [illegible]
pone solem naturaliter dari sine luce, neque lucem sine sole: [illegible]
[illegible] naturaliter debet esse solem indigere luce, et lucem sole; et
tamen sol est non prior luce, et lux non posterior sole. [illegible] sol de-
pendet, [illegible] dependet a luce? si a luce dependeat, non obstabit
dependencia unius ab alio, ut illud dicatur prius non; si vero non depen-
deat, id erit quod sol est luce non prior: Unde explanandum restat,
quare sol non prior luce dicatur.

Sequitur ut mentem meam [illegible] quaesita
explicem, iudico, ideo causam omnem dici, et esse non priorem effectu; quia si ignorantia,
et [illegible] tempore [illegible] videret, [illegible] prior tempore et du-
ratione suo effectu, [illegible] posset [illegible] seu quantum est ex se sine
[illegible] implicatione esse prior effectu, non ut [illegible] tempore et
duratione. Hunc explicandi modum [illegible] tradidit Scotus in 2°
distinctione 3ª quaestione 4ª [illegible] ubi [illegible] quod [illegible] prius alio
non est prius duratione, hoc modo [illegible] quantum est de se non repugnet
sibi contradictorie posse esse prius duratione suo posteriori: [illegible]
[illegible] prioritas [illegible] includit in priori, posse esse sine posteriori sine
contradictione ex [illegible] de prioribus. Haec Scotus, quod doctrina
tradiderat [illegible] distinctione 28 quaestione 3ª [illegible]
[illegible] quare in divinis una relatio origine prior alia,
non tamen non prior: simultas inquit [illegible] quae dicit esse
simul non [illegible] quae non potest esse sine [illegible] sine contradic-

one sicint relatiba mutua. Oe aut, prius non pot ee sine sua dictione sine suo posteriori, ita qd ci quorat. in [illegible] ne illo non [illegible] dictio, sicut [illegible] [illegible] [illegible].

Nostra [illegible] tregadra. ex ijs, sic ad [illegible] manifesta, ut non [illegible] [illegible] [illegible] explicationibus, quas alij [illegible] ad modum difficiles, [illegible] dissimilimas: tradunt quae illas [illegible] Suarez D. 26 metaph. s. 2. [illegible] Vasquez 1a p. D. 167, et in illas [illegible] [illegible] Hurtado et Arriaga [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible], [illegible] ex dictis [illegible] [illegible] resolutione circa prioritatem causae efficientis [illegible] [illegible] effectu; causam causa efficiens posse considerari dupliciter, alt. in actu 1o, et in actu 2o; hoc est, id est illa, quae ex [illegible] actu 2o requiruntur, [illegible], [illegible] in actu in solvendo. 2o: ea [illegible] dupliciter [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible], causam in actu 1o, hoc est 2o considerata ee priorem natura suo effectu. Et in [illegible], qd causa in actu 1o sit aliquo modo prior suo effectu, [illegible] [illegible] [illegible]; quia non pot non ee aliquo modo prius aliquo id, quod est prius [illegible] [illegible] alterius: qd vero prioritas haec non prioritas [illegible] sit, ex dictis [illegible]; quia illud est natura prius alio, [illegible] [illegible] [illegible] tempore ante illud ee; sed causa in actu 1o considerata pot realiter tempore esse ante suum effectum: ergo causa in actu [illegible] considerata est prior natura suo effectu. Alio [illegible]; quia nihilominus, quia [illegible] [illegible] ex [illegible] actu [illegible], [illegible] [illegible] connectionem cum effectu: quia [illegible] [illegible] realiter tempore ante [illegible] effectum, et causam [illegible] illo prior natura.

Assero 2o, causam efficientem in actu 2o consideratam non esse natura priorem suo [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] illo, solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ee illo priorem. [illegible] haec quo [illegible] [illegible]: implicat 2o dictionem, quod causa efficiens [illegible] in actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum causa [illegible] [illegible] [illegible] dictionem, [illegible] [illegible] sine effectu, aut qd posit dari sine illo; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

n erit prior na illo; ... cum in actu 2° n e na prior suo effectu. Confirm-
atur secundo; quia illa, quae mutuo sunt correlativa, ita ut ab unica existentia
habeat natio ad existentiam alterius pro eodem tempore, n possunt n ee
simul na positivi. Et propter hanc rationem ibi repugnat secundum unam
relationem in divinis n ee na priorem alia, licet sit origine prior.
quam doctrinam tradit etiam Angelicus praeceptor 1a parte q. 4 articulo
tertio.

quoad 2m probatur, quod sit prior origine probatur etiam; quia ut entitas
aliqua sit origine prior altero, nihil aliud requiritur, nisi quod
sit principium illius, ut in divinis [illegible] contingit. Verum ita quae considerare
entitatem illam quae producit 2m &c, et longe aliud illam considerare,
ut actu producentem: si considere(re)mus entitatem illam quae potest producere, cum
possit ee prior na suo effectu, in illis non sit ut possit duratione prior ee suo effectu; si vero illam consideremus ut actu producentem, cum sit impossibile illam considerare sine suo effectu sine implicatione terminorum, dicemus
illam n ee na priorem suo effectu, sed solum ee origine priorem.

SECTIO II.a

Notationes aliquot et argumenta soluta.

Denique restat ex
dictis tradi quaedam in doctrina tradita, et in aliis etiam meminisse consider-
one deducere. Notandum igitur 1°, prioritatem na rerum effectu, in illis debere
considerari, quae proxime et immediate ad effectum productionem concurrunt, ita ex
Hurtado in [illegible] D. 160 n° 8. Huius ratio ex eodem sumitur; quia illud solum
dicitur prius na altero, quod cum illo habet aliquem ordinem; nam si nullum
[illegible] ordinem, neque prius, neque posterius erit [illegible]
[illegible], ut in ... ex [illegible] ... dicitur esse
sanitatis quod sit medicus. Et etiam musicus, musicus est prior na re
sanitatis, quia pertinet ad sanitatem causandam, [illegible]

sit prioritas causalitatis.

Nota 2° prioritatem naturae, et originis aliquam ratione dissequi, quia omnis prioritas includit originis prioritatem, non vero e contra, ut in divinis ipso constat, in quibus datur ordo et prioritas originis, non vero datur prioritas naturae. Cuius ratio est, quia prioritas originis solum dicit, quod id, quod est prius origine, sit principium illius, quod posterius origine dicitur; at vero prioritas naturae non solum dicit esse principium illius rei, cuius prius dicitur, sed ulterius addit talis esse naturae, ut possit sine implicatione contradictionis saltem pro aliquo tempore prius illo existere. Unde etiam scias, quod prioritas in quo: indico quia prioritatem in quo nihil aliud esse nisi prioritatem prius a quo aliquid procedit, quatenus ab illo est, quamquam prius idem est ac prioritas originis. Naturae item prioritas solet etiam appellari prioritas in quo, quia etiam in ista habet sic prioritatem posterioris causa, quod sit in aliquo instanti reali, in quo non est alia entitas posterior. Alia dicitur prioritas in subsistendi consequentia, quae in eo consistit, quod ex duobus extremis, seu entitatibus ab una ad aliam habeat consequentiam, non vero e contra: [illegible] non habet: ut homo: quia procedit: habet tamen [illegible]: a homo. Unde homo est prior [illegible] hoc genere prioritatis.

Tandem nota 3° pro intelligentia quaestionis horum, qui in disputationibus solent ... [illegible] ... indivisibilitatem, aliam originis [illegible], quae in divinis ... vocatur, quae distinctione, seu [illegible] nunc loquimur de ... prioritate [illegible] naturae, nec ... posteriori [illegible] distinctione ... esse ... eadem in divinis ... [illegible] ... [illegible] ... rationi [illegible] ... naturae, [illegible] ... nominatione ... prioritate [illegible] ... [illegible] ..., a [illegible] originis prioritate ... dicimus

lo

loqui in priori origini; si vero certe, quod prior non est alia, loqui dicimus in prioribus, et posterioribus. Atque intelligenda sunt apud eos, qui dicunt de rebus divinis locuti sunt, non alij, qui nullam de his prioritatibus factam faciunt distinctionem unam cum alia confundunt.

Eiusque 3a nostra de prioritate doctrina confirmatur 1o ex Aristotele in categorijs ubi dicit eam esse alijs priorem naturâ, quod cum alijs convertuntur in consequentia existendi [illegible]. Unde sic est [illegible] quod inexistendi consequentia convertuntur, [illegible], et bene valeat [illegible] existentia unius ad alterius existentiam, sed sine prioritate sit, ut [illegible] ex quibus [illegible], non bene valet ab unius [illegible] priori existentia ad existentiam posterioris, quod non convertuntur inexistendi consequentia illa, inter quae datur prioritas et posterioritas naturae, quod [illegible] ne [illegible] in solo [illegible] ex quibus naturae prioritas. Et [illegible] ex eodem Aristotele, quod illa dicit [illegible] simul naturâ, quae convertuntur inexistendi consequentia, nec tamen unum est causa, ut aliud dicit. Ergo [illegible] tam ad prioritatem, quam ad simultaneitatem naturae requiritur [illegible] illam, cum hoc solo discrimine, quod [illegible] priora alijs [illegible] illorum causa, illa vero quae simul sunt, non [illegible].

Deinde, [illegible] prioritatem naturae [illegible] illam, quod nos [illegible] prioritatem cum simultaneitate naturae [illegible] dicimus [illegible] inter causam et [illegible] et [illegible] actualiter productum. Quod mihi manifestum fit ex eo, quod Aristoteles nullam cognovit originis prioritatem nisi [illegible] cum prioritate naturae, nec vero, quam cognovimus dari inter divinas personas solam originis prioritatem [illegible] a prioritate naturae, [illegible] ex [illegible], ut [illegible] oppositam assignaremus. Ad abstractionem admittit, et [illegible] prioritatem naturae esse oppositam naturae simultaneitati, et cum prioritas naturae [illegible] in eo, quod unum sit causa, et [illegible] alterius, ita tamen ut posito [illegible] esse, [illegible] alterum dari; si vero [illegible] esse, possit ante alterum dari, vel simul [illegible] cum alio, et positive [illegible]

sit

sit prius alterius et natura ei neutrum sit alterius prius

Arguent 2°: ex nostra sententia sequitur effectum esse priorem causa, si enim a quo dependet sit posterior, erit prior et posterior; sed hoc implicat: probatur sequela[illegible]; quia effectus potuit esse causa suae causae et in illa influere: quia potuit esse ante suam causam, sicut ab alia causa produceretur. quod ut sit igne B ut, qui non ita esset alligatus igni A ut non potuerit produci ab igne C, et ab igne A sit de facto productus. Respondeo ad argumentum illud a fere omnibus solvi debere, quamquam quae sunt prioritates explicatae; nam ut dicatur ad prioritatem solum attendi debere dependentiam causalitatis, hoc non obstat; quia dependentia illa causalitatis, quae de facto datur, sive qua de facto dependet ignis B ab igne A, potuit eam non distinguere, ita ut ignis A produceretur ab igne B.

Sed dicendum est 1° cum Arriaga d. 7 s. 7 n° 90 ideo causam in re non priorem suo effectu, quia ita illi competit esse, ut possit realiter dari ante effectum; effectum vero ideo posteriorem esse sua causa, quod habet esse a sua causa, ut non possit esse ante causam; nam cum non possit esse a se, implicat effectum esse et non esse ab aliqua causa. Respondeo 2° negando minorem sequelam; ad illius probationem distinguo ant.: effectus potuit esse causa suae causae illius actionis, et causalitatis, qua de facto producitur, seu habet esse, nego ant.: alterius actionis et causalitatis possibilis, concedo ant., et nego consequentiam. ad eo istud[?] effectum hunc de facto igne B ut 2m[?] se esset de facto non esse ita alligatum huic causalitati, ut non potuerit produci ab alia, imo potuit producere causam, a qua de facto producitur. Sed in illo casu ignis A non esset causa, neque natura prior igni B, sed potius esset [illegible] alterius causa. sed[?] attendendum ignis B non 2m suam entitatem, sed 2m eam omnia, quae concurrunt ad illius productionem impossibile est, quod non

producat a Christo, et sit illa posterioritate.

Arguuntur 3.° objectum cuiuscumque scientiae est natura prius ipsa scientia existente, [illegible] de relativis textu 3.°: sed alicuius scientiae objectum nequit realiter dari ante ipsam scientiam, imo cum illa concurrit in subsistendi [illegible]; quod non bene a nobis explicatur prioritate [illegible]. Probatur minor, quia objectum scientiae divinae nequit realiter existere ante ipsam scientiam: ergo aliquid datur, quod sit prius natura, quin possit existere realiter ante illud, cuius dicitur prius. Respondeo concedendo maiorem, distinguendo minorem: sed objectum alicuius scientiae nequit dari realiter ante ipsam scientiam, quantum est ex parte ipsius objecti, nego minorem; quantum est ex parte ipsius scientiae, concedo minorem. Itaque quod objectum scientiae divinae non potest realiter existere ante ipsam scientiam, non provenit ex natura objecti, sed ex perfectione scientiae divinae, quae talis natura est, ut debeat omnia ab aeterno cognoscere. Quod si perfectio divinae scientiae [illegible] natura objecti creati, quantum est ex se, posset existere ante [illegible].

Arguuntur 4.° ex nostra sententia sequi causam, quae [illegible] et essentialiter sit actio productiva effectus, non esse priorem natura suo effectu. Respondeo concedendo illationem, siquidem causa, quae sit essentialiter actio productiva effectus, talis natura erit, ut sine tali actione non possit sine suo effectu existere, cum [illegible] implicet contradictionem dari actionem et non dari terminum talis actionis, quod simultaneitatem naturae, non prioritatem sibi habere diximus; erit enim talis causa solum origine prior suo effectu, quia est illius productiva prior, quemadmodum etiam dicimus inter divinas personas non dari prioritatem naturae, sed solum originis prioritatem; [illegible] sine illo producto, sed [illegible] de prioritate [illegible] ad relationem [illegible] faciamus.

SECTIO III.ª

De relatione et connexione inter [illegible] effectum [illegible].

Non infinitum [illegible] obstr. hoc physica oriatur difficultas quam in praesentia examinamus examinandam. Cum enim causa et in actu primo et in actu 2° possit considerari, ut saepe notavi, solum in praesenti examinamus, utrum causa in actu primo dicat connexionem, aut relationem realem, et transcendentalem dicat ad suum effectum, aut e contra ipse illum producat. Sed prius difficultatis decisione, alia prius necessario decidenda est, scilicet an dari possit connexio sine relatione, et e contra, an possit dari relatio realis sine connexione reali. Pro quo facilius intelligendo suppono 1° ex dictis in logica, rem realem, sive realem relationem, nihil esse aliud nisi esse realiter ad aliud, seu esse rem aliquo modo realiter ad aliud. Unde si res aliqua respiciat aliquomodo realiter aliam, seu sit realiter ad aliam, dicitur realem rem, et relationem realem ad illam.

Suppono 2° connexionem realem unius entitatis cum alia esse talem habitudinem, et connexionem, dependentiam, qua unicuique entitati a natura, ut una sine alia nequeat realiter dari. Haec connexio duplex est, alia dicitur physica, et metaphysica alia: physica connexio dari dicitur inter illas entitates, quarum neutra potest naturaliter dari in rerum natura sine alia: ut ignis sufficienter applicatus habet naturalem connexionem cum operatione, ita ut posita eius modi applicatione naturaliter non possit ignis non operari: connexio metaphysica illa est, quae datur inter duas entitates, quarum neutra etiam de potentia Dei absoluta potest dari sine alia. Huiusmodi connexionem habet unio cum extremis sine quibus nec de potentia Dei absoluta potest dari in rerum natura, quia essentialiter est illorum nexus.

Sententia ergo est qui asserunt non posse dari realem rem et relationem sine reali connexione, immo [illegible] utramque relationem et connexionem. Hanc sententiam [illegible] plures [illegible]

ne

nclam Theologi qui idonant Deo relationem ad creaturas realem sine ulli illis connectione deneganda. Vide alios apud obiectionem 3 curssia 1.a me varias p.o 4.o. 2.a sententia communis, qui dicunt, posse dari realem relationem sine connectione reali, et e contra realem connectionem sine relatione reali. 3.a demum sententia, et in hoc ordine, quae media huic dari posse relationem realem sine reali connectione, non vero e contra realem connectionem sine reali relatione. 1.a pars sententiae huius defenditur ab illis, qui Deo tribuunt relationem realem ad creaturas sine connectione; 2.a vero fere ab omnibus defenditur.

Quae sententia

sententia mihi semper verissima visa fuit; quin et sine altero posse dari relationem realem sine reali connectione, non vero e contra. 1.a pars huius sententiae mihi manifesta probatur; quia rem aliquam dicere realem relationem ad aliam, est non posse intelligi realiter ut est a parte rei sine eo quod intelligatur aliam, sed totum hoc potest evenire sine connectione reali: ergo dari potest realis relatio sine reali connectione. Maior probatur ex ipsa relationis natura. Probatur minor: potest una entitas posse intelligi nisi in ordine ad aliam realiter, et dari realiter sine illa; ergo potest intelligi realis relatio sine reali connectione. Probatur antecedens: actus fidei, quo ego dico <u>quis currit</u> non currente Petro nequit intelligi sine cursu Petri, ad quem dicit realem relationem, ut patet, et datur sine cursu Petri; si quidem ideo actus falsus est, quia non datur Petri cursus; ergo actus ille nequit intelligi sine cursu Petri, et dari potest, imo de facto datur sine cursu Petri: ergo potest aliqua entitas dicere realem et relationem realem ad aliam, et non dicere connectionem cum illa.

2.a itaque pars non minus certa mihi videtur, quam etiam probo, scilicet non posse dari realem connectionem sine relatione reali. Probatur; quia quod quod per suam entitatem est cum alio connexum nequit intelligi sine eo

nosci sine illo extremo, cum quo est connexum; sed hoc est realiter ad aliud referri: ergo quod est cum alio connexum ad illud realiter refertur. Maior probatur; quia realiter connexum cum alio est quasi proprium, et intrinsecum extremi illius, quod est connexum: ergo nequit quasi illud ... cognosci sine extremo, aut ... talis connectionis: sicut enim unio non potest ... cognosci sine extremo, quod ex illius connectitur, ita similiter ... connectionem nequit sine illo ... cognosci. ... syllogismi ... etiam ... relationis ... ab omnibus admissa. Unde eo quod legitime infertur ... quia quod unum extremum realiter sit tale ratione sui, ut ratione sui non possit esse sine alio fieri non potest, nisi hoc extremum realiter se habeat ad illud aliud eo modo, quo non se habet ad aliud ..., sine quo potest realiter dari: ergo necessario debet dicere aliquam habitudinem ad unum, quam non habet ad alterius sine quo potest dari realiter.

Sed dices ... relatio realis est unius ad aliud: ergo nequit dari realis relatio, nisi detur unum et aliud. ... ergo nisi detur unum et aliud non dabitur relatio unius ad aliud, siquidem id, quod non est, non est aliud. Hinc autem potest inferri ... non posse dari realem relationem sine reali connectione; quia si ... relatio realis, debet dari unum et aliud: ergo debet dari id, quod dicit relationem, et id ad quod illam dicit, cum ... dari unum sine alio, quod est realem connectionem ... illam. ... distinguendo ... relatio realis est unius ad aliud, quod realiter absolute sit aliud, ... est unius ad aliud, quod realiter ... sit aliud, concedo ... relationem realem esse inter extrema, quaecumque quae ... realis ... ab alio; quia unius ad se ipsum non datur realis relatio. (... illam admissi ... Metaphysica ...)

ad

ad hanc autem relationem realem satis est, ut cum ex terminis habitu-
dinem sit, ut non possit intelligi nisi facta comparatione ad aliud
extremum, non quod actu sit aliud, sed quod sit aliud, cum quo compare-
tur.

Arguet 3° 2um contra 1m probationem: connexio realis unius rei ad aliud, nisi quod
una res, sive entitas talis naturae sit, ut ob essentialem quandam essentialibus non
possit existere sine alia, sed hoc potest intelligi sine relatione
reali: ergo dari potest realis connexio sine reali relatione. Maior est
nostra doctrina, et minor probatur 1°: quia non posse existere sine alio potest intelli-
gi cum negatione relationis et non relatione. 2°: quia in corporis substantia
consequenter est dari sine praesentia loci, et tamen nullam rem, nullam
relationem dicit ad praesentiam. 3°: quia unus lapis non potest assimilari
sine relatione lapide [illegible] nullam rem, et relationem dicat ad alium
lapidem. 4°: quia si divina maternitas non esset [illegible] filii, neque [illegible]
ratio, sed talis natura esset, ut generaret filium, posset ipsa in illo casu
non dependere a filio, et cum illa connexionem, quin ullam realem rela-
tionem dicat ad illum.

Haec apud quendam [illegible] ad versionem [illegible]
connexionem sine relatione, sed facili, ut arbitror, solutione
donabimus. Dico ergo ad 1um syllogismum negando minorem ad 1am
illius probationem negando connexionem [illegible] et sine relatione;
ad 2am probationem nego consequentiam, quia praesentia [illegible] in loco [illegible]
[illegible] sed haberet posse esse in loco, aut cum praesentia, illa [illegible]
illa connecteretur, si posset id sine [illegible] ad locum, sicut praesentia [illegible].
Ad 3um [illegible] unum lapidem [illegible] repetit [illegible]
[illegible] et connexionem cum altero lapide. Ad 4um fateor
libentissime maternitatem non [illegible], neque esse cum filio; sed non
capio, quomodo si maternitas talis natura esset ut haberet illam connexionem
cum filio, posset id habere sine aliquo [illegible] intrinseco [illegible] quae dicat

n

n̄ posset in eo inveniri sine illa, q̄d ē habitudinē dicere relationē realē ad illā.

SECTIO IV^a

Utrū causa in actu 1° includat relationem realem ad effectū

Ut rem hanc difficilem disserendam aggrediamur, prius in sectio 2ª præcedenti jam diximus quæ sit nostra opinio, et recta huius in hac difficultate tenenda. Ad cuius intelligentiam nota quod causa in actu 1° dicere relationē realē ad effectū, quod potest producere, ñ est dicere realē cum illis connexionem. Duplici ergo potest constitui hæc nostra conclusio, quarum quælibet seorsim probanda est. Prob. 1° ergo quia causa in actu 1° talis natura ē, ut ne queat perfecte cognosci nisi facta comparatione ad effectū, quod potest producere: ergo causa in actu 1° dicit realem relationem ad effectū, quod potest producere. Antecedens, etsi videatur ex terminis notum, probatur: causa in actu 1° ē prior productibilibus suorum effectuum; sed prius productibilibus nequit perfecte cognosci, nisi facta comparatione ad ea, quorum ē prius productibilibus: ergo causa in actu 1° talis natura ē, ut nequeat perfecte cognosci nisi facta comparatione ad effectū, quod potest producere. Consequentia vero alio modo probatur: quia relatio realis, sive transcendentalis, ē ad aliud se realiter habere; sed causa in actu 1° realiter se habet ad effectū, quod potest producere: ergo causa in actu 1° dicit realem relationem ad effectū, quod potest producere. Probatur minor: id quod nequit perfecte cognosci nisi in ordine ad aliud, nisi facta comparatione ad aliud, realiter se habet ad illud; sed causa in actu 1° nequit perfecte cognosci nisi facta comparatione ad effectū, quod potest producere: ergo realiter se habet ad illud: ergo illud dicit relationem realem.

Prob. 2° id est ex relatione proxime facta, quod causa in actu 1° realiter se habet ad illorum effectuum, quod potest producere

actu 1° illorum, quos producere nequit: quod ad illos dicit realem relationem, non vero ad hos. Antecedens probatur, ab eo causa; quia ideo aliter se habet erga effectus, quos potest producere, quam erga illos, quia habet virtutem productivam, quam non habet erga alios: sed habere virtutem productivam erga illos est dicere relationem realem ad illos; quae eiusmodi relationem dicit. Maior mihi certissima est; quia si fiat comparatio inter causam ex una parte, et ex alia effectus unum, quem potest producere, et alium, quem producere non potest, nihil aliud reperiemus nisi virtutem ad producendum unum, et non producendum alium: ut comparemus ignem cum calore et frigiditate: respectu caloris habet ignis virtutem productivam, quam non habet respectu frigiditatis: quod est ille syllogismus praecedentis minoris: probo; quia dicere virtutem realiter productivam erga illos effectus est realiter se habere aliquomodo erga illos; sed realiter aliquomodo se habere erga illos, est dicere realem relationem ad illos: quod habere virtutem realiter productivam erga illos, est dicere relationem realem ad illos.

Respondeo ad 2um contra probationem, sed causam in actu 1° non habere realem connexionem cum effectu. id non dicit connexionem realem cum alio, quod potest realiter sine alio dari; sed causa in actu 1° potest realiter dari sine effectu: quod causa in actu 1° non dicit realem connexionem cum effectu. Maior patet ex dictis & praecedenti probatione minoris; quia si causa libera, quae cum omnibus requisitis ex parte actus 1i potest non ponere effectum, sive operationem: per potest existere realiter sine operatione: quod nullam connexionem dicit cum operatione, sive effectu. probatur etiam in causa naturali, cuius productiva virtus potest realiter existere sine operatione: ut ignis, qui si non applicaret, non combureret; sed etiam causa naturalis, est causa in actu 1°: quod causa etiam naturalis in actu 1° nullam dicit connexionem cum effectu, siquidem potest sine illo realiter existere.

Sed dices cum Doctori-

bus

bus quam plurimis, unumquodque eorum in actu primo non connecti cum esse vel existenti, seu cum existentia illius; atque connecti cum esse ut possibili, seu cum possibilitate essendi, itaut si esse non sit possibile, non dabitur in eo unitus cum praedicatis illius. Sed contra hanc solutionem, motu proprio ex Patre Arriaga, qui illam habet disputatione 1 sectione 3 numero 37 eamque a suis quaestionibus non posse probari ulla efficaci ratione, aut experientia. quo animum ad verso arguo primo contra illam ex eo, quod in nostra sententia, esse possibile neque quam realiter distinguitur ab esse existenti: ergo si ea non connectitur cum esse existenti, non connectitur cum esse possibili. Antecedens probatur ex dictis disputatione 1 sectione 5. Consequentia probatur: quia eadem res nequit connecti et non connecti cum eodem esse: ergo si esse possibile, et esse existens realiter sunt idem, si non connectitur cum esse existenti, non connectitur cum esse possibili. Contra est 2º: quia adversarii eam in actu primo non connectitur cum existentia essendi: ergo neque cum essendi possibilitate. Consequentia probatur: quia in intelligibile est, entitatem aliquam connecti cum illa sine qua potest existere, et permanere toto suae durationis tempore etiam si per aeternitatem duret: sed Adam connectitur ad entitatem cum esse illius, qui numquam sit extrahendus a nihilo. Ex quo ratio haec fieri potest, etiam per eam:

Entitatem

in actu primo potest per aeternitatem manere, etiam si per aeternitatem non producatur, quam potest producere: ergo etiam si esse redderetur impossibile, potest manere entitas eius: ergo non solum non connectitur cum illius existentia, sed neque cum ipsius possibilitate. Consequentia haec liquet ex litteris, quibus adverti: quia per esse ille eo quod impossibili non est aliud, nisi quod id, quod non est, producitur; sed contra id, quod non est, non potest esse, non interest entitatem esse; non posse manere: ergo potest manere entitas eius, etiamsi ipsa redderetur impossibilis. Probatur: quia ex suppositione eius, et adverso esse, supponitur entitas eius sine esse; sed ex eo, quod esse ille dicatur reddi impossibile, non tollitur illa suppositio, neque ponitur aliquid contrarium ei: ergo etiam in illa suppositione

pot manere entitas cq. neque dicas stilli aben. 3 tale aliqd
qui intrinq, illa posse pducere effq, sive enim pductibq effui; q
cā requirit pduceri effq, quin . . pduci.

Solutio ē diversa hac a qua
ad adversario. cū id pot here fundamentu, qd illa tuita ē pōa, q
nequit reduci ad actq. Unde virtualitas, vā effui impducibili
dō nō vacarea, et sup. flua erit, p inde que ablata potestate effui,
auferen da cā cq virtutq. Sed p huius solutionis, et impugnatione
a ante solutione nota, ad iam dicti ī impugnati, illa cq posse di ī abs
effui pductibq, vel dici quantq ē ex se pductibq, hoc ē tale, cū
entitas, et virtutq cq, ut si aliunde effui n̄ repugnaret, illa
posse pducere; q attenta nā effui, et virtutq, dat ī ia hac
virtus sufficiens ad . . ondu ē illi entitati. At vero ca. absti pduc
tibae effui n̄ solu dībat ex virtute illa entitatibq cq, sed etiā
ex pducibilitate passiva, ut ita dicq, effui, et reliquis etiā
ī prijs rāe quorū cā dī abse pot effq pducere. Ad cq autem
quantq ē ex se pductibq n̄ requirit potestas effui, manē
ret. m. eadē entitas, etiā si effui redderet impotibi. et
fortitatis ē divina ō pōa nā chimerq, q posset pducere,
si ex se n̄ diceret s . dictionē.

STE. Vª 5

Adversariorū conn . . . . in fingit.

~~quelatore abadversari . . . .~~ Item ex utro
quelatore ab adversari . im pilti mur et 1º. 3ª 2ª pple nrq
3ª sic ī ineuri . unt. Relativa ē . . . si simul nā; sed q nor cā ī
actu 1º, et effui n̄ s simul nā; ergo cā et effui n̄ s relativa.
Pbat ex eadē are, q relatio semp ē mutua, ut . . . ex c
1º de relatione in categorijs. sed relatio cq et effui n̄ ē mutua:

ergo

quod non datur relatio inter causam et effectum. Maior ex terminis patet; quia in quibus datur mutua relatio, quia conversionem patiuntur, aut reciprocationem; sed inter causam et effectum non datur conversio, aut reciprocatio: ergo etc. Minor autem ex ipso [illegible]; nam cum eo capitulo diximus ea quae sunt ad aliquid simul sunt ordine naturae, et in prioritate [illegible] indivisibilibus. Ad [illegible] posse [illegible] non in [illegible], quia cum aliis [illegible] [illegible] dicimus debere ea simul esse ordine naturae. Nam [illegible] prior est naturae ordine [illegible], quod fore res posterior [illegible], [illegible] fundamentum.

Confirmatio etiam ex [illegible] solvenda, et [illegible] non [illegible] inter causam et effectum dari mutuam relationem, quia sicut causa est causa alicuius effectus, ita effectus [illegible] alicuius est effectus. Quae relatio mutua potest exponi tribus [illegible], ut detur conversio, et reciprocatio inter causam et effectum. 1.º de causa quantum est ex se productiva: 2.º de causa apta productiva: 3.º de causa actu producente: in quibus omnibus datur mutua relatio inter causam et effectum, quae sic exponitur: causa quantum est ex se productiva [illegible]: et effectus est possibilis a causa, quantum est ex parte causae. 2.º causa est apta productiva effectus: quia effectus est aptus produci a causa. Tertio causa est actu producens effectum: et effectus actu producitur [illegible] causa: in tribus hisce acceptionibus causae et effectus datur relatio mutua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] relationis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] solum [illegible] relationes mutuas [illegible] effectum, non [illegible] [illegible] inter utrumque [illegible] mutuam.

Sequuntur 2.º si causa diceret relationem realem ad effectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ad effectum ut possibilem, vel ad effectum ut existentem, sed causa neque respicit effectum ut possibilem, neque ut existentem: ergo nulla talis causa respicit effectum. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] causa non respicit effectum ut existentem [illegible] [illegible] [illegible] causa [illegible] quia [illegible] existit non existente effectu: quod

me

nequit illum respicere ut existentem. quod non repugnat illum es-
se possibilem. probatur quia terminus est cum est ut existens in actu, sive possibilis sit: quod non respi-
ciat illum ut possibilem et consequenter dicat relationem ad terminum intrin-
seci, sed ad terminum intrinsecum; sed non dicit hanc relationem ad terminum intrinsecum,
cum possit permanere relatio etiam si terminus mutetur intrinsece: ergo illam
debet dicere ad terminum intrinsecum. Hoc autem etiam falsum est: primo quia
terminus intrinsecus, hoc est ipsa causa, ut quamplurimi asserunt, est possibilitas con-
stitutiva. 2° quia ad terminum intrinsecum non solum relationem, sed connexionem
dicit causa: quod quis illud est ad quod causa dicit relationem sive connexionem.

Obiectio

Haec potius terminorum indiget explicatione quam discussione, et in
primis apud adversarios explanatum velle, quid intelligant quando asse-
runt causam respicere effectum ut existentem, et ut possibilem. Ego enim nihil
aliud intelligo cum assero causam respicere effectum nisi quod talis sit
natura causae, ut nequeat quod debet cognosci nisi comparatione facta ad
effectum, sive effectus actu detur sive possibilis tantum sit. Unde mihi arguen-
ti [illegible] hunc sensum distinguimus; si causa diceret relationem realem ad effectum,
[illegible] ad illum ut substantiae existentis, ut substantiae possibilitatis, hoc est, [illegible] ad illum
[illegible] quia substantiae existentis, ut substantiae possibilitatis, [illegible]
ad illum [illegible], ut substantiae existentis, ut substantiae possibilitatis
asserendo ex [illegible] ex his [illegible]. Potest illum in [illegible]-
tione [illegible] ab autoribus [illegible], sed non ita
[illegible] ex plurimi. ego autem solum assero, causam dicere realem relationem
ad terminum; quia si praedicatur, et ponatur in rerum natura, res erit; voces [illegible] intrinse-
ci et intrinseci potius obscurant, quam [illegible] est [illegible] relatio
ad terminum, quia [illegible]
in ordine ad quem [illegible] debet ex [illegible].

Sed hic insur-

gunt [illegible] ex [illegible] 2° [illegible]

or

ordinē ad aliud, desiciente illo alio, nequit manere totum esse rei, sed totum esse ejus est ad effectum possibilem tanquam ad aliud: ergo deficiente effectu possibili nequit manere totum esse ejus, quod est contra rationem ejus cum effectu possibili. Haec 2ª conseq. ex 1ª legitime infertur: illa autem ex praemissis recte deducitur, quarum minor est nostra sententia, prob. 1ª cons. Unde sola maior indiget probatione et prob.: quia desiciente alio nequit res esse ad aliud: ergo si est rei totum esse ad aliud, deficiente alio nequit permanere esse rei. Confirmatur et ex probat.; quia quod totum esse rei est ad aliud nequit rei esse, si non est ad aliud; sed quod non est ad aliud, nequit totum esse rei esse ad aliud: ergo quod non est aliud, non potest esse res, cuius esse est ad aliud. Confirmatur 2º, quia frustra est potentia quae non potest reduci ad actum; sed si effectus sit impossibilis potentia productiva ejus non potest reduci ad actum: ergo si effectus sit impossibilis nulla erit potentia productiva: ergo potentia productiva connectitur cum hoc, quod effectus sit possibilis, et cum possibilitate effectus.

Pro eo disquirendo

maiorem argum.: quod totum esse rei est ad aliud conditionate, seu quod sit aliud si producatur, deficiente illo alio non potest manere totum esse rei, nomine: quod totum esse rei est ad aliud absolute, seu ad aliud, quod sit aliud absolute, deficiente illo alio desinit totum esse rei, seu non potest manere, quod non maiorem quem sensum disquirens etiam minorem: non itaque relatio realis debet esse ad aliud, hoc est ad illum sive ad terminum, quod si producatur sit aliud. Unde maioris probatio, et eadem ratione disquirenda, et abstinendo est, quod demi 1ª et 2ª confirmationi etiam intelligendum est. Circa 2ᵐ confirmationem, nostro axioma illud in latitudine acceptum falsum reputari ab illis DD., qui Deo tribuunt virtutem quantum est ex se productivam chimerarum; nam tamen potentia illa nunquam poterit ad actum reduci ob impossibilitatem et repugnantiam termini, tamen non est frustra in Deo; sed potius illius omnipotentiam maxime commendat. Nolo quaerere, quod apud nos veritatis dignoscere in causis creatis; quia ex facto nullam invenimus virtutem productivam in causis creatis terminorum impossibilium, seu impossibilem, ex quo non infertur, cum

connectionem cum eius modi possibilitate, quia possibilitas essentiae non est per se requisita ad rationem entis quanti est eius proprietas, sed solum ubi praecise sumitur non ... ex se non repugnat. Unde si aliud ab hoc velit argumentum, eo nomine sumendum.

DISP. V ad librum 2 physicorum

De causa efficienti in particulari.

Nobilissimam physicae partem aggredimur explanandam, auditores; cum enim si quis ... labor in rerum causis cognoscendis versetur, quas inter efficiens causa primum merito tenet locum, si qua quidem erit eius causae tractatio. Primum de causa prima sive universali, deo scilicet optimo maximo agemus, deinde causam efficientem creatam indagabimus, et si quas quae circa illam commodabimus difficultates, exinde magna quidem licet reliqua tractatione haec vestra assistentia ... magis ... donabit. faxit Deus ut animo et vestris reat eventus.

QUAESTIO Iª

De prima rerum omnium efficienti causa.

SECTIO Iª

Utrum causa prima immediate concurrat ad omnes effectus causarum secundarum.

Solicitè ab aliquibus physicis causae primae existentiam demonstrari, sed nos id commodius ad librum 7m physicorum cum ipso Aristotele reservabimus. Ubi de primo rerum motore, sive immobili, quia partes in praesentia ... ingeniosa eo loci ... da, solum inquirimus, an haec prima rerum causa cum omnibus causis secundis ad omnes illarum operationes immediate concurrat. In hac difficultate ... dus in 2° distinctione 1ª q. 5ª et distinctione 35 q. ...

subterfugerent distinctiones, dum nos postea asseruimus Deum
non concurrere in malitia ad creaturam rationalem operationis, sed malitiam
solam quatenus illam produxit et concurrebat. Sententia haec male
audit apud viros catholicos theologos et philosophos, qui illam
uno agmine, et ore varijs et sane acribus notis inurunt,
quas videas apud nostrum Castellum t. 2° 28 s. 1a q. nolumus assen-
tire, nihilominus fuisse Ludovico a Dola Capuccinorum Fratri ut eam
defenderet, et ad hanc sententiam inquam etiam inclinare videtur
Joannes Zaleman del Ordinis Minimorum in sua philosophia t. 3°
4a physicorum partitione 4a quaestione.

Verum igitur vir Ludovicus a
Dola nullum non movet lapidem ut concursum Dei in malum tollat
de medio in quem finem tota 1a parte suae disputationis stabi-
lire conatur dissidia omnia inter auctores de motione physica, et
scientiae mediae propugnatores traxisse originem ex eo quod utriusque
partis doctores concursum [illegible] Dei admiserint,
ex cuius admissione addit ulterius duas pestilentissimas
sectariorum haereses, quae humanam libertatem impetiit, et peccatum
nunquam Deo attribuit, principium erroris fundamentum posu-
isse. quod ideo fundamento [illegible] con-
cursum in malo Dei [illegible] neque [illegible] aut
per scientiam mediam aut per physicam praedeterminationem. Ex quo infert parte 4a con-
cursum Dei in malum distinctum [illegible] et productione [illegible] omnino rei-
iciendum tanquam falsum [illegible] implicitum,
ut patet [illegible] veritati noxium, et infinita Dei sanctitate indignum.

Sed
Venerabilis Fratris animum [illegible] haereticis [illegible]
dis et catholicorum [illegible] dissensionibus [illegible]
[illegible]

mi

nihil induxit ut ipse Dominicus a Soto ipso oblatis ab hominibus
non illiteratis, opus credere satis consuetum sibi fuisse et quod
ferme, eo philosophandi genere, quod apud catholicos, et haere-
ticos iam diu male audiit, non de concursu Dei in malis cum creatu-
ris deceret. At Domino huic morbo satis efficacem applicu-
it medicinam eruditissimus noster Raynaudus hujus operis
ad cursus nobis libertatem, parte 2.a c. 4 ... in alio, quod Theo-
logia, seu Anomalia pietatis inscripsit s. 4 parte 3.a ann. 5.
et ex parte etiam medicatus in 4.o obiecto conversio theologicorum
§ 1 p. 4. Unde cum Raynaudo proferre licet mirabile esse arti-
ficium adversarij ... conciliare dissidentes partes, de quo non
pugnantes nova excitare difficultate circa concursum.

Sit ergo cum communi doctorum
sententia dicendum nobis: Deum concurrere in malo a quo creaturarum
effectus nec solum illa producere cum virtute suos effectus producendi, sed im-
mediate etiam Deum cooperari, et concurrere cum illis suos effectus produ-
cunt. Unde creaturarum effectus non in malo solum, et in eo, sed in malo
etiam sui dependentia a Deo tamquam a 1.o ... conclusio probatur 1.o
ex plurimis sacrae scripturae locis, quos adducunt doctores, et videri
possunt apud ... et alios: unum alterum proferam. Primum ex illo
Joannis 1.o omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. Et ad
Romanos 11.o ex ipso, et per ipsum, et in ipso facta sunt omnia. Item ex
illo actorum 17.o in ipso vivimus movemur et sumus. Ex his
scripturae locis, et aliis id generis sancti patres, Doctoresque theolo-
gi doctrinam hanc et merito haurire, nec obiter in ... posse
verba haec de concursu Dei in malo aliter ... explicari; nisi im-
mediate ea quae docent de immediato illo concursu intelligi, omnino est de
fide in doctrina, nec opposita sine aperta temeritate posset
sustineri.

sed ec

Nec desunt qui efficacissime, ut sententiam hanc roborent, ex quibus seligam et proponam. 1a sit: Deo reddendus est perfectissimus, et propriissimus modus operandi, et producendi creaturas; sed non erit perfectissimus, et propriissimus modus operandi, et producendi creaturas, nisi in malis illas producat: ergo concursus in malis est ipsi reddendus. Maior vitalis est ex terminis: minor probatur; quia si Deus colligat malis concurreret ad effectum, non esset propria et vera causa effectus, quod non aequaliter cum perfectissimo modo concurrendi. Hoc autem supra probavimus, dum causam in communi definivimus. Et probatur; quia Deus tunc nullius creaturae haberet productionem; sed si solus concurret malis, se haberet productionem; quia in malis deberet concurrere. Maior est certissima, probatur minor: omnis causa mala se habet productionem cum effectu; sed si Deus concurreret malis, esset causa mala: quia se haberet productionem cum effectu. Quis autem dicat, Deum se habere productionem cum aliquo effectu? Tamen ut opposita sententia dicendum est, Deum se habere productione ad omnes illis nollet, qui producuntur a causis secundis per talem suam volitionem.

Ratio 2a

desumenda est ex perfectissimo Dei dominio, quod in omnes creaturas habet, nam cuius potestas solo nutu illa potest destruere, unaque sine alia conservare, deturbare operationes, impedire ne operentur quod annihilare, destructione, aut productione invincibili concomitanter. Infero, quia Deus non habet directum et perfectum dominium erga omnes illos effectus quos non produxerit in malis. Ut autem istius nimirum percipias, loquor de calore ignis, qui sine dubio potest absque igne conservari, et destrui. Sic arguo: ita conservatur calor quod pendet a Deo, ut possit Deus per suo in creaturas dominio destruere calorem conservandi igne; sed non potest Deus destruere calorem conservandi igne, nisi calor dependeat, et conservetur in malis a Deo; quia calor in malis dependet, et conservatur a Deo. Minor probatur

quia

qᵃ destructio caloris n͠ fit p actionem positivam, q͠ tendat in calorem; sed solum p meram rationem, aut deficientiam conservationis; sicut n. q͠do incipit calor de novo, incipit p actionem positivam, ita q͠do desinit, desinit p nationem illius actionis positivæ, q͠ actio positiva n͠ tendit ad n͠ esse, sed ad esse. Sicq͠ creatura ita posit a Deo dependere, ut posit destrui sine ulla eius destructione, distinctum et immediatum dominium habit Deus in effectum, p factivumque ejus si n͠ posset effectum destruere sine ea.

S. II.ᵃ

1ᵃ difficultas contra concursum Dei immediatum ex libertate desumta solvitur.

Difficilissime difficultas adduxere Durandum, ut concursum Dei immediatum de medio tolleret. 1ᵃ desumit ex eo, qd si Deus immediate concurreret cum causa 2ᵃ libera, eius læderet libertatem; qd sic una probari videtur; qᵃ si Deus ad oes actiones dicitur simul cum creatura concurrere, creatura n͠ poterit se determinare prius ad actum amoris, q͠ ad actum odii; qᵒ operatio n͠ poterit esse libera creaturæ. Probatur antecedens; qᵃ si creatura se determinaret ad actum amoris prius, q͠ ad actum odii, id efficeret p aliquam operationem; sed illa operatio etiam est, et dependeret immediate a Deo: ergo n͠ posset creatura se determinare p illam operationem q͠ Deus creaturam determinaret. Confirmatur ex p datur ratio prima, scilicet quia ratiocinamur voluntatem creatam esse cum albus ante requisitis ad actum amoris, aut actum odii hominis. In hoc ergo casu neque voluntas ad hunc se ipsam determinabit, neque Deus ad hunc illam determinabit. Operetur ergo voluntas, et operetur liberum actum amoris. Tum sic: actus iste amoris ita procedit a creatura, ut procedat etiam a Deo: sed quia ratione procedit a creatura, ut dicatur ipsa se libere determinare ad illam et p illum actum, et ipsa ratione procedit a Deo ut n͠ dicatur Deus illam determinare ad illum et p[ro]

illus actus.

Tota quo difficultas erat in eo, ut explicemus, qua ratione se habeat Deus erga operationes creaturarum, vel cuius generis sit volun-tas illa aut decretum diuinum ratione cuius Deus applicat suam omnipoten-tiam 2is ut possint proxime et expedite operari suos actus, si ut liberi sint, seu naturales: et qua etiam ratione in causis liberis prior sit determinatio creaturae ad illum actum, atque sit determinat per Dei concursus. Et presenti omissis variis explanandi modis relatis a P. Oviedo 3 controversia 4 puncto 4, et a P. Carleton disputatione 28 sectione 5a iudico 1o Deum per decretum suae voluntatis habere paratam in actu 1o suam omnipotentiam ad concurrendum cum creaturis, quoties ipsae se determinaverint ad operationem a se si liberae fuerint, et ab aliquo extrinseco si fuerint naturales. Ad decretum in quo Deus tenetur esse, quod est causa universalis et concursi rerum omnium, sine quo nihil valent operari. Unde ratione illius decreti concursus ille est indifferens ex parte actus ad hanc vel illam operationem, ad operationem ita, et nationem operationis, sed determinatur a causa 2a ad hanc vel illam operationem; qua autem ratione fiat haec determinatio iam ex plo.

Iudico 2o de-cretum illud diuinae voluntatis, quo Deus offert, et applicat causis 2is suam omnipotentiam non esse absolute efficax ratione operationum, seu effectuum, ita ut illa ut absolute vellit, creatura illa utitur omnipotentia; neque esse tantum conditionatum, sed ac summum virtualiter; est tamen voluntas quaedam inefficax, qua suam omnipotentiam quasi ponit in manu causarum 2arum ut ea pro libito uti possint, vel non uti. Unde sequitur, nulla ratione laedi liber-tatem voluntatis creatae, siquidem ipsa determinat concursum pro suis actibus quem producit, ut fusius in libris de anima, et ex alia parte voluntas, et quaelibet alia causa quae exigit ex parte actus, ut possit operari, et effectus suos producere. Et hinc etiam ad exiguam ...... determinandi ante, ad cuius probationem sequens est: si

creatura se detraxit illa, id est per aliam operationem diversam ab illo actu, quem elicivit, nobis autem est per aliam operationem, sed per illam eandem, quam elicuit, videtur autem. Ad confirmationem dico, ideo dici creaturam Deum detrahere, et non e contra, quia cum concursus ex parte Dei et ex parte sit indifferens, creatura hic et nunc illo utens ad suam operationem detrahit.

Sed contra doctrinam hucusque traditam, opponitur primo contra dicta de 28 § 6 ex mente PP. Suarez, Molina, et aliorum: obiicitur primo: decretum illud a nobis positum est indignum maiestate et dominio Dei, siquidem per illud divina omnipotentia subditur creaturae, ut possit illa uti, quae subiectionem Dei ad creaturam importare videtur, quod sane supremae Dei excellentiae indignum est. Respondeo, decretum illud nullo modo esse Deo indignum; quia Deus tunc omnino operatur, nec ab aliqua cogitur creatura, ut suum praestet concursum; sed divina omnipotentia spontanee vult ut hic et nunc omnipotentia creaturae subiiciatur, ita tamen subiiciatur, ut possit pro sibi, sua voluntate illum concursum, singulis momentis, suspendere, quod tantum abest, ut summae Dei officiat dignitati, quod potius illam maxime extollere commendet, et illius omnipotentiae et infinitati, liberalitati, quae quaeque creaturam.

Obiicies 2º: illa Dei volitio debet esse efficax; nam Deus non vult inefficaciter; sed vult ita ineficaciter parare concursum ad operationem. Respondeo, illam voluntatem Dei inefficaciter vult concurrere ad hunc illius actum, in actu exercito parare concursum, qui fortasse paratus per illam voluntatem inefficacem. Sed arguebis, voluntas inefficax non est sufficiens hoc ut Deus operetur ad extra; ad quod requiritur parari concursum per volitionem efficacem concurrendi. Antecedens patet etiam in nobis, nam per voluntatem inefficacem non possumus ergo dicere in deambulationem. Respondeo distinguendo antecedens: voluntas inefficax non est sufficiens ad hoc ut Deus operetur

ad

adversa si Deus sit libere debeat determinari ad opperandum iuxta ante: si ab alio sit determinandus, non ante.

Hoc ut intelligas, adverte, Dei omnipotentiam ex natura rei esse indifferentem, ut subiiciatur quasi potestati voluntatis creatae ad modum quo habitus voluntatis cum ipsa concurrens ipsi subiicitur voluntati; et sicut sol subiicitur hominibus operantibus cum determinantibus. At quia haec quasi subiectio, si independeret a volitione divina esset summa imperfectio omnipotentiae Dei, ideo opportet ut ab aliquo actu divinae voluntatis pendeat, ut perfectissimum Dei in creaturas, et in concursum illarum saltem est dominium. Ad hoc autem non requiritur, quod actus ille sit efficax, sed inefficax sufficit, quo ponitur tam subiecta nobis omnipotentia, quam habitus voluntati, vel creaturae ipsi Deo cum illis concurrente, et ab illis determinante. ex quo intelligitur, quomodo determinetur a creatura, etiam si non sit prius creaturae concursu. Neque in hoc magis distat, quam quomodo homo determinat se ad concurrendum, et idem, ut utrumque concursus, et voluntas habitum, et in unibus utrumque una causa partialis altera.

Urgebis 2°: potest Deus velle inefficaciter aliquid, et tamen non ideo fieri: ergo ut de facto opperetur, forsitan requiritur voluntas, quae inefficax. Contra, quia nullus non dicet, Deum, sicut potest velle inefficaciter meam salutem, non tribuendo media ulla ad illam, ita posse inefficaciter velle meum bonum opus, et tamen non ideo nunquam parare ad illum concursum: quia volitio inefficax non est apta concursum parare. Ideo, non omnes Dei voluntates inefficaces esse eiusdem rationis; datur enim in illis magna diversitas, aliquae enim sunt mere complacentiae in obiecto, quia nomen volitionis etiam inefficacis sortiuntur: aliae ut tertias desiderant obiecti etiam, non tamen ideo etiam explicantur magis aliae, quae magis propenderant: aliae vero quandum explic

sua efficacitate, sed non ideo absolute vult, sed eo quod res illa dependeat etiam ab alio, cui non est inferenda vis, aut violentia.

Huius generis est voluntas in Deo circa opus bonum; quamvis enim est causa, Deus vult concurrere, vult illum efficaciter, sed quia pendet a voluntate creata, quam liberam relinquit concurrendi, non est ea voluntas absolute efficax. Cuius generis voluntatem dico non posse dari in Deo, quin simul pareat concursus ad opus bonum, et alia complacentia, quae in eo casu volitio temporis dari sine huiusmodi concursu praeparatione, et propterea dixi illam voluntatem posse dici virtualiter conditionatam, et quasi efficacem, quatenus ita vult cum voluntate creata concurrere, ac si penderet ab eius consensu prius viso, et ita suam dispositionem submisit creaturae, ac si efficaciter voluisset concurrere.

SECTIO III.a 3

Explicatur quare Deus ad peccatum concurrat, et reliquas circa concursum Dei in malum difficultates removemus.

Altera difficultas, eaque gravissima, quae circa concursum Dei in malum, solet ab adversariis acriter urgeri, desumitur ex eo, quod si Deus ad peccatum concurreret, diceretur causa, et autor peccati, quod quidem haereticum est, et indignum summa et infinita Dei sanctitate. Hoc autem sequi sic probant; quia in tantum homo est causa 2a causa peccati, in quantum propria actione concurrit ad actum peccaminosum; sed Deus etiam propria actione concurrit ad actum peccaminosum: ergo etiam Deus dicitur causa peccati. Sed implicat Deum esse causam peccati: tum quia id dicere impium et haereticum est: tum quia Deus non esse causam peccati definitum est in Tridentina synodo sessione 6a canone 6 ibi: si quis dixerit, mala opera ita ut bona Deum operari non permi

si et solum sed etiam ex parte et per se, adeo ut sit proprie eius opus et minus perditio Iudae, quam vocatio Pauli anathema sit: quod implicat, Deum concurrere physice et immediate ad omnes actiones creaturarum

Argum-

huic varii variarent, quorum solutiones, et earum impugnationes apud auctores passim reperies. Consule P. Vasquez D. 29. c. 3. et 4. sed iis omnibus omissis respondendo assumptum, seu illationem. Ad cuius probationem, nomine creaturae causa peccati, quia physice concurrit, seu influit in actionem peccaminosam, sed quia in illam concurrit, cum teneatur non concurrere: et cum Deus non teneatur non concurrere in talem actionem, imo potius ex munere causae universalis illam eam concurrere teneatur praestare, sequitur inde quod immediate concurrens ad productionem peccati, non dicitur causa peccati. Ubi advertite, peccatum sub ratione talis esse ens morale, hoc est entitatem, cuius productio vel omissio laudi vel vituperio; ideoque etiam causam peccati sub hac denominatione esse entitatem moralem, id est laude vel vituperatione dignam, si peccatum committat, si illud perpetret. igitur causa vituperatione digna sit entitas, si influit in peccatum, cum illud teneatur vitare, solum causa libera quae illud tenetur vitare, dicitur, et erit vituperatione digna, si in illud influat, cum vitare tenetur; non vero causa quae etsi influat, et concurrat, ita concurrit, ut non teneatur concursum vitare, imo potius teneatur praestare concursum ut muneri causae primae et universalis satisfaciat.

Unde fu-

tile redditur arguendo Deum peccare, aut esse causam peccati, etiam si in illud physice immediate influat; quia ita influit, ut non teneatur non influere. Neque hic dirimitur nodus, tamen physicum requisitum influxum, imo illud supponi, dum dicit perditionem, non minus esse opus Dei proprium, quam vocationem Pauli. Discrimen enim inter vocationem Pauli, et Iudae perditionem, stat ut illa dicatur opus Dei proprium, non vero

haec

hoc constat in eo, quod ad vocationem Pauli Deus excitat in hoc, pul-
sat voluntatem, Paulus, qui audit per misericordiam vocationis praepositis, et lau-
dem in laudationem bene Deus complacet: unde eius Deus laudandus est
dignus, quod sic Paulus vocat, in moralitate talis vocationis, illa quae
Pauli vocatio dicitur prius Dei opus. econtra vero licet Deus ad perditionem Iudae
physice influat, et concurrat, quia non potest aliter esse in numerico tali fa-
scire, ita tamen ad eam concurrit, ut existet Iudas, peccat quia ille
voluntatem, et perditionem non perpetret, imo etiam nativitate supplicia,
ut illius a perditione deterreat, et tandem Iudae perditionem condolet, et
detestatur: sic talis Deus concurrit ad vocationem Pauli, et Iudae perdi-
tionem, ut vocatio Pauli sit prius ipsius opus, non vero perditio Iudae. Neque
aliquod momentum video contra praecedentes doctrinas, ideo quae pergo ad alia.

Sic itaque
argumentatur Durandus pro sua sententia: causa secunda ut ignis est sufficien-
tis virtutis, ut producat alterum ignem: quia solo potest producere alterum
ignem sine concursu causae primae. antecedens; quia unus ignis est aequalis perfectionis
cum alio: quia habet sufficientem virtutem illum producendi bene sed concedendo
antecedens, ad cuius probationem dicendum est non valere. Probatio; quia non bene
arguitur ab aequalitate perfectionis ad sufficientiam virtutis productivae.
Spiritum sanctum est aequalis in perfectione Patri et Filio, nec
tamen potest illos, aut alterum illorum producere; sic etiam de uno an-
gelo tertium alterius, et de adamante tertium adamanti, cum quo aequalis
est perfectione nec tamen habet virtutem productivam eius illius.

4° argu-
mentatur: si causa prima concurreret cum causa secunda ad eius effectum, tunc produceret
totum effectum, et ipsum effectum; sed nullo modo potest causa prima concurrere cum secunda
quae non concurrit. Minor probatur etiam: prima non potest causa prima producere totum effectum; quia ins-
fluxus concursus secundae sic non potest concurrere producendo ipsum
effectum: sicut alioqui utraque causa effectum solum produceret a creatura, et de-

ret

neret aliquis effectus ad quem Deus non concurreret: ergo neutro modo potest causa 1a cum 2a concurrere. Confirmatur; quia si Deus concurreret cum causa 2a, Deus esset causa parsialis; sed hoc est imperfectio in Deo: ergo concurrat cum causa 2a. Respondetur concedendo maiorem, quia causa 1a et 2a producunt totum effectum. Deinde non minorem, ad cuius probationem non sufficere concursum 2ae causae, quia non est ita actiuus concursus suus, ut solus illum exhibeat, quin sufficit, ut cum causa 2a producat totum effectum. Ad confirmationem concedo maiorem, et nego minorem; quia non dicit imperfectionem esse causam parsialem, quia id non provenit ex defectu uirtutis sufficientis, sed solum ex uoluntaria concursus largitione, ut contingit hic.

5o argumentatur: Deus non concurrit ad actionem causae malis: ergo neque ad actionem causae efficientis; eadem namque uidetur ratio. Antecedens probatur; quia si Deus concurreret ad actionem causae malis, concurreret ut causa malis, quod implicat, cum hoc dicat imperfectionem. Respondetur concedendo antecedens, ad probationem nego antecedens. Ratio est; quia ut Deus concurrat ad actionem causae malis, sufficit, quod Deus producat in genere causae efficientis illam entitatem, media qua dicitur causa malis compositum efficere; illa autem entitas, quae a Deo provenit in genere causae efficientis, dicitur passio uel modus, quia media illa patitur, seu recipit pilus frangi. Unde imperfectio illius entitatis non provenit ex eo, quod sit talis entitas, sed ex modo, quo in ipsa materia recipit, quod cum non habeat ratione Dei, potest Deus ad illam sine imperfectione concurrere.

S[ec]tio IVa

Ancausa 1a et 2a eundem influxum concurrant: deinde perfectione quoad indiuiduum.

Ab eundem miralor probatum est in superioribus, Deum sine causis 2is cum causa 2a debere concurrere ad omnes illius effectus

sed restat adhuc specialis difficultas, an vero cum 1a, et 2a concurrant per eandem indivisibilem actionem: cum concurrunt Deus, et causa 2a ad productionem ignis. Hanc difficultatem rogat an actio illa, sive influxus Dei, habeat adjunctum sit realiter idem cum actione, et influxu causae 2ae ratio etiam ad ignem. 1a sententia est aliquorum Thomistarum, quos citat, et sequitur Barria tomi 1i [illegible] 6. dubio 1o parte 4a, qui Dei concursum in passibus, et actibus distinguentes asserunt, concursum Dei activum sumptum realiter distingui ab actione creaturae; passivum vero sumptum non distingui ab actione creaturae, quam distinctionem vere tenuere ex plato, quod [illegible] inutilitatem. 2a sententia, et communis inter nostros autores, et Thomistarum aliquorum, affirmat, concursum Dei simultaneum realiter esse idem cum actione creaturae. Ita Pater Suarez 3e 22a metaphysicae, Hurtado, Arriaga [illegible] et alij apud eundem Pater [illegible].

Sequitur cum autoribus huius 2ae sententiae, ratio nostra est: Deus immediate influit in effectum per eundem influxum per quem influit causa 2a. Probatur est: quia influxus per quem causa 2a influit, est aliquid creatum, et productum; quod realiter dependet a Deo. sed non per alium influxum superadditum, quia actionis non datur actio: quod creatura ex [illegible] eiusdem influxus immediate dependeat a causa 1a, et a causa 2a. Implicat enim influxum dependere [illegible], a quo non pendeat effectus ex suis ultimis; quia effectus dependere a principio non est aliud, quam influxum, vi cuius effectus fit, dimanare a principio: quod si effectus causae 2ae realiter dependet a Deo, influxus [illegible], a fortiori [illegible] influxum dependere: quod non datur influxus distinctus causae 1ae et causae 2ae; quo idem est utrius-que influxus.

Dices: posse influxum [illegible] immediate dependere a causa 2a tanquam a principio adaequato, et media alia actione seu influxu a causa 1a, quia nunc potest dari entitas, quae sit actio immediate dependens ab uno principio, et media alia actione sit [illegible] dependens ab alio principio. Sed arguo 1o contra hunc dicendi modum; quia [illegible] fundamento [illegible] dari actionem tractum ad [illegible]. 1o quod rogo sicut [illegible]

sic

an influxus ille, quo ca 2a opperat(ur) dependeat in esse a Deo
n(on), 2m hoc nequit dici, q(uia) p(rim)a ratio suggerimus talis: est dicendum
e, dependere in esse q(uo)d dependet p(er) se ipsu(m), et n(on) p(er) actione(m) distincta(m).
Probo hanc co(n)seq(uentiam); q(ui)a si dependeret p(er) actione(m) distincta(m), illa actio q(uae) est a
creatura n(on) dependeret a Deo: q(uo)d est [illegible]. Prob(atur) an(tecedens): illa actio q(uae) est a
creatura e actio, q(uae) Deus n(on) p(otes)t, siquide(m) tali [illegible] actio-
ni e ex tunc a virtute [illegible]; sed q(uae) est [illegible] ex virtute [illegible] n(on) e a
Deo; q(ui)a a Deo p(ro)venit p(er) actione(m) distincta(m): q(uia) illa actio q(uae) est a creatura
n(on) dependeret a Deo.

Contra 2°, q(uia) n(on) actum liberum creaturae repug-
nat huiusmodi influxus distinctus, p(ro)inde ipsius est superfluus
e. Probo ant(ecedens); q(ui)a si volitio q(uae) a me [illegible], haberet p(er) actione(m) [illegible] distincta(m)
n(on) esset in se f(ormal)it(er) libera, sed [illegible] q(uo)d influxus ille distinctus
repugnat ei [illegible]. Pro m(aio)r(e); q(ui)a influxus ille [illegible] haberet mea(m) volitione(m),
[illegible] q(uia) n(on) est f(ormal)it(er) libera. Pro ant(ecedente); q(ui)a ille in-
fluxus divinus est prior [illegible] mea volitione, ut [illegible] illi [illegible],
est posito illo influxu n(on) possit n(on) poni mea volitio, q(uia) poneret(ur) [illegible]
ab illo influxu: ergo n(on) poneret(ur) libere. [illegible]; q(uia) [illegible],
q(uo)d antecedit actione(m) libertatis, et dico [illegible] requiri [illegible]
actionis, sed actio illa Dei antecedat [illegible] actione(m) creaturae, [illegible]
[illegible] homine, et [illegible] neque [illegible]
creaturae [illegible] actionis illius, [illegible] actionis creaturae
e [illegible] actionis divinae: [illegible] illa actio, quare(m) [illegible] est a
solo Deo [illegible] Deus et creatura p(er) eande(m) operant(ur)
actione(m). [illegible] alia(que) momenta [illegible] adver-
sarii.

Quo ad 2m [illegible] diversi sunt auctores, aliis [illegible], et
aliis [illegible] cu(m) 2a [illegible] quo ad individuatione(m) de [illegible]. Sed
[illegible] in [illegible], scias, [illegible], q(uia) indi[illegible]

ad plura opera et ad plura individua producenda: ergo voluntas humana est indifferens ad actus amoris, et ad actus odii producendos, quoniam actus specifici, et haec indifferentia dicitur quoad speciem. Datur insuper intra eandem latitudinem speciei indifferentia alia, quae est intra speciem amoris, vel odii potest producere actum A, vel actum B, quae indifferentia dicitur quoad individuationem. Aliquando non est, quod non habeat indifferentiam quoad specificationem, habent tamen quoad individuationem indifferentiam quoad individuationem actus: ut ignis non est indifferens ad producendum calorem, vel frigus [illegible], ideo determinatur ad producendum calorem, unde determinatio dicitur quoad ad specificationem: caeterum cum hac determinatione componitur indifferentia quoad individuum, quia potest ignis producere calorem A, vel calorem B. In praesenti autem rogamus, a quonam proveniat determinatio huius indifferentiae quae dicitur hic et nunc apponat.

Respondeo in causis naturalibus mihi verisimilius esse, quod dicat P. Vasquez tomo 1o in primam partem disputatione 74 capite 7, determinationem quoad individuationem a solo Deo provenire, qui determinat ad hoc individuum, et non ad aliud. In causis liberis magis est difficile, inde etiam si determinatio quoad speciem ab agente proveniat, non tamen facile est determinare, an determinatio quoad individuationem effectus ab ipso etiam provenire debeat. Iudico tamen probabilius esse determinationem quoad individuationem etiam in causis liberis provenire a solo Deo. Nec ad probationem huius [illegible] mihi placet ratio communiter [illegible], cum quia intellectus non cognoscit naturam individualem huius actus amoris, ideo quia non potest se determinare ad amandum hoc potius individuum, quam aliud. [illegible] mihi placet ratio, quae ut voluntas actum liberum eliciat, non requiritur, quod cognoscat hunc actum, sed ut ab alio distinctum. Probo hoc [illegible], quia amo actum meum directo ad amorem, quia reflexe cognosco amorem, ut ab odio distinguitur, quia amo amore ut quatuor, vel ut quinque, ad quam intensionem

ne

me de bito libere, non cognoscendo illam intensionem. Tum quia si proximi se detrahat voluntas libere ad actus misericordiae, iustitiae etc., sive ad actus prauos furti, et omissioni etiam non cognoscendo eorum virtutem, aut vitium, ad eosque se detrahat: quia ut ea libera se detrahit ad eorum, non necesse, quod illam cognoscat.

Videtur mihi ratio ista non efficax esse, quod determinationem quoad individuationem a Deo provenire nullam habeat difficultatem, et sic compatibile est duo modo ac aliis sicuti causis actus producuntur: quod determinatio quoad individuum tandem in Deo debet reduci. Ipse enim ex eiusmodi: quod si deus decernat cum igne calorem A producere, et non calorem B, ignis solum producit calorem A et non poterit proxime producere calorem B; sed hoc est determinare effectum quoad individuationem, et in hoc determinandi modo nulla est difficultas: ergo neque quod Deo tribuatur determinatio quoad individuationem ulla ostenditur difficultas aut repugnantia.

Neque etiam videtur mihi

certum minus necessarium, quod Deus posit unaliter parare concursum ad libertatem, finitis individuis numero distinctionis ordinarie, neque ad libertatem cum libere requirit; ad haec enim si Deus denegat concursum pro aliis actibus, non libere producit: is qui de facto producit, tum posit voluntas omittere, neque Deus excea, quod pro aliis concursum denegat, adhuc necessitat: quod sine aliquo fundamento asserit posse voluntatem se quo ad individuationem determinare. Probo tamen: voluntas non potest se determinare, nisi a Deo paret concursum; sed a Deo illi non paratur concursus, nisi pro hoc solo individuo actu: quod ad hoc determinatur a Deo: quod ad aliud non potest se determinare. Dicimus, quod quod Deus praeparet concursum pro hoc solo individuo, et non pro aliis, tamen, ut creatura illum offerret, et ut offeret libere: quod sine fundamento adstruitur voluntas alia divina, sicut alium modum necessarium parandi concursum.

Dices 1º hinc sequi, Deum determinare creaturam ad hoc potius peccatum, quam ad illud: ergo Deum esse causam peccati. Nego. Deus determinare naturam ad hoc peccatum potius quam ad illud, quod non est esse causam peccati; sed potius coarctare potestatem peccandi [illegible] illi [illegible] in [illegible] modo peccata. Dices 2º: species et individuatio [illegible] sunt idem; sed Deus determinat quo ad speciem: ergo et quo ad individuationem. Nego consequentiam: species et individuatio sunt idem; sed Deus determinat quo ad individuationem: ergo et quo ad speciem. [illegible] distinguendo maiorem: species et individuatio idem [illegible] [illegible], nego maiorem: sunt idem [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] in quo [illegible] signat quodlibet individuum vage huius speciei, ideo dum [illegible] individuum signatum individuatio [illegible] hoc individuum [illegible] [illegible] individuum et hoc individuum [illegible]. Unde potest causa esse determinata quo ad speciem, hoc est vage ad aliquod individuum huius speciei, non vero ad hoc determinata.

QUAESTIO IIª 2

An Deus causas 2ªs physice moveat per determinationem ad operandum?

SECTIO Iª 1

Status controversiae [illegible] [illegible] exponitur.

Aggredimur celeberrimam his temporibus controversiam, in nulla magis, sicut in theologia, sicut in philosophia naturali [illegible] ab utriusque partis doctoribus, qui adeo acerbe hanc rem tractarunt, ut ad [illegible] tribunal, tamquam haereticos, aut haereticorum fautores, se invicem [illegible]. Est quod difficultas an creaturae, sicut et causae 2ae in suis operationibus Deo subordinentur, ut ab illo physice praemoveantur ad operationem. Propugnant [illegible] Dominicani [illegible] creaturam quamlibet, ut operetur, debere a Deo praemoveri, sicut determinari

qu

quasi libertinorum sa[illegible], cui dedit Deus, ne creaturae in omni tantum [illegible] in potestate creaturae, attamen ea potiri [illegible] non possunt; operatio creaturae a Deo non ut motore, sed praemotore, dicunt; illamque qualitatem talis esse naturae, ut praemissis concurrentibus, ut quilibet ea nequeat operari, et cum illa non possit non operari. Primus qui huius praemotionis inventor fuit in Hispania frater Dominicus Banes dominicanus Salmanticensis professor, qui illam tum jactabat circa annum 1584 ad primam partem sancti Thomae q. 14 a. 13 a. 10 et ad 1am 2ae q. 10 a. 1.

Hanc sententiam postea quamplurimi sequuti sunt, qui se celebres sanctam thomistas, inter quos Lemos non semel isto maxime de auxiliis in Molinam physicae praemotioni et errori, adeoque tenaciter huic physicae praemotioni adhaesere, ut nullum fidei sibi fuerit tribunal, ac qui non de hac determinatione narrat, quasi religionis et errore, et pelagii discipulos, sive semipelagianismi assertores, tandemque coram sanctissimo censura [illegible] fidei minime appellaverint. Nec hoc mirum, cum Magister Dominicus Banes eandem hanc suam sententiam pluribus ex physica ... theologis accepit, ut solet in eos inbegit, ignorantes, et in maxima ... quos credidit ... in re ista, aut quod intelligere non ... credimus, ... ipse catholici misterium trinitatis etiam, si non intelligamus. Ignorans ... temeritatem, qui credendum dicit ... sicut trinitatis misterium physicam praemotionem.

Caeterum hanc physicam praedeterminationem omnino ... insecuti, et ... tantum ... Jesuitae Doctores secuti, ... Ludovicum de Molina clarissimum supra invidiam theologum, qui ... more suo fulminat in physicam praemotionem: sic etiam Suarius, Vasquez, Fonseca, cardinalis Bellarminus, cardinalis Toletus, et de Lugo, Gregorius de Valentia, Tanquerus, et ut uno dicam verbo Jesuitae [illegible].

exsertis nis plurimis etiam eandem aversantur physicam motionem, quorum catalogum habet P. Henao de scientia media historice propugnata et ventilata tomo 1.º a n.º 915.

Displicuit etiam dicta eadem physica plurimis doctoribus ex eodem dominicanorum ordine: At inter physicae motioni aperte se fragat ex illo ordine magister Arbolleda [illegible] inter physicae divisionem post quam disputaturus ad fuerat physica patribus dominicanis coram Sanctissimo Domino Clemente 8.º P. M. Refragat etiam Magister dominicus soto eadem tempestate salmanticensis professor libro de natura et gratia tomo c. 16, Dominicus etiam eiusdem ordinis prior generalis, et Joannes Vincensius, de quo Paulus Ponsius augustinianus, qui physicae praedeterminationis inpugnatur sosietatis amplexus sententiam haec habet: hanc nostram sententiam dicebat in salmantino collegio me spectante, et audiente, et postea alij ex eadem familia ab illa physica praemotionis cum laude et fructu recesserunt. Plures alios ex eadem sacra familia refert P. Henao ubi supra a n.º 975.

Adde, quod praestantibus eius ordinis gratiam retributionem ab praemotionem praemovendam et defendere quam illi adhuc resistere liceat inter alios illustrissimus Dominus, frater Antonius de [illegible] ma, semel, et iterum episcopus et in suo ordine magister [illegible] complutensis teologie professor, qui nunquam mas de gratia, scientia, aut praedestinatione scripsit, neque verbo explicuit, nec in hanc praedeterminationem physicam mentem [illegible] in [illegible], ut ipse [illegible]. Verba [illegible] tomo 3º varia [illegible] puncto 5º paragrapho 11º numero 8º. sed liber adhuc de utraque sententia sosietatis, sicut et [illegible] moderatorum Joannes de la Fuente ex minimorum familia, et [illegible] Matiam prohibitis [illegible] pro ferre in [illegible].

cita quae in sua philosophia d. 4 participationis clipeo 3°
quantis clamoribus, et eruditissimus Molina quamdam de
scientia, seu quae media sententiam, ac tegê placet res ad sedis
esse totis iudicis bis facilitatem, ... his tamen non obstantibus,
tiu acta sedis redditae molinistica opinio; tomistica modo de-
terminatio hoc dormitat etiam in cornu scolis. Hec ille tamen
del. De mente angelisi [illegible] ad finem, ad quam notabi-
mus.

Hinc colligere potest prudens lector, quo iure, et qua
etiam veritate dicat tomista Sarra d. 6a physicorum dubio
3° n° 11 [illegible] tomisticis [illegible], et ex ore et angelico ma-
gistro certissime; et 2d. praemotionem a Deo physicam [illegible]
ad [illegible], et qua etiam [illegible] gravissima tam me-
[illegible] 1° physicorum q. 3 a. 11 praemotionem physicam
[illegible] a sancto Toma, et quae cum inter antiquos thomistas, et
tomistas tam antiquos, [illegible] verbis fratres [illegible] candida-
ti in rebus physicis sibi [illegible], qui in censura
[illegible] modestiam, et [illegible]
[illegible] modestia [illegible],
[illegible] silentium [illegible]
Ioannes a sancto Thoma 1a p. d. 20 articulo 6°, [illegible]
[illegible] responderet; [illegible], et insaniae
falsas colligere liceret, quae nec responsione dignare [illegible]
contentis [illegible] veritas esset ignota, [illegible]
[illegible] doctas partes, et accuratas apologias
in [illegible] publicam emiserunt doctissimi viri P. [illegible], P. Fran-
Annatus et P. [illegible] P. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui omnes ea modestia et eruditione, qua viros religiosos, et doctos
decet, [illegible] historiis, et auctoribus [illegible] praemotionis [illegible]

tamque exponunt.

Illa verò haec in eorum dixisse gratiam, qui non ita faciles illas apologias, aut alia de re ista virorum scripta legere, aut habere potuerunt. Cum universa societas Jesu ab initio arma sumpsit in hanc physicam praedeterminationem, aut praemotionem, ut eam deleret, quo posset auctoritatis et rationis pondere, et ita nostri temporis haereticos, calvinistas praesertim, in ingratiam et praedestinationem gratuitam, liberum, quae evertentes arbitrium, immediate expugnare. Huic etiam nostrae sententiae adhaerere clarissimi europae universitates; huius rei testem appello fratrem A. Sancto Joseph monachum benedictinum in sua bibliotheca. Ex quo id solum repeto, quod de Parisiensibus refert, ita scilicet à viris fide dignis accepisse, ex quo tempore excitatae haec controversia physicae praedeterminationem in collegio sorbonico parisiensi à sapientissimis theologiae lectoribus cum animi consensu, semper ut falsam, et falsum dictam reiectam etc. haec quae licebat auctor neque ego in his, aut aliis, quae de eorum disputationi dixerim nunquam ita intelligi volo, ut oppositam sententiam, quae probabilissima est, ullatenus nota perstringere; id enim utriusque sententiae impugnatoribus est à sede apostolica inhibitum.

Sectio II.ª 2

Impugnatur physica praemotio ex eo, quod tollat libertatem.

Nullam, eamque validissima arguam, quae à nostris doctoribus physicae contra istam praemotionem et sed, id quod esse fragabile à libertate eius 2.us desumitur. Quaeso cuius intelligentia suppono hanc Voluntatem nostram esse liberam ad aliquam operationem, quae positis omnibus requisitis, potest voluntas talem ponere, et non ponere operationem quod nisi ita intelligendum est, ut similiter posit ponere operationem operationem, et non operationem, sed ita ut sicut

po

ponit hic et nunc sublatis iis requisitis, et oppositionem operationis
potest ponere sublatis iisdem requisitis, et oppositionem oppe-
rationis, aut non operationem. Huius ratio est; quia in illo debet dis-
cere libertas propositae, in quo differt a potentia naturali; sed in hoc solum dis-
crepat causa libera a causa naturali; quia solum in hoc consistit libertas.
Minor probatur; quia potentia libera non discrepat a naturali in eo solo, quod possit op-
perari; neque in eo, quod actu operetur, ut patet; neque in eo, quod
deficiente aliquo requisito non possit operari, et cum
illo operari possit; quia hoc debet etiam potentia naturalis; ergo solum potest di-
ferre causa libera a naturali in illa indifferentia a nobis explicata.

Supono 2°
facultatem aliquam ut esse essentialiter liberam, et habere dominium habere suarum operationes
suas positis omnibus requisitis, etiam in exercitio, sed aliquis debeat non esse in se li-
bera, nec in principio illo, ut patet in habitu, qui non est formaliter liber, sed in
eo voluntate ipsa, a qua debetur ad operationem. 3° supono, requi-
sita illa, et propria, quae sunt facultas libera posita natione opera-
tionis, et operationem ponere, debere se habere solum ex parte actus
primi, in actione naturali reddita propria illa, quia actio habet ex
parte actus 2i, ideo ipsa non potest, quod posita actione non ponatur
operatio.

Suppono 4° physica cum Aristotele secundo libro 2° cum ... hoc est 8° duplicem esse necessitatem: aliam mediatam necessitatem antecedentem et
aliam necessitatem consequentem: necessitas antecedens illa est, quae ex ipsa causa contra-
hitur antecedenter, ut Brutorum appetitibus, quae naturaliter dicitur, quia antece-
dentem necessitatem aliquid sit naturale; sed quia sequitur causa naturalis, ut Bru-
ti potentia, ut sensitiva, ut posita cum omnibus requisitis naturaliter fertur in obiectum
ut sibi bonum propositum; necessitas vero consequens illa est, quae non a causa ipsa oritur
ut naturalis est, sed ex suppositione aliqua, ut ex suppositione quod
facultas non obeat, ut loquuntur communiter, seu libera causa naturalis, quia

q. in ipso primo motu seu locutionis dicitur necessitas aliqua, sed solum ex illa suppositione, et illa stante impossibile est dari motum et locutionem, quae necessitas fundatur in illo prius impossibile est ad quod in actu esset non esse; et haec dicitur necessitas ex suppositione siue consequentiae. ex his necessitatibus libertati opponitur, non vero 2a.

Supponendo 2° concilium Tridentinum sessione 6a c. 5° canone 4° non solum definiuisse contra hereticos libertatem voluntatis nostrae, sed etiam modum libertatis, quo talis esse debet, ut possit homo si vellit, Deo vocanti dissentire; damnat enim anatemate eos qui dicunt liberum hominis arbitrium a Deo motum et excitatum, non posse dissentire, si vellit. Unde apparet tunc notandum, ex nostris doctoribus, non solum haereticum, qui diceret non dari in homine liberum arbitrium, sed etiam illud qui cum concederet liberum arbitrium in homine, adhuc asseveraret non posse, si vellit, dissentire Deo vocanti. Et patet etiam ex post aliam sanctissimi domini nostri Innocentii 10i, qui in speciali sua definitione definiuit haereticum esse id, quod ad merendum et demerendum in statu naturae lapsae non requireret libertatem a necessitate, sed solum libertatem a coactione, imo etiam addidit, haereticum esse, qui diceret interiori gratiae in statu naturae lapsae nunquam resisti; hae enim sunt 1a et 3a propositio ex quinque ab illo damnatis Cornelii Jansenii episcopi Yprensis.

His ut dictum, et variis praefatis fundamentis arguunt 2° physicam praemotionem: physica praemotio talis non est, ut cum ista libertate, ab ecclesia definita, quia physica praemotio in contrarium non ad mittendum ea, quae potentia in voluntate physica praedeterminatione non potest voluntas non ... actum, ad quem praedeterminatur: ista libertas. Non ... aduersariorum doctrina, praemotio physica praedeterminatio singula-

sit naturalis et voluntas operetur; ideo posita physica praedeterminatione nequit voluntas non operari: ergo physica praedeterminatio tollit libertatem. Maior est omnium adversariorum doctrina. Probatur minor; quia potentia sic est libera illa, quae positis omnibus requisitis ex parte actus primi potest ponere operationem, et non operationem; sed physica praedeterminatio est unum ex requisitis ex parte actus primi, et illa posita nequit voluntas non operari: ergo physica praemotio posita in voluntate non relinquit illam indifferentem ad utrumque, sed ad unum determinat; ergo tollit libertatem.

Quod ut clarius intelligas, loquor de actu caritatis, quo quis usque ad Deum convertitur libertatem sicut actum conversionis cum praemotione nego; nam vel cum vocatione Dei ad actum caritatis elliciendum ponitur praemotio, vel non ponitur; et sive ponatur, sive non ponatur non erit in potestate voluntatis dissentire, aut dissentire contra adversarios ergo etc. Minor hoc ex natura physicae ipsius praemotionis ostenditur; nam si cum vocatione illa Dei non ponatur praemotio physica voluntas, neque consentire poterit, neque dissentire; cum praemotio necessaria dicatur, ut voluntas in hunc potius actum, quam in alium erumpat. Si vero cum vocatione tribuatur praemotio, nequit voluntas dissentire Deo vocanti; cum ipsa actualis determinatio, ut in consensum potius, quam in dissensum erumpat. Ergo sine praemotione dissentire non potest, neque cum illa dissentire, ergo nulla libertatis umbra manebit in voluntate.

Confirmatur 1o ex quibusdam ... et ... nominis, quo ad ... ipsius praemotionis ex doctrina adversariorum, ... praemotionem esse omnino infallibiliter connexam cum operatione, ita ut bene habeat, datur praemotio physica; ergo dabitur

[illegible]

opperatio; unde ubi datur missa promotione non est liberum creaturae op-
perationem quae cum non est liberum ante non est liberum comitanter ex illis ita talis;
sed ante eius opperationem, ista promotio non est liberum creaturae; ergo nec est
liberum comitanter, ista opperatio. Maior huius syllogismi ex ipsis terminis
certa, [illegible] ostenditur; [illegible] dicere ex antinomario non posse in fu-
ri comitanter [illegible], ut in suis [illegible], et ipse [illegible] libro 2° Hac-
tabul. l° D. e q. 2° ar. 5° ad 3° [illegible] ea ratione, quia est ante necessarium, comitanter etiam
necessarium erit: sicut ante ita creaturae necessarium est, ut sine illius libertate
ponatur, similiter comitanter ita erit creaturae necessarium, ut sine illius li-
bertate ponatur: unde non erit liberum comitanter, cum non sit liberum ante. Minor
dicti syllogismi [illegible] ex ipsa adversariorum doctrina; quia nulli potest esse
liberum, quod detur physica promotio, nisi illi liberum sit, quod ponatur, et dare-
tur physica promotio; sed neque quod ponatur, neque daretur, est liberum
creaturae: ergo etc.

Confirmatur 2° ex iisdem principiis; quia nulla datur potentia, quae possit
reddere esse comitanter falsum aliquid antecedenter verum; impossibile enim est comitanter falsum anteceden-
ter verum: quia nulla est potentia, quae [illegible] hoc antecedenter vero dato quod promotio physica possit
reddere falsitatem, quod [illegible] dabitur opperatio. Et sic nul-
la est potentia, quae stante illo antecedenter vero possit ponere falsitatem [illegible]
[illegible] quia impossibile est comitanter hoc esse falsum stante illo antecedenter vero
[illegible] necessarium est [illegible] comitanter esse verum, stante vero illo antecedenter; [illegible]
quia unum [illegible] impossibile est alterum est necessarium, ut [illegible]
[illegible] confirmatur 3°; quia qui potest tollere comitanter, potest tollere ante; sed nulla
causa potest tollere ante: quia nulla causa potest tollere comitanter; quia [illegible]
est in Camestres. Maior ostenditur; quia nequit tolli comitanter, nisi illius ponatur
[illegible] dictorium, sed [illegible] dictorium [illegible] infert [illegible] dictorium; quia nequit
comitanter tolli, nisi tollatur ante; [illegible] ille qui potest tollere comitanter, eo ipso pote-
rit tollere ante. Et [illegible] conclusiones [illegible] principio, quod ex vero non nisi
verum; sicut ex antecedenter necessario [illegible] comitanter liberum, possit comitanter

ee

ee falsu̾ stante eo ñ aucto ñ m erit liberu̾ volitio conse̾ divisa ita posit reddi falsu̾.

SECTIO III.ª

Solutiones aliquot ab aliis varijs excogitatae refellun̄r.

[illegible]

e ad quae redegerit in questionis angustias hoc qd motores omnes q̄ que diversas solutiones intentaverint, et quoquo modo illi satisfacerint. frecuentior, et ceu plausuabilior recepta ē, qua sensus compositus, et sensus divisus hinc inde tanqm̄ tenaculis [illegible] et platea sit cantat; sed quam inutili labore, et q̄ sine sententia orbendo. Videt̄ [illegible] Barra [illegible] dubio 3º q̄e 3 nº 27 distinguendo 2ᵐ an̄s: posita physica q̄ determinatione ñ potest voluntas ñ opperari in sensu composito, media an̄s ñ pot ñ opperari in sensu diviso, nat an̄s. Asserit que deinde q̄ ratione, ñ inferre nadio opperationem necessitate an̄i, et absolute, sed solum necessitate conditi et conditionata. et satis se munitum hac solutione iudicat ex eo, q̄d oes illi auctri sint divisione varijs in locis. sed qui tenet etiam vere inferre necessitatem absolutam et ante in sensu composito et diviso; q̄ hi etiam tri ab [illegible] physico q̄ exceptione varijs in locis [illegible] expressit. Et sane ñ [illegible] ñ gratulari huic [illegible] tu [illegible], qd sola [illegible] necessitatis [illegible] et conditionatae ñ abhorreat, nec possit illis suam sententiam explicet.

[illegible] inter primi minor equidem quavis cohereat solutio hic cum declaratione data, vg pro [illegible] statuit idem Barra, q̄ motione non ee actionem, [illegible] 2ᵉ, neque concursum simultaneum. q̄ ego ñ possum capere quomodo hic q̄ motio se habeat ex parte actus 2ⁱ, ut ipsi ait, et ñ sit ista actio creaturae, et concursus Dei. Verisimilit

idem

idest in probatione diuina non est praemotionem debere esse in creaturis sine eo quod debet praecedere cuiusuis, inquit, est manifestum praemedia physica praemotione ut nomen sonat, quod mouet intrinsece ipsam, et [illegible] actum, et datum quod praecedit eiusdem actum, et distinguitur ab illo. Rogo, amabo te, doctissime Thomista, ut ista mihi respondeas, si praemotionem esse distinctam, et actum debet praecedere, cur non communis est, non praecedit, et si praecedit, non est communis, aut dicas rem cuius communis, aut quod praecedat, quod eundem actum requirit requiri et praecedere. sed tamen mihi uidetur, cum arguis à te contra tua propria, et mentem tuam illorum, et ueritatem etiam extorquent. sed quo ad inquisitionem sententiam sufficientissime semper exhibiti.

Et ut uim in quaestionem capiant, nec tamen iam arbitrentur auditores mei uerum (si quem habent) conuelli illius exemplo. Dicunt quod Thomistae libertatem non laedi praemotione, quia etsi uoluntas cum physica praedeterminatione non possit in sensu composito dissentire, seu non operari; potest tamen in sensu diuiso, quod uicem plane eamque Thomistae libertati uoluntatis etiam importat, determinatione et decreto Dei efficaci ad amorem, ut pro hoc instanti maneat potens non solum ad amandum, et odiendum pro instanti sequenti, praesuppositio quod determinata non est ex parte eiusdem instanti, et de suo physica praemotioni est potens odisse, et non amare, non tamen est potens ad coniungendum negationem amoris cum physica praedeterminatione ad amorem. Sensus itaque compositus non liber praemotione et rationem, quod non est dubium cum praedeterminatione ad amorem manente in uoluntate ponatur negationem amoris, et ac odium etiam pro illo instanti: compositum sensum uero habet ex praedeterminatione ad amorem, et ex natione amoris, quod uoluntas non potest simul componere aut coniungere utrumque illa praemotionem ad amorem,

et

et amoris nationem.

Unde dicunt ipsi male intelligi sensum compositum aut divisum, quod dicitur tale compositum cum permotione non posse; ponet vero sine addito permotio, nam cum potentia illa non in sensu composito permotio de terminatione ad amorem, stat optime et potentia ad nationem dissensus quod explanant hoc exemplo: album potest esse nigrum in sensu diviso, non vero in sensu composito; quia hoc tantum significat album dum habet albedinem, habere potentiam, ut habeat nigredinem, non solum pro tempore sequenti, sed pro illo etiam instanti, quo habet albedinem; non vero habet potentiam, ut simul cum albedine coniungat nigredinem. Unde inferunt non dari potentiam in voluntate ut coniungat simul nationem assensus cum permotione ad assensum, pro illo instanti quo habet permotionem ad assensum, positive ad dissensum.

Sed contra hanc solutionem, quia solas continet voces, et tantibula, et curmaaque declinent [illegible] permotione a quo licet posita permotione determinatione in hoc instanti ad amorem impossibilis natio amoris in hoc instanti, quia in hoc instanti non habet voluntas potentiam proximam ad nationem amoris. Advertendum debet esse ex mente adversariorum, quod ad illorum solutionem quaerenda dissensus, et non motionis ad assensum, seu amorem est sensus compositus ab ipsis explicatus, qui nativo repugnat cum potentia, quia illa potentia non est proxime potentia ad actum in hoc instanti, quia in hoc instanti nequit reduci ad actum, sicut etiam repugnat in hoc instanti repugnat secundum in instanti permotionis ad amorem, dissensus et natio amoris in instanti permotionis ad amorem non habet voluntas potentiam proximam ad nationem amoris.

Forte disquiri ad adversariis [illegible] permotio [illegible] potentia non est proxima potentia ad actum cum hac sit [illegible] in hoc

in

instanti ex aliquo principio prius intrinseco antecedenti: quod in hoc instanti repugnant ex aliqua suppositione reduci ad actum, maxime nequeunt. in nostro autem casu dissensus 2us, et 2us sua principia intrinseca non repugnat, neque impossibile; repugnat tamen ex suppositione orta per accidens ex promotione existente ad assensum, quia probat si voluntas 2us se dirigeret non dissensus, hoc aliquo potentiae redducibilem ad actum dissensus, sicut si voluntas considerent in illa suppositione promotionis, quod peccatum se habet ad libertatem, quod actus sufficit [illegible] externae, et non sui ipsius posit desistere.

Sed 3°

hanc vocem caliginem aeque includo: praecurrente physica praedeterminatione et existenti eius suppositione, implicat reductio in actum alterius potentiae ad actum dissensus: ergo praecurrente physica praedeterminatione repugnat actus dissensus: praecurrente physica praedeterminatione non habet voluntas potentiam proximam, et expeditam ad actum dissensus. Probo hanc eandem: potentia habens impedimentum ab extrinseco positum, et 3^a dictorie oppositum suo actui non est proxime potens nec expedita ad suum actum elicendum; sed ex suppositione quod voluntas habeat praemotionem ad assensum, seu amorem, habet impedimentum ab extrinseco positum, et 3^a dictorie oppositum dissensui, seu nationi amoris: ergo voluntas ex suppositione praemotionis ad amorem non est proxime potens et expedita ad nationem amoris. Maior indubitata ... est; et minor ex doctrina [illegible] dixit; asserunt enim praemotionem a solo Deo poni in voluntate ad operandum, vel non operandum, ex quo legitime deducitur eam.

Urgeo adhuc,

et ex [illegible] praecedentibus: voluntas supposita cum praemotione ad amorem, neque est potens ponere praemotionem cum actu dissensus, neque potens est ad dicendum actum dissensus

à praemotione; ergo nulla est libera ad dissensum. Confirmatur, quia ad hoc ut sit salva libertas, requiritur potestas ad faciendum, et non faciendum, quod de sensu diviso dicunt adversarij. Antecedens quoad 1m partem conceditur ab adversarijs. Probo illud quoad 2am: dividere actum dissensus ad amorem à praemotione ad amorem est ponere actum dissensus separatum à praemotione ad amorem; sed voluntas praedeterminata ad amorem non habet potentiam ad ponendum dissensum separatum à praemotione: ergo. Maior est certa, probatur minor: non est in potestate voluntatis, ut non sit in hoc instanti praemotio physica ad actum amoris: ergo non est in potestate voluntatis ut in hoc instanti sit dissensus separatus à praemotione ad amorem. Probatur consequentia: id quod non potest tollere unum extremum ex suppositione quod sit, non potest facere, quod aliud extremum existat separatum ab eo, quod supponitur; sed non est in potestate voluntatis tollere existentiam physicam praemotionis: ergo ex suppositione quod sit, non est in potestate voluntatis, ut actus detur dissensus separatus, aut divisus à praemotione.

Arguo 2° contra hanc solutionem; quia causa libera debet talis esse in sensu composito omnium eorum, quae se habent ex parte actus primi posse opperari et non opperari; sed voluntas creata in sensu composito praemotionis physicae non potest opperari, et non opperari. ergo voluntas creata in sensu composito praemotionis physicae non est causa libera. Minor est certa. Probatur maior, quia eo ipso quod causa libera in sensu composito alicuius praerequisiti non potest opperari, et non opperari, non est libera: ergo causa libera debet talis esse in sensu composito omnium eorum, quae se habent ex parte actus primi posse opperari et non opperari. Et confirmatur, quia voluntas creata libera est ad productionem amoris Dei; non est libera in productione talis amoris: ergo eo ipso, quod voluntas in sensu composito unius praerequisiti non potest opperari, et non opperari, libera non est.

Arguo 3.º Calvinus et eius sectatores du[m] libertatem tollunt a cristi liberis asserunt in sensu composito divini decreti trahentis, et rapientis voluntatem, non posse non operari, et in sensu diviso posse non operari: quo[d] homines [illegible] voluntatem non posse non operari in sensu composito praemotionis, et in sensu diviso posse non operari, reipsa cum Calvino tollunt libertatem, cum solo hoc discrimine, quod ipsi tribuant praemotioni, quod decreto calviniano tribuerit, quod decretum astruat Calvinus, ut haeretice libertatem tolleret, quae contra religionem, et catolice nam thomistae conantur qualibet [illegible] componere cum illa praemotione. Alias solutiones alias impugnare, quae ex ipsis tractatis, et priori de libertate tradita, facile erit quibus earum impugnare.

SE[ctio] IV.ª

Deus fore causam, et autorem peccati ex physica praemotione deducitur.

Facile

[illegible] rejiciant thomistae, Deum physicam praemotionem tutare: nam, [illegible] arguendo dicam ex eo, quod si Deus praedeterminaret causas 2.as ad omnes illarum actiones esset causa, et autor peccati, quod a [illegible] sic [illegible]. Si Deus [illegible] praedeterminaret ad omnes illarum actiones, etiam praedeterminaret ad peccatum; sed si praedeterminaret ad peccatum esset causa, et autor peccati: ergo [illegible] Deus creaturas praedeterminare ad illarum actiones. Maior sic [illegible] thomistae praemotiones, [illegible] [illegible] [illegible] dicunt [illegible] [illegible] ipsi thomistae viderint. ego solum scio, ex illa praedeterminata [illegible] convincere praemotionis fundamenta. Minor probatur, si Deus praedeterminaret ad peccatum, [illegible] praedeterminaret, et creaturam [illegible] determinaret ad illud; sed [illegible] Deus [illegible] praedeterminaret ad peccatum, Deus esset causa, et autor peccati [illegible].

illud ex vi [illegible] promotionis est; sed Deus [illegible] sed [illegible] indifferen-
tem creaturam, et illa in [illegible] promotione [illegible] determinatur,
que in nisa in potestate creaturae non [illegible] [illegible] [illegible] ideo con-
cludere est causa peccati, quia [illegible] libere se determinat [illegible] actionem
peccaminosam; sed Deus media promotione [illegible] determinat
ad actionem peccaminosam [illegible] [illegible] [illegible] peccati,
Deus erit causa, et auctor peccati.

Secundo [illegible] [illegible] [illegible] si Deus [illegible]-
[illegible], et hortaretur ad peccatum, Deus esset causa et auctor peccati; ergo
si Deus physice praedeterminet ad peccatum, Deus erit causa, et auctor pec-
cati. Antecedens admittunt adversarii, probatur consequentia, quia magis [illegible] determinat
Deus ad peccandum media physica promotione, quam mediis exortationibus,
et consiliis; sed si determinaret mediis exortationibus, et consiliis, esset causa
et auctor peccati: ergo si physice praedeterminet, erit causa et auctor peccati. Angelus
huic [illegible] [illegible] ubi supra n° 33 [illegible] [illegible] in [illegible] simul
[illegible], qui [illegible] [illegible] sententia est idem cum actione [illegible] [illegible] ait, ipse,
[illegible] Deus absque labe, et noxa concurrere ad illam actionem peccami-
nosam, quare etiam non potuerit physice determinare ad eandem actionem sine
eo, quod auctor existimetur peccati. [illegible] [illegible] [illegible] media promotione
[illegible] concurrit ad malam entitatem peccati, non vero ad [illegible] peccati.

Sed [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplicitatem huius [illegible] [illegible]
et aliorum etiam, qui huic responsioni [illegible] maxime fidunt:
debebant enim attendere quod [illegible] simul [illegible] concurrere Deum
determinatum a causa 2.a ad cuius operationem tenetur concurrere ex munere
[illegible] [illegible] [illegible]; at vero [illegible] promotione concurrit Deus determinando causam 2.am
quod [illegible] [illegible] vehementissime urget; si enim Deus concurrens
cum causa 2.a ad actionem peccaminosam non [illegible] causa peccati, [illegible] concurrit de-
terminatus a creatura et [illegible] [illegible] peccati, quia concurrit determinando [illegible]

quare cum Deus concurrit cum creatura illa, detrahendo non dicetur
causa peccati? patet quia ad ipsam [illegible] non requiritur praemotio physica, quae motio
se habet ex parte actus; et eius concursus simultaneus est ex parte actus
2°. si praemotio non se habeat ex parte actus, quid aliud erit [illegible]
tractio physica, et applicatio causae 2ae ad opperationem.

Sed pergo
ad impugnationem solutionis illius, quae familiaris etiam
est adversariis ad hoc argumentum, scilicet Deum concurrere aut praemovere
ad materiale peccati, non vero ad formale illius, hoc est Deum concurrere ad productionem et efficientiam entitativam, quae peccatum est, non vero ad
illius moralitatem, seu denominationem peccati. Contra hanc solutionem sic arguitur: qui cogit ad materiale peccati, non solum est causa entitatis mali peccati, sed etiam formalis; sed Deus media physica praemotione cogit
ad materialem entitatem peccati; ergo non solum concurrit ad materiale illius,
sed etiam ad formale. Maior patet; quia si quis alium cogeret ut se occideret,
vel tantum cogeret ad actionem malam occisionis, concurrit non solum
ad materiale, sed etiam ad formale peccati: ergo qui cogit ad materiale peccati
non solum est causa entitatis mali, sed etiam concurrit ad formale peccati.
Minor vero probatur secundum thomisticam theologiam; quia physica praemotio ponitur in nobis sine
nobis, ut thomistae loquuntur; sed posita physica praemotione nequit
voluntas non opperari: ergo media physica praemotione cogitur
voluntas ad actionem peccaminosam. Probatur consequentia; quia id cogit voluntatem ad opperationem, quod ponitur independenter a voluntate,
et quo posito nequit non ponere opperationem; sed physica praemotio ita se habet: ergo etc.

Aliter respondet [illegible] thomistica, scilicet peccatum
posse considerari, primo modo materialiter quatenus est [illegible], 2°
modo quatenus deficit a lege, aut rationis dictamine, et est defectus, dicunt
quod Deus est auctor peccati quatenus effectus, non vero quatenus

ma-

nus in specie, quod idem est ac dicere, Deum esse causam entitatis positivae
peccati; non autem malitiae illius: sicut licet Deus concurrat ad ge
nerationem hominis, non tamen concurrit ad originale peccatum, quod
ex illa sequitur, quod affirmat sanctus Tomas d. 31. q. 2. a. 1. 2.
corpore ubi haec habet: unde non potest dici quod peccatum sit a Deo,
ut homicidium, aut aliquid huiusmodi, nisi cum additione
inquantum est ens: ac si diceret, Deum non posse esse causam malitiae
peccati, licet sit causa entitatis positivae peccati, sed haec solutio
eadem est cum praecedenti licet mutatis nominibus, quam sic
arguunt.

Malitia talis furti necessario sequitur entitatem
positivam furti: quia qui predeterminat ad entitatem positivam
furti ponendam predeterminat ad ipsam malitiam ~~ponendam~~
peccati, si certo sciat ad illam entitatem necessario consequi
talem malitiam. Antecedens certum est, sive malitia peccati consistat
in positivo, sive in negativo, sive in privatione rectitudi-
nis debitae, sive in difformitate actus cum regula proxi-
ma, id est cum dictamine rationis. Consequentia probatur 1.° quia qui evidenter scit
ex aliquo antecedenti in furti causari aliquid [illegible], quod vult effi-
caciter antecedens, vult etiam efficaciter saltem virtualiter causare [illegible]
[illegible]; sed Deus scit evidenter ex illa entitate ad quam predeterminat
sequi necessario talem malitiam: quia si efficaciter vult, aut predeterminat
ad illam entitatem, vult etiam et predeterminat ad malitiam ex illa ne-
cessario secutam. sed qui ad malitiam peccati determinat est causa peccati: ergo ta-

eandem

eodem probo 2.° ideoque Deus libere imputat peccatum, quia sciens ex illa
entitate sequi peccatum ponit illam entitatem, sive quia sciens ex
illa entitate positiva sequi malitiam, sed determinat libere ad po-
nendam illam entitatem positivam; sed Deus etiam scit ex illa enti

tate

tate positiva sequi malitiam, et libere se detrahat ad illam enti-
tatem positivam: ergo etiam Deus dicitur et erit causa peccati. 3° probatur quia
apud omnes sine dubio peccat, qui vult peccatum: sed qui vu-
lit peccatum tantum ponit aliquid ex quo solum probabiliter se-
quitur peccatum: ergo a fortiori tamen si Deus se detrahit ad peccatum erit
auctor, et causa illius, cum ponat aliquid, ex quo evidenter scit sequendum
peccatum; siquidem ponit independenter a nostra libertate, et volun-
tate praemotionem physicam, ex qua metaphysica connexione sequitur
peccatum.

Ut Syllam evaderent tamen isti aliqui ad aliam
famosiorem illisi sunt Caribdim, quia asserunt plura in bonitati
praedicata in entitate peccati, alia esse praedicata communia, alia specialia,
et ex ijs specialibus praedicatis tantum ex radice sequi malitiam pecca-
ti, quia in eorum sententia est specialitas quaedam positiva specialiter iden-
tificata cum mali peccati. ex quo deducunt, praedicata illa communia
ut posita bona transcendentaliter produci a Deo, et ad illa se detra-
here; non vero se detrahere ad praedicata illa specialia, quae fundamentaliter
sunt ipsa malitia, unde Deus nequit dici causa et auctor peccati.

Verus

bonus est ridiculus discursus, et nullo vel apparenti nixus
fundamento, in quo miror horum ingenia adeo subtilibus
de dicta nugis isti ut veritati se tradentes. 3am mihi est 1° quia
in entitas peccati non solum dantur praedicata communia, sed etiam dantur praedicata
particularia specifica et individuatia, ut ipsius invicem
realiter producta a Deo: ergo Deus non solum dicitur causa et auctor il-
lorum praedicatorum, sed etiam istorum. Ante indubitatum est; quia enti-
tas peccati cum suis praedicatis specialia non est improducta: quod ut producatur
debet illius causa a Deo praemoveri. consequentia Deo probatur: ideo Deus se de-
trahit ad praedicata illa communia, quae sunt aliquid invicem et realiter productum:

quod

q° etiam Deus ad illa p̃ detrat.

3ª c° 2°; q. prata illa coia realit. aparte rei identificant cum pratis illis particularibus, et indibidualibus: q° si Deus p̃ detrat ad prata coia etiam p̃ detrat ad indibidualia. Añi nullus sane mentis nabit; q. aparte rei actus pecaminosus, aut quilibet alia entitas ē cona-tans pratis coibus, et indibidualibus. Probo coñ; q. implicat poni aut p̃duci à aliqua entitas aliqua et ñ poni simul, et p̃duci id, qđ ē realit. idem cum illa entitate; sed prata indibidualia realit. aparte rei identificant, sicut sū idem cum pratis coibus: q° etiam p̃ducunt aparte rei cum pratis coibus. Sum sic: sed ideo ponunt aparte rei prata coia, q. Deus p̃ detrat ad illa: q° etiam p̃ detrat ad prata indibidualia. 3ª ē 3°; q. prata indibidualia eque sū transcendentalit. bona, ac ipsa prata coia: q° si ob hanc ram pot Deus p̃ detrare ad prata coia poterit etiam ad indibidualia p̃detrare; sed si p̃ detrat ad illa, Deus erit cā et autor pecati; q° Deus nequit p̃ detrare ad pecatum.

ST. Vª

Duobus aliis arguis phicam p̃ motionem reiicio.

Duo alia in hac re servauli arguã, q. si anime pensent. pacato ualidissime mi ñont, aut penitus euertunt p̃ motionem phicam. 1m ig. argum desumit. ex ipsa nãli proporsione, q. dat. inter cām 2am, et effus, quos p̃ducunt. quelibet. m. cā 2ª si ꝯparet cum effu, que p̃dusit, hēt proporsionatam, et sufisientem uirtutem ad illum p̃ducen. dum: q° utrumq; p̃ducat, sufisit q. à Deo adiubet. solo mo simultaneo concursu ad illius p̃ductionem: q° quelibet alia p̃motio, aut aplicatio l. concursus ñ necesarius ē. Deus nec coia qa. ...

ex ante; quod ideo per motores ponunt physicam promotionem, ut per illam causae 2ae ultimo compleantur, et applicentur ad effectum productionem. Ant vero prim.o ex eo quod nullum sit fundamentum ad denegandam eius nat proportionatam virtutem in causis naturalibus, ut solutione argumentorum patebit.

Secundo patet idem ante et in causis variis fere evidens est, quod eius modi causae nec ulla detrahente ad eius effectum producendos, quod si sufficienter applicentur eos sine dubio producent; ergo si igni applicaret stuppam aut pulveri tormentario ea adureret, etiam si Deus nullam immitat qualitatem promoventem: equus etiam famelicus in herbido prato nulla alia per fermentum promovente qualitate sine dubio gramen depasceret: et certe ego video videre aliquem ex his promotoribus bene famelicum et sine promotione ad vescendum cibis appositis: nec dubito, quin cibos devoraret si per se sibi haberet concursum Dei generalem. De causis liberis eadem etiam ratio patet; quod licet non ferantur in operationes eo impetu et pondere, habent tamen in se sufficientem virtutem, ut si ex parte Dei supponatur in actu 1o parato concursus possint pro libito se applicare et determinare ad operandum vel non operandum: quod per consequens alia per determinatio et applicatio superfluae.

Respondent Thomistae, causas creatas in se habere proportionatam et naturalem virtutem ad suos effectus; at vero non esse sufficienter applicatas, et completas, ideoque indigere ultima applicatione et complemento ut possint operari, quod ipsi tribuunt a promotione physica. Si autem roges autor istos, quare causa 2a cum concursu Dei generali non sit sufficienter completa, et applicata: Respondent; quod causa 2a non est actus purus, sed admixta potentialitate, quia per consequens indiget aliquo dertalito, ut in

ac

actu ꝯstituat. Sed ꝯa e, q. admixtio haec potentialitatis non obstat, quominus cā 2a cum ꝯcursu Dei generali possit suum effectum producere: ergo ex hoc capite non est admittenda praemotio phisica. Ant. pt; q. etiam si praemotio phisica non sit actus purus, et habeat admixtam potentialitatem, adhuc non indiget alia praemotione, ut applicet et ꝯpleat eam 2m ad operationem: ergo etiam cā 2a cum ꝯcursu Dei generali, licet admixtam habeat potentialitatem, poterit sine praemotione esse sufficienter applicata et ꝯpleta ad operationem. Ant. admittunt praemotoribus, ne in infinitum praemotionum abire cogantur, et cōd. à potentialitate eos praemittit. att. issime.

Aliud fundamentum ad hanc praemotionem evertendam desumitur ex eo, quod si praemotio phisica esset necessaria, nunquam esset nostra voluntas in actu 1o proximo ad faciendum ea, quae omittit. Pro cuius intelligentia tanquam certissimum supponendum est, nos oēs posse plura facere, quam quae re ipsa facimus, siquidem scriptura sacra virum laudat, qui potuit transgredi, et non est transgressus facere mala et non fecit. et Deus plura nos iubet, quam quae facimus, siquidem iubet eiusmodi nos adimplere praecepta, quae re ipsa non adimplemus, et de fide est, posse ea adimplere; si enim non possemus praecepta exsequi, nunquam Deus illa exequi iuberet, quia nemo tenetur ad id, quod facere non potest. quo tamquam fide sancto supposito, sic arguor:

Si praemotio phisica esset necessaria ad oēs creaturarum operationes saepissime imo nunquam possent facere ea, quae omittunt, sed hoc est falsum: ergo et quod phisica praemotio requiratur ad operationes creaturarum. Maior, q. sola indiget probatione, sic probo: id non possunt efficere eae 2ae,

ad quod non habent potentiam proximam et expeditam; sed ad ea, quae omittunt, non habent potentiam proximam et expeditam: ergo non possunt facere illa, quae omittunt. Probo minorem: si praemotio physica sit necessaria ad operationem, sine physica praemotione non datur potentia proxima et expedita ad operationem; sed ad ea, quae omittimus, non datur praemotio physica: ergo ad ea, quae omittimus, non datur potentia proxima et expedita: ergo illa non possumus facere. Minor patet, quia si daretur praemotio ad illa quae omittimus, non possemus omittere, sed infallibiliter poneremus operationem, ad quam daretur praemotio, cum impossibile sit voluntati coniungere cum praemotione ad operationem omissionem operationis. Probatur maior; quia si praemotio physica esset necessaria ad operationem, sine illa non haberet potentia omnia complementa necessario requisita ad operationem; sed si potentia non habeat omnia complementa necessario requisita ad operationem, non est proxime potens et expedita ad illam: ergo si physica praemotio sit necessaria, sine physica praemotione non dabitur potentia proxima et expedita ad operationem.

Confirmatur: quia sine praemotione causa 2a non potest effectum producere: quia sine praemotione causa 2a non habet sufficientem virtutem ad ponendum effectum extra causas. sed ad opera, quae non facimus, non datur praemotio physica: ergo ad opera, quae non facimus, non habemus sufficientem virtutem. Sed nemo potest arcere, ad quod non habet sufficientem virtutem: ergo ea, quae non facimus, sicut omittimus, non possumus facere, et consequenter non imputabitur homini peccatori, quod non elicit actum contritionis, ac ut non conteratur, cum ad confessionem non habeat physicam praemotionem, sine qua nemo est potestas, et sine praemotione non potest conteri. quae omnia absurdissima sunt.

Debet Varria loco superius citato numero 34 praemotionem non se habere ex parte actus primi, sed ex parte actus secundi; ideoque praemotionem esse in nostra potestate non quidem ex parte praejacentis,

sed

sed ex parte tui nempe actus. Unde peccat, qui omittit id, quod facere tenetur, quia sicut in sua potestate habet actum praeceptum, ita etiam habet praemotionem, quae se habet ex parte actus. sed thomista hic vel non recte, vel a thomisticis aperte desistit in responsione, vel quod verius iudico non intelligit quod dicit. 2° quia sic arguitur, quia vel praemotio physica est in nostra potestate sicut est ipse actus, vel non est: si non est in nostra potestate recurrit argumentum supra factum. si est: quia sicut potest voluntas non habere actum, poterit etiam non habere praemotionem. patet consequentia; quia ideo possumus habere actum, vel non habere, quia actus est in nostra potestate. quo concesso, quantum labefactet thomisticam sententiam et doctrinam de praemotionibus, vel recidendum. quam enim tale praemotio erit physica motio et determinatio, quae etiam erit applicatio causae ad operationem, si quidem operatio supponit applicationem. quomodo erit causa, faciamus. quomodo a causa indifferenti ut tali provenit determinata operatio. quomodo salvabitur subordinatio causae 2ae ad 1am in esse et operari? quae omnia penitus evertunt doctrinam thomisticam.

Arguitur 3° contra hunc thomistam; quia in qualibet operatione causae 2ae a thomistarum principiis dantur, scilicet actus ipse, sive operatio causae 2ae, concursus simultaneus, et praemotio physica. Modo rogo Parram, an praemotio physica sit ante operationem, seu actum, et concursum simultaneum, vel post, vel se habet concomitanter cum his? sed neutrum, primo [illegible] non se habet concomitanter, quia fuit inutilis, ut ex principiis [illegible] supra pag. 4 n° 36 probavi: 2° non debet esse post operationem et concursum, vel ante operationem et concursum. Si dicat, se habere post operationem et concursum; quia etiam erit inutilis physica praemotio. Probatur consequentia; quia quidquid sequitur operationem inutile est, aut

ni requisitum ad positionem opperationis, si quidem nequit poni opperatio, quin ponantur ea omnia, quae ad eam requiruntur: in tero etiam: quia praemotio phisica non est applicatio potentiae, et determinatio indifferentiae ad actum determinatum. Probatur consequentia: quia quidquid est post opperationem, supponit opperationem; sed quidquid supponit opperationem, supponit applicationem et determinationem prius ad opperationem: quia quidquid est post opperationem non est applicatio, aut determinatio prius ad opperationem.

Unde manifeste videtur

bone parta de teneri praemotionem distinguere ante actum, et secundum simultateum. Itaque sic: quidquid se habet ante ad actum secundum, seu opperationem, id per modum principii, applicationis, id determinationis prius ad opperationem, se habet ex parte actus secundum ad opperationem; sed praemotio phisica se habet ante ad opperationem id per modum principii, applicationis etc.: ergo praemotio phisica se habet ex parte actus secundum. Unde recurrunt argumenta supra facta, cujus solutionem ista nulla ratione illorum vis minuatur. Multa alia res offerebant per hanc phisicam praemotionem, et contra resolutiones alias huius tomistarum, quae brevitati studens omisa fatio.

S. VIa

Tomistarum fundamenta nullius esse firmitatis ostenduntur.

Solent communiter iactare tomistae, hanc suam de phisicis praemotionem sententiam fuisse traditam a Philosopho et ab angelico praeceptore; sed quo id iure iactitent, videri potest apud Patrem Henao aureo suo volumine de scientia media historice propugnata prosequi eventu illatione 17a num. 491, et apud Patrem Oviedo controversia 10a phisicorum punctum 8o, qui autorum dixisset, magis Baños fuisse Patrem phisicis pro-

sta

frationis auctorem, nullum quae antiquorum thomistarum illius fuisse motionem, nobis attestibilem Mro Joanni Martines de Prado, qui scripsit in Obiedo in lectum mendarsij illum arguit, nobilitatum iam manifestissimis auctoritatibus testimonijs ostenditur; sed inutilem thomistarum huius laborem, et ecclesiam sui veritatem usque ad evidentiam; quinsit idem obiedo ea modestia quae virum decet religiosum in alibeta sua physicorum cursus editione Lugduni facta anno 1651 loco supra citato pa° 1 ān° 5.

Obijciunt dº nobis thomistae pro motione angelicum praeceptorem q. 3a de pot. A° 7. ex quo loco triumphant Jesuitas, et gloriantur etiam Joannes a sancto thoma q. 25a physicorum A° 2° pa° et in aduertent. et Martines de Prado libro 2° physicorum q. 14a pa° 3° nº 12°. et ex utroque thomistarum Lazora 2° physicorum d. 6a d° 8 pa° 2° nº 7° indicant etiam nouualde urgeri ex eo quod angelicus magister asserat 1a pte q. 105 A° 5°, et libro 3° contra gentes c. 70° eam 1m non tantum producere, et conservare, sed etiam applicare causas 2as ad agendum, sicut artifex applicat instrumentum ad proprium effectum. Ubi etiam iterum recudet Joannes de neapoli praedicti thomae discipulus, per cuius verba transcripta ab dicto Martines de Prado, q. n. mo ala critate transcripsit ea certitudine qua erudi cant nobis auctores nobilitatum obijcere intelligensque in dubitatem, perpetuam certissimam mentis sancti thomae.

Sed thomistae pro motore suae hemanatissime hasurinant in re illa; quod ubicumque offendunt in verba mouere, motio, detractio, et huius modi alia, statim pro motionem physicam sibi somniant, in huiusmodi que existimant. Ex quibus colligitur locus ipse q. 3a de pot. A° 7°

abstracti maxime de causalitate ait angelicus praeceptor: id quod Deus sit in re naturali, quod actualiter agat est ut intentio sola habens quoddam esse incompletum per modum, quo colores sunt in aere, et virtus artis in instrumento artificis. Ex quo infert. Unde sicut in instrumento artificis non potuit conferri, ut operaretur absque motione artis, ita rei naturali conferri non potuit, quod operaretur absque operatione divina. Inquo verbis ut optime notat Pater Oviedo loco citato ex Pater Montoya non exigit divus Thomas aliquid reale intrinsecum superadditum virtuti creatae, sed quod Deus concurrat cum creatura concursu et actione tota ad eundem effectum. Tamen 2a est potens complete operari per applicationem causae 1ae ad operandum cum ea 2a concursu simultaneo, quae applicatio importat decretum Dei de concurrendo et concurrendo cum creatura, ratione cuius decreti redditur omnipotentia parata in actu 1o ad concurrendum cum creatura, quae sine illa omnipotentia nequit operari, ideo sine illa dicitur, et est quod incompleta in ratione operationis: ex omnipotentia vero iam parata et virtute causae 2ae resultat causa completa, et adaequata in ratione sua operationis.

Doctrina haec et solutio patet ex innumeris locis, quae adducit noster Genao loco supra citato n. 493, et probique ex eadem quod illa de potentia, ubi aperte haec tota docet in 6o illo 7o, quod cum de ratione causae liberae nulla ratione cogerent. 1o m. in responsione ad duodecimum, in quibus, inquit, Deus non dicitur homo reliquisse in manu consilii sui, quia (ut quidam aiunt) nullo eget tali operante, sed quod voluntati hominis reddita dominium sui actus, ut non sit obligata ad alteram partem contradictionis, quod quidem dominium (ut negamus intelligere) non dicitur cum prima, sed ratione tota ad unum. Quod adeo manifeste repugnant cum praemotione physica,

et

ut non uideatur, ideo quod afferat Parra istud quod in his uerbis magnum habere fundamentum doctrinam tomisticam, reliqua transeo quod adeo ista, docet ibi santus doctor, qui uideri potest a quo sit utile nao loco citato.

Sed non omittam ea uerba producere, quae habet angelicus magister contra praemotores in 2.m distinctione 39 quaestione 1 articulo 1.o corpore ait quod: ipsa namque potentia uoluntatis quantum in se est, indifferens est ad plura. Sed quod determinate exeat in hunc actum, uel in illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa uoluntate. quae uerba adeo expressa contra praemotricem praedeterminationem, ut Parra tomista in loco supra citato n.o 251.o ea aperte negauerit, asserens non inueniri in omnibus tomis, et addidit in nostros auctores inuectus: quod si sic negligenter, et oscitanter, citat diuus tomas in re tanti momenti, quid respondeat quaeso pius et studiosus lector, quod inde liceat suspicari. O bone tomista, laudo equidem frontem tuam, qui ausus es negare id de quo poteras aperte conuinci. extant enim uerba illa loco citato in opperibus diui tomae romae editis anno 1570, quae ego legi, et pluribus alijs ostendi, et legere feci, ut iam falsi testem uiderent, et nostrorum ueritatem agnoscerent; satisque mihi foret, ut ridiculam quandam aptem interpretationem adhibere, et non tantis imputati negligentiis, et oscitantiis accusare uigilantissimos, et attentissimos societatis auctores, qui possent te non solum oscitantiis, sed ignorantiis etiam conuincere, quod non semel experti sunt auctores dominicani. sed haec pro auctoritate sufficiant. transeo ad rationes, quae pro motionem probare contendunt.

Obiiciunt

P.o 2.o uoluntas est indifferens ad operandum et non operandum; quae debet determinari aliquo: quod applicat per motione. 2.o confirmatur; quia si uoluntas posset se determinare, similiter esset determinata et indi-

fe

ferens qd implicat; 2frat 1° q' ca indiferens nequit se
detrare: q' neque voluntas q. ca indiferente; 2frat 2°
q' si voluntas posset se ad suos actus detrare esset 1a agens
rea illorum; sed implicat voluntatem ee 1m agens; q' tolleret gratiam
principium Dei: q' implicat, q' voluntas se detret ad suos actus.
2frat 3°; q' si voluntas se detraret ad actum daretur pro-
cessus in infinitum: q' n se ipsam detrat, sed a Deo detrat p phicam
p motionem. Ant. pt; q' si voluntas detret, detrabit p actum ad
quem p alium debet detrari, et ad illum p alium, et sic in infini
tum. Ad argum rco 2cedendo ant et na ndo cetera, que conse-
quentia d. 2 batione d. distinguo ans: voluntas est simul detrata
et indiferens p eodem statu, no ans: p diversis statibus,
2cedo ans. Voluntas.m. ne quin actu 1°, neque in actu
2° e detrata simul et indiferens; q' detratum e, qd n pot
n opperari, et indetratum, seu indiferens, qd pot opperari
et n opperari, haec autem neque nt voluntati 2venire
p eodem statu. Voluntas itaque in actu 1° e oio indiferens,
q' in actu 1° e oio nulla intelligitur detratio; e vo detrata in
actu 2°, in quo intelligitur detratio, ubi actus ipse, seu
opperatio, ex cuius suppositione nulla intelligitur indi
ferentia ad opperandum et n opperandum. Hinc ad 1m 2frati-
onem no ans; q' ca indiferens eo qd libera sit, habet domi-
nium suarum opperationum, et pot ad illas se detrare cum
ei modo indetra se habeat ex pte actus 1°, ut supra cadi-
vo formando la barum de creata voluntate.

Ad 2am 2frati-
onem no mam. Ratio e; q' 1a ca, 1m agens, et 1m mobens,
quoties idem in sfentia signant, n solum non detrat, sed ita
n detrat, ut a nullo alio depen... neque inferri,

neque in deserbati, qd eum n̄ h̃eat ca 2a, sc de trahẽ, q
ab alio q̄ducit et deserbat, et in ipso opperatiõe p̄en
det ab illo, fit inde, qd n̄ sit 1a ca, neque 1m agens. sed
instat fortius ex principalibus: ca r̃ ẽ ca actionis solũ 2m qd ẽ a ca 2a,
et n̄ 2m qd ẽ a Deo; at v̄ Deus ẽ causa eiusdẽ actionis, et ut ẽ a ca 2a
et ut ẽ a Deo: q. ipsam actionẽ efficit Deus, qd ca 2a agat illam
phicẽ p̄mouendo. Rñ̃o, ad reatil' concedendo, ca 2a influit
in actionem, et ut ẽ a ca 2a, et ut ẽ a Deo, hoc ẽ eandẽ entita-
tẽ realẽ actionis influere indiuisibiliter ab utroque p̄rio;
fal. v̄ rõ nrã, actionẽ ut orit a ca 2a, n̄ oriri a Deo
neque ut orit a Deo, oriri a ca 2a; [illegible]
tata, penes q. possi duo [illegible] istis in actione seruari. Ad 3m cfratio-
nẽ nõ ans, ad huius p̄batione, nõ etiã ans; q. a uol [illegible] de-
trãt ad actũ p̄p̄ium actũ, quin opus sit alio actu, sicut n̄ ẽ natia
unio distã ad unienda unionẽ.

Obijciunt 3o. Deus ẽ cã 1ã, qd
prius influat in opperationẽ, qm ca 2a; sed ille prior influxus
ẽ phica p̄motio, cui resistere nequit ca 2a; q. hic p̄ de tractio
phica datr. cfrñt 1o; q. ca 1a cis 2is confert ipsum opperari; sed
hoc efficit illas phisice p̄mouendo, et determinando; q. datr eiusmodi
phica p̄motio. cfrñt 2o; q. cẽ 2e nequeunt opperari, nisi in
uirtute cẽ 1e: q. quoties cẽ 2e opperant, id p̄stant p aliqd illis
impressum a ca 1a, illd p̄motionẽ phicam. Rño nãdo ma; q. Deus
et creatura eodem influxu, et actione opperant, ideoque
nullius influxus ẽ prior alio. Ad 1m cfrationẽ, iterũ ma, et
oio mi. p̄bãoẽ; q. ideo Deus dr dare ipsum opperare cis 2is,
in quantum oipotẽ diuina concurrit cum creaturis ad ipsarum
opperari. Ad 2m cfrationẽ distinguo ans: cẽ 2e nequeunt oppe-
rari nisi in uirtute cẽ 1e, hoc ẽ, cẽ 2e nequeunt opperari

ni

nisi si mal opperante cā 1ª, ʒ recdo ant: nisi si phiū opperante cā primai, nō ant:

Obiiciunt 4º: cā 2ª nequit opperari nisi sit in actu, sed nequit ee in actu p sua quitate maly: qª debet in actu sti suo qualiqª sup addit sa cā 1ª, qd sup addit e p motio phica: unde ist dari mani fe te colligit. ʒfrat 1º qª cē 2ᵃ n̄ hent tanta actualitaty sine p motione, quando hent earu actiones, cē etenim hent multy potalitatis: q indigent p motione, a qua accipiant equalē actualitaty, ut possint illas actionibus pstare. ʒfrat 2º qª illa uoluntas. dey actu libere opperat, p de creto a Deo, sed se ipsa determinat, erit 1ᵐ ee determinari, et 1ᵐ liberty, saltē rū actionis illius, et ʒ crit erit 1ª cā in genere agentis liberi, sed hēc oīa absurda st: q absurdē etiā erit, n dari phicā p motionē: qº nariey e dari phicā p motione in cīs 2ᵃⁱˢ.

Pro disquendo maior: cā nequit opperari nisi sit in actu logo, ʒ cedo maior, nequit opperari nisi sit in actu phico, nō maior. Actu eim phicu e opperatio ipsa, antequā pot cā 2ª opperari, si in actu logo exis sit, cui si adi ngatur divina oīpoā, ʒplene illum actū pot absolute, et simpliciter opperari independenter a quabis phica p motione. Ad 1ᵐ ʒfratione disquo ant: cē 2ᵃ n̄ hent tanta actualitaty in genere logo, si ue logary, quanta hent actiones earu, nō tamē, phicay ʒcedo ant. Cā n. 2ª independenter a quabis phica p motione, tam existens e, ac illius actio. Nō deinde usq poris sequentibus, qd illa maior actualitate phica sit maior p fectio, qª q sibi det actio e actus phi cū diuiny oīpoā, nec tamen ideo p fectior e actio ipsa oīpoā: ac etiā n. hent maior actualitaty phicā, qª sub sta, nec se p fectissima subsiata. Ad 2ᵐ ʒfratione nō sequelam antis, qª nulla cā, etiā si ad aliqua actione determinet, pot dici 1ᵐ liberty, aut 1ᵐ determinans, si ipsa ab alio libero, et ab alio determinante producta

sit

sit. Hec et quæ sequuntur à d. to. omissis plura afferunt pro motione, quæ, ut videtur, facili negotio maneant soluta.

Q. III.ª

Quæ sint in creatis causæ, et quibus subdivisibilibus.

Sect. I.ª

Premissa definitione, et divisione causæ efficientis, in proprio ponitur etc.

Causa efficiens definivit Aristoteles 2.º physicorum c.º 2.º principium primum unde mutatio et quies. ex hac definitione, quam explicatis aliquot partibus, hanc clariores tradidit, scilicet causam efficientem esse causam extrinsecam, quæ per veram actionem dat esse rei. Et ut illa causa est nomen commune, quo efficiens convenit cum reliquis causis, et per illud etiam distinguitur à privatione, entitatis principio, quæ causa non est; per extrinseca differt causa efficiens à materia et forma, quæ intrinsecæ sunt causæ; per veram actionem denotatur etiam discrimen causæ efficientis à causa finali et exemplari, quæ licet etiam extrinsecæ sint, non tamen causant per veram actionem, sed solum metaphorica. Veruntamen per hoc discrimen differt causa efficiens à causis intrinsecis, quæ non per actionem, sed per unionem causant suos effectus, nempe compositum. Differt tandem causa efficiens à causa materiali, quæ licet inter causas intrinsecas annumeretur, quod causa materialis nihil operatur, sed solum patitur actionem, ideoque si aliquo modo operatur, id non est per veram actionem, sed solum per passionem veram; ob id causa materialis insinuatur ac sibi in suos effectus, dicitur 2.ª quæ 1.ª est quæ ex quo, quæ nunc de fonte exponitur; explicatur causa efficiens, per generationem, et distinctionem, concurrit quæ dicitur 1.ª causa efficiens, et concretum.

Dividitur 1.º causa efficiens in proximam, et remotam, immediatam, et mediatam, de quibus supra aliqua diximus. 2.º dividitur in causam 1.ª et 2.ª, illa est Deus optimus maximus, quia nulla alia causa dicitur ori-

gi

tiae; causa vero 2a aeditione huius... trahit quam originem, et creatura. 3o dividitur in univocam et aequivocam; illa est quae potest producere effectum eiusdem speciei, ut ignis ignem; haec vero, quae effectum speciei diversae producit, ut ignis calorem. 4o dividitur in liberam et naturalem; libera est quae positis omnibus requisitis potest operari, et non operari; naturalis quae positis omnibus requisitis non potest non operari. 5o in vitalem et non vitalem, de qua divisione ad libros de anima erit nobis sermo. 6o in principalem, et instrumentalem. 7o in totalem et partialem, de qua duplici divisione infra dicimus, quatenus altius examen postulat. 8o Octavo dividitur causa in universalem et particularem: illa ut, quod multiplices potest effectus producere diversarum specierum, ut Deus, sol, sidera et cetera; particularis vero ad pauciores aliud atque effectus, ut ignis, homo et cetera.

nihil

Huius fini... in-

quirimus in sententia quod nam sit increatis primum in materia productibus substantiis an vero producatur ab alia creata substantia, an ab accidenti creatis substantiis. Ut ignis A producit ignem B, in igne A datur substantia ignis ignis, et datur illi calor, rogamus modo an ignis B producatur a substantia ignis A, vel a calore illius. In hac difficultate Thomistae omnes, ut videre est apud Barraz D. 4a q. 8o pa. 1o docent, substantiam de facto esse in materia operatricem, sed tota producendum cum accidentibus in ea Thomistae faciunt P. Vasquez 1a parte D. 195 c. 1o n. 10 P. Ferrera et P. Rubius. Oppositae huic sententiae defendunt Scotus cum suis, et universa fere nostra schola. Sed inter huius sententiae doctores

ad haec dicat, an ulla dum producit ignis B sola substantia ignis A illum producat an, si mutata dicti illius productione, cessat etiam calor? Nat. Scotus, asserit quod solam substantiam esse substantiarum productivam. Scotum secuti ex nostris Hurtado Arriaga Oviedo, et doctissimus P. Suarez D. 18 metaph. s. 2, quem sequitur P. Compton D. 25 s. 4 et ex aliis docent accidentia etiam concurrere effective ad productionem substantiae.

Nostra conclusio sit contra thomistas, solam substantiam esse in materia productivam substantiae. Nota conclusio est ad mentem Scoti, quae duplicem continet partem: 1a est, quod substantiae sint aliarum substantiarum productivae. 2a quod accidens nullam habeat virtutem substantiae productivam saltem naturaliter. Et quod ad 1m attinet, certum apud omnes, accidentia non possunt esse causa principalis adaequata rerum substantiarum, cuius ratio a priori est, quod omnis causa principalis adaequata debet esse maioris vel saltem aequalis perfectionis cum effectu producto: si quidem effectus continetur in virtute adaequata suae causae, et cum id, quod perfectius est, nequeat contineri in virtute illius, quod est imperfectius, fit inde, quod accidentia nequeant producere substantiam tanquam causae adaequatae principales. Unde sequitur ulterius accidentia non producere in materia substantiam, sed illam ut instrumenta producere. Cum sic: sed non possunt substantiam ut instrumenta producere: quoniam nulla ratione habent virtutem productivam substantiae. Antecedens probatur; quia nequeunt accidentia producere substantiam ut instrumenta nisi detrahantur, et moveantur a substantia; sed nullus modus excogitabilis est, quo accidentia detrahantur, et moveantur a substantia, cum potius substantia detrahatur ab accidentibus, ut apparet, ut praeceptum: quod accidentia nequeunt substantiam producere, ut instrumenta alterius substantiae.

Sed dicunt recentiores thomistae, accidentia producere substantiam non nomine proprio, sed nomine et virtute substantiae, quod aliis terminis explicant, aut potius confundunt dicentes

ac

accidens tn̄ productionem substantiæ n̄ est principalis, sed vicarius substantiæ ratione cuius potest aliam substantiam opperari. Sed diluuntur omnia accidentium verba, quæ tantum nebulis offundant, ut caligine ipsa se tomistæ protegant. Contra est 1o: substantia n̄ habet virtutem substantiæ opperatiuam: ergo accidens n̄ potest producere substantiam, neque nomine substantiæ, neque illius virtute, neque tanquam substantiæ vicarius. Antecedens est tomistarum et doctrinæ communis philosophorum; quia nulla causa potest producere effectum in virtute, nomine, aut tanquam vicaria alterius, quæ n̄ potest talem effectum producere: ut Rex n̄ potest facere nomine regis illa, quæ regiam excedunt potestatem, neque calor potest producere nomine aquæ calorem, quia aqua impotens est ad producendum calorem: ergo si substantia est impotens substantiam producere, accidens illius nomine, virtute, aut tanquam substantiæ vicarius n̄ poterit [illegible] producere. Contra est 2o, quia accidens per suam entitatem imperfectius est substantia: ergo etiamsi opperetur nomine substantiæ, dum modo maneat, accidens improportionatum est ad substantiam.

Aliqui rem̄t [illegible] differenter, substantiam, virtute cuius opperatur accidens, derivari in ipsum quandam virtutem, ratione cuius reddit accidens virtuosius, et robustius ad producendam substantiam. Sed contra est 1o, quia illa virtus derivata à substantia in accidens, illa est accidens, et n̄ substantia: si sit accidens, manet adhuc improportionatum ad substantiam, proindeque n̄ poterit illam producere. Si est substantia: ergo substantia est immediate opperativa, quod nunquam admittent tomistæ. Contra est 2o, quia quando accidens producit substantiam, aut magnum n̄ existit in rerum natura substantia aliqua, de qua illa derivatur virtus: ergo virtus illa derivata est omnino fictitia. Contra est 3o, quia istud derivatum omnino intellectibile est, nec illud explicant eius auctores: ergo sine omni fundamento dicitur; ergo nulla substantia est immediate productiva substantiæ.

SECTIO II^a

Tomistis respondetur argumentis.

Opponunt quidem tomistæ: 1o nulla

er

existibus 1° et quia specificat ā duplici, nō adæquato; sed si subsistentia
esset in materia producibilis subsistentia 1° et quae specificaret ā duplici termino adæ-
quato: ergo subsistentia in materia producibilis ad terminum subsistentem. Minor pr. quia
subsistentia adæquate specificat ā subsistentia; sed si esset in materia producibilis termino
... specificaret etiam ā subsistentia producibili, siquidem omnis potentia specificatur
per actum, in quem potest producere: ergo si subsistentia esset in materia producibilis ad alte-
rius subsistentiam, specificaretur ā duplici termino adæquato. Probatur, quia actu
et potentia debent esse sub eodem genere; sed actus, qui specificat potentia
operativa, ... actum; eadem ... quia actum, ergo talis potentia operativa ...
subsistentia est. Minor probatur, quia potentia quae ... specificat: specificatum
et specificans debent esse sub eodem genere.

Respondeo concedendo maiorem, sed
pro illius claritate adverte, nomine termini adæquati me intelligere
... ex ... cuius ... ut ... illud ... nihil ... [illegible]
in illo termino adæquato nunc in ... et in hoc sensu ... videns ... materia ...
... [illegible] ... relationem, ... nomine ... [illegible]
a subsistentia, ... exigentia, ... aliam ... [illegible]
exigit, ... non ... quae specificat ... subsistentia; ... aliam
quam specificatam ... neque ... subsistentia, neque ... [illegible]
... duplici: ... materia ... specificat ... potest ... , et
... materia, ... principium: ... materia subsistentia ... capax ...
... specificatur ... tale ... ; et tamen ... materia non ... subsistentia.
Deinde ... [illegible] ... adæquate specificari ... actum ... quia
... actum specificantem, et ... modum ... [illegible].

Ad probationem
minoris ... maioris ... [illegible] ... specificatum et spe-
cificantem intrinsece debent esse in eodem genere, ... maiorem specifi-
catum, et specificantem extrinsece ... debent esse in eodem genere,
... maiorem ... specificantibus intrinsece est id, quod ... specifi-

ficatur: sed specificatibus in diversa specie, ut valde, ma et pia; q-
relatione hoc, quod specificatibus cum sit eadem in ratione specificata
nario debet esse in eodem genere cum illa. Specificativus vero extrinsecus
sicut illa entitatis, a qua non distinguuntur specificata, sic tamen non
ex parte, et in diversis mediis quibus cognoscimus distinctionem unius
specificati ab alio: verum omnia specificant ex intrinsecis suis,
quae per illa cognoscimus, hoc distinguunt ab eo quo, cum hoc possit ratio-
nia elicere, non vero quod specificativus non debet necessario esse in eodem
genere cum re specificata, ut evidens est etiam in propriis terminis
motus, potentiae, [illegible] qualitatis specificat actione, quae
genere quantitatis, sed alterius praedicamenti sit actionis.

Opponunt

1°. accidens habet virtutem sufficientem seorsum producendi [illegible]
dementibus subjectum tribuit virtutem producendi calorem. Nam [illegible]
quia calor ferri candentis ignem in stupa producit. 2°. quia solis lux
per christallum transmissa producit ignem. 3°. quia ignis etiam producitur
ex attritu calibis et silicis. 4°. quia mures, lacertae, vermes, et
plura imperfecta animalia producuntur ex solis accidentibus, nulla m-
ibi substantia, a qua possint produci. 5°. quia adhuc in generati-
one viventium, cum non producatur a substantia generantis, [illegible]
pe absentis, quae producit foetum, et producit a virtute seminis; ergo
actualiter: quod accidens habet virtutem immediate producendi substantiam.
[illegible]; quia nisi accidens haberet virtutem producendi substantias, necesse
erit in his omnibus productionibus recurrere ad Deum, quod in-
credibile videtur, et imperfectionem arguit in eius operi-
bus, quia his productionibus causas non [illegible] finales [illegible]
ad 2°. quod frigiditas habet sufficientem virtutem [illegible]
ignem: [illegible] et [illegible] categoriam.

Resp. [illegible] concedo ant. [illegible] distinguo

[illegible]

reo in g[ene]ris forsitan [illegible] ubi claudi [illegible] tal aliquatenus ignis, q[uo]d ignes
in stuppa producunt. Ad 2m dico, licet non producere ignem, te [illegible] ponere
m[edi]a, in quibus producit ignem. Ad 3m rem accidentibus [illegible] et calori
[illegible] portionem, ut aer recipiat calorem, in quo [illegible]
[illegible] productionem [illegible]. Ad 4m dico in ge-
neratione eorum [illegible] q[uo]d [illegible] [illegible] non recurren-
dum ad Deum, q[uia] nulla est causa 2a, a qua [illegible] hinc potuit produci. Ad 5m
dic [illegible] produci a femina ut [illegible] [illegible], femina unionem [illegible] ad
[illegible] [illegible], etiam [illegible] producit a femina [illegible]
unionem, et [illegible] [illegible] [illegible].

Ad 1m [illegible] [illegible] dico in his
omnibus productionibus non [illegible] recurrere ad Deum, [illegible] resolutione
[illegible] sed in productione [illegible], q[ue] ex [illegible] [illegible];
in qua ad Deum recurrere non est 2a [illegible] providenciam, q[ue] debet causas 2as
gubernare, q[ue] [illegible] continent in se [illegible]; non [illegible] pertinent. Ad
2m [illegible] [illegible] concedo [illegible], et non causam, q[uia] frigiditas producendo frigi-
ditatem corrupit calorem, quo deficiente deficit etiam ignis, [illegible]
[illegible] enim [illegible] ignem, hinc [illegible] [illegible] pertineat [illegible], et perfectionem [illegible].

[illegible] ponunt 3o et [illegible] [illegible]
omnium sententiis [illegible]. An creatio prius [illegible] in m[ateri]a [illegible]
[illegible] Dei, q[uam] prius in malo [illegible]; [illegible] non potest dici quod
[illegible] in [illegible] essendi, cum [illegible] sit [illegible] prius in malo essendi
q[uam] [illegible] non potest prius in malo [illegible] operandi. [illegible] [illegible] in creari
et [illegible] operari realiter dicuntur. [illegible] [illegible] creatura re[alite]r
[illegible] [illegible] realiter [illegible] [illegible] et op-
erari in creari realiter dicuntur [illegible] prius essendi, et prius ope-
randi [illegible] realiter dicuntur [illegible] [illegible];
[illegible] [illegible] [illegible] illas dicuntur.

Ad 2m neg. ando maj. cum felicitas, et in quibus actibus sit, quae dicitur à formali in malis opperabilibus: quia id quod invenit principium in malis opperandi, est etiam principium in malis agendi, nisi cum illis formalis infinitis abire; quod autem sola ratio dicatur, actio vero inest actori et in re. Major probatio non sufficit, si ad mentem, et non eadem, quia multi ex ratione, et potentia volitionis, quae indifferens ad actum amoris, et odii: cum de facto actus odii et amoris realiter specifice differant, potest tamen ad illos, una et eadem specifice, et numerice: quod autem potest etiam in infinitis, quia potentia indifferens ad actus ipsos diversos. Tandem, quia inde sequeretur, unam numero potentiam non posse nisi unicum actum numero elicere, sicut enim specifica potentia distinctio infert apud illos ex distinctione actus specifica, ita etiam deberet inferri distinctio numerica potentiarum ad actum numerica distinctione. Ad 3m, cum de specifica tali et ad 3m dixi iam in solutione 1i argumenti.

Opponuntur

1o quod est principium Dei non redundans creaturis, et est immediatum opperabilibus, et principium Dei: quia substantia creata non est immediate opperabilis. Probatur 1o, quia nulla datur substantia creata, quae specifice identificari realiter cum sua opperatione: quia neque potentia identificatur realiter cum sua potentia opperabili. Probatur 2o, quia principium est, a quo opperari: quia potest operari supponit esse, quia talis potentia accidit substantiae, quia autem illius quod agens est, quod potest in malis opperari, quod est substantia. Respondeo distinguendo maiorem: quod est principium Dei in hoc modo non est redundans creaturis, nego maiorem; quod aliter principium Dei est, nego majorem. Nam et quod ita principium Dei est, ut soli Deo spectet, ut est omnipotentia, immensitas etc., nulla ratione creaturis redundat; at vero multa alia praedicata in Deo, quae ita sunt Dei, ut principium esse in loco, et ens etc., nihil esse in loco sit principium Dei, et esse in malis opperabilibus, non tamen illius ita principium, ut non conveniat etiam creaturis. Ad 1am probationem dico ante, ex a[...] actionis

ad

adeubsta, trat, subst, et tamen in ipsum opperari subst, v. q. semel distinct ab opperatione, nunquam posse cum illo identificari, sicut eubitis, q identificant cum pote opperativa, nunquam possunt ab illa distingui; q identitas et distinctio contingent sed varie rebus convenient.

Ad 2m. confirmationem, non ante sumaliter eumpta, in actione m. et media non prius esse quam opperari, sed ipsum esse et opperari, sed omnino ante, et secundum entitatem, q cum non tueantur connectione cum opperationibus prius existent, quam opperarent, distinguo: licet communiter prius sit pote esse, quam opperari, omitto communiter: prius est realiter, non communiter. Similiter 2m. partem distinguo: posse opperari supponit esse rare, omitto communiter: supponit realiter, non communiter. Et re liquas etiam non communes in sensu reali, quidquid sit de formali, de quo modo non curo, et quidem argumentum in eo peccat, quod pulet, ad eandem quam suppositionem, et distinctionem, quae datur in actu, debere dari impositis talium actum, quod manifeste falsum est: apprehensio m. priorem iudicio, et hoc prius discursu, non tamen est in hoc triplex pote realiter dicta, 1a apprehensiva, 2a iudicativa et 3a discursiva; sed eadem pote realiter indivisibilis tria haec praestat. Quando quam obiicis et opperari sint duo actus, pote ad utrumque quam poterit esse eadem realiter, ille saltem ipsum esse poterit esse pote ad opperari.

Sectio III

Ca ins trumentale, et principale expendit.

Difficultatem hanc difficiliorem reddidere prolixae modum disputationis, quae circa illam ab aliquibus asistant doctoribus quae cipue omittis. Sed quam potero brevissime, quid sit causa instrumentalis et principalis, cum notam expendam; quod frequentissimum est tunc in physica tunc in theologia in instrumentorum nomen. Instrumentum quid id, medio

quo aliquis est causa principalis operat: unde fit effectus non instrumento,
sed causae principali attribuit. Differt inde orit, quia illud quae concurrit
ad effectum cum causa principali, ut dicat illum medio instrumento produce-
re, quin instrumento, sed causae principali tribuat. 2º instrumenta
artificialia notissima sunt; illa ut, quae utuntur artifices ad aliquid ex
arte efficiendum, ut malleus, serra etc. ab his quoque artificialibus
instrumentis tituli aliquid mutabimus, ut examinemus, an
etiam in rebus naturalibus dentur instrumenta, mediis quibus causae naturales suos
naturales effectus aliquos producant. Hic mitto facio instrumenta moralia,
ut servus, medio quo dominus elemosinam elargitur vel augeri, quae non
servo, sed domino attribuit, quia servus non pro suo nomine, sed do-
mini cui nomine elemosinam erogabit.

Ad resolvendam, et quaestionem istam
dissolvendam suppono 1º instrumenta inter causas equivocas annumerari,
quia producunt effectus non sibi similes, sed potius superiores, quia superant
vires solius instrumenti: semper enim causa instrumentalis dicitur
ad effectum, ad quem natura sua non habet proportionatas vires, ita in arti-
ficialibus instrumentis ut serra, malleus, quae mediis illis
fit opus ab artifice, quod nunquam ab illis fieri potest naturaliter: sicut
quoque artificialis effectus vires superat artificialis instrumenti, ita na-
turalis effectus vires superat instrumenti naturalis, si ad illum detur naturale instru-
mentum. Unde oritur semper requiri esse elevationem aliquam, aut motionem
instrumenti, ut per illud fiat opus, ad quod dicitur instrumentum assumi. Sup-
pono 2º instrumenta non esse causas per se requisitas absolute, sed tantum per accidens
concurrentes, vel ex limitatione, aut imperfectione causae principalis,
quia aliquando non nisi per instrumenta potest operari vel ex libera operantis
voluntate, quia per instrumenta vult facere id, quod per se ipsum
sine instrumento facere posset. Dico 1º quod causa sit per se requisita
ad effectum, non est instrumentalis, ut fit in voluntate et habitibus

so-

supernaturalium actus supernaturalis.

Supono 3.º instrumentum ut tale [illegible] vari per actionem concursum [illegible] superioris, ita tamen ut ab illa moveat, et detineatur ad effectum altioris ordinis. Suppositionem hanc desumpsi ab eximio doctore [illegible] Metaph. disp. [illegible] 2. Quae ut [illegible], dicendum [illegible], duo possunt se concurrere unum causa altera alterius: 1º non agendo [illegible] ipsa, nec ipsum movendo, sed solum concurrendo [illegible] simultaneo, tamquam [illegible] indivisibilis et eodem modo [illegible] effectus: alio modo potest una causa [illegible] alteram [illegible] ad alicuius effectus productionem, ad quem producendum erat ipsa [illegible] insufficiens, et improportionata, [illegible] illam movendo, et determinando, ut media illa motione, et detractione fiat perfectior effectus, a quo [illegible] ista numquam poterat [illegible] moveri, et detrahi. Hac distinctione [illegible] [illegible], elevatione instrumenti [illegible] [illegible] generis in suo sensu intelligo sanctum Thomam et Scotum multis in locis, ubi aiunt de ratione instrumenti esse, quod moveat motum, hoc est quod nihil agat, nisi moveatur ab agente principali.

[illegible] doctrina potest apparere [illegible], seu exemplo artificialium instrumentorum, unde [illegible] manabit instrumentorum nota. Instrumentum [illegible] artificiale, ut serra [illegible] instrumentum artificis ad secandum [illegible] tabulas, nisi quatenus [illegible], quod motum recipiens ab artifice tabulas [illegible] [illegible]: quod ut aliquid dicatur instrumentum alterius ad effectum, debet moveri ab illo, et agit, ut ipsum sic motum agat, et moveat aliud. [illegible]; quod [illegible], quod aliquid moveatur ab alio ad effectum altioris ordinis, et quod sit causa principalis alicuius effectus, sed si duae causae concurrant ad unum effectum, potest una ab alia moveri, et [illegible] ad productionem effectus [illegible] altioris ordinis, non erit causa principalis illa, quae ab alia movetur, et [illegible]: quod erit causa instrumentalis. [illegible]; ut mihi [illegible] in voluntate et habitu supernaturali; nam [illegible] utraque causa ad actum supernaturalem concurrat; habitus tamen [illegible] sed a voluntate movetur, quod [illegible] non movetur a voluntate ad effectum altioris ordinis, [illegible] [illegible], ideo

nica instrumentalis, sed principalis.

Contendi mus in sequi in praesenti, quod instrumenti sit tantum esse in eo quod agat, seu producat effectum altioris ordinis, ad quem non est, sed ab alio moveatur: si autem motio haec instrumenti talis posset fieri nisi per simultaneum concursum, tali illum esse contendimus, ita tamen ut concursus ille non ab instrumento, sed ab alia causa principali orideretur; sin interim, dici instrumentum moveri, et elevari, necio adiuvari ab alio prio. Ex quo tandem intelligitur quod instrumentum aut causa instrumentalis dicitur: id est instrumentum esse causam accidens nuchoris superantis vires ipsius naturales, ad cuius productionem ab alia causa prerequisita movetur. Atque de se ex dictis constat, et inductione facta quod omnia instrumenta succedunt. Ex quo etiam colliges instrumentum in actu primo esse id, quod sit aptum moveri ab alia causa ad effectum superantem vires naturales illius, quod instrumentum dicitur; instrumentum vero in actu secundo esse quod actu movetur ad talem effectum. Unde etiam colliges quod dicitur causa principalis, illa esse quae producit per se effectus non excedentes vires ipsius naturales.

Ex dictis deduco, causam actionis generari esse eius subiectum, et accidens. Cuius ratio prima probatur experientia satis nota; quia si aqua calefacta ab agente calido separetur, sensim vocat in pristinam frigiditatem; quod tractatus hic aquae tunc producit frigiditatem, aut frigus quod accidens est. Consequentia probatur; quia in illo casu nullum est agens, quod possit aquae pristinam restituere frigiditatem, nisi ipsa forma aquae, maxime si corpus ambiens non sit frigidus, quod etc. 2a ratio pariter probatur experientia: quod si manum immergas in aquam calidam, calescit manus; sed calor ille nequit ab aquae subiecto produci: quod debet produci a calore existente in aqua. Probatur quia subiectum aquae non est calefactiva, sed potius frigefactiva: quod accidens potest ad subiectum et ab actionibus produci.

Q. IVa

Sectio I

De actione productiva et conservativa.

Actionem productivam esse illam, qua res est, sicut existit in primo instanti suae durationis a quo dicitur in esse. Primum vero instans durationis rei alicuius illud est, in quo verum est dicere, modo existit res, quae in instanti antecedenti non existebat; actio vero conservativa est illa qua effectus producit in omni instanti post primum instans [illegible]; est illud, in quo verificatur res est, et immediate ante fuisse. Unde [illegible] facile est iam dicto: causa quod productiva illa est, a qua productum effectum; conservativa vero est illa, a qua conservatur effectus. Sed ad huius [illegible] explicatione duo nobis sunt imprimis examinanda, primum an actio productiva, et conservativa sint idem: 2um est, an requiratur maior virtus in influxu ad conservandum, quam ad producendum.

[illegible]

Sit primo conclusio: actio productiva, et conservativa est eadem actio, si maneant eadem principia in reliquis instantibus, quae fuerunt in primo. Conclusio haec communis est apud Thomistas [illegible], ubi [illegible] opposita unius alterius, [illegible] ex nominalibus. Suarez sequuntur recentiores communiter. Probatur autem conclusio: eo ipso, quod actio sit in 2o instanti, in quo est effectus, est actio conservativa illius; sed actio, quae in primo instanti productiva est, manet eadem eadem in 2o si maneant eadem principia: ergo actio productiva et conservativa sit eadem actio, si eadem perseverent principia. Maior patet; quia illa actio producit effectum in alio instanti post primum, quod ratio est de ratione actionis conservativae. Minor probatur: quia effectus idem est in primo et in 2o instanti, principia sunt eadem, et tam principia quam effectus manet eadem in utroque instanti, ut supponimus: ergo et actio manet eadem in utroque instanti. Probatur consequentia; quia actio solum dependet essentialiter a principio et termino, et aliunde non est

ma.ᵗ rão, quare effus et pria possint eadem in utroque im manti manere; tn actio: q. et hęc in utroque im mintiead. manet.

Dices: 1ª productio aquę gelidę, ne sit in subito summus calor, uerbatio autem talem exigenciam n. habet, si quidem aqua etsi summe perueniat calore, adhuc verbat. Item 1ª productio actus pot. elicitabrintu; n v. actus q. integro, verbatio, aut etiam q. dimidia, it q. quadrantem. tandem dum 1º producitur calor ab igne in aqua; ita ibi producit, et aquam n. potest gloriari in frigiditatem se restituere, dum v. verbat; ita exillic verbatio, et aqua illam et necat, et que in insulla frigiditatem restituat. sed hęc oia indiciant maiorem discrepantiam inter 1ᵐ productionem, et verbationem; q. 1ª productio, et verbatio sunt actiones realiter distinctę, sed etiam essentialiter. Ideo omitendo exem. q. la oia, q. ma. adducunt q. et nando mi; q. illa oia ab eadem poti exigentia entitate, ut in ... exemplis aperte definit: et nim frigidę eadem in 1º, et in rel. quiuim tantibus; n. in 1º gelidę, ne sit in subito summus calor, q. in sequentibus n. petit. Item ac... in ... idem e in 1º, et ... velis ... in tantibus, et petit durare quadrantem; aut duo desin in tanta, n. v. q. quadrantem. in eq. calor in 1º in ... ita ... in aqua e idem; qui tandem ab aqua ex petit, sed q. rentię ... ne petit n. ex petit; et cum ... abientes q. similit. actio 1ª productio, et verbatio, et eadem sit, potest habere uarias exigencias here.

Dixi notant in sc. actiones productibus, et verbatibus e eandem, q. do pria manent eadem; q. sit unum solum, aut addit, n. aciem e, verbationem a 1ª productione discrepare. Huius rão e; q. actio e statu. afixa et aligata huic prio: q. si hoc manet, dum verbat effus, mutabit. unde verbatio, ideo quando calor ... prio ... ne producit in aqua, dein de quarum redit in ... verbatio essentialiter discrepat a 1ª productione; q. calor in 1ª productio essentialiter ... i deo, et ab igne, ver-

ba

batio autem est in Deo: quo indicavi non potest actio tum productiba et conserbatiba cualis dicuntur. Aliud etiam notare debes, quod dum dicimus, actionem productibam non dici, et conserbatibam de utraque loqui mur quod importat in recto; non vero quod dicit in obliquo, quia ei hoc attendatur manifestum est, etiam quae realis dicuntur; illa enim dicit, esse in malo ante non fuisse, neque enim in malo antea fuisse, sed fuisse et non fuisse, quod realiter distinctum; imo est contradictoria: quod productio et conserbatio attendatur etiam quod dicit in obliquo, realis dicuntur.

Sit 2a conclusio, quod est [illegible] requiri; non requiri maior virtus, aut influxus, ut res producatur, quam ut conserbetur, et ea ratio, si sint eadem circunstantiae productionis, et conserbationis. Est etiam conclusio haec, quia [illegible] influxus productibus et conserbatibus est idem; quod non requirit maior virtus, aut influxus, ut res producatur, quam ut conserbetur. Antecedens probatur ex praecedenti conclusione, ubi probavimus quod eadem entitas rei [illegible] non potest esse maior et minor; sed influxus productibus et conserbatibus est idem: ergo non potest maior requiri ad conserbandum, quam ad producendum, ut patet. Si non requirit maior influxus, ut res producatur, quam ut [illegible]: omnia haec patent: ex quo sequitur, et aliud, nempe non requiri in actu primo maior virtus ad conserbandum, quam ad illam producendum, ut [illegible] maior vel minor requiritur, quam influxus in actu 2o; sed non est maior in influxu productibus, et conserbatibus, ut quae est: quod non requiritur [illegible] virtus ad producendum, quam ad conserbandum.

Ceterum haec omnia debes intelligere cum ea, quod potest maior vel minor ratione, quod si circumstantiis productionis, et conserbationis sint eadem; quod si illa immutentur, quae maior virtus in actu primo in actu 2o requiritur ad productionem, et quod [illegible] maior ad conserbationem; quo [illegible] producit esse in [illegible] vero [illegible] conserbando, maior virtus requiritur [illegible] ad conserbandum, ideo quia ignis maior in actu conserbat flammam igneam in materia ligni, quam illam producit, quoniam

dum produxit, et desinit ex se [illegible] pro sua facultate, non autem de facto quod calor in ligno, quare non expectandum resultat, ideo non requiritur conservandum virtus in actu, et productionem, quae requiritur ad producendum.

3. Dum calor produxit, non intrinseca doctrina, et in suppleniam, dum calor non conservat, nam virtute appareret ad conservandum, quam ad producendum, requiritur ligno sicco produxerit sua ignis, deinde [illegible] disposita producat in ligno, nam virtus requiritur ad conservandum, quam ad producendum, quia ad conservandum opus est virtute resistiva, qua opus non est ad producendum. Sed notatione nam virtutis, et in plurimum non est circa ea per quibus consistentiis [illegible] actione [illegible], sed non ea quae nascibus est ex productione [illegible] aut circa modum impediendi ne in [illegible] introducat.

Sic 3. dico: nulla entitas se ipsam potest conservare. Haec est etiam communis, si paucos excipias apud P. Hurtadum de diversis perfectionibus oppositum asserentes. Probatur autem: duratio, seu conservatio dependet ne prioritate, et quod [illegible] conservat; sed nulla entitas se ipsam potest praecedere prioritate naturae: ergo nulla potest se conservare. [illegible] potest, quia causa conservans habet actum et simpliciter ex [illegible] ergo quod est causa dirigit conservationem, exigit: ergo illa conservatio, quae est, ut existat, [illegible] est idem: causa nequit se ipsum producere, neque conservare. [illegible] causa se conservans, et causa se producens sic distinguuntur in eo, quod causa se conservans existerit, sed causam existere non requirit ad operandum modo, ut quod in causa non existente, quomodo non potest movere: ergo neque potest causa quod existerit, se conservare.

Plura obiiciunt adversarii apud P. Arriagam in [illegible] 5 6 sub 5 [illegible] 25 potest aliquid producere: ergo et conservare. 2. Lucem sine sole, aut sine luminoso conservari, nam vacuum [illegible] non calorem sine sole; sed nulla alia ratio nisi quia calor se ipsum conservat, ergo non lucem; ergo potest aliqua se conservare. 3. Ex eo non conservat habitu

et

ucli non: q. ipsi est [illegible] ut. [illegible] ius rei q. ue rece o [illegible]; ro [illegible]
verius dei ratio re hen [illegible] v indiuu [illegible] [illegible]
o dicimus. 5° [illegible] ut calor in aqua ebuni-
ti ut [illegible] ut pu, ergo ut [illegible] q. [illegible] existent a conservanti. [illegible] cons. q. tamen
[illegible] ignis, q. conduxit ad [illegible]entia ignis: q. similit quia conser-
bat, cum [illegible] conserbat. 6 q. id Deus [illegible] conservans pu, hic durabilis [illegible]
[illegible] Deus [illegible] conservandi. 7 [illegible] nea, q. petit conserva-
tionem: q. [illegible] ce conservare. 8 ad [illegible] [illegible] ipsius tali opus [illegible]
re, q. non debeat nobis labore, ut [illegible]: [illegible] ad Deum ipsius [illegible] ef-
ficere, [illegible] potius [illegible]bare. Tandem q. [illegible] dic [illegible] abunivers-
so opere, [illegible] patrarat: q. [illegible] conservabant, et Deus modo in
[illegible] debat in [illegible].

Sed a [illegible] [illegible], et ad 1m quedo ant., et no cons.,
q. [illegible] [illegible] ita ne [illegible] conservare, q. [illegible] alia [illegible] [illegible] et
[illegible]vare. Ad 2m quedo ma., et [illegible] conservari [illegible] luminoso omni-
ra celorum, q. non [illegible] conservari à luminoso, [illegible] intensio [illegible]
[illegible] petunt ab alio conservari. Ad 3m quedo ant., et no cons.; q. [illegible] habitus
conservant [illegible], à qua [illegible] dependent à Deo, ut à ca-
usali. Ad 4 [illegible] q. divina volun[tas] [illegible] modat exigentiis
causarum [illegible] independent ab eo, q. aliqua [illegible], ideoque redunant
ex propria exigentia, aut [illegible] exigentia causarum, [illegible] aut
impetunt. Ad 5m quedo ant., et no cons.; [illegible] ignem [illegible] ad [illegible] conduxit, et nihil [illegible] ca [illegible]-
rius; atque [illegible] repugnat, alia q. re causare, et conservare, ideo que q. [illegible]
ad propria [illegible] conservat [illegible].

Ad 6m [illegible]; q. Deus [illegible]
bat [illegible] propria [illegible], sed [illegible] exigentia causarum 2, et entitatis
[illegible] serbat, [illegible]. Ad 7 [illegible] ant., et no cons.; q. [illegible]
re appetunt; q. [illegible] in potestate appetentis [illegible] appetit [illegible],

cuius, ductio n͠e in potestate n͠ra. Similit͠r ad 8m̃ r͠ne dico n͠ esse rōc͠ōn͠e; q͠a artifex requirit n͠ influere in artefactum, et deinde ad eius operatiōnem quiescere, talis, illud relinquere, et deinde cum eo operat. Deus v̄o Deus pōt, et debet interea operari et continua influere, eaq͠ absq͠ ullo labore, et defatigatione concurrat, n͠ q͠d deb͠et ejus producere, qui sequeant eius conservatione. Ad ultimum d͠icendo ..., et n͠o con͠: requireret .. Deus, q͠ nobis operi ... de nuo n͠ produxit, nec 1° produce ... conservaverit influxu.

SECTIO II

De causa reproductiva.

Causa reproductiva, ... sententia q͠ ejus producta, et corrupta, sive quomodolibet destructa ..., et circa hanc quaestionem, ardet talis ca, q͠ possit eius reproducere, et an ta... reproductio naturalis sit. 1a sententia ... reproductionem, etiam ... possit ... impossibile, excepta ... reproductione: sic asserunt ... Durandus et Marsilius. 2a tenet ... naturalit͠r impossibile: ita ex ... nostri Suarez, Arriaga et omnes cōt. 3a sententia ... esse naturaliter possibile, n͠ tamen evenire de facto; q͠a Deus cum 2a ... data ... Hurtado et Oviedo et recentiores ... itaque ... Suarez ... 5a ... n° 7, hunc dicendi modum, ut ... recentius ... probabile. 4a sententia docet n͠ solo esse possibile, sed etiam de facto ... : sic scotistae ... explorate.

Cum doctoribus 3a sententiae sit ... n°: reproductio naturaliter possibilis, ... que naturalem habent ... virtutem ... ut ... reproducant ... remota, et proxima, ad talem reproductionem. Pb͠, q͠, ... possibilis, quia ... in virtute causae naturalis; ... semel productum, et ... ad hunc ... in virtute causae naturalis: q͠ talis ejus ... naturaliter possibilis ... certa q͠ ... requisiciana ... naturalit͠r ... etiam ...

q virtus productiva carum nalium identificatur cum eis na. hus, sed producibetur nitratio cum manente eodem cum nale, ut experientia docet: q ba in quia adhuc continent in virtute carum nalium, ex qua reliquum eorum reducit sunt: ostra: ea habet virtutem ad conservandum, et productiondum effectum; q etiam ad reproducendum. Cons. pr.; q reproductio non requirit conservatione, et productione in eo, q reproductio sit circa effectum ~~reproductum~~ corruptum, non vero productio, aut conservatio, sed ex quo nunc corrumptum nil obstat quo contineri virtute productiva. Non enim potest virtus productiva se non descrabi omni nisi: eadem virtus ad reproducendum.

R. Arriaga, qui defendit oppositum sic conatur eludere fundamenta haec. Dicit enim ad argum, cum nale nunquam habuisse virtutem reproductivam, sicut ad reproducendum, sed solum productiva, ideoque licet virtus maneat identificata cum ea non manet virtus reproductiva, quia nunquam fuit. Ad confirmationem dicit, virtutem productivam deseri reabeo, q nil agat qui in hoc instanti producat ubicationem in ponte Gragenii debuit in instanti antecedenti habere aliquam ponte, q ubicatio iam nil. Sed contra 1º q nulla est repugnancia in eo, q cum nale habeant virtutem reproductivam, vim ostendat Arriaga: q cum nale potest reproducere, ex quo: qui negat aliquid de se esse absolute possibile, debet assignare contradictoriam, et qui negat aliquid nalit possibile, debet repugnanciam nalem assignare: q cum nullam habeat Arriaga fundamentum, quo ostendat repugnanciam in eo, q de cum nale possint suos effectus reproducere, dicendum est, posse eos nalit reproducere. 2º q licet 2º q admittamus, posse aliquid deperdi re abeo, q nil, id tamen applicationi nostrae adeo difficile videtur, ut vix possit intelligi; quare talis dependencia eo minus danda, nisi ubi ratio necessitat aliter explicari: hic ubi facile intelligitur effectum posse reproducere, non est recurrendum ad illud, q defuit, ut producat debeat ante eam fuisse productus aut corruptus.

Dices: reproductio esse miraculosa: q est cum nali, alias quemadmodum admiraculosa enim requiritur nalitas, alias, quo admodum q agencia nalia non possunt nalit de se reproducere. Alia vero posuit nalit perpetuare miracula ideo dicendo ante, nando caeam; Dicam ad miraculosa requisitas utrumque nalis

quoad modum non tamen requirit, sed [illegible] variationes rerum, sicut si Deus sic somnos produceret, produceret illum naturaliter. ad quod dico [illegible] quoad modum [illegible] desit aduenire et etiam naturaliter et tamen modo talis productio est miraculosa, quia Deus crebrius non incepit producere, nisi interuenientibus causis talis productio, et sic breuiter sequaloqui mun est cum natura, sed per naturam, hoc est per leges communes quibus Deus inferiora haec gubernat.

Ex oppositis nobis sententiis, non omnes examine digna sunt ut 1a sententia quae nullam assignabit rationem dictionis uestigium rationis cuius possibilitas regressionis denegandasit. Nec non 4a sententia, quae ex alioqui probabilis sit, tamen eius fundamenta, nempe actiua indiuidua uari subiecto, facillimam, ut ex metaphysica constabit. Quare ad 2a sententiae fundamenta quo ut certa ab initio separemus. Opponuntque 1o reproductionem esse naturaliter impossibilem ex eo quod accidente a priuatione ad habitum non dari regressum [illegible] esse corruptum non regredi: quare reproductio rerum est naturaliter impossibilis. Sed [illegible] nando eam; quia Aristoteles solum docuit non dari regressum, quod nos etiam admittimus; non vero affirmauit hunc regressum esse impossibilem.

2o Arriaga post [illegible] et aliorum colligit rationem, 2o argumentatur ipse in hunc modum d. 2a physicorum s. 4a sub s. 1a n. 47: natura quae exigit [illegible] pulcritudinem, quae maxime [illegible], nec sic semel productum iterum reproducant, sed aliqua diuersitate; quare quod semel [illegible], manet naturaliter impossibile: quare reproductio eiusdem est impossibilis. Sed negando antecedens, non [illegible] pulcritudinem exigit omnem uarietatem, cum plura indiuidua omnino similia habeat: imo [illegible] perderet omnem uarietatem, adeoque spectabat quaedam indiuidua reproducere et alia, nec omnia non reproducant [illegible] ipso uarietas. Deinde natura, quae [illegible] pulcritudinem esse in illius exigentiam: quaelibet enim entitas exigit sui conseruationem, et omnia quae ad illam conducunt, nec non quibus intrinsece congruunt, siue inde noua pulcra resultet, siue non.

3o alij argumentantur: multorum resurrectio miraculosa

e, et nō ab alia, rat̃ nisi q̃ r. p̄ductiorei ē an se p̄ductionē; q̄ ē fuit illa
ne quis natūr repugnat. Dico: mendo ma; nando mi. statim miraculu
ineo q̄d sit tam si Deus uniat rē nulli natūr agenti dei potentiā ma, ea
quē p̄ducat unio ex ma corpa, et et p̄ modū. Quotiesc uniones solent coi
p̄duci. 4 argumentant: id q̄d nunq̄ fuit natūr repugnat; sed re p̄ductio
nunq̄ fuit: q̄ natūr repugnat. Nō ma: plura enim possit Deus p̄ducere,
q̄ tamen natūr n̄ repugnant, nunq̄ fiant aut facienda sint.

SECTIO III 3

An causa efficiens creata possit a se, seu a suo esse p̄duci?

Duplice, hanc difficultatē, ... in hac et sequenti
complectemur, q̄ satis celebris n̄ solū in philia, sed etiā in theologia. 1a. q̄ difficultas
quam inquirit, an aliq̄ res creata possit ēē causa sui p̄ductiva, seu an causa efficiens
creata possit se ipsa p̄ducere? 2a. ē, an causa possit p̄duci a suo esse, seu an possit
ēē causa efficiens sui effectus illa ... possit mutua causalitas et re causalis
inter causā efficientē et illius effectū. Circa 1am difficultatē ob... nil potest se ipsa
p̄ducere, aut ēē causa efficiens sui ipsius. Sic fere omnes autores, ut ... Suarez ...
... 1a. Sententia etiā docuit ex sanctis ..., inter quos ... sanctus
Augustinus ... libro de animæ inmortalitate ... rationi
rationibus ex ordine, q̄d nec illa res se fecit, aut hignit, alioqui erat, antequa
fiet. Sic unio ore, fere sed loquar ...

Et quidē sit. sic̄ apud me certissima, ... liber illius sensus
auctoribus ... ponere. 1a. certū ē q̄ ... hanc ... actione, qua
ea aliqua res ... p̄ducat, q̄ certa ē eandē entitatē n̄ posse a se ipsa p̄ in-
telligi; cum se ipsā p̄duceret, ... existere, ... deberet pri-
us intelligi ēē, q̄ sit. 2o q̄ de actione 2a ... an ... supposito, q̄d aliqua entitas
sit p̄ducta ... causa, ... ab alia causa 2a possit Deus ... actionē ... se ipsa
p̄ducere, et elevari ... ad similē ... p̄ductionē. In hoc sensu nostra p̄-
cedit &c.

quoad modum; non tamen requirit, sed sufficit miraculum, quoties res, ejusque sic Deus, sive idem producerent, produceret illum naturaliter, aut quoad substantiam, aut quoad modum incut, ... tamque et alia naturalia, et in ... modo talis productio esse miraculosa; quod Deus decrevit hoc de incepto producere, non sine interventione ... causarum talis productio, et reproductio de qua loquimur non esse causa naturalis, sed praeternaturalis, hoc est, ut leges communes, quas Deus inferiora lege gubernat.

Ex oppositis nobis sententiis, non omnes examine digna sunt ut 1a sententia, quae nullam assignabit contradictionis vestigium ratione cujus possibilitas reproductionis deneganda sit. Nec non 4a sententia, quae ex aliquibus probari ... sit, tamen ejus fundamenta, nempe actionem individuari subjecto, possibilitatem, ut ex metaphysica constabit. Quare ad 2ae sententiae fundamenta pro ut certa ab incertis separemus. Opponunt 1o reproductionem esse naturaliter impossibilem ex Aristotele asserente a privatione ad habitum non dari regressum, ita ut corrupta non regredi: ergo reproductio rerum est naturaliter impossibilis. Respondeo reloquentiam nando eam; quod Aristoteles solum dicit non dari regressum, quod non etiam admittimus; non vero dicit hunc regressum esse impossibilem.

2o Arriaga post quosdam Thomistarum et aliorum colligit rationem, quo argumentatur ipse in hunc modum: 2a physicorum s. 4a sub s. 1a n. 47: natura exigit propter sui pulcritudinem, quod maxime in varietate consistit, ne res semel productae iterum reproducantur, sed alias diversas dicit: quare quaelibet reproductio repugnat naturaliter impossibilis: ergo reproductio earum est impossibilis. Respondeo negando antecedens, nam natura pulcritudinem exigit omnem varietatem, cum plura individua omnino similia habeat: imo melius perficeret omnem varietatem, adeoque spectabat quaedam individua reproducere et alia non, nec nisi non reproducantur deesset in hoc ipso varietas. Deinde negatur id, quod est contra pulcritudinem rerum esse contra illius exigentiam: quaelibet enim entitas exigit sui conservationem, et omnia quae ad illam conducunt, nec non quibus in termino congruunt, sive inde natura pulcra reddatur, sive non.

3o alij argumentantur: mortuorum resurrectio miraculosa

e, et n ob aliq rat nisi q repdus tores e antecedet exigione; at ifthi illa nequit nalit reproduci. Vbo m ero ma, nando mi. stat. mi. miraculu in eo qd fra tam si eo uniat mq nulli nali agenti dei poten te maq, ca quepducat unio extrica verba, et et p modu. quotiei uniones solent coit produci. 4 argumentant: id qd nunc ophet nalit repugnat; ico reprodu tio nunc ophet: q nalit repugnat. No ma: plura m. polia Deus n produxit, q tamen nalit n repugnant, nunq fiant aut facienda sint.

SECTIO III. 3

An ca efficiens creata posit a se, il a suo efu produci.

Duplice hanc dificlate di. ullo p fixa in hac et sequenti sectione complectemur, q a tam celebris n solu in phia, sed etia in teologia. P id dificlatis quaeri ingerit, an alicuq de creatis posit ee ca sui productiva, seu an ca efficiens creata posit se ipsa producere? 2a e, an ca posit produci a suo efu, seu an efus posit ee ca efficiens sue efficientis, il an dari posit mutua causalitas et re causatio int ca efficientem et illius efum: ac circa ista dificlati obs ut nro re: nil posse se ipsu producere, aut ee ca efficiens sui ipsius. Ite fere coiter omi autores ut uidere e apud 3m Thom. 1p. 13 d 1a. Q sententia etia deducit ex sanctis patribus, int quos p sipue sanctus Augustinus in dialogis libro de anime immortalitate c 8 dicit nra ratiotinationis exordiu, qd nulla res se fecit, aut hignit, alioqui erat, an esset. Sic uno ore fere oes loquunt scti.

Et quidq ut dicam e quidme certissima, pblq, libeo illius seniores tribus ex ponere. 1q tertiq: q hanc sentia tenei dixe actione, qua ca aliqua se ipsa producat, q certu e candq entitate n posse a se ipsa intelligi; cum se ipsa produceret, careret ialiq principitate, q ostenderani, debere principiu intelligi ee, q pt. 2o q de actione 2 precedit q an illo suposito, qd aliqua entitas iste producta sit ca, il ab alia ca posit ... eius p alia actione antecedente se ipsa producere, et ete hanc Deo ad si milem reproductione. In hoc sane nra precedit q.

Sic probo: implicat, quod aliquid a se ipso producatur, quin intelligatur, et quin a se ipso dependeat; sed si aliquid se ipsum saltem Deo produceret, produceret quin intelligeret, a se ipso; et a se ipso dependeret: ergo implicat, quod aliquid se ipsum producat etiam per 2am actionem, maior videtur explicata ex ipsis terminis, et minor mihi videtur certissima, quia deberet prius intelligi esse antequam opperaretur, et esse ante suam opperationem; sed ipsum non est ante suam opperationem: ergo intelligeretur esse antequam esset. Deinde a se ipso realiter dependeret, quia actio qua se ipsum produceret, est ipsa dependentia sui, seu effectus a causa, et effectus in genere causae efficientis saltem ex terminis suis debet dependere: ergo impossibile est suam cum opperatione dependere; siquidem impossibile est, quod sit causa efficiens, et non sit effectus efficientis: cum actionis causae efficientis dependentia, impossibile est, quod non dependeat suum, sive effectus per illam productus, sicut impossibile, quod detur productio aliqua, et quod effectus non producatur. Neque dicatur id per diversas actiones non implicare. Nam si esset, quod non sola actio esset illa, quae dependeret, sed etiam terminus ipsius actionis, sive entitas producta; sicut non sola actio esset, quae produceret, sed etiam entitas ipsa: ergo eadem entitas a se ipsa dependeret: ergo idem 2m suam entitatem dependeret et non dependeret.

Probo 2o eandem conclusionem: omnis causa efficiens est natura prior suo effectu: ergo nulla causa efficiens potest se ipsam producere. Antecedens constat ex supra dictis. Probo consequentiam: quod est natura prius alicuius tali ratione est, ut possit sine termini implicatione esse realiter tempore ante illud, sed si causa efficiens produceret se ipsam esset natura prior se ipsa: ergo sine termini implicatione posset realiter tempore esse ante se ipsam; sed implicat, quod aliquid sit prius duratione se ipso: ergo implicat, quod causa efficiens se ipsam producat. Sed dices 1o, argumentum hoc probare, non posse aliquid a se ita produci per aliquam actionem, ut non producat, per illam eandem actionem ab alio: unde si ab alio per eandem illam actionem producatur, poterit se ipsum producere, sed nec hoc esse posse mihi videtur satis evidens; quia si creatura per eandem actionem a se esset et a Deo esset, non magis a Deo esset, quam a se.

Praeterea

ipsum mihi constat Deo, quia causa quae est a prioritate naturae de supplemento in futuro: illud non est natura prius suo effectu, quod exuitur productionis ita est, ut possit sine contradictione esse sine effectu; sed creatura per eandem actionem a se et ab alio existens tale est, ut

ex

ex ui eius productionis potest esse in esse, cum ipsa sit causa eius: ergo etc. Dices 2º, arguis illi eius non posse rem ita seipsam producere per unam actionem, ut non producat ab aliquo alia actione independentem ab illa, per quam ipsa produceret: sicque ita produceret se, ut per aliam actionem crearetur ab alio ex ui illius actionis prior esse se, et prius intelligi posset esse, antequam intelligeretur operari: unde uidetur argumentum enervari, et diffluere mollirique, sed nec hoc iuuaret mihi pro effectu realiter; quia hoc solum probat unam actionem esse natura priorem alia; non vero probat, causam ui alicuius actionis esse natura priorem effectu cum causa sit ipse effectus: sicut in modo dicas cum aliquid, quod rem sequitur actio, causam ut producentem per unam actionem esse priorem seipsa, et productam per aliam, vel solum posse nobis concedi, vel tenet, unam actionem esse priorem alia, non vero causam esse priorem effectu.

Dicendum arguo a prioritate originis, quia talis causa debet habere suum effectum, ut ex ui actionis alicuius dari realiter ea positiue in ratione ante omnem effectum; effectus vero ex ui nullius actionis dari realiter posset ante causam: at haec actio complexa est, et diuersa, talis est entitas, ut neque ex ui unius, neque ex ui alterius actionis possit realiter dari ante effectum, si ipsa sit causa effectus: ergo etc. Dices 3º: solam originis prioritatem necessario recedendam, casu quo idem produceret seipsum; hanc autem nullam rationem implicare; quia ita fundatur in ratione producentis, et producti, quod cum recedat eidem rei ui potentia ea recedi prioritas. sed contra est, hic est instantia; quia implicat, quod aliquid sit in origine prius seipso, nisi sit actualis productio sui; sed implicat, quod aliquid producentem a se sit actualis productio sui: ergo implicat quod aliquid producentem a se sit actualis productio sui: ergo implicat quod aliquid producentem sui sit in origine prius seipso.

Minor probatur; quia si una entitas ita produceret, ut esset actualis productio sui, talis entitas esset talis, ut non sit intelligibilis, quare ratione intelligeretur esse, aut se produceret cum idem esset producens, productum et productum: aut rogo, in quo differret entitas illa ab ente improducto. Nam si

syllogismi; ergo quando, et a se producit actualis productio sui erit non sola origine, sed etiam natura prius se: quod ad.m. includit actualem productionem sui, sola origine prius se, et etiam e contra. Praeterea, quia si non sit actualis productio sui poterit esse alicuius actionis terminus et prius quam se producere: quod erit esse unicus actionis non sola origine, sed etiam natura ante alia actione, seu ante se ut producitur per aliam actionem, seu antecedens ut producitur per aliam actionem. Mitto argumenta alia, quae alii [illegible] ... quia non ad modum solidi [illegible] et dilata, a nobis sufficienter, ni fallor, eversa sunt.

SECTIO IVa

Quarta pars nostrae conclusionis statuitur, et argumenta solvuntur.

Non minus celebris est haec difficultas, quam praecedens. et pro nostra resolutione sit secunda conclusio; non potest dari mutuam causalitatem inter causam efficientem et illius effectum, seu quod idem non potest effectus causam alicuius efficientis illam efficientem producere, nisi ab alia causa habeat esse absolute et simpliciter. Ratio potissima conclusionis est; quia nisi effectus ab alia causa habeat absolute et simpliciter esse, totum suum esse habebit solum a suo effectu; sed implicat quod aliqua causa habeat totum suum esse solum a suo effectu: ergo implicat quod effectus producat efficienter suam causam nisi habeat esse absolute et simpliciter ab alia causa. Maior patet et minor probatur ex dictis; quia implicat, quod aliquid sit causa, et quod sit natura sua prior suo effectu, taliter ut ex se possit realiter dari ante suum effectum; sed si habeat totum suum esse solum ab effectu, non poterit dari realiter ante effectum: ergo implicat, quod ita sit causa ut totum suum esse habeat

so

solum ab effectu.

Confirmatur primo; quia totum esse rei alicuius est ab una causa, implicat intelligi rem illam habere esse, quod habet, nisi intelligatur habere esse ab illa causa; sed si intelligatur habere esse ab illa causa, non poterit intelligi habere esse ante illam causam: ergo non poterit esse natura prior respectu illius causę: ergo si illa causa sit etiam effectus non poterit causa esse natura prior effectu. Confirmatur secundo; quia in causa prius est natura esse, quam operari; sed si esse causę sit solum ab effectu, non erit esse natura prius, quam operari: ergo esse causę non potest esse solum ab effectu. Minor probatur; quia si esse causę est solum ab effectu non erit esse causę natura prius effectu: sed operari est simul natura cum effectu: ergo esse causę non erit natura prius operari. Patet haec consequentia; quia quod duo non est prius effectu, non potest esse prius [illegible] quod est simul cum effectu.

[illegible] is; quia si effectus eius causę perficit illam in ratione causare, seu [illegible] eandem in [illegible] per veram productionem, illa non haberet esse ab illa causa, nisi esset [illegible] in divinis personis non daretur maior [illegible] illa productio; posset enim [illegible] Patrem producere, a quo solum producitur: sic enim in personis divinis maior equalitas dari diceretur. [illegible] ergo [illegible] contra rationem: in divinis personis datur maior equalitas possibilis, cum equalitas summa, quae dari potest; sed non daretur equalitas in hoc, quod persona producat suum principium, a quo solum producitur: ergo equalitas haec non potest dari in principio cum productione [illegible]

producerum. Nec diminuenda videtur confirmatio haec per hiporcenhto christiano, quae mixtura nostra sciens adnectit naturibus.

Ideo ex dictis colligo primo, posse effectum in suam causam influere, dummodo causa illius habeat absolute et simpliciter esse ab alia causa, et per aliam actionem distinctam ab ea, per quam producitur à suo effectu: sic enim absolute et simpliciter intelligibile esse causam independenter ab effectu, taliter ut ex vi alicuius actionis earum, quibus tunc habebit esse, poterit realiter dari ante effectum: solum inde sequeretur, causam illam habere duplicem causam à qua haberet esse, quarum una in operando esset independens ab alia; sed haec alia non esset independens ab illa; effectus enim, qui produceret suam causam, supponeret illam, et omnia illa, quae ex parte illius antecedenter requiruntur: ergo supponeret aliam causam suae causae. Notanter dixi supra dummodo habeat esse ab alia causa per aliam actionem distinctam ab ea, per quam à suo effectu producitur; quia licet habeat esse ab alia causa, si sit per actionem sui effectus, non poterit ex vi actionis suae esse realiter ante suum effectum, ut patet: unde non erit natura prior effectu.

Colligo secundo: non satis esse, quod causa, quae producitur à suo effectu, habeat esse ab alia causa per distinctam actionem, nisi etiam effectus ipse, qui suam causam producere dicitur, habeat esse etiam ab alia causa. Ratio est; quia si effectus producat suam causam, erit causa suae causae: ergo debet esse natura prior sua causa: ergo debet esse ita, ut possit esse ante suam causam ex vi alicuius productionis, per quam tunc habeat esse; sicut enim

dispicere [illegible] supra tactis videbimus. Sed hic rogas, an in diversis generibus causarum
possit dari mutua causalitas? Respondeo cum Aristotele
dari posse mutuam causalitatem inter causam finalem, et efficientem:
finis enim est causa finalis respectu mediorum; media tamen sunt
causa efficiens respectu finis: ita v.g. sanitas ad quam ordinatur ad sibi mutuam ali-
quod exercitium corporale. Unde Aristoteles in hoc libro 2° textu 30 hanc talem causas
in exemplum mutuae causalitatis induxit: *similiter, inquit, Aristoteles quod quaedam*
causae invicem sunt, ut exercitatio est causa bonae habitudinis, et haec exercitationis, sed
non eodem modo, sed illa quidem, ut finis, haec autem est de principio: et inde habes quod
sonat mutua inter causas, videlicet exercens iudico de causa materiali et formali aliqui
sunt, qui dicant se mutuo causare, quatenus forma generationem producit? Sed sa-
ne facit integre; nam utrumque praedictum a nobis, neque materia formam, neque forma causat
materiam, sed utraque compositum: tamen causant per unionem, et mutuam exhibi-
tionem; haec autem unio, et mutua exhibitio non est causalitas, per quam una sit
altera, [illegible] utraque per causalitatem compositum.

Sed 1° argumentum [illegible] adver-
sarii: dari non potest mutua causalitas inter causas diversi generis: quia
dari etiam non potest inter causas finis in eodem. Haec ratio quae communiter videtur tali
apparitate probari. Antecedens probatur 1° quia inter causam finalem, et efficientem datur mu-
tua causalitas, ut nos ex Aristotele docuimus. 2° probari potest illud antecedens; quia ut
causae dicuntur materia et forma [illegible] causant, et [illegible], alia in genere causae materialis,
et alia in genere causae formalis. Respondeo concedo antecedens, negando utramque consequentiam. Dis-
paritas est, quia causa ea ratione qua causa est, debet esse natura prior effectu, seu realiter
prout est dari ante effectum; si vero intentionaliter est, debet intentionaliter
prius esse natura prior intentione alterius, seu debet posse dari
prius in intentione, quam aliud non implicat, quod eadem [illegible]
unum sit sub una ratione, hoc est, intentionaliter prius, alia natura,
aliud quod sub alia ratione, hoc est realiter [illegible] natura illo, cum
non sint quod sub una et eadem ratione, id est, vel realiter, vel intentiona-

liter.

q; doctrina patet et realitas cum ... natura et essentia entium considerandi.

Argumentantur

2° multa sunt in rerum natura, quae mutuo conturbare, et facere nequit causa ... similitudinis,
quae inter mutuo ... aliquid ... Antecedens probatur 1° quia manus calidae mutuo
refouent, et calor unius conturbat calorem. 2° quia pruinae in vitro ... durant
... se mutuo applicent. 3° quia ligna ex mutua sui collisione incenduntur ...
... Deo ... ad 1am et 2am probationem dico,
id utrumque contingere, quia ... mutuam applicationem ... frigidum,
... in manus ponitur, aut in pruinas agere, ... similiter ap-
plicatur similibus, et cum similem agat ... calor in manibus,
... Ad 3am dico mutua illa lignorum collisione ca-
lefieri externa lignorum ... et incendit, non quidem quia ... in alterutrum
calorem ... sed quia ... motu ... calorifica, ut Aristoteles dicit ... de caelo c. 7 ad
motum illum calefiunt, et incenduntur etiam ... aeris in ... aer vero in-
census ... aliquas lignorum incendit.

... ut ... necessariam ...
... implicat ...
ad aliquid ... implicat ...
... implicat ... implicat ...
... non ... quaeret ...
... causa et effectus ... mutua ...
similiter ... mutua ... et effectus ... causa
... causam ... probationem ... causa et ... causa
... et medicatur ... Ad 1m ... rationem ...
et non ... causa ... loquendo
... separatione ... alia ...
... ab illa causa, in causa ... influere. ... effectus ...
... causa ... non potest in ... influere in illa ...
... non potest influere in illa, ... nisi ... illa ...

pr

q. ad 2a. praelione implicat, quidquid cā et effectus sint simul nā [illegible]
[illegible] non tamen implicat, quod 2a. liced ee. qd hent, sim ul nā ne-
citate; quatenus ut ambo hent ee ab alia 3a. cā, procurrendo pendenter
ab illa rationem ca[illegible]itate; si [illegible] viderent 3am. illud ee, qd ab alia
3a. cā hent, simul nā sunt nālibe, [illegible] nec unus prius nec secundi
ud é posterius nā rū alterius; qa. sic unus ad eque [illegible] hent ee,
et illud het independenter ab alio. Quid aliqui 3m. de eamdem 3fra-
tione, ex eo, adm plicet, aliqd ee cā, seu cā mediate, nō potest [illegible]
unus entitate, ee unus cā, et efficiente, seu cā mediate, quin sit unus
cā [illegible]; [illegible] mediata ut alibi dixi nō é unā cā rū effect, nisi
mediata cā [illegible].

Q. V.[a]

Efficientiae doctrinam absolvimus.

SE I.[a]

Cā adequate et inadequatae discrimen explat.

Cā adequata aqud
philos. [illegible] totali [illegible], sicut inadequata cum parciali, unde quidquid é cā to-
tali inadequata adequata, et parciali quidquid adequata inadequata. Haec autem
[illegible] et nos invenimus in actu 1o. et in actu 2o. Cā totalis, sive adequata in
actu 1o. é illa, q het virtutem sufficientem, ut sola producat effectum: [illegible]
é cā totalis, q sola [illegible] [illegible] cuilibet creaturae. Cā parcialis, sive in-
adequata in actu 1o. est, q sola nō het sufficientem virtutem, [illegible]
[illegible] animae cā parcialis [illegible] cognitionis; q sic cā nō het virtutem suffi-
cientem [illegible] [illegible], sed habitibus indiget et [illegible] naturalibus ad
earum productionem. Hinc Deo deducet primum, cā, q inun-
[illegible] [illegible] genere cā parcialis, in particulari genere esse
totalem; quia cā in tota latitudine cā [illegible] concursu alterius

ad quod producendum non eget in particulari genere: ut ignis in to-
talitudine causae non est adequata causa alterius ignis;
quia indiget causa materiali, et formali, ut producat alterum ignem;
est ergo causa illius partialis, in genere vero causae secundae efficientis
est causa adequata; quia in tali genere se solo [illegible] virtutem suffi-
cientem producendi alterum ignem, neque indiget altera causa
secunda efficienti. Secundum vero infertur, ad [illegible] in genere
causae efficientis nullam causam secundam esse adequatam,
quia in ipso genere omnes dependent a Deo simul cum illis
operanti.

Hinc iam patet explicatio causae adequatae, et inadequatae
in actu 2o: est causa totalis in actu 2o, quae praebet influxum sufficientem
se sola sine influxu alterius causae ad ponendum effectum: sic Deus angelum, ani-
mam rationalem, materiam primam produxit, ideo ipse est causa totalis in actu 2o eorum. Causa partialis,
sive inadequata est, quae se sola non praebet influxum sufficientem sine influxu
alterius causae ad ponendum effectum: sic intellectus in communi sententia est causa partialis
et inadequata in actu 2o intellectionis, quia causat influxu insufficiente ponere
intellectionem sine influxu speciei impressae. Notata causa totali et par-
tiali, hinc necesse est nobis explicatam esse causam partialem et totalem totali-
tate causae; quae causa partialis, et totalis totalitate effectus explananda sunt.

Est
quae causa totalis in totalitate effectus, quae totum effectum produxit, et partialis partiali-
tate effectus, quae partem effectus produxit, ideo ipse omnis causa producens effectum indivisibilem,
et ad illius productionem egeat concursu alterius, est causa totalis totalita-
te effectus; quia entia indivisibilia aut tota producit, aut nihil producit:
ideo omnis causa talis effectus producens est causa totalis totalitate effectus. Unde in-
tellectus est causa totalis intellectionis totalitate effectus, quia eam intellectionem enti-
tatem producit totam et indivisibilem. Homo vero animam hominis
producens est causa partialis illius partialitate effectus, quia illam producit ratione

ons

one ad normam, non produxit illam, neque materiam: quod non produxit totum effectum. ex dictis: ergo est causa partialis illius totalitate effectus.

Restabat manere explicata causa totalis et partialis, sed quoniam Pater Hurtado D. 9ª s. 5ª ex Patre Vasquez rem hanc aliter explicat, ideo eius doctrina hic fuit expendenda. Ait ergo quod doctores isti, causam totalem esse, cui respondent omnes formalitates effectus; partialem vero cui solum respondent aliquae. Tunc vero omnes effectus formalitates respondent causae, quando omnes sunt similes causae, tunc autem aliquae solum respondent, quando aliquae similes sunt, et aliae dissimiles. Quod explicat exemplo intellectus, et luminis gloriae, quae sunt causa adaequata visionis beatificae, quae vitalis est vitalis, et supernaturalis; intellectus autem et lumen sunt principium vitale, et supernaturale; caeterum intellectus solum est causa partialis, quia una solum formalitas illi respondet in effectu scilicet vitalitas, et idem est de lumine, quia illi solum altera respondet formalitas, supernaturalitas scilicet, ideoque est etiam causa partialis.

Sed contra hunc dicendi modum argumentatur 1°, quia producit omnes formalitates effectus vere univoce, et non est causa adaequata illius: quod hac ratione non recte explicatur causa totalis, sive adaequata. Probatur antecedens: deus ignis ignem producit, et idem est de omni causa aequivoca, illi respondent omnes formalitates, quae sunt in effectu; sed adhuc non est causa totalis effectus, quia causa illa indiget concursu materiae, alioquin per creationem operaretur. Quod enim producit continere omnes formalitates effectus, quin sit causa totalis illius. Confirmatur in correspondencia, quam etiam propugnat Hurtado: ad generationem filii uterque parens concurrit ut causa partialis; sed cuilibet correspondent omnes formalitates effectus, quia in generatione non est causa mala, filius similis est Patri, et Matri: quod correspondentia omnium formalitatum non sufficit ad totalitatem causae.

Contra secundo: causa aequivoca est Deus, quando hominem primo produxit, scilicet Adamum et modo causae primo

primo est causa totalis omnium creaturarum, potest enim se solo omnes producere; sed illi non correspondent omnes formalitates, quae sunt in effectu: Deus enim non est animal, equus aut asinus: ergo causa totalis non exigit correspondentiam omnium formalitatum. Quod si dicas Deo correspondere eminenter formalitates creaturarum deseris aperte hunc principium de correspondentia formalitatum, quam per similitudinem explicabas, sicque poterit dicere lumen esse causam totalem visionis; quia licet formaliter illi non correspondeat vitalitas, tamen correspondet illi eminenter, quatenus entitas supernaturalis excelsior est quam ista.

Contra tertio; quia dantur causae, quae debent ad adversarios totalem, non respondent omnes formalitates eius: in lumine enim et lumine gloriae non exprimuntur et repraesentatio formalis obiecti, et itaque in creatis de intra, et in principio, quae formaliter non obiective punctuationes. At visio beatifica est formalis expressio, repraesentatio, et cognitio Dei, et intellectio creata est formalis expressio, repraesentatio et cognitio obiecti; sed in lumine et [illegible] causa totalis intellectionis: quod adversarii [illegible], quae debent adversarii totalem, proveniunt formalitates omnes eius. Dices: [illegible] modum loquendi adversariorum diximus, licet non omnes formalitates eius, nulla tamen est, cui si eius [illegible] producat, respondent omnes formalitates eius: [illegible] explicat totalis. Instantia; [illegible] adversarii individui non minus continent praedicata communia, quam individua differentia; sed haec nunquam [illegible], quod omnia individua [illegible] ultima [illegible] similitudine, sed cuius unius [illegible] alteri [illegible]: nulla causa, cui si eius [illegible] producat, respondent omnes formalitates eius.

Mirari [illegible], et alii, quod adversarii [illegible] totalis [illegible] in nullo esse partiales [illegible] respondent omnes eius formalitates, quam ex aliis ca-

[illegible] sicut sentiunt, [illegible] in insufficientia rationis, sed diversi secundum [illegible] causarum. Hoc tamen est verum [illegible] [illegible] ut verbi gratia dicebamus, maxime [illegible] densiam eius formalitatum non insufficiente causa [illegible], ac adversarij concedunt, et insuper rationis insufficientiae addunt, cum eorum esset [illegible], causam [illegible] adaequatam, cui respondent omnes effectus [illegible]: videant quo [illegible] ratione non solum admittant contra dictoriam conclusionem, sed etiam id probent.

Non despicior rem esse difficilem, certamente [illegible] prodi[illegible] notendis causis totalibus et partialibus, asserendum quae causam totalem posse [illegible] effectum producere, et non partialem, [illegible] necessere ad causandum [illegible] alterica, et illa non egere. Unalit tamen potest dici neque causam totalem, neque partialem esse admittendam sine [illegible] fundamento: ad doque ulterius, [illegible] [illegible] de virtute productiva alicuius causae, nec est fundamentum [illegible] illam limitandum, dicendumque esse talem causam esse adaequatam: sic ignis [illegible] causae [illegible] causa adaequata alterius [illegible] ignis, et [illegible] [illegible] operationem. Si vero [illegible] entitatem requiri ad productionem [illegible] [illegible]; effectum tamen longe superare virtutem causae, causa illa erit inadaequata: ex [illegible] entitatem longe inferiorem producere adaequate superiorem, [illegible] angelum [illegible], et hic [illegible] [illegible] [illegible], nemo dat quod non habet, [illegible] [illegible] causa [illegible] totalis non est; quia entitas [illegible] sola non est [illegible] sufficiens producere entitatem [illegible] longe nobiliorem.

SÆ II

Quae [illegible] posito [illegible] duplici causa [illegible] duplici [illegible].

[illegible]

di[illegible] [illegible] ignis [illegible] posito [illegible] duplici causa [illegible]

[illegible] producti? (hoc est an [illegible] B, qui de facto [illegible] ab [illegible] A producit, ad[illegible] [illegible] produci? Quam plures affirmant [illegible], neg[illegible] [illegible], quos refert et sequitur Arriaga D. 8 [illegible] 2° p[art]e 2°; [illegible] hic Patres Fonseca et Vazquez. Affirmativam tuentur sententiam eximius noster Suarez D. 20 metaphisic[ae] s. 5 n. 16, et communiter doctores Societatis. Sed quoniam difficultas tanquam de duplici causa adaequata tum in actu 1°, tum in actu 2° agitur, ideo duplici conclusione mentem nostram exponemus, quarum 1a sit.

[illegible] idem numero effectus potest contineri in virtute duplicis causae in actu primo adaequatae. Sic enim in praedicta continentia unius effectus in duplici causa nulla cernitur implicatio, imo si qua apparet, ea maxime premit adversarios: ergo possibile est multiplicem causam eundem continere effectum. Sed cum etiam non repugnet [illegible] effectus aliarum causarum adeo esse limitata, ut solum in hac causa contineantur, et non in alia: ut actiones huius causae ita ab illa procedunt, ut ab alia procedere non possint, et species impressa huius individui, ita ab hoc individuo procedunt, ut non possint ab alio procedere. Maior ad[huc] est difficultas, quod si [illegible] de facto universaliter eveniat, an ignis A contineat effectus ignis B et e contra. Et idem est de reliquis speciebus, an omnia individua habent virtutem productivam, an sibi invicem [illegible] contineant. [illegible] in qua id mihi maxime verisimile videtur, quod nullum individuum determinet sibi collectionem individuorum, quam possit producere; sed totam collectionem productivam quolibet individuo tribui collectionis, hic excepti[s], quae ob rationes speculativas [illegible] peculiaria exi[gun]t, ut species impressae, et actus vitales in communi sententia.

Dico 2°. [illegible]

[illegible] ab una causa producitur ab alia [illegible]: ut calor productus in aqua

ab

abique A cerbat ab igne B, si ei accedat, et remoueatur, nihil; sed actio conservativa est eadem, actio de se productiva, et ideo ab ea distinguitur solum extrinseca denominatione existendi in 1°, et reliquis instantibus: ergo de facto idem effectus continuatur indiuisibiliter, et idem est de multiplici; maior constat ipsa experientia, quod duo possunt aduersarij respondere, 1m, calorem non esse eundem, sed diuersum. sed reiicitur hoc, quia deest sufficiens fundamento, quia nullum minimum non apparet diuersitatis uestigium: quod sine fundamento dicitur esse diuersum. 2m possunt respondere, ignem B non conservare calorem, sed solum removere contraria impedientia talem calorem. sed hoc etiam est contra experientiam quia illum non aliter uidemus removere ignem B, accedentem igni A; sed ignis A non solum remouebat contraria, sed etiam influebat in calorem: ergo et ignis B influit in calorem.

Ante 2m dico tamquam certum quod mittenda est, duplicem effectum equaliter applicatam eidem passo, et equali uirtute posse ultra quam actione partiali eundem numero effectum producere concursu partiali. Quia nihil prohibet, quod equaliter applicati igni A et B, idemque, ambo producant frigus in igni in medio concursu partiali, hoc est, maior quam quilibet produceret, si solus approximaret. Exemplo hoc explicatur: potest Petrus uexillum baiulare cum quinquaginta libras ad quam elevationem impendit concursum ut octo, ei postea accedat Paulus, et se applicet ad idem pondus elevandum, iam Petrus sibi idem pondus, et impendet concursum equalem, quia cum Paulus concurrit, non tantum impendat, Petrus diuersum tempus perat, et cum Paulo pondus portat. similiter igni A ualenti concursu ut octo non poterit producere frigus in medio calore; si tamen accedat igni B attemperabit concursum, et cum quali ignes concurrent ut quatuor producent eundem ignem.

Ex qua eadem experientia deducitur contra Spinulam, D. 5a s. 6. et unum et alterum idem duplicem, non posse concursu totali eundem determinatum producere. si enim posset, de facto ita produceret, cum ea natura operaret quantum potest; sed de facto non producunt per duplicem actionem totalem,

ut videt ex superiori experientia et ali[illegible] cursitantes equi qui rede-
dunt, tantum multum defatigantur, minus vero si duo, et si quatuor
fere nihil. Sed non est alia ratio, nisi quia agentia non concurrunt in
effectum actione totali, sed solum partiali; imo si, mali si duo attem-
perata iuxta agentium multiplicitatem; si enim tantum concur-
sum impenderet equi, quando ad sunt alij, ac quando solus est,
equaliter semper defatigaretur, quod manifeste falsum est; quoniam
natura rei petit, effectum non produci pluribus actionibus totalibus, sed so-
partialibus, quae agentia multiplicentur. Hic quo minus.

Sit 2ª nostra conclu-
sio: potest fieri supernaturaliter, ut idem numero effectus pro-
ducatur simul a duplici causa in actu 2º adequata. Ratio est;
quia idem numero effectus continetur in virtute productiva duplicis
causae, ut supra vidimus. Rursus una quaeque potest sufficienter
applicari ad eandem materiam, taliter ut ab utraque seorsim posset effectus ille in illa
materia produci: quia unaquaeque seorsim quamvis est, potest producere unum illum effectum:
si vellit Deus utramque simul se habere in productione illius, sicut se habet una-
quaeque, si non adest alia, utraque erit in actu 2º causa adequata totius illius effectus. Sed potest
Deus sine ulla implicatione velle: ergo etc. Solet doctrina haec ab aliis probari ex mi-
sterio Eucharistiae, in quo actio qua substantia panis convertitur in corpus et sanguinem Chri-
sti Domini, tendit ad corpus, ipsumque efficit producendum sub speciebus panis, et tamen
actio haec non tollit aliam adequatam, per quam corpus Christi iam esse habet: ergo poterit idem effectus ... mira ... seu productio
duplici actione adequata: ergo etiam a duplici causa ... ad
secundo adequata, quae illas actiones operentur. Sed quam haec robori
habeat probatio haec alij viderint.

SECTIO III[a]

Utrum quod dictum est ab obiectionibus ...

[illegible] n̄ effus [illegible] à [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] penderet, et n̄ prependeret; sed implicat [illegible] prependerat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pertinere. [illegible] quoad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quibus effus [illegible] ubi ista ca, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ista [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] existere pot sine illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; sed [illegible] [illegible] pertineat in [illegible] [illegible] ca, poterit existere sine [illegible] [illegible] influere, [illegible] potentia influere; [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alteria [illegible] influat: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependentia [illegible] exigentia, [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existat, [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effus existat, [illegible] requirit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficiat.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effus à ca [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] pertinere, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in ca [illegible] [illegible] [illegible] penderet à [illegible] 2ª, et n̄ prependeret à ca 2ª; sed implicat [illegible] effus [illegible] et n̄ prependeret à ca 2ª: [illegible] implicat effus [illegible] à ca 2ª [illegible] [illegible], et [illegible] pertinere.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet dependere: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], poterit existere sine ca 2ª [illegible] [illegible] potentia

influere: q. e. p.

Ad argum. q. qd. 1a. dei e. poribus [illegible] singuendo, [illegible] quoad 1m. ptg: nide, n. esse cit., propendere [illegible] absoluta quae ca de-trahit, n. ma. [illegible] indetraht, secdo ma. similit. di quo 2m. ptg: in certam pendere et detrahit, scedo ma. [illegible] in detrahit, n. ma. [illegible] in [illegible] nullius de-trahit pendet, q. qualibet in singulari, et detrahit abta. pot ad-hue esse [illegible], [illegible] cu subiectat; pendet ab [illegible] in detrahit, q. [illegible] aliqua existat esse in re neq. na n. existit, inqua [illegible] pendencia in detrahit [illegible] gen-[illegible] detrahit nulla in [illegible] implicatio, [illegible] sine, q. in detrahit [illegible] equis, cu. fieri n. potest abs-que equo; at [illegible] n. pot fieri absque hoc vel illo, [illegible] sin-gulari detrahit.

Obiicium: 2o. [illegible] individuales limitent erga [illegible] individuali: q. [illegible] illius n. poterit producere [illegible], quod alte-rum individuum pot producere. [illegible]; q. [illegible] limitat [illegible] [illegible] ad producendum esse, [illegible] generi pot producere, ut [illegible] n. pot producere [illegible] similiter, [illegible] limi [illegible] a [illegible] individuali, n. potest producere esse, quod pot producere [illegible] individuali. [illegible] infecim [illegible]; sed [illegible] esse omi [illegible]: q. [illegible] continet q. libet inferiu.

[illegible]

[illegible], et n. [illegible] Ad probationem, [illegible] cons., ne [illegible] alia discrimi [illegible] experientia [illegible] qua experientia cognoscimus [illegible], n. [illegible] producere, quamq. pot producere [illegible], et [illegible] in

indivisibiliter nullam fieri [illegible] terminationem: sic in dispositione indivisibili [illegible] terminativè, ac [illegible] illam terminare etiam [illegible] et [illegible] adequatio [illegible] admittit, [illegible] terminare adequate ad [illegible] terminata. [illegible] [illegible] eius [illegible] [illegible] est. [illegible] abstracte [illegible] plus [illegible] physica [illegible] [illegible] [illegible] plus dicit quam [illegible] [illegible] quam [illegible] indivisibilitatem [illegible] physicam, [illegible] plus [illegible] [illegible] causa.

Objicitur 1.° et [illegible]: quaelibet actionem illam esse totalem, et [illegible] totalis, [illegible] totalis, [illegible] mihi [illegible] [illegible] [illegible] actionem [illegible] et [illegible] [illegible] eandem, [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] totalis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exclusioni, [illegible] totalis, et [illegible] totalis [illegible] et subdi [illegible] denominatione [illegible] [illegible].

Objiciunt 2.° [illegible]

[illegible] quaelibet [illegible] quaelibet [illegible] dependentia, et [illegible] dependere a qualibet; [illegible] dependentia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

est ratio dependentiae; praeterea nullum est 2a dictione in [illegible] dependet, et non dependeat aliunde, quia dependentiam [illegible] dependeret, et acquirere [illegible], et dependentia idem est ac [illegible]: non [illegible] dependeret, quatenus dependentia [illegible]; effectus ille ut sit, non indiget [illegible] [illegible]; [illegible] sufficient [illegible] minus [illegible] indiget, [illegible] quae dicuntur [illegible] existere ex [illegible] [illegible].

6

Obiiciunt

1o eadem actio [illegible] [illegible] quaeri [illegible] eam adaequatam: [illegible] effectum [illegible] [illegible] eundem effectum per eandem actionem; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectum, [illegible] libet ex [illegible] [illegible]; respondemus [illegible] [illegible] effectum, [illegible] illum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest sufficienter [illegible] [illegible] [illegible] actioni [illegible], facto sufficiente [illegible]: [illegible] [illegible] concurrunt [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] illa [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible].

Respondeo 2o [illegible]

[illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod actio [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et simul [illegible] [illegible], aliud [illegible] exigit, quod [illegible] duobus [illegible] [illegible]; praeterea [illegible] non potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exigit [illegible] [illegible], [illegible] praeterea [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et non [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] illam [illegible] [illegible],

Ita

[illegible] , ut [illegible] dependet [illegible] requisita [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] praecio; at [illegible]
[illegible] actionem distinctam [illegible], ita quod libertas in actu [illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible].

[illegible] actu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] 6

[illegible]

[illegible] finalis [illegible] exponimus.

[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] aliquod [illegible]
[illegible]
[illegible] boni. Bonum autem [illegible]
[illegible], aut delectabile: bonum [illegible], et delectabile [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
[illegible]
[illegible] ex cuius amore [illegible]

, ut finem assequamur; ex quibus [illegible] [illegible] [illegible] rationem boni honesti, aut delectabilis, sed utilis tantum, neque amari debere ut rationem aut honesti aut delectabilis: media autem ad finem [illegible] [illegible] amantur etiam non quia retinent propter se, nempe propter finem, ad cujus assecutionem utilia sunt.

Finis [illegible] [illegible] dividitur in finem qui, et finem cui. Finis quo est ille, qui desideratur ut sanitas, finis cui est ille, cui desideratur, id quod desideramus, cui sanitatem desideramus, media quae [illegible] illam procurabit. Unde finis qui est sanitas, et finis cui est aeger, cui sanitas desideratur. Utrumque finis [illegible], [illegible] finis participat, quatenus [illegible] [illegible] id, [illegible], aut quia cum [illegible] fit medicamentum; nam amor [illegible] complacentiae, et [illegible] sanitatem fiunt medicamenta. Praeterea aliud est finis operis, et aliud est finis operantis: finis operis est ille, ad quem opus [illegible] ordinatur [illegible]: finis vero operantis ille est, ad quem opus dirigitur ipsius operantis intentione.

Ut causa finalis [illegible] cognosci possit, [illegible], quae [illegible] in voluntate [illegible] alicujus [illegible] ad illius assecutionem, [illegible] quae. Voluntas [illegible] talis est, ut nunquam feratur in cognitum, [illegible] quae proponit intellectus objectum aliquod, aut sub ratione boni honesti, aut delectabilis, [illegible], et proponit aegroto sanitatem ut bonum delectabile: ad hanc [illegible] boni [illegible] requiritur in voluntate simplex [illegible] complacentia, [illegible] voluntas in illam [illegible] sanitatem; cum tamen [illegible] non [illegible] proponatur ut bonum [illegible], sed [illegible], ut bonum absens, et [illegible] per media aliqua, exit voluntas in desiderium sanitatis, quod desiderium sanitatis intentio solet nuncupari: cum [illegible] sanitas non [illegible] nisi ad [illegible] [illegible] media aliqua, ponit intellectus multa media, et [illegible] illis [illegible], [illegible] quae, donec electio mediorum utilium [illegible]

at

at, mediorum electionem subsequitur illorum electionem, executionem hanc potestas finis, seu quasi vitiose sequitur, complacentiam, seu gaudium de fini potentia excludit.

Sic ita quod mihi dicitur, amor iste actus diligendi sint effectus causae finalis, et eo aliqui, et quinam hi sint in hac difficultate unusquisque sua graditur via. Alij Hurtadoni faciunt dicunt, omnes hos actus esse effectus finis, alij affirmant eo mediorum executionem. Vasquez iudicat complacentiam, intentionem, et gaudium de fine ab efficacibus finis exigiendos: alij executionem finis exigi cunt a causalitate finis. Ita licet tenet Hurtadus. Sed dico 1º in quo fere de nomine, non nullorum: actus ille amoris, qui subsequitur obiecti honi, quod tunc sit complacentia simplex, siue amor inefficax, siue efficax amor, intentio sub illius, non effectus causae finalis ut talis, hoc est, causa finalis non exercet rationem finis in illius.

Probatur mihi efficaciter, quod effectus causae finalis est id, quod alicuius gratia, seu amore fit; sed actus ille non fit ulla cuius gratia, aut amore: ergo actus ille non est effectus causae finalis. Confirmatur 1º, quia idem effectus finis, quod propter finem fit, hoc est, quod fit ad alequendum finem; sed amor ille non fit ad alequendum finem: ergo neque propter illum tanquam propter finem fit. Confirmatur 2º, quia est effectus correlatiua; sed causa finalis est id, cuius amore fit aliquid: ergo eius effectus erit id quod illius amore fit. Confirmatur 3º, quia Bruta non operantur propter finem; et tamen ex propter boni alicuius mouentur ad illius appetitum: ergo amor qui subsequitur propter bonum est proprie effectus finis, nec dici debet habere propter finem.

Sed dices 1º effectus finis est illud, cuius finis est causa; sed finis est causa sui voluntatis est causa amoris, desiderij, seu intentionis: ergo amor ille desiderium, seu intentio est effectus finis. Confirmatur, quod actus liber humanus propter finem; seu intentio finis est actus li-

humanus: et intencio finis e propter finem. Pro contra ma. dicas quando mi. finiat finis, e causa amoris, intencionis, aut desiderij, non mi. finis ut causa moveret et propter se motiva, quando mi. causa non propter se movens ad amorem efficacem, sed ideo causa finalis amoris illius; tamen adhuc in mera complacencia boni propositi, nec illum finaliter desideret, aut intendat consequi nullo pacto retrahit bonum illud causa finalis, ut moveat voluntatem ad [illegible] complacenciam. Ad confirmationem dico actum mo. actus liber humanus est propter finem specificabilis omnino ma., est propter finem finalis, non ma.

Dico 2o. [illegible] omnia quae fiunt ex intencione finis assequendi, et ad illius execucionem ordinantur, sic effectus causae finalis. Probatur, et ratio manifesta; quia consultatio, electio, et exclusio mediorum, fiunt ex amore finis assequendi, et proprie propter finem; sed quod fit ex amore finis assequendi, et proprie propter finem est effectus causae finalis: quia consultatio, electio, et exclusio mediorum, sunt effectus causae finalis. De gaudio vero, quod sub sequitur in [illegible] boni possessionem, dico 3o. non esse effectum causae finalis. Ratio est; quia gaudium non fit ex amore, et intencione finis assequendi, sed ex [illegible] assecutione finis; sed effectus causae finalis est ideo, quod fit ex amore et intencione finis assequendi; haec enim est propria illius causalitas: quia [illegible].

Dices: eo

plus gaudet voluntas de re possessa, quo illam efficacius intenderat: quia sicut maius gaudium orit ex intencione, et desiderio ma., ita gaudium ex intencione orietur, gaudium formaliter oritur ab unoquoque [illegible] propter boni possessionem; ma. autem intencio, aut desiderium non est causa propter se, sed [illegible] ma. gaudij: finis est causa finalis eorum, quae propter se oriunt ex intencione sui.

2

De causalitate causæ finalis.

In quolibet causarum genere datur aliquid, quod sit ratio formalis, quare effectus causae tribuatur, et non alteri; nam causa, non solum debeat posse causare, sed etiam causare actualiter, debet tunc et nunc aliquid esse, per quod actualiter causet, quod dicitur causalitas, seu ratio formalis causandi, quae diversa debet esse pro diversitate causarum. In praesenti autem rogatur, quaenam sit propria causalitas causae finalis, seu quid sit illud ratione cuius effectus causae finalis dicatur ab illa procedere. Et quidem de cogitatione, seu cognitione finis potest dubitari: an debeat finis media cum cognitione causare cuocessus. Sed fere apud omnes certissimum est, cognitionem non esse causalitatem, sed conditionem, seu applicationem causae finalis, qua passive se habet ad illius effectum, quae requiritur ex ipsa natura rei. Ratio autem ex eo desumitur, quod causalitas non se habet passive ad causandum effectum, sed potius requiritur ex ipsa natura effectus causandi; quod effectus exigit aliquid ratione cuius dicatur causari hic et nunc: quod id quod se habeat passive ad effectum causandum, licet aliunde requiratur, non erit causalitas, sed ad summum conditio ad causandum requisita. Cognitio autem finis ita se habet: quod est ita.

In hac difficultate sit nostra resolutio: amor efficax, seu intentio finis est causalitas illius respectu electionis, ceterorumque effectuum causae finalis. Dicitur amorem efficacem esse causalitatem, quia duplex amor finis potest considerari, alter inefficax, quin determinat voluntatem, neque illam cogn~~osc~~it ad aliquid efficiendum, ut finem assequatur alter efficax, qui talis non est, ut illo posito rapiat necessario voluntas ad inquirendum medium aliquod, illud que eligendum, ut finem assequatur: hic igitur amor efficax, aut intentio efficax finis dicitur nobis esse causalitas causae finalis. Et probatur, quia eatenus causa finalis causat electionem mediorum, quatenus rapit voluntatem, illamque necessario determinat, ad talem electionem per suum amorem efficacem, seu inclinationem tamquam per rationem formalem rapiendi et determinandi:

q. ꝗ cui amorem, seu inventionem efficacem ad, talis electionem tanquam propriam, sic candi. Probatur; quia ea tenus electio medij fit a fine, quatenus fit ex motione, aut attractione finis; sed amor finis est id, quod illa electio ex motione et attractione finis; ergo amor finis est id, quo illa electio fit a fine. Sed id quo electio fit a fine est causalitas finis; ergo amor finis est causalitas finis.

Sed dices: quod licet amor efficax medij moveat finem ad electionem, nihilominus quod solum amorem constituit finem actualiter causam electionis; sed causalitas finis est id, quod constituit actualiter causam electionis; ergo ille amor non est causalitas finis. Respondeo primo; quod causalitas de quo Dei dicta potest dari amor efficax finis, quin detur electio, cum ultra posita illa intentionis actum nollit Deus concurrere cum voluntate creata ad habendum actum electionis. Unde deducitur causalitatem finis non consistere in illo amore efficaci, sed in actione ipsa collecta [illegible], qua finis fit electio. Probatur; quod quod id constituit causalitatem finalem, quod verificat, quod effectus fiat ex motione et attractione causae finalis; sed quod effectus fiat ex motione et attractione causae finalis non verificatur per amorem efficacem, sed etiam per actionem ipsam, quod quod praecise ponitur electio finis: ergo quod eidem actionem etiam constituit causalitatem finalem. Causa ratio a priori potest esse, quod causalitas cuiuscumque causae constituat eam in actu secundo debet habere necessariam et immediatam cum actionem cum effectu: quod implicat non dari causam in actu secundo [illegible].

Difficultas hic de nomine mihi est, et in illa certum est dicimus posse electionem medij fieri ex motione finis, nisi reipsa fiat electio, an aliquid hoc satis sit ut dicamus eam causalitatem finis constituendam esse per hoc etiam, quod fiat electio, fortem [illegible] mihi de nomine, quem omnibus liberet certe quia dicitur actio causae efficientis creati ter distincta a causa et effectu, solam actio, quae medium est, seu via a causa ad effectum dicitur

ea

causalitas à philosophis, est tamen hoc, quod effe-
ctum fieri à causa non solum constituitur per ac-
tionem, sed etiam per causam et effectum, id est, quod mediat inter causam et effectum, ita ut cui-
us effectus tribuitur causalitas: in modo igitur causandi finis, qui est causa, datur etiam amor
finis, ratione cuius voluntas detrahitur ad electionem medij, et tandem datur ipsa electio
quae habetur propter finem, haec igitur electio, et omnia illa, quae ex amore finis oriuntur, non est causalitas finis;
; amor quidem, qui mediat inter causam et effectum, erit causalitas finis. Rursus ad-
vertite voluntatem per illum amorem non solum detrahi ad electionem, sed ad ipsam
etiam actionem seu productionem electionis: unde non solum electio, sed actio
ipsa productio ipsius electionis erit effectus causae finalis; causalitas vero erit
aliquid prius, per quod ad hanc actionem moveantur, seu detrahantur volu-
ntas, quod non est aliud nisi amor efficax finis.

Dico: amoris, seu
efficax intentio finis dari, quae per aliquid posita est effectus finalis, [illegible]
qualiter, quod sit causalitas illius: quia causa finalis non est causa realis, sed
intentionalis, non debet realiter, sed intentionaliter causare effectum; unde
illius causalitas non debet tantum esse realiter ponere effectum;
sed tamen erit, quod ipsi illius ponat effectus intentionaliter, seu in in-
tentione: ponitur autem in intentione effectus, per quod ponitur intentio, qua
detrahitur voluntatem ad effectum. [illegible] et motio causae finalis
ad effectum existit in detractione voluntatis ad illud, quae posita de-
tractione nil amplius agit causa finalis ad effectum. Unde ad rationem in [illegible]
[illegible] nobis discordandum: producere amorem efficacem non tribuitur
finis actualitas causae electionem, quantum est ex parte finis, sed quantum
post finis electionem causari ex proprio modo causandi, non maneat: quantum [illegible]
requirit vel realiter causaret electio, concedo maiorem. Similiter distinguo minorem
ad distractionem dico etiam minorem: per id tribuitur causalitas [illegible]
quod verificatur, quod effectus fiat ex motione finis, quantum est ex parte finis,
concedo minorem: absolute simpliciter, nego minorem. Et sic intelligas causalitas, quae ca-

cas

ergo cum existentia non alii concurrere illam in actu 2º quantum in ex-
pre[ssi]one cai.

Sed hic rogabis: an amor, seu electio medii, ut utilis ad finem, attingat formaliter, seu immediate finem? Resp. negative, iuxta ca[usam], quam in logica diximus de actu 2º. Ratio est; quia ut electio sit amor propter finem, non requirit, quod sit amor medii formaliter propter finem, sed ex amore finis, ad quem medium illud proponitur utile. quod explicatur in exemplo ex doctrina de medii executione, sumptio enim medicamenti ad sanitatem, ad quam ordinatur, est, et propter finem ex eo solo, quod illa sumptio oriatur ex amore sanitatis, ad quam conducit medium illud utile. Rogas 2. an electio medii, possit a fine ex uno fine oriri ex alio? nam aliqui inter auctores, ut nobis etiam secuntur, sic. ego vero affirmo, et ratio est; quia ut modo diximus, electio medii propter finem non attingit formaliter finem, nec illum formaliter amat, sed quando oriri ex amore finis, quia voluntas determinata ab amore finis eligit medium, quod utile proponit: quia si sic aliter amaret alium finem, ad quem etiam ut utile proponeretur medium illud posset eligere illum eodem actu, et propter alium finem.

Rogas
3º an et quomodo ca[usa] finalis sit prior effectu. Resp. esse finalem priorem in intentione, posteriorem vero in executione: semper enim prius intendit finem, quam intendit, et amentur media ad finem; prius tamen mandari executioni medium, quam assequamur finem, quod patet experientia; quia prius amamus sanitatem, et propter sanitatem amamus medicamentum, prius tamen sumimus medicamentum, quam sanitatem adipiscamur. Unde ortum habet dictum illud, quod est prius in intentione, est posterius in executione. Ratio a priori; quia medicamentum est ca[usa] efficiens sanitatis, sanitas vero ca[usa] finalis medicamenti; altera realiter causat, et altera intentionaliter, et cum sit ca[usa] modo quo ca[usa], et aliquo modo prior suo effectu, requirit, quod ulti-

du

duplex causa in diverso genere, sit etiam duplex prioritas recipro-
ca: una intentionalis, qua pro intentione cui causa, prior in intenti-
one, medium vero, quod pro executione causa finis executione, et prior
est in executione. Unde intelliges, quare possit esse causalitas
in diverso genere explicare.

Rogabis: an omnino competat operari
propter finem? De agentibus rationalibus non est dubium, quod propter finem operantur;
quod ipsa ad istud de brutis animalibus, an ut hirundo, cum quas paleas
colligit, luto quas et aqua linit, ad nidum conficiendum inserviendas
sit propter finem operari? Resp. operari proprie propter finem brutis non competere,
cuius ratio est; quia ut aliquid propter finem operetur debet amare medium,
ut utile ad finem; sed bruta non possunt amare medium, ut utile ad finem,
ergo non possunt operari propter finem. Maior probatur; quia ut amet medium, ut
utile ad finem debet in illo cognoscere utilitatem et proportionem ad finem.
Haec autem utilitas et proportio non potest colligi sensibus investigari,
quibus utuntur bruta, sed ratione discursiva qua carent. Quod autem
hirundo paleas colligit ad nidum aedificandum, non illas colligit,
quia illi ut delectabiles et utiles apponantur, sed quia res ipsa uti-
lis est ad nidificandum, in instinctu quo naturali moventur ad illud,
quod utile est ad finem, licet rationem utilitatis non cognoscant. Sic quae videns
a longe cibo, canis abierit, non quia illum a cursu, et motum noverit
utilem ad cibum assequendum, sed quia sine ulla cognitione utilitatis naturaliter
movetur ad cibum assequendum, ad videt, quae motum ut vera utilem
ad finem illud.

§3

De causa exemplari.

Explicata iam causa finali,
facilior nobis est explicatio, quia illi valde similis in mo-

cand[i]. exemplar igit[ur] seu causa exemplaris talis dicitur definitive Seneca epistola 65 dicentis id, ad quod respiciens artifex id, quod destinabat, efficit, sic etiam comm[uni]t[er] ex angelico p[raeceptore] definit[ur] forma, quam effectus imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem. Declarat[ur] hoc exemplo: frater est aptus cui, imo tot simus, ut tamen tibi frater ex nominante, quatenus effectus a conformitate magis eius exemplari etiam magis, et magis perfectus ac factus: quare effectus imitatur, denotat ipsius exemplari debere assimilari exemplari, sic imago esse clarius tibi repertis imitatur, ideoque effectus necessario in genere causae exemplaris. Haec tamen imitatio debet esse intenta ab artifice, quod denotant sequentia verba ex intentione agentis determinantis sibi finem; debet enim artifex, cui exemplar operatur, intendere tamquam finem imitationem, sive similitudinem effectus cum exemplari: ideoque si quis casu et praeter intentionem efficerit statuam valde similem diabolo, diceretur quod non sit exemplar talis statuae, cum artifex non intenderit efficere statuam similem diabolo.

Duplicis generis est exemplar; aliud enim est internum, externum aliud: illud, est quod extra mentem imitandum sibi proponunt artifices, ut picturae et externa quaedam, quae sibi imitandum, ut opus aliquod insignis artificis internum exemplar, quod ad videndum solet esse optimum illud obiectum, quod mente concipit artifex, ut illud imitetur: solent etiam insignes artifices nulli externo attendere exemplari in statuae effictione, aut statuam meditari ad certum de industria similitudinem externorum effectuum producunt.

Aliqua hic breviter colligenda sunt, 1° quod virtutem quam habet esse causa talis exemplari tribuere in obiecto illo, quod artifex intendit imitari. probatur; quia exemplari, quando talia illa, quae ab artifice possit imitari; sed obiectum illud, quod artifex intendit imitari, est causa talis, ergo

ab arti'fici pot imitari: q' tantu conditur exemplaris. sed ea
ē virtus quantum quę ē ēē causa pxa exemplarii: q' in illa enti
tate eius obtrecitat virtus quantum quę ē ēē causa pxa exē
plaris. Colliges 2um cogn' talis obtinet virtutem talem virtus in
ea pxime potent dicare; q' obiectum n' poterit imitari, nisi cognos
cat: q' ut pxime sit imitabile debet cogni. sed quantum pot
imitari, hēt virtutem causatiua: q' virtus pxime causati
ua exemplaris vestitur p cogn.

3um colliges, causalitatem exemplaris, tenuis, rae cuius ipsi tribuit exemplari ex intentione ipsa operantis, seu potius ulteriorem ad exemplar, nam p hanc actionem dirigit operans, ut exprimat in re, id, qd in exemplari reducet, reuerteret q' ea exemplaris ipsa actionem ipsi, n' phalem p productionem, realem q' causalitatem, sed p imitationem hanc dirigendo productionem, ut aliquid illi simile faciat. 4um, exemplar n' est p prie causa; n' debet existere ut operet, ut pot q' artifices, nullo externo exemplari respecto, iuxta id, qd in mente recipiunt, operantur; exemplar in tendencio intentionaliter existit: q' n' ē vera ca realis, q' ut operet, debet realiter existere.

D.° 6

Ad librum 3um phicorum Aris.

De motu corporis naturalis egit Aris. hoc libro 3°, sed ante q' illum absolueret tractationem de actione motus, ubi etiam egit de infinito, reliqua, quę de motu ad librum 5um recertabit; nos tñ ne eadem cogamur fastidio auditores repetamus, hic de infinito, ubi in finito, ut res postulabat, imitum tractationem reseruantes ad librum 5um

5m oia, q utroque hoc libro de motu Aris disputabit.

unica

Quid sit et quotuplex infinitum?

1

Infiniti definitio.

Antiqui phi infinitum definiebant, cuius nihil est extra, quam definitionem recitat Vaconius durans et Aureolus. sed hanc definitionem acriter et merito impugnat phus, ex pugnatis [illegible], qua experimenta sicipue definibit infinitum cuius phus accipienti restant alia et alia in infinitum accipiendi. sed hanc phi definitionem non esse rectam, patet; quia cum definitum sit infinitum ipsum collocat in definitione, nec in ea inde definitione [illegible] aliquid, per quod possimus infinitum a finito disquere, nisi quia phus infiniti alia, et alia in infinitum restant accipiendi; quod definitio haec explicat ignotum per aeque ignotum. ideo infinitum melius definiri, si dicerem infinitum esse quod caret fine, sicut quod dicitur, quod non habet finem; immo huic patet haec definitio a nominis etimologia, dum enim infinitum quasi infinitum, quod est idem ac non habens finem, sive illo carens. deinde quia cum finis quid apud oes notum sit, cui quis unus ignoret, quid sit finis, cum infinitum vero careat fine, roganti quid sit infinitum optime [illegible] nemur per illum notum dicendo esse id, quod caret fine, [illegible] [illegible] sit.

Sed ad hanc accrisce in te doctorum dissentia in explicando finis illo quo infinitum carere debet. 1° aliquando aliqui carentiam finis posuit habere in eo, quod unum infinitum non possit esse maius alio, sicut in eo, quod infinito nulla possit fieri additio, sive in eo, quod infinitum unum non sit comparabile cum alio. haec sed exempla tho-

coit et merito rursus dixit, quia si Deus produceret infinitos angelos poset ad hoc decem tantum destruere; sed ad huc infiniti angeli manerent: ergo unum infinitum pot esse maius alio. Maior probatur; quia ex nullo capite repugnat talis destructio. Maior etiam videtur; infinitum non finit per ablationem finiti; aliquin infinitum non esset, sed finitum; Consequentia evidens est; quia collectio angelorum ante quam Deus illum destrueret, erat infinita, et collectio post destructionem manens est infinita. sed haec est maior quam 2a, quia est totum, et 2o pars; totum vero est maius sua parte: ergo unum infinitum est maius alio.

Probatur: quia posset

esse infiniti homines, singuli possent esse etiam manus infinitae, et similiter infiniti digiti, et infiniti capilli; sed plures essent manus, quam homines plures digiti quam manus, et plures capilli quam digiti: ergo posset esse unum infinitum maius alio. Maior est evidens; non enim homines quid sint infiniti debent manibus carere, aut digitis, sive natura habere collectiones, sicut habent; ergo infinitas manus, infinitos digitos, et capillos; Maior experiencia videtur debet, cum plures sint manus quam homines, siquidem duas habent singuli manus, et ita de digitis et capillis: ergo infinita hoc esse excedunt: ergo datur unum infinitum maius alio.

Aliter communis sententia explicat, sine, quo caret infinitum, a parte esse de ratione infiniti categorematici, dum dicit 2am quod infinitum est, ita ut 2am eam ratione: ut eternitas est duratio infinita, quia nunquam habuit principium, neque finem habitura est; si enim incepisset aliquando non fuisset infinita a parte ante, quod dicitur aliquo fine; vel non esset infinitas a parte post. Creatura itaque posset esse infinita, quia quanta licet assignata posset Deus aliam, et aliam producere. Sic quae divina ... orientem infinite extensa, infinita est versus Orientem, quia versus orientem nulla quae est assignabilis, ultra quam

non

n̄ sit alia, et alia q̄d sicuertur ab͡ʒ, pp̄ʒ daretur aliq̄ infinitū, virga ea n̄ eēt infinita. Doctrina hęc cōe ē et in mā de infinito quasi 1m̄ princ̄, q̄d 1l Arriaga auertere conat̄, et ea apsi [illegible] decuidunt.

Rñ, q̄ int̄ hoēʒ et lapideʒ dant̄ infinitē ꝑpes inequales aliēʒ ꝑfectiores lapide, et in imꝑfectiores hoē dant̄ plura alia; sed hęc clauduntur hoē et lapide tamq̄ triis siquideʒ hoē ē ultimus collectionis, et lapis ultimus q̄ inē ʒ° rag in finiti here tros. 2a; q̄ uirga hinc usque in orientem infinite extensa pōt a D̄eo diuidi; sed hęc clauditur duobus triis; q̄ infiniteʒ clauditur triis. Mā ꝓbat; q̄ m. repugnantia pōt inueniri in tali diuisione, e mīe tragedit, q̄ int̄ uirga illa hęc triis, in loco ubi incipit, ꝺe inde hęc triis inea ꝑte āqua Deus abstulit unionem ꝯtinuatiuam, cū reliquis ꝑtibus, ā q̄ facta ē diuisio, q̄ pp̄ ratio Deus cognoscit q̄ duo quideʒ illi unionem ab stulit; q̄ ꝑ illā triis ē. ꝯfirmat, q̄ sic ex infinitis gradibus intensionis Deus tolleret medietatem, ad hęc remanent infiniti, sed claudentur; q̄ infinitudo pōt triis claudi. Mazq; infiniteʒ ē infinitius infinita. Ubi ꝑ, int̄ 1m̄ gradus illi. herent 1m̄, q̄ duo recedunt; sed etiam hoēm ultimaʒ, ille ille qui amisit unionem ꝯgablatis, ultra quē alium eēt, ideo qui eēt ultimus° gradus illi clauderent triis.

Sed reiicit hęc n̄ adeo ē euidentia, ut credunt Arriaga et 1m̄. rec̄ō mā, et nō mī. Ad mī int̄ lapideʒ et hoēʒ ꝯtinentur infinita alia ꝑfectiora lapide, et imꝑfectiora hoē, ad hue lapis, et hoēs triis illius collectionis, ad hoem. o. aut erat, ut immate post hoēʒ usque res ꝑpes imꝑfectiores dari, et post hanc alia, et de se deteriorē usque deʒ. Etiam in rebus eaʒ inēʒ, inter q̄ et lapideʒ nulla mediaret, sed immediate tenet lapideʒ, q̄d ē impl̄e, q̄ qualibet signata erit alia ꝑfectior lapide, et imꝑfectior ꝑrioribus, et alia qualibet signata sursum deinde dabitur alia imꝑfectior hoē, et ꝑfectior inferioribus, unde pt̄ lapideʒ et hoēʒ ē extra collectionem infinitaʒ, nec ad illaʒ ꝑtinere, adeoq̄ n̄ incongrue potest dicere tale collectionem hoē triis extrinsecos.

Ad 2m̄ rec̄ō mā, et nō mī. Ad ꝓbationem rec̄ō [illegible] 1m̄ coēm, nō tamen supp.

sibi vel coeuntis, ideo cum virga quae clausa est infinite, eam totam, quae clauditur duobus terminis, ita quod ab initio infinitae cursus ea capta, uterque terminus agnoscit. Ad dissolutionem nostri oppositi, medietas illorum quia tota ... auferri debet magis quam ea quae remanet. Ratio est quia ... quae remanet ... ultimo gradu, ... nequit esse medietas infiniti; infinitum enim non est semel infinitum magis quam alio infinito, quod remanet non est media pars infiniti, implicat quae auferri dimidiam, et manere dimidiam.

Melius ergo explicabis cum eo carentia finis infiniti per hoc, quod infinitum, qua tale non agnoscat terminum. Ratio est: quia infinitum est quod caret fine; sed eo ipso quod entitas clausa sit duobus terminis non caret fine, sed potius habet utrumque finem: ergo eo ipso quod sit clausa terminis non est infinita. Major vero definitio infiniti, minor etiam probatur; quia circa quantitatem extensa, si habeat duos terminos, intra quos ita contineatur, ut nihil illius sit extra, unus terminus dicitur principii, et alter finis: ergo entitas eo ipso, quod clausa sit terminis, non caret fine. Confirmatur: concipe quod in aeternitate a parte post esset aliquis terminus ultra quem non procederet, esset finita a parte post, et eo quod esse quod a parte ante assignaretur aliquis terminus, in quo non esset, sive ante quem non esset aeternitas non esset infinita a parte ante: ergo de ratione infiniti est non claudi terminis. Explicatur: si data qualibet die vel anno, vel ... generatione, assignabile esset instans aliud, ultra quod Deus, vel angelus, aut anima rationalis non duraverit, nullus horum esset infinitae durationis; sed non est alia ratio, nisi quia terminus assignaretur tali durationi. Ergo terminus est contra rationem infiniti.

2

Infiniti divisiones exponuntur.

1a, eaque celeberrima infiniti divisio est, quae in categorematicum, et syncategorematicum partitur.

in

infinitus extra [illegible] finitus [illegible] in facto [illegible] infinitorum angelorum, ea multitudo esset actu infinita, quia ipsa et illi [illegible] actu existerent. Infinitus sincathegorematice [illegible] actu finitus, potest tamen in infinitum au[geri] [illegible] ideo quod infinitus in potentia, sicut infinitus quoad [illegible] quilibet numerus [illegible] minimus infinitus sincathegorematice, quia est actu, et simpliciter finitum, potest tamen sine termino augeri in infinitum per additionem unitatis [illegible]. 2° dividitur infinitus in infinitum [illegible] in ordine, quod aliter [illegible] et in infinitum in [illegible] [illegible] infinitus [illegible] [illegible] possibilis sine imperfectione [illegible] infinitus [illegible] maximus, in quo [illegible] illius perfectionis, quae potest absque imperfectione [illegible] ut intellectus, voluntas, scientia, et [illegible] [illegible] in [illegible] imperfectionem, tantum [illegible] ut [illegible], equus etc., quia [illegible] virtualiter in Deo [illegible] potest producere.

Infinitus [illegible] genere infinitus [illegible] in specie [illegible] genere, in eo quod caret fine, quod infinitus multiplex, aliud quoad numerum, aliud quoad [illegible] ut circa uerum [illegible] infinite [illegible] aliud quoad extensionem, seu latitudinem, ut superficies in infinitum extensa, aliud quoad intensionem, ut gradus sine fine [illegible] intensio [illegible], [illegible] in [illegible] singularibus explicabimus. Tandem infinitus, aliud est possibilibus [illegible] possibilia infinita, ut Deus, aut infinita multitudo angelorum, aliud [illegible], sicut [illegible] infinitatem, ut nationes [illegible] infinitatem [illegible] quas [illegible] et infinitas nationes angelorum, [illegible] existunt, quod infinitus in [illegible] [illegible] de nationibus.

Sed [illegible] pleniori [illegible] infiniti, et [illegible] divisionis [illegible] rogatur, an quodlibet infinitum, sit infinitum infinitis [illegible]

aliquid semel infinitum. Ideo repugnare infinitum semel tantum infinitum, ita contra philosophi 9a. 1m. paroles, qui 1a. parte [illegible] 1a. 4o. D. 6 tri[illegible] aderuit. [illegible] si infinitum [illegible], esset semel tantum infinitum, posset dividi in duas partes, quarum quaelibet esset finita; sed hoc est contra naturam infiniti: ergo repugnat infinitum, quod semel tantum sit infinitum. Major probatur: quod si dividatur in duas partes infinitas, ut etiam quaelibet altera [illegible] infinita, esset iam infinitum et [illegible] infinita [illegible] utraque. Major probatur: [illegible] finita [illegible] ; quod est contra naturam infiniti, [illegible] infinit[illegible] ; alioquin non essent finita. [illegible] ille partes [illegible] infinitum; sed [illegible], manent [illegible] per unionem [illegible] contra naturam infiniti, quod ipse [illegible] infinitum.

Contra [illegible] implicat [illegible] aliquid durationis [illegible] et [illegible] per additionem unius durationis infinitae mox [illegible] fieri infinita; quod infinitum [illegible] semel, sed infinitum [illegible] in infinitum. Contra 2o. [illegible] et fieri infinita additione unitatis [illegible] ; sed non [illegible] alia [illegible] infinitum [illegible] per additionem finiti [illegible] debet [illegible] infinitum [illegible] semel infinitum [illegible] infinitum, et 2o. [illegible] in infinita [illegible] partibus [illegible], ideoque quodlibet et infinitum [illegible] infinita [illegible].

Sed 1o. obiicies, [illegible] non posse dari [illegible] unum infinitum [illegible] infinitum infinita; [illegible] infinitum. 2o. infinitum [illegible] in [illegible] infinitum, quod infinitum [illegible] semel infinitum. Major probatur: [illegible]

duos oculos. Confirmatur; quia homo in tempore quo paucioribus oculis; [illegible] tot videt infinitis hominibus quot tenet infinitis. Tertio; quia decem unitates [illegible] cum nat[urali]: quia neque infinitis unitatibus [illegible] infinitis binarijs. Respondeo ad 1[um] [illegible] dando totum; quia neque infinitum [illegible] infinities infinitum, implicat Deum videre infinitum [illegible] infinities infinitum. Ad 2[um] concedimus, et non minus; quia infinitudo oculorum est infinitas infinita, et duplo major infinitudine hominum, quae etiam infinities infinita. Ad 3[um] concedam et non cedo. Ratio discriminis desumitur ex ipsa natura infiniti: unitatem in infinitum [illegible] unitatem sine fine; unitates autem sine fine possunt componere [illegible] sine fine, ternarios, quaternarios, etc. ad infinitum harum collectionem, [illegible] infinita repetitio unitatum: alias [illegible] finitae unitates, [illegible] quae finitae sint ad talem collectionem componendam [illegible] potest extendi, et non ulterius.

Rogas 2°: an infinitudo rerum possibilium [illegible] dicenda infinitas categorematice, vel syncategorematice? Respondeo [illegible] ex [illegible] loquendo [illegible] utriusque infiniti, talem infinitudinem neque categorematice, neque syncategorematice esse infinitam. Ratio est; quia infinitum categorematice debet actu existere, et syncategorematice etiam debet actu fieri, ideoque actu existere; sed multitudo possibilium nullo pacto actu existit: quia neque categorematice, neque syncategorematice est infinita. 2[um] dicitur tamen et aliqualiter poterit dici infinitudo categorematice infinita, quia [illegible] multitudo actu possibilium est infinita, 2°; quia [illegible] infinita actu [illegible] mentis divinae: [illegible] et obiectiva multitudo actu infinita: [illegible] categorematice infinita; [illegible] actus possibilitatis, et [illegible] sint improprie actu, talis infinitudo improprie, et 2[um] [illegible] categorematice infinita.

... infinita, et infinitum 2m numerum, de quo possumus duo inquirere: 1m, an multitudo creaturarum possibilium, quas Deus cognoscit, sit infinita, vel finita? 2m an sit actu infinita, possitque a Deo ... et actu existere. Circa 1m ... dari ... fuit, et ... hoc ... a Deo ... posse produci creaturas alias ... eas, quas produxit, aut producet: error tamen ille contemnendus ... damnatus ... Parisiensis ... Durandus ... Deum posse alia, et alia producere ... eas, quas produxit, ... tamen illa omnia esse numero finita; mens tamen ... doctores nimis ambigua est, sicut et ... censentia, ideoque ... rationibus ... hibendum ... multitudinem possibilium esse infinitam ... doctores ... ; addit ... scola thomistica infinitam nullam posse in actu poni, ... nullum infinitum posset producere; ... in hac ultima parte a thomistis ... nominales, et cum illis Hurtado, Arriaga, Oviedo, et alii ... posse Deum actu ponere infinitam multitudinem.

Sit 1a ... numero multitudo rerum possibilium est infinita, ideoque ... possibilia infinita ... individua etiam hominum, et reliquorum aliorum possibilium infinita ... sententia haec ... catholica, ... actu opositum esse errorem ... Probatur: designata qualibet multitudine finita adhuc et alia ... et alia ... possibilium: ergo multitudo rerum possibilium, quas Deus cognoscit, est infinita ... ; ... designata quavis multitudine finita restant alia, et alia, tali multitudine ... est infinita; ~~multitudo rerum~~ 2a ...

cognoscit distincte omne; sicut tuam infinitam, deinceps nosit multitudinem infinitam. Probatur antecedens: signata quacumque multitudine et finita non requirentur plura dictoria, si Deus alia produceret, praeter ea quae producta non requirerent dictoria; si alia produceret, et alia produceret et sic in infinitum: ergo signata quacumque multitudine possibilium alia, et alia possibilia; ergo non est nulla contradictio implicatio in eo, quod data multitudine rerum, aliae, et aliae possint a Deo produci, nec apparet difficultas in illis, sicut in existentibus, et possibilis ducimus, et possibilem numerum quantitatem.

Ceterum

Arriaga, qui in hac materia quoque verbo evidentias inclinavit in contrarium ait, dictum argumentum non evidenter convincere: quia dato, quod creaturae possibiles sint infinitae adhuc possunt aliae, et aliae addi; in hac autem nulla est implicatio; sed in infinitis creaturis possibilibus non possunt aliae et aliae addi; alioquin in illo infinito non essent omnes possibiles: ergo similiter collectioni finitae omnium possibilium non possunt aliae et aliae addi; quia aliter in illa collectione non essent omnes creaturae possibiles: quod est non tenemus argumentum concedere, atque nos non probat contentiosum. Sed facile respondetur: dato, quod creaturae possibiles sint infinitae, est ita infinitudo contradictoria, quae excludat totam collectionem possibilium, posse addi alias et alias, consequenter: sic excludat totam collectionem, non autem similiter dicendum est in finito creaturis possibilibus, etiam quae excludant totam collectionem possibilem, non ... non complectentibus totam possibilium collectionem, non autem.

Quodlibet infinitum est divisibile in infinitum, ideo praeter illa infinita sumantur posse illi addi alia et alia quantum est ex se; quod si tota collectio infinita cum omnibus possibilibus sumatur, nulla est posse fieri additio; alias tota collectio non esset accepta, id quod supponitur adeo: si tota collectio possibilium supponatur, praeter illam nihil

possit

possit Deus producere; alioquin si requireret tota illa collectio, sicut requirat pro, quod sit infinita, posset Deus aliquam plures ponere. Unde non requiritur ista, sed in numero finito potest claudi talis collectio possibilis; quia data qualibet collectione finita, in alia non datur in possibilibus, quia datur in creatura ad convenienti collectioni constanti infinitis creaturis possibilibus, hic et quae alias.

Sit 2a. Dico: potest Deus de facto producere infinitam quantitatem multitudinis, nempe infinitos angelos, infinitas animas rationales, infinitos gradus gratiae, et similia, inter quae nulla sit socialis relatio, neque unio. Probatur: potest Deus producere de facto quod de facto non implicat contradictionem; sed in angelis ... de facto non implicat contradictionem ... infinitorum angelorum: ergo potest producere infinitam quantitatem multitudinis. Minor probatur: quia infiniti angeli ... et unus ... natura alterius: ergo ... non implicant de facto contradictionem; nam de facto datur contradictioni in illa, quorum unus iste, non claudit naturam exigentem alterius: ergo cum angeli illi non ... habeant, non implicat contradictionem. Confirmatur: quia divina omnipotentia infinita: ergo res possibiles non implicant infinitum in actu; ... infiniti angeli nec possibiliter dextruant, nec unde actu requireret infinitam angelorum multitudinem.

Multo in gravi difficultate arguenda, ... solvere, quod infinitum conantur infinitum actu impugnare, quam melius non dimittu, ad eam tantam ... a cane in hac modo difficillimam. Et 1o argumentatur 1a positionis infiniti in actu: omnis multitudo creabilis habet ultimam unitatem; sed nulla multitudo habens ultimam positionem est infinita: ergo nulla creabilis multitudo est infinita. Maior probatur: quia ultima unitas est illa, post quam possit ... non datur alia. ... quia multitudo habens ultimam unitatem habet finem, quod est contra rationem infiniti. Secundo modo ... etiam ... falsam; alioquin ... ultimo

cum ergo non ita sit in serie finita ex quo ultima continet, quae rerum subjecit, cum ultra quam non est alia, quantitatem non reperies in multitudine infinita, cum ultra quodlibet non detur in finita.

2° quia si possibilis esset multitudo infinita angelorum; possent singuli angeli creari cum singulis annulis, qui possent in acervum congeri, et deinde numerare singulos annulos. Sed hoc est falsum, et implicatorium; quod et posse poni infinitum in actu. Minor probatur, tunc quia si singuli angeli binos annulos extraherent [illegible] pars angelorum manerent sine annulis, et contra acervus non esset infinitus; siquidem infinitum nequit exhauriri: tunc etiam; quia cum acervus ille contineat infinitos binarios annulorum, nihil obstat, quominus singuli angeli possent binos extrahere annulos. Ergo hoc esset implicatorium, patet; cum omnes angeli retinerent singulos annulos, implicat, quod possint extrahere, nisi prius fuerint a Deo multiplicati, ut singulis angelis bini reddantur annuli.

Respondeo, quod si Deus ita crearet angelos cum suis annulis, et in acervo componit, non posse singulos binos annulos recipere. Et bene probat argumentum: inintelligibile enim est, et contradictionem, annulos illos ex sola proiectione factos esse duplo plures. Ad confirmationem, qua hoc oppugnat, nego, quod media pars angelorum sine annulis manerent, nec propterea acervus esset finitus, tamen exhauriretur, id est pars infinita, qualis esset infinitorum angelorum, quod minime est contra infinitum, quod solum petit non exhauriri per partem finitam. Sequens probatio ex infinitudine binariorum de annulis urget; quia licet in illo acervo infiniti binarij sint, sunt duplo maiores binarijs collectionis angelorum, ideo opportet singuli angeli solos singulos annulos debent extrahere, aut si plures extrahant, aliqui angeli debent sine annulis manere.

3° quia si possit poni in actu infinita angelorum multitudo, sequeretur, quod posito ac

actu nō ma. omn. infinitorum, posset illi aliqua fieri additio; sed hoc implicat: quia et posse poni in actu infinitum. Ma. pr.; quia posito tali nō restant ad huc angeli infiniti: quos poterit Deus addi: quia poterit aliqua illi fieri additio. Mi. pr.: si posset fieri additio, sequeretur quod dictum numerum esse maximum omnium finitorum, ut supponimus, et non esse maximum; quia maior esset numerus resultans ex ipso dicto nō, et unitate superaddita, eo quod ita quod dictum numerum claudat aliam unitatem. Nec potest per additionem nouae unitatis ipse dictum numerum fieri infinitum: tunc quia finitum per additionem finiti nequit fieri infinitum: tunc etiam quia infinitum claudere deberet, unitatem illam superadditam ultra quam non est alia, et unitatem numeri finitorum maximi.

P. Arriaga necessitate huius difficultatis, eam esse fatetur nō 46 sibi non ocurrere, nec in aliis uidisse, quod dicit se uendum, seque malle fateri solucionem non uidere, quam dare aliquam, quam recipere, nec ibi ualeus intelligat. Sed contra. P. Arriaga afert argumentum hoc manifeste redarguere in aeternitate Dei a parte ante, et a parte post, et debuisset illi pleraque adhibere solucionem, et illum subtiresse, nec se in illorum iactare paralogismi impugnantes Dei aeternitatem firmatam ratione naturali, et supernaturali fide: melius quod alii nant supositum ma. ..., esse posse numerum omnium maximum inter finitos, quod eum deinde sic demonstrant: dato quocumque nō finito comprehenso maxima potest esse aliqua superaddi unitas: quia numerus decisinatus non erit maximus, cum maior sit, qui resultat ex illo nō maximo, et unitate: quia nō decisinatus est maximus, ut supponitur, et non maximus, eo quod sit alius maior possibilis: quia talis nō est impossibilis. Et animaduertit; quod cum supra talem nō restent infinitae unitates, nihil obstat, quominus Deus possit semitatem addere.

Sed dices: et possibilitatem numeri infiniti omnium finitorum maximi: Deus non potest producere simul non habendo numerum infinitum; sed collectio finitorum horum est nō finitus, et maximus inter finitos.

q. poni in numeru [illegible] maximu [illegible] pot, q. illa ppo. iden-
tica, itaq. ppa numeri multitudinis, sicut et illa hoc hom[illegible]
q. n. cu finitu maximu finitoru e collectio omniu unitatu [illegible] sine termino proveniendi
ad num. infinitu.

Replicabis, seu propositione videtur, cuius mag[illegible]
sio, et eius oppositu, esse potest talis numeri collectione. [illegible]
[illegible] propria contradictio; n. m. ppo. illa e identica, et si tamen dicit,
multa ppa. falsissima esse identica, ut illa: pot Deus producere [illegible]
[illegible], q. pot producere: pot Deus peccare peccatu, qd pot peccare: pot
[illegible] extensione q. pot pati, et [illegible] in de subiecto inseparabili,
ideoque falsa. ppo. autem negativa n. identica, [illegible] in ppa identica subiectu
et predicatu debent esse totalit. in se totaliter [illegible]; in presenti autem
subiectu e Deus, predicatu pot producere n. sine fine procedendo ad numeru
infinitu et [illegible] q. predicatu n. identificatur cu subiecto, sed potius involvit
aliq. repugnantia, sicut et predicata ppa. quas supra tulimus.

[illegible] extensio [illegible] infinita.

Dixi circa multitudine actu
infinita diximus precedentibus, in hac actu [illegible] de magnitudine, seu
extensione infinita actu: [illegible] magnitudo quantitas continua, sicut
est multitudo discreta quantitas. [illegible] resolutione, [illegible]
[illegible], tamquam mihi certissimu suppono, n. posse dari magnitudine aliqua
infinita actu, cu. determinata aliqua figura, n. sphaerica, sed artificiali, aut
naturali: ergo dari n. posse circulum, triangulum, aut quadrangulum infinitum,
qd pt ex supradictis, ubi probavimus, n. posse dari infinitu [illegible].

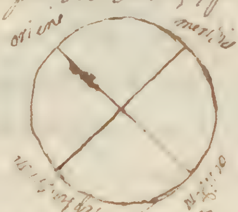
Quare [illegible]

[illegible] impossibile e utrumq. aliud infinitum, et ita actu infinita, q. artificiali,
aut figurae: similiter impossibile [illegible] infinitum [illegible] naturalis figurae.

Ca

circumrão à verite; q° rei cuiuscumque figura constituit ex ultima corporis superficie in tanta, aut i ita, [illegible] eiusque quoque dispositio: ubi d nulla terminus, nulla ē ultima superficies. Et rão in figura corporis humani facile explat; nā in corpore humano infinito oia infinita ee debent: ecet q° capud infinitum, collum infinitum, similiter pectus brachium, manus et digiti infiniti, imodi digitorum articuli erunt infiniti: in brachio manus incipere infinita, i brachium eet infinitum.

Dico tamen
qā n nullos autores int quos ē D. Obiedo, posse duas lineas ab [illegible] uno puncto in hac piramidi extendi in infinitum, dummodo nulla intelligat: in illa piramidi vocis et certum capio, quae ī ctrāe aliqd recedant corpora infinite extensa versus omnes ptes, et n eēnt eiusmodi piramides infinitae, i maiores corpore versus oes ptes infinitae si infinitae lineae. Datae si in hac in medio crucis sint se secantes, q quidē lineae infinitae extendunt, et quatuor eiusmodi piramides efficient, quae tota illa infiniti corporis magnitudinē in quatuor ptes dividunt, ut pt in sequenti figura.

Dari etiam cognoro, quā rāe posset recedi una linea infinita versus orientem, et in alia recedant infinita versus meridiem, q duae lineae se tangant in pūo. Si autem hae recedant, nario recuriat in spatio intermedio piramidis infinita, ut aspicit respicit in spiacta figura, cui nulla sit amplificatio in piramidis illa, quae dicimus, infinita versus basim, ei implicat extensionem, seu magnitudinem infinitam.

Celebre est Ca-
thedrā pyramides illas infinitas fuisse solidas, additā ad ptē ... si eet, solis piramidis infinita, eet possibilis latitudo infinita clausa his

sed implicat latitudo infinita clausa terminis: ergo impossibilis eiusmodi piramidis infinita. Maior probatur [illegible] sic sit manifeste: latitudo inter regulas inter lineas illas piramidales infinitas, est infinita, sed illa latitudo est clausa terminis: ergo si possibilis illa piramidis infinita esset possibilis latitudo infinita clausa terminis. Minor ita probatur maior probatur: quia latitudo piramidis est distancia inter capita inter lineas piramidales, sed distancia inter ipsa inter lineas piramidales infinitas est infinita: ergo latitudo inter capita ~~[illegible]~~ inter lineas piramidales infinitas est infinita. Maior haec probatur ex principiis mathematicis; quanto magis distant lineae piramidales a centro, magis distant inter se; sed si lineae piramidales sint infinite longae distant infinite a centro: ergo distant infinite inter se.

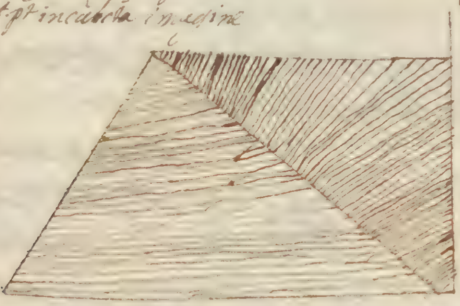
Confirmatur; quia quo maior est longitudo linearum piramidalium, tanto maior est inter illas latitudo, sed longitudo illarum est infinita: ergo et inter illas latitudo infinita est. Maior probatur ex suppositione quod lineae illae eius porcione disiungantur, ut ubicumque libuerit rectis duabus lineis perfectis fiat triangulus. et potest exigi; quod piramidis [illegible] ut ad unius longitudinis palmum maior sit uno palmo latitudo: si longitudo est infinita a fortiori erit latitudo infinita; hoc argumentum ita evidens visum est Arriaga, et Spinola ut propter illud iudicarit concedendum infinitum terminis clausum, non tamen adeo evidens iudicamus, infinitum non posse terminis claudi, et concessit [illegible] alio principio tenemus, possibilitatem piramidis [illegible] propter illa infinita terminis clausa negemus. sed de eo [illegible] hoc non [illegible] evidens, ut probabiliter non habeat solutionem.

Contra illa piramide adverte, aliud esse in illa piramide esse infinitas latitudines maiores et maiores, et longe aliud existere unam actu latitudinem infinitam. Primum quidem concedimus et ideo argumentum facere videtur; [illegible] omnis falsum, et nulla via [illegible] argumentum [illegible] ex aliqua latitudine finita una simul latitudo, dentur illae omnes in latitudine lineae [illegible]

ro

disponi; sicut et ex infinitudinibus una par latitudo, sint istae longitudini in longitudine subiecti ab ista in piramide illa. sunt infinite latitudines maiores et maiores in resultat ex illis cuncta ... infinita; quia illae non in latitudine, sed in longitudine piramidis dispositae sunt. et quoque quomodo mihi esset demo; quod latitudo piramidis consideratur aliquas contractas partes longitudinis et quasque partes contractas longitudinis considerent, itaque habent, ut sicut eadem longitudo infinita, ita et inter illas latitudo infinita erit; quod tamen nulla pars contracta, quod infinite longa sit in tota piramide, ideo in tota illa nulla est infinita latitudo.

Probat hoc, ex exemplo; dicit: sub recta rectilinea piramidis linea recta ducatur infinite longa, et ab illa ducantur infinitae lineae perpendiculares, maiores et maiores ad manca..., inde lineae piramidales tangant, nulla ex illis erit linea infinite longa; quod illae infinite lineae non in longitudine iunguntur inter se, ut patet in subiecta imagine

2

similiter modo de infinitis latitudinibus maioribus et maioribus quae sunt in illa piramide dicendum erit, quod nulla ibi est latitudo infinita. Res ad ... ... erit... maior ad cuius probationem, maior ... nanda est, non ... ratione ... cuius maior ... probatio discutienda est: quo magis distant lineae piramidales a centro, eo magis distant inter se, propter quod plus et plus distantes in infinitum, ... per aliquas partes contractas infiniti distantes, non ... sic ... ratio ... ... erit: quod maior est longitudo per partes plus et plus distantes a centro, tanto maior est latitudo

p ptes uniuersaliues qlures plus dictan tes a ptibus alterius, 2 cedo ma. alit no ma.

Breuit hic etiam me expedio circa intensionem caloris infinitam intencio q. e id p q aliq magis calidum, aut magis frigidum est. q intensio pot dupliciter in telligi 1o pro additione gradus ad gradum in eadem subiecto; 2o pro productione nobilioris qualitatis perfectioris: pro additione graduum ad gradum usque dum fit subiectum magis calidum, q plures gradus caloris inexcitat; pro productione vero nobilioris qualitatis perfectioris, et q thuis clariorem producit, pro quibus denominatur clarius uidens. Verum additio graduum ad gradum pot dupliciter euenire, 1o pro gradus similes et amogeneos, 2o pro gradus etherogeneos, et dissimiles: id circa intensionem, q fiat per gradus similes et amogeneos censeo, posse dari infinitam. Et prob; q possunt, ut constat ex dictis, infiniti gradus caloris sine similes: q si isti in eodem subiecto ponantur simul, dabitur infinita caloris intencio; sed nulla datur implicatio in eo, q d infiniti gradus caloris possint simul in eodem subiecto ponantur: q nulla datur implicatio in eo, q d detur infinita caloris intensio.

Dices: resultabit et non resultabit infinita intensio: q implicat. Prob. ante quoad 2am partem; q licet sint infiniti gradus, ponentur nec infinitum possibilium: q licet sint infiniti gradus, pot non esse omnis intensio possibilis. pt ca; q e x ma no gradu maior intensio resultat. Hinc vero infert, ex infinitis gradibus non resultare infinitam intensionem; q si infinita resultaret intensio, nulla est possibilis intensio, q ibi non clauderet. Neo 1o hoc argumentum non probari impossibilem esse infinitam intensionem, q non io ex infinitis gradibus, sed ex omnibus possibilibus resultaret. Neo 2o in infinita intensione claudi omnem intensionem finitam excogitabilem, et hoc satis est ad intensionem finitam. Unde illa ultima propositio ultima erit: si infinita resultaret intensio, nulla est intensio possibilis finita, q ibi non clauderet; 2cedo ante: nulla est intensio

po

Instantias, et argumenta solvimus de extensione corporis infinita.

Licet solutio a nobis tradita in praecedenti argumento illi adeo certissima erit, ut nullum dubitandum mihi relinquat locum, adhuc tamen posset adversarius instare sic: si detur superficies quaedam, undique quaque infinita illa posset duas lineas infinitas in uno puncto intersecare, ita ut altera linea versus orientem, et occidentem, altera versus septentrionem tendat et meridiem, ut in illa figura apparet, quam dedimus in praecedenti pagina 2°. Tunc sic: piramidis infinitae ibi signata a linea, quae tendit ad orientem, et a linea, quae tendit ad meridiem, clauditur latitudine infinita: quae latitudo infinita potest claudi sic, ut impossibile est eiusmodi piramidis infinita. Tunc patet; quod latitudo inter ipsas inter illas duas lineas infinitas est quarta pars latitudinis infinitae totius superficiei; sed ista pars latitudinis infinitae non potest non esse infinita; quia est limitata, quoniam infinita fieri ex quatuor [illegible] finitis, quod dimensum est: quod est contra. Ideo, spatium inter etiam inter duas illas lineas piramidalis infinitas non est 4ta pars latitudinis illius superficiei: aliud enim est esse 4tam partem corporis illius, et aliud esse 4tam partem latitudinis corporis illius, ut patet in quadrangulo, aut in circulo etiam finito, quae ob oculos vidimus; piramidis enim illa, quae inter orientem, et meridiem, est sicut 4ta pars illius corporis rotundi, non habet 4tam partem latitudinis eiusdem corporis.

Posset instare 2° adversarius in una quaque linea illius piramidis infinitae, posse dici quod si ad singulos palmos longitudinis singula puncta, a quibus rectae lineae educantur, et infinitum extendunt in utrumque latus,

Nunc sic inter illas lineas rectas intercipiantur infinitae partes latitudinis aequales, et in latitudine dispositae, alteram post alteram ad latus alterius: quod ex illis infinitis partibus latitudinis una latitudo infinita clausa tota resultabit, quod apud nos implicat. Verum est, quod si lineas omnes, quas modo in piramide illa distinximus, Deus intus adaequet, quamquam sine eis verum nos addititiis partibus aliis certe ad utrumque latus piramidis, habebunt latitudinem infinitam ex infinitis partibus latitudinis resultantem, ut apparet in subscripta imagine.

Hinc autem videtur inferri in piramide illa claudi latitudinem infinitam; nam certe extra piramidem est latitudo infinita, quae quidem resultat ex tot partibus latitudinis, quot sunt intra piramidem: sicut quod extra piramidem est infinita latitudo, sic etiam erit intra piramidem.

Ad instantiam quo admisso cavillo, dicunt quod quae sequuntur: inter illas lineas rectas intercipiuntur infinitae partes latitudinis aequales, et in latitudine dispositae, ita ut omnes aliquas in una iungantur latitudine, non autem: item ut in latitudines maiores et maiores dirigi infinitae dispositae sint, procedendo autem. Adverte itaque infinitas partes latitudines aequales claudi intra piramidem illam; sed adhuc nulla pars est in tota illa piramide, in qua infinitae

partes

pte latitudines coalescant, in qua in illius puncto litteralis infinita quod latitudo trahitur; quod tamen maximum et minimum est infinitum latitudo piramidis, ideo debent esse finite partes latitudinis eius inaequales, seu maximum et minimum.

Hinc fit ut ista tota illa piramidis latitudo per lineas rectas divideretur, quae pertenderent, usque ad lineam rectam, quae tangeret piramidis punctum, et ad utramque quae latitudo alicubi assignabilis reciprocaretur, usque in quantitate illo piramidis ad utramque quae latera per lineam rectam dat infinita latitudo; nulla tamen intra piramidem, in qua nullum punctum est ab uno latere aeque distet infinita latitudo, ad oppositum piramidis latus extenderetur, ita existit infinitis latitudinis partibus una quidem infinita. Ex positis huc usque perspicua de infinita piramide difficultas; sed iubet ad hunc obtainendum [?] absque cavilla colligere, quod quodlibet minimum tamen infinitum: occiduntque [?] quod non est ratio apprehendi: nulla entitas potest esse pars rei, quae certa non habeat ultimam; quia ablata non debet tollere, et qua posita ponatur; sed infinitum in numero nullum tale habet ultimum: quod infinitum in numero non est aliqua entitas, quae possit poni pars rei. Maior, inquit, per se patet; probatur minor; quod ultima totius nihil est aliud nisi pars; sed infinitum in numero nullam habet partem determinatam, quae cum quaecumque assignentur partes certe determinatae ad illud constituendum, non sunt partes certe et determinati infiniti; namque existeret collectione una aucta [?] post, maneret adhuc infinitum. Usque hic quoque nos, et rogatis, cum quod assignemus, quod datur in infinito, et ex illis tandem semel et iterum redibit. Constat, quod infinitum, quod infinitum simpliciter habere debet duas medietates, ex quibus, est aliud ponatur, et constituat infinitum, et quarumque qualibet ablata non maneat infinitum; sed si dici eius modi medietates, maneret adhuc infinito, quaelibet earum ablata, quod maneret [illegible] non maneret infinitum, ut dimittatur [?].

An

Ante quam directe rationem arguam, notandum est in illa manifesta ve[r]sio: hoc modo arguendo est quia potest non cognosci simul a Deo infinita, quia positis eternis [illegible] tunc erunt cognoscibilia; neque de tota illa collectione futurorum [illegible] possibile fieri argui, ut qui habet, non posse tota illa simul a Deo cognosci. Pro veritate itaque argumenti ad rationem aliam pariter loquendo [illegible] quia non potest aliqua parte rei dari, nec de potentia absoluta, quin habeat certam et determinatam essentiam; sed poni aliquid in rerum natura non habet certam et determinatam essentiam; ergo poni aliquid in rerum natura non potest pariter parte rei. Maior illa in qua totum argumentum fundatur, nisi [illegible] ex doctrina [illegible] in particulari ratione tali [illegible] aliquid in rerum natura. 2º quia rogare possumus Doctorem, ut nobis [illegible] id quod est causa ut aliquid ponatur, et quolibet [illegible] est causa; quia poterat aliquid poni, et istud non poneretur [illegible] quia aliquid potest in rerum natura deficere: quia ut deficiat aliquid, causa requirit, ut aliquid deficiat, quod [illegible] aliquid causalis requiritur, ut aliquid [illegible] dicatur.

Ex mente auctorum [illegible] requiritur [illegible] quia dicunt, nihil determinate requiri, ut aliquid ponatur aut deficiat, [illegible] ponendum sit, aut deficiat aliquid, nisi aliquid determinate deficiat, aut ponatur; [illegible] dicendum [illegible] dicunt [illegible] illa [illegible] positione, cuius [illegible] requiritur, quod specialiter importat [illegible] quod ponatur quam aliquid ponitur, et aliud [illegible] quod [illegible] debeat, ut ponatur aliquid. [illegible] in [illegible] de infinito [illegible] infinitam multitudinem poni determinate in rerum natura [illegible] illam multitudinem determinatam [illegible] aut [illegible] aut poni infinitam, non requirit hanc, aut illam multitudinem determinate, sed [illegible] infinitam [illegible] infinitam [illegible] ad rationem infiniti [illegible] certitudinem [illegible] quod [illegible] determinate [illegible] quod ad [illegible] requirunt id, quod [illegible]

in q. in mediis, terminibus non continuis adducit: sic etiam in linea [illegible] ad infinitum deum media tantum infinita requirant, si in ista in termediis etatis, ita tamen ut non nocius vite, quam ille de tra.. requisitione.

Obiicit

2º omnis multitudo debet esse in aliqua specie multitudinis; sed nulla species multitudinis potest esse infinita: ergo nulla multitudo potest esse infinita: Maior patet; probatur minor [illegible] numeri [illegible] specifica dari realiter poterit. Minor probatur quia species multitudinis sunt [illegible] species numerorum, numerantur autem nulla species est infinita, [illegible] numeri [illegible] mensurant, requirit autem infinitum mensurari mensura infinita. [illegible] quod [illegible] millies ponatur alias simul poni, [illegible] tamen infinita, simul poni repugnat cuilibet speciei multitudinis.

Deo argumentum hoc [illegible] in infinita creaturarum [illegible] facto a Deo simul cognoscuntur. Unde [illegible] Ad illius probationem [illegible] cendum [illegible] infinitum, quod sine numeri [illegible], licet [illegible] finitum mensurabile dicamus, et infinitum dicamus innumerabile, licet nobis [illegible] numerationes finitas. [illegible] mensura [illegible] in infinitum requisita infinitum [illegible] mensuratio infinita, si mensurationes finitae sint, [illegible] sint infinitae mensurationes. Unde [illegible] ad probationem [illegible] operari infinitum quilibet speciei multitudinis [illegible] finitum.

§ [illegible] IV et ultima

An sit possibilis creatura summa maxima vel minima in genere perfectionis?

Dari sunt creaturas possibiles alias et alias magis perfectas sine fine, concedere [illegible], quia [illegible] creaturas possibiles infinitas [illegible] individuis, [illegible] magis et magis perfectis sine fine. [illegible] Chaos [illegible] de individuis, non repugnat dari alias et alias sine fine magis perfectas, [illegible] possibilitate aliqua [illegible] sine fine possibilis species magis et magis perfectas, [illegible] individuis. et [illegible] speciebus [illegible]

in

in dispositivi exigeretur, ut [illegible] in [illegible] modo [illegible] fundament. in omni creatura [illegible] [illegible] creaturae [illegible] non terminetur in potentia, an [illegible] posset aliqua [illegible] perfectionis, ut in ista potentia creaturae [illegible] naturae [illegible], an in [illegible] possit [illegible] perfectioni; ut [illegible] imperfectior.

Possitne creatura omnium perfectissima, et omnium imperfectissima dari? [illegible] Arriaga disp. [illegible] physicorum [illegible] [illegible] Durandus, [illegible] et Baconius, creaturam omnium perfectissimam negant; Sanchez, Thomas, [illegible] [illegible] et in utraque media sententia, [illegible] in [illegible] [illegible] possit creatura omnium infinita imperfectione, [illegible] omnium suprema [illegible] perfectissima [illegible] [illegible].

Non possit creatura omnium possibilium perfectissima. Probatur: posita quacumque creatura [illegible] perfecta [illegible] alia et alia perfectior in infinitum: ergo [illegible] possit creatura omnium possibilium perfectissima. Consequentia; quia si posita creatura [illegible] perfecta [illegible] alia et alia perfectior, evidenter creatura [illegible] perfectissima, talis [illegible] [illegible] illa possit alia perfectior. [illegible]; quia si posita [illegible] creatura [illegible] [illegible] supponeretur creatura omnium possibilium perfectissima, [illegible] a Deo alia perfectior illo, [illegible] duo contradictoria; [illegible] creatura possibilis [illegible] possibilibus, et [illegible] alteri [illegible]: [illegible] quacumque creatura [illegible] perfecta, [illegible] alia et alia perfectior. [illegible] creaturas [illegible] in infinitum, [illegible] [illegible] quaelibet [illegible] [illegible] contradictoria. [illegible] possit; [illegible] [illegible] priorum [illegible]. [illegible] perfectior [illegible] [illegible] [illegible] a Deo creatura perfectior [illegible] duo contradictoria.

Sed obiicies 1°. [illegible] possit creatura omnium perfectissima; [illegible] possit [illegible] maxima, [illegible] plures [illegible] creaturae [illegible] excedentes; [illegible] [illegible] excedentes, [illegible]: [illegible] creaturas possit [illegible] aliqua [illegible] maxima, [illegible] duplex contradictoria. [illegible]

ma

ma. pono hoc, et si cardinalis: seu creaturae supra hoc, si excedentes excessa, non tamen excessa nihilitas, et nullae excedens: quia non numerus creaturarum excessarum maior est numero excedentium: quia plures excessa, quam excedentes. Antecedens probatur, quia omnis creatura excessa, requirit aliam excedentem: quae non sunt plures exce[illegible] excedentibus. Antecedens concedendum, nam negandum. Ad huius probationem dicendum non quaelibet creatura excessa requirit aliam excedentem, quia summa sit excessa, [illegible] [illegible], quia non sit excessa, non omnis. Unde licet semper maneat illa, quae excedit, et excedit, numerus excessorum semper est maior, quam numerus excedentium.

Si autem argumentum est alicuius roboris, probaret esse impossibilem aeternitatem a parte post, et variationem in aliqua nocte, quam dies non subsequatur, non tantum essent dies aeternitatis, quam noctes; sed etiam non essent plures: quia nulla existit [illegible] in aliqua nocte, sequitur [illegible] ex plexu dictorum. Prima, et pono diem hodiernam, et sic arguo: omnes dies, qui deinceps sequentur, habent ante se noctem; dies vero hodierna ante se nullam habet; ergo [illegible] noctibus: quare essent plures dies, quam noctes. Et [illegible] [illegible] dies, [illegible] non [illegible] dies quam noctes. Ecce paradoxum, quod solvere [illegible] Arriaga dicendo, post [illegible] dies sequi noctem, quam dies [illegible] semper dies [illegible], quam noctes, [illegible] una dies, quae non antecedit.

[illegible] in collatione omnium creaturarum dat summa perfectio [illegible] Dei in perfectione; sed ea perfectio [illegible] non dat in aliqua creaturis: quia in aliqua [illegible] in aliqua, [illegible] [illegible] non posit Deus perfectiorem aliam producere. Maior probatur; quia extra collectionem omnium creaturarum non potest Deus aliam creaturam producere. Minor etiam, quia summa perfectio creata non datur in omnibus creaturis. Confirmatur: Deus incipiendo ab hoc cognoscit quis illum excedat, et rursus, quis illum, et sic de [illegible], et de omnibus creaturis in particulari cognoscit, quae eas excedant, et a quibus excedantur; hoc autem involvit, quod creaturae sint infinitae: cum discursum [illegible] cum [illegible] ad unam, ultra quam non progreditur, cui debet per ipsas [illegible] ascendere, cognoscet illam, quae ipsi Deo immediatior est, et haec est omnium suprema

[illegible] et negatibile creaturam esse possibi[le]

[illegible]

Deo [illegible] distinguendo [illegible] ea [illegible] dicit[ur] [illegible] a parte subjecti, concedo m[ino]rem in omnibus concessive, nego minorem [illegible] dicat, nulla creatura recessim[?] [illegible] summe accedit ad Deum: quia nulla creatura est possibilis, que in sua collectione [illegible] ideo esse summum accessum ad Deum necesse est dari in collectione, sive in omnibus creaturis collective acceptis. [illegible] ad [illegible] rationem concedo antecedente, et nego [illegible] consequentiam [illegible] possibilem creaturam, [illegible] non [illegible] Deus cognoscendo [illegible] infinitas perfectiores [illegible] perfectiores, sicut [illegible] possibiles creaturas alias [illegible] immediatas Deo, et [illegible] possibilis alia, et alia immediatior sine fine: ergo potest [illegible] dari tantum creaturam esse possibilem.

[illegible]

[illegible] ex prima deducitur: [illegible] possibilis creatura omnium possibilium imperfectissima. Probatur: posita qualibet creatura quantumvis imperfecta, non repugnat alia et alia imperfectior sine fine: ergo [illegible] possibilis creatura omnium possibilium imperfectissima. Probatur antecedens; quia si posita tali entitate formica, quam suppono esse creaturam omnium possibilium imperfectissimam, producat Deus aliam imperfectiorem formica [illegible] requiruntur duo contradictoria; [illegible] formica [illegible] et creatur[a] [illegible] formica imperfectior [illegible] quid possibilium, [illegible] ultra [illegible] rationem: ergo posita qualibet creatura quantumvis imperfecta non repugnat alia, et alia imperfectior [illegible] in infinitum ex hoc capite probabimus; nam creatura imperfectior formica, [illegible] formationem formica: [illegible] posita formica producatur [illegible] creatura imperfectior [illegible] requiruntur duo contradictoria. [illegible] possibilis creatura omnium possibilium [illegible] creatura omnium possibilium imperfectissima; eadem [illegible] repugnantia.

Dices quod distinctio, et communicatione divinae communicabilitatis, communicabilitas cuius sit infinita, potest perfectior et maior et minor sine fine; at vero creaturarum imperfectionem consistere in remotione a perfectione, seu propinquitate ad nihilum, quae talia potest esse, ut nihil mediet inter ipsam et nihilum. Confirmatur primo; quia species sunt sicut numeri, ut fert commune philosophorum proloquium; sed in numeris licet non sit possibilis omnium maximus et tamen possibilis omnium minimus, binarius scilicet ultra quem non est alius possibilis: ergo similiter in speciebus rerum omnium possibilium, quamvis repugnet omnium perfectissima, et maxima, non repugnabit, omnium imperfectissima, et minima. Confirmatur secundo; quia de facto materia prima a philosophis censetur imperfectissima specierum, et tantum non nihil: ergo possibilis est creatura omnium creaturarum imperfectissima.

Respondeo dis-
paritatem illam excogitatam inter creaturam perfectissimam, et imperfectissimam nullam esse; quia si remotio a divina perfectione sit causa imperfectionis, cum qualibet remotione posita, non repugnet esse aliam maiorem, sequitur quod posita qualibet creatura, sit possibilis alia magis et magis imperfecta: unde etiam sequitur, nullam posse ita nihilo appropinquari, ut non sit appropinquatio maior possibilis. Ad confirmationem nego maiorem illa accepta unitate: sic enim importat, quod sicut omnes numeri excedunt, sive excedunt duo aequales, similiter omnes species sunt inaequales quod falsum est, non cum nulla sit repugnantia in eo, quod duae species summam servent aequalitatem: quando ergo dicunt philosophi species esse

si

sicut numeros, voluit significare, quod sicut numeri sunt inequales, ita in pluribus speciebus datur inequalitas. Ad secundam confirmationem, natura materiam primam esse imperfectissimam omnium specierum, non solum possibilium, sed etiam existensium; imperfectiores enim sunt illius proprietates, et actio per quam producitur.

Sit tertia conclusio: potest Deus simul ponere in actu omnia possibilia; ita ut nihil cognoscat Deus ulterius esse possibile, his exceptis, quae inter se impossibilia sunt, ut assensus et dissensus eiusdem obiecti in eadem potentia, et idem est de amore et odio. Potest igitur Deus simul producere omnes angelos possibiles, omnes mundos possibiles, et sic de reliquis. Ratio est quia in hoc nulla clauditur implicatio, neque contradictio: ergo ea omnia potest simul divina omnipotentia, quae infinita est. Neque contra hanc assertionem video aliquod argumentum, quod non possit solvi ex dictis cum de possibilitate infiniti in actu, et haec pro tertio hoc Aristotelis libro in praesenti sufficiant, ne in infinitum protrahatur.

DSPº VII phicorum

DE LOCO TEMPORE

AD LIBRUM VII^{m}

Aristotelis.

2. Difficili quaestione utilissimam huius libri materiam absolvemus, in qua egit Aristoteles de loco, in quo corpus naturale existit, et movetur, et de tempore in quo durat. Res utraque certe difficillima: siquidem de natura loci disputans Hesiodus veterum philosophorum poeta teste Aristotele hoc libro quarto caos conciverit primum et antiquissimum rerum omnium conditarum, quasi primum oportere, ait Aristoteles receptaculum rebus omnibus praeparari. quod tamen absurdum ego maiori opportunum confessione, quam illud rerum omnium caos. de tempore vero recte fatetur Augustinus libro undecimo confessionum capite decimo quarto: quod sit tempus si nemo ex me quaerat scio, si quaerenti explicare vellint, nescio. sed ad locum tempusque pro modulo nostro explicandum accedemus.

Q. 1a

De loco reali, in quo corpus naturale existit.

St. 1a

Existentia et essentia loci explantur.

Docuit Aristoteles hoc libro 4° textu 41° locum realem esse extremum primum immobile corporis continentis, sicut communiter dicitur ultima superficies corporis continentis immobilis quae de facto exemplo potius declarat, quam terminorum explicatione. Igitur vas plenum aquae continet aquam quod vas in primis corpus est deinde habet duplex extremum, seu duplicem superficiem, alia dicitur concaba qua vas aere, vel alio corpore cingitur, alia est convexa

su

superficies, quae primo et immediate tangit aquam · in qua ratione concava superficies est locus realis aquae; est enim extremum corporis continentis aquam: ergo vas per istam superficiem est locus aquae. ~~[illegible]~~

Sed hic restat difficultas quae certe maxima ~~[illegible] concava superficies vasis sit locus aquae~~, torquet auctores, qua ratione locus debeat esse immobilissimum extremum continentis, quae superficies vasis sit locus aquae, excepto de loco in locum transfert, et movet, cum movetur vas: ergo locus immobilis non est. Hunc nodum hucusque solvebant aliqui, qui de illius solutione iuxta mentem Aristotelis desperant, illum secuerunt, et de [illegible] alias loci cedunt. Alii recurrunt ad quosdam recentiores, vel scilicet centrum terrae, et polos mundi fictos non reales, sed imaginarios confictos. sed recentiores isti, et loca, fictitia oportuna fuerint, si [illegible] quaererent, quod hic cosemus locum intrinsecum, non vero quando realibus entitatibus, quae vere et absque fictione sunt in loco, verum locum intelligimus.

Aliis facilius loci immobilitatem cum Aristotele defendes. extremum itaque [illegible], sive ultima superficies in tantum locus est, inquantum continet rem locatam; illam vero continet in quantum est illi praesens; sicut tota loci [illegible] praesentia in aqua, etiam vas non erit locus aquae: ergo de ratione loci est praesentia in re locata; at quia praesentia [illegible] immobilis, si quidem est ubicatio, quae est immobilis, vere [illegible] in [illegible] efficaciter [illegible] bimus: ergo locus immobilis est: [illegible] [illegible] philosophus locus est extremum [illegible], et immobile corporis continentis. sed [illegible] ergo locus dicitur absolute immobilis; locatum vero mobile, [illegible] locatum [illegible] praesentiam est immobilis: ergo [illegible] immobilitatem [illegible], quae propria est loci. [illegible] locus [illegible] immo-

bi

bilis, quia spacio immobilitas n̄ competit ẽnti; sed rñ q̄ rentis ẽ ens
ẽ immobile; nullum enim p̄cencia pōt abeire qua in aliam dif ferri:
q̄ q̄ [illegible] immobilitas ñ ẽ illa, quam p loco exigit Aris.

Ad 2ᵐ dic quando
mr. loca absoluta dr immobilia; locatum vᵒ mobile mat̄ sumptum,
concedo ma. fatis sumptum locatum, nō ma. locatum in ẽẽ talis constitu-
it p locum; cumque locus sit immobilis, necesse ẽ locatum in ẽẽ talis
immobile ẽẽ. Vn [illegible] immobilitatem locati dari negat ẽẽ, q d sit
cōmobilitatem locati, ut possit illum in [illegible]: quare concedo mi. ñ solum
signet entitatem, q ẽ in loco, et ipsum locatum solertibus ñ posse
moueri, et nā corpus q ex qua obtineat dr constitutiba locis actu-
alis, et locati in ẽẽ talis. Ad 2ᵐ replicam, concedo ma, et dic quo
mi. rāe p̄cencię ȩ ens ẽ immobile sub denominatione [illegible],
et locantis; concedo mi. sub aliis denominationibus absolutis
a loco nomi. quia in rāe [illegible], et alio rāli ñ reddit immobilis
rāe absolutis, siue loci; q denominationes illi [illegible] per
dentes ab [illegible] loco tamquam a [illegible], reterum idem qui nū ẽ hic,
illic, aut alibi reddit immobilis inquantum ẽ in tali ił tali
loco, et hoc pacto immobilitas ẽ com̄ oī enti, illi inquantum ẽ
in loco, q d idem primum ẽ, dic locum oēm ẽẽ immobilem, et q caelum re-
sultans ex loco et re, q ẽ in loco, inquantum ẽ in loco.

Sed p̄ hanc
obiiciet: 1ᵐ dex hincque traditam circa nā loci: 1ᵐ; q turris immota
manet, et in eodem loco, quamuis aer illam circumdans agitet
et mutet: q locus illius ñ ultima superficies aeris illam circumdan-
tis. 2ᵐ; q cum aer etiam ultra conclauim mutat locum, et in diuersas
manifestas regiones; sed tamen eadem ẽ ultis superficies illius
continens: q locus ñ consistit in ea superficie, siue extremo. 3ᵐ; q p̄t
aliquod ẽntia, tale sit in loco; nec caelum empireum nec alio in ui[illegible]

[illegible]

ex parte; q. superficies illa n. est illud: q. locus n. e. extremum corporis continentis. 4.m q. motus localis tendit ad locum tam intrinsecum quam extrinsecum, sed dum corpus stat

in eodem loco intrinseco movetur, n. tamen in extremum aeris circumdantis corpus: q. iste extremum n. e. locus. 5.m q. superficies corporis ligni circum-

dat relictam per superficiem intimam ligni, sed n. e. locus ligni, alioquin lignum

esset locus sui ipsius: q. extremum ... n. e. 6.m q. extrema per-

fecta q. movetur in suo centro mutat locum; n. mutat superficiem cor-

poris ambientis: q. superficies n. e. locus. 7.m q. bene moveri ...

fera: moveri autem nequit sine ... sine mutatione loci, ... etiam

... q. ... in ... loco ... mercurij; semper ...

... eadem superficiem ... cum n. mutat superficiem corporis

ambientis.

Ad has objectiones solutione ex placitis, et ... de loco

doctrina ... Ad 1.m ... manet,

et in eodem loco intrinseco, ... et ... eodem loco extrinseco,

n. tamen ... extrinsecum, quem ... finibus ...,

dari etiam locum intrinsecum, ... ubicationem intrinsecam ... ubi-

catio manet eadem et ... manet etiam ... intrinsece im-

mota, n. v.o extrinsece; q. aer illam circumdans idem n. e. ... vir-

tualiter idem sit, hoc e., ... ad munus locandi ..., quia ...

... identibus ratione, ... imo plures ... adhuc

eundem e. locum ... Ad 2.m ... motus ... m-

utat locum intrinsecum, ... mutat locum extrinsecum, n. ... cum

eadem manet ... superficies idem locus extrinsecus ... manet,

... n. intrinsecus; q. ubicatio ... in motibus ... quam-

libet ... motum, ... mutet locum intrinsecum et

extrinsecum ... mutare locum ... n. ... q.

... motibus ...

Ad 3.m ... quod ...

tat si in loco intrinseco vel extrinseco, concedo maiorem in loco extrinseco, nego maiorem quoad quos intra celum empireum sunt, habent locum intrinsecum et extrinsecum. celum empireum igitur. cum nullo corpore circumscribatur, in loco extrinseco non est. Ad 4um dicendo etiam maiorem: motus localis tendit ad locum intrinsecum tanquam ad terminum productum, concedo maiorem: tendit ad locum extrinsecum, nego maiorem. locus extrinsecus non producitur per motum localem; id quod acquirit, est locus productus intrinsecus. Ad 5um concedo maiorem et minorem et dicendo communi: extremum ultimum corporis continentis non est, concedo communiter: extremum ultimum corporis continentis, nego communiter. extrema ... ligni superficies extremum ligni continentis, sed contenti: non est locus illius; erit vero locus ligni extrema aeris superficies, quae sunt extrema superficies corporis continentis. Ad 6um concedo maiorem, et nego minorem. Ad confirmationem nota ... si ... luna ... celum lunae cingeret eadem superficie, ita ut eadem pars ... correspondeat ... non ... parte mercurij correspondeat dicentis ... lunae ... tamen ... moveatur luna, immoto mercurio, necesse est singulis in- stantibus diversas partes ... tangere: convenit etiam necesse esse mutari locum tam intrinsecum quam extrinsecum.

Sed ut plenius ... loci naturam comprehendas, oportet illius divisiones exponere. Primo dividitur locus in locum intrinsecum et extrinsecum: locus intrinsecus est praesentia existentialis, eaque immobilis rei cuius hic, vel alibi, videtur esse, quae proprie non est locus, verbi gratia ... in ... diceret: locum ... a loco extrinseco ... separabilis praesentia ... comitetur, non immerito etiam locus nominatur: comitatur, inquam, ut ... denominationem loci actualis. locus extrinsecus, alius realis, ... imaginarius, ut inferius indicabo. locus realis extrinsecus, alius communis, in quo plura ... cuius medietatem ...

ra ipsorum, qui extrinseca sunt, quia quoad moraliter, aequivalente dici e locum, cum extrema ambientia fieri mobilia, non ambiat esse, quia in alio locum extrinsecum realiter, quod placet, in quo continetur vel distinct ut dictum quod distinct aqua. Praeterea locum intrinsecum, et realis, aliud dicitur, in quo continet quod corpus requirit, in violentu est in quo eidem distinct. Demum dicit locum extrinsecum et realis, aliud superius, quia magis distat a centro, inferius, quia est terrae centrum, et medium, quia inter utrumque

SECT. IIa

Anubicationum praesentia locii a corpore et loco distinguatur?

Variis realis locum variis locum realem, sed non s praecedentis, qui locum extrinsecum, aliquid est de ipso corpore locati, de loco extrinseco loquamur, qui ultima corporis continentis superficies a corpore locato immota aliquid est, etc.; verum est aliquid ipsius corporis continentis, si autem de illo ipso spatio, quod intra illam superficiem est, et quod occupari, seu replevi dicitur a corpore illius, certe hoc nihil creatum est; nihil enim creatum est intra corpus ambiens, nisi corpus ipsum continens; quod si hoc est, nihil quae illud subredderet, nihil creatum ibi esset. Sed in praesenti inquirimus quod det illud adesse cuius corpus dicitur esse in hoc loco illius. Cum autem quod est in loco ~~per praesentiam localem~~ nihil aliud sit nisi esse praesens ibi ubi est, ideo necesse dicitur esse in loco per praesentiam localem, seu per ubicationem. De hac ergo praesentia locali, seu ubicatione ipsi quaerimus an sit aliquid realiter distinctum a corpore ipso locato, et a loco ambiente, seu continente corpore.

Prima sententia affirmat, praesentiam localem distinguit a quantitate, et loco. Ita Baldinus ... quaest. ... Opposita et communior sententia docet, praesentiam localem realiter distingui a quantitate, quae praesens, et a loco. Hanc ...

Pater [illegible] metaph. [illegible] Hur[illegible]do Arriaga est
obscedo, et qz plurimi alij [illegible] Patre [illegible] 34 [illegible] qui eidez
adherent sententiae. Hanc est uerioz, sic probo: existentibus in rerum
natura entitate, q fit praesens, et loco, [illegible] entitas [illegible] praesens in loco: q est enti-
tates praesentis loco e aliqd reale distinctuz ab entitate et loco. Sed hoc
dicimus praesentiam localez, siue ubicationez: q praesentia localis
siue ubicatio realis distinguitur a re, q praesentiatur, et a loco. [illegible] existen-
te pro quo [illegible] gimnasio, et roma existente, [illegible] praesens
romae; [illegible] entitas q fit praesens, et roma e locus: q existente enti-
tate q fit praesens, et loco, adhuc entitas n e in loco. [illegible]
fit, q separatio realis arguit realez distinctionez.

Sed [illegible] aduersa-
rij, [illegible] praesentiaz loco, [illegible] re, et locuz, [illegible] indistantiaz
rei a loco: [illegible] praesens romae, [illegible] roma, et indi-
stantia [illegible] roma. [illegible] indistantia, [illegible] e natione
quantae; q [illegible] roma [illegible]
[illegible] praesentia localis [illegible] aliqd reale [illegible] et loco
[illegible] positibus, sed natibus.

Sed [illegible] negatio n ponit nisi p destr-
uctionez alicuius positibi, sed p positionez [illegible] in hoc loco ponit no-
ba negatio, q [illegible] indistantia [illegible] in hoc loco: [illegible] in hoc
loco destruit aliqd positibuz, sed id, qd destruit, e distantia: q di-
stantia e aliqd positibuz distinctuz a [illegible] loco. Sed id [illegible]
[illegible] distantiae praesentia [illegible] praesentia localis e [illegible]
[illegible] et [illegible] loco. [illegible] natio [illegible] rei positi-
bae, [illegible] positibae [illegible]
[illegible] ad [illegible] ex [illegible] etiaz [illegible]
[illegible] in distantia [illegible] distantiaz,
[illegible] certissima [illegible] etiaz [illegible] nota; q [illegible]

præsenti, ut illo, ita non solum potest indistare, sed etiam distare à loco, sicut est sinistrum, et dextrum; item isti omnes denominationes locales desumptæ à diversis locorum præsentiis ex quorum ultima fundamenta cum recte deducit. Dicito etiam, quod per hanc responsionem possunt adduci, et quibus non difficile adaptabitur ex dictis distinctione unionis asserenda.

Contra hanc conclusionem obiicies 1.º: præsentia localis realiter distinguitur à re, cuius est præsentia, ab illa efficienter provenire; sed non requirit ab illa efficienter provenire: ergo non est aliquid realiter distinctum à re præsente. Maior debet esse certa; quia non est aliquid prius, à quo possit provenire. Minor probatur; quia ea antecedenter producit effectum materiaque spatio, debet prius intelligi approximata tali spatio; sed nulla res potest prius intelligi approximata spatio ante ad præsentiam localem: ergo præsentia non requirit efficienter provenire à re, cuius est præsentia. Maior probatur ex eo, quod ea requirit operari in spatio distanti. Minor etiam probatur; quia res approximatur per ipsam præsentiam. Respondeo concedendo maiorem, negando minorem. Ad probationem distinguo maiorem: ea antecedenter etc., debet prius intelligi approximata prioritate à quo, concedo maiorem; debet prius intelligi prioritate in quo, nego maiorem. Ea itaque quæ producit approximationem, ideoque est prior illa prioritate à quo; cæterum cum alioquin non possit habere [illegible] illa præsentia, præsentiam non præcedit prioritate in quo.

Obiicies 2.º ex Patre Comine: ut ego sim præsens huic gymnasio, neque in me, neque in gymnasio requiritur aliquid realiter distinctum; ergo non datur præsentia realiter distincta. Probatur antecedens: quia annihilato gymnasio, ego quidem [illegible] [illegible], sed tamen non sum in gymnasio, neque in me, neque in gymnasio requiritur aliquid realiter distinctum. Confirmatur 1.º quia localis denominationes extrinsecæ sicut [illegible] ex locato et loco, et utrique in distantia rei est in loco: ergo [illegible] quod debet aliud

14

seq; ad dictum. Antecedens probatur; quia denominatio vestiti, tecti, ambientis, et similes sunt mere extrinsecae: ergo etiam denominatio locati. Confirmatur secundo; quia si positis Petro hispali, et Paulo granatae, Deus auferat utrique suas ubicationes, seu praesentias, Petrus et Paulus eodem modo distabunt: ergo praesentia superaddita superfluit omnino.

Ad argumentum respondeo negando antecedens. ad probationem distinguo maiorem: ergo provenit in vestiatus intrinsece percipiendo, nego maiorem: extrinsece percipiendo, nego maiorem. Entitatem esse in loco plura imbibit, quaedam intrinseca, et extrinseca quaedam: intrinseca, scilicet propriam entitatem, et praesentiam, extrinsecam; ut verius vero claudit entitatem gimnasii, et illius praesentiam, sive ubicationem; quia [illegible] adiacentem [illegible] gimnatio ultra propriam entitatem, et praesentiam importat gimnasium, et illius praesentiam, siquidem si vere ablato gimnasio, aut praesentia gimnasii, [illegible] et in gimnatio. Unde negatur consequentia; ex dictum solum infertur, ultra entitatem, et eius praesentiam requiri praesentiam et entitatem gimnasii. Ad 1am probationem, [illegible] est indistantia [illegible] dari, nisi detur aliquid intrinsecum quo distinguatur ab illo et a loco. Nec probatio tenet; quia denominatio vestiti, tegentis et ambientis [illegible] aliquid intrinsecum in subiecto denominationem distinctam a talibus subiectis, sed eorum praesentiam ad vestes, tegumenta, et ambiens. Ad 2am confirmationem nego [illegible] suppositum, [illegible] manserunt granatae et hispali, [illegible] praesentiis; ideo quia [illegible] eodem modo distare, sed [illegible], sicut approximatio [illegible] iuxta naturam ubicationum [illegible] nullo vero [illegible] omnino impossibile est.

5o

ST III

idem corpus non solum definitive, sed circumscriptive potest in duplici loco divinitus existere.

Ut sensum in titulo positum intelligas, scias oportet, duplicem ubicationem, seu ubi: alterum est ubi definitivum, et alterum circumscriptivum. Ubi definitivum est, ratione cuius corpus ponitur in loco, ita ut totum sit in toto loco, et totum in qualibet parte loci: ut angelus potens occupare hoc gymnasium, ratione ubicationis definitivae in [illegible] partibus gymnasii, et totus in toto. Item Christus Dominus in Eucharistia existit per ubi definitivum; quia totus existit sub omnibus speciebus sacramentalibus, et totus in qualibet parte specierum. Modus iste existendi definitive in loco maxime imitatur modum, quo Deus existit in loco; ratione namque immensitatis totus Deus est in omni loco, et totus in qualibet parte loci. Ubi circumscriptivum est ubi, ratione cuius corpus ponitur in loco, ita ut partes sint extra partes, et singulae partes locentur distinctis partibus spatii, sicut corpora sunt in loco, duae extremitates locum occupant, ut patet in meo equo etc.

Fide catholica sancitum est, posse idem corpus divina virtute poni in duplici loco, si in altero ponatur definitive, aut in altero definitive, et circumscriptive in alio: siquidem corpus Christi Domini definitive existit sub omnibus speciebus sacramentalibus panis et vini, et simul circumscriptive in caelo. [illegible] Itaque dico, idem corpus posse naturaliter existere circumscriptive in duplici loco inadaequato, sicut quidem est in pluribus partibus loci; ut patet in hoc, quod diversae aeris partes circumstant; ut iam pars quod ambit alia pedes etc. Nec minus certum est, idem corpus supernaturaliter circumscriptive existere in duplici loco adaequato, ut simul hic pateat et [illegible] in hoc gymnasio, et [illegible] Francisci [illegible] Distat

q. p. enei, an idem corpus possit divinitus poni circumscriptive in duplici loco adaequato? affirmant scotus, nominales, et similes omnes, uno excepto p. Vazquez.

Fonsecam vero, et alii, quos citat et sequitur Castro Tomistam hic D. 1a. dubio 8o. sed haec sententia nunquam mihi placere potuit, quia opposita est communior, et semper prius conformiorem iudicavi. Quaestio 1o. probo: quod quod non implicat contradictionem, divina virtute concedendum est; sed idem corpus poni in duplici loco adaequato circumscriptive non implicat contradictionem; ergo divina virtute concedendum est. Maior est certa, minor quoque ex sequenti solutione intra examinanda facile constat. quod probatur 2o: quia idem corpus potest poni definitive in duplici loco: ergo potest etiam circumscriptive. Ant. est de fide, patet quia in venerabili eucaristiae sacramento. Cons. probatur; quia plus est poni corpus definitive in duplici loco, quam circumscriptive; sed 1um potest fieri a Deo: ergo et 2um. Maior probatur: corpus circumscriptive positum in duplici loco est in duplici loco, et ulterius non habet partes penetratas; sed quaelibet extra locum alterius, quod est partes illius quantum ad hoc naturaliter exigit existere; sed corpus definitive positum in duplici loco [illegible] corpus in duplici loco, et ulterius habet partes penetratas, quod est contra naturalem partium exigentiam, et nobis miraculum; ergo plus est poni corpus in duplici loco definitive, quam circumscriptive. Mitto huius sententiae probationes alias, quae apud nostros auctores possunt videri, ubi fusius Tomistarum argumenta.

Vel facilius possit 2a. sententia Tomistarum argumenta expedire, ad mentem, eam suppone facilis in negotio Tomistarum eucaristiae interveniri, et attente consideranti patebit. Opponunt igitur 1o. implicat quod idem sit idem, et non sit idem; sed si corpus in duobus locis ubi fuerit circumscriptive, esset idem et non esset idem; ergo implicat, quod idem corpus in duobus locis circumscriptive ponatur. Minor probatur; quia si idem corpus in duobus locis circumscriptive existeret, et igne transiret, si ulterius spatia dent

contigua, et à se ipso distaret, si essent remota; sed implicat, quod idem se ipsum tangat, et à se ipso distet: ergo est idem, ut supponit, et non est idem, ut arguo facto probat.

Confirmatur; quia si corpus in duobus locis cum eadem quantitate poneretur, quantitas illa distinueretur à se, seu divideretur, seu multiplicaretur: quod implicat, quod eadem quantitas indivisa, et immultiplicata maneat in duobus locis. Probo vero maiorem, nam do minimam replicationem in distantia, corpus illud se ipsum tangere, cum idem; cum in duobus spatijs continuis idem collocaretur, parte dextera illius sinistram tangeret: quod si fiat casus, quod una et eadem pars in duobus locis contiguis sit, necesse, quod sit absurdi, si dicamus, idem tangere se ipsum; sicut enim dicimus, Christum Dominum se ipsum in ultima cena contigisse, et se ipsum manducasse sub speciebus panis latentem.

Sed instans: implicat, quod aliquid sit sibi approximatum: ergo implicat, quod aliquid se ipsum tangat. Dicendum ante claritatis gratia: implicat quod aliquid sit sibi approximatum, nempe, quod sit in loco sibi approximati, nomen aliter, omittendum. Respondeo ita, quod in replicatione aliquem verum posset habere illa vox, quod iste nobis obiiciat implicatio. et habere etiam respondendo, quod in argumento dicebatur, esse, fore, ut corpus illud à se ipso distaret, si in locis remotis collocaretur: nam si reincasset, fore ut esset in locis distantibus, id plane sine ulla implicatione concedimus. Si autem aliquid aliud illa propositio significet, diluetur à nobis, si adversarius exponat. Ad confirmationem dicendum ante: quantitas in illo casu distinueretur entitative, non autem localiter distinueretur, omittendum; licet enim se habuit in locis non intellectis distincta, ipsa tamen in se continua manet. sic etiam ad idem omitto illam dividi, et multiplicari presentialiter, et quo ad se, sed localiter, et quo ad ubicationem, quod multum est.

Opponunt 2º: corpus circumscriptibile positum in aliquo loco, ita debet illi adaequari, ut nihil corporis existat

extra illum locum: sed si sit etiam in alio loco, aliquid corporis illius erit extra illum locum: quod implicat, quod corpus circumscriptive positum in uno loco sit etiam in alio. Probatur; quia locus circumscribens aliquod corpus est totus extrinsecus ei illius; sed totus extra est id, extra quod nihil rei possumus usurpare: quia locus circumscribens corpus aliquid est id, extra quod nihil possumus corporis illius usurpare. Nego consequentiam. Dic quemadmodum maiorem, concedo: ita debet illi adaequari, ut nihil corporis illius, debeat esse extra illum locum, hoc est ut totum illud corpus sit intra illum locum, concedo maiorem: aliter, nego maiorem. Sensus est, ita corpori debet locus adaequari, ut nihil corporis sit, quod non sit in illo loco; an autem simul in alio sit, non tollit circumscriptionem loci. Corpus enim Christi Domini circumscriptive est in caelo, et tamen illud idem corpus in loco alio est ubi spes (?) sacramentalibus. Similiter ad probationem dicendo minorem: totus est id, extra quod nihil rei possumus usurpare, quod non sit intra illum locum, concedo minorem: aliter, nego minorem.

Opponuntur 2° si idem corpus posset simul in duobus locis existere, posset etiam in duobus existere temporibus; sed non potest in duobus simul existere temporibus: quia neque in duobus locis potest simul existere. Nego maiorem. Dic paritatem, quod duo tempora nequeunt simul existere, ut autem in duobus temporibus simul existeret corpus, deberent tempora duo simul dari, sicut dantur duo loca. Responsio patet ex eo, quod inde probanda erat minor. Opponuntur 3° ex nostra sententia sequeretur, quod corpus palmare occuparet spatium bipalmare; sed hoc implicat: quia et nostra doctrina. Maior patet; quia corpus palmare solum potest palmare spatium occupare. Nego consequentiam maiorem: sequeretur quod corpus palmare occupare posset spatium bipalmare, tamquam spatium sibi adaequatum, nego maiorem: tamquam duo spatia sibi adaequata, concedo maiorem. Corpus itaque palmare est illud, quod in uno tamen extensione requirit spatium palmare, ut sibi adaequatum. Unde patet ad minoris probationem.

Opponunt 5° ex 1° Sanctus: si corpus collocaretur in duplici loco circumscriptive, requireret, quod naturaliter, etiam miraculo posset se restituere in duplici loco; sed implicat, quod naturaliter etiam miraculo posset se restituere in duplici loco; ergo implicat etiam id, unde sequitur. Maior probatur: quia si corpus qua tale in duplici loco restitueretur, et utrumque dependeret, corpus utrobique posito utrobique dependeret naturaliter. Et in decursu illo duplici loco naturaliter acquireret. Confirmatur 1°, quia corpus illud posset etiam in uno loco naturaliter moveri ad centrum, et in alio per impulsum moveri a centro: ...posset ab utroque loco, si esset id, motu per verticem moveri ... unde per se miraculo homo moveretur contrarios, quod implicat. Confirmatur 2°, quia etiam posset in uno loco summum calorem recipere, et in alio summam frigiditatem, si uno loco illi applicaretur ignis, et in alio nix. Unde sequitur, quod in uno loco posset per summum calorem ... et emori, quin moreretur in alio, ac proinde idem homo viveret et mortuus. Sed ... in ... solutione ... accipe 5m

Sectio IVa

Quae actiones debeant corpus in duplici loco comitari?

Sunt denominationes, quae possunt corpori convenire, aliae sunt dependentes a loco, et aliae a loco independentes: denominatio independens a loco, ut denominatio calidi, tantum importat calorem corpori unitum sive in hoc, sive in illo loco: denominatio a loco dependens ... denominatio recedentis a hac aula verbi gratia, dependet tantum a hoc, quod in ista aula, aut per illam fuerit immutatum antea corpus, quod ab illa recedere ... Talesque denominationes ... quae ... aut distantiam ab aliquo requirunt; haec tamen non possunt ... in ordine ad locum explicare. ... distinctio est, quae actiones ... debent

cor

corpus in duobus locis existentiam simultaneam, et quod dicitur nominationes de heretici illi in eodem loco convenire, etiam quia eorum operatio in uno loco sit recepta, de heretici in spatio sicut et quidem reponendum distantiam et quantitatem hanc obiectionibus solvendam est in ministerio eucharistie, in quo Christi Domini corpus in una ostia descendit, et ascendit in alia: similiter et ubi debet in anima nostra rationalis, cum tota sit in qualibet parte corporis, potest in una moveri, et in altera quiescere.

Sed haec distinctio, si dicas, posse esse dici absolute, et posse dici cum aliqua limitatione: ut Christi corpus ascendit, Christi corpus descendit: Christi corpus ascendit hic, Christi corpus descendit ibi. Similiter in contradictoriis, Christi corpus ascendit, Christi corpus non ascendit: Christi corpus ascendit hic, Christi corpus non ascendit hic. Ex quo colligitur, quod illae contradictoriae, sibi repugnant, et sine limitatione veniant; cuius ratio est; quia ipsa propositio abstracta, id est absolute facta, non ita realiter signat aliquem subiectum sed coniuncto: ut Christi corpus ascendit, idest, Christi corpus alicubi ascendit.

Unde contradictoria, quae absolute dicit Christi corpus non ascendit habet [illegible] sensum, Christi corpus nullibi ascendit, quod cum altera veritate pugnat; si autem in una propositione locus dicitur ut Christi corpus ascendit hic, non illi opponitur alia, quae dicit Christi corpus non ascendit ibi. et hinc cum non potest utraque esse simul vera minus; quam magis opponuntur oppositione logica ascendere et non ascendere, quam ascendere et descendere; sed ascendere et non ascendere possunt in diversis locis cum illa limitatione verificari: ergo ascendere et descendere possunt cum eadem limitatione verificari.

Hoc ipsum, quod de motibus contrariis diximus

e, qualetur ascensus et descensus, dici debet de acribus alijs, et qualitatibus contrarijs, ut si calor et frigus, et de denominationibus, quae ab illis possunt provenire. Poterunt ergo verificari de eodem corpore in duobus locis constituto, quod in uno sit calidum, et in alio sit frigidum, sicque per paritatem, quia non magis opponuntur calidum et frigidum, quam ascendere et descendere; sed de uno corpore in diversis locis constituto verificatur, quod hic ascendat, et descendat ibi, ut patet in corpore Christi Domini in duobus locis constituto: ergo etiam de uno corpore in duobus locis constituto verificatur, ~~hic ascendat~~ poterit, quod in uno sit calidum, et in alio frigidum.

Quod ut ad rem veniam, assero, quod si corpus in uno loco existens collocaret a Deo simul in alio loco, deberet secum ferre accidentia illa, et denominationes, quae independentes a loco sunt. Unde si in primo loco haberet calorem, calorem etiam eundem haberet in 2° loco; deberet tamen utrobique calor, quia dicunt applicaret alicubi contrarium agens; tunc componeretur qualitas contraria ibi, ubi contrarium agens applicaret, et cui qualitati ibi alia illa qualitas expelleret ibidem.

Doctrina proxime tradita continet duplicem partem, 1ª, corpus deferre secum ab uno loco in alium accidentia, et denominationes, quae sunt independentes a 1° loco. Et ratio est, quia si corpus in uno loco habet sibi conjunctum calorem, debet illum deferre secum, et in se retinere ubicumque sit, nisi ab aliquo impediatur conservatio caloris. Probatur; quia ideo corpus dum movetur ab uno loco in alium servat in sequenti loco calorem, et non relinquit illum in 1° loco; quia calor iste est independens a 1° loco, nec aliquid est, quod illi eum deferat, unionem; ergo similiter si corpus in alio loco ponatur, neque relinquat 1um, ad alium etiam locum deferret calorem. Confirmatur; quia ad tenendum calorem in 2° loco sufficit, quod maneat corpus, licet non maneat in 1° loco. Et hic unionum ratio est.

sibi faciat utrumque, sicut ubique in nullo est, quoties alterum ab uno in aliquem locum transfert: quod ex misterio eucharistiae restare nobis patet; quia ideo per naturalem concomitantiam, et concomitantia ponitur sub speciebus panis anima christi domini, quae est unita corpori; si autem non deberet naturaliter poni cum corpore in alio loco, sed quia alicubi est illi unita, posset in caelo manere anima cum corpore christi domini, et in eucharistia poni corpus sine anima.

Ad tertiam quae nostrae doctrinae est, quod licet illae, et denominationes, quae ab istis proveniant, tamdiu durabunt, quamdiu non aplicentur his, aut ibi contrariae agentes; si autem hoc agens in altero loco aplicetur, ubi recipit producet, et contrarias qualitates expellet. Ratio est; quia corpus in uno [illegible] constitutum se habet in ordine ad denominationes contrarias, ac si esset duplex corpus; cum in virtute aliter multiplex, quod replicat quoad locum, ut constat in corpore christi domini in eucharistia, et anima etiam ratione diversas corporis partes informante; quod non aliter sint per rationis definitivae, et aliter circumscriptive, partes respectu ad id, quod in [illegible] asserimus: nam quod [illegible] Dominus in una arctia ascendat, et in alia descendat; quod in caelo quiescat, et in terra moveat, solum provenit ex eo, quod sit in diversis locis. Hinc deducimus, ea dia in uno quoque loco, ea quae debere, quin illo requirerent, si in illo tantum modo esset corpus. Unde si uno aplicaret ignis, in illo duraret, et non in alio. Et ratio est; quia quod corpus sentiat, pendet ab aplicatione locali, dicitur per [illegible] mationem ignis ad corpus; unde effectus iste, et denominatio cum pendeat a tali loco, non potest in aliquem alium transferri.

Hinc etiam patet, quod in ultima obiectione [illegible] ad [illegible] bant, poramus tertio et ad [illegible] asserimus, corpus illud posse naturaliter, in modo [illegible] utrobique moveri contrarie, si utrobique de[illegible] corpus illud, cui inniteba[n]t: ex [illegible] positione

m. l. miraculi cetera natis requirunt, et in misterio eucharistiae dici debet. Et 2 frat; qa magis repugnat, qd moveat, et simul et quiescat, qq qd duplici motu de contrarijs moveat, sic deducit, sed si in uno loco descenderet corpus, qui inniteb, et in altero descenderet, in uno moveret deorsum, et in altero quiesceret, ~~in altero vero moveretur~~ ut ex dictis constat: quia si in utroque descenderet, in utroque moveret. Ad 2am qd in 2 ratione 1a adducebat, concedimus posse corpus in uno loco natis moveri ad centrum, et in alio impetu motu sursum à centro, posset quae fieri motus qq gressibus veramque potentias opositas, si ut ad qq. dicenderet de suis prioribus ubicationes. Praeterea concedimus ad 3am posse corpus in uno loco recipere summum calorem, et in alio summam frigiditatem, posse in uno mori, et in alio vivere, quia omnia ex suppositione l. miraculi, ut diximus, non repugnant, imo debent ita natis evenire.

Sectio V.a

De vacuo et spatio imaginario.

Definibit frequentius hic textus vacuum asserens esse locum non repletum, sive carentem corpore, quod planitatis gratia pot addere aptum tamen repleri, cum m. sit locus, ut circumcirca habere posit locatum, et ab illo repleri. Defo exemplare, solum exemplo illustrandam vacuum, qd modo repletum est, si ab eo aqua extrahat, neque in locum illius aer, aut entitas alia succedat, tale vas erit vacuum. Unde pot eundem locum, qui dum continet locatum habet denominationem pleni, eundem, dum illo caret dici vacuum, qd de formali, et in obliquo dicit carentiam, in recto tamen, et de materiali dicit locum reale, qq à spatio imaginario secernit, qd quia locum realiter non est vacuum, quamvis non decimus, qui illum dicant vacuum, indeterminatum; sed non debere cum multis loquendum est, solum qui locum realis est qui nomine signandus.

Non posse in rerum natura dari naturaliter uacuum certe est ueri[?] sententia quod pluribus experientijs confirmatur, indeque res naturales propria inclinationes conantur, et non sinunt existere uacuum. Obidem in exphistula cuius extremitas inferior aliqua in aqua, si extrahatur aer, statim ascendit aqua contra impetum proprij grauitatis. Preterea ... tesra ... nullatenus potest explari, nisi apperto foramine, quo aer in spatium intus inclusum se insinuat, ne si aere non ingrediente explarentur tales, darentur uacuum, et ... innumera alia ... globare ad eandem ueritatem comprobandam.

Videre uero ratione. Cur natura tantopere uacuum abhorreat, non facile est. et omissis uarijs rationibus quesita, apud Arriaga, uidendis, iudico hoc non esse aliam nempe melius ... esse ad ipsam exigentiam rerum sublunarium, quae naturaliter petunt, esse multum coniuncta, et contigua, itinde aliquorum interitus requiratur, ut ignis, et aqua ... Sic etiam nat ibus ea ... animam ... continuo agit in humidum radicale, nec a tali desistit actione, ... requiritur interitus. Lucerna etiam ... agit, quo assumpto, ipsam extingui necesse est. Similia que effectus naturales indicant res naturales sublunares exigere mutuam ... intra se, quam ... exigentia repugnat naturaliter dari uacuum.

Sed opponis 1°. Corpus Christi domini beatissimae uirginis, et aliorum, qui modo ... relinquit uacuum in hoc uni uerso: ... uacuum ... Res loco talium corporum produxisse alia Deum, siue aera, siue ... siue alterius speciei. ... infert dari uacuum supernaliter, quoniam corpora illa non nisi supernaliter ... Oppones 2°. ... experientia ... et aliorum ex parte ... aquam retinere ne sub-

cum ascenderet, tunc daretur naturaliter vacuum: ergo vacuum potest naturaliter dari. Antecedens probatur, quia magna est virtus angelica ad imprimendum in qualibet in corpora, quae si ita distant, quorum virtus, ut se contingat ut [illegible] quod potuit evenire id, quod in antecedenti affertur, eveniret quia vacuum.

Confirmatur, quia angelus potest naturaliter corpus aliquod sublunare secum deferre ad spatia imaginaria: ergo ratione talis corporis ablati dabitur naturaliter vacuum. Respondeo ad argumentum negando antecedens: sicut enim non potest Angelus naturaliter duo corpora penetrare, aut impedire combustionem ignis positis omnibus requisitis ad illam, similiter angelus retinens ex parte corporis sui [illegible] non potest impedire aquam detinere, ex suppositione quod aer terra aerem extrahatur; non magis potest angelus id, quod supra cui res tot [illegible] ad contradictionem [illegible] [illegible], et deinde; quod angelus non posse deferre tale corpus, nisi illud penetrando cum corporibus coelestibus, quod est naturaliter impossibile.

Diximus hucusque de loco reali tum pleno, tum vacuo, quod utrumque sub aliqua superficie corporis ambientis continetur. Unde patet locum realem, sicut plenum, sicut vacuum, non nisi intra supremi coeli ambitum contineri. Quia tamen supra ipsum supremi coeli extimam superficiem, quasi spatium aliquod infinite extensum imaginamur, ideo spatium illud imaginarium dicitur circa hoc autem imaginarium spatium aliqua solent investigare. Primo, quid sit spatium illud? Respondeo, spatium illud imaginarium nihil est creatum esse. Et patet, quia ultra omnia creata, nihil est creatum; sed spatium imaginarium est ultra omnia creata: ergo spatium imaginarium nihil est creatum. Maior patet et minor probatur, quia omnia corpora de facto creata sunt finite extensa: ergo ultra omnia datur spatium, in quo nullum corpus sit extensum; hoc autem est spatium imaginarium: ergo etc. Confirmatur, quia antequam Deus aliquid crearet, erat spatium illud imaginarium, in quo, seu intra

quod

ad mundum dicitur imaginarium: nam antequam Deus crearet aliquid, nihil erat creatum: ergo spatium imaginarium nihil est creatum.

2a

Difficultas est, an Deus sit in spatio imaginario: hoc est, an sit ibi, ubi nihil creatum est. Sententiam negativam defendunt Scotus et Suarez, P. Vasquez, P. Granado, P. Monsieu, et alii apud P. Tom. Disp. 33 sect. 4. Oppositam tenent P. Suarez Disp. 30 metaph. sect. 7 n. 30, Hurtado, Arriaga et alii apud eundem Tom. Sed revera non datur controversia de solo nomine: conveniunt enim utrique doctores in eo, quod Deus ~~[illegible]~~ extra coelos ambitum existat; differunt tamen in eo, quod P. Vasquez dicat Deum non esse in spatio imaginario, sed in se ipso; re vera non in se, sed in spatio illo imaginario esse concedant, et quidem Deum esse ibi, ubi nihil aliud est nisi Deus concedit cum aliis, qui asserentibus Deum vi sua immensitatis ita esse extra coelos, ut si corpus aliquod extra coelos crearet, et mundum aliquo removeret ab isto, necessario Deus esset ibi praesens sine ulla sui mutatione. An autem nunc sit ibi Deus tanquam in spatio, negat P. Vasquez, qui de corpore quolibet extra coelos constituto idem asserit, illud non in spatio esse, sed in se.

Ego tamen, ut meum fatear, ita utramque sententiam conciliarent, ut admissio illo, quod doctores concedunt, ulterius assererem, Deum ipsum esse apud nos, et ex nostro modo concipiendi spatium illud, quod imaginarium dicimus, quod in eo sensu in quo [illegible] dico, illud est idem cum immensitate sit praesens rebus omnibus creatis, non solum per intimam earum illis penetrationem, sed extrinsece etiam illas ambiens, et omnia explens circumdans. Porro Deum esse ibi, ubi nihil aliud est, nisi Deus, certum esse iudico; unde si aliquid extra coeli ambitum crearet, vere diceret, praesens Deo praesenti, et spatii illo ambiri, itaut quolibet isto corpore per Deum motum adhuc Deus illud circumdans, et immensitate

fictitium nempe, et hoc ē id, quare Deum, quasi spatium aliquod reale imaginemur, dicere igitur, et 2º se dari spatium n̄ ē in spatium, aut locum reali corporibus locandis; sed cum à nobis eo modo despiciat, Deus eo modo dicitur quasi spatium ē ad nram cogitum, et imaginationem imperfectam, qui n̄ possumus immensitatem Dei nisi hac rōe despicere.

Hinc intelligentur aliqua de Deo, q̄ vulgari notitia n̄ satis explanant. 1º intelligitur, qua rōe dicatur Deus ante mundum conditum esse in se ipso fuisse, hoc ē in nullo alio tamquam in loco; nihil enim erat nisi Deus ante mundum conditum. erat itaque Deus ubi nunc ē; cum autem nunc sit hic, ubi mundus iste ē, et ibi, ubi mundi alij eē possunt, ibidem etiam erat Deus ante illos, n̄ tamen hic aut ibi, tamquam in loco reali, à quo Deus contineat, sed tamquam in loco, sive spatio imaginario, quod nihil aliud ē ab ipso Deo. 2º intelligitur, quo modo verum sit, quod Paulus ait, in ipso vivimus movemur et sumus, scilicet tamquam pisces in aqua, et aves in aere, aut forte melius quasi spongia in oceano, ut acutissime ait Augustinus lib. 7 Confessionum cap. 5º. Legatur Cornelius not.s à Lapide ad eum locum, qui inter alias interpretationes, hanc de Deo, ut continente nos tamquam loco divino nelle [illegible] requirit, apud quem oio eiusdem docet sensu Gregorius Magnus libro 2º moralium c. 8.

Tandem 3º distat ē qua rōe intelligendum sint quae illum, in quibus de rebus extramundanis, hanc possibilitatem loquimur praedicata attribuentes, q̄ n̄ nisi in ordine ad locum, aut spatium aliquod possunt explicari, ut cum dicimus, Deum posse mundum alium extra istum, et ab isto remotum producere, posse Christum Dominum supra ipsum caelum ambitum, huc illuc dum moveri. Deo, his oibus similibus quae possunt sicut nobis à nobis, corpora illa cum dictatis, et spacialibus ubicationibus, quas ubicationes n̄ aliter dicimus, nisi per comparatione ad

thu

huncentumque modum, ut alii opinantur; quod iam diximus mundum alium extra istum produci posse, sensusque posse produci mundum alicuius ceu talicati catione, ut si fieret comparatio illius cum hoc mundo nostro, non habito continebit. Simili. item corpus Christi Domini supra celos omnes collocatum diceret mouerithuc aut illuc, hinc, acquireretque talem presentiam, seu ubicationem, quaecumque sensisti, aut ubi cati... ... nostri comparet, nunc prope, nunc longe a nobis Christus ipse distare. Vide rem istam videndus Pater Henao de empireo exercitatione 18 sectione 2a quaestione 2a.

Q. II

De tempore reali, et imaginario.

S. I

Tempus reale, et imaginarium definitur.

Difficile [illegible]

explicare naturam temporis, cum nihil etiam vulgarius tempore, quod docti pariter, et indocti experiuntur, et ignorant. Aristoteles 4o physicorum, illud definibit, dixitque, esse numerum motus secundum prius, et posterius, in qua ... ... grauissimae ... illa ... ... si tamen ... ... ut modo tempus; sed numerus ... numerus; ... ... quod tempus non est numerus. 2a, quia idem met tempus non potest esse longum, et breve: ergo tempus non est numerus motus. ... ... sicut in quantitate ... ... numerus motus ... ... tempus ... ... mobile, si eundem numerum motus ... ... centum

an

annis est longum tempus, quod in(?) tempus est longum et breve. quae difficul-
tas ut ea, quae solvi poterint, et defendi Aristoteles de fo..., ad hanc tamen
earum solutio non sufficit textus Aristotelis de tempore, quod aliud cedit. Propter
quod quod dicitur de tempore non est rectum, quod est declaravit, qualis omnis esse debet,
tot eget explicationibus.

Melius ergo duplex tempus distinguitur unum
intrinsecum et aliud extrinsecum. tempus intrinsecum est duratio
subiectiva rei habens primum et ultimum. Duratio est formaliter ratio cuiusdam
entitatis modo esse, aut heri fuisse, seu cras futuram esse, cuiusmodi
[illegible] in sequenti explicabimus. Duratio itaque communis est respectu ad ae-
ternitatem, quae vera duratio, a qua differt per primam illam habens primum; quia aeterni-
tas ut pote infinita non habet primum durationem. Habet itaque tempus ulti-
mam durationem, per quod differt ab eadem aeternitate et ab aevo;
quod licet habeat primum durationem, non habet ultimam, ideoque angelus, et
anima rationalis, licet in tempore incipere poterint, non ad tempus durabunt,
sed per aevum, sive quod idem est per totam aeternitatem a parte post. Dicitur etiam
durationem temporis esse subiectivam; quia quemadmodum ubicatio ipsa
afficit corpus hic, et illud non potest adhuc divinitus alibi co-
locare, similiter duratio ipsa rem nunc durantem reddit, ut ad-
huc divinitus immutata post per eandem non posset durare, sicut per ea-
ndem immutatam ante nunc non potuit durare.

Tempus extrin-
secum est duratio subiectiva motus regularis, et uniformis desti-
nati ad mensurandam durationem rerum, quae existunt sicut talis
motus. In hoc tempus extrinsecum debet esse duratio; cum mi-
sit mensura reliquarum rerum, quae durant necesse est, ut illud in du-
ratione, et illam includere. Deinde debet esse subiectiva: tum
quia fere omnis duratio talis est, tum etiam quia subiectio maxime condu-
cit ad melius cognoscendam rem. tempus [illegible] est maxime notum,

et

a ipsa eandem rationem talis duratio debet esse motus; immo ... optime dicuntur, et percipiunt philosophi. Sed motus iste debet esse regularis, hoc est, non debet esse hodie uelox, et cras tardus, hodie continuus, et deinde interruptus, et ob istam rationem duratio motus celorum aptissime tempus extrinsecum est, cum illi ipso existentis; quia talis motus regularis, et uniformis est, ideoque apposite ... inseruit ad mensurandam res illi ... existentes.

Nec ab istud se discedit philosophus; nullibi enim inter philosophos ... de tempore extrinseco intelligi, et nomine temporis extrinseci celorum motus ... patet deinde nostra ... ipsis sacrae ... Genesis 1°, ubi celorum motus ... et tunc tempus dicit, dixit autem Deus, fiant luminaria in firmamento celi, et dividant diem a nocte, et sint in signa, et tempora, et dies, et annos; 3° quia fere omnium gentium ... motus celorum tempus dicit; ideo quia ali annumerant motibus nobilibus ... Sed alia ... ratio est, ... motus ... regulares, et uniformes, et ideo ... ad mensurandam durationem aliarum rerum ... similem ... rationem optime explicat tempus extrinsecum.

... idem ... et tempus imaginarium; est enim tempus quod apprehendimus, ut aeternum et reale, est re uera ... et reale tempus non ... Apprehendimus enim ab eterno, et ante ... tempus reale fuisse ... uera tales durationes non fuerint, et ... ad ... Dei eternitatem intendimus explicare, et cuius libet entis, sive possibilis, sive ... quod apprehendimus ab eterno ... et apprehendimus, ... aliud non est, ... istarum durationum ... recte ... tempus imaginarium, primo quia tale tempus ... imaginatum. 2°, ... id tempus solum obiective existit; quia non uere et realiter. 3°, ... existit id tempus ...,

ad

qdi impprie existere in enti possibilé existentis. ita q sid tempus: vere dat, vi qd imaginarium vocat.

Sed obiicies 1o: idq numero motus pot ee tempus longq et breue, ut si sol tarde moueat, fiet tempus longum; si cito velociter, breue: q tempus aliqd addit supra ipsu successiuas motum. Resp. concedendo totum; nor. m. ad tempus requiri mea alterius durationes successiuas, quae cum sint breuiores, aut longiores; seu omnes singulis instantis bene durant, et deinde pereunt: ideoque motus est breuis, q pauciores habet durationes, et longus, q plures.

Obiicies 2o: adhuc si n eet possibilis in rebus, aut voluntas determinant durationem celi ad mensurandas durationes aliorum entium, daret tempus: ergo haec destinatio oio requiritur ad ratione temporis constit; a. si motus coelestis existeret, nec id deinde moueret, daret tempus: q motus iste n requirit ad ratione temporis. Resp. distinguendo ant: adhuc si n eet possibile etc. daret tempus intrinsecum, concedo ant: daret tempus extrinsecum, nego ant. daret m. duratio motus coeli, et ut intrinseca, q tempus intrinsecum e; cum tamen destinata n eet ad mensurandum, et deficeret tempus, qd extrinsecum est. et eadem ratione ad 2 probationem; si coeli ulterius n moueret, nobis deficeret tempus extrinsecum, qd modo habemus, instituere [illegible] aliud extrinsecum tempus ad intrinseca tempora denotanda, ut clepsidras, vel aquam, horologia, aut arenas, equorum regulare motum, et successiuam durationem motus reliquorum durationem metiremur: tempusque extrinsecum tunc pot durationi talis motus.

SE. II

An duratio distinguat a re cuius duratio e?

Duratio pot duplicit accipi: primo, pro ut significat perseverantiam, existentiam, aut permanentiam rei in esse. Sic res, q in instanti tantum est, n dicitur durare, in 2o duratio 1o

positi veri ... durationem productae fiat, qua res est in tempore, sed etiam ab eterno, et de duratione sic accepta rogamus an distinguatur realiter ab entitate illa, cujus est duratio? 1a sententia negat durationem distingui ab illa re, quae dicitur durare. Defendunt Scotus, Suarez D. 50 metaph. s. 1o n. 5 Hurtado, Oviedo, Recentia ... phisicorum p. 1 n. 16, et alii. 2a sententia affirmat durationem distingui realiter a re durante. Ita ... salas ... 2a s. 12 n. ... Arriaga ... aliqui ... alios aliarum ... sententiae patronos videbis.

Sit nostra conclusio cum authoribus 2æ sententiae: duratio realiter distinguitur a re cujus duratio est, et a tempore extrinseco, sive id sit reale, sive imaginarium. Probatur 1o: quia possunt existere res, et tempus extrinsecum, quin res duraret in tali tempore: ergo rem durare in tempore extrinseco est quid realiter distinctum a re, cujus est duratio, et a tempore extrinseco. Consequentia patet ex re petita proprio, quae realiter separantur, realiter distinguuntur. Antecedens probatur: quia christus Dominus vere extitit, et tempus extrinsecum diluvii vere extitit; sed christus Dominus non duravit tempore diluvii, loquor de christo Domino 2m humanitatem: ergo possunt existere res, et tempus extrinsecum, quin res duret in tali tempore.

Confirmatur 1o: ab eterno cognovit Deus existentiam Adami, nec non cognovit existentiam temporis realis extrinseci, quod est annus 1670 a nativitate christi; sed non cognovit Adamum duraturum tali tempore: ergo tali tempore durare est aliquid realiter distinctum ab existentia Adami, et existentia ~~Adami~~ talis temporis. Confirmatur 2o: eodem modo omnes cognoscimus existiturum annum 1680 et cognoscimus antichristum existiturum; sed non cognoscimus antichristum tali tempore existiturum; re vera modo nunc non existebit: ergo existere antichristum, sive durare tali tempore est aliquid distinctum ab existentia antichristi, et talis temporis.

Ad

Ad haec plura dicunt adversarii, quae facile possunt im-
pugnari ex dictis, quia in locum dicimus agentes pro nostra tota re, et nunc
unionem realiter distinctam: arguam. et replice quae nobis in praedictis contes-
tationibus, etiam hic a nobis stant mutatis solum nominibus: ex quibus
aliter fuit tractant. P.P. Arriaga d. 15 physicorum s. 1a, et alii loco su-
pracitato, apud quos videri possunt, dum nos ad solutionem contingimus
eorum, quae reasserunt adversarii.

Obijciunt quod 1o. nostram: posita praecise existentia
rei, sive etiam et temporis extrinseci, sive realis, sive imaginarii durat
res in illo tempore: quod duratio non distinguitur a re, cuius est duratio, et tem-
pore extrinseco. Antecedens probatur, quia illis praecise positis res et tempus coexistunt;
nihil autem ulterius requiritur, ut res in tali tempore duret. Confirmatur 1o, quia et
Paulus sit indifferens ad coexistendum cum Paulo, et non coexistendum; in-
differentia tamen praecise tollitur praecise per hoc, quod Paulus existat, quin neces-
se sit imponi extrinsece aliquid realiter distinctum: quod similiter Paulus coexistet
cum hoc tempore, sive in illo durabit, si praecise ponatur hoc tempus. Confirmatur
2o: duratio ipsa, per quam Paulus durat in hoc tempore est indifferens, utrum
duret, vel non duret; sed durat se ipsa, et non per aliquid distinctum: quod exis-
tentia praecise durabit se ipsa, et non per aliquid distinctum. Confirmatur 3o;
quia Deus durat absque duratione intrinseca realiter distincta
eo praecise, quod omni tempore coexistat: quod et creatura durabit hoc
tempore eo praecise, quod illi coexistat.

Nego ad argumentum distinguendo antece-
dens: posita praecise existentia rei et temporis extrinseci res
durat, si simul ponantur, concedo antecedens, si non pon-
antur simul, nego antecedens, ut probatione nostra constat.
Unde potius desumes robur conclusionis nostrae pro-
bationem; ergo quando possunt res, et tempus existere, nec
in simul existant, quod simul existere [illegible] impedit distinctum

est à tempore, et re, quare distinguo antecedens probationem: illis praecise positis res et tempus coexistunt, si simul ponant concedo antecedens: si non illud negabis. Ad primam confirmationem concedo antecedens, et distinguo consequens: similiter tempus coexistet cum hoc tempore etiam si Petrus iam supponatur cum propria duratione intrinseca realiter ab illo distincta, concedo consequentiam: si sine illa supponatur, nego consequentiam. Quando Petrus existit in rerum natura habet durationem ratione cuius hodie est, et adhuc indifferens est, ut coexistat paruo, et non coexistat, coexistet quando paulo, si hic ponatur in rerum natura cum duratione, ratione cuius sit hodie, quod potest fieri absque mutatione intrinseca petri, quia petrus iam habet formam, ratione cuius durat hodie, et paruus etiam illam habet, et ut coexistant nihil ulterius requirit. Ad rem, si Petrus iam haberet propriam durationem, et cum illa supponatur, ut duret in hoc tempore reali, non est necesse poni in Petro nouam formam intrinsecam; secus enim ea esset necessaria, et talis forma praesupponeret.

Ad 2.m Confirmationem concedo maiorem et minorem et nego consequentiam. Ratio est, si Petro poni durationem intrinsecam, non quia indifferens ad modo durandum, uel non durandum; sed quia indifferens est ad modo durandum, et de inceps per annum, uel saeculum durandum, quod duratio haec non habet, quae si duratura est, modo debet durare, et non alio tempore: uerum talis existentia licet possit poni in hoc

Ro

loco; vel non poni, se ipsa ponit in loco, quia indifferens non est, ut hic ponat, vel alibi, ceterum corpus non se ipso ponitur in hoc loco; sed per ubicationem distinctam, quia indifferens est, ut hic vel alibi ponatur.

Ad tertiam confirmationem concedo totum: si enim prius res creatura hoc tempore coexistat, durabit in illo; nec vero poterit illi coexistere nisi per durationem realiter distinctam. Nec valet argumentum a Deo ad creaturas; Deus enim est determinatus propria eternitate ad semper existendum, vel non existendum: unde quia non bene arguitur, Deus est ipso est in omni loco absque ubicatione distincta: ergo et creatura, quia Deus ratione immensitatis determinatus est ad existendum ubique, non creatura, quae propterea eget ubicatione distincta realiter: ergo simili ratione in presenti non bene a Deo ad creaturas arguitur.

Obijciunt

1°. res in priori naturae ante durationem durat; est enim iam producta, et extracta a causis; sed tunc non habet durationem distinctam; est enim duratio ut sic posteriori naturae: ergo res durat sine duratione realiter distincta. Confirmatur quia petrus vel simul natura prius producitur quam duratio, vel ergo petrus prius productus determinatus est ex natura sua ad hanc durationem in hoc instanti, vel indifferens ad hanc, vel quamlibet aliam; sed neque primum neque secundum: ergo res non durant per durationem intrinsecam realiter distinctam. Minor probatur quo ad pr

primam partem: Deus potest petrum producere in quocumque tempore, quin faciat contra eius naturam: ergo petrus productus non est determinatus ex natura sua ad hanc durationem in hoc instanti. Quo ad secundam partem probatur eadem minor: sicut Deus posita existentia petri, dedit illi durationem in hoc instanti A, potuit illi dare durationem in instanti B futuro post mille annos; sed hoc implicatorium est: ergo petrus non est indifferens ad hanc, vel quamlibet aliam durationem. Probatur minor: si talem durationem tribueret illi Deus, duraret petrus in instanti futuro post mille annos, quin mille anni praeteriti erint, quod ex terminis apparet implicatorium: ergo duratio realiter distincta est implicatoria.

Deo concedendo maiorem; prioritatem quae subiectum praecedit durationem non est prioritas in quo, sed prioritas a quo, ideoque nunquam subiectum intelligitur existens, quin intelligatur durans. Et nego minorem, quia ea prioritas est praecise a quo, et licet sit in quo, qualis est respectu huius durationis in particulari, est in quo non temporis, sed rationis, propterea que non esset verum dicere, quod illo priori non durat, sed quod pro illo priori non intelligitur durare, et nego consequentiam; quia semper ea res durat, habet durationem realiter distinctam, licet pro posteriori naturae illam habeat: sicut res semper est in loco per ubicationem realiter distinctam, licet ea ubicatio sit pro posteriori naturae.

Ad confirmationem concedo maiorem, et nego minorem; est

enim

enim petius indifferens ad hanc vel illam durationem. Ad probationem nego maiorem, quia licet petius sit indifferens ad hanc vel illam durationem; duratio tamen non est indifferens ad informandum petium nunc, vel alio tempore; sed si nunc informat, non potest nisi nunc, et quae post mille annos non potest illum informare, nisi inter utramque durationem possint mille intercipi anni. Ideoque modo non potest Deus tribuere petio durationem, quam potest habere post mille annos, sicut neque in hoc loco potest Deus tribuere petio ubicationem, quam potest in alio loco habere. Alia argumenta possent adduci, pro sententia nostra impugnanda; sed quia ex dictis possunt absolui, ideo illa omittimus in praesenti.

SECTIO III.a

Dubitationum aliquarum expeditio huius libri materiam absoluit.

Dubitas 1.o an duratio sit modus, vel res absoluta? Respondeo esse entitatem absolutam, cuius ratio est; quia non implicat saltem divinitus separari ab entitate cuius est duratio, sicut non implicat, ubicationem divinitus separari a corpore, cuius est ubicatio. Dubitas 2.o an plures compositi durent eadem duratione, vel diversis durationibus? Respondeo durare diversis durationibus: potest enim materia durare, quin duret forma, et e contra, et idem est de aliis partibus; ergo duratio omnium non est eadem. excipiuntur tamen entitates essentialiter durationi affixae, ut unio, productio, et ubicatio durationis, quae durant per durationem rei cuius sunt modi. Alioquin esset procedendum in infinitum.

Dubitas 3.o an sit possibilis entitas se ipsa durans? Respondeo affirmative: sicut enim duratio se ipsa durat, et contra non poterit se ipsa durare? Dubitas 4.o an duratio sit essentialiter ens, et subiecta, vel possit esse sine subiecto permanenti? Respondeo, impossibilem esse durationem alicuius permanentem, quae duret per durationem

ab

annos, aut bis, in his eas. Ratio est, quia est ita, scilicet Dei dominium, quod tanto tempore non possit dextrue re entitatem tali scilicet durationi. Deinde incredibile videtur, hoc asserere de ea duratione non posse eo tempore occidi, etiam si in partes minutissimas divideatur, aut bombardae glandae percutiatur, quia talis duratio permanens impossibilis.

Dubitatur 5.° an entitas aliqua possit sine duratione, et ubicatione produci? hoc est, an entitas aliqua possit produci, quin producatur in aliquo loco, et in aliqua differentia temporis? Secundo idem implicat, et negative ponitur alio duo quo ad ubicationem. Conclusio est 1.ª Patres Vasquez, Moniez, Medatium, et Oviedo videndi apud Auctorem Com[p]ton Disputatione 3.ª Sectione 5.ª Apud quem in nostra sententia militant eximius Doctor Pater Arrabal, Molina, Hurtado, Arriaga, et ipse Compton, quos recentiores sequuntur communiter.

Probatur nostra conclusio: quaelibet entitas vere existens, aut existit intra mundum, aut non existit intra mundum, sed ad utramque partem contradictionis requiritur ubicatio: ergo implicat, entitatem aliquam existere sine ubicatione. Major patet, et minor probatur, et in primis requiritur ubicatio, ut petrus verbi gratia sit intra mundum: id enim probant argumenta quae etiam ei imus. Debere dari ubicationem realiter distinctam; quia petrum esse intra mundum non consistit praecise in entitate petri, et mundi, quia si petrus produceretur extra mundum, daretur petrus, et mundus, et petrus non esset in mundo: ergo ut sit in mundo, requiritur ubicatio realiter distincta; sed etiam ut petrus non sit intra mundum requiritur ubicatio; quia potest dari quia

in

in rerum natura, et non in quo nomine, ut sit intra mundum quin detractio variftet de petro, quod sit intra mundum ii... ei ... sit intra mundum: ergo ad hoc ut petrus non sit intra mundum necessaria est ubicatio: ergo ad utrumque extremum contradictionis requiritur ubicatio.

Confirmatur: quia de medio id, quod possibile est, et si impossibile ad rem praesentem non conducens, sit productum esse a Deo spatium omne possibile, tunc quod a Deo produci petrum sine ubicatione, adhuc necesse est petrum habere ubicationem: ergo impossibile est, entitatem aliquam creari sine ubicatione. Probatur antecedens: de Petro producto sine ubicatione verificaretur alterum ex his contradictoriis, inter Petrum et spatium A potest corpus intercipi, inter Petrum et spatium A non potest corpus intercipi; sed utraque propositio exigit ubicationem: ergo etc. Minor quoad utramque partem probatur: quod possit corpus intercipi, vel non intercipi inter Petrum et spatium, non est praecise Petrus et spatium ut patet: ergo ubicatio realiter distincta.

Secundo ... pars conclusionis circa durationem probatur; quia ... praecise, quod existat, vel est in instanti A, B, et sic de reliquis: non enim potest intelligi, quod res sit, et aliquando non sit; sed ut sit in aliquo instanti esse debet duratione: ergo impossibilis est entitas sine duratione: ... praenotata evidens; ergo impossibile videtur aliquid existere, quin unum ex illis tribus illi competat fuisse, esse, aut fore.

DP VIII

plui cong

Tota rerum naturalium notitia ab ipso motu, quem sensibus experimur, [dependet]. Motus enim ipse sensibus prius, deinde causas illius investigandas mentem excitabit humanam. Cum igitur physica tractatio nostra in corpore naturali sub ratione mobilis tota incumbat, postquam Aris. libro 1o de principiis intrinsecis corporis egit, et in 2o de natura ipsa, quae causa est motus, et de omnibus causarum generibus, motus iam explicationem aggreditur; multa etiam de actione et passione pertractans. Horum quoque tractationem in hac disputatione complectemur, quaedam seligentes, reliqua ad libros de generatione, ubi fusius examinantur, pertractanda relinquimus.

Quaestio Ia

Quid et quotuplex sit motus corporis naturalis?

Sectio Ia

Motus definitionem exponimus.

Multipliciter motum definivit Aris. libro 3o et 5o, sed ex omnibus a philosopho traditis motus definitionem hanc ut clariorem illius interpretes tradere: motus est actus entis in potentia, quatenus in potentia. Circa huius definitionis explicationem, licet multiplex sit auctorum sententia, sequens frequentius placet explicatio. Motus dicitur actus; quia cum movens est in potentia ad movendum, et mobile in potentia, ut moveatur, ratione motus movens actualiter movet, et mobile actualiter movetur, ideoque motus est actus entis in potentia, hoc est tam entis potentiam, ut moveat, et etiam entis potentiam, ut moveatur. Atque ignis nimirum habet potentiam, ut moveat lignum per calefactionem, et lignum etiam habet potentiam ut moveatur calefactione, calefactio est actus utriusque.

lefacientis, et ligni calefacti.

Ulterius motus petit esse actus entis in potentia, prout in potentia, hoc est petit quod mobile praecesserit sub privatione actus; si enim sub privatione illius non praeextiterit, actus non habebit denominationem motus, nec subiectum denominationem mutati: ergo si lignum neque erat calidum, et idem calor modo recedat, lignum neque movetur, neque mutatur per talem calorem, eo enim quod nec datur motus ad talem calorem. ergo requiritur ad motum requiri subiectum, quod movetur, seu mobile, et terminum ad quem, seu forma illa per quam mobile movetur, et terminum a quo seu forma illa, vel quasi forma, sive positivus sit, sive privativus.

Haec enim tria adeo necessaria sunt, ut sine illis non possit intelligi motus, ergo ut lignum moveatur a non calido in calidum necesse est dari lignum, quod est mobile, dari caloris privationem, quae terminus a quo privativus, et dari calorem in ligno, qui calor est terminus positivus ad quem. Ceterum cum etiam sit necessaria productio caloris in subiecto per eorum passionem, ratione cuius subiectum calorem recipit et patiatur. Rogatur an motus consistat in hac actione, et passione, vel potius in aliis tribus, scilicet subiecto, forma in subiecto, et privatione immediate praecedenti?

Respondeo motum esse duplicem, alium formalem, alium effectivum. Motus formalis, qui aliter perfectus dicitur, scilicet ratione motus consistit potius in subiecto, quod movetur, forma et privatione, tum in instanti antecedenti: prius enim posito subiecto, et privatione caloris, et deinde, posito calore in subiecto, subiectum fit calidum de non calido: ergo formaliter mutatur: ergo intervenit motus formalis; sed sine actione et passione: ergo motus formalis non consistit in actione, et passione. Motus effectivus, qui aliter dicitur motus imperfectus, dicitur ad motum, sive mutationem formalem includit essentialiter actionem, et passionem; ergo motus effectivus est causalitas illa, ratione cuius forma habet esse, cuius etiam ratione subiectum formaliter mutatur. sed talis causalitas est actio

et

spatio, ut patet discurrendo per omnes mutationes, quae quo dicti accidentis. Sumit nomen ab actione et passione: quia motus effectivus includit actionem et passionem.

Hinc colliges

1o unionem formae cum subjecto esse distinctam a motu formali; nisi enim forma uniatur subjecto, subjectum non transit de privatione ad formam; sed ad motum formalem requiritur subjectum transire de privatione ad formam: ergo ad motum formalem requiritur unio formae ad subjectum. Maior patet, quia licet materia sit apta recipere, et deinde forma producatur, nisi haec uniatur subjecto, subjectum non habet formam, et consistit adhuc sub privatione formae. Minor etiam patet, quia ad motum formalem requiritur, quod subjectum mutetur, quod non fit nisi transeat a privatione ad terminum.

Colliges 2o motum formalem distingui ab agente; motus enim formalis est transitus de non esse formae in subjecto ad esse formae in subjecto; sed haec omnia distinguuntur ab agente: ut ab igne calefaciente lignum; ergo motus formalis distinguitur ab agente. Distinguitur etiam mutatio formalis, sive motus a termino ad quem distinctione includentis ab incluso; quia lignum calidum, cum quod est terminus ad quem mutationis a non calido in calidum, clauditur in mutatione, in qua etiam clauditur privatio; sed privatio non est terminus ad quem motus formalis: ergo motus formalis distinguitur distinctione includentis ab incluso a termino ad quem.

De motu effectivo [illegible] requiritur distingui ab agente et termino, nec formaliter recipi in mobili: ibi enim [illegible] actionem et passionem distingui ab agente et termino, nec recipi in passo; cum quo motus effectivus sit praedicta actio, et imbibit privationem formae, quae producitur in subjecto, requiritur idem dicendum de motu, quod dictum est de actione et passione. 3o colliges, actionem creativam, qua mundus, formalis, et angeli non esse motum effectivum proprie; quia per talem enim creationem non datur motus, sive transitus de non esse formae in subjecto ad esse formae in subjecto, ut patet: ergo tales creationes non sunt motus.

Verum quidem est, quod si unio crearetur, talis creatio non incongrue posset dici motus [illegible]; [illegible]

de

daret transitus Don̄ ēē, frag in materia ad eductionem formam in materia. Nec obstat eam creationem non ēē eductionem; q. motus ille est eductio, sive passio, qui na lit fit n. v. neg nā lit; motus m. super naturalis efficitur, quem dixi n. cognovit, ac passione vel ubi pot. Colliges tandem nihil ēē quietem q. vius illum, qui recipit ēē ex motu efectivi: unde lapis aquirit ubicationem in terra, talis ubicatio ē quies; ubicatio vero in aere aquisita ē quies q. hicē; q. ē tres motus, n. vo dici [illegible], q. quies in vulgari accep tione n. so lū ē ms motus, sed etiam petit moram, et perseverantiam in tali ter.

ST. II.ª

Aliquot motus divisiones, et de motu nāli qualiter elicitur.

Univ-

ersalissima, primaque motus divisio est, quæ in motum po-
sitivum, et negativum dividi debet; motus positivus
est transitus ā non esse formam in subiecto ad esse for-
mam in subiecto, ut quando lignum ex non calido
fit calidum. Motus negativus ā termino positivo
ad negativum, sive ab esse formam in subiecto ad non esse
formam in subiecto, ut cum lignum transit ē calido
in non calidum. Hic uterque motus sub dividi potest in
formales et efectivos, ea qua divisione ī precedenti diximus.

Divi-

ui dr. 2.º motus in successivos et in instantaneos: motus successivus
habitudo, ? animus, sed [illegible] una post aliam producit, ut q. lignum ā non
calido paulatim ascendit ad calidum, ut sex to. motus vero instantaneus
[illegible] q. statim [illegible] induit, utq. frig. quiindui, nam [illegible] simul introducit, si q.
gradus octo caloris simul producunt: q. [illegible] motus successivus,
et instantaneus expedit diferentia.

Ex eo quod primo motus rubefactionis est talis, quando ascendit, ut ipse calor ut octo rubefaciendo [illegible]; talisque motus quando dicitur fortis, motus in instanti, idemque motus [illegible] intensior pars rubefactionis, producit [illegible] ac [illegible], rimosus [illegible] [illegible] calor ut octo, qui motus [illegible] [illegible] motus tamen [illegible] [illegible] rubefactionis, [illegible] naturaliter ipse differt a motu successivo, et motu instantaneo: [illegible] motus localis, aut motus ad durationem ii motus, qui petunt rubefactionem, ideoque differunt ipse a motu, qui tendit ad [illegible] subitatem, quia [illegible] rubefactionem, [illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] ad [illegible] [illegible].

Dividitur 3° motus in motum accretionis, alterationis, et lationis. Motus accretionis tendit ad motum quantitatis ad quem [illegible], ut [illegible] per nutritionem augetur. Motus alterationis tendit ad qualitatem, ut calorem, frigiditatem, etc. sed de istis quae [illegible] hoc motu [illegible] ad libros de generatione: motus lationis tendit ad ubi; [illegible] huius mobilis ab uno in aliud locum. Motus lationis [illegible] alius regularis, alius irregularis; [illegible] idem eandem servat aequalitatem [illegible] parte, ut [illegible] motus. Irregularis eam aequalitatem non servat, sed modo tardior, modo velocior, et [illegible] [illegible] [illegible] motus velocior, qui aequali tempore maius [illegible] spatium [illegible] aequali tempore minus [illegible] spatium.

Ulterius [illegible] motus localis in motum directum, cum iste mobile ad idem spatium [illegible] et in reflexum, cum mobile ad idem spatium regreditur: [illegible] pila [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reflexo, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pila circa quem motum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pila [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibi [illegible] n; sed in hoc instanti [illegible] [illegible].

e.g.

quiescentis moveat: sed cum utrumque fieri possit, scilicet et quod quia quies cessat consequenter, et quod statim resiliat, nulla enim est in utroque repugnantia; ideoque aliqui unum eventurum, et alii aliud, ut iudicant, secundum quiescere aliquantum [illegible]; cum celerrima instantia, quod facile quis videt in motu pilae; quae in parietes celerrime resilientes quasi eodem instanti resiliant.

Dividitur motus in naturalem, et violentum, qui ex eo distinguuntur, quod alter sit iuxta naturalem mobilis propensionem; alter vero contra naturalem inclinationem, seu propensionem illius, motus naturalis localis dividitur in simplices et compositos, seu mixtos. Naturalis motus simplex dividitur ab Aristotele in tres species: in ascensum, ad centrum, et circa centrum: ascensio motus levium, quae naturaliter deorsum ad superna conantur: ad centrum est motus gravium, quae deorsum naturaliter tendunt: circa centrum est motus caelorum, quem per perpetuam circulationem terram circumeunt. De hac caelorum circulatione ingredienti non convenimus, sed perfectionem ad libros de caelo.

De motu gravium et levium curandum est in praesenti: supponentes motum obliquum mixtum, qui ex naturali et violento; nullum enim res in sublunaribus datur, quod naturali propensione ad latus mundi deflectat. Circa hunc igitur motum alia quae inquirenda sunt, quo primo in naturali motu ille gravium [illegible] gravitatem [illegible]. Sed ad hunc 2° quaerit, quomodo agitati [illegible] possit, seu quid sit ista naturalis propensio gravitatis. Communiter, corpora gravia inerte naturali propensione ad [illegible] seu ad centrum illud spatii quod [illegible] in toto orbe [illegible] non potuit nisi ex ipso motu [illegible] in corporearum. De [illegible] in aliis finis [illegible] et ab illa propensione sentiri [illegible] naturalis propensio [illegible] ita possit [illegible] naturalis

propensio ad centrum, vel non omnia gravia illuc possint naturaliter prosequi, ignoratio est nulla pars divisibilis in corpore gravi possit centrum ipsum occupare: ad quod, cum centrum a natura sit in terrae mole, et omnes partes corporibus quibuslibet, propensionem [illegible] ad id quod naturaliter non potest nisi ab uno [illegible] punctulo possideri.

2° quia corpora levia [illegible] omnia influxu coeli procreantur, et incorruptibilia sint, indue naturam possit a coeli influxu recipi, ad quod omnia gravia, et levia ipsa [illegible] coelo subtrahere, et ad [illegible] medium mediam locum occupandum cum [illegible] descendere. 3° quia naturalis propensio, aut inclinatio in centrum [illegible], nihil aliud [illegible] cum quibus melius [illegible] habeant, aut in suo esse retinebant: sed hoc non potest a centro mundi [illegible] corpora gravia, quia partem extensionem [illegible], ut melius se habere possint: quod est [illegible].

Pro his dubiis ... quae ad librum de coelo magis pertinent, placet asserere gravitatem corporum non esse, ut non omnia gravia centrum mundi occupent, sed in unum ... locum [illegible] [illegible] quo se melius ab agentibus extrinsecis tueri possint. Ita de gravitate terrae et aquae loquitur B. Albertus 2° physicorum et hic libro de coelo q. 46 [illegible]: quia facile potest intelligi corpora gravia aggregari, cum ... ideo ea omnia magna ex parte terrea [illegible] aquea sint, quae [illegible] in [illegible] [illegible] terrae, et aquae globum naturaliter propendent.

Ad quod circa terram, et aquam dicimus, plures illarum a se tertio separatas naturaliter moveri, non ut [illegible] petant, quod nunquam attingerent, et quo non [illegible] possent [illegible] [illegible], sed ut cum sua terra et aqua [illegible] [illegible] [illegible], quia ad conservationem opportunior est, quod [illegible] non nisi rotunda et globata [illegible] [illegible], quia quae rotunda [illegible] [illegible], eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] feriendas ex omnibus [illegible] figura rotunda [illegible] capacissima sit ex [illegible] quae rotunda [illegible] figura, et [illegible]

terius e copluresque partes, inter quas [illegible] tinere. Cum autem partes terrae et aquae, quae sunt elementorum reliquorum moveantur ad figuram rotundam, et consistentiam, moveri debent per semidiametrum, hoc est per lineas rectas ad centrum, nam quae centrum spectant, [illegible] pillam [illegible] in sua verbatione meliori modo conspirant. [illegible] in illo motu naturali sine ulla [illegible] positione, aut inclinatione ad centrum.

Sed ad haec in corporibus gravibus deorsum cadentibus duo maxime notanda sunt. Primum est multis experientiis apud viros doctos comprobatum, quod corpora gravia, licet inaequalis sint ponderis, aequaliter descendere in terram, nisi ab aere, aut vento aliquo huc illuc deferantur. quod difficultate non vacat; nam si gravitas causa est, ut deorsum moveantur, maior gravitas causa esse deberet, ut corpus gravius moveretur velocius, cum id quod descenderet. [illegible] tamen [illegible] gravitatem aliam esse intensivam, et aliam extensivam [illegible] in multis partibus [illegible]: [illegible] gravitas intensiva aequalis sit [illegible] gravis, licet extensiva sit inaequalis, non requirit maiorem [illegible] velocitatem in motu gravium; sed quod plures [illegible] partes deorsum descendat.

[illegible] certum est apud [illegible], corpora gravia velocius in fine, quam in principio moveri; etiam si moveantur ad centrum. [illegible] in fine, quam in principio [illegible] in corpus [illegible] lapis [illegible] ab alto descendens [illegible] fortius feriat, quam [illegible] velocitate motus [illegible]. Huius ratio est; quod [illegible] corpus [illegible] movet, aerem etiam movet, qui movet [illegible] corpus, illud [illegible] motum [illegible] descendendo, [illegible] inter [illegible] partes [illegible] velocius motum: [illegible] examinare [illegible]

neque, an ei que actione motus est, dicatur realiter, sed denominative distincta proprie sed non erit cum decrementis incumbit.

Q. II

De actione eductiva et eius divisionibus.

SECT. I

Actio eductiva realiter distinguitur a principio, subiecto et termino.

Actio ~~eductiva~~, minime accepta solet variis nominibus a philosophis explicari; dicitur via ad terminum, dependentia termini a principio, influxus principii, in fieri entis, determinatio efficientis ad agendum; quod omnia cum rationes describunt naturam actionis, ut sic plane, et plene definies: actio est ratio formalis per quam aliquid actualiter exercitive est efficiens, ut sit efficiens in actu 2°. Dicitur actio ratio formalis, quia est forma denominans causam efficientem actu efficientem; additur actionem esse actualem exercitivam, quia cum debet causam actualiter operantem, et opus aliam rationem formalem, quod si hoc actuale exercitium non esset, processus in infinitum, sic esset in aliquo actuali exercitio efficientiae, quod actionem dicimus, ut te constituat causam efficientem in actu 2°; quoniam causa efficiens, quod ante actionem erat in actu 1° potentiae, posita actione est in actu 2°. Neque actio est substantia cum est causa quae, sed efficientis, quod constituit causam materialem extrinsecam in actu 2° passive; formaliter autem constituit causam materialem intrinsecam est formalis unio est: restat quod actionem constituere causam efficientem in actu secundo.

Actio haec adeo communiter accepta dividitur in creationem et eductionem; creatio est actio independens a subiecto, eductio est actio realiter dependens a subiecto. etc. ... haec actio plura habeat [illegible] ... dicetur, et ideo in hac quaestione

de actione eductiva tractavimus, et in sequenti de creativa. Deactione eductiva 1° dicendum est, in qua rogamus, an eius modi actio distinguatur a termino et ab agente, vel subiecto.

1a sententia docet actionem eductivam non distingui ab agente, subiecto, et termino. Ita nominales plerique, et ex nostris P. Herrerius, P. Salmanca et alij. 2a sententia docet actionem eductivam realiter modaliter distingui ab agente, subiecto et termino. Fautores huic sententiae eximius Doctor Suarez l. 2 metaphysicae l. 20 n° 5 Hurtado; Arriaga, Oviedo, Izquierdo et alij apud ipsum c. 4 l. 6. qui tenent nostra ratione.

Sit 1a conclusio: actio eductiva realiter distinguitur a proprio effectu. Probatur: non potest existere in rerum natura prius effectus, quin existat actio eductiva: ergo distinguitur realiter a proprio effectu. Antecedens probatur: quia Deus, qui prius est effectibus omnibus creatis, ratione eius ab eterno; sed ab eterno non existit creaturarum eductio; alioquin Deus ab eterno creaturas eduxisset, ita ut ab eterno existerent, quod est hereticum: ergo potest existere in rerum natura prius effectibus, quin existat eductio. Confirmatur: quia Paulus, qui modo fuit, cum nihil sit, potuit existere in rerum natura ad huc non eductus, quin illum generaret: ergo ... Paulus ... distinctum ...

Sit 2a conclusio: actio eductiva realiter distinguitur a termino educto: et loquor de his, quae actiones ... educuntur de illis sermo specialiter ad libros de anima distillas. Probatur: non potest existere in rerum natura, quin educatur per hanc eductionem; ergo haec eductio realiter distinguitur a termino producto. Probatur antecedens: ignis productus ab igne A potuit produci ab igne B vel a Deo; sed tunc existeret ignis B cum hac eductione: ergo potest ... existere in rerum natura quin producatur per hanc eductionem. Ad

pter quod ignis B non detrahat potius in hanc priorem quam illud. Mi. etiam quia ad actionem cogitant ultimum et actuale exercitium quod continent actiones quae unicum prius non posse esse alterius.

Sit 3° 3o: actio productiva distinguitur realiter a priorit. Quia potest existere prius et tunc, quin existat actio productiva huius prioris circa hunc terminum, si existat ignis A et ignis B, nec tamen ignis B producat ab igne A sed ab alio igne, vel a coelo &c.: ergo productio realiter distinguitur a prio et termino. Confirmatur quia si Paulus, qui producitur a Petro, vel a coelo &c., vel ab alio homine produceret, existerent Petrus qui modo est prior Pauli, qui est terminus, nec tamen existeret productio ipsi circa Paulum: ergo potest existere prius et terminus quin existat productio ab hoc prio et huius termini: ergo talis productio realiter distinguitur a prio et termino. Confirmatur etiam probando eductionem realiter distingui a subiecto; siquidem potest existere subiectum sine eductione, ut lignum existit quin in illo calor educatur, si calor crearetur in ligno non concurrente passive ligno in talem calorem: ergo eductio realiter distinguitur a subiecto.

Contra ... 1°: actio non minus producit a prio, quam terminum; sed actio producitur a prio sine alia actione intermedia: ergo etiam terminus poterit producere a prio sine actione dicta. Confirmatur: si ... procedat a hoc prio eget actione realiter distincta: ergo et actio egebit alia, et haec alia, et sic in infinitum. Contra 2°: creatura essentialiter dependet a Deo; sed ab hoc dependet passione realiter distincta: ergo et actio etiam dependet essentialiter a hoc prio, et pendebit ab aliqua actione. Resp. concedendo maiorem et minorem et negando consequentiam. Rao disparitatis est; quia actio est modus, ... actuale exercitium agentis ideo ... non eget alio medio cum ... prio, et ab illo fluit, sicut unionem, ... alia unione, ut uniat, neque dicitur alio alia actione ... et.

et effectus non est modus passivus; a ut actualis exercitium agendi; ideo quia respondebit illa non procedit. Unde patet ad primam confirmationem, cuius contrarium, quod tertia quod actionis actualis exercitium agendi, quia vel alia non est actio. Ad 2am confirmationem dico quod modus creaturae dicitur, quia dependet et hac de nova dependentia non modus, hac illa dependentia, procedo modum; ideo quia actio dicta requirit, et potius habet dependentia, quia illa dependeat; alteri quodlibet actioni totalis alia dependet a principio sed etiam dependentia de nova, quia non eget alia actione.

Obiicit 2o: si actio est modus distinctus a termino, illa dependeret a principio, ut pars actionis dependeret a principio; sed tota actio a toto principio, sic illa dependeret, et quaelibet pars actionis dependeret a [illegible] quibus etc. reductio quae est impossibile: ergo actio non est modus distinctus a termino. Probatur minor quoad 1am partem; si enim una parte inhiberet aliam, per experientiam quam videmus magnitudine agentis effectum augere. Probatur quoad 2am: si enim ablata qualibet parte [illegible] inferret, et sic in brevi temporis mora succederent infinitae partes actionis, et infinitae partes temporis. Confirmatur; actio et motus commensurantur duratione; sed si actio est dicta a termino non commensurantur [illegible] permanent, et actio successiva; ergo actio non distinguitur a termino.

Respondetur negando minorem quoad 1am partem. Cuius probationem nego; subiectum enim una pars alia, quae tamen cum ipsa in spatio sibi immediato producat [illegible] producit in remotiori, nam in qualibet ubi omnino simile, sicut quo maior ignis illuminat maius spatium; et etiam et minorem quoad 2am partem; sed in probatione cuilibet parti ex tota actio auferret et numquam infinitae partes actionis succederent, quia tempore non clauditur partes infinitas. Ad confirmationem nego minorem; ipsius enim mensurat durationem actionis, et partialium actionum vero intima commensurat; quare duratio

nis

tri non cum denotatione alicuius operationis dictae, sed cum denotatione omnem actionem, quae dictat, de qua ipse dicat.

Q.

Quid requirit actionis eductivae subiectum.

Duplex datur actionum genus aliquod, scilicet immanentes, et transeuntes alii. Actio immanens est illa cuius terminus manet in principio, a quo profluit, sicut videre cuius terminus intrinsece unitur cum principio a quo procedit. unde intellectio est actio immanens, quia procedat ab intus, et illius terminus intus unitur intrinsece. et actiones immanentes non dubitamus recipi in principio, a quo procedunt. Recipiunt enim non in alio subiecto, in quo possint recipi; actio transiens est cuius terminus non manet in principio a quo ipsa procedit, sicut quod ictus est, illi non unitur; unde quod ignis producit formam igneam in materia ligni. De hac igitur actione rogamus, an recipiatur in principio, an in termino quem producit, an in passo, sive in materia ligni recipiente formam igneam?

Actionem eductivam transeuntem recipi in principio tradunt a scoto, et a pluribus thomistis, quos aliqui ... sequuntur; alii vero thomistae id negant, plura ipse dicit thomas habere testimonia. Sunt alii qui asserunt eam actionem in termino recipi. Melius qui ... et alii ... asserunt actionem eductivam non in agente, neque in termino subiectari, sed solum in passo. Actio quae est intrinseca et totaliter subiecto ipsius termini, sed dicit vero formam, est intrinseca illo, ut patet, cum et actio in termino est ... intrinseca subiecto mobili, ut actio subiectantiationis, quae ... subiectum. Hanc vero doctrinam reperies in libris ... explicatam.

Dico 1.° actio eductiva transiens non subiectatur in agente. Probatur, quia actio eductiva transiens non identificatur cum passione, ut infra dicemus; sed passio non subiecta-

tat in agente, sed in passo, et illa quae patit intrinsece per passionem, et illa quae dicit actio recipi: ergo actio eductiva non subiectatur in agente; alioquin esset in duplici subiecto quod cum repugnet, actio esset in duplici loco, quod impossibile videtur. Probatur 2°: quia agens non est necesse esse in intrinseca sibi actione, neque etiam esse in intrinseca illius perfectione, ut patet in Deo, qui verè et proprie producit creaturam, sine intrinsece recipiat actionem, per quam illam producit; nihil enim intrinsecum de novo advenit Deo in tempore: ergo actio non subiectatur in agente. Probatur cons.; quia ideo solum requiritur actio intrinseca a principio, ut quod agit, et quia agere est intrinseca illius perfectio.

Dico 2°. actio eductiva non subiectatur in termino. Probatur 1°: subiectum quod proprie tale est, praecedit prioritate naturae formam, quam sustentat, sed terminus non praecedit prioritate naturae eductionem: cum haec potius sit prior prioritate causae respectu sui termini: ergo eductio non subiectatur in termino, sed in passo. Probabilis [illegible] constat ex nostris principiis. Probatur 2°: quia passio non subiectatur in termino, sed in passo, quod intrinsece afficit, et denominat patiens; sed actio identificatur cum passione: ergo actio non subiectatur in termino.

Sed dices: eductio denominat terminum intrinsece productum: ergo eductio recipitur in termino; probatur quia non datur denominationem intrinsecam subiecto, cui intrinsece non unitur, et in quo non recipitur intrinsece. Confirmatur: quia per eductionem constituitur terminus intrinsece dependens ab agente: ergo recipit hic [illegible] unitatem eductionem, quia [illegible] per quam intrinsece fit dependens. Respondeo distinguendo antecedens: eductio denominat terminum intrinsece productum hoc est, entitas intrinseca termini producitur per eductionem, concedo antecedens; eductio ut quae afficit intrinsece terminum, ideo distinguo afficit terminum ut subiectum intimae perfectionis, nego antecedens; afficit tamen ut subiectum inhesionis, nego antecedens. Ad confirmationem eodem modo distinguo antecedens: per eductionem constituitur terminus intrinsece dependens ab

agente, hoc ē entitas intrinseca sibi destituit dependens ab agente, concedo ant: hoc ē, dependencia ipsa constituit intrinsece suo subdistinguo, suo tam quam subto intime affectionis, concedo ant: tamquam subto infectionis, nego ant.

Dico 3º: actio eductiva recipitur in passo. pbtr: actio eductiva debet recipi in illo quo subto, ut quod oēs statuunt, sed non recipitur in agente, neque in toto: ergo recipitur in passo. confirmatur; quia actio et passio realiter identificantur; sed passio recipitur immediate in passo: ergo etiam actio recipitur in eodem. confirmatur 2º; quia nihil requiritur immediate ex eo, quod actio recipiatur in passo: quia in illo quo potest recipi.

S E III

aliquot 3ª nega actionis eductivæ tendencia plant.

Sit 1ª: actio et passio realiter identificantur. sic sentit cōiter 1ª tantum. pbtr primo; non sunt multiplicandæ entitates sine necessitate; sed nulla est necessitas distinguendi actionem eductivam a passione: ergo realiter identificantur cum passione. pbtr 2º; quia passio ē causalitas illa quam subtum dat esse, et quæ ex illo educit; sed talis causalitas nil aliud ab actione est, realiter a subto dependentis: ergo actio et passio realiter identificantur. Ulla pbt; deficit cur actio ē exercitium agentis, passio exercitium subti: sed manet probata ... 1ª, 2ª, 3ª: confirmatur; quia ... et creatio a pendentia actionis ... et ... sed hoc ... passione: ergo actio et passio realiter idem.

Sit 2ª: non actio eductiva et passio non distinguuntur ... ratione. pbtr; actio eductiva ē exercitium ... causalitate a subto; passio vero ē exercitium subti causaliter dependens a causa efficienti; sed ... non distinguuntur ratione: ergo actio et passio non distinguuntur formaliter. Ulla conceditur ad oēs ... pbt; quia ubi non datur diversitas connotatorum, non datur

distinctio formalis; sed in istis complexibus non datur incomplexa connotatorum: ergo non datur distinctio formalis. Maior constat ex nostris principiis. Minor probatur; quia hinc in actione, hinc in passione, connotata non sunt agens et subiectum; sed unum et non diversa connotata: ergo etc.

Sed hic rogas 1º: an terminus possit identificari cum actione, qua producitur? Ratio dubitandi; quia ex terminis nulla ostenditur implicatio; imo quia nostra essentia identificatur cum actione, qua producitur. Confirmatur 1º: quia actio ceteroquin procedit a principio, et non per aliam actionem: ergo poterit etiam effectus, qui procedat a principio, sit quasi actio. Confirmatur 2º: quia de facto indivisibilia praecedentes identificantur cum productionibus, sicut productionibus productis: sed non ostenditur specialiter repugnancia termini, ad similitudinem reperitur in creatione ... identificatur cum actione ... ; cum actio dicit relationem ad terminum; est enim via productio, et causalitas illius: ergo implicat actionem identificari cum termino. Ratio nondum enim, quod deberet esse in actione ... realiter distincta a termino, et causalitas ... identificari cum illis; quia via, causalitas, et productiones termini, sunt ipsae actiones.

Rogas 2º: an possit actio identificata cum principio, et ratio etiam abstrahere: hinc enim ... ostenditur implicatio. Denique in indivisibilibus prioribus producentes identificantur cum processionibus, seu productionibus actibus; sed non ostenditur specialis ratio, quare non in creatis repugnet: ergo potest ... actio identificata cum principio. Sed opponitur 1º: non esse possibile principium creatum, quod non possit Deus ab operatione cohibere: intelligere principium creatum, quod posset operari, nisi Deus libere concurrat cum illo; non autem libere concurreret, nisi posset illud cohibere: ergo non est possibilis actio identificata cum principio.

2º: si ponatur principium constitutum, ... illud dependeret ab illa causa, cum non posset esse sine ea: quia est exercitium illius, a qua dependeret: sed est actio dicta a principio. 3º: principium illarum actionum

q

q. ad 1. simul prius ruentis, concurrentis cum eodem effectu: q. eo tum modo esset actio sui [illegible]: atq. enim m. illa virtute concurrente [illegible] a ne exercitiis virtutis agentis: q. non esset actio identificata cum prius. ad 2. ea en[illegible] quod simul esset actio et prius, l. penderet ex ipsa ab alio agente creato quod non [illegible] est actio sui agentis, a quo recedit et dependet. ad 3. q. dependeret ab agente creato per aliam actionem: quod non esset actio, cum actio non procedat a causa prius per aliam actionem. [illegible]

Resp. ad 1. [illegible] prius secundo dicis

non l. potentia prius creatur, ad Deum absolute non posse cohibere esse, reddo antecedens: quod ex suppositione Deum non posse cohibere, nego antecedens itaque Deus cohibere libere operatur ad extra, potentia non oppositum creatam; at vero ex suppositione naturaliter operatur. ideoque ex suppositione in re non potest alicui actioni cohibere, cum Deus absolute libere producit animam talem ex suppositione tamen, ad nullius hoc producere, naturaliter producit animam [illegible] simili potest Deus cohibere actionem creature, quatenus potest plane creaturam non producere, si identificantur cum productionibus; at ex suppositione ad hanc nullius producere non potest eam cohibere a suis operationibus, cum ipse sint operationum. ad 2. reddo antecedens, et ad 1. reddo, et distinguo 2. esset actio distincta a prius, a quo ipsa procedit, reddo consequens: a prius ei, cum ipsa concurrent, nego consequens. actio identificata [illegible] non procedit ab eo, quo cum identificatur, sed ab alio; ideo quamvis esset actio prius a quo distincta esset, illa actio prius est identi[illegible].

Ad 3.

reddo antecedens, et nego consequens, cuius rationem nego, nam est deceret aliquem [illegible] non esse exercitium virtutis agentis, cum possit simul esse principium virtutis, et exercitium virtutis, et evidenter in prius divinarum personarum, quae sunt principia virtutis, et exercitium virtutis. [illegible] non [illegible] ipsa et actio prius [illegible]. ad 4. reddo antecedens, simul esset actio et prius, posse pendere [illegible] ab alio agente creato, tunc posse actionem prius [illegible]

dicit; et quasi per accidens deberet esse actionem prius receptam in tali subiecto, cum
receptiuum eius sit ex parte rei; si etiam posset pendere ab alia actione; in illa ac-
tione non debet actio, idem respectu eius diuersae actionis: non verum est simultaneum pri-
um.

Hinc deprehendes quod negant actionem specificatiuam non requiri tamquam de-
specificatiuam intrinsecum; nam intrinsecum certum est, quamlibet entitatem spe-
cificari a suis principiis intrinsecis, uel alterius in esse. Per hanc dilatationem
ex diuersitate rei, agentis et patientis arguatur specifica actionis distin-
ctio, ita ut tamquam signo primum arguere: scilicet duae actiones tendunt
circa terminum, seu agentia ipse dicta: quod actiones sic praedictae sint ipsae. Prae-
terea ponatione tamquam certum suppono, actiones ex diuerso modo tenden-
di, quod quando de specificatiua actio; quae Deus crearet hanc, tamquam in signo
ipsi distinguerent in actione, opposita dicerent ut signum in signo. Sed
haec diuersitas posita ad intrinsecam pertinet, quam extrinsecam specifica-
tionem.

Dico ergo actiones specificari extrinsece a diuersitate terminorum
agentium, et subiectorum. Probatur quia actio essentialiter respicit terminum, subiectum, et agens:
quo quolibet horum variato variatur actio. Antecedens constat ex iis quae diximus de actione ut
agentis, termini et subiecti. Probatur consequentia; quia quolibet horum variato variatur
dependentia, aut respicientia actionis; sed variata dependentia
seu respicientia actionis variatur actio, cuius ipsa est dependentia
et respicientia: quod quolibet horum variato variatur actio. Maior pa-
tet. Minor autem; quia quolibet horum variato, actio essentialiter respicit
aliquid, quod antea non respiciebat; sed eo ipso quod respiciat essentialiter ali-
quid quod antea non respiciebat, variatur dependentia et respicien-
tia actionis: quod quolibet horum variato variatur dependentia, et
respicientia actionis. Nec contra hanc probationem aliquod momenti video
argumentum.

Q S

1

Creationis definitio explicatur.

Certum est apud christianos contra ethnicos quosdam philosophos creationem esse possibilem, quamquam de facto [illegible] theologicis [illegible] dico: creatio est productio rei ex nihilo in qua de [illegible] solum quia ex nihilo indicat [illegible] relatione. Dicitur quod creatio est productio rei ex nihilo, [illegible] productum ex [illegible] [illegible] [illegible] producat; [illegible] etiam hic eductio. Neque [illegible] dictionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] etiam hoc [illegible] eductio. [illegible] productio ex nihilo; [illegible] creatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] productionis [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] ut in angelo materia prima et anima [illegible] naturaliter existunt.

[illegible] circa di-

stinctionem creationis a [illegible] [illegible] prima sententia [illegible] creationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alii. 2a sententia [illegible] creationem [illegible] creari non [illegible] creationem [illegible] [illegible] educi est creatio [illegible] 3a [illegible] creationem non [illegible] voluntate Dei, qua vult creare. ita [illegible] [illegible] [illegible] 2a [illegible] 4a sententia [illegible] creationem non [illegible] voluntate [illegible] creat. [illegible] sententiam [illegible] creationem [illegible] a prio et [illegible] [illegible] [illegible] 2a [illegible] [illegible] Arriaga, Oviedo et [illegible] 3 n. 3 et 4.

Dico 1: creatio di-

[illegible] a voluntate [illegible] [illegible] qua vult [illegible] creare.

Di-

Deus ab eterno habuit actionem [illegible] creandi angelum, sed ab eterno non habuit creationem angeli; quia creatio realiter distinguitur a sua actione [illegible] tali. [illegible] probatur, quod Deus nihil [illegible] in tempore, quod non habuerit ab eterno; hoc enim spectat ad eius immutabilitatem: minor etiam constat; quia creatio angeli est existentia actualis rei cuius sit angelus, ideoque non potuit esse ab eterno, cum angelus [illegible] creatus in tempore. Consequentia liquet ex principio illo, quae realiter separantur realiter distinguuntur.

Sed dices 1.º creationem esse mutationem de nihilo in creatura: ergo est actio immanens Dei. Antecedens probatur, quia creatio est circa [illegible] omnis mutatio. Consequentia probatur; quia actio, quae est in creatura, motus est. Unde probatur 2.º quia non reperitur ubi sit creatio, nisi in Deo. 3.º quia creatio est actio transiens; haec enim petit subiectum [illegible] actionis: creatio autem non habet subiectum; ergo creatio est actus immanens in Deo, ideo que actus divinus [illegible]. 3.º quia omnis actio est prior suo termino; sed creatio: quae non est in creatura, sed in creatore, in illo enim prior in potestate intellectu in quo, [illegible] modo dicit.

Respondeo ad 1.um [illegible] de creatione angeli, et nunc [illegible] [illegible] verae: non enim omnis actio est motus; quia actio est [illegible] motus, et etiam ad actiones quae motum sunt, ut ad creationem [illegible], et etiam angeli, in qua nullus intervenit motus. Ad 2.um [illegible]; nec necesse est, creationem rei subsistentis [illegible] [illegible]: creatio autem [illegible] [illegible], sicut subsistentia [illegible] non est in subiecto [illegible], aut in [illegible], sed est [illegible] agentis, [illegible] sequenti. Ad 3.um omitto [illegible], et 1.um concedo, et nego 2.um [illegible] creationis est prioritas [illegible], et nullo modo in quo, ideoque nullum est signum [illegible], in quo non [illegible] creationem et [illegible].

Dico 2.º creationem identificari cum [illegible], quia [illegible] [illegible] petit [illegible]. [illegible] [illegible] odor, sapor, aut albedo existit, quin [illegible] creationem; quia creatio realiter

[illegible]

distinguit à tali ttō. Ans pt; qa ante creationem nasci et hinc,
existit ut in spatio odor, sapor, et alibi, qui in ttent creationem,
sed potius actionem, dicimus vero ... haec substantia quaevis hinc potest
verba creationi; haut creationem; qa taliter tres po existere, qui in
ttet creationem.

Dico 3º: creatio non distinguit realiter à ttō, qa do hic na sua pe-
tit creari; ideoque creatio angeli, nec non et animae rationalis non distinguit
ab angelo, nec non et anima rationali; nullum existat fundamentum
distinguendi creationem à ttō, qui na sua petit creari: quo creatio cum
tali ttō identificatur. Con. pt; n. m. dis sunt aeque multiplicandae
entitates sine necessitate. Pd ans: in illis hic non ttet locum fundamentum
separationis, quo cum nemo adjustat distinctionem ... ...
ab eductione, quodam ratione; qa tali non nisi à Deo creatur, et do ha-
bitu ... à Deo, nec pot ab alio ... procedere, et loquor de ...,
quo modo creant; quoniam de posse pot aliter evenire. Deinde hic
etiam non ttet arguere, si decumant ex eo, qa eadem entitas nascitur creari,
et generari; cum hic solum intelligatur creatio unica, nec non alio
pacto adsit generatio; quo nullum extat fundamentum distinguendi
creationem à ttō, qui na sua petit creari.

Sed obiicies 1º: angelus
potuit à solo Deo produci, et etiam à Deo et creatura, ut instrumento:
quo creatio, qua angelus de facto à solo Deo productus est, ab illo realiter
dicta; siquidem pot abesse, et in locum eius subrogare alia, qa adeo
similiter, et angelo perdidit. 2º; qa angelus pot per duplicem actionem
ad quamlibet creatum: quo creatio realiter distinguitur ab ... siquidem
pot existere ex cuiuslibet, et si altera desinat. 3º; qa quo
angelus produci à Deo mediante actionem ... illam; quo creatio
realiter distinguitur à ttō. 4º; qa angelus pot ... à Deo, per ... li-
cionem ... ...: quo creatio nec ... cum ...

...

tiones sine prioria actionum: creatio dicitur actiue ab angelo.

Ad 1^{m} resp.

concedendo ant. negando cons.; quoniam actio, qua modo angelus creatur, non pot[est] ab illo desinere, nec alia in locum eius succedere [illegible] in eius loco
reponi, quia Deo et creatura [illegible] actione [illegible] creat. Ad 2^{m} concedo ant. et dico quod
cum creatio dicitur esse actio qua angelus petit creari, non sequitur angelo
a quo angelus [illegible] adhuc; nego cons. [illegible] 2^{a} actio esset creatio,
non quia sine 1^{a} posset dare esse illo, cum illius actio [illegible] sint [illegible], [illegible]
accidens ita 2^{a} ut ad 1^{m} actionem, quia etiam [illegible], [illegible] non esset alia acti-
one.

Ad 3^{m} dico posse angelum [illegible] non [illegible] actionem modo [illegible]
[illegible] [illegible] actionem [illegible] identificatam, quod [illegible]
actiones [illegible] angelum [illegible] et [illegible] qualitates;
quia productionem [illegible] manifeste [illegible] discrimen [illegible] ex [illegible]
one [illegible] concedo ant., et nego cons.; [illegible] [illegible]
sint prioria immediata creationis, illa tamen [illegible] intrinsece [illegible] importent,
[illegible] 2^{m} [illegible] prioria [illegible] in [illegible], sed [illegible] Deus, et [illegible]
[illegible] [illegible] 2^{m} denominationem, et in obliquo im-
portant aliqua [illegible] dictam, quod [illegible] ad [illegible] [illegible]
ones.

De [illegible] creationis.

[illegible], [illegible] proprie [illegible],
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], et quod prioritate aliqua debet [illegible]
[illegible]. [illegible] hoc [illegible] quaerimus, an [illegible]
actionis [illegible]; quod [illegible], prius [illegible] esse [illegible]
debet esse prius [illegible] non [illegible] in [illegible], aut receptioni [illegible]

creationis. Deum. prius e actibus creationis ibi angeli, n. illis et animæ ralis, cui tamen non cit subs. creationis: subtus m. proprie accepto in tollit imperfectionem, a qua Deus distat infinite. 2°. despect ce verbum, quod est quamvis de subito denominationis, dominus proprie a hic, non colegi dictus, verus et prius creationis subito; subi i m denominationis de creans, et de eius creatus: quod prius et dictus subtus denominationis rei creationis.

Dificultas quod restat, contra eius sit, prius subtus rei creationis in non illi qui, exterint, creationem recipi in eo tamquam in subito inhesionis, ex qua sententia aliqui recedunt sir. sed ad hunc 2° illos dicendum est, creationem nullatenus recipi in eo tamquam in eius subito. Probatur quia dictus non est causa materialis ipsius: neque est subtus inhesionis actionis creativæ. Antecedens evidens est; nihil enim se ipsum materialiter causat. Consequentia: quia subtus inhesionis actionis est causa materialis in productis per talem actionem; sed eius creatus non est causa materialis ipsius: quod neque est subtus inhesionis creationis, quod probatum est. Ulterius probatur; non enim subtus alius causat eius nisi quia demum... circa talem eius est... etiam liquet ex quo proprie dicit etc.

Probatur 2°, quia creation habet causam materialem: quod neque subtus inhesionis. Probatur consequentia; quia subtus inhesionis est causa materialis ipsius. Antecedens de hoc est certum; quia creatio in eo differt a generatione, quod hæc materiam habet causam materialem et a subito materialiter dependet, non vero illa; quia creatio non habet causam materialem.

Obiicies: actio dependet materialiter a eo: quod et creatio: quod in illo recipi et ex illo educitur. 2°, quia generatio causatur materialiter a subito: quod etiam creatio. 3°. creatio est accidens; ergo habet subtus inhesionis: quod est accidens; sed nullum dat subtus quod eius: quod nihil est subtus creationis. Resp. ad 1m negando antecedens, et ad 2m concedendo et disquirendo etiam probatur... in illorum.

cipit tanqz in subto denominationis, et de̊ termionis, 9cedo cóq; tanqz in subto inhesionis, nõ cóq;. Vnde etiaz nãbri exitlo deduci p̄ nras p̄bationes. Ad 2m ccedo ant. et nõ cóq;; qa in eo dirigui p̄ generatiõ a creatione, qđ illa rectat subtu, et hęc eqalit illud excludat. Ad 3m omitt ma, et nõ mi. qđ tu in acer tolã e, ã extra dictã ãti oneỹ excitati, et ẽ tñq;, aut p̄fectioneỹ i inimã ẽ in matia, ẽe qđ sufficient talhat p̄ actioneỹ.

Sed hic rogias, quinã ẽ ti aut entitates creari possint? certuz ẽ, maỹ p̄ et angeluz creari; nam ex tat subtuz ex quo possint educi, p̄ certũ eũ ma pa sit p̄ subtuz; et angelus entitas simplex, et cõpleta. Itẽz de anima rationali n̄ pot p̄ creationeỹ p̄duci, qa natit p̄ceruat extra oẽ subtuz; qđ p̄ a nullo subto dependet, qđ ẽ manifestuz creationis signuz. Deinde ex philosophicis p̄rijs sine usque tradi ta ptas, tras oẽ mater, sicut ẽ talẽ sint sine actales p̄ eductioneỹ p̄duci. Rão ẽ; qa acũa panis et vini p̄cerbant in eucharistia sine subto p̄ creationeỹ; ẽ t iaz reliquaẽ tñ substates, et acrãles ẽ bti potẽrunt p̄ creationeỹ sine subto p̄ciebari.

Circa mor ma ẽ dirias, an ilt unio inter mam et formaz, et unio pẽtuz integraliuz possint p̄ creationeỹ p̄duci. Reo, mõr pote creari; qa dependentia, q abẽ creationi nẽ dependentia cuiq; q̄ue, sed dependencia ei p̄ ductionis, ita est tũ educationis actionis sua p̄duci, ẽ n̄ possit extra subtuz p̄cerbari; sed p̄ bti unio, et idez ẽ de quolibet alio mõ, sit eqalit a sẽta subto, poterit tamen ei actionis abiolbi a subto: hoc ẽ, actio illius p̄dere tñ a poterit n̄ dependere a subto, sed inde educi, dẽt p̄ ptes creationeỹ, ẽ creationeỹ; p̄ modi possũ creari. Pbat; qa ipsa creatio ẽ eqalit absoluto, et eductio etiaz; sed neque eductio, neque creatio educunt p̄ terminis: qđ et modi poterunt eqalit ẽ absoluti, ẽ un exi sta

et

[illegible] tertio, a [illegible] eductionem [illegible]. [illegible]
onem [illegible] neque creationem educi. [illegible] manifestum, quia actio edu-
ctiva [illegible] temporia et [illegible] neque [illegible] per creationem; [illegible]
[illegible] creati [illegible] modo [illegible]
rit, creationem [illegible] creatio [illegible]
[illegible]
[illegible] creatio [illegible]

[illegible] materia
[illegible] educi, [illegible]
[illegible]
[illegible] aliquo [illegible]
[illegible] educeret
[illegible]
[illegible]
[illegible] educi

[illegible]
[illegible] educi, et [illegible] non [illegible] eductio [illegible] positione
[illegible] ad 2um [illegible]
[illegible]
[illegible]

franz aeq natis unitis non vero in (illegible) ciatis.

Ex dictis igitur nimi... cidat ateiem, a natelis et maj[illegible] aut posse esse cum natis finitis creatis alterii divisibilibus emollior, posse 2º verò; angelicus educitur ex potentia cuius... mag[illegible] ... educitur non esse finitis, quod de ratione propria... quorum ex extremis est de ... ut patet in ... et finita natis, imo et in ... obedientiali ... finitis ... non sint mutuo de ... menuncum alteri debet ... in beatitudine visio beatifica ... intus, ... habeat ... ci nit, ... et alterius ex tremis ... ut ... humanitati unit et ... ne ... fra.

G

Quæ agentia creari potuerint.

Deus multis in quæ sunt res ... et extra se ... dubitationi ... 1º nullam creaturam ex his ... batum, ... actionem creativam, imo nec esse ... potuisse naturalis ... quod non ... pluribus exhibetur ... primis de summa Trinitate, ubi ... Deus agnoscit omnes creatos; nam cum hoc ... posse creaturae de facto existentes ... et naturalis creare potuisse, ... ens ... Deus creaturam ... creaturarum ... quæ de facto creatorum, et ... creaverit ... maxima, nullum ... ad eam perfectionem tribuendam creaturæ ... creaturam ... nec creant nec possit naturalis creare.

... Deus ... in ... nobis ... 1º an ... posse creaturam ... creare, ... 2º an creaturarum de facto existentium ... Deo ad creandum ... communis theologorum et philosophorum sen-

tia

cia cei omnib' creaturis: q' posset naturaliter creare, quod si conuincit: maxime modo explicato: ita petit: ... creatio uirtutem ... infinitam ... sed uirtus creatiua esset summa ... in ente ut ens: q' excedit omnes ... Dico ... Caietanus: q' creationi ... infinita a nihilo, sed quia ... infinitam uirtutem: q' uirtus creationis exigit infinitam uirtutem ... Dei ... uirtus requiritur ad creandum ... ad producendum ... sed tota uirtus creaturae, quanta ... requiritur ... producendum ... ens ... quantum ... requiritur ad producendum ... uirtus creatiua ... creaturae.

Ex secundo probatur ... quia ... si aliqua creatura posset naturaliter creare maxime ... naturalis, sed haec non potest ... Maior probatur q' haec crearet media collisione ... creare ... improportionata. ... q' modus operandi sequitur modum essendi, sed omnis creatura in modo essendi includit aliquam dependentiam a causa ... subiecto: ergo omnis creatura in modo operandi dependet a subiecto: q' nulla potest creare. ... doctore eximio: q' si aliqua creatura esset possibilis ... certum ordinem, et gradum ... q' ... creatura ... de facto ... gradum ... perfectionem, quod ... idem doctor, q' nulla creatura non posset esse superioris ordinis quam angeli, sed haec non potest creare: q' neque illa.

... argumentum ... q' ... naturaliter ... sed ... non magno labore soluuntur. ... q' ... maxime ... possumus dicere ... maxime ... sed possunt ... innumeri ... nam sicut ... unitatis ... ita ... et

effectus in eodem teneret quo potius respiceret hoc eius productio. Deinde nego minorem; enim
ratio cur non producit, quia tendit a potentia, sed in nostro intellectu, creatio dicit habitudinem
ad ens a parte rei coexistens, non habitudinem ad non ens.

Ad 2um nego maiorem; quia quamvis creatura sit finita, finita tamen virtus est in ratione. Ad 3um
concedo maiorem, et nego minorem; creatura illa, quae posset creare: si ipsa
illa sola posset creare, et non produceret cum subiecto, tota virtus illius
non requireretur ad producendum cum subiecto, immo nulla, cum ad id nulla
haberet; quia ciu itaque posset, non tota requireret, sed ad creandum. Sed
ad producendum cum subiecto, sed partialiter ad quamlibet illarum actionum
applicaretur; nec mirum, omne enim plus ignis, cum etiam virtus
posset cum subiecto producere, et non creare, si minor sit, quam
ille est, requisita ad talem actionem. Ad 4um nego maiorem; posset etiam virtualiter
continere virtutem creandi, quia tale virtus creatis excedere
receptivitate, et ex alio capite receptivitati creatis cooperantur. Deinde
nego minorem; colligo mea cum creatis plus creatis. Ad ex falso
esse, dici repugnare virtutem creationem.

Ad 5um omitto maiorem; quia caput
est veritati, ceu enim angeli talem compositionem non habet, nec fi-
nalis, et de possibili non requirat subiecto completa carentem compositione
subiectali. Ad 6um concedo antecedens, et nego consequentiam; plura enim possunt esse diversi ordi-
nis, quae non sunt corpus et spiritus, et aliqui: cum enim Deus alii diversum mu-
ndum crediderit, posset plura possibilia et in ulteriori ordinis omnia ponere.
Ad confirmationem nego maiorem; quia possibile est creatura angelo perfectior. Deinde
nego consequentiam; quia creatura illa, etiamsi existeret 2um virtutem cre-
ationis, posset in aliis perfectionibus ab angelo superari; quia posset
esse minus perfecta angelo.

Colligitur 1o non esse possibile creaturam, quae possit
concurrere creare. Tenent Durandus in 2o dist. 1a quaest. 4a et Arri-

a

qua cum crebro d. n. phicorum l. 5 n. 5 et alii quam quae sententia pro referri Gabriel quatenus ei sit nulla efficacitate, basi rae creatura implicitus repugnare ut sit creata. Hinc m. talis potestate arguitur posse idem implicat dicere possibile creatura: quod potestate nullius creare. Ma. ... rei ... et m. ... exclusione argumentorum supra tradita, unde coa. infertur ... sitione.

Sed dices 1°. Deus et creaturae sunt agentia diversissima, ideoque petere modum operandi diversissimum, cumque creatura operetur productione, necesse est Deum operari per creationem. Contra operandi modum a Deo esse proprium Dei et nulla rae creaturae competat. 2° instas; quod creatura ad ... immanentem operetur ... actionem rei ...; ideo ... operetur, subjecto ... actionem in alio subjecto, et ... creatione. Haec tamen efficaciter ... diluuntur.

Ad primum dico 1°, Deum et creaturas ... diversissimos modos operandi; quod etiam animadvertendo, sicut creando posse operari, quin creatura ... operetur; ac creatura ... educat, sicut ... operatione a Deo ... Ad 2° dico ... creatura ... immanenti ... eidem ... a Deo ... actionem ... createt, et ... in qua nulla est ... creatio ... actio ... immanenti ... actionem immanentem.

... 3° ...
... creatura elevata ... ad creandum ... liberum ... requiritur ex praedictis ... ex dictis ... Deus potest elevari creaturam ... ad ... effectum

[illegible] creaturas [illegible] [illegible] [illegible] operti. [illegible] [illegible] [illegible] notit.

DP. IV

[illegible]

[illegible]

Hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ei [illegible] ne [illegible] examine, [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] theologicas difficultates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] talia.

Q. I

Propositâ difficultate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

SE. I

[illegible]

difficultate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] certiardae contineri[illegible] [illegible] indivisibilia, et ut ipsa constat, ea sunt, divisa vel dividenda, [illegible] minima indivisibilia phisica, sive talia de materia. Indivisibilia phisica ea sunt, quae [illegible] minimis sunt naturalia, seu ea corpora, quae adeo parva sunt in magnitudine, ut nequeant ope aliqua naturali [illegible]. Corpora quae sunt indivisibilia phisica, seu quidem calami, et minima [illegible], non quia non habeant duas medietates, sed quia nulla agens est, quod in eorum medietates dividi possit. Et hujusmodi ea indivisibilia sunt, quae in [illegible] de [illegible], et [illegible] ad nobas rerum generationes [illegible], ut [illegible] notarunt.

Alia [illegible] dicebamus, dicta corpora indivisibilia mathematica, quae ita adeo parva sunt, ut non habeant duas medietates in quas dividi possint. Hujusmodi dicuntur puncta [illegible] metaphora, seu analogia, a punctis, quae calamo notamus, quae puncta mathematica [illegible] nunquam [illegible], quae in [illegible] ita sunt indivisibilia, ut nullam divisionem, neque in longitudine, neque in latitudine, neque in profunditate patiantur. Porro [illegible] lineae, quae quidem mathematice divisibiles sunt in longitudine, habentes duas in longitudine medietates, in latitudine vero et profunditate indivisibiles sunt, quia non habent partes in latitudine, aut profunditate dispositas.

Superficies vero longitudine et latitudine, non vero profunditate; [illegible] [illegible] mathematice divisibiles [illegible] longitudine, latitudine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex pluribus longitudine, et latitudine [illegible] [illegible] et [illegible] ex superficiebus corpus [illegible]

la.

solidum, sed ut talis resultat ex multitudine [illegible]. Dist[illegible] [illegible], ad [illegible] possunt dari [illegible] in [illegible] illa, seu in divi[illegible] sibilia mathematica resolubilia, talia [illegible] [illegible] nihil habeat [illegible] superficies, neque lineae quae nil aliud sint nisi lineae, et lineae [illegible] nil aliud includant nisi puncta [illegible] illa mathematice indivisibilia.

Duplex invenitur sententia [illegible] oppositas, quarum prima dicit. 1ª est Arist. qui hoc libro 6 defendit, corpus continuum constare ex partibus divisibilibus in infinitum, ita ut [illegible] potest dividi ultra in duas semissas, et hae in quartas, et [illegible], sic etiam in singulis partibus [illegible] possit fieri divisio in duas medietates, et singulae medietates possint dividi in duas alias, quin aliquando deveniat ad partes [illegible], et non dividatur in illas duas [illegible] medietates, in quas dividi possint ita ut, nec [illegible] quae [illegible] possit minimum [illegible] in [illegible] dividere, quae [illegible] divisibiles non sint.

2ª sententia [illegible] habet auctores [illegible] illos [illegible], et [illegible] ut communis creditur, sed aliquos [illegible] antiquiores, cuius sententiae [illegible] ut apud [illegible] doctor [illegible], et [illegible] [illegible] in [illegible] de continui compositione [illegible] illas, et Epicurus adscribat forte Epicurus non de indivisibilibus mathematicis cum Zenone, sed de divisibilibus physicis locutus est [illegible] molecula. Haec igitur 2ª asserit corpus continuum ex punctis, seu indivisibilibus mathematicis [illegible], sed non esse partes illius [illegible] in infinitum divisibiles, ut non possit aliquando devenire ad indivisibilia mathematica, quae non habeant duas medietates. Haec [illegible] sententia [illegible] capita, et [illegible], [illegible] sententiae aliae, ut [illegible] [illegible] manarunt.

~~incantabe~~ Sed in extrema Arith[metica] [illegible] illis, in suas ra-
tione [illegible] dicit, dari p[ro]portionale mi[nim]i, et mi[nim]i, et inequalem
in [illegible] et [illegible] [illegible] q[uia] quem ad mo-
dum [illegible] dividitur in duas p[ar]tes ita p[ro]portione servat q[ua]libet
[illegible] in duas [illegible]
[illegible] in duas alias, et sic in infinitum: ut ulna dividitur in
duas semiulnas, q[uae]libet semiulna in duos [illegible], quilibet
palmus in [illegible], et sic p[ro]portionaliter in in-
finitum. Unde [illegible]
[illegible] potest
dividi.

[illegible] hanc [illegible] nulla [illegible]
[illegible]
[illegible] nullum ibi particulare [illegible] debeant. Si
autem inequales, q[uia] mi[nim]i semper erit mi[nim]um [illegible] q[ui]a p[ro] o[mn]i
p[ro]portionali [illegible] aliquid ulterius, [illegible] p[ro]portionalius, [illegible]
[illegible] palmus [illegible] aliquid [illegible] ulna et [illegible]
[illegible]

[illegible] aliquid [illegible]
[illegible] p[ro]portionalibus reservan[tur] [illegible] et equ-
ales, et n[on] c[om]municant [illegible] p[ro]po-
[illegible] palmus [illegible] De [illegible],
q[ui]a [illegible]
digitus est [illegible] equales, [illegible] mi[nim]i,
sed equalis magnitudinis, ut [illegible] palmi, [illegible]
[illegible] q[uia] equales [illegible].

[illegible]
[illegible] unius esse
[illegible]

pro

[illegible] fuerit, quod ponunt, aut rerum aliorum, quod ponunt proportionales mi et mi, inequales, et [illegible]; rerum aliarum, [illegible] dirigentium, [illegible] ponunt esse aliquatenus, et [illegible] et [illegible]: [illegible] palmus [illegible] palmi, [illegible] cubitus medi [illegible] ponit.

[illegible] generatur [illegible] horizontem [illegible] physica [illegible] et metaphysica, pluralitatem et [illegible] physica [illegible] sensum arbitror; mathematica vero pluralitatem [illegible] sensu [illegible] mathematica [illegible] capi, ideoque aliquatenus [illegible] physica [illegible] pertinent, ideo [illegible] animus, [illegible] pendet [illegible] exercet [illegible] impetus; [illegible] inquam [illegible] potuerit ab [illegible] sententia, quoniam mundus fuerit, aut potuerit esse ab eterno.

Q. II.ª

An mundus fuerit, vel potuerit esse ab eterno.

ST. I.ª

Ex parte rerum permanentium potuit mundus esse ab eterno.

[illegible] Aristoteles asserens, et mundum fuisse ab eterno, et Deum necessitate naturae ad id fuisse [illegible]. Sed ante quam Aristotelis refutemus errorem, quod [illegible] primum expendimus examinando, an et quomodo mundus, tum quoad permanentes, tum quoad successivas, potuerit esse ab eterno.

Creatura id est permanens [illegible] tota [illegible] Angelus [illegible]; successiva vero illa [illegible] [illegible]

sed una post aliam exigit esse, ut motus localis, dies, et annus: hg in creaturis permanentibus oritur non haberi posse a Deo ab eterno in sententia affirmamus cujus oppositam sententiam secius quod urgentior alia non extat probatio, quam illa, quod in productione talis creature ab eterno nulla detur implicatio, ut objectionum ostendet solutio: ergo creatura permanens potuit esse ab eterno. Probatur 1º quia non est necesse, causam tempore precedere effectum, sicut sol producit lucem, quam non precedit tempore; ergo neque necesse est, Deum, qui est causa creature permanentis, illam tempore precedere; sed Deus ab eterno est et creatura, quam potest producere sine precedentia temporis potest esse ab eterno. Probatur 2º quia nullum est instans per totam eternitatem, ante quod non potuerit Deus producere creaturam, imo illam quod est ab eterno; sicut in tota tamen infinita possibilitate, sicut quod quolibet non ... alius ...

Contraria huic sententia defendit sanctus Bonaventura, Enrrico Gandavensis, Valencia et alii apud ... exqua objicit 1º implicat creaturam habere aliquod attributum proprium Dei; sed creatura est ab eterno, habet attributum proprium Dei: quia implicat creaturam aliquam esse ab eterno. Pro ... eternitatem, quod est proprium Dei attributum, et proprium in productione absque ulla imperfectione, et taliter ... durandum ... et ... at praeter eternitatis in creatura ... producta ... imperfecta, et quod prius erit non ... ab eterno: quia eternitas ... attributum proprium Dei non ... creature, ... ab eterno.

Objicit 2º Deus libere ... creaturam, quam ... creaturam productam ab eterno non ... libere ... producere ab eterno producere. ... quia Deus ... ad extra operatur, libere operatur ... potestas ... illius creature ... ab eterno non ... libere. ... Deum ... creatura illa ... ab eterno ...

mus

mus, et n̄ fuisset species creatura illa destrueret in tempore, cujus destrueret in m̄ate postq̄ fuit p̄ducta, et iā fuisset in tempore p̄ducta, q̄a q̄d in tempore ē, et finito spatio distat ab alio, alterū etiā denovat, sive in tempore, et n̄ ab æterno: q̄ [illegible] p̄t cessare à conservatione creaturæ illius, quo tēpore cūq̄ voluerit.

Resp̄ō concedendo maj. neg. min. Ad p̄bationem, nō ant. ad huius p̄bationem nō supposito illius, distinguo an [illegible] in instanti q̄d in m̄atu instanti creationis creaturæ, q̄ p̄duxit ab æterno; q̄a cū entitas existens ab æterno n̄ habuerit initium durationis, quolibet signato instanti in restant alia, et alia sine fine, ante q̄ p̄ducta fuit creatura ab æterno p̄ducta: sed dico: q̄ necesse ē, creaturam p̄ductam ab æterno durare per infinita instantia, sive per infinitum tempus; designato in instanti, in quo destruit ab illo, n̄ dt̄ p̄venire dictam, in qua fuit p̄ducta, sed semper restant alia et alia instantia sine fine, ante q̄ fuit p̄ducta, sed hoc ē de divinam libertate, et Dei p̄fectum dominium; q̄ implicat creaturam illam fuisse ab æterno.

Conced.

coens et nō ibi ullam divinæ libertati, aut dominij iniuriam: lib. m̄ libertas Dei manet illæsa, q̄a Deus liberrime decrevit de producenda creatura ab æterno, et coens ad illam conservandam per infinitum tempus; ideoque necessitas eam conservandi, ē necessitas coens, qualis ē illa, qua voluntas necessario amat, ex suppositione q̄ amet. Manet etiā integrum dominium divinum, q̄a hoc p̄t creaturam destruere, dum modo sit possibilis destructio; secus vero si repugnet, ut repugnat destructio creaturæ existentis ab æterno, nisi post instantia, et tempus infinitum.

Objicit 3°: si Deus p̄ Deus creet semper ab æterno, et illi applicaret stupam, ignis combureret stupam, q̄ [illegible] et n̄ comburet, q̄ [illegible] poterat: q̄ implicat creaturam aliquā p̄ductam ab æterno. Ant. quoad 1. p̄tem p̄z; q̄a ignis ē agens nāle, de cuius nāe ē operari, q̄ [illegible] posset. Quoad 2. etiā p̄z; q̄ designato quolibet instanti, in quo comburat, potuit

ir

in alio, et alio priori conservere: q. n. conservaretur ultimum potest. Atque hoc difficile, sed quod maxime torquet est plus pertinebat ad hic. Deus enim potest operari, quod primum potest, et non potest operari quod ultimum potest: quia implicat in Deo potentia ad operandum. Ad quo ad primum probatur patet evidenter enim per praenota, Deum autem operari quod primum potest. Quoad secundum probatur; quia assignato quolibet instanti, in quo Deus operet, potuerit in alio, et alio priori operari: quia potest operari quod ultimum potest, et non potest operari quod ultimum potest. 236

Respondeo ad argumentandum ad quoad primum probatur: admissa probatione non supposita illorum, [illegible] dari aliquod instans, in quo primum posset operari ignis, productus ab eterno: ignis enim; sicut causa naturalis operari quod primum potest, dicit Deo, ultimum, causam exigere non sua operationem, et dari aliquod primum instans, in quo posset operari, primum habet igni productum ab eterno non datur primum; quia quod si ab eterno, non habent aliquod primum instans, in quo sint, et in quo primo possint operari. Conservaretur igitur ignis stupam, quia Deus offerret illi [illegible], quam nunquam a Deo tempestivi offerret, ut prius non potuerit offerre; ideoque per instantia infinita ignis violentiam pateretur non conservando stupam.

Obijicit 4o contra Spinosa, qui etiam tenet oppositum [illegible] physicorum [illegible]. Si creatura permanens fuisset ab eterno, fuisset simpliciter producta, et non fuisset simpliciter producta, sed [illegible] mani feta contradictio: quia aliqua creatura non potest esse ab eterno. [illegible] Secundum probatur: quod simpliciter producitur, in aliquo instanti producitur, in quo est; aliquo igitur habet initium, quod est contra suppositum eternitatis: quia talis creatura non esset simpliciter producta: [illegible] quia productio in hoc differt a conservatione, quod illa dat [illegible].

Urgebis: talis creatura esset simpliciter producta vel non. Si primum, igitur ac novit prius [illegible], et consequenter non esse ab eterno. Si secundum, igitur nunquam fuit producta, sed conservata, quod implicatorium; eo modo enim conservatur res improducta [illegible] conservatio continuata productio: quia supponit productionem, quemadmodum supponit, si non presit. Urgebis 2o creatura illa non fuit producta: quia neque conservata: quod enim non eget causa producente, non eget

egeat cū 9erbante. 3º, et supponi pductionē essaliter differre à 9erbati-
one: crea[tura] hac ratione fuisset pducta: q[uia] illa pductionē est 9erbatio: q[uia] n
potuisse res tum pro divisibili: q[uia] indivisibili: q[uia] eēt 1ᵐᵘ rei, antequam ru
n eēt, et p[ro]l eēt, p[ro]cuj ru cē ab eterno n 9ponit.

Sed argui huius 9tractor, illa
uocibus ē 9texta, q[uo]d in re grauissima, et difficillima se deset unum p[ro]hibi-
sophiaz. Pro rū[m] lusione d[icti] argui suppono, actionē, qua effectu acsipit cē, diuina
liter pductionē, q[uo]d si ea sit in 1º instanti, in quo trū accipit cē, dr 2ª pductio, in reliquis
vº p[ro]p[ri]ᵐ dr 9erbatio. Unde p[ro]t n ē idē, rē cē pductā, et cē 1º pductā: q[uo]d m
9erbat, p[ro]hunc pducit, nec tamen p[ro]hunc 1º pducit. Item q[uo]d ē ab eterno pdu-
cit; n.m. ōē, q[uo]d ē ab eterno, natio ē dic, nec tamen q[uo]d ab eterno ē, 1º pducitur,
cū ab eterno n sit 1ᵐ instans in quo entitas recipiat cē. Ē 9fira[tur], et explat,
q[uia] filius diuinus ē, et pducit ab eterno, nec tamen 1º pducit ab eterno: q[uia] stat
in his q[ui] ab eterno pduci, et 9erbari, nec tamen 1º pduci.

Hinc facile id[em] di-
bis argu[mento] nando mā quo ad 2ᵐ pbē. Ad pbationē nō mā, et nā suppositis
pductionis stt q[uo]d 9erbatio distinguat à pductione. 9erbatio m ē rāo formalis, qua
agens dat cē trō, quia iā supponit existens, qui 9phu absolui nequit à pduc-
tione. Ad 2ᵐ quo urget argu[men]t[u]m, nedo eā creaturā simpliciter fuisse pducta, nō
tamen agnoscere q[uo]d gignit existē; q[uia] nullū dat instans ante q[uo]d n fuerit pduc-
ta, tt nunq[uam] fuerit 1º pducta. in quo stat argui equiuocatio 9fundens p-
ductionē cū 1ª pductione.

Ad 2ᵐ 9cedo anā, et nō coā; q[uia] ut eēū egeat cū
9erbante, sufficit q[uo]d egeat cū pducente, tt n egeat cū 1º pducente. Ad 3ᵐ re-
pone illā admitti suppositionē, q[uia] āō implicatoria cū supponat 9ptū
9erbationis, q[uia] formaliter ē pductio, n cē pductionē, quo admissa ea en-
titas pduceret, et n pduceret. Forte 9pinculat suppositionē ille
pductionē differre essaliter à 9erbatione, q[uia] suppositio pōt admitti, et
hinc nandā erit anā, q[uo]d sonat, crea[tu]ra illā fuisse 1º pductā, q[uo]d fa

faliç. Quodrians io im port ad ductionę: at ita si videatur eo qd sit lª, ne dendęerit, et nandę coq; qd pductioni opponit ..... V; 7

Obijici pº

cu eodę spincela: demus, Deų ab eterno pduxisse cucurbitaę in ea parvitate, qua lʳ eterna eręfecit, ... ꝑ eternitatę deueniret ad eų magnitudinę, qz modo acquirit spatio triuz mensiuz ... neque lʳ neque 2ᵐ ... implicat creaturaę ꝑmanens ab eterno. ... qd ab eterno ê, durat ꝑ totaę eternitatę: ... cucurbita illa in ea parvitate durarit ꝑ totaę eternitatę ... anni eternitatis ... mensis temporis ... cucurbita triuz mensiuz spatio excrevit, ... ꝑ eternitatę ... manebit in ea parvitate, qua ... eternitate.

... qd si Deus in ea parvitate cucurbitaę ab eterno createt ... ꝑ infinitaę tempus in eadę parvitate, hunc cresceret ullo modo: ... ab eterno, ... idę et eodę modo debeat ꝑ eternitatę, sicut ꝑ infinitaę tempus durare. Neque obstat annos eternitatis ê steriliores annis temporis, ... in eternitate nullus ê annus, ... dię, ... horaę, in qua n. excreverit id, qd excrevit in tempore triuz mensiuz spatio, ... aliquis ꝑ durationis infinitas deberet ... in ꝑdicta manere parvitate.

SEC. IIª

De Mundo quo ad res successivas ...

... successivaę ... sunt motus localis, tempus, annus, dies, hora, ... specialiter rogamus an potuerint ê ab eterno. ... sententia ê ... Ocam, Gregorius, et ... Vasquez ... 177 ... Arriaga, et ... sententia ê ... Suarez ... 20 ... 5 6 ... Hurtado ... 18 ... et

est 3.a, et alii, quod 1.m dicon 1.e 4.a physicis adactu arguit.

Probatur 1.o quia ens successivum motus habet prius et posterius; sed nihil habens prius et posterius potest esse ab aeterno: ergo neque ens successivum. Minor probatur, et in illud, quod posterius est, nequit esse ab aeterno, et consequenter neque ens successivum quoad illud quod includit posterius. Verum, neque potest esse ab aeterno quoad id quod habet prius: pars enim prior motus, et idem est in quolibet ente successivo, est immediata posteriori, nec infinite distat ab illa; sed posterior non est ab aeterno: ergo neque prior. Maior probatur; quia nisi partes sint in motu, sed inter illas detur infinita distantia, saltem una erit ab aeterno, et erit instar entis permanentis. Minor etiam probatur; quia quod est ab aeterno est, nihil ante se habet, sed ... omnes durationes. Confirmatur 1.o quia de motu est verum dicere, nunc non est, et immediate post erit; sed de nulla entitate, quae fuerit ab aeterno, potuit dici, nunc non est, et immediate post erit: ergo motus non potuit esse ab aeterno. Confirmatur 2.o quia quod est ab aeterno, est aequalis; sed partes entis successivi non possunt esse aequales: ergo neque ab aeterno.

Respondetur concedendo maiorem, distinguo minorem: nihil habens prius et posterius potest esse ab aeterno, divisivum concedo, collective nego minorem. Partes entis successivi ab aeterno procedunt, et posterius quaelibet sufficientes, et sic nulla est ab aeterno, quia ante quamlibet data alia, et ideo distinctio divisive est in tempore. Sed si partes illae collective assignantur, illae quae tenent dicunt collectionem omnium partium talis entis, cum illa collectione neque praecedat, neque praecedere possit aliqua entitas, partes omnes collective sunt ab aeterno. Et doctrina

illius similis est, qua diximus, creaturas omnes divisive excedi a creatura, non vero collective, quilibet numerus finitus excedit ab alio, non vero omnis numerus collective, sive collectionem omnium numerorum finitorum. Ad 1.m confirmationem, quidquid sit, an id verum sit de motu qui est in tempore, nec id posse dici de motu, qui est ab aeterno; numquam potuit dici, quod non esset. Ad 2.m confirmationem dico, quod maiorem quod est ab aeterno est aequalis, si sint permanentia, concedo maiorem, si sit

scibarint, pro maiori. Nisi ad summum collectivi, ergo ante eam nihil fuit ante istam collectionem.

2o: quoad ad hoc si mundus esset ab eterno quantum ad subsecivam non esset ab eterno: ergo eius subsecibus implicat ab eterno. Respondeo antiquantum ad 2m. ad hoc in ea hypothesi nullus dies destractus esset ab eterno; fuisset enim ante quamlibet alium: ergo ab eterno fuisset natio omnis diei destracti: et nationes omnium dierum destractorum: ergo ab eterno fuisset collectio omnium nationum dierum omnium destractorum: ergo talis collectio durabit per eternitatem: ergo collectio omnium dierum non potuit esse ab eterno: implicat enim collectio omnium dierum, et collectio omnium nationum dierum.

Confirmatur 1o: quod nulla est destructio diei in ea hypothesi antequam non fuerit alia: ergo destructio dierum etiam fuit ab eterno: ergo dies ab eterno destruebantur: ergo ab eterno erant, et non erant; quod est impossibile. Confirmatur 2o; quod subsecibus statim atque est, corrumpit; sed non potuit corrumpi ab eterno: ergo in tempore: ergo et fuit in tempore: cum esse et destructio fuerit in instantibus immediatis.

Respondeo negando antecedens, quantum ad 2m probationem. Ad probationem nego antecedens, et distinguo consequens: ab eterno fuisset natio omnis diei destracti divisive, nego, collective, concedo consequens: collectivi, nego consequens. Similiter distinguo 2m consequens; fuerunt enim ab eterno nationes omnium dierum destractorum divisive; ex quo 3m etiam distinguo consequens collectio omnium dierum non potuit esse ab eterno divisive, nego, collective, concedo consequens. collectivi non: collectio omnium dierum fuit ab eterno, ergo ante eam collectionem nihil fuit, nec potuit esse, ceterum cum nullus dies ... collectioni divisive acceptu fuerit ab eterno collectio divisive non fuit ab eterno; fuerunt ab eterno collectio omnium dierum collectivi, et collectio nationum omnium dierum divisive, in quo nulla est implicatio; collectioni enim omnium dierum collectivi non opponitur collectio omnium dierum divisive, sed collectivi, quae non fuerit ab eterno, nulla sequitur contradictio ex eo quod mundus sit ab eterno quoad subsecivam.

Ad 1am [illegible] probationem, nego antecedens; 1um et 2um casum, et 3um distinguo: ab aeterno [illegible], et non erant in eodem instanti, nego consequentiam; quod in diversis instantibus, concedo consequentiam. Dies ab aeterno, et destructiones dierum, licet essent ab aeterno, non tamen essent in eodem instanti, sed in diversis, et alternis vicibus, sicut in instantia huius Dei, quae licet totius diei spatio sint, et destruantur, non simul, et [illegible], sed essentialiter requirit destructio. Ad 2am probationem distinguo antecedens: [illegible] ita ut omnes corruperint 2as partes divisive acceptas, concedo antecedens; partes collective acceptas, nego antecedens. Collectio dierum existens ab aeterno tota ab aeterno non corrupta erat; licet quaelibet illius partium corruptarum non esset ab aeterno, sed in tempore, et esset, et destrueretur: unde patet, quod licet partium nulla [illegible] divisive potuerit esse ab aeterno, nec divisive, tota collectio immutabilis esse potuerit ab aeterno.

3o argumentatur pro opposita sententia: tempus ab aeterno esset infinitum, et non esset infinitum: quod implicat. Probatur antecedens: haberet infinitas horas, et non haberet infinitas horas: ergo esset, et non esset infinitum. Probatur antecedens quoad 2am partem: potest Deus dividere has horas in duas medietates aequales secundum mentis designationem; sed 2a medietas non est infinita; quia non est ab aeterno, cum aliam ante se supponat: ergo neque 1a: ergo tempus ab aeterno non haberet infinitas horas. Probatur 1o, quia daretur infinito infinitius duo infinita horarum, immo infinities infinita: quia a Deo dividerentur, et [illegible] se designarent. Probatur 2o: infinita horarum, quae in tempore infinito non sunt simul, sed unum post aliud; sed infinitum, quod est post aliud non est infinitum: ergo infinitum, et non infinitum.

Respondendo antecedens quoad 2am partem.

Ad probationem nego 2am antecedentis partem. Ad huius probationem distinguo maiorem: potest Deus dividere has horas in duas medietates permixtas, et confusas, concedo maiorem; in duas medietates, quarum una sit post aliam, nego maiorem. Nullum infinitum potest claudi terminis, ideoque neque illius medietates ita disponi ut una sit post aliam. Alioquin [illegible] videretur: si infiniti lapides albi et nigri possint a Deo alternatim poni, non potest Deus 1um albos, et deinde nigros collocare: [illegible] licet sint medietates infinitae

pro

horarum in tempore infinito si tamen permixtum et non una post aliam.

Hinc

1m. consequentiam dicitur: in illo infinito essent duo infinita horarum, quorum unum sit post alterum, nego ant.: quia in utroque permixta essent, concedo ant. Ad 2m. consequentiam dico, maior: infinita horarum, quae sit in tempore infinito, non simul sed unum post aliud cum divisione unius infiniti ab alio, nego maior: cum confusione unius cum alio, concedo maior, et nego minor, quia unum est post aliud ratione permixtionis, unde dato quod albi et nigri permiscerentur, et unum esset post aliud, ad huc tamen essent infiniti.

4o argumentatur: quia si sol ut producens lucem fuisset ab eterno, vel produxisset lucem in nostro hemisphaerio, vel in alio; sed neque in nostro, neque in alio: ergo nullibi: ergo implicat ens subiectibus ab eterno. Maior patet, quia alicubi debuit sol lucem producere. Minor etiam probatur; quia si dicatur, sol illum produxisse lucem ab eterno in nostro hemisphaerio. Contra; quia prius produxit in alio; si vero dicatur prius produxisse in alio. Contra etiam; quia prius produxit in nostro: ergo in neutro produxit ab eterno. Respondeo concedo maior; distinguendo minor, sed neque in nostro, neque in alio divisive, concedo minor: collective, nego minor. Sol non produxit lucem ab eterno in nostro hemisphaerio divisive, quoniam potuit produxisse in alio prius; neque in alio praedicative, quoniam prius potuit in nostro producere, cetera cum prius produxit in collectione nostri hemisphaerij et alterius, nec produxerit lucem, nec potuerit producere illam in utroque collectivi lucem produxit.

SECTIO III et ultima physicorum

Asserendum potuisse ens ab eterno quoad subsistentiam continuit.

Solutiones

exhibitae argentis deo libitati pro mundi imposiibilitate ... quod [illegible] ... tis ... ostendunt nullam esse repugnantiam in talis ... [illegible] ... ab eterno.

[illegible]

sed ad hoc possibilitas talis successionis extenditur: quolibet enim assignato instanti ex his, quae fuerunt, potuit motus produci: ergo et infinitis ab hinc instantibus: ergo et potuit esse prius, ut nullum instans sit initium productionis illius: ergo et ab aeterno. Antecedens evidens est, in nullo enim ostenditur, quae talis contradictio, et incredibile videtur, nec dici nequit, si potuit ille, qui mille ab hinc annis potuerit motum producere, cur non bis mille, sive quater, aut octies mille, et sic in infinitum.

Consequentia patet; quia si in instantibus antecedentibus sine fine nulla fuit contradictio in eo, quod motus produceretur, id facillime est, potuisse produci infinitis ab hinc annis. 2a consequentia etiam patet; quia si Deus produceret, ita ut nullum instans esset initium productionis, non praecessissent infinita instantia; tempus enim durationis motus [illegible] eo instanti praesenti, quod infinitati repugnat. Ex quo ultima consequentia manet evidens: quod enim non agnoscit durationis initium, ab aeterno est: ergo cum motus iste initium non habuerit fuit ab aeterno, sive ab aeterno potuit esse.

2o quia non repugnant infinitae durationes futurae, quae totam aeternitatem subsequuntur: ergo neque implicant infinitae praeteritae, quae totam aeternitatem, et ab aeterno. Sane mihi non satis haec ratio est, verum etiam ratio rationis videtur confirmare, quae tamen sit repugnantia in eo, quod per repetita saecula alternis rotarum productionibus, et durationibus sit mundus sine fine duraturus. Consequentia patet; rogo enim quo pacto durationes illae erunt in aeternum cum omnis habeat aliam posteriorem? [illegible] cum in aeternum futurae sint rationes omnium durationum divisivae? cum nulla divisive sit futura in aeternum? cum medietas harum durationum sit prior alia medietate? cum conceptio durationum ex suis gradibus exigat durare in aeternum? cum [illegible] dari duratio ultima? cum hae non sint futurae ultimae? cum [illegible] subsequentes, et non debeant esse plures? Quidni haec omnia non obstant, et revera non obstant, ne mundus quantumvis subeat, possit in aeternum durare: ergo neque obstabunt, ne potuerit esse ab aeterno, quantumvis [illegible].

Sed fortasse,

ar

an viuentium generationes propagationem maris et feminae potuerint esse ab aeterno? Resp. cum nominalibus, Caietano, et Conton 14 n. 10 et pluribus recentioribus 1a. R. hurtado, Arriaga, et Oviedo potuisse. Initam nali, et subcessivam viuentium propagationem nulla est implicatio. Explo: nulla m. imbolbit implicationem, quod Deus procedat a suis parentibus, et hic ab alijs, illi v. ab alijs sine fine, ita ut numquam deueniat ad aliquos, qui etiam non procedant ab alijs. sicut m. omnes ab Adamo, et Eva procedimus poterant et Adamus et Eua alios, et alios parentes sine fine cognoscere; numquam m. deueniret ad aliquod par viuentium, quod Deus produxerit, sed quodlibet ab alio, et alio procederet. ita assignetur par illud, quod si ab alio pari procederet assignentur duo in dictoria: omnes viuentium generationes potuerant esse ab aeterno.

Sed dices: generationes esse ab aeterno: quia est partus; partum m. finito spatio distantia a suppositionibus; sed implicat partus fuisse ab aeterno; quia partus est posterior generatione, nihil a quo posterius, ab aeterno est. Confirmatur; quia in illa serie hominum nullus est ab aeterno: quia neque tota collectio esset ab aeterno. Resp. concedendo ante, et 1a. coene, et distinguendo mi: implicat partus diuisive fuisse ab aeterno, concedo mi: collectiue, nego mi. Aiste quae liber partum detrahens de trata propositionis generationis; ideo quaeus diuisiue nullus partus, fuit ab aeterno: at cum nulla sit generatio, ante quam aliud, et aliud partus sine fine non processerit, collectio tota fuit ab aeterno. Ad confirmationem concedo ante, et nego conseq.; arguit a [illegible] m. a sensu diuisivo ad compositum, sicut hic: nulla hora diuisiue durabit in aeternum: quia neque omnes collectiue, unde fuit arguens rationem suppositionis variatae.

Hinc tamen ipsam nobis adverterendum est ex fide catholica mundum non esse ab aeternitate, sed initio temporis incepisse, Dei illo creantis imperio, et libera eius volunctate producentis. Ita ex sacrarum litterarum fonte docemur genesis 1o. in principio creavit Deus coelum et terram etc. Item ex concilio lateranense capite firmiter de summa

trini

Trinitate, et fide catholica: Deum initio temporis simul utramque de nihilo condidisse creaturam spiritualem et corpoream, Angelicam videlicet et mundanam.

Haec veritas philosophis adeo incognita fuit, ut Aristoteles ipse apud Ciceronem fontem sacerdotum sacrorum Platonis irritum accusatum dicat duplici de causa, et quod in illo unum Deum quadriennio Platonis docuisset, et quod mundum sempiternum quasi Platonis egregiis congressibus enunciasse, quae veritas potest etiam lumine naturae deriuari; quod quae historias relatas, quod nam temporibus multarum artium inuentores floruerint, et quae etiam ad magnum aliquid acceserint incrementum, in quibus [illegible] aedificandarum urbium, et imperiorum, regnorum sue initia inuisenda sint: impossibile autem naturaliter et omnino incredibile, quod per infinitum annorum decursum sine ulla prorsus arte, sine ullo immenso, et gubernatione politica homines perseuerauerint, cum ipsum genus humanum non solo in societatem aliquam, sed in disciplinas etiam artesque inspiret, ut et ipse fatetur Aris. lo. meta. c. 2o.

Hoc ipsum persuaderi potest; quod omnia, quae extant scriptorum sacrorum profana monumenta dubio procul eo sunt posteriora; sacrae vero scripturae memoria supra mundum ultra Adamum non extendit: quod posse fundamento est sacerdotibus profano asserit mundum fuisse ab aeterno; si enim entitas una non est ponenda sine fundamento; quo minus infinitae, quae necessariae sunt, si mundus ponendus sit ab aeterno.

Qua autem anni tempestate mundus inceperit hic etiam rogabis. Aliqui affirmant mundum cum autumno hemisphaerij nostri incepisse, sole tunc in primo librae existente, secutor sacrae scripturae magistrum, historicorum, et ceterorum poetarum sententia; tenent, mundum non in autumno, sed in vere nostri hemisphaerij caepisse, sole tunc in primo Arietis existente. Cuius ratio reddunt; quod nascenti mundo, ea pro tempore conuenientior erat, in qua omnia oriri, de nouo quasi germinare videntur, sed non nisi tunc vere apud nos contingit

- git: hinc m: arbores, quasi p hiberna frigora emortui uires suas recuperant, et in nobas folliores pagines aijanturx et flores; alijsque amenissimo, ut solet, stilo prequit Ambrosius libro 1° Hec in menorque c. 1°.

Condit hujusque fuit mundus annis ab hinc circiter 5670, quorum hec e distributio: ab orbe condito ad diluvium anni 1656 a diluvio ad exitum Israel de egipto 827 ab exitu ad templum conditum 480 a templo condito ad captivitatem Babilonicam 481, qui anni ex sacris literis numerantur: inde vero ad christum natum plerumque ex sacris, ex prophanis quoque literis numerantur fere 606; ex quo, componit omnibus numeris annorum orbe condito ad christum natum 4000, quibus additis 1670 ~~ab orbe condito~~ Christo nato ad presens resultat numerus annorum 5670 ab orbe condito ad presentem diem.

Circa mundi decisionem in primis certum est, ideo non solas substantias pure spirituales, ut Angeli demones, anime que etiam tales, sed substantias etiam ex spiritu et corporea materia compositas duraturas esse in eternum: idem de hominibus omnibus tum beatis in celo, tum damnatis ad inferos, ut catholica nos fides docet. De durationibus corporeis, tum celestibus, tum sublunaribus dubitatio est apud auctores, de his constat, eternum esse dogmatorum igne, quod de nouo igne et mali a fere omnes doctores intelligendum: hoc etiam de celo empireo idem sentiendum esse constat; l.m. sedes paradisi. cum deus suum mitteret si, ubi se beatis uidendum permittit. De ceteris corporibus celestibus, et de terra ipsa constat etiam in illis magnam futuram mutationem in die iudicii. sed quando hec futura rogas? Respondeo neque filium hominis scire: hoc unum certum incertum esse, quapropter et uos estote parati, quia qua hora non putatis filius hominis ueniet.

Nihil hic

Nihil hic specialiter sese offert ad librum 8um physicorum addendum

. . . dimmum. quia ipsa ad librum 2um cum de 1a rerum omnium causa

egimus. Et haec sunt ut videtis humanissimi auditores

mei, quae per annum hunc ad physicorum Aristotelis libros ex-

plicare data est. Itaque sensus nostros explicuimus,

et ex parte probavimus, et in veritatem adeptis quod

difficillimam suspicionem tamen verisimilibus inve-

stigare videamur. Ceterum haec omnia cedant

in omnipotentis Dei patris et filii et spiri-

tus sancti laudem, sanctissimae deip-

arae, ab utique originis labe praeser-

vatae, beatissimi parentis meae

sanctissimae aliqualem

honorem necnon etiam sanc-

torum apostolorum,

Apostoli, in quorum

pervigiliis finem

huic nostro

posuimus

labori

anno

1670

de salas